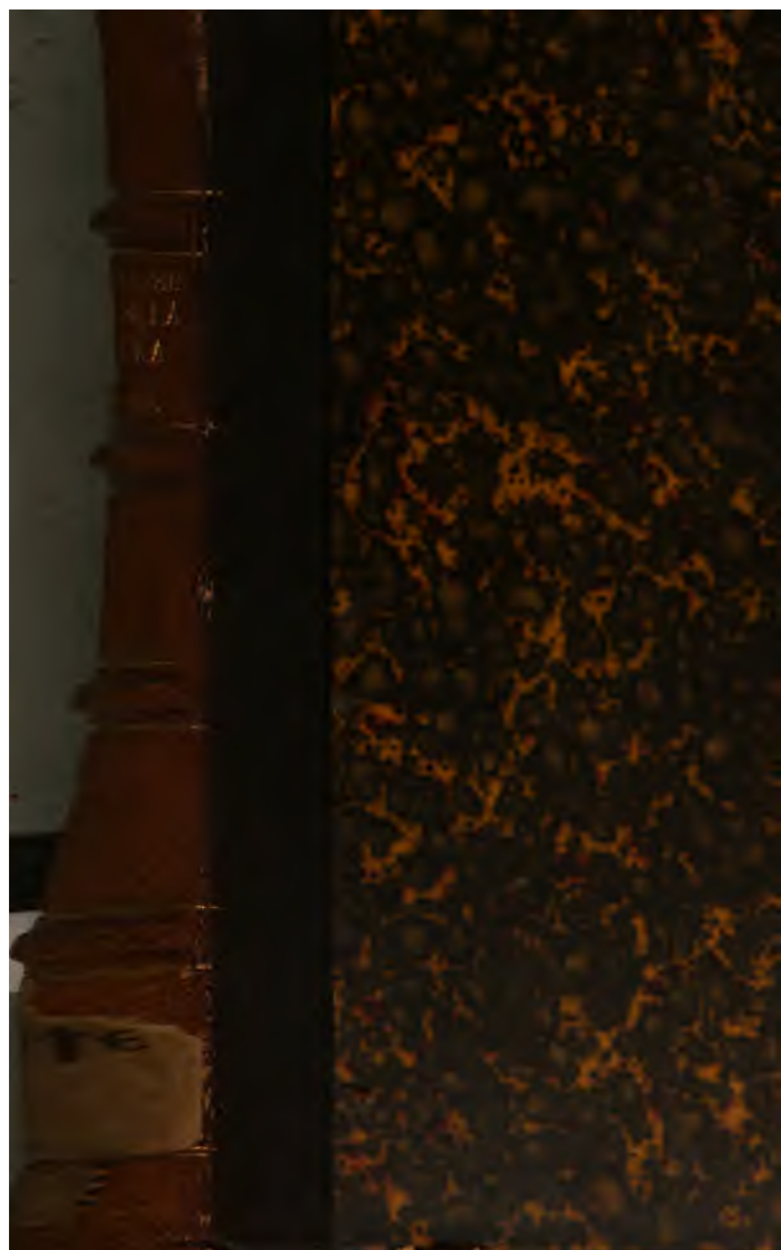

יהוה

INSTITVTIO THEOLOGICA

ANDOVER FVNDATA MDCCCVII.

Ps. CXIX. 169.

כדברך
הבינני

JOH. XVII. 17.

ὁ λογος ὁ σος αληθεια εστι

ΑΚΡΟΓΩΝΙ ... ΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

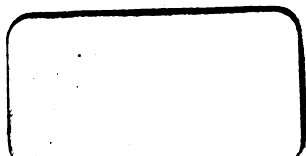

ΔΙΩΝΟΣ ΚΑΣΣΙΟΥ ΚΟΚΚΗΙΑΝΟΥ

ΡΩΜΑΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

DIONIS CASSII COCCEIANI

HISTORIA ROMANA.

CUM ANNOTATIONIBUS

LUDOVICI DINDORFII.

VOL. IV.

LIPSIAE.

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXIV.

LIPSIAE TYPIS B. G. TEUBNERI.

IOANNIS XIPHILINI

EPITOME.

LIB. LXI.

Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Κλαυδίου κατὰ μὲν τὸ δι-
καιότατον ἡ ἡγεμονία τοῦ Βρεττανικοῦ ἦν, γνήσιος
γὰρ τοῦ Κλαυδίου παῖς ἐπεφύκει, καὶ τῇ τοῦ σώμα-
τος ἀκμῇ καὶ ὑπὲρ τὸν τῶν ἐτῶν ἀριθμὸν ἤνθει, ἐκ
δὲ δὴ τοῦ νόμου καὶ τῷ Νέρωνι διὰ τὴν ποίησιν ἐπέ-
βαλλεν. ἀλλ' οὐδὲν γὰρ δικαίωμα τῶν ὅπλων ἰσχυρό-
τερόν ἐστι· πᾶς γὰρ ὁ δυνάμει προέχων δικαιότερα 2
ἀεὶ καὶ λέγειν καὶ πράττειν δοκεῖ. Νέρων οὖν τάς τε
διαθήκας τοῦ Κλαυδίου ἠφάνισε καὶ τὴν ἀρχὴν πᾶ-
σαν διεδέξατο, τόν τε Βρεττανικὸν καὶ τὰς ἀδελφὰς
αὐτοῦ διεχρήσατο· τί γὰρ ἄν τις καὶ τὰ τῶν ἄλλων
παθήματα κατοδύραιτο;

σημεῖα δ' αὐτῷ τῆς αὐταρχίας τάδε ἐγένετο. 2
ἀκτῖνες γὰρ τικτόμενον αὐτὸν ὑπὸ τὴν ἕω ἐξ οὐδε-
μιᾶς τοῦ ἡλίου φανερᾶς προσβολῆς περιέσχον· καί
τις ἀστρολόγος ἔκ τε τούτων καὶ ἐκ τῆς τῶν ἀστέρων
φορᾶς τῆς ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ καὶ πρὸς ἀλλήλους
ὁμιλίας δύο ἅμα περὶ αὐτοῦ ἐμαντεύσατο, ὅτι τε
βασιλεύσει καὶ ὅτι τὴν μητέρα φονεύσει. ἀκούσασα 2
δὲ ταῦθ' ἡ Ἀγριππῖνα παραυτίκα μὲν οὕτως ἐξεφρό-
νησεν ὡς καὶ αὐτὸ τοῦτο ἀναβοῆσαι "ἀποκτεινάτω
με, μόνον βασιλευσάτω," ὕστερον δὲ καὶ πάνυ με-
τανοήσειν ἐπὶ τῇ εὐχῇ ἔμελλεν. ἐς γὰρ τοῦτο μωρίας

ἀφικνοῦνταί τινες ὥστε, ἄν τι προσδοκήσωσιν ἀγα-
θὸν κακῷ μεμιγμένον λήψεσθαι, εὐθὺς μὲν ἐπιθυμίᾳ
τοῦ κρείττονος καταφρονεῖν τοῦ χείρονος, ἐπειδὰν
δὲ καὶ ἐκείνου ὁ καιρὸς ἔλθῃ, δυσκολαίνειν καὶ μὴ
3 ἂν μηδὲ τὸ βέλτιστον εἰληφέναι βεβουλῆσθαι. καίτοι
καὶ τὴν πονηρίαν καὶ τὴν ἀσέλγειαν τὴν τοῦ Νέρω-
νος καὶ ὁ Δομίτιος ὁ πατὴρ ἱκανῶς, οὐκ ἐκ μαντείας
ἀλλ' ἐκ τῶν τρόπων τῶν τε ἑαυτοῦ καὶ τῶν τῆς
Ἀγριππίνης, προείδετο, εἶπέ τε ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν
ἄνδρα τινὰ ἀγαθὸν ἔκ τε ἐμοῦ καὶ ἐκ ταύτης γεννη-
4 θῆναι. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου λεβηρὶς περὶ τὸν
αὐχένα τοῦ Νέρωνος παιδίου ἔτ' ὄντος εὑρεθεῖσα
παρέδωκε τοῖς μάντεσι λέγειν ὅτι ἰσχὺν παρά του
γέροντος μεγάλην λήψεται, ἐπειδὴ τὸ γῆρας διὰ ταῦθ'
οἱ ὄφεις ἐκδύεσθαι νομίζονται.

3 ἑπτὰ δὲ καὶ δέκα ἔτη ἦγεν ὅτ' ἦρξεν, ἔς τε τὸ
στρατόπεδον ἐσῆλθε, καὶ ἀναγνοὺς ὅσα ὁ Σενέκας
ἐγεγράφει, ὑπέσχετο αὐτοῖς ὅσα ὁ Κλαύδιος ἐδεδώκει.
τοσαῦτα δὲ καὶ πρὸς τὴν βουλήν, πρὸς τοῦ Σενέκου
καὶ αὐτὰ γραφέντα, ἀνέγνω ὥστε καὶ ἐς ἀργυρᾶν
στήλην ἐγγραφῆναι καὶ ἐν ταῖς νέαις τῶν ἀεὶ ὑπάτων
ἀρχαῖς ἀναγινώσκεσθαι ψηφισθῆναι. καὶ οἱ μὲν ἐκ
τούτων ὡς καὶ κατὰ συγγραφήν τινα καλῶς ἀρχθη-
2 σόμενοι παρεσκευάζοντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἡ Ἀγριπ-
πῖνα, τῷ Πάλλαντι συνοῦσα φορτικῷ καὶ ἐπαχθεῖ,
πάντα αὐτῷ τὰ τῇ ἀρχῇ προσήκοντα διῴκει, καὶ τὰς
ἐξόδους ἅμα ἐποιοῦντο, πολλάκις μὲν καὶ ἐν τῷ αὐ-
τῷ φορείῳ κατακείμενοι· τὸ δὲ δὴ πλεῖον ἡ μὲν
ἐφέρετο ὁ δὲ συμπαρείπετο ταῖς τε πρεσβείαις ἐχρη-

3, 2, 2. τῷ Πάλλαντι — ἐπαχθεῖ inserta ex Theodosio. U p. 390: ὅτι ὁ Πάλλας συνὼν τῇ Ἀγριππίνῃ πάντα φορτικὸς καὶ ἐπαχθὴς ἦν.

μάτιζε, καὶ ἐπιστολὰς καὶ δήμοις καὶ ἄρχουσι καὶ
βασιλεῦσιν ἐπέστελλεν. ὡς δὲ ἐπὶ πολὺ τοῦτ' ἐγί- 3
νετο, ἐδυσχέραινεν ὅ τε Σενέκας καὶ ὁ Βοῦρρος, φρο-
νιμώτατοί τε ἅμα καὶ δυνατώτατοι τῶν περὶ τὸν
Νέρωνα ὄντες, ὁ μὲν γὰρ ἔπαρχος τοῦ δορυφορικοῦ
ἦν, ὁ δὲ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ἔπαυσαν τὸ γινόμενον
τοιᾶσδε ἀφορμῆς λαβόμενοι. πρεσβείας Ἀρμενίων
ἐλθούσης καὶ ἡ Ἀγριππῖνα ἐπὶ τὸ βῆμα, ἀφ' οὗ σφι-
σιν ὁ Νέρων διελέγετο, ἀναβῆναι ἠθέλησεν. ἰδόντες 4
οὖν αὐτὴν ἐκεῖνοι πλησιάζουσαν ἔπεισαν τὸν νεανί-
σκον προκαταβῆναι καὶ προαπαντῆσαι τῇ μητρὶ ὡς
καὶ ἐπὶ δεξιώσει τινί. πραχθέντος δὲ τούτου οὔτε
τότε ἐπανῆλθον, ἐμβαλόντες τινὰ αἰτίαν, ὥστε μὴ
καὶ ἐς τοὺς βαρβάρους τὸ νόσημα τῆς ἀρχῆς ἐκφα-
νῆναι, καὶ μετὰ τοῦτ' ἔπραττον ὅπως μηδὲν ἔτ' αὐ-
τῇ τῶν κοινῶν ἐπιτρέπηται.

κατεργασάμενοι δὲ τοῦτο αὐτοὶ τὴν ἀρχὴν ἅπα- 4
σαν παρέλαβον, καὶ διῴκησαν ἐφ' ὅσον ἠδυνήθησαν
ἄριστα καὶ δικαιότατα, ὥσθ' ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων
ὁμοίως ἐπαινεθῆναι. ὅ τε γὰρ Νέρων οὔτ' ἄλλως
φιλοπραγματίας ἦν καὶ ἔχαιρεν ἐν ῥᾳστώνῃ διάγων,
καὶ διὰ ταῦτα τῇ τε μητρὶ πρότερον ὑπεπεπτώκει, καὶ
τότε ἠγάπα ὅτι αὐτός τε ἐν ἡδοναῖς ἦν καὶ ἡ ἡγε-
μονία οὐδὲν ἧττον διήγετο· καὶ ἐκεῖνοι συμφρονή- 2
σαντες αὐτοὶ μὲν πολλὰ τὰ μὲν μετερρύθμισαν τῶν
καθεστηκότων, τὰ δὲ καὶ παντελῶς κατέλυσαν, ἄλλα
τε καινὰ προσενομοθέτησαν, τὸν δὲ δὴ Νέρωνα τρυ-
φᾶν εἴων, ὅπως διακορὴς, ἄνευ μεγάλου τινὸς τῶν
κοινῶν πάντων κακοῦ, ὧν ἐπεθύμει γενόμενος με-
ταβάληται, ὥσπερ οὐκ εἰδότες ὅτι ψυχὴ νέα τε καὶ

4, 1, 3. ὥσθ' — ἐπαινεθῆναι et 6, καὶ διὰ — 2, 4, δὴ inserta ex V p. 678.

αὐθάδης ἔν τε τρυφῇ ἀνεπιπλήκτῳ καὶ ἐν ἐξουσίᾳ
αὐτοτελεῖ τραφεῖσα οὐχ ὅσον οὐ κόρον αὐτῶν ἴσχει,
3 ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τούτων προσδιαφθείρεται. ἀμέλει
καὶ ὁ Νέρων τὰ μὲν πρῶτα ἁπλῶς πως δεῖπνά τε
ἐποίει καὶ κώμους ἐκώμαζε καὶ ἐμέθυε καὶ ἤρα, ἔπειτα
δὲ ὡς οὔτε ἐκείνῳ τις ἐπέπληττεν οὔτε τὰ κοινὰ χεῖ-
ρον παρὰ τοῦτο διεχειρίζετο, ἐπίστευσεν ὅτι καὶ κα-
λῶς αὐτὰ ποιεῖ καὶ δύναται καὶ ἐπὶ πλεῖόν σφισι
4 χρῆσθαι, κἀκ τούτου ταῦτά τε ὡς ἕκαστα ἐκφανέστερον
καὶ προπετέστερον πράττειν ἤρξατο, καὶ εἰ δή τι ἢ
ἐκεῖνοι παραινοῦντες ἢ ἡ μήτηρ νουθετοῦσα αὐτὸν
ἔλεγε, παρόντας μέν σφας ᾐδεῖτο καὶ ὑπισχνεῖτο μετα-
θήσεσθαι, ἀπελθόντων δὲ τῆς τε ἐπιθυμίας ἐγίγνετο
καὶ τοῖς πρὸς τἀναντία αὐτὸν ἄγουσιν, ἅτε καὶ ἐπὶ πρα-
5 νὲς ἕλκουσιν, ἐπείθετο. καὶ μετὰ τοῦτο τὰ μὲν κατα-
φρονήσας, οἷά που συνεχῶς παρὰ τῶν συνόντων
ἀκούων "σὺ δὲ τούτων ἀνέχῃ; σὺ δὲ τούτους φοβῇ;
οὐκ οἶσθα ὅτι Καῖσαρ εἶ καὶ σὺ ἐκείνων ἐξουσίαν, ἀλλ'
οὐκ ἐκεῖνοι σοῦ ἔχουσι;" τὰ δὲ καὶ φιλονεικῶν μήτε
τῆς μητρὸς ὡς καὶ κρείττονος ἐλαττοῦσθαι μήτε τοῦ
Σενέκου τοῦ τε Βούρρου ὡς καὶ φρονιμωτέρων ἡττᾶ-
5 σθαι, τέλος ἀπηρυθρίασε, καὶ πάντα τὰ παραγγέλ-
ματα αὐτῶν συγχέας καὶ καταπατήσας πρὸς τὸν Γάιον
ἔτεινεν. ὡς δ' ἅπαξ ζηλῶσαι αὐτὸν ἐπεθύμησε, καὶ
ὑπερεβάλετο, νομίζων τῆς αὐτοκρατορικῆς καὶ τοῦτ'
ἰσχύος ἔργον εἶναι, τὸ μηδὲ ἐν τοῖς κακίστοις μηδε-
2 νὸς ὑστερίζειν. ἐπαινούμενος δὲ ἐπὶ τούτοις ὑπὸ
τοῦ ὁμίλου, καὶ πολλὰ ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἡδέα ἀκούων,
οὐδ' ἑαυτοῦ ἐφείσατο, ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον οἴκοι καὶ
παρὰ τοῖς συνοῦσίν οἱ ἐχειρούργησεν αὐτά, ἔπειτα

4, 4, 1. κἀκ — 7, ἐπείθετο et 5, 2, 1. ἐπαινούμενος —
3, 4, ἕπεται inserta ex V p. 681.

*καὶ ἐδημοσίευσεν, ὥστε πολλὴν μὲν αἰσχύνην παντὶ
τῷ Ῥωμαίων γένει προσθεῖναι, πολλὰ δὲ καὶ δεινὰ
αὐτοὺς ἐργάσασθαι. καὶ γὰρ βίαι καὶ ὕβρεις ἁρπαγαί* 3
*τε καὶ φόνοι καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου καὶ ὑπὸ τῶν ἀεί
τι παρ' αὐτῷ δυναμένων ἀμύθητοι ἐγίγνοντο. καὶ
ὃ δὴ πάντως ἐξ ἀνάγκης πᾶσι τοῖς τοιούτοις ἕπεται,
χρήματα πολλὰ μὲν ἀδίκως ἐπορίζετο, πολλὰ δὲ
βιαίως ἡρπάζετο. ἦν μὲν γὰρ οὐδ' ἄλλως μι-
κρόφρων· τεκμήριον δέ, Δορυφόρῳ τῷ τὰ τῆς* 4
*ἀρχῆς αὐτοῦ βιβλία διέποντι πεντήκοντα ἅμα καὶ
διακοσίας μυριάδας δοθῆναι κελεύσας, εἶτ' ἐπειδὴ
ἡ Ἀγριππῖνα ἐσώρευσεν αὐτάς, ἵνα ἀθρόον τὸ
ἀργύριον ἰδὼν μεταβάληται, ἤρετο πόσον εἴη τὸ
κείμενον, καὶ μαθὼν ἐδιπλασίασεν αὐτό, εἰπὼν ὅτι
ἠγνόησα ὀλίγον οὕτω κεχαρισμένος. τυφλῷ δὲ δῆλον* 5
*ὅτι ἐκ τοῦ πλήθους τῶν δαπανωμένων ταχὺ μὲν τοὺς
ἐν τῷ βασιλικῷ θησαυροὺς ἐξήντλησε, ταχὺ δὲ πόρων
καινῶν ἐδεήθη, καὶ τέλη τε οὐκ εἰθισμένα ἐξελέγετο
καὶ αἱ οὐσίαι τῶν ἐχόντων τι ἐπολυπραγμονοῦντο, καὶ
αἱ μὲν ἐκείνας ἐξ ἐπηρείας ἀπέβαλλον, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
προσαπώλλυντο. καὶ οὕτω καὶ ἄλλους, εἰ καὶ μηδὲν* 6
*μέγα ἐκέκτηντο, ἀλλ' ἀρετήν γέ τινα ἢ καὶ γένος εἶχον,
ὑποπτεύων ἄχθεσθαί οἱ κάὶ ἐμίσει καὶ διέφθειρε.*

τοιοῦτος μὲν τὸ σύμπαν ὁ Νέρων ἐγένετο, λέξω 6
*δὲ καὶ καθ' ἕκαστον. περὶ μὲν οὖν τὰς ἱπποδρομίας
τοσαύτῃ σπουδῇ ὁ Νέρων ἐκέχρητο ὥστε καὶ τοὺς
ἵππους τοὺς ἀγωνιστὰς τοὺς ἐπιφανεῖς τοὺς παρη-
βηκότας στολῇ τε ἀγοραίῳ ὡς ἄνδρας τινὰς κοσμῆσαι
καὶ χρήμασιν ὑπὲρ σιτηρεσίου τιμῆσαι. ἐπαιρομένων* 2

5, 3, 5. *χρήματα — μὲν*] *πολλὰ μὲν ὡς εἰκὸς χρήματα ἀνηλίσκετο, πολλὰ δὲ* Xiph.

5, 6, 1. *καὶ οὕτω — 3, διέφθειρε* inserta ex V p. 682.

δὲ δὴ καὶ τῶν ἱπποτρόφων καὶ τῶν ἡνιόχων τῇ παρ' αὐτοῦ σπουδῇ, καὶ δεινῶς τούς τε στρατηγοὺς καὶ τοὺς ὑπάτους ὑβριζόντων, Αὖλος Φαβρίκιος στρατηγῶν ἐκείνοις μὲν μὴ βουληθεῖσιν ἐπὶ μετρίοις τισὶν ἀγωνίσασθαι οὐκ ἐχρήσατο, κύνας δὲ διδάξας
3 ἕλκειν ἅρματα ἀντὶ ἵππων ἐσήγαγε. γενομένου δὲ τούτου οἱ μὲν τῇ λευκῇ τῇ τε πυρρᾷ σκευῇ χρώμενοι τὰ ἅρματα εὐθὺς καθῆκαν, τῶν δὲ δὴ Πρασίνων τῶν τε Οὐενετίων μηδ' ὣς εἰσελθόντων ὁ Νέρων τὰ ἆθλα τοῖς ἵπποις αὐτὸς ἔθηκε, καὶ ἡ ἱπποδρομία ἐτελέσθη.

4 ὅτι ἡ Ἀγριππῖνα οὕτω καὶ τὰ μέγιστα πράττειν ἐπεχείρει ὥστε Μάρκον Ἰούνιον Σιλανὸν ἀπέκτεινε, πέμψασα αὐτῷ τοῦ φαρμάκου ᾧ τὸν ἄνδρα ἐδεδολοφονήκει. V p. 682.

5 ὅτι ἦρχε τῆς Ἀσίας Σιλανός, καὶ ἦν οὐδὲ ἓν τοῖς ἤθεσι τοῦ γένους ἐνδεέστερος. ἀφ' οὗπερ καὶ τὰ μάλιστα ἔλεγεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἵνα μὴ καὶ τοῦ Νέρωνος οὕτω ζῶντος προκριθείη. καὶ μέντοι καὶ ἐκαπήλευσε πάντα, καὶ ἐκ τῶν βραχυτάτων τῶν τε αἰσχίστων ἠργυρολόγει. ib.

6 ὅτι Λαιλιανὸς ὁ ἀποσταλεὶς ἐς τὴν Ἀρμενίαν ἀντὶ τοῦ Πολλίωνος τὴν τῶν νυκτοφυλάκων ἀρχὴν προσετέτακτο, καὶ ἦν οὐδὲν τοῦ Πολλίωνος βελτίων, ἀλλὰ καὶ ὅσῳ τῇ ἀξιώσει αὐτοῦ προεῖχε, τόσῳ καὶ ἀπληστότερος ἐπὶ τοῖς κέρδεσιν ἐπεφύκει. ib.

7 ἐλυπεῖτο δὲ καὶ ἡ Ἀγριππῖνα μηκέτι τῶν ἐν
a. C. 55 τῷ παλατίῳ διὰ τὴν Ἀκτὴν μάλιστα κυριεύουσα. ἡ δὲ δὴ Ἀκτὴ ἐπέπρατο μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας, ἀγαπηθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ Νέρωνος ἔς τε τὸ τοῦ Ἀττάλου γένος ἐσήχθη καὶ πολὺ καὶ ὑπὲρ τὴν Ὀκταουίαν τὴν γυ-
2 ναῖκα αὐτοῦ ἠγαπήθη. ἡ οὖν Ἀγριππῖνα διά τε

ἄλλα καὶ διὰ ταῦτ᾽ ἀγανακτοῦσα τὸ μὲν πρῶτον νου-
θετεῖν αὐτὸν ἐπειρᾶτο, καὶ τῶν συνόντων αὐτῷ τοὺς
μὲν πληγαῖς ᾐκίζετο τοὺς δὲ ἐκποδὼν ἐποιεῖτο, ὡς 3
δὲ οὐδὲν ἐπέραινεν, ὑπερήλγησε καὶ εἶπεν αὐτῷ ὅτι
ἐγώ σε αὐτοκράτορα ἀπέδειξα, ὥσπερ ἀφελέσθαι τὴν
μοναρχίαν αὐτοῦ δυναμένη· οὐ γὰρ ἠπίστατο ὅτι
πᾶσα ἰσχὺς αὔταρχος, παρ᾽ ἰδιώτου δοθεῖσά τῳ, τοῦ
τε δόντος αὐτὴν εὐθὺς ἀπαλλάττεται καὶ τῷ λαβόντι
κατ᾽ ἐκείνου προσγίνεται. τὸν δὲ Βρεττανικὸν φαρ- 4
μάκῳ δολοφονήσας ὁ Νέρων, ἐπειδὴ πελιδνὸς ὑπὸ
τοῦ φαρμάκου ἐγενήθη, γύψῳ ἔχρισεν. ὑετὸς δὲ διὰ
τῆς ἀγορᾶς αὐτοῦ ἀγομένου πολύς, ὑγρᾶς ἔτι οὔσης
τῆς γύψου, ἐπιπεσὼν πᾶσαν αὐτὴν ἀπέκλυσεν, ὥστε
τὸ δεινὸν μὴ μόνον ἀκούεσθαι ἀλλὰ καὶ ὁρᾶσθαι.

ὅτι τοῦ Βρεττανικοῦ τελευτήσαντος οὐκέθ᾽ ὁ Σε- 5
νέκας καὶ ὁ Βοῦρρος ἐπιμέλειάν τινα ἀκριβῆ τῶν
κοινῶν ἐποιοῦντο, ἀλλ᾽ ἠγάπων εἰ καὶ μετρίως πως
διάγοντές αὐτὰ περισωθεῖεν, καὶ ἐκ τούτου ὁ Νέρων
λαμπρῶς ἤδη πάντων ὧν ἤθελεν ἐπ᾽ ἀδείας ἐνεπίμ-
πλατο. καὶ οὕτω γὰρ ἐκφρονεῖν ἄντικρυς ἤρξατο ὥστε 6
καὶ Ἀντώνιόν τινα ἱππέα αὐτίκα ὡς καὶ φαρμακέα
κολάσαι, καὶ προσέτι καὶ τὰ φάρμακα δημοσίᾳ κατα-
φλέξαι· αὐτὸς μὲν γὰρ καὶ ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐπὶ τῷ
διαθήκας τινὰς κακουργήσασί τισιν ἐπεξελθεῖν ἐσε-
μνύνετο, τοῖς δὲ ἄλλοις γέλωτα ἰσχυρὸν παρέσχεν, ὅτι
τὰ ἑαυτοῦ ἔργα δι᾽ ἑτέρων ἐκόλασεν. καὶ πολλὰ μὲν 8
οἴκοι, πολλὰ δὲ καὶ ἐν τῇ πόλει, νύκτωρ καὶ μεθ᾽ ἡμέ-
ραν, ἐπικρυπτόμενός πῃ ἠσέλγαινε, καὶ ἔς τε καπηλεῖα
ἐσῄει, καὶ πανταχόσε ὡς καὶ ἰδιώτης ἐπλανᾶτο. πληγαί
τε ἐκ τούτων καὶ ὕβρεις συχναὶ ἐγίνοντο, ὥστε καὶ

7, 5, 1. ὅτι — 8, 4, 5, ἐξέφηνεν inserta ex V p. 682.

2 μέχρι τῶν θεάτρων τὸ δεινὸν προχωρῆσαι. οἱ γάρ τοι περὶ τὴν ὀρχήστραν καὶ περὶ τοὺς ἵππους ἔχοντες οὔτε τῶν στρατιωτῶν οὔτε τῶν ὑπάτων ἐφρόντιζον, ἀλλ' αὐτοί τε ἐστασίαζον καὶ τοὺς ἄλλους προσεπεσπῶντο, οὐχ ὅτι κωλύοντός σφας τοῦ Νέρωνος, ὅσον ἀπὸ βοῆς, ἀλλὰ καὶ προσεκταράσσοντος· καὶ γὰρ ἔχαιρε τοῖς δρωμένοις, ἔν τε φορείῳ τινὶ λάθρᾳ ἐς τὰ θέατρα ἐσκομιζόμενος, κἀκ τοῦ ἀφανοῦς τοῖς ἄλ-
3 λοις ἐφορῶν τὰ γιγνόμενα. ἀμέλει καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς ἀεί ποτε ταῖς τοῦ δήμου συνόδοις παρεῖναι εἰωθότας ἀπηγόρευσε μὴ φοιτᾶν ἐς αὐτάς, πρόφασιν μὲν ὡς καὶ τὰ στρατιωτικὰ αὐτοὺς μόνα διὰ χειρὸς ποιεῖσθαι δέον, τὸ δ' ἀληθὲς ἵν' ὅτι πλείστη τοῖς
4 τι βουλομένοις ταράσσειν ἐξουσία εἴη. τῇ δὲ αὐτῇ σκήψει καὶ πρὸς τὴν μητέρα ἐχρήσατο. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἐκείνῃ συνεῖναι στρατιώτην τινὰ ἐπέτρεπε, λέγων μηδένα ἄλλον ὑπ' αὐτῶν πλὴν τοῦ αὐτοκράτορος φρουρεῖσθαι χρῆναι. καὶ τούτῳ γε καὶ ἐς τοὺς
5 πολλοὺς τὴν ἔχθραν αὐτὸς ἐξέφηνεν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ὅσα καθ' ἑκάστην ὡς εἰπεῖν ἡμέραν καὶ ἔλεγον ἐς ἀλλήλους καὶ ἔπραττον, ἐξῄει μὲν ἐκ τοῦ παλατίου, οὐ μέντοι καὶ πάντα ἐδημοσιεύετο, ἀλλὰ κατείκαζον αὐτὰ καὶ ἐλογοποίουν ἄλλοι ἄλλως· πρὸς γὰρ δὴ τὴν πονηρίαν τήν τε ἀσέλγειάν σφων τά τε ἐνδεχόμενα γενέσθαι ὡς γεγονότα διεθροεῖτο καὶ τὰ πιθανότητά τινα λεχθῆναι ἔχοντα ὡς καὶ ἀληθῆ ἐπιστεύ-
6 ετο· τότε δὲ πρῶτον ἰδόντες αὐτὴν ἄνευ δορυφόρων οἱ μὲν πολλοὶ ἐφυλάττοντο μηδ' ἐκ συντυχίας αὐτῇ συμμῖξαι, εἰ δέ πού τις καὶ συνέτυχε, διὰ ταχέων ἂν μηδὲν εἰπὼν ἀπηλλάγη.

9 ἐν δέ τινι θέᾳ ἄνδρες ταύρους ἀπὸ ἵππων συμπαραθέοντές σφισι κατέστρεφον, τετρακοσίας τε ἄρκτους

καὶ τριακοσίους λέοντας οἱ ἱππεῖς οἱ σωματοφύλακες
τοῦ Νέρωνος κατηκόντισαν, ὅτε καὶ ἱππεῖς ἐκ τοῦ
τέλους τριάκοντα ἐμονομάχησαν. ἐν μὲν δὴ οὖν τῷ 2
φανερῷ ταῦτ' ἐποίει, κρύφα δὲ νύκτωρ ἐκώμαζε
κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν, ὑβρίζων ἐς τὰς γυναῖκας,
ἀσελγαίνων ἐς τὰ μειράκια, ἀποδύων τοὺς ἀπαντῶν-
τας, παίων, τιτρώσκων, φονεύων. καὶ ἐδόκει μέν
πως λανθάνειν, καὶ γὰρ ἐσθῆσι ποικίλαις καὶ κόμαις
περιθέτοις ἄλλοτε ἄλλαις ἐχρῆτο, ἠλέγχετο δὲ ἔκ τε
τῆς ἀκολουθίας καὶ ἐκ τῶν ἔργων· οὐδεὶς γὰρ ἂν το-
σαῦτα καὶ τηλικαῦτα ἀδεῶς οὕτως ποιῆσαι ἐτόλμησεν.
οὐδὲ γὰρ οὐδ' οἴκοι μένειν ἀσφαλὲς οὐδενὶ ἐγίγνετο, 3
ἀλλὰ καὶ ἐς ἐργαστήρια καὶ οἰκίας ἐσεπήδα. Ἰούλιος a. C.
οὖν τις Μοντανὸς βουλευτής, ἀγανακτήσας ὑπὲρ τῆς 56
γυναικός, προσέπεσέ τε αὐτῷ καὶ πληγὰς πολλὰς
ἐνεφόρησεν, ὥσθ' ὑπὸ τῶν ὑπωπίων συχναῖς αὐτὸν
ἡμέραις κρυφθῆναι. καὶ ἔπαθεν ἐπὶ τούτῳ δεινὸν 4
οὐδέν, ὁ γὰρ Νέρων ἐν τῷ τ . . . . ἄλλως ὑβρίσθαι
νομίσας οὐδεμίαν ὀργὴν ἐποιεῖτο, εἰ μὴ ἐπέστειλεν
αὐτῷ συγγνώμην αἰτούμενος. ὡς γὰρ ἀναγνοὺς ὁ
Νέρων τὰ γράμματα ἔφη "οὐκοῦν ᾔδει Νέρωνα
τύπτων", αὐτὸν κατεχρήσατο. ἐν δέ τινι θεάτρῳ 5
θέας ἐπιτελῶν, εἶτα πληρώσας ἐξαίφνης τὸ θέατρον a. C. 57
ὕδατος θαλασσίου ὥστε καὶ ἰχθύας καὶ κήτη ἐν αὐ-
τῷ νήχεσθαι, ναυμαχίαν τε ἐποίησε Περσῶν δή τινων
καὶ Ἀθηναίων καὶ μετ' αὐτὴν τό τε ὕδωρ εὐθὺς
ἐξήγαγε, καὶ ξηράνας τὸ δάπεδον πεζοὺς πάλιν οὐχ
ὅπως ἕνα πρὸς ἕνα ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἅμα πρὸς ἴσους
συνέβαλεν.

ἐγένοντο δὲ μετὰ ταῦτα καὶ δικανικοὶ ἀγῶνες, 10
ἐξ ὧν καὶ αὐτῶν συχνοὶ καὶ ἔφυγον καὶ ἀπέθανον.
καὶ ὁ Σενέκας δὲ αἰτίαν ἔσχε, καὶ ἐνεκλήθη ἄλλα τε

καὶ ὅτι τῇ Ἀγριππίνῃ συνεγίγνετο· οὐ γὰρ ἀπέχρησεν αὐτῷ τὴν Ἰουλίαν μοιχεῦσαι, οὐδὲ βελτίων ἐκ τῆς φυγῆς ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ τῇ Ἀγριππίνῃ τοιαύτῃ τε οὔσῃ καὶ τοιοῦτον υἱὸν ἐχούσῃ ἐπλησίαζεν.
2 οὐ μόνον δὲ ἐν τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πάντα τὰ ἐναντιώτατα οἷς ἐφιλοσόφει ποιῶν ἠλέγχθη. καὶ γὰρ τυραννίδος κατηγορῶν τυραννοδιδάσκαλος ἐγίνετο, καὶ τῶν συνόντων τοῖς δυνάσταις κατατρέχων οὐκ ἀφίστατο τοῦ παλατίου, τούς τε κολακεύοντάς τινα διαβάλλων αὐτὸς οὕτω τὴν Μεσσαλῖναν καὶ τοὺς τοῦ Κλαυδίου ἐξελευθέρους ἐθώπευεν ὥστε καὶ βιβλίον σφίσιν ἐκ τῆς νήσου πέμψαι ἐπαίνους αὐτῶν ἔχον,
3 ὃ μετὰ ταῦτα ὑπ' αἰσχύνης ἀπήλειψε. τοῖς τε πλουσίοις ἐγκαλῶν οὐσίαν ἑπτακισχιλίων καὶ πεντακοσίων μυριάδων ἐκτήσατο, καὶ τὰς πολυτελείας τῶν ἄλλων αἰτιώμενος πεντακοσίους τρίποδας κιτρίνου ξύλου ἐλεφαντόποδας ἴσους καὶ ὁμοίους εἶχε, καὶ ἐπ' αὐτῶν εἱστία. ταῦτα δηλοῖ τάς τε ἀσελγείας, ἃς πράττων γάμον τε ἐπιφανέστατον ἔγημε καὶ μειρακίοις
4 ἐξώροις ἔχαιρε, καὶ τοῦτο καὶ τὸν Νέρωνα ποιεῖν ἐδίδαξε, καίπερ τοσαύτῃ πρόσθεν αὐστηρότητι τῶν τρόπων χρώμενος ὥστε καὶ αἰτήσασθαι παρ' αὐτοῦ μήτε φιλεῖν αὐτὸν μήτε συσσιτεῖν αὐτῷ.

5 καὶ τούτου μὲν καὶ πρόφασίν τινα ἔσχεν, ἵνα δὴ καὶ φιλοσοφεῖν ἐπὶ σχολῆς δύνηται, μηδὲν ὑπὸ τῶν δείπνων αὐτοῦ ἐμποδιζόμενος, τὸ δὲ δὴ τοῦ φιλήματος οὐκ ἔχω συννοῆσαι διότι ἐξέστη· ὃ γάρ τοι καὶ μόνον ἄν τις ὑποπτεύσειεν, ὅτι οὐκ ἤθελε τοιοῦτο στόμα φιλεῖν, ἐλέγχεται ἐκ τῶν παιδικῶν αὐτοῦ ψεῦ-

10, 1, 3. οὐ γὰρ — 4, ἐπλησίαζεν et 10, 2, 6, ὥστε — 8, ἀπήλειψε inserta ex V p. 685. 10, 3, 6. ταῦτα — τάς τε] τοῦτο γὰρ εἰπὼν καὶ τἆλλα τὰ ἀκόλουθα αὐτῷ δεδήλωκα, τὰς Xiph.

δος ὄν. ἔκ τε οὖν τούτων καὶ ἐκ τῆς μοιχείας ἐγκλη- 6
θείς τινα τότε μὲν αὐτός τε μηδὲ κατηγορηθεὶς ἀφεί-
θη καὶ τὸν Πάλλαντα τόν τε Βοῦρρον ἐξῃτήσατο,
ὕστερον δ' οὐ καλῶς ἀπήλλαξεν. V p. 686.

ὅτι ὁ Νέρων, οἷα ἀληθὲς μὲν μηδὲν παρὰ μη- 11
δενὸς ἀκούων, πάντας δὲ ἐπαινοῦντας τὰ πεπραγμένα
ὁρῶν, λανθάνειν τε ἐφ' οἷς ἐδεδράκει ἢ καὶ ὀρθῶς
αὐτὰ πεποιηκέναι ἐνόμισε, κἀκ τούτου πολὺ χείρων
καὶ ἐς τὰ ἄλλα ἐγένετο. πάντα τε γὰρ ὅσα ἐξῆν αὐ-
τῷ ποιεῖν, καὶ καλὰ ἡγεῖτο εἶναι, καὶ τοῖς φόβῳ τι
ἢ κολακείᾳ αὐτῷ λέγουσιν ὡς καὶ πάνυ ἀληθεύουσι
προσεῖχε. τέως μὲν γὰρ φόβοις καὶ θορύβοις συνεί-
χετο· ἐπεὶ δ' οἱ πρέσβεις πολλὰ καὶ κεχαρισμένα
αὐτῷ εἶπον, ἀνεθάρσησε. ib.

ἦν δέ τις Μάρκος Σαλούιος Ὄθων, ὃς οὕτως ἔκ 2
τε τῆς ὁμοιότητος τῶν τρόπων καὶ τῆς κοινωνίας τῶν a. C. 58
ἁμαρτημάτων τῷ Νέρωνι ᾠκείωτο ὥστε καὶ εἰπών
ποτε πρὸς αὐτόν "οὕτω με Καίσαρα ἴδοις" οὐδὲν διὰ
τοῦτο κακὸν ἔπαθεν, ἀλλὰ τοσοῦτον μόνον ἀντήκου-
σεν ὅτι οὐδὲ ὕπατόν σε ὄψομαι. τούτῳ τὴν Σαβῖναν,
ἐξ εὐπατριδῶν οὖσαν, ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀποσπάσας
ἔδωκε, καὶ αὐτῇ ἀμφότεροι ἅμα ἐχρῶντο. φοβηθεῖσα 3
οὖν ἡ Ἀγριππῖνα μὴ γήμηται τῷ Νέρωνι, δεινῶς
γὰρ ἤδη αὐτῆς ἐρᾶν ἤρξατο, ἔργον ἀνοσιώτατον ἐτόλ-
μησεν· ὥσπερ γὰρ οὐχ ἱκανὸν ὂν ἐς μυθολογίαν ὅτι
τὸν θεῖον τὸν Κλαύδιον ἐς ἔρωτα αὐτῆς ταῖς τε γοη-
τείαις καὶ ταῖς ἀκολασίαις καὶ τῶν βλεμμάτων καὶ
τῶν φιλημάτων ὑπηγάγετο, ἐπεχείρησε καὶ τὸν
Νέρωνα ὁμοίως καταδουλώσασθαι. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν 4
εἴτ' ἀληθῶς ἐγένετο εἴτε πρὸς τὸν τρόπον αὐτῶν
ἐπλάσθη οὐκ οἶδα· ἃ δὲ δὴ πρὸς πάντων ὡμολόγη-
ται λέγω, ὅτι ἑταίραν τινὰ τῇ Ἀγριππίνῃ ὁμοίαν ὁ

Νέρων δι' αὐτὸ τοῦτο ἐς τὰ μάλιστα ἠγάπησε, καὶ αὐτῇ τε ἐκείνῃ προσπαίζων καὶ τοῖς ἄλλοις ἐνδεικνύ-
12 *μενος ἔλεγεν ὅτι καὶ τῇ μητρὶ ὁμιλοίη. μαθοῦσα δὲ*
a. C. 59 *ταῦθ' ἡ Σαβῖνα ἀνέπεισε τὸν Νέρωνα ὡς καὶ ἐπιβουλεύουσάν οἱ αὐτὴν διολέσαι. καὶ αὐτὸν καὶ ὁ Σενέκας, ὡς πολλοῖς καὶ ἀξιοπίστοις ἀνδράσιν εἴρηται, παρώξυνεν, εἴτ' οὖν τὸ ἔγκλημα τὸ καθ' ἑαυτοῦ ἐπηλυγάσασθαι βουληθείς, εἴτε καὶ τὸν Νέρωνα ἐς μιαιφονίαν ἀνόσιον προαγαγεῖν ἐθελήσας, ἵν' ὡς τάχιστα καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἀπόληται.*
2 *ἐπεὶ δὲ καὶ ἐκ τοῦ προφανοῦς ὤκνουν τὸ ἔργον καὶ κρύφα διὰ φαρμάκων οὐκ εἶχον αὐτὴν ἀνελεῖν, πάντα γὰρ ἐκείνη ἰσχυρῶς ἐφυλάσσετο, ναῦν ἰδόντες ἐν τῷ θεάτρῳ διαλυομένην τε αὐτὴν ἀφ' ἑαυτῆς καί τινα θηρία ἀφιεῖσαν, καὶ συνισταμένην αὖ πάλιν ὥστε καὶ ἐρρῶσθαι, τοιαύτην ἑτέραν ταχέως ἐναυ-*
3 *πηγήσαντο. ὡς δὲ ἥ τε ναῦς ἐγεγόνει καὶ ἡ Ἀγριππῖνα ἐτεθεράπευτο, πάντα γὰρ τρόπον ἐκολάκευεν αὐτήν, ἵνα μή τι ὑποτοπήσασα φυλάξηται, ἐν μὲν τῇ Ῥώμῃ οὐδὲν ἐτόλμησε ποιῆσαι, μὴ καὶ ἐκδημοσιευθῇ τὸ μίασμα, πόρρω δὲ ἐς τὴν Καμπανίαν ἀπάρας καὶ παραλαβὼν τὴν μητέρα ἔπλευσεν ἐπ' αὐτῆς ἐκείνης τῆς νεὼς λαμπρότατα κεκοσμημένης, ὡς καὶ ἐπιθυ-*
13 *μίαν αὐτῇ ἐμβαλεῖν ἀεί ποτε τῇ νηὶ χρῆσθαι. ἐλθών τε εἰς Βαύλους δεῖπνά τε πολυτελέστατα ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐποίησε καὶ τὴν μητέρα ἐν αὐτοῖς φιλοφρόνως εἱστίασεν, ἀποῦσάν τε πάνυ ποθεῖν ἐπλάττετο καὶ παροῦσαν ὑπερησπάζετο, αἰτεῖν τε ἐκέλευεν ὅ,τι*
2 *βούλοιτο, καὶ μὴ αἰτούσῃ πολλὰ ἐχαρίζετο. ἐπεὶ δὲ ἐνταῦθ' . . ., οὕτω δὴ ἀπὸ τοῦ δείπνου περὶ μέσας νύκτας περιλαμβάνει τε αὐτήν, καὶ πρὸς τὸ στέρνον προσαγαγών, καὶ φιλήσας καὶ τὰ ὄμματα καὶ τὰς χεῖρας,*

"μῆτέρ" τε εἰπών, "ἔρρωσό μοι καὶ ὑγίαινε· ἐν γὰρ σοὶ καὶ ἐγὼ ζῶ καὶ διὰ σὲ βασιλεύω", παρέδωκεν αὐτὴν Ἀνικήτῳ ἀπελευθέρῳ ὡς καὶ κομιοῦντι οἴκαδε ἐπὶ τοῦ πλοίου οὗ κατεσκευάκει. ἀλλ' οὐ γὰρ ἤνεγ- 3
κεν ἡ θάλασσα τὴν μέλλουσαν ἐπ' αὐτῇ τραγῳδίαν ἔσεσθαι, οὐδ' ὑπέμεινε τὴν ψευδολογίαν τῆς ἀνοσιουργίας ἀναδέξασθαι, διελύθη μὲν ἡ ναῦς καὶ ἡ Ἀγριππῖνα ἐς τὸ ὕδωρ ἐξέπεσεν, οὐ μέντοι καὶ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καίτοι καὶ ἐν σκότῳ καὶ διακορὴς μέθης οὖσα, τῶν τε ναυτῶν ταῖς κώπαις ἐπ' αὐτὴν χρωμένων ὥστε καὶ Ἀκερρωνίαν Πόλλαν τὴν σύμπλουν αὐτῆς ἀποκτεῖναι, διεσώθη. καὶ ἐλθοῦσα οἴκαδε 4
οὔτε προσεποιήσατο οὔτ' ἐξέφηνε τὸ ἐπιβούλευμα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν υἱὸν ἔπεμψε κατὰ τάχος, καὶ τό τε συμβεβηκὸς αὐτῇ ὡς κατὰ τύχην συμπεπτωκὸς ἔλεγε, καὶ ὅτι σώζοιτο εὐηγγελίκει δῆθεν αὐτῷ. ἀκούσας δὲ ταῦθ' ὁ Νέρων οὐκ ἐκαρτέρησεν, ἀλλὰ καὶ τὸν πεμφθέντα ὡς ἐπὶ τῇ αὐτοῦ σφαγῇ ἥκοντα ἐκόλασε, καὶ ἐπὶ τὴν μητέρα τὸν Ἀνίκητον εὐθὺς μετὰ τῶν ναυτῶν ἀπέστειλε· τοῖς γὰρ δορυφόροις 5
οὐκ ἐπίστευσε τὸν θάνατον αὐτῆς. ἰδοῦσα δέ σφας ἐκείνη ἔγνω τε ἐφ' ἃ ἥκουσι, καὶ ἀναπηδήσασα ἐκ τῆς κοίτης τήν τε ἐσθῆτα περιερρήξατο, καὶ τὴν γαστέρα ἀπογυμνώσασα "παῖε ταύτην" ἔφη, "Ἀνίκητε, παῖε, ὅτι Νέρωνα ἔτεκεν."

οὕτω μὲν ἡ Ἀγριππῖνα ἡ τοῦ Γερμανικοῦ θυγά- 14
τηρ, ἡ τοῦ Ἀγρίππου ἔγγονος, ἡ τοῦ Αὐγούστου ἀπόγονος, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ υἱέος, ᾧ τὸ κράτος ἐδεδώκει, δι' ὃν ἄλλους τε καὶ τὸν θεῖον ἀπεκτόνει, κατεσφάγη. μαθὼν δὲ ὁ Νέρων ὅτι τέθνηκεν, οὐκ 2
ἐπίστευσεν· ὑπὸ γὰρ τοῦ μεγέθους τοῦ τολμήματος ἀπιστία αὐτῷ ὑπεχύθη· καὶ διὰ τοῦτο αὐτόπτης

ἐπεθύμησε τοῦ πάθους γενέσθαι. καὶ αὐτήν τε πᾶσαν εἶδε γυμνώσας καὶ τὰ τραύματα αὐτῆς ἐπεσκέψατο, καὶ τέλος πολὺ καὶ τοῦ φόνου ἀνοσιώτερον ἔπος ἐφθέγξατο· εἶπε γὰρ ὅτι οὐκ ᾔδειν ὅτι οὕτω καλὴν
3 μητέρα εἶχον. καὶ τοῖς τε δορυφόροις ἀργύριον ἔδωκεν, ἵνα δῆλον ὅτι πολλὰ τοιαῦτα γίνεσθαι εὔχωνται, καὶ τῇ γερουσίᾳ ἐπέστειλεν, ἄλλα τε ὅσα συνῄδει αὐτῇ καταριθμῶν, καὶ ὅτι ἐπεβούλευσέ τε αὐτῷ καὶ
4 φωραθεῖσα ἑαυτὴν διεχρήσατο. καὶ τῇ μὲν βουλῇ ταῦτα ἐπέστειλεν, αὐτὸς δὲ ταῖς τε νυξὶν ἐξεταράττετο ὥστε καὶ ἐκ τῆς εὐνῆς ἐξαπιναίως ἀναπηδᾶν, καὶ μεθ' ἡμέραν ὑπὸ σαλπίγγων δή τινων πολεμικόν τι καὶ θορυβῶδες ἐκ τοῦ χωρίου ἐν ᾧ τὰ τῆς Ἀγριππίνης ὀστᾶ ἔκειτο ἠχουσῶν ἐδειματοῦτο. διὸ καὶ ἄλλοσε ᾔει, καὶ ἐπειδὴ κἀνταῦθα τὰ αὐτὰ αὐτῷ συνέβαινεν, ἄλλοσε ἐμπλήκτως μεθίστατο.

15 οἱ δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἄνθρωποι ἀκούσαντες ταῦτα, καίπερ ἀχθόμενοι, ἔχαιρον νομίζοντες αὐτὸν ἐκ τούτου γε πάντως ἀπολεῖσθαι. τῶν δὲ βουλευτῶν οἱ μὲν ἄλλοι πάντες προσεποιοῦντο χαίρειν ἐπὶ τοῖς γεγονόσι, καὶ συνήδοντο δῆθεν τῷ Νέρωνι, καὶ ἐψη-
2 φίζοντο πολλὰ οἷς ᾤοντο αὐτῷ χαριεῖσθαι· ὁ Πούπλιος δὲ δὴ Θρασέας Παῖτος ἦλθε μὲν ἐς τὸ συνέδριον καὶ τῆς ἐπιστολῆς ἐπήκουσεν, ἀναγνωσθείσης δὲ αὐτῆς ἐξανέστη τε εὐθὺς πρὶν καὶ ὁτιοῦν ἀποφήνασθαι καὶ ἐξῆλθε, διότι ἃ μὲν ἤθελεν εἰπεῖν οὐκ
3 ἠδύνατο, ἃ δὲ ἠδύνατο οὐκ ἤθελεν. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ τὰ ἄλλα πάντα διῆγεν· ἔλεγε γὰρ ὅτι εἰ μὲν ἐμὲ μόνον ὁ Νέρων φονεύσειν ἔμελλε, πολλὴν ἂν εἶχον τοῖς ἄλλοις ὑπερκολακεύουσιν αὐτὸν συγγνώμην· εἰ δὲ καὶ ἐκείνων τῶν σφόδρα αὐτὸν ἐπαινούντων πολλοὺς τοὺς μὲν ἀνάλωκε τοὺς δὲ καὶ

ἀπολέσει, τί χρὴ μάτην ἀσχημονοῦντα δουλοπρεπῶς
φθαρῆναι, ἐξὸν ἐλευθερίως ἀποδοῦναι τῇ φύσει τὸ
ὀφειλόμενον; ἐμοῦ μὲν γὰρ πέρι καὶ ἔπειτα λόγος 4
τις ἔσται, τούτων δέ, πλὴν κατ' αὐτὸ τοῦτο ὅτι
ἐσφάγησαν, οὐδείς. τοιοῦτος μὲν ὁ Θρασέας ἐγένετο,
καὶ τοῦτο ἀεὶ πρὸς ἑαυτὸν ἔλεγεν ὅτι ἐμὲ Νέρων
ἀποκτεῖναι μὲν δύναται, βλάψαι δὲ οὔ. Νέρωνα δὲ 16
μετὰ τὸν τῆς μητρὸς φόνον ἐσιόντα ἐς τὴν Ῥώμην
δημοσίᾳ μὲν ἐθεράπευον, ἰδίᾳ δέ, ἐν ᾧ γε καὶ παρ-
ρησιάσασθαί τινες ἀσφαλῶς ἐδύναντο, καὶ μάλα αὐ-
τὸν ἐσπάραττον. τοῦτο μὲν γὰρ μολγόν τέ τινα ἀπ'
ἀνδριάντος αὐτοῦ νύκτωρ ἀπεκρέμασαν, ἐνδεικνύ-
μενοι ὅτι ἐς ἐκεῖνον αὐτὸν δέοι ἐμβεβλῆσθαι· τοῦτο 2
δὲ παιδίον ἐς τὴν ἀγορὰν ῥίψαντες προσέδησαν αὐτῷ
πινάκιον λέγον "οὐκ ἀναιροῦμαί σε, ἵνα μὴ τὴν μη-
τέρα ἀποσφάξῃς." καὶ ἦν μὲν καὶ ἀναγινώσκειν πολ-
λαχόθι ὁμοίως γεγραμμένον "Νέρων Ὀρέστης Ἀλκ-
μέων μητροκτόνοι", ἦν δὲ καὶ ἀκούειν αὐτὸ τοῦτο
λεγόντων ὅτι Νέρων τὴν μητέρα ἀνεχρήσατο· συχνοὶ 3
γὰρ ὡς καὶ λελαληκότας τινὰς αὐτὸ ἐσήγγελον, οὐχ
οὕτως ἵν' ἐκείνους ἀπολέσωσιν, ὡς ἵνα τὸν Νέρωνα
διαβάλωσιν. ὅθεν οὐδεμίαν τοιαύτην δίκην προσή-
κατο, ἤτοι μὴ βουλόμενος ἐπὶ πλεῖον δι' αὐτῆς τὴν
φήμην ἐπαυξῆσαι, ἢ καὶ καταφρονῶν ἤδη τῶν λεγο-
μένων. ὁ μέντοι ἥλιος σύμπας ἐν μέσαις ταῖς θυσίαις 4
ταῖς ἐπὶ τῇ Ἀγριππίνῃ κατὰ τὸ ψήφισμα γενομέναις
ἐξέλιπεν, ὥστε καὶ ἀστέρας ἐκφῆναι· καὶ οἱ ἐλέφαν-
τες οἱ τὴν τοῦ Αὐγούστου ἁρμάμαξαν ἄγοντες ἐς μὲν
τὸν ἱππόδρομον ἐσῆλθον καὶ μέχρι τῆς τῶν βουλευ-
τῶν ἕδρας ἀφίκοντο, γενόμενοι δὲ ἐνταῦθα ἔστησαν
καὶ περαιτέρω οὐ προεχώρησαν. καὶ ὃ δὴ καὶ μά- 5
λιστα ἄν τις ἐτεκμήρατο ἐκ τοῦ δαιμονίου γεγονέναι,

σκηπτός ποτε τὸ δεῖπνον αὐτοῦ πᾶν ἐσφερόμενόν οἱ κατέφλεξεν, ὥσπερ τις ἅρπυια τὰ σιτία αὐτοῦ ἀφελόμενος.

17 ὅτι καὶ τὴν Δομιτίαν τὴν τηθίδα, ἣν καὶ αὐτὴν ὡς μητέρα τιμᾶν ἔλεγεν, ἐπαπέκτεινε φαρμάκῳ, οὐδ' ἀνέμεινεν ὀλίγας ἡμέρας ἵν' ἄλλως ὑπὸ τοῦ γήρως
2 ἀποθάνῃ, ἀλλ' ἐπεθύμησε καὶ ἐκείνην ἀπολέσαι. καὶ ἔσπευσέ γε τοῦτο ποιῆσαι διὰ τὰ κτήματα αὐτῆς τὰ ἐν Βαίαις καὶ ἐν τῇ Ῥαβεννίδι ὄντα, ἐν οἷς καὶ ἡβητήρια εὐθὺς μεγαλοπρεπῆ κατεσκεύασεν, ἃ καὶ δεῦρο ἀνθεῖ. ἐπὶ δὲ δὴ τῇ μητρὶ καὶ ἑορτὴν μεγίστην δὴ καὶ πολυτελεστάτην ἐποίησεν, ὥστε ἐν πέντε καὶ ἓξ ἅμα θεάτροις ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πανηγυρίσαι, ὅτε δὴ καὶ ἐλέφας ἀνήχθη ἐς τὴν ἀνωτάτω τοῦ θεάτρου ἀψῖδα, καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ σχοινίων κατέδραμεν ἀναβά-
3 την φέρων. ἐκεῖνο δὲ καὶ αἴσχιστον καὶ δεινότατον ἅμα ἐγένετο, ὅτι καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες οὐχ ὅπως τοῦ ἱππικοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος ἐς τὴν ὀρχήστραν καὶ ἐς τὸν ἱππόδρομον τό τε θέατρον τὸ κυνηγετικὸν ἐσῆλθον ὥσπερ οἱ ἀτιμότατοι, καὶ ηὔλησάν τινες αὐτῶν καὶ ὠρχήσαντο τραγῳδίας τε καὶ κωμῳδίας ὑπεκρίναντο καὶ ἐκιθαρῴδησαν, ἵππους τε ἤλασαν καὶ θηρία ἀπέκτειναν καὶ ἐμονομάχησαν, οἱ μὲν ἐθελονταὶ οἱ δὲ καὶ πάνυ
4 ἄκοντες. καὶ εἶδον οἱ τότε ἄνθρωποι τὰ γένη τὰ μεγάλα, τοὺς Φουρίους, τοὺς Φαβίους, τοὺς Πορκίους, τοὺς Οὐαλερίους, τἆλλα πάντα ὧν τὰ τρόπαια, ὧν οἱ ναοὶ ἑωρῶντο, κάτω τε ἑστηκότας καὶ τοιαῦτα δρῶντας ὧν ἔνια οὐδ' ὑπ' ἄλλων γινόμενα ἐθεώρουν.
5 καὶ ἐδακτυλοδείκτουν γε αὐτοὺς ἀλλήλοις, καὶ ἐπέλεγον

17, 1, 1. ἣν — 2, 4, κατεσκεύασεν inserta ex V p. 686.

Μακεδόνες μὲν "οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ Παύλου ἔκγονος",
Ἕλληνες δὲ "οὗτος τοῦ Μομμίου", Σικελιῶται "ἴδετε
τὸν Κλαύδιον", Ἠπειρῶται "ἴδετε τὸν Ἄππιον",
Ἀσιανοὶ τὸν Λούκιον, Ἴβηρες τὸν Πούπλιον, Καρχη-
δόνιοι Ἀφρικανόν, Ῥωμαῖοι δὲ πάντας. τοιαῦτα γάρ
που προτέλεια τῆς αὑτοῦ ἀσχημοσύνης ποιῆσαι ἠθέ-
λησεν.

ὠλοφύροντο δὲ πάντες οἱ νοῦν ἔχοντες καὶ ἐπὶ 18
τῷ πλήθει τῶν ἀναλισκομένων. πάντα μὲν γὰρ τὰ
πολυτελέστατα ἃ ἄνθρωποι ἐσθίουσι, πάντα δὲ καὶ
τὰ ἄλλα τὰ τιμιώτατα, ἵππους, ἀνδράποδα, ζεύγη,
χρυσίον, ἀργύριον, ἐσθῆτα ποικίλην, ἐδίδου διὰ συμ-
βόλων· σφαιρία γὰρ μικρά, γεγραμμένα ὡς ἕκαστα 2
αὐτῶν ἔχοντα, ἐς τὸν ὅμιλον ἐρρίπτει, καὶ ἐδίδοτο
ὅ,τι τις δι' ἐκείνων ἥρπασεν. ἐνενόουν γὰρ ὅτι, ὁπότε
τοσαῦτα ἀνήλισκεν ἵνα ἀσχημονήσῃ, οὐδενὸς τῶν
ἀτοπωτάτων ἀφέξεται ἵνα τι κερδάνῃ. τεράτων δέ
τινων γεγονότων τότε οἱ μάντεις ὄλεθρον αὐτῷ ταῦτα
φέρειν εἶπον, καὶ συνεβούλευσαν ἐς ἑτέρους τὸ δει-
νὸν ἀποτρέψασθαι. κἂν συχνοὺς εὐθὺς κατεχρήσατο, 3
εἰ μὴ ὁ Σενέκας ἔφη αὐτῷ ὅτι ὅσους ἂν ἀποσφάξῃς,
οὐ δύνασαι τὸν διάδοχόν σου ἀποκτεῖναι.

τότε μὲν δὴ τοσαῦτα σωτήρια, ὡς δὴ ἔλεγεν,
ἑώρτασε, καὶ τὴν ἀγορὰν τῶν ὄψων, τὸ μάκελλον
ὠνομασμένον, καθιέρωσε· μετὰ δὲ ταῦτα ἕτερον 19
αὖ εἶδος ἑορτῆς ἤγαγεν, ἐπεκλήθη δὲ Ἰουουενάλια
ὥσπερ τινὰ νεανισκεύματα, καὶ ἐτελέσθη ἐπὶ τῷ
γενείῳ αὐτοῦ. καὶ γὰρ τοῦτο τότε πρῶτον ἐξύρατο,
καὶ τάς γε τρίχας ἐς σφαιρίον τι χρυσοῦν ἐμβαλὼν
ἀνέθηκε τῷ Διὶ τῷ Καπιτωλίνῳ· καὶ ἐς τὴν ἑορτὴν
οἵ τε ἄλλοι καὶ οἱ εὐγενέστατοι πάντως τι ἐπεδείξαντο.
τεκμήριον δέ, Αἰλία Κατέλλα τοῦτο μὲν γένει καὶ 2

πλούτῳ προήκουσα, τοῦτο δὲ καὶ ἡλικίᾳ προφέρουσα, ὀγδοηκοντοῦτις γὰρ ἦν, ὠρχήσατο, οἵ τε λοιποὶ οἱ διὰ γῆρας ἢ νόσον ἰδίᾳ μηδὲν ποιῆσαι δυνάμενοι ἐχορῴδησαν. ἤσκουν μὲν γὰρ πάντες ὅ,τι τις καὶ ὁπωσοῦν οἷός τε ἦν, καὶ ἐς διδασκαλεῖα ἀποδεδειγμένα συνεφοίτων οἱ λογιμώτατοι, ἄνδρες, γυναῖκες,
3 κόραι, μειράκια, γραῖαι, γέροντες· εἰ δέ τις μὴ ἐδύνατο ἐν ἑτέρῳ τῳ θέαν παρασχεῖν, ἐς τοὺς χοροὺς κατεχωρίζετο. καὶ ἐπειδή γέ τινες αὐτῶν προσωπεῖα ὑπ' αἰσχύνης, ἵνα μὴ γνωρίζωνται περιέθεντο, περιεῖλεν αὐτὰ τοῦ δήμου δῆθεν ἀξιώσαντος, καὶ ἐπέδειξε καὶ τοῖς ὀλίγον ἔμπροσθεν ὑπ' αὐτῶν ἀχθεῖσιν
4 ἀνθρώποις. καὶ τότε δὴ μάλιστα καὶ ἐκεῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι τοὺς τεθνηκότας ἐμακάριζον· πολλοὶ γὰρ ἄνδρες τῶν πρώτων ἐν τῷ ἔτει τούτῳ ἐτελεύτησαν, ὧν ἐνίους καὶ τῷ Νέρωνι ἐπιβουλεύειν αἰτιαθέντας οἱ στρατιῶται περιστάντες ἐλιθοβόλησαν.

20 καὶ ἔδει γὰρ καὶ τὸν κολοφῶνα ἄξιον τῶν πραττομένων ἐπενεχθῆναι, παρῆλθέ τε καὶ αὐτὸς ὁ Νέρων ἐς τὸ θέατρον, ὀνομαστὶ πρὸς τοῦ Γαλλίωνος ἐσκηρυχθείς, καὶ ἔστη τε ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ Καῖσαρ τὴν κιθαρῳδικὴν σκευὴν ἐνδεδυκώς, καὶ "κύριοί μου,
2 εὐμενῶς μου ἀκούσατε" εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ, ἐκιθαρῴδησέ τε Ἄττιν τινὰ ἢ Βάκχας ὁ Αὔγουστος, πολλῶν μὲν στρατιωτῶν παρεστηκότων, παντὸς δὲ τοῦ δήμου, ὅσον αἱ ἕδραι ἐχώρησαν, καθημένου, καίτοι καὶ βραχὺ καὶ μέλαν, ὥς γε παραδέδοται, φώνημα ἔχων, ὥστε καὶ γέλωτα ἅμα καὶ δάκρυα πᾶσι κινῆσαι.
3 καὶ αὐτῷ καὶ ὁ Βοῦρρος καὶ ὁ Σενέκας, καθάπερ τινὲς διδάσκαλοι, ὑποβάλλοντές τι παρειστήκεσαν, καὶ αὐτοὶ τάς τε χεῖρας καὶ τὰ ἱμάτια, ὁπότε φθέγξαιτό τι, ἀνέσειον, καὶ τοὺς ἄλλους προσεπεσπῶντο.

ἦν μὲν γάρ τι καὶ ἴδιον αὐτῷ σύστημα ἐς πεντακισχι-
λίους στρατιώτας παρεσκευασμένον, Αὐγούστειοί τε 4
ὠνομάζοντο καὶ ἐξῆρχον τῶν ἐπαίνων· ἠναγκάζοντο
δέ σφισι καὶ οἱ ἄλλοι πάντες καὶ ἄκοντες, πλὴν τοῦ
Θρασέα, ἐκβοᾶν. οὗτος μὲν γὰρ οὐδέποτε αὐτῷ
συγκαθῆκεν, οἱ δὲ δὴ ἄλλοι, καὶ μάλισθ' οἱ ἐπιφα-
νεῖς, σπουδῇ καὶ ὀδυρόμενοι συνελέγοντο, καὶ πάνθ'
ὅσαπερ οἱ Αὐγούστειοι, ὡς καὶ χαίροντες, συνεβόων·
καὶ ἦν ἀκούειν πως αὐτῶν λεγόντων "ὁ καλὸς Καῖ- 5
σαρ, ὁ Ἀπόλλων, ὁ Αὔγουστος, εἷς ὡς Πύθιος. μὰ
σέ, Καῖσαρ, οὐδείς σε νικᾷ." ποιήσας δὲ ταῦτα
ἐδείπνισε τὸν δῆμον ἐπὶ πλοίων ἐν τῷ χωρίῳ ἐν ᾧ
ἡ ναυμαχία ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου ἐγεγόνει· καὶ ἐξ αὐ-
τοῦ νυκτὸς μεσούσης ἐς τὸν Τιβέριον διὰ τάφρου
κατέπλευσε.

ταῦτα μὲν ἐπὶ τῷ τὸ γένειον ψιλισθῆναι ἔπραξεν· 21
ὑπὲρ δὲ δὴ τῆς σωτηρίας τῆς τε διαμονῆς τοῦ κρά- a. C. 60
τους αὐτοῦ, οὕτω γάρ που προέγραψεν, ἀγῶνα πεν-
ταετηρικὸν κατεστήσατο, Νερώνεια αὐτὸν ὀνομάσας,
καὶ ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸ γυμνάσιον ᾠκοδόμησεν, ἔλαιόν
τε ἐν τῇ καθιερώσει αὐτοῦ καὶ τοῖς βουλευταῖς καὶ
τοῖς ἱππεῦσι προῖκα ἔνειμε. τὸν μέντοι στέφανον 2
τὸν τῶν κιθαρῳδῶν ἀνικὶ ἔλαβε, πάντων ὡς καὶ
ἀναξίων τῆς νίκης ἐκβληθέντων, καὶ εὐθὺς ἐς αὐτὸ
τὸ γυμνάσιον ἐν τῇ στολῇ σφων ἐσεγράφη. κἀκ τού-
του καὶ οἱ ἄλλοι αὐτῷ στέφανοι οἱ τῆς κιθαρῳδίας
ἐξ ἁπάντων τῶν ἀγώνων ὡς καὶ μόνῳ ἀξιονίκῳ
ἐπέμποντο.

21, 2, 3. καὶ εὐθὺς — 4, ἐσεγράφη inserta ex V p. 689.

EPITOME LIB. LXII.

A. C. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπαίζετο, πάθος ἐν
61 τῇ Βρεττανίᾳ δεινὸν συνηνέχθη· δύο τε γὰρ πόλεις
ἐπορθήθησαν, καὶ μυριάδες ὀκτὼ τῶν τε Ῥωμαίων
καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν ἐφθάρησαν, ἥ τε νῆσος
ἠλλοτριώθη. καὶ ταῦτα μέντοι πάντα ὑπὸ γυναικὸς
αὐτοῖς συνηνέχθη, ὥστε καὶ κατὰ τοῦτο πλείστην
αὐτοῖς αἰσχύνην συμβῆναι, ὥς που καὶ τὸ θεῖον τὴν
2 συμφορὰν αὐτοῖς προεσήμανεν· ἔκ τε γὰρ τοῦ βου-
λευτηρίου θροῦς νυκτὸς βαρβαρικὸς μετὰ γέλωτος
καὶ ἐκ τοῦ θεάτρου θόρυβος μετ' οἰμωγῆς ἐξηκούετο,
μηδενὸς ἀνθρώπων μήτε φθεγγομένου μήτε στένον-
τος, οἰκίαι τέ τινες ἐν τῷ Ταμέσᾳ ποταμῷ ὕφυδροι
ἑωρῶντο, καὶ ὁ ὠκεανὸς ὁ μεταξὺ τῆς τε νήσου καὶ
τῆς Γαλατίας αἱματώδης ποτὲ ἐν τῇ πλημμυρίδι ηὐξή-
2 θη. πρόφασις δὲ τοῦ πολέμου ἐγένετο ἡ δήμευσις
τῶν χρημάτων ἃ Κλαύδιος τοῖς πρώτοις αὐτῶν ἐδε-
δώκει· καὶ ἔδει καὶ ἐκεῖνα, ὥς γε Δεκιανὸς Κάτος
ὁ τῆς νήσου ἐπιτροπεύων ἔλεγεν, ἀναπόμπιμα γενέ-
σθαι. διά τε οὖν τοῦτο, καὶ ὅτι ὁ Σενέκας χιλίας
σφίσι μυριάδας ἄκουσιν ἐπὶ χρησταῖς ἐλπίσι τόκων
δανείσας ἔπειτ' ἀθρόας τε ἅμα αὐτὰς καὶ βιαίως
2 ἐσέπρασσεν. ἡ δὲ μάλιστα αὐτοὺς ἐρεθίσασα καὶ
ἐναντία Ῥωμαίων πολεμεῖν ἀναπείσασα, τῆς τε

προστατείας αὐτῶν ἀξιωθεῖσα καὶ τοῦ πολέμου παντὸς
στρατηγήσασα, Βουνδουῖκα ἦν, γυνὴ Βρεττανὶς γέ-
νους τοῦ βασιλείου, μεῖζον ἢ κατὰ γυναῖκα φρόνημα
ἔχουσα. αὕτη γὰρ συνήγαγέ τε τὸ στράτευμα ἀμφὶ 3
δώδεκα μυριάδας ὂν καὶ ἀνέβη ἐπὶ βῆμα ἐκ γῆς ἐλώ-
δους ἐς τὸν Ῥωμαϊκὸν τρόπον πεποιημένον. ἦν δὲ
καὶ τὸ σῶμα μεγίστη καὶ τὸ εἶδος βλοσυρωτάτη τό
τε βλέμμα δριμυτάτη, καὶ τὸ φθέγμα τραχὺ εἶχε, τήν 4
τε κόμην πλείστην τε καὶ ξανθοτάτην οὖσαν μέχρι
τῶν γλουτῶν καθεῖτο, καὶ στρεπτὸν μέγαν χρυσοῦν
ἐφόρει, χιτῶνά τε παμποίκιλον ἐνεκεκόλπωτο, καὶ
χλαμύδα ἐπ' αὐτῷ παχεῖαν ἐπεπεπόρπητο. οὕτω μὲν
ἀεὶ ἐνεσκευάζετο· τότε δὲ καὶ λόγχην λαβοῦσα, ὥστε
καὶ ἐκ τούτου πάντας ἐκπλήττειν, ἔλεξεν ὧδε.

"πέπεισθε μὲν τοῖς ἔργοις αὐτοῖς ὅσον ἐλευθερία 3
τῆς δουλείας διαφέρει, ὥστ' εἰ καὶ πρότερόν τις
ὑμῶν ὑπὸ τῆς τοῦ κρείττονος ἀπειρίας ἐπαγωγοῖς
ἐπαγγέλμασι τῶν Ῥωμαίων ἠπάτητο, ἀλλὰ νῦν γε
ἑκατέρου πεπειραμένοι μεμαθήκατε μὲν ὅσον ἡμαρ-
τήκατε δεσποτείαν ἐπισπαστὸν πρὸ τῆς πατρίου διαί-
της προτιμήσαντες, ἐγνώκατε δὲ ὅσῳ καὶ πενία ἀδέ-
σποτος πλούτου δουλεύοντος προφέρει. τί μὲν γὰρ 2
οὐ τῶν αἰσχίστων, τί δ' οὐ τῶν ἀλγίστων, ἐξ οὗπερ
ἐς τὴν Βρεττανίαν οὗτοι παρέκυψαν, πεπόνθαμεν;
οὐ τῶν μὲν πλείστων καὶ μεγίστων κτημάτων ὅλων
ἐστερήμεθα, τῶν δὲ λοιπῶν τέλη καταβάλλομεν; οὐ 3
πρὸς τῷ τἆλλα πάντα καὶ νέμειν καὶ γεωργεῖν ἐκεί-
νοις, καὶ τῶν σωμάτων αὐτῶν δασμὸν ἐτήσιον φέρο-
μεν; καὶ πόσῳ κρεῖττον ἦν ἅπαξ τισὶ πεπρᾶσθαι μᾶλ-
λον ἢ μετὰ κενῶν ἐλευθερίας ὀνομάτων κατ' ἔτος
λυτροῦσθαι; πόσῳ δὲ ἐσφάχθαι καὶ ἀπολωλέναι μᾶλ-
λον ἢ κεφαλὰς ὑποτελεῖς περιφέρειν; καίτοι τί τοῦτο 4

εἶπον; οὐδὲ γὰρ τὸ τελευτῆσαι παρ' αὐτοῖς ἀζήμιόν ἐστιν, ἀλλ' ἴστε ὅσον καὶ ὑπὲρ τῶν νεκρῶν τελοῦμεν· παρὰ μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις καὶ τοὺς δουλεύοντάς τισιν ὁ θάνατος ἐλευθεροῖ, Ῥωμαίοις δὲ δὴ
5 μόνοις καὶ οἱ νεκροὶ ζῶσι πρὸς τὰ λήμματα. τί δ' ὅτι, κἂν μὴ ἔχῃ τις ἡμῶν ἀργύριον, πῶς γὰρ ἢ πόθεν, ἀποδυόμεθα καὶ σκυλευόμεθα ὥσπερ οἱ φονευόμενοι; τί δ' ἂν προϊόντος τοῦ χρόνου μετριάσαιεν, οὕτως ἡμῖν κατὰ τὴν πρώτην εὐθύς, ὅτε πάντες καὶ τὰ θηρία τὰ νεάλωτα θεραπεύουσι, προσενηνεγμένοι;

4 ἡμεῖς δὲ δὴ πάντων τῶν κακῶν τούτων αἴτιοι, ὥς γε τἀληθὲς εἰπεῖν, γεγόναμεν, οἵτινες αὐτοῖς ἐπιβῆναι τὴν ἀρχὴν τῆς νήσου ἐπετρέψαμεν, καὶ οὐ παραχρῆμα αὐτούς, ὥσπερ καὶ τὸν Καίσαρα τὸν Ἰούλιον ἐκεῖνον, ἐξηλάσαμεν· οἵτινες οὐ πόρρωθέν σφισιν, ὥσπερ καὶ τῷ Αὐγούστῳ καὶ τῷ Γαΐῳ τῷ Καλιγόλᾳ, φοβερὸν τὸ πειρᾶσαι τὸν πλοῦν ἐποιήσα-
2 μεν. τοιγαροῦν νῆσον τηλικαύτην, μᾶλλον δὲ ἤπειρον τρόπον τινὰ περίρρυτον νεμόμενοι καὶ ἰδίαν οἰκουμένην ἔχοντες, καὶ τοσοῦτον ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ ἀφ' ἁπάντων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀφωρισμένοι ὥστε καὶ γῆν ἄλλην καὶ οὐρανὸν ἄλλον οἰκεῖν πεπιστεῦσθαι, καί τινας αὐτῶν καὶ τοὺς σοφωτάτους γε μηδὲ τὸ ὄνομα ἡμῶν ἀκριβῶς πρότερον ἐγνωκέναι, κατεφρονήθημεν καὶ κατεπατήθημεν ὑπ' ἀνθρώπων μη-
3 δὲν ἄλλο ἢ πλεονεκτεῖν εἰδότων. ἀλλ' εἰ καὶ μὴ πρότερον, νῦν ἔτι, ὦ πολῖται καὶ φίλοι καὶ συγγενεῖς, πάντας γὰρ ὑμᾶς συγγενεῖς, ἅτε καὶ μιᾶς νήσου οἰκήτορας ὄντας καὶ ἓν ὄνομα κοινὸν κεκτημένους, νομίζω, τὰ προσήκοντα πράξωμεν, ἕως ἔτι τῆς ἐλευθερίας μνημονεύομεν, ἵνα καὶ τὸ πρόσρημα καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς τοῖς παισὶ καταλίπωμεν. ἂν γὰρ ἡμεῖς τῆς

συντρόφου εὐδαιμονίας παντελῶς ἐκλαθώμεθα, τί ποτε ἐκεῖνοι ποιήσουσιν ἐν δουλείᾳ τραφέντες;

λέγω δὲ ταῦτα οὐχ ἵνα μισήσητέ τὰ παρόντα, 5
μεμισήκατε γάρ, οὐδ' ἵνα φοβηθῆτε τὰ μέλλοντα, πεφόβησθε γάρ, ἀλλ' ἵνα ἐπαινέσω τε ὑμᾶς ὅτι καὶ καθ' ἑαυτοὺς πανθ' ὅσα δεῖ προαιρεῖσθε, καὶ χάριν ὑμῖν γνῶ ὅτι καὶ ἐμοὶ καὶ ἑαυτοῖς ἑτοίμως συναίρεσθε. φοβεῖσθε δὲ μηδαμῶς τοὺς Ῥωμαίους· οὔτε 2
γὰρ πλείους ἡμῶν εἰσιν οὔτ' ἀνδρειότεροι. τεκμήριον δὲ τὸ καὶ κράνεσι καὶ θώραξι καὶ κνημῖσιν ἐσκεπάσθαι καὶ προσέτι καὶ σταυρώμασι καὶ τείχεσι καὶ τάφροις ἐσκευάσθαι πρὸς τὸ μήτι πάσχειν ἐξ ἐπιδρομῆς τῶν πολεμίων. τοῦτο γὰρ αἱροῦνται μᾶλλον ὑπὸ τῶν φόβων ἢ τὸ καὶ δρᾶσαί τι προχείρως ὥσπερ ἡμεῖς. τοσαύτῃ γὰρ περιουσίᾳ ἀνδρείας 3
χρώμεθα ὥστε καὶ τὰς σκηνὰς ἀσφαλεστέρας τῶν τειχῶν καὶ τὰς ἀσπίδας πολυαρκεστέρας τῆς ἐκείνων πανοπλίας νομίζειν. ἐξ οὗπερ ἡμεῖς μὲν καὶ κρατοῦντες αἱροῦμεν αὐτοὺς καὶ βιασθέντες ἐκφεύγομεν, κἂν ἄρα καὶ ἀναχωρῆσαί ποι προελώμεθα, ἐς τοιαῦτα ἕλη καὶ ὄρη καταδυόμεθα ὥστε μήτε εὑρεθῆναι μήτε ληφθῆναι· ἐκεῖνοι δὲ οὔτε διῶξαί τινα ὑπὸ τοῦ βά- 4
ρους οὔτε φυγεῖν δύνανται, κἂν ἄρα καὶ ἐκδράμωσί ποτε, ἔς τε χωρία ἀποδεδειγμένα καταφεύγουσι, κἀνταῦθα ὥσπερ ἐς γαλεάγρας κατακλείονται. ἔν τε 5
οὖν τούτοις παρὰ πολὺ ἡμῶν ἐλαττοῦνται, καὶ ἐν ἐκείνοις, ὅτι οὔτε λιμὸν οὔτε δίψος, οὐ ψῦχος οὐ καῦμα ὑποφέρουσιν ὥσπερ ἡμεῖς, ἀλλ' οἱ μὲν καὶ σκιᾶς καὶ σκέπης σίτου τε μεμαγμένου καὶ οἴνου καὶ ἐλαίου δέονται, κἂν ἄρα τι τούτων αὐτοὺς ἐπιλίπῃ διαφθείρονται, ἡμῖν δὲ δὴ πᾶσα μὲν πόα καὶ ῥίζα σιτός ἐστι, πᾶς δὲ χυμὸς ἔλαιον, πᾶν δὲ ὕδωρ οἶνος,

5 πᾶν δὲ δένδρον οἰκία. καὶ μὴν καὶ τὰ χωρία ταῦτα ἡμῖν μὲν συνήθη καὶ σύμμαχα, ἐκείνοις δὲ δὴ καὶ ἄγνωστα καὶ πολέμια· καὶ τοὺς ποταμοὺς ἡμεῖς μὲν γυμνοὶ διανέομεν, ἐκεῖνοι δὲ οὐδὲ πλοίοις ῥᾳδίως περαιοῦνται. ἀλλ' ἴωμεν ἐπ' αὐτοὺς ἀγαθῇ τύχῃ θαρροῦντες. δείξωμεν αὐτοῖς ὅτι λαγωοὶ καὶ ἀλώπεκες ὄντες κυνῶν καὶ λύκων ἄρχειν ἐπιχειροῦσιν."

6 ταῦτα εἰποῦσα λαγὼν μὲν ἐκ τοῦ κόλπου προήκατο μαντείᾳ τινὶ χρωμένη, καὶ ἐπειδὴ ἐν αἰσίῳ σφίσιν ἔδραμε, τό τε πλῆθος πᾶν ἡσθὲν ἀνεβόησε, καὶ ἡ Βουνδουῖκα τὴν χεῖρα ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνατεί-
2 νασα εἶπε "χάριν τέ σοι ἔχω, ὦ Ἀνδράστη, καὶ προσεπικαλοῦμαί σε γυνὴ γυναῖκα, οὐκ Αἰγυπτίων ἀχθοφόρων ἄρχουσα ὡς Νίτωκρις, οὐδ' Ἀσσυρίων τῶν ἐμπόρων ὡς Σεμίραμις, καὶ γὰρ ταῦτ' ἤδη παρὰ τῶν Ῥωμαίων μεμαθήκαμεν, οὐ μὴν οὐδὲ Ῥωμαίων αὐτῶν ὡς πρότερον μὲν Μεσσαλῖνα ἔπειτ' Ἀγριππῖνα,
3 νῦν δὲ καὶ Νέρων ὄνομα μὲν ἀνδρὸς ἔχει, ἔργῳ δὲ γυνή ἐστι· σημεῖον δέ, ᾄδει γὰρ καὶ κιθαρίζει καὶ καλλωπίζεται, ἀλλὰ ἀνδρῶν Βρεττανῶν, γεωργεῖν μὲν ἢ δημιουργεῖν οὐκ εἰδότων, πολεμεῖν δὲ ἀκριβῶς μεμαθηκότων, καὶ τά τε ἄλλα πάντα κοινὰ καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας κοινὰς νομιζόντων, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐκείνων τὴν αὐτὴν τοῖς ἄρρεσιν ἀρετὴν ἐχουσῶν.
4 τοιούτων οὖν ἀνδρῶν καὶ τοιούτων γυναικῶν βασιλεύουσα προσεύχομαί τέ σοι καὶ αἰτῶ νίκην καὶ σωτηρίαν καὶ ἐλευθερίαν κατ' ἀνδρῶν ὑβριστῶν, ἀδίκων, ἀπλήστων, ἀνοσίων, εἴγε καὶ ἄνδρας χρὴ καλεῖν ἀνθρώπους ὕδατι θερμῷ λουμένους, ὄψα σκευαστὰ ἐσθίοντας, οἶνον ἄκρατον πίνοντας, μύρῳ ἀλειφομένους, μαλθακῶς κοιμωμένους, μετὰ μειρακίων, καὶ τούτων ἐξώρων, καθεύδοντας, κιθαρῳδῷ, καὶ

τούτῳ κακῷ, δουλεύοντας. μὴ γάρ τοι μήτ' ἐμοῦ 5
μήθ' ὑμῶν ἔτι βασιλεύσειεν ἡ Νερωνὶς ἡ Δομιτία, ἀλλ' ἐκείνη μὲν Ῥωμαίων ᾄδουσα δεσποζέτω, καὶ γὰρ ἄξιοι τοιαύτῃ γυναικὶ δουλεύειν, ἧς τοσοῦτον ἤδη χρόνον ἀνέχονται τυραννούσης, ἡμῶν δὲ σύ, ὦ δέσποινα, ἀεὶ μόνη προστατοίης."

τοιαῦτα ἄττα ἡ Βουνδουῖκα δημηγορήσασα ἐπῆγε 7
τοῖς Ῥωμαίοις τὴν στρατιάν· ἔτυχον γὰρ ἄναρχοι ὄντες διὰ τὸ Παυλῖνον τὸν ἡγεμόνα σφῶν εἰς νῆσόν τινα Μῶναν ἀγχοῦ τῆς Βρεττανίας κειμένην ἐπιστρατεῦσαι. διὰ τοῦτο πόλεις τε δύο Ῥωμαϊκὰς ἐξεπόρθησε καὶ διήρπασε, καὶ φόνον ἀμύθητον, ὡς ἔφην, εἰργάσατο· τοῖς τε ἁλισκομένοις ἀνθρώποις ὑπ' αὐτῶν οὐδὲν τῶν δεινοτάτων ἔστιν ὅ,τι οὐκ ἐγένετο.
καὶ ὃ δὴ δεινότατον καὶ θηριωδέστατον ἔπραξαν· 2
τὰς γὰρ γυναῖκας τὰς εὐγενεστάτας καὶ εὐπρεπεστάτας γυμνὰς ἐκρέμασαν, καὶ τούς τε μαστοὺς αὐτῶν περιέτεμον καὶ τοῖς στόμασί σφων προσέρραπτον, ὅπως ὡς καὶ ἐσθίουσαι αὐτοὺς ὁρῷντο, καὶ μετὰ τοῦτο πασσάλοις ὀξέσι διὰ παντὸς τοῦ σώματος κατὰ
μῆκος ἀνέπειραν. καὶ ταῦτα πάντα θύοντές τε ἅμα 3
καὶ ἑστιώμενοι, ὑβρίζοντες, ἔν τε τοῖς ἄλλοις σφῶν ἱεροῖς καὶ ἐν τῷ τῆς Ἀνδάτης μάλιστα ἄλσει ἐποίουν· οὕτω γὰρ καὶ τὴν νίκην ὠνόμαζον, καὶ ἔσεβον αὐτὴν περιττότατα.

ὁ δὲ Παυλῖνος ἔτυχε μὲν ἤδη τὴν Μῶναν παρα- 8
στησάμενος, πυθόμενος δὲ τὴν Βρεττανικὴν συμφορὰν ἀπέπλευσεν εὐθὺς ἐς αὐτὴν ἐκ τῆς Μώνης. καὶ διακινδυνεῦσαι μὲν αὐτίκα πρὸς τοὺς βαρβάρους οὐκ ἤθελε, τό τε πλῆθος αὐτῶν καὶ τὴν ἀπόνοιαν φοβούμενος, ἀλλ' ἐς ἐπιτηδειότερον καιρὸν τὴν μάχην ὑπερετίθετο· ἐπεὶ δὲ σίτου τε ἐσπάνιζε καὶ οἱ

βάρβαροι ἐγκείμενοι οὐκ ἀνίεσαν, ἠναγκάσθη καὶ
2 παρὰ γνώμην αὐτοῖς συμβαλεῖν. ἡ μὲν οὖν Βουν-
δουῖκα ἐς τρεῖς καὶ εἴκοσι μυριάδας ἀνδρῶν στρά-
τευμα ἔχουσα αὐτὴ μὲν ἐφ' ἅρματος ὠχεῖτο, τοὺς δὲ
ἄλλους ὡς ἑκάστους διέταξεν· ὁ δὲ δὴ Παυλῖνος
μήτε ἀντιπαρατεῖναί οἱ τὴν φάλαγγα δυνηθείς, οὐδὲ
γὰρ οὐδ' εἰ ἐφ' ἕνα ἐτάχθησαν ἐξικνοῦντο, τοσοῦτον
3 ἠλαττοῦντο τῷ πλήθει, μήτ' αὖ καθ' ἓν συμβαλεῖν,
μὴ καὶ περιστοιχισθεὶς κατακοπῇ, τολμήσας, τριχῇ
τε ἔνειμε τὸν στρατόν, ὅπως πολλαχόθεν ἅμα μάχοιντο,
καὶ ἐπύκνωσεν ἕκαστον τῶν μερῶν ὥστε δύσρηκτον
εἶναι. συντάττων δ' αὐτοὺς καὶ καθιστὰς προσπαρ-
9 ῄνει, λέγων "ἄγετε, ἄνδρες συστρατιῶται, ἄγετε, ἄν-
δρες Ῥωμαῖοι, δείξατε τοῖς ὀλέθροις τούτοις ὅσον
καὶ δυστυχοῦντες αὐτῶν προφέρομεν· αἰσχρὸν γάρ
ἐστιν ὑμῖν, ἃ μικρῷ πρόσθεν ὑπ' ἀρετῆς ἐκτήσασθε,
νῦν ἀκλεῶς ἀπολέσαι. πολλάκις τοι τῶν νῦν παρόν-
των ἐλάττους ὄντες πολὺ πλείονας ἀντιπάλους καὶ
2 ὑμεῖς αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν ἐνίκησαν. μήτ'
οὖν τὸ πλῆθος αὐτῶν φοβηθῆτε καὶ τὴν νεωτερο-
ποιίαν, ἐκ γὰρ ἀόπλου καὶ ἀμελετήτου προπετείας
θρασύνονται, μήθ' ὅτι πόλεις τινὰς ἐμπεπρήκασιν·
οὐ γὰρ κατὰ κράτος οὐδὲ ἐκ μάχης, ἀλλὰ τὴν μὲν
προδοθεῖσαν τὴν δὲ ἐκλειφθεῖσαν εἷλον. ἀνθ' ὧν
νῦν τὴν προσήκουσαν παρ' αὐτῶν δίκην λάβετε, ἵνα
καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῖς ἐκμάθωσιν οἵους ὄντας ὑμᾶς
οἷοι ὄντες ἠδικήκασι."
10 ταῦτά τισιν εἰπὼν ἐφ' ἑτέρους ἦλθε, καὶ ἔφη,
"νῦν καιρός, ὦ συστρατιῶται, προθυμίας, νῦν τόλ-
μης. ἂν τήμερον ἄνδρες ἀγαθοὶ γένησθε, καὶ τὰ
προειμένα ἀναλήψεσθε· ἂν τούτων κρατήσητε, οὐκέτ'
οὐδεὶς ὑμῖν οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀντιστήσεται. διὰ μιᾶς

τοιαύτης μάχης καὶ τὰ ὑπάρχοντα βεβαιώσεσθε καὶ τὰ λοιπὰ προσκαταστρέψεσθε· πάντες γὰρ καὶ οἱ 2
ἄλλοθί που ὄντες στρατιῶται ζηλώσουσιν ὑμᾶς καὶ ἐχθροὶ φοβηθήσονται. ὥστε ἐν ταῖς χερσὶν ἔχοντες ἢ πάντων ἀνθρώπων ἀδεῶς ἄρχειν ὧν καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν κατέλιπον καὶ αὐτοὶ ὑμεῖς προσεπεκτήσασθε, ἢ πάντως αὐτῶν στερηθῆναι, ἕλεσθε ἐλεύθεροι εἶναι, ἄρχειν, πλουτεῖν, εὐδαιμονεῖν μᾶλλον ἢ τἀναντία αὐτῶν ῥαθυμήσαντες παθεῖν."

τοιαῦτα δὲ καὶ τούτοις εἰπὼν ἐπὶ τοὺς τρίτους 11
ἐπιπαρῆλθε, καὶ ἔλεξε καὶ ἐκείνοις "ἠκούσατε μὲν οἷα ἡμᾶς οἱ κατάρατοι οὗτοι δεδράκασι, μᾶλλον δὲ ἔνια αὐτῶν καὶ εἴδετε· ὥσθ' ἕλεσθε πότερον καὶ 2
αὐτοὶ τὰ αὐτὰ ἐκείνοις παθεῖν καὶ προσέτι καὶ ἐκπεσεῖν παντελῶς ἐκ τῆς Βρεττανίας, ἢ κρατήσαντες καὶ τοῖς ἀπολωλόσι τιμωρῆσαι καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἅπασι παράδειγμα ποιῆσαι καὶ πρὸς τὸ πειθαρχοῦν εὐμενοῦς ἐπιεικείας καὶ πρὸς τὸ νεωτερίζον ἀναγκαίας τραχύτητος. μάλιστα μὲν οὖν ἔγωγε νικήσειν ἡμᾶς 3
ἐλπίζω καὶ τῇ παρὰ τῶν θεῶν συμμαχίᾳ, τοῖς γὰρ ἀδικουμένοις ὡς τὸ πολὺ συναίρονται, καὶ τῇ πατρῴᾳ ἡμῶν ἀνδρείᾳ, Ῥωμαίους τε ὄντας καὶ ταῖς ἀρεταῖς ἁπάντων ἀνθρώπων κεκρατηκότας, καὶ ταῖς ἐμπειρίαις, καὶ γὰρ αὐτοὺς τούτους τοὺς νῦν ἀντικαθεστῶτας ἡττήσαντες κεχειρώμεθα, τῷ τε ἀξιώματι, οὐ γὰρ ἀντιπάλοις τισὶν ἀλλὰ δούλοις ἡμετέροις συμβαλοῦμεν, οὓς καὶ ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους ὄντας εἰάσαμεν· ἂν δὲ δὴ παρ' ἐλπίδα τι συμβῇ, οὐδὲ γὰρ 4
τοῦτ' εἰπεῖν ὀκνήσω, ἄμεινόν ἐστι μαχομένους ἡμᾶς ἀνδρείως πεσεῖν ἢ ἁλόντας ἀνασκολοπισθῆναι, τὰ σπλάγχνα τὰ ἑαυτῶν ἐκτμηθέντα ἰδεῖν, πασσάλοις διαπύροις ἀναπαρῆναι καὶ ὕδατι ζέοντι τηκομένους

ἀπολέσθαι, καθάπερ ἐς θηρία τινὰ ἄγρια, ἄνομα,
5 ἀνόσια ἐμπεπτωκότας. ἢ οὖν περιγενώμεθα αὐτῶν,
ἢ ἐνταῦθα ἀποθάνωμεν. καλὸν τὸ μνημεῖον τὴν
Βρεττανίαν ἕξομεν, κἂν πάντες οἱ λοιποὶ Ῥωμαῖοι
ἐξ αὐτῆς ἐκπέσωσι· τοῖς γὰρ σώμασι τοῖς ἡμετέροις
πάντως αὐτὴν ἀεὶ καθέξομεν."

12 τοιαῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις εἰπὼν ἦρε τὸ
σημεῖον τῆς μάχης· κἀκ τούτου συνῆλθον, οἱ μὲν
βάρβαροι κραυγῇ τε πολλῇ καὶ ᾠδαῖς ἀπειλητικαῖς
χρώμενοι, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι σιγῇ καὶ κόσμῳ, μέχρις οὗ
2 ἐς ἀκοντίου βολὴν ἀφίκοντο. ἐνταῦθα δὲ ἤδη βάδην
τῶν πολεμίων προσιόντων σφίσιν ἐξάξαντες ἅμα ἀπὸ
συνθήματος ἐπέδραμον αὐτοῖς ἀνὰ κράτος, καὶ ἐν
μὲν τῇ προσμίξει ῥᾳδίως τὴν ἀντίταξίν σφων διέρρη-
ξαν, περισχεθέντες δὲ τῷ πλήθει πανταχόθεν ἅμα
3 ἐμάχοντο. καὶ ἦν ὁ ἀγωνισμὸς αὐτῶν πολύτροπος·
τοῦτο μὲν γὰρ οἱ ψιλοὶ τοὺς ψιλοὺς ἀντέβαλλον,
τοῦτο δὲ οἱ ὁπλῖται τοῖς ὁπλίταις ἀνθίσταντο, οἵ τε
ἱππεῖς τοῖς ἱππεῦσι συνεφέροντο, καὶ πρὸς τὰ ἅρματα
τῶν βαρβάρων οἱ τοξόται τῶν Ῥωμαίων ἀντηγωνί-
ζοντο. τούς τε γὰρ Ῥωμαίους οἱ βάρβαροι ῥύμῃ τοῖς
ἅρμασι προσπίπτοντες ἀνέτρεπον, καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν
τοξευμάτων, ἅτε καὶ δίχα θωράκων μαχόμενοι, ἀνε-
4 στέλλοντο· ἱππεύς τε πεζὸν ἀνέτρεπε, καὶ πεζὸς
ἱππέα κατέβαλλε· πρός τε τὰ ἅρματα συμφραξά-
μενοί τινες ἐχώρουν, καὶ ἄλλοι ὑπ' αὐτῶν ἐσκεδάν-
νυντο· τούς τε τοξότας οἱ μὲν ὁμόσε σφίσιν ἰόντες
ἔτρεπον, οἱ δὲ πόρρωθεν ἐφυλάσσοντο. καὶ ταῦτα
5 οὐ καθ' ἓν ἀλλὰ τριχῇ πάνθ' ὁμοίως ἐγίνετο. ἠγω-
νίσαντο δὲ ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀμφότεροι προ-
θυμίας καὶ τόλμης. τέλος δὲ ὀψέ ποτε οἱ Ῥωμαῖοι
ἐνίκησαν, καὶ πολλοὺς μὲν ἐν τῇ μάχῃ καὶ πρὸς ταῖς

ἁμάξαις τῇ τε ὕλῃ κατεφόνευσαν, πολλοὺς δὲ καὶ
ζῶντας εἷλον. συχνοὶ δ' οὖν καὶ διέφυγον, καὶ πα- 6
ρεσκευάζοντο μὲν ὡς καὶ αὖθις μαχούμενοι, ἀποθα-
νούσης δὲ ἐν τούτῳ τῆς Βουνδουίκης νόσῳ ἐκείνην
μὲν δεινῶς ἐπένθησαν καὶ πολυτελῶς ἔθαψαν, αὐτοὶ
δ' ὡς καὶ τότε ὄντως ἡττηθέντες διεσκεδάσθησαν.

καὶ τὰ μὲν Βρεττανικὰ ἐπὶ τοσοῦτον, ἐν δὲ τῇ 13
'Ρώμῃ ὁ Νέρων 'Οκταουίαν τὴν Αὔγουσταν ἀπεπέμ- a. C. 62
ψατο μὲν πρότερον διὰ Σαβῖναν τὴν παλλακίδα,
ὕστερον δὲ καὶ ἀπέκτεινε, καίτοι τοῦ Βούρρου ἐναν-
τιουμένου αὐτῷ καὶ κωλύοντος ἀποπέμψασθαι, καί 2
ποτε εἰπόντος "οὐκοῦν καὶ τὴν προῖκα αὐτῇ" τοῦτ'
ἔστι τὴν ἡγεμονίαν "ἀπόδος." οὕτω γάρ πως ἐρρω-
μένως τῇ παρρησίᾳ ἐχρῆτο ὥστε ποτὲ δεύτερον ἐρω-
τηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ γνώμην περὶ ὧν ἀπεφήνατο, εἶπεν
ἄντικρυς ὅτι περὶ ὧν ἂν ἅπαξ τι εἴπω, μηκέτι μου
αὖθις πύθῃ. τοῦτον μὲν οὖν φαρμάκῳ διώλεσε, 3
Τιγελλῖνον δέ τινα Σωφρόνιον, ἀσελγείᾳ τε καὶ μιαι-
φονίᾳ πάντας τοὺς καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώπους ὑπερά-
ραντα, σὺν ἑτέρῳ τινὶ ἐπὶ τὴν τῶν δορυφόρων ἀρχὴν
κατέστησε. πρὸς τοῦτον καὶ τὸ τῆς Πυθιάδος ἀπό-
φθεγμα γενέσθαι λέγεται. ἐπεὶ γὰρ τῶν περὶ τὴν 4
'Οκταουίαν ὄντων οἱ ἄλλοι πάντες πλὴν Πυθιάδος
συνεπέθεντο μετὰ τῆς Σαβίνης αὐτῇ, τῆς μέν, ὅτι
ἐδυστύχει, καταφρονήσαντες, τὴν δέ, ὅτι ἴσχυε, κο-
λακεύοντες, μόνη ἡ Πυθιὰς οὔτε τι κατεψεύσατο αὐ-
τῆς, καίπερ πικρότατα βασανισθεῖσα, καὶ τέλος ὡς

13, 3, 2. Τιγελλῖνον] ὅτι ὁ Τιγελλῖνος διεδέξατο τὸν Βοῦρρον, ἀσελγείᾳ καὶ μιαιφονίᾳ πάντας τοὺς καθ' αὑτὸν ἀνθρώπους ὑπεράρας. τόν τε Νέρωνα ἀπ' αὐτῶν προσεποιήσατο, καὶ τὸν συνάρχοντα 'Ροῦφον παρ' οὐδὲν ἐτίθετο. V p. 689.

ὁ Τιγελλῖνος ἐνέκειτο αὐτῇ, προσέπτυσέ τε αὐτῷ καὶ εἶπε "καθαρώτερον, ὦ Τιγελλῖνε, τὸ αἰδοῖον ἡ δέσποινά μου τοῦ σοῦ στόματος ἔχει."

14 ὁ δὲ δὴ Νέρων καὶ γέλωτα καὶ σκώμματα τὰ
τῶν συγγενῶν κακὰ ἐποιεῖτο. τὸν γοῦν Πλαῦτον
ἀποκτείνας, ἔπειτα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ προσενεχ-
θεῖσάν οἱ ἰδών, "οὐκ ᾔδειν" ἔφη "ὅτι μεγάλην ῥῖνα
εἶχεν," ὥσπερ φεισάμενος ἂν αὐτοῦ εἰ τοῦτο προηπί-
2 στατο. πάντα δὲ ὡς εἰπεῖν τὸν βίον ἐν καπηλικῇ
διαίτῃ ποιούμενος ἀπεῖπε τοῖς ἄλλοις μηδὲν ἑφθὸν
ἐν καπηλείῳ πλὴν λαχάνων καὶ ἔτνους πιπράσκειν.
3 τὸν δὲ Πάλλαντα διεχρήσατο, ὅτι καὶ πλοῦτον πολὺν
ἐκέκτητο, ὥστε καὶ ἐς μυρίας μυριάδας αὐτὸν ἀριθμεῖ-
σθαι· καὶ δυσκολίᾳ τρόπων πολλῇ ἐχρῆτο, ὥστε μήτε
τοῖς οἰκέταις μήτε τοῖς ἐξελευθέροις διαλέγεσθαί τι,
ἀλλ' ἐς γραμματεῖα πάνθ' ὅσα ἐβούλετο καὶ προσέ-
τασσέ σφισιν ἐσγράφειν.

15 τοσαύτη δ' ἦν ἡ τοῦ Νέρωνος ἀκολασία ὥστε καὶ
a. C. 64 ἅρματα δημοσίᾳ ἤλαυνε. καί ποτε θηρία ἀποκτεί-
νας ὕδωρ τε εὐθὺς ἐς τὸ θέατρον ἐπωχέτευσε καὶ
ναυμαχίαν ἐπετέλεσε, καὶ μετὰ τοῦτο τὸ ὕδωρ ἀφεὶς
μονομαχίαν ἐπιδιέθηκε, καὶ τέλος ἐσαγαγὼν αὐτὸ
2 αὖθις δεῖπνον δημοσίᾳ πολυτελὲς ἐδείπνισεν. ἑστιά-
τωρ μὲν ὁ Τιγελλῖνος ἀπεδέδεικτο, καὶ παρασκευὴ
πᾶσα πολλὴ ἐπεπόριστο· ἐσκευάσθη δὲ τόνδε τὸν
τρόπον. ἐν μὲν τῷ μέσῳ καὶ ἐπὶ τῷ ὕδατι τά τε
σκεύη τὰ οἰνηρὰ τὰ ξύλινα τὰ μεγάλα προκαθεῖτο,
3 καὶ ἐπ' αὐτῶν σανίδες ἐπεπήγεσαν, πέριξ δὲ περὶ
αὐτὸ καπηλεῖα καὶ οἰκήματα ἐπεποίητο, ὥστε τὸν
Νέρωνα καὶ τὸν Τιγελλῖνον τούς τε συσσίτους αὐ-
τῶν τὸ μέσον ἔχοντας ἐπί τε ταπήτων πορφυρῶν καὶ
ἐπὶ στρωμάτων ἁπαλῶν ἐπευωχεῖσθαι, τοὺς δὲ δὴ

ἄλλους πάντας ἐν τοῖς καπηλείοις εὐθυμεῖσθαι. ἔς 4
τε τὰ πορνεῖα εἰσῄεσαν, καὶ συνεγίνοντο πάσαις ἀνέ-
δην ἁπλῶς ταῖς ἐνταῦθα καθημέναις· ἦσαν δὲ αἵ τε
περικαλλέσταται καὶ ἐκφανέσταται, δοῦλαί τε καὶ
ἐλεύθεραι, ἑταῖραι, παρθένοι, γαμεταί τινων, οὐχ
ὅπως δημότιδες ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ εὐγενέσταται καὶ
κόραι καὶ γυναῖκες. καὶ ἦν ἐξουσία παντὶ τῷ βου- 5
λομένῳ σχεῖν ἣν ἤθελεν· οὐ γὰρ ἐξῆν αὐταῖς οὐδένα
ἀπαρνήσασθαι. ὥστε, οἷα συρφετώδης ὅμιλος, ἀπλή-
στως τε ἅμα ἔπινον καὶ ἀσελγῶς ὕβριζον, καί τις καὶ
δοῦλος τῇ δεσποίνῃ παρόντος τοῦ δεσπότου καὶ μο-
νομάχος εὐγενεῖ κόρῃ ὁρῶντος τοῦ πατρὸς συνεγί-
νοντο. ὠθισμοί τε καὶ πληγαὶ καὶ θόρυβοι, τοῦτο 6
μὲν ἀπ' αὐτῶν τῶν ἐσιόντων, τοῦτο δὲ καὶ ἐκ τῶν
ἔξωθεν περιεστηκότων, αἰσχροὶ συνέβαινον, καὶ ἄν-
δρες τε ἐκ τούτων συχνοὶ ἐφθάρησαν καὶ γυναῖκες,
αἱ μὲν ἀποπνιγεῖσαι αἱ δὲ διαρπαγεῖσαι.

ὅτι ἐκ τῶν συναχθέντων ἐς τὸ Ἄντιον πολλῶν 7
ἀπολομένων Νέρων ἐν ἑορτῆς μέρει τοῦτο ἐποιεῖτο.
V p. 689.

μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεθύμησεν ὅπερ που ἀεὶ ηὔχετο, 16
τήν τε πόλιν ὅλην καὶ τὴν βασιλείαν ζῶν ἀναλῶσαι·
τὸν γοῦν Πρίαμον καὶ αὐτὸς θαυμαστῶς ἐμακάριζεν
ὅτι καὶ τὴν πατρίδα ἅμα καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπολομένας
εἶδεν. λάθρᾳ γάρ τινας ὡς καὶ μεθύοντας ἢ καὶ κα- 2
κουργοῦντάς τι ἄλλως διαπέμπων, τὸ μὲν πρῶτον ἕν
που καὶ δύο καὶ πλείονα ἄλλα ἄλλοθι ὑπεπίμπρα,
ὥστε τοὺς ἀνθρώπους ἐν παντὶ ἀπορίας γενέσθαι,
μήτ' ἀρχὴν τοῦ κακοῦ ἐξευρεῖν μήτε τέλος ἐπαγαγεῖν
δυναμένους, ἀλλὰ πολλὰ μὲν ὁρῶντας πολλὰ δὲ ἀκού-
οντας ἄτοπα. οὔτε γὰρ θεάσασθαι ἄλλο τι ἦν ἢ πυρὰ 3
πολλὰ ὥσπερ ἐν στρατοπέδῳ, οὔτε ἀκοῦσαι λεγόντων

τινῶν ἢ ὅτι τὸ καὶ τὸ καίεται· ποῦ; πῶς; ὑπὸ τί-
νος; βοηθεῖτε. θόρυβός τε οὖν ἐξαίσιος πανταχοῦ
πάντας κατελάμβανε, καὶ διέτρεχον οἱ μὲν τῇ οἱ δὲ
4 τῇ ὥσπερ ἔμπληκτοι. καὶ ἄλλοις τινὲς ἐπαμύνοντες
ἐπυνθάνοντο τὰ οἴκοι καιόμενα· καὶ ἕτεροι πρὶν καὶ
ἀκοῦσαι ὅτι τῶν σφετέρων τι ἐμπέπρησται, ἐμάνθα-
νον ὅτι ἀπόλωλεν. οἵ τε ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐς τοὺς στε-
νωποὺς ἐξέτρεχον ὡς καὶ ἔξωθεν αὐταῖς βοηθήσοντες,
καὶ οἱ ἐκ τῶν ὁδῶν ἔσω ἐσέθεον ὡς καὶ ἔνδον τι
5 ἀνύσοντες. καὶ ἦν ἥ τε κραυγὴ καὶ ὀλολυγὴ παίδων
ὁμοῦ γυναικῶν, ἀνδρῶν, γερόντων ἄπλετος, ὥστε μήτε
συνιδεῖν μήτε συνεῖναί τι ὑπὸ τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς
κραυγῆς δύνασθαι· καὶ διὰ ταῦθ' ὁρᾶν ἦν τινας
6 ἀφώνους ἑστῶτας ὥσπερ ἐνεοὺς ὄντας. κἂν τούτῳ
πολλοὶ μὲν καὶ τὰ σφέτερα ἐκκομιζόμενοι, πολλοὶ δὲ
καὶ τὰ ἀλλότρια ἁρπάζοντες ἀλλήλοις τε ἐνεπλάζοντο
καὶ περὶ τοῖς σκεύεσιν ἐσφάλλοντο, καὶ οὔτε προϊέναι
ποι οὔθ' ἑστάναι εἶχον, ἀλλ' ὤθουν ὠθοῦντο, ἀνέ-
7 τρεπον ἀνετρέποντο. καὶ συχνοὶ μὲν ἀπεπνίγοντο
συχνοὶ δὲ συνετρίβοντο, ὥστε σφίσι μηδὲν ὅ,τι τῶν
δυναμένων ἀνθρώποις ἐν τῷ τοιούτῳ πάθει κακῶν
συμβῆναι μὴ συνενεχθῆναι. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἀποφυ-
γεῖν που ῥᾳδίως ἠδύναντο· κἂν ἐκ τοῦ παρόντος τις
17 περιεσώθη, ἐς ἕτερον ἐμπεσὼν ἐφθείρετο. καὶ ταῦτα
οὐκ ἐν μιᾷ μόνον ἀλλ' ἐπὶ πλείους καὶ ἡμέρας καὶ
νύκτας ὁμοίως ἐγένετο. καὶ πολλοὶ μὲν οἶκοι ἔρημοι
τοῦ βοηθήσοντός σφισιν ἀπώλοντο, πολλοὶ δὲ καὶ
ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐπικουρούντων προσκατεπρήσθησαν·
οἱ γὰρ στρατιῶται, οἵ τε ἄλλοι καὶ οἱ νυκτοφύλακες,
πρὸς τὰς ἁρπαγὰς ἀφορῶντες οὐχ ὅσον οὐ κατεσβέν-
2 νυσάν τινα ἀλλὰ καὶ προσεξέκαιον. τοιούτων δὲ δὴ
ἄλλων ἄλλοθι συμβαινόντων, ὑπέλαβέ ποτε τὸ πῦρ

ἄνεμος καὶ ἐπὶ τὰ λοιπὰ ὁμοῦ πάντα ἤγαγεν, ὥστε
σκευῶν μὲν πέρι ἢ οἰκιῶν μηδένα μηδὲν ἔτι φρον-
τίσαι, πάντας δὲ τοὺς λοιποὺς ἑστῶτάς που ἐν ἀσφα-
λεῖ τινι ὁρᾶν ὥσπερ νήσους τινὰς καὶ πόλεις ἅμα
πολλὰς φλεγομένας, καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς σφετέροις μηδὲν 3
ἔτι λυπεῖσθαι, τὸ δὲ δημόσιον ὀδυρομένους ἀναμι-
μνήσκεσθαι ὅτι καὶ πρότερόν ποτε οὕτως ὑπὸ τῶν
Γαλατῶν τὸ πλεῖον τῆς πόλεως διεφθάρη. πάντων 18
δὲ δὴ τῶν ἄλλων οὕτω διακειμένων, καὶ πολλῶν καὶ
ἐς αὐτὸ τὸ πῦρ ὑπὸ τοῦ πάθους ἐμπηδώντων, ὁ Νέ-
ρων ἔς τε τὸ ἄκρον τοῦ παλατίου, ὅθεν μάλιστα σύν-
οπτα τὰ πολλὰ τῶν καιομένων ἦν, ἀνῆλθε, καὶ τὴν
σκευὴν τὴν κιθαρῳδικὴν λαβὼν ᾖσεν ἅλωσιν, ὡς
μὲν αὐτὸς ἔλεγεν, Ἰλίου, ὡς δὲ ἑωρᾶτο, Ῥώμης.
τοιούτῳ μὲν δὴ πάθει τότε ἡ πόλις ἐχρήσατο οἵῳ 2
οὔτε πρότερόν ποτε οὔθ' ὕστερον, πλὴν τοῦ Γαλατι-
κοῦ. τό τε γὰρ Παλάτιον τὸ ὄρος σύμπαν καὶ τὸ
θέατρον τοῦ Ταύρου τῆς τε λοιπῆς πόλεως τὰ δύο
που μέρη ἐκαύθη, καὶ ἄνθρωποι ἀναρίθμητοι διε-
φθάρησαν. ὁ μέντοι δῆμος οὐκ ἔστιν ὅ,τι οὐ κατὰ 3
τοῦ Νέρωνος ἠρᾶτο, τὸ μὲν ὄνομα αὐτοῦ μὴ ἐπιλέγων,
ἄλλως δὲ δὴ τοῖς τὴν πόλιν ἐμπρήσασι καταρώμενοι,
καὶ μάλισθ' ὅτι αὐτοὺς ἡ μνήμη τοῦ λογίου τοῦ κατὰ
τὸν Τιβέριόν ποτε ᾀσθέντος ἐθορύβει. ἦν δὲ τοῦτο,
"τρὶς δὲ τριηκοσίων περιτελλομένων ἐνιαυτῶν Ῥω-
μαίους ἔμφυλος ὀλεῖ στάσις." ἐπειδή τε ὁ Νέρων 4
παραμυθούμενος αὐτοὺς οὐδαμοῦ ταῦτα τὰ ἔπη
εὑρᾶσθαι ἔλεγε, μεταβαλόντες ἕτερον λόγιον ὡς καὶ
Σιβύλλειον ὄντως ὂν ᾖδον· ἔστι δὲ τοῦτο, "ἔσχατος
Αἰνεαδῶν μητροκτόνος ἡγεμονεύσει." καὶ ἔσχεν οὕ-
τως, εἴτε καὶ ὡς ἀληθῶς θεομαντείᾳ τινὶ προλεχθέν,
εἴτε καὶ τότε ὑπὸ τοῦ ὁμίλου πρὸς τὰ παρόντα θει-

ασθέν· τελευταῖος γὰρ τῶν Ἰουλίων τῶν ἀπὸ Αἰνείου
5 γενομένων ἐμονάρχησε. χρήματα δὲ ὁ Νέρων παμ-
πληθῆ καὶ παρὰ τῶν ἰδιωτῶν καὶ παρὰ τῶν δήμων,
τὰ μὲν βίᾳ ἐπὶ τῇ προφάσει τοῦ ἐμπρησμοῦ, τὰ δὲ
καὶ παρ᾽ ἑκόντων δῆθεν ἠργυρολόγησεν, καὶ τῶν
Ῥωμαίων αὐτῶν τὸ σιτηρέσιον παρεσπάσατο.

19 πράσσοντι δὲ αὐτῷ ταῦτα ἀγγελία ἐξ Ἀρμενίας
καὶ δάφνη ἐπὶ τῇ νίκῃ αὖθις ἦλθεν. ὁ γάρ τοι Κορ-
βούλων συστήσας τε τὰ στρατιωτικὰ ἐσκεδασμένα
καὶ ἀσκήσας ἠμελημένα, τόν τε Οὐολόγαισον τὸν βα-
σιλέα τῶν Πάρθων καὶ τὸν Τιριδάτην τὸν τῆς Ἀρ-
μενίας ἡγούμενον καὶ ἀγγελθεὶς μόνον ἐξεφόβησεν.
2 ὅμοια γὰρ δὴ τοῖς πρώτοις Ῥωμαίων, οὐχ ὅτι τῷ
γένει λαμπρὸς ἢ τῷ σώματι ἰσχυρός, ἀλλὰ καὶ τῇ
ψυχῇ ἀρτίφρων ἦν, καὶ πολὺ μὲν τὸ ἀνδρεῖον πολὺ
δὲ καὶ τὸ δίκαιον τό τε πιστὸν ἐς πάντας καὶ τοὺς
3 οἰκείους καὶ τοὺς πολεμίους εἶχεν. ὑφ᾽ οὗπερ καὶ
ὁ Νέρων ἐπὶ τὸν πόλεμον αὐτὸν ἀνθ᾽ ἑαυτοῦ ἀπέ-
στειλε, δύναμιν αὐτῷ ὅσην οὐδενὶ ἄλλῳ ἐπέτρεψε,
πιστεύσας ὁμοίως καὶ τοὺς βαρβάρους αὐτὸν κατερ-
γάσεσθαι καὶ αὐτῷ μὴ ἐπαναστήσεσθαι. καὶ ὁ μὲν
4 οὐδέτερον τούτων ἐψεύσθη, τοὺς μέντοι ἄλλους ἀν-
θρώπους καθ᾽ ἓν τοῦτο μόνον ὁ Κορβούλων ἐλύπησεν,
ὅτι τὴν πρὸς τὸν Νέρωνα πίστιν ἐτήρησεν· οὕτω
γὰρ αὐτὸν αὐτοκράτορα ἀντ᾽ ἐκείνου λαβεῖν ἤθελον
ὥστε καὶ κακὸν τὸ μέρος τοῦτο γενέσθαι μόνον
ἠξίουν.

οὗτος οὖν ὁ Κορβούλων ἀκονιτὶ τὰ Ἀρτάξατα
20 λαβὼν τὴν πόλιν κατέσκαψε. πράξας δὲ τοῦτο πρὸς
a. C. 63 τὰ Τιγρανόκερτα ἤλασε, πάσης μὲν τῆς τῶν ἐνδιδόν-
των σφᾶς χώρας φειδόμενος, πάντα δὲ τὰ τῶν ἀνθι-
σταμένων πορθῶν, καὶ ἔλαβε καὶ ἐκεῖνα ἐθελούσια.

ἄλλα τε ἔπραξε λαμπρὰ καὶ ἐπίδοξα, ἐφ' οἷς καὶ τὸν
Οὐολόγαισον, καίτοι φοβερὸν ὄντα, ἐς διαλλαγὰς
ἁρμοζούσας τῷ Ῥωμαίων ἀξιώματι ὑπηγάγετο.
ὅτι ὁ Οὐολόγαισος ἀκούσας ὡς τὴν Ἀρμενίαν ὁ 2
Νέρων ἄλλοις διένειμε καὶ τὴν Ἀδιαβηνὴν ὑπὸ τοῦ
Τιγράνου πορθουμένην, αὐτὸς μὲν ὡς ἐς τὴν Συρίαν
ἐπὶ τὸν Κορβούλωνα στρατεύσων ἡτοιμάζετο, τὸν δὲ
τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλέα Μονόβαζον καὶ Μοναίσην
Πάρθον ἐς τὴν Ἀρμενίαν ἔπεμψεν. οὗτοι δὲ τὸν 3
Τιγράνην ἐς τὰ Τιγρανόκερτα καθεῖρξαν. καὶ ἐπεὶ
ἐν τῇ προσεδρείᾳ οὐδὲν αὐτὸν ἐλύπουν, ἀλλὰ καὶ
ὁσάκις προσμίξειάν οἱ ἀπεκρούοντο καὶ ὑπ' ἐκείνου
καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τῶν συνόντων αὐτῷ, καὶ ὁ
Κορβούλων ἀκριβῆ φρουρὰν τῆς Συρίας ἐποιήσατο,
ἐγνωσιμάχησε καὶ τὴν παρασκευὴν ἀφῆκε, καὶ πέμψας 4
πρὸς τὸν Κορβούλωνα ἀνοχῆς ἔτυχεν ἐπὶ τῷ πρός τε
τὸν Νέρωνα αὖθις πρεσβεύσασθαι καὶ τὴν πολιορ-
κίαν λῦσαι καὶ τοὺς στρατιώτας ἐκ τῆς Ἀρμενίας
ἐξαγαγεῖν. Νέρων δὲ ἐκείνῳ μὲν οὐδὲ τότε οὐδὲν
σαφὲς ἀπεκρίνατο, Λούκιον δὲ Καισένιον Παῖτον ἐς
τὴν Καππαδοκίαν, ὅπως μηδὲν περὶ τὴν Ἀρμενίαν
νεοχμωθῇ, ἀπέστειλεν. U p. 391.
ὅτι ὁ Οὐολόγαισος τοῖς Τιγρανοκέρτοις προσέμιξε, 21
καὶ τὸν Παῖτον ἐπιβοηθήσαντά σφισιν ἀπεώσατο,
φεύγοντα δὲ αὐτὸν ἐπιδιώξας τήν τε ἐπὶ τοῦ Ταύρου
καταλειφθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ φρουρὰν ἐξέκοψε, καὶ
ἐκεῖνον ἐς Ῥάνδειαν πρὸς τῷ Ἀρσανίᾳ ποταμῷ οὖσαν
κατέκλεισε. κἂν ἀπανέστη μηδὲν περάνας, οὔτε γὰρ 2
πελάσαι πῃ τῷ ἐρύματι ἅτε χωρὶς ὁπλιτῶν ὢν ἐδύ-
νατο, οὔτε τῆς τροφῆς, ἄλλως τε καὶ πλήθει πολλῷ
ἄνευ παρασκευῆς σιτίων ἀφιγμένος, εὐπόρει, εἰ μὴ
ὁ Παῖτος τήν τε τοξείαν αὐτοῦ καὶ ἐς αὐτὸ τὸ στρα-

τόπεδον ἀφικνουμένην καὶ τὴν ἵππον πανταχοῦ φαινομένην δείσας λόγους τε ὑπὲρ σπονδῶν αὐτῷ ἔπεμψε, καὶ ὡμολόγησε καὶ ὤμοσεν αὐτός τε τὴν Ἀρμενίαν ἅπασαν ἐκλείψειν καὶ τὸν Νέρωνα τῷ
3 Τιριδάτῃ αὐτὴν δώσειν. ἀγαπήσας γὰρ ἐπὶ τούτοις ὁ Πάρθος ὡς καὶ τὴν χώραν ἀπονητὶ ληψόμενος καὶ εὐεργεσίαν ἐς τοὺς Ῥωμαίους μεγάλην καταθησόμενος, καὶ ἅμα καὶ τὸν Κορβούλωνα, ὃν ὁ Παῖτος πρὶν περιστοιχισθῆναι μετεπέμπετο,
4 πλησιάζειν πυθόμενος, ἀφῆκεν αὐτούς, προδιομολογησάμενος ἵνα τὸν ποταμὸν αὐτῷ Ἀρσανίαν ζεύξωσιν, οὐχ ὅτι γεφύρας ἐδεῖτο, πεζῇ γὰρ αὐτὸν διεληλύθει, ἀλλ' ἵνα ἐνδείξηταί σφισιν ὅτι κρείττων αὐτῶν ἦν. ἀμέλει οὐδὲ τότε διὰ τοῦ ζεύγματος ἀνεχώρησεν, ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐπ' ἐλέφαντος, οἱ δὲ ἄλλοι
22 ὥσπερ καὶ πρότερον. ἄρτι τε ἡ ὁμολογία ἐγεγόνει,
a. C. 63 καὶ ὁ Κορβούλων ἀμηχάνῳ τάχει πρὸς τὸν Εὐφράτην ἐλθὼν ἐνταῦθ' ὑπέμεινεν. ὅτε δ' οὖν συνεγένοντο ἀλλήλοις, πλεῖστον ἄν τις τὸ διάφορον τῶν στρατοπέδων καὶ τῶν στρατηγῶν, τῶν μὲν χαιρόντων τε καὶ λαμπρυνομένων ἐπὶ τῇ σπουδῇ τῶν δὲ λυπουμένων τε καὶ αἰσχυνομένων ἐπὶ τῇ συνθήκῃ, κατε-
2 νόησεν. ὁ δὲ Οὐολόγαισος Μοναίσην πρὸς Κορβούλωνα πέμψας ἠξίωσεν αὐτὸν τὸ ἔρυμα τὸ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἐκλιπεῖν· καὶ διελέχθησαν ἐκεῖνοι πολλὰ ἀλλήλοις ἐν αὐτῇ τῇ τοῦ Εὐφράτου γεφύρᾳ,
3 τὸ μέσον αὐτῆς λύσαντες. ὑποσχομένου δὲ τοῦ Κορβούλωνος ἀπαλλαγήσεσθαι ἐκ τῆς χώρας, ἂν καὶ ὁ Πάρθος τὴν Ἀρμενίαν ἐκλείπῃ, ἑκάτερον ἐγένετο, μέχρι οὗ ὁ Νέρων τὰ πραχθέντα πυθόμενος, καὶ τοῖς πρέσβεσι τοῦ Οὐολογαίσου, οὓς αὖθις ἔπεμψε, χρηματίσας, τούτοις μὲν ἀπεκρίνατο τὴν Ἀρμενίαν δώσειν

τῷ Τιριδάτῃ, ἂν ἐς τὴν Ῥώμην ἀνέλθῃ, τὸν δὲ δὴ 4
Παῖτον τῆς ἀρχῆς παύσας, τούς τε στρατιώτας τοὺς
σὺν αὐτῷ γενομένους ἄλλοσέ ποι πέμψας, τὸν Κορ-
βούλωνα αὖθις τῷ κατ' αὐτῶν πολέμῳ προσέταξεν.
ἐβουλεύσατο μὲν γὰρ αὐτὸς συστρατεῦσαι, ἐπεὶ δὲ
θύων ἔπεσεν, οὐκ ἐτόλμησεν ἐξορμῆσαι, ἀλλὰ κατὰ
τὴν χώραν ἔμεινεν. U p. 392.

ὅτι ὁ Κορβούλων ἐν μὲν τῷ φανερῷ τὸν πρὸς 23
Οὐολόγαισον πόλεμον παρεσκευάζετο, καὶ πέμψας
ἑκατοντάρχην ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀπαλλαγῆναι τῆς χώ-
ρας, ἰδίᾳ δὲ συνεβούλευέν οἱ τὸν ἀδελφὸν ἐς τὴν
Ῥώμην πέμψαι, καὶ ἔπεισεν, ἐπειδὴ κρείττων αὐτοῦ
τῇ δυνάμει ἐδόκει εἶναι. συνῆλθον οὖν ἐν αὐτῇ τῇ 2
Ῥανδείᾳ ὅ τε Κορβούλων καὶ ὁ Τιριδάτης· τοῦτο γὰρ
τὸ χωρίον ἀμφοτέροις ἤρεσε, τῷ μὲν ὅτι ἀπολαβόντες
ἐς αὐτὸ τοὺς Ῥωμαίους ὑποσπόνδους ἀφῆκαν, πρὸς
ἔνδειξιν ὧν εὐηργέτηντο, τῷ δὲ ὅτι τὴν δύσκλειαν
τὴν ἐν αὐτῷ πρότερον συμβᾶσάν σφισιν ἀποτρίψε-
σθαι ἔμελλον. οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς λόγους τινὰς ἐποιή- 3
σαντο, ἀλλὰ καὶ βῆμα ὑψηλὸν ἠγέρθη καὶ ἐπ' αὐτοῦ
εἰκόνες τοῦ Νέρωνος ἐστάθησαν, ὅ τε Τιριδάτης πολ-
λῶν μὲν Ἀρμενίων πολλῶν δὲ Πάρθων καὶ Ῥωμαίων
παρόντων προσῆλθέ τε αὐταῖς καὶ προσεκύνησεν,
θύσας τε καὶ ἐπευφημήσας τὸ διάδημα ἀπό τε τῆς
κεφαλῆς ἀφεῖλε καὶ παρέθηκεν αὐταῖς· καὶ ὁ Μο- 4
νόβαζος καὶ Οὐολόγαισος πρὸς τὸν Κορβούλωνα
ἦλθον καὶ ὁμήρους αὐτῷ ἔδωκαν. καὶ ἐπὶ τούτοις
ὁ Νέρων αὐτοκράτωρ τε πολλάκις ἐπεκλήθη, καὶ τὰ
ἐπινίκια ἔπεμψε παρὰ τὸ νενομισμένον. U p. 391.

Κορβούλων μὲν οὖν, καίτοι καὶ ἰσχὺν μεγάλην 5
καὶ δόξαν οὐκ ἐλαχίστην ἔχων, καὶ δυνηθεὶς ἂν ῥᾷστα
καὶ αὐτοκράτωρ, ἅτε καὶ τῶν ἀνθρώπων τῷ τε Νέρωνι

δεινῶς ἀχθομένων καὶ ἐκεῖνον ἐς πάντα δὴ πάντως
θαυμαζόντων, ἀποδειχθῆναι, οὔτε ἐνεωτέρισέ τι οὔτε
6 ἠτιάθη. τά τε γὰρ ἄλλα ἔτι καὶ μᾶλλον ἐμετρίαζε,
καὶ τὸν γαμβρὸν Ἄννιον ὑποστρατηγοῦντά οἱ ἐς τὴν
Ῥώμην, πρόφασιν μὲν ὡς τὸν Τιριδάτην ἀνάξοντα,
τὸ δ' ἀληθὲς ἐφ' ὁμηρείᾳ τῷ Νέρωνι ἑκὼν ἔπεμψεν.
οὕτω γάρ που ἐπεπίστευτο μηδὲν νεοχμώσειν ὥστε
καὶ τὸν γαμβρόν, καὶ πρὶν στρατηγῆσαι, τὴν ὕπατον
24 λαβεῖν. ὁ δὲ δὴ Σενέκας καὶ ὁ Ῥοῦφος ὁ ἔπαρχος
a. C. 65 ἄλλοι τέ τινες τῶν ἐπιφανῶν ἐπεβούλευσαν τῷ Νέ-
ρωνι· οὔτε γὰρ τὴν ἀσχημοσύνην οὔτε τὴν ἀσέλγειαν
οὔτε τὴν ὠμότητα αὐτοῦ ἔτι φέρειν ἐδύναντο. αὐτοί
τε οὖν ἅμα τῶν κακῶν τούτων ἀπαλλαγῆναι κἀκεῖ-
νον ἐλευθερῶσαι ἠθέλησαν, ὥσπερ ἄντικρυς Σουλ-
πίκιός τε Ἄσπρος ἑκατόνταρχος καὶ Σούβριος Φλαούιος
χιλίαρχος, ἐκ τῶν σωματοφυλάκων ὄντες, καὶ πρὸς
2 αὐτὸν τὸν Νέρωνα ὡμολόγησαν. ἐκεῖνός τε γὰρ
ἐρωτηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τὴν αἰτίαν τῆς ἐπιθέσεως εἶπεν
ὅτι ἄλλως σοι βοηθῆσαι οὐκ ἠδυνάμην, καὶ ὁ Φλαούιος
"καὶ ἐφίλησά σε" εἶπε "παντὸς μᾶλλον καὶ ἐμίσησα.
ἐφίλησα μὲν ἐλπίσας ἀγαθὸν αὐτοκράτορα ἔσεσθαι,
ἐμίσησα δὲ ὅτι τὰ καὶ τὰ ποιεῖς· οὔτε γὰρ ἁρματη-
λάτῃ οὔτε κιθαρῳδῷ δουλεύειν δύναμαι." μηνύσεως
οὖν γενομένης οὗτοί τε ἐκολάσθησαν καὶ ἄλλοι δι'
3 αὐτοὺς πολλοί. πᾶν γὰρ ὅ,τι τις ἐγκαλέσαι τῳ ἐκ
περιχαρείας καὶ λύπης ῥημάτων τε καὶ νευμάτων
οἷός τε ἦν, καὶ ἐπεφέρετο καὶ ἐπιστεύετο· οὐδ' ἔστιν
ὅ,τι τῶν ἐγκλημάτων, εἰ καὶ ἐπέπλαστο, ἀπιστεῖσθαι
διὰ τὴν ἀλήθειαν τῶν τοῦ Νέρωνος ἔργων ἠδύνατο.
4 καὶ διὰ τοῦτ' ἐς τὰ μάλιστα οἵ τε φίλοι οἱ πονηροὶ
καὶ οἰκέται τινῶν ἤνθησαν· τοὺς μὲν γὰρ ἀλλοτρίους

23, 6, 1. τά τε — λαβεῖν inserta ex V p. 690.

τούς τε ἐχθροὺς ὑποπτεύοντες ἐφυλάσσοντο, πρὸς δὲ
δὴ τοὺς συνόντας καὶ ἄκοντες ἐγυμνοῦντο.

περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων τῶν ἀπολωλότων πολὺ 25
ἔργον εἰπεῖν· ὁ δὲ δὴ Σενέκας ἠθέλησε μὲν καὶ τὴν
γυναῖκα Παυλῖναν ἀποκτεῖναι, λέγων πεπεικέναι
αὐτὴν τοῦ τε θανάτου καταφρονῆσαι καὶ τῆς σὺν
αὐτῷ μεταλλαγῆς ἐπιθυμῆσαι, καὶ ἔσχασε καὶ τὰς
ἐκείνης φλέβας, δυσθανατήσας δὲ δὴ καὶ πρὸς τὸν 2
ὄλεθρον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἐπειχθεὶς προαπηλλάγη
αὐτῆς, καὶ οὕτως ἡ Παυλῖνα περιεγένετο. οὐ μέντοι
πρότερον ἑαυτοῦ ἥψατο πρὶν τό τε βιβλίον ὃ συνέ-
γραφεν ἐπανορθῶσαι καὶ τἆλλα, ἐδεδίει γὰρ μὴ καὶ
ἐς τὸν Νέρωνα ἐλθόντα φθαρῇ, παρακαταθέσθαι
τισίν.

καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐτελεύτησε, καίπερ τήν τε συνου- 3
σίαν τὴν πρὸς αὐτὸν ὡς καὶ ἀσθενῶν προειμένος, καὶ
πᾶσαν αὐτῷ τὴν οὐσίαν ἐπὶ τῇ τῶν οἰκοδομουμένων
προφάσει κεχαρισμένος, καὶ οἱ ἀδελφοὶ ὕστερον ἐπα-
πώλοντο· ὁ δὲ δὴ Θρασέας καὶ ὁ Σωρανός, καὶ γένους 26
καὶ πλούτου τῆς τε συμπάσης ἀρετῆς ἐς τὰ πρῶτα
ἀνήκοντες, ἐπιβουλῆς μὲν αἰτίαν οὐκ ἔσχον, ἀπέθα-
νον δὲ καὶ αὐτοὶ τότε, ὅτι τοιοῦτοι ἦσαν. καὶ
τοῦ γε Σωρανοῦ Πούπλιος Ἐγνάτιος Κέλερ φιλόσο-
φος κατεψευδομαρτύρησε. δύο γὰρ ἀνδρῶν συνόν- 2
των αὐτῷ, Κασπίου τε Ἀσκληπιοδότου Νικαέως καὶ
ἐκείνου Βηρυτίου, ὁ μὲν Ἀσκληπιόδοτος οὐχ ὅπως
κατεῖπέ τι αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον καλοκἀγαθίαν
οἱ προσεμαρτύρησε, καὶ διὰ τοῦτο τότε μὲν ἔφυγεν,
ὕστερον δὲ ἐπὶ Γάλβου κατήχθη· ὁ δὲ δὴ Πούπλιος
ἐπὶ μὲν τῇ συκοφαντίᾳ καὶ χρήματα καὶ τιμὰς ἔλαβε
καθάπερ οἱ ἄλλοι οἱ τοιοῦτόν τι ποιήσαντες, μετὰ δὲ
τοῦτο ἐξωρίσθη. Σωρανὸς μὲν οὖν ὡς καὶ μαγεύ- 3

*ματί τινι διὰ τῆς θυγατρὸς κεχρημένος, ἐπειδὴ νοσή-
σαντος αὐτοῦ θυσίαν τινὰ ἐθύσαντο, ἐσφάγη, Θρα-
σέας δὲ ὅτι οὔτε ἐς τὸ βουλευτήριον συνεχῶς ὡς οὐκ
ἀρεσκόμενος τοῖς ψηφιζομένοις ἀπήντα, οὔτ᾽ ἤκουσέ
4 ποτε αὐτοῦ κιθαρῳδοῦντος, οὔτε ἔθυσε τῇ ἱερᾷ αὐ-
τοῦ φωνῇ ὥσπερ οἱ ἄλλοι, οὔτε ἐπεδείξατο οὐδέν,
καίτοι ἐν Παταουίῳ τῇ πατρίδι τραγῳδίαν κατά τι
πάτριον ἐν ἑορτῇ τινι τριακονταετηρίδι ὑποκρινά-
μενος. ἐντεμὼν οὖν τὴν φλέβα ἀνέτεινε τὴν χεῖρα,
καὶ ἔφη "σοὶ τοῦτο τὸ αἷμα, ὦ Ζεῦ ἐλευθέριε,
σπένδω."*

27 *καὶ τί ἄν τις θαυμάσοι εἰ τοιαῦτα . . . ἐπήχθη,
ὁπότε τις, ὅτι πρὸς τῇ ἀγορᾷ ᾤκει καὶ ἐργαστήρια
ἐξεμίσθου ἢ καὶ φίλους τινὰς εἰς αὐτὰ ὑπεδέχετο,
καὶ ἄλλος, ὅτι τοῦ Κασσίου τοῦ τὸν Καίσαρα ἀποκτεί-
ναντος εἰκόνα εἶχε, καὶ ἐκρίθησαν καὶ ἐφονεύθησαν.
2 ὅτι Ἰούνιος Τορκουᾶτος ἀπόγονος τοῦ Αὐγού-
στου ὢν θαυμαστῷ δή τινι ἐγκλήματι παρεδόθη.
ἐπειδὴ γὰρ ἀσωτότερον τῇ οὐσίᾳ, εἴτε ἐκ φύσεως
εἴτε καὶ ἐξ ἐπιτηδεύσεως, ὅπως μὴ πάνυ πλουτοίη,
κατεχρήσατο, τῶν τε ἀλλοτρίων αὐτὸν ἐπιθυμεῖν ἅτε
καὶ πολλῶν δεόμενον ὁ Νέρων ἔφη, κἀκ τούτου ὡς
καὶ τῆς αὐτοκράτορος ἀρχῆς ἐφιέμενον συκοφαντη-
θῆναι ἐποίησεν.* V p. 690.
3 *ἄξιον δὲ μνησθῆναι καὶ γυναικός τινος Ἐπιχά-
ριτος· αὕτη γὰρ ἔν τε τῇ συνωμοσίᾳ ἐξετασθεῖσα
καὶ πᾶσαν αὐτὴν ἀκριβῶς πιστευθεῖσα οὐδὲν τὸ
παράπαν, καίπερ πολλάκις ὑπὸ τῆς Τιγελλίνου δει-
4 νότητος βασανισθεῖσα, ἐξέφηνε. τί δ᾽ ἄν τις κατα-
λέγοι ὅσα ἐπὶ τῇ ἐπιβουλῇ ταύτῃ ἢ τοῖς δορυφόροις
ἐδόθη ἢ τῷ τε Νέρωνι καὶ τοῖς αὐτοῦ φίλοις ὑπέρογκα
ἐψηφίσθη; Ῥοῦφος μέντοι Μουσώνιος ὁ φιλόσοφος*

ἐπὶ τούτοις ἐφυγαδεύθη, καὶ ἡ Σαβῖνα ὑπὸ τοῦ Νέ-
ρωνος τότε ἀπέθανε· κυούσῃ γὰρ αὐτῇ λάξ, εἴτε
ἑκὼν εἴτε ἄκων, ἐνέθορεν. ἡ δὲ δὴ Σαβῖνα αὕτη 28
οὕτως ὑπερετρύφησεν, ἐκ γὰρ τῶν βραχυτάτων πᾶν
δηλωθήσεται, ὥστε τάς τε ἡμιόνους τὰς ἀγούσας αὐ-
τὴν ἐπίχρυσα σπαρτία ὑποδεῖσθαι, καὶ ὄνους πεντα-
κοσίας ἀρτιτόκους καθ' ἡμέραν ἀμέλγεσθαι, ἵν' ἐν
τῷ γάλακτι αὐτῶν λούηται· τήν τε γὰρ ὥραν καὶ
τὴν λαμπρότητα τοῦ σώματος λαμπρῶς ἐσπουδάκει,
καὶ διὰ τοῦτο οὐκ εὐπρεπῆ ποτε αὐτὴν ἐν κατόπτρῳ
ἰδοῦσα ηὔξατο τελευτῆσαι πρὶν παρηβῆσαι. καὶ οὕτω 2
γε αὐτὴν ὁ Νέρων ἐπόθησεν ὥστε μετὰ θάνατον
αὐτῆς τὰ μὲν πρῶτα γυναῖκά τινα προσφερῆ οἱ μα-
θὼν οὖσαν μετεπέμψατο καὶ ἔσχεν, ἔπειτα καὶ παῖδα
ἀπελεύθερον, ὃν Σπόρον ὠνόμαζεν, ἐκτεμών, ἐπειδὴ 3
καὶ αὐτὸς τῇ Σαβίνῃ προσεῴκει, τά τε ἄλλα ὡς γυ-
ναικὶ αὐτῷ ἐχρῆτο καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ
ἔγημεν αὐτόν, καίπερ Πυθαγόρᾳ τινὶ ἐξελευθέρῳ
γεγαμημένος, καὶ προῖκα αὐτῷ κατὰ συγγραφὴν
ἔνειμε, καὶ τοὺς γάμους σφῶν δημοσίᾳ οἵ τε ἄλλοι
καὶ αὐτοὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἑώρτασαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν 4
ὕστερον ἐγένετο· τότε δὲ πολλοὶ μέν, ὥσπερ εἶπον,
ἐθανατώθησαν, πολλοὶ δὲ καὶ μεγάλων χρημάτων
τὴν σωτηρίαν παρὰ τοῦ Τιγελλίνου ἐκπριάμενοι ἀπε-
λύθησαν.

ὁ δὲ Νέρων ἄλλα τε γελοῖα ἔπραττε, καί ποτε 29
καὶ ἐπὶ τὴν τοῦ θεάτρου ὀρχήστραν ἐν πανδήμῳ τινὶ
θέᾳ κατέβη καὶ ἀνέγνω Τρωικά τινα ἑαυτοῦ ποιή-
ματα· καὶ ἐπ' αὐτοῖς θυσίαι πολλαί, ὥσπερ καὶ ἐπὶ
τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οἷς ἔπραττεν, ἐγένοντο. παρε- 2
σκευάζετο δὲ ὡς καὶ τὰς τῶν Ῥωμαίων πράξεις ἁπά-

28, 2, 2. μετὰ — 4, ἔπειτα inserta ex V p. 690.

σας συγγράψων ἐν ἔπεσι, καὶ περί γε τοῦ πλήθους
τῶν βιβλίων, πρὶν καὶ ὁτιοῦν αὐτῶν συνθεῖναι,
ἐσκέψατο, παραλαβὼν ἄλλους τε καὶ Ἀνναῖον Κορ-
3 νοῦτον εὐδοκιμοῦντα τότε γε ἐπὶ παιδείᾳ. καὶ αὐ-
τὸν ὀλίγου μὲν καὶ ἀπέκτεινεν, ἐς νῆσον δ' οὖν
ἐνέβαλεν, ὅτι τινῶν τετρακόσια ἀξιούντων αὐτὸν
βιβλία γράψαι, πολλά τε αὐτὰ εἶναι ἔφη καὶ μηδένα
αὐτὰ ἀναγνώσεσθαι, καί τινος εἰπόντος "καὶ μὴν
Χρύσιππος, ὃν ἐπαινεῖς καὶ ζηλοῖς, πολὺ πλείω συνέ-
θηκεν" ἀπεκρίνατο ὅτι ἀλλ' ἐκεῖνα χρήσιμα τῷ τῶν
4 ἀνθρώπων βίῳ ἐστίν. ὁ μὲν οὖν Κορνοῦτος φυγὴν
ἐπὶ τούτῳ ὦφλεν, ὁ δὲ δὴ Λουκανὸς ἐκωλύθη ποιεῖν,
ἐπειδὴ ἰσχυρῶς ἐπὶ τῇ ποιήσει ἐπῃνεῖτο.

EPITOME LIB. LXIII.

Ἐπὶ δὲ Γαΐου Τελεσίνου καὶ ἐπὶ Σουητωνίου a. C.
Παυλίνου ὑπάτων εὐδοξότατόν τε ἅμα ἔργον καὶ ἕτε- 66
ρον αἴσχιστον ἐγένετο. ὅ τε γὰρ Νέρων ἐν τοῖς κιθα-
ρῳδοῖς ἠγωνίσατο, καὶ νικητήρια αὐτῷ Μενεκράτους
τοῦ τῆς κιθαρῳδίας διδασκάλου ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ
ποιήσαντος ἡνιόχησε· καὶ ὁ Τιριδάτης ἐς τὴν Ῥώ- 2
μην, οὐχ ὅτι τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἀλλὰ καὶ τοὺς τοῦ
Οὐολογαίσου τοῦ τε Πακόρου καὶ τοῦ Μονοβάζου
ἄγων, ἀνήχθη, καὶ ἐγένετο αὐτῶν πομπὴ διὰ πάσης
τῆς ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου γῆς ὥσπερ ἐν ἐπινικίοις.
αὐτός τε γὰρ ὁ Τιριδάτης καὶ ἡλικίᾳ καὶ κάλλει καὶ 2
γένει καὶ φρονήματι ἤνθει, καὶ ἡ θεραπεία ἥ τε πα-
ρασκευὴ ἡ βασιλικὴ πᾶσα αὐτῷ συνηκολούθει, τρισχί-
λιοί τε ἱππεῖς τῶν Πάρθων καὶ χωρὶς ἕτεροι Ῥωμαίων
συχνοὶ συνείποντο. καὶ αὐτοὺς αἵ τε πόλεις λαμπρῶς 2
κεκοσμημέναι καὶ οἱ δῆμοι πολλὰ καὶ χαρίεντα ἀνα-
βοῶντες ὑπεδέχοντο· τά τε ἐπιτήδεια πάντα προῖκα
εἶχον, ὥστε εἴκοσι μυριάδας τὸ ἡμερήσιον ἀνάλωμα
τῷ δημοσίῳ λογισθῆναι. καὶ τοῦτο ἐπ᾽ ἐννέα μῆνας,
οἷς ὡδοιπόρησαν, ὁμοίως ἐγένετο. ἵππευσε δὲ παν- 3
ταχῇ μέχρι τῆς Ἰταλίας, καὶ αὐτῷ καὶ ἡ γυνὴ συμ-
παρίππευε, κράνος χρυσοῦν ἀντὶ καλύπτρας ἔχουσα,
ὥστε μὴ ὁρᾶσθαι παρὰ τὰ πάτρια. ἐν δὲ τῇ Ἰταλίᾳ

ζεύγεσι πεμφθεῖσιν ὑπὸ τοῦ Νέρωνος ἐκομίσθη, καὶ
διὰ Πικεντῶν ἐς Νέαν πόλιν πρὸς αὐτὸν ἀφίκετο.
4 οὐ μέντοι καὶ τὸν ἀκινάκην, ὅτε προσῄει αὐτῷ, κατα-
θέσθαι καίπερ κελευσθεὶς ἠθέλησεν, ἀλλ' ἥλοις αὐ-
τὸν τῷ κολεῷ προσέπηξε, καίτοι καὶ ἐς γῆν τὸ γόνυ
καθεὶς καὶ τὰς χεῖρας ἐπαλλάξας, δεσπότην τε αὐτὸν
3 ὀνομάσας καὶ προσκυνήσας. ὁ οὖν Νέρων καὶ ἐπὶ
τούτῳ αὐτὸν θαυμάσας τοῖς τε ἄλλοις ἐδεξιώσατο καὶ
μονομαχίας ἐν Ποντεόλοις ἔθετο. ἠγωνοθέτησε δὲ
Πατρόβιος ἐξελεύθερος αὐτοῦ, καὶ τοσαύτῃ γε τῇ
λαμπρότητι καὶ τῇ δαπάνῃ ἐχρήσατο ὥστε ἐν μιᾷ
ἡμέρᾳ μηδένα ἄλλον πλὴν Αἰθιόπων καὶ ἀνδρῶν καὶ
2 γυναικῶν καὶ παίδων ἐς τὸ θέατρον ἐσελθεῖν. καὶ
ἔδει γὰρ τῷ Πατροβίῳ τιμήν τινα διὰ ταῦτα γενέσθαι,
ἐτόξευσεν ὁ Τιριδάτης ἄνωθεν ἐκ τῆς ἕδρας θηρία,
καὶ δύο γε ταύρους μιᾷ ἅμα βολῇ, εἴ γέ τῳ πιστόν,
4 διέτρωσε καὶ ἀπέκτεινε. μετὰ δὲ τοῦτο ἔς τε τὴν
Ῥώμην αὐτὸν ὁ Νέρων ἀνήγαγε καὶ τὸ διάδημα αὐτῷ
ἐπέθηκε. καὶ πᾶσα μὲν ἡ πόλις ἐκεκόσμητο καὶ
φωσὶ καὶ στεφανώμασιν, οἵ τε ἄνθρωποι πολλοὶ
πανταχοῦ ἑωρῶντο, μάλιστα δὲ ἡ ἀγορὰ ἐπεπλήρωτο·
2 τὸ μὲν γὰρ μέσον αὐτῆς ὁ δῆμος λευχειμονῶν καὶ
δαφνηφορῶν κατὰ τέλη εἶχε, τὰ δ' ἄλλα οἱ στρατιῶ-
ται λαμπρότατα ὡπλισμένοι, ὥστε καὶ τὰ ὅπλα αὐ-
τῶν καὶ τὰ σημεῖα ἀστράπτειν. οἵ τε κέραμοι καὶ
αὐτοὶ πάντων τῶν τῇδε οἰκοδομημάτων ἐκρύπτοντο
3 ὑπὸ τῶν ἀναβεβηκότων. τούτων δ' οὕτως ἐκ νυκτὸς
προπαρασκευασθέντων ἐσῆλθεν ἐς τὴν ἀγορὰν ὁ Νέ-
ρων ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, τὴν ἐσθῆτα τὴν ἐπινίκιον ἐνδε-
δυκώς, σύν τε τῇ βουλῇ καὶ σὺν τοῖς δορυφόροις,
καὶ ἐπί τε τὸ βῆμα ἀνέβη καὶ ἐπὶ δίφρου ἀρχικοῦ
ἐκαθέζετο. καὶ μετὰ τοῦτο ὅ τε Τιριδάτης καὶ οἱ

μετ' αὐτοῦ διά τε στοίχων ὁπλιτῶν ἑκατέρωθεν πα-
ρατεταγμένων διῆλθον καὶ πρὸς τῷ βήματι προσ-
στάντες προσεκύνησαν αὐτόν, ὥσπερ καὶ πρότερον.
κραυγῆς τε ἐπὶ τούτῳ πολλῆς συμβάσης ἐξεπλάγη τε 5
ὁ Τιριδάτης, καὶ ἄφωνος χρόνον τινὰ ὡς καὶ ἀπολού-
μενος ἐγένετο. ἔπειτα σιωπῆς κηρυχθείσης ἐπεθάρ-
ρησέ τε, καὶ ἐκβιασάμενος τὸ φρόνημα τῷ τε καιρῷ
καὶ τῇ χρείᾳ ἐδούλευσε, μηδὲν φροντίσας εἴ τι ταπει-
νὸν φθέγξαιτο, πρὸς τὴν ἐλπίδα ὧν τεύξοιτο. εἶπε 2
γὰρ οὕτως. "ἐγώ, δέσποτα, Ἀρσάκου μὲν ἔκγονος,
Οὐολογαίσου δὲ καὶ Πακόρου τῶν βασιλέων ἀδελφός,
σὸς δὲ δοῦλός εἰμι. καὶ ἦλθόν τε πρὸς σὲ τὸν ἐμὸν
θεόν, προσκυνήσων σε ὡς καὶ τὸν Μίθραν, καὶ ἔσο-
μαι τοῦτο ὅ,τι ἂν σὺ ἐπικλώσῃς· σὺ γάρ μοι καὶ
μοῖρα εἶ καὶ τύχη." ὁ δὲ Νέρων ἠμείψατο αὐτὸν 3
ὧδε. "ἀλλ' εὖ τοι ἐποίησας αὐτὸς δεῦρο ἐλθών, ἵνα
καὶ παρὼν παρόντος μου ἀπολαύσῃς· ἃ γάρ σοι οὔτε
ὁ πατὴρ κατέλιπεν οὔτε οἱ ἀδελφοὶ δόντες ἐτήρησαν,
ταῦτα ἐγὼ χαρίζομαι καὶ βασιλέα τῆς Ἀρμενίας ποιῶ,
ἵνα καὶ σὺ καὶ ἐκεῖνοι μάθωσιν ὅτι καὶ ἀφαιρεῖσθαι
βασιλείας καὶ δωρεῖσθαι δύναμαι." ταῦτ' εἰπὼν 4
ἀνελθεῖν τε αὐτὸν κατὰ τὴν ἄνοδον τὴν ἐπ' αὐτῷ
τούτῳ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος πεποιημένην ἐκέλευσε,
καὶ καθιζηθέντι αὐτῷ ὑπὸ τὸν πόδα τὸ διάδημα ἐπέ-
θηκε· βοαί τε καὶ ἐπὶ τούτῳ πολλαὶ καὶ παντοδαπαὶ
ἐγένοντο. ἐγένετο δὲ κατὰ ψήφισμα καὶ πανήγυρις 6
θεατρική. καὶ τὸ θέατρον, οὐχ ὅτι ἡ σκηνὴ ἀλλὰ
καὶ ἡ περιφέρεια αὐτοῦ πᾶσα ἔνδοθεν ἐκεχρύσωτο,
καὶ τἆλλα ὅσα ἐσῄει χρυσῷ ἐκεκόσμητο· ἀφ' οὗ καὶ
τὴν ἡμέραν αὐτὴν χρυσῆν ἐπωνόμασαν. τά γε μὴν 2
παραπετάσματα τὰ διὰ τοῦ ἀέρος διαταθέντα, ὅπως
τὸν ἥλιον ἀπερύκοι, ἁλουργὰ ἦν, καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν

ἅρμα ἐλαύνων ὁ Νέρων ἐνέστικτο, πέριξ δὲ ἀστέρες χρυσοῖ ἐπέλαμπον.

3 ταῦτα μὲν οὕτως ἐγένετο, καὶ δῆλον ὅτι καὶ συμποσίῳ πολυτελεῖ ἐχρήσαντο· ὁ δὲ Νέρων ἐπὶ τούτοις καὶ ἐκιθαρῴδησε δημοσίᾳ καὶ ἡρματηλάτησε, τήν τε στολὴν τὴν πράσινον ἐνδεδυμένος καὶ τὸ κράνος τὸ
4 ἡνιοχικὸν περικείμενος. ἐφ' οἷς ὁ Τιριδάτης αὐτὸν μὲν δυσχεραίνων τὸν δὲ Κορβούλωνα ἐπαινῶν ἓν αὐτοῦ τοῦτο μόνον ᾐτιᾶτο, ὅτι τοιοῦτον δεσπότην ἔχων ἔφερεν. οὔκουν οὐδὲ πρὸς αὐτὸν τὸν Νέρωνα ἀπεκρύψατο, ἀλλ' εἶπέ ποτε αὐτῷ "ἀγαθόν, ὦ δέσπο-
5 τα, ἀνδράποδον Κορβούλωνα ἔχεις." ταῦτα μὲν οὐδὲ συνιέντι αὐτῷ ἔλεγεν, ἐν δὲ δὴ τοῖς ἄλλοις καὶ ἐκολάκευσεν αὐτὸν καὶ ὑπέδραμε δεινότατα, καὶ διὰ τοῦτο δῶρά τε παντοδαπὰ πεντακισχιλίων μυριάδων ἄξια, ὥς φασιν, ἔλαβε, καὶ Ἀρτάξατα ἀνοικοδομῆσαι
6 ἐπετράπη· δημιουργούς τε πρὸς τοῦτο πολλούς, τοὺς μὲν παρ' ἐκείνου λαβὼν τοὺς δὲ καὶ χρήμασι πείσας, ἐκ τῆς Ῥώμης ἐξήγαγεν. οὐ μέντοι καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὁ Κορβούλων ἐς τὴν Ἀρμενίαν διαβῆναι ἐφῆκεν, ἀλλὰ μόνοις τοῖς ὑπὸ τοῦ Νέρωνος αὐτῷ δοθεῖσιν· ὅθεν καὶ ἔτι μᾶλλον ὁ Τιριδάτης τοῦτόν τε ἐθαύμασε
7 καὶ ἐκείνου κατέγνω. ἀνεκομίσθη δὲ οὐχ ᾗπερ ἦλθε διὰ τοῦ Ἰλλυρικοῦ καὶ ὑπὲρ τὸν Ἰόνιον, ἀλλ' ἐς τὸ Δυρράχιον ἐκ τοῦ Βρεντεσίου πλεύσας· καὶ εἶδε καὶ τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις, ὥστε καὶ ἐξ ἐκείνων τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν καταπλαγῆναι καὶ ἰσχύος ἕνεκα καὶ κάλλους.

2 ὁ μὲν δὴ Τιριδάτης τὰ Ἀρτάξατα ἀνοικοδομήσας Νερώνεια προσηγόρευσεν· ὁ δὲ δὴ Οὐολόγαισος οὔτε ἐλθεῖν πρὸς τὸν Νέρωνα, καίτοι πολλάκις μεταπεμφθείς, ἠθέλησε, καὶ τέλος, ὡς ὀχληρὸς αὐτῷ

ἐγίνετο, ἀντεπέστειλέν οἱ ὅτι πολύ σοι ῥᾷον ἢ ἐμοί
ἐστι τοσαύτην θάλασσαν πλεῦσαι. ἂν οὖν ἐς τὴν
Ἀσίαν ἔλθῃς, τότε συνθησόμεθα ποῦ δυνησόμεθα
συμβαλεῖν ἀλλήλοις. τοιαῦτα τὸ τελευταῖον ὁ Πάρ-
θος ἔγραψεν. Νέρων δὲ ἐπὶ μὲν ἐκεῖνον οὐκ ἔπλευσε, 8
καίπερ ὀργὴν αὐτῷ ἔχων, οὐ μὴν οὐδὲ ἐπὶ τοὺς
Αἰθίοπας ἢ τὰς πύλας τὰς Κασπίας, ὥσπερ ἐνενόει·
ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ χρόνου καὶ πόνου ὁρῶν δεόμενα 2
ἤλπιζεν αὐτόματά οἱ προσχωρήσειν, καὶ κατασκόπους a. C. 67
ἑκατέρωσε ἔπεμψεν, ἐς δὲ δὴ τὴν Ἑλλάδα ἐπεραιώθη,
οὔτι γε ὡς Φλαμινῖνος οὐδ' ὡς Μόμμιος ἢ καὶ Ἀγρίπ-
πας καὶ Αὔγουστος οἱ πρόγονοι αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπί τε
ἡνιοχήσει καὶ κιθαρῳδήσει κηρύξει τε καὶ τραγῳδίας
ὑποκρίσει. οὐ γὰρ ἤρκει αὐτῷ ἡ Ῥώμη, οὐδὲ τὸ τοῦ 3
Πομπηίου θέατρον, οὐδ' ὁ μέγας ἱππόδρομος, ἀλλ'
ἐδεήθη καὶ ἐκστρατείας τινός, ἵνα καὶ περιοδονίκης,
ὡς ἔλεγε, γένηται. τοσοῦτον δὲ πλῆθος οὐχ ὅτι τῶν
Αὐγουστείων ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐπη-
γάγετο ὅσον, εἴπερ ἐμπολέμιον ἦν, καὶ Πάρθους ἂν
καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη ἐχειρώσατο. ἀλλ' ἦσαν οἷοι Νε- 4
ρώνειοι ἂν στρατιῶται γένοιντο, καὶ ὅπλα κιθάρας
τε καὶ πλῆκτρα προσωπεῖά τε καὶ ἐμβάτας ἔφερον.
καὶ ἐνίκησε νίκας οἵας στρατοπέδῳ τοιούτῳ ἔπρεπε.
καὶ κατέλυσε Τέρπνον καὶ Διόδωρον καὶ Παμμένην
ὡς Φίλιππον ἢ Περσέα ἢ Ἀντίοχον. καὶ διὰ τοῦτό 5
γε, ὡς ἔοικε, καὶ τὸν Παμμένην ἐκεῖνον ἐπὶ τοῦ
Γαΐου ἀκμάσαντα κατηνάγκασε, καίτοι γέροντα ὄντα,
ἀγωνίσασθαι, ἵνα αὐτοῦ τοὺς ἀνδριάντας κρατήσας
αἰκίσηται.

7, 2, 6. ποῦ δυνησόμεθα et τοιαῦτα — ἔγραψεν inserta ex Theodosio.

8, 2, 1. ἀλλὰ — 2, προσχωρήσειν inserta ex V p. 690.

9 καὶ εἰ μὲν μόνα ταῦτα ἐπεπράχει, γέλωτα ἂν ὠφλήκει. καίτοι πῶς ἄν τις καὶ ἀκοῦσαι, μὴ ὅτι ἰδεῖν, ὑπομείνειεν ἄνδρα Ῥωμαῖον βουλευτὴν εὐπατρίδην ἀρχιερέα Καίσαρα αὐτοκράτορα Αὔγουστον ἔς τε τὸ λεύκωμα ἐν τοῖς ἀγωνισταῖς ἐγγραφόμενον καὶ τὴν φωνὴν ἀσκοῦντα, μελετῶντά τέ τινας ᾠδάς, καὶ τὴν μὲν κεφαλὴν κομῶντα τὸ δὲ γένειον ψιλι-
2 ζόμενον, ἱμάτιον ἀναβαλλόμενον ἐν τοῖς δρόμοις, μεθ' ἑνὸς ἢ δύο ἀκολούθων βαδίζοντα, τοὺς ἀντιπάλους ὑποβλέποντα καὶ ἀεί τι πρὸς αὐτοὺς μεθ' ἀψιμαχίας λέγοντα, τοὺς ἀγωνοθέτας τούς τε μαστιγοφόρους φοβούμενον, καὶ χρήματα αὐτοῖς κρύφα ἅπασιν ἀναλίσκοντα μὴ καὶ ἐλεγχθεὶς μαστιγωθῇ, καὶ ταῦτα μέντοι πάντα ποιοῦντα ἵνα τὸν τῶν κιθαρῳδῶν καὶ τῶν τραγῳδῶν καὶ τῶν κηρύκων ἀγῶνα
3 νικήσας ἡττηθῇ τὸν τῶν Καισάρων. τίς γὰρ ἂν προγραφὴ ταύτης χαλεπωτέρα γένοιτο, ἐν ᾗ Σύλλας μὲν ἄλλους Νέρων δὲ ἑαυτὸν προέγραψεν; τίς δὲ νίκη ἀτοπωτέρα, ἐν ᾗ τὸν κότινον ἢ τὴν δάφνην ἢ τὸ σέλινον ἢ τὴν πίτυν λαβὼν ἀπώλεσε τὸν πολιτι-
4 κόν; καὶ τί ἄν τις ταῦτα αὐτοῦ μόνα ὀδύραιτο, ὁπότε καὶ ἐπὶ τοὺς ἐμβάτας ἀναβαίνων κατέπιπτεν ἀπὸ τοῦ κράτους, καὶ τὸ προσωπεῖον ὑποδύνων ἀπέβαλλε τὸ τῆς ἡγεμονίας ἀξίωμα, ἐδεῖτο ὡς δραπέτης, ἐποδηγεῖτο ὡς τυφλός, ἐκύει, ἔτικτεν, ἐμαίνετο, ἠλᾶτο, τόν τε Οἰδίποδα καὶ τὸν Θυέστην τόν τε Ἡρακλέα καὶ τὸν Ἀλκμαίωνα τόν τε Ὀρέστην ὡς πλήθει ὑποκρι-
5 νόμενος. καὶ τά γε προσωπεῖα τοτὲ μὲν αὐτοῖς ἐκεί-

9, 1, 2. ἄνδρα — 3, Καίσαρα et 9, 2, 8. καὶ τῶν τραγῳδῶν καὶ τῶν κηρύκων inserta ex codice Peiresciano.

9, 3, 1. τίς — πολιτικόν inserta ex V p. 690.

νοις τοτὲ δὲ καὶ ἑαυτῷ εἰκασμένα ἔφερε· τὰ γὰρ
τῶν γυναικῶν πάντα πρὸς τὴν Σαβῖναν ἐσκεύαστο,
ὅπως κἀκείνη καὶ τεθνηκυῖα πομπεύῃ. καὶ πάντα 6
ὅσα οἱ τυχόντες ὑποκρίνονται, κἀκεῖνος καὶ ἔλεγε
καὶ ἔπραττε καὶ ἔπασχε, πλὴν καθ' ὅσον χρυσαῖς
ἁλύσεσιν ἐδεσμεύετο· καὶ γὰρ οὐκ ἔπρεπεν, ὡς
ἔοικεν, αὐτοκράτορι Ῥωμαίων σιδηραῖς δεῖσθαι.

καὶ ταῦτα μέντοι πάντα οἵ τε ἄλλοι πάντες καὶ 10
οἱ στρατιῶται ὁρῶντες ἔφερον, ἐπῄνουν, Πυθιονίκην
τε αὐτὸν καὶ Ὀλυμπιονίκην καὶ περιοδονίκην καὶ
παντονίκην, πρὸς τοῖς ἄλλοις οἷς εἰώθεσαν, ἀπεκά-
λουν, συμμιγνύντες δῆλον ὅτι αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς ἀρ-
χῆς ὀνόματα, ὥστε ἐφ' ἑκάστῳ τόν τε Καίσαρα καὶ
τὸν Αὔγουστον ἀκροτελεύτιον εἶναι. οὐδὲ ἐτόλμησεν 2
οὐδεὶς αὐτῶν οὔτε ἐλεῆσαι τὸν κακοδαίμονα οὔτε
μισῆσαι, ἀλλ' εἷς μέν τις στρατιώτης ἰδὼν αὐτὸν δε-
δεμένον ἠγανάκτησε καὶ προσδραμὼν ἔλυσεν, ἕτερος
δὲ ἐρομένου τινὸς "τί ποιεῖ ὁ αὐτοκράτωρ" ἀπεκρί-
νατο ὅτι τίκτει· καὶ γὰρ τὴν Κανάκην ὑπεκρίνετο.
ἔργον δ' οὐδὲν ἄξιον Ῥωμαίων οὐδείς σφων ἐποίησε· 3
τοσαῦτα γάρ που χρήματα διελάγχανον ὥστε καὶ
εὔχεσθαι αὐτὸν πολλὰ τοιαῦτα δρᾶν, ἵν' ἔτι πλείονα
λαμβάνωσιν.

ἀλλ' εἰ μὲν ταῦτα μόνα οὕτως ἐγεγόνει, αἰσχύνη 11
τε ἅμα καὶ χλευασία τὸ πρᾶγμα ἀκίνδυνος ἐνενόμιστο·
νῦν δ' ὡς ἀληθῶς, ὥσπερ ἐπὶ πολέμῳ σταλείς, πᾶ-
σαν μὲν τὴν Ἑλλάδα ἐλεηλάτησε, καίπερ ἐλευθέραν
ἀφείς, παμπληθεῖς δὲ ἐφόνευσεν ἄνδρας, γυναῖκας,
παῖδας. καὶ πρότερον μὲν τὴν ἡμίσειαν τῆς οὐσίας 2
ἐκέλευσε καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀπελευθέρους τῶν

9, 6, 1. ὅπως — 3, ὅσον inserta ex V p. 693.
11, 1, 4. ἄνδρας — 3, 5, ἔφθειρεν inserta ex V p. 693.

θανατουμένων ἀποθνήσκοντας καταλείπειν, αὐτοῖς
τε ἐκείνοις διαθήκας γράφειν ἐπέτρεπεν, ὅπως μὴ
τῶν χρημάτων ἕνεκα αὐτοὺς ἀποκτείνειν δοκῇ, πάν-
τως δὲ πάντα ἢ τά γε πλείω αὐτῶν ἐλάμβανεν· εἰ
γοῦν τις ἔλαττόν τι αὐτῷ ἢ καὶ Τιγελλίνῳ ὧν ἤλπι-
3 ζον κατέλειπεν, οὐδὲ τῶν διαθηκῶν ὠνίνατο· ὕστε-
ρον δὲ καὶ ὅλας τὰς οὐσίας ἀφῃρεῖτο, τούς τε παῖδάς
σφων πάντας ἅμα δι' ἑνὸς δόγματος ἐξήλασεν. οὐδὲ
τοῦτο αὐτῷ ἐξήρκεσεν, ἀλλὰ καὶ συχνοὺς τῶν φευ-
γόντων ἔφθειρεν. ἐπεὶ τάς γε οὐσίας ὅσας καὶ ζών-
των τινῶν ἐδήμευσε, καὶ τὰ ἀναθήματα ὅσα καὶ ἐξ
αὐτῶν τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ ναῶν ἐσύλησεν, οὐδὲ ἐξα-
4 ριθμήσειεν ἄν τις. διέτρεχον γὰρ γραμματοφόροι
μηδὲν ἄλλο διαγγέλλοντες ἢ ὅτι τόνδε ἀπόκτει-
νον, ὅδε τέθνηκεν· ἔξω γὰρ δὴ τῶν βασιλικῶν
γραμμάτων οὐδὲν ἰδιωτικὸν διεπέμπετο. συχνοὺς
γὰρ ἐς τὴν Ἑλλάδα τῶν πρώτων ἐξήγαγεν ὥς τι αὐ-
12 τῶν δεόμενος, ἵν' ἐκεῖ ἀποθάνωσιν. τοὺς μέντοι ἐν
τῇ Ῥώμῃ καὶ τῇ Ἰταλίᾳ πάντας Ἡλίῳ τινὶ Και-
σαρείῳ ἐκδότους παρέδωκε· πάντα γὰρ ἁπλῶς
αὐτῷ ἐπετέτραπτο, ὥστε καὶ δημεύειν καὶ φυγα-
δεύειν καὶ ἀποκτιννύναι, καὶ πρὶν δηλῶσαι τῷ Νέ-
ρωνι, καὶ ἰδιώτας ὁμοίως καὶ ἱππέας καὶ βουλευτάς.
2 οὕτω μὲν δὴ τότε ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ δύο αὐτοκρά-
τορσιν ἅμα ἐδούλευσε, Νέρωνι καὶ Ἡλίῳ. οὐδὲ ἔχω
εἰπεῖν ὁπότερος αὐτῶν χείρων ἦν· τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ἐκ
τοῦ ὁμοίου πάντα ἔπραττον, ἐν ἑνὶ δὲ τούτῳ διήλ-
λασσον, ὅτι ὁ μὲν τοῦ Αὐγούστου ἀπόγονος κιθαρῳ-
δοὺς καὶ τραγῳδούς, ὁ δὲ τοῦ Κλαυδίου ἀπελεύθερος
3 Καίσαρας ἐζήλου. τὸν γὰρ Τιγελλῖνον ἐν προσθήκης
μέρει τοῦ Νέρωνος, ὅτι σὺν αὐτῷ ἦν, τίθημι. χωρὶς

11, 4, 1. διέτρεχον — 6, ἀποθάνωσιν inserta ex V p. 693.

δὲ ὅ τε Πολύκλειτος καὶ Καλουία Κρισπινίλλα ἦγον, ἐπόρθουν, ἐσύλων πάνθ' ὅσα ἐνεδέχετο, ἐκεῖνος μὲν μετὰ τοῦ Ἡλίου ἐν τῇ Ῥώμῃ, αὕτη δὲ μετά τε τοῦ Νέρωνος καὶ μετὰ τῆς Σαβίνης τοῦ Σπόρου. τήν 4
τε γὰρ φυλακὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιτροπείαν τὴν περὶ ἐσθῆτα, καίπερ γυνὴ καὶ ἐπιφανὴς οὖσα, ἐπεπίστευτο, καὶ δι' αὐτῆς πάντες ἀπεδύοντο.

ὠνόμασε δὲ Σαβῖναν τὸν Σπόρον οὐ κατὰ τοῦτο 13
μόνον ὅτι διὰ τὴν ὁμοιότητα αὐτῆς ἐξετέτμητο, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐγήματο αὐτῷ, ὥσπερ καὶ ἐκείνη, ἐν τῇ Ἑλλάδι κατὰ συμβόλαιον, ἐκδόντος αὐτὸν τοῦ Τιγελλίνου, ὥσπερ ὁ νόμος ἐκέλευε. καὶ τούς [τε] γάμους αὐτῶν πάντες οἱ Ἕλληνες ἑώρτασαν, τά τε ἄλλα οἷα εἰκὸς ἦν ἐπιλέγοντες, καὶ γνησίους σφίσι παῖδας γεννηθῆναι εὐχόμενοι. κἀκ τούτου συνεγίνοντο ἅμα 2
τῷ Νέρωνι Πυθαγόρας μὲν ὡς ἀνήρ, Σπόρος δὲ ὡς γυνή· πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις καὶ κυρία καὶ βασιλὶς καὶ δέσποινα ὠνομάζετο. καὶ τί τοῦτο θαυμάσειεν ἄν τις, ὁπότε καὶ μειράκια καὶ κόρας σταυροῖς γυμνὰς προσδέων θηρίου τέ τινος δορὰν ἀνελάμβανε καὶ προσπίπτων σφίσιν ἠσέλγαινεν ὥσπερ τι ἐσθίων. τοιαῦτα μὲν ὁ Νέρων ἠσχημόνει, τοὺς δὲ βουλευτὰς 3
χιτώνιόν τι ἐνδεδυκὼς ἄνθινον καὶ σινδόνιον περὶ τὸν αὐχένα ἔχων ἠσπάσατο· καὶ γὰρ καὶ ἐν τούτοις ἤδη παρηνόμει, ὥστε καὶ ἀζώστους χιτῶνας ἐν τῷ δημοσίῳ ἐνδύεσθαι. λέγεται δ' ὅτι καὶ οἱ ἱππεῖς οἱ ἐκ τοῦ τέλους ἐπὶ αὐτοῦ πρῶτον ἐφιππίοις ἐν τῇ ἐτησίᾳ σφῶν ἐξετάσει ἐχρήσαντο.

ἐν δὲ τοῖς Ὀλυμπίοις ἅρμα ἐλάσας καὶ πεσὼν ἐξ 14
αὐτοῦ καὶ ὀλίγου δεῖν συντριβεὶς ὅμως ἐστεφανώθη, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῖς Ἑλλανοδίκαις τὰς πέντε καὶ

εἴκοσι μυριάδας, ἃς ὕστερον Γάλβας παρ' αὐτῶν
ἀπῄτησεν; ἔδωκεν.
2 ὅτι ὁ αὐτὸς τῇ Πυθίᾳ δέκα μυριάδας ἔδωκεν,
ὅτι τινὰ κατὰ γνώμην αὐτοῦ ἐθέσπισεν· ἃς ὁ Γάλβας
ἐκομίσατο. τοῦ δὲ δὴ Ἀπόλλωνος, εἴτ' οὖν ἀγανακτή-
σας ὅτι λυπηρά τινα προεῖπεν αὐτῷ, εἴτε καὶ ἄλλως
μανείς, τήν τε χώραν τὴν Κιρραίαν ἀφείλετο καὶ
στρατιώταις ἔδωκε, καὶ τὸ μαντεῖον κατέλυσεν, ἀν-
θρώπους ἐς τὸ στόμιον ἐξ οὗ τὸ ἱερὸν πνεῦμα ἀνῄει
3 σφάξας. ἠγωνίσατο δὲ ἐν πάσῃ ὁμοίως πόλει ἀγῶνα
ἐχούσῃ, κήρυκι πρὸς πάντα τὰ κηρύξεως δεόμενα
Κλουουίῳ Ῥούφῳ ἀνδρὶ ὑπατευκότι χρησάμενος,
πλὴν Ἀθηνῶν καὶ Λακεδαίμονος· ταύταις γὰρ μόναις
οὐδὲ ἐπεφοίτησε τὴν ἀρχήν, τῇ μὲν διὰ τοὺς Λυκούρ-
γου νόμους ὡς ἐναντίους τῇ προαιρέσει αὐτοῦ ὄντας,
4 τῇ δὲ διὰ τὸν περὶ τῶν Ἐρινύων λόγον. τὸ δὲ δὴ
κήρυγμα ἦν "Νέρων Καῖσαρ νικᾷ τόνδε τὸν ἀγῶνα,
καὶ στεφανοῖ τόν τε τῶν Ῥωμαίων δῆμον καὶ τὴν
ἰδίαν οἰκουμένην." ἔχων γάρ, ὡς ἔλεγεν, οἰκουμένην
ἐκιθαρῴδει τε καὶ ἐκήρυττε καὶ ἐτραγῴδει.
15 τὴν δὲ γερουσίαν οὕτω δεινῶς ἐμίσει ὥστε καὶ
τῷ Οὐατινίῳ ὡς μάλιστα χαίρειν, ὅτι ἔλεγεν ἀεί ποτε
πρὸς αὐτόν "μισῶ σε, Καῖσαρ, ὅτι συγκλητικὸς εἶ"·
χρήσομαι γὰρ αὐτῷ τῷ λεχθέντι ὑπ' αὐτοῦ ῥήματι.
2 ἐτηροῦντο δὲ ἀκριβῶς καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων
ἀεί ποτε καὶ αἱ ἔσοδοι καὶ αἱ ἔξοδοι τά τε σχήματα
καὶ τὰ νεύματα καὶ τὰ ἐπιβοήματα, καὶ οἱ μὲν ἀεὶ
συνόντες αὐτῷ καὶ σπουδαίως ἀκροώμενοι τορῶς τε
ἐκβοῶντες ἐπῃνοῦντο καὶ ἐτιμῶντο, οἱ δὲ λοιποὶ καὶ
3 ἠτιμάζοντο καὶ ἐκολάζοντο, ὥστε τινὰς μὴ δυναμένους
ἐπὶ πολὺ ἀντέχειν, πολλάκις γὰρ καὶ μέχρι τῆς

14, 2, 1. ὅτι ὁ — 3, ἐκομίσατο inserta ex V p. 694.

ἑσπέρας ἐξ ἑωθινοῦ παρετείνοντο, προσποιεῖσθαί τε ἐκθνήσκειν καὶ νεκρῶν δίκην ἐκ τῶν θεάτρων ἐκφέρεσθαι.

πάρεργον δὲ δὴ τῆς ἐπιδημίας τῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι 16
ἐποιήσατο τὸν ἰσθμὸν τῆς Πελοποννήσου διορύξαι ἐπιθυμήσας, καὶ ἤρξατο τοῦ ἔργου καίπερ τῶν ἀνθρώπων ὀκνούντων· αἷμά τε γὰρ τοῖς πρώτοις ἁψαμένοις τῆς γῆς ἀνέβλυσεν, καὶ οἰμωγαὶ μυκηθμοί τέ
τινες ἐξηκούοντο, καὶ εἴδωλα πολλὰ ἐφαντάζετο. λα- 2
βὼν δὲ αὐτὸς δίκελλαν καί τι καὶ ἀνασκάψας ἔπεισε καὶ τοὺς ἄλλους ἀνάγκῃ αὐτὸν μιμήσασθαι, καὶ πολὺ πλῆθος ἀνθρώπων ἐπὶ τοῦτο τὸ ἔργον καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν μετεπέμψατο.

ἔς τε οὖν τἆλλα καὶ ἐς ταῦτα χρημάτων πολλῶν 17
δεόμενος, καὶ μεγαλοπράγμων καὶ μεγαλόδωρος ὁμοίως ὤν, καὶ ἅμα φοβούμενος τοὺς δυνατωτάτους μὴ ἐπίθωνταί οἱ τοιαῦτα ποιοῦντι, πολλούς τε καὶ ἀγαθοὺς
ἄνδρας ἔφθειρεν. ὧν ἐγὼ τοὺς μὲν ἄλλους ἐάσω, 2
πᾶσί τε γὰρ παρ' αὐτῷ δημόσιον ἔγκλημα ἦν ἀρετή τε καὶ πλοῦτος καὶ γένος, καὶ πάντες ἢ ἑαυτοὺς ἀπεκτίννυσαν ἢ ὑπ' ἄλλων ἐφονεύοντο, τοῦ δὲ δὴ Κορβούλωνος καὶ Σουλπικίων καὶ Σκριβωνίων, Ῥούφου
τε καὶ Πρόκλου, μνημονεύσω, τούτων μὲν ὅτι ἀδελφοί 3
τε καὶ ἡλικιῶται τρόπον τινὰ ὄντες, καὶ μηδὲν μηδέποτε ἄνευ ἀλλήλων πράξαντες, ἀλλ' ὥσπερ τῷ γένει οὕτω καὶ τῇ προαιρέσει τῇ τε οὐσίᾳ συμπεφυκότες, καὶ τὰς Γερμανίας δὲ ἀμφοτέρας ἐπὶ πολὺ ἅμα διῴκησαν, ἦλθόν τε ἐς τὴν Ἑλλάδα μετάπεμπτοι ὥς τι
αὐτῶν τοῦ Νέρωνος δεομένου, καὶ ἐγκλήματα οἷα ὁ 4
καιρὸς ἐκεῖνος ἔφερε λαβόντες, καὶ μήτε λόγου τυγχάνοντες μήτε ἐς ὀφθαλμοὺς τοῦ Νέρωνος ἀφικνούμενοι, καὶ διὰ τοῦθ' ὑφ' ἁπάντων ὁμοίως ἀτιμαζό-

μενοι, ἀποθανεῖν τε ἐπεθύμησαν καὶ ἐτελεύτησαν
5 τὰς φλέβας αὑτῶν σχάσαντες, τοῦ δὲ δὴ Κορβούλωνος ὅτι καὶ ἐκεῖνον ἐντιμότατα μεταπεμψάμενος, καὶ τά τε ἄλλα καὶ πατέρα καὶ εὐεργέτην αὐτὸν ἀεὶ ὀνομάζων, ἔπειτ᾽ ἐπειδὴ τῇ Κεγχρεία προσέσχε, σφαγῆναι, πρὶν καὶ ἐς ὄψιν αὐτῷ ἐλθεῖν, προσέταξε· κιθαρῳδήσειν γὰρ ἤμελλεν, ὥς τινες λέγουσι, καὶ οὐχ ὑπέμεινεν αὐτῷ τὸ ὀρθοστάδιον ἔχων ὀφθῆναι.
6 καὶ ὃς ἐπειδὴ τάχιστα τὸ προστεταγμένον ἔγνω, ξίφος τε ἔλαβε, καὶ ἑαυτὸν ἐρρωμένως παίων ἔλεγεν "ἄξιος·" τότε γὰρ δὴ τότε πρῶτον ἐπίστευσεν ὅτι κακῶς ἐπεποιήκει καὶ φεισάμενος τοῦ κιθαρῳδοῦ καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλθὼν ἄνοπλος.

18 ἐν μὲν δὴ τῇ Ἑλλάδι ταῦτ᾽ ἐπράττετο· τί γὰρ δεῖ λέγειν ὅτι καὶ τὸν Πάριν τὸν ὀρχηστὴν ἀποθανεῖν ἐκέλευσεν, ὅτι ὀρχεῖσθαι παρ᾽ αὐτῷ μαθεῖν ἐθελήσας οὐκ ἠδυνήθη; τί δ᾽ ὅτι Καικίναν Τοῦσκον ὑπερώρισεν, ὅτι τῆς Αἰγύπτου ἄρχων ἐλούσατο ἐν τῷ βαλανείῳ ὃ ἐκείνῳ ὡς καὶ ἐς τὴν Ἀλεξάνδρειαν
2 ἥξοντι ἐποιήθη; ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ Ἥλιος ἄλλα τε πολλὰ καὶ δεινὰ εἰργάσατο, καὶ Σουλπίκιον Καμερῖνον ἄνδρα τῶν πρώτων μετὰ τοῦ υἱέος ἀπέκτεινεν, ἐγκαλέσας σφίσιν ὅτι Πυθικοὶ ἐκ προγόνων ἐπικαλούμενοι οὐκ ἐπαύσαντο τὸ πρόσρημα τοῦτ᾽ ἔχοντες, ἀλλ᾽ ἐς τὰς τοῦ Νέρωνος νίκας τὰς
3 Πυθικὰς ἐκ τῆς ὁμωνυμίας ἠσέβουν. τῶν δὲ Αὐγουστείων ἄγαλμα αὐτοῦ χιλίων λιτρῶν ποιήσειν ὑποσχομένων, πᾶν τὸ ἱππικὸν ἠναγκάσθη συντελέσαι σφίσι τὸ ἀνάλωμα. τὰ δὲ δὴ τῆς γερουσίας ἔργον καθ᾽ ἕκαστον ἐπεξελθεῖν· τοσαῦται γὰρ θυσίαι καὶ ἱερομηνίαι ἐπηγγέλθησαν ὥστε μηδ᾽ ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν ἐξαρκέσαι.

ὁ δὲ Ἥλιος πολλάκις μὲν καὶ πρότερον ἐπιστείλας 19
αὐτῷ, παραινῶν ὅτι τάχιστα ἀνακομισθῆναι· ὡς δ' a. C. 68
οὐκ ἐπείθετο, ἦλθεν αὐτὸς ἐς τὴν Ἑλλάδα ἑβδόμῃ
ἡμέρᾳ, καὶ ἐξεφόβησεν αὐτὸν εἰπὼν μεγάλην τινὰ
ἐπιβουλὴν ἐν τῇ Ῥώμῃ παρασκευάζεσθαι κατ' αὐτοῦ,
ὥστε παρευθὺς ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀποπλεῦσαι. καὶ 2
ἐγένετο μέν τις ἐλπὶς ὑπὸ χειμῶνος αὐτὸν φθαρή-
σεσθαι, μάτην δὲ πολλοὶ ἥσθησαν· ἐσώθη γάρ. καί
τισι καὶ αὐτὸ τοῦτο ὀλέθρου αἴτιον ἐγένετο, ὅτι καὶ
ηὔξαντο καὶ ἤλπισαν αὐτὸν ἀπολεῖσθαι. ἐπεὶ δ' οὖν 20
ἐς τὴν Ῥώμην ἐσήλασε, τοῦ τε τείχους τι καθῃρέθη
καὶ τῶν πυλῶν περιερράγη, νενομίσθαι τινῶν λεγόν-
των ἑκάτερον τοῖς ἐκ τῶν ἀγώνων στεφανηφόροις
γίνεσθαι. καὶ ἐσεφοίτησαν πρῶτοι μὲν οἱ τοὺς στε- 2
φάνους οὓς ἀνῄρητο κομίζοντες, καὶ μετ' αὐτοὺς
ἕτεροι σανίδιά [τε] ἐπὶ δοράτων ἀνατείνοντες, ἐφ'
οἷς ἐπεγέγραπτο τό τε ὄνομα τοῦ ἀγῶνος καὶ τὸ εἶδος
τοῦ ἀγωνίσματος, ὅτι τε Νέρων Καῖσαρ πρῶτος πάν-
των τῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος Ῥωμαίων ἐνίκησεν αὐτό.
ἔπειτα αὐτὸς ἐφ' ἅρματος ἐπινικίου, ἐν ᾧ ποτε ὁ 3
Αὔγουστος τὰ πολλὰ ἐκεῖνα νικητήρια ἐπεπόμφει,
ἁλουργίδα χρυσόπαστον ἔχων καὶ κότινον ἐστεφανω-
μένος, τὴν Πυθικὴν δάφνην προτείνων· καὶ αὐτῷ
ὁ Διόδωρος ὁ κιθαρῳδὸς παρωχεῖτο. καὶ οὕτω διά 4
τε τοῦ ἱπποδρόμου καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς μετά τε τῶν
στρατιωτῶν καὶ μετὰ τῶν ἱππέων τῆς τε βουλῆς
διελθὼν ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀνέβη, καὶ ἐκεῖθεν ἐς τὸ
Παλάτιον, πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐστεφανωμένης καὶ
λυχνοκαυτούσης καὶ θυμιώσης, πάντων δὲ τῶν ἀν- 5
θρώπων, καὶ αὐτῶν τῶν βουλευτῶν ὅτι μάλιστα,
συμβοώντων "οὐᾶ Ὀλυμπιονῖκα, οὐᾶ Πυθιονῖκα,
οὐᾶ Αὔγουστε Αὔγουστε. Νέρωνι τῷ Ἡρακλεῖ, Νέ-

ρωνι τῷ Ἀπόλλωνι. ὡς εἷς περιοδονίκης, εἷς ἀπ'
6 αἰῶνος, Αὔγουστε Αὔγουστε. ἱερὰ φωνή· μακάριοι
οἵ σου ἀκούοντες." τί γὰρ δεῖ περιπλέκειν καὶ οὐκ
αὐτὰ τὰ λεχθέντα δηλοῦν; οὐδὲ γὰρ οὐδ' αἰσχύνην
τινὰ τῇ συγγραφῇ τὰ ῥηθέντα, ἀλλὰ καὶ κόσμον τὸ
μηδὲν αὐτῶν ἀποκρυφθῆναι φέρει.

21 ἐκτελέσας δὲ ταῦτα ἱπποδρομίας ἐπήγγειλε, καὶ
τοὺς στεφάνους, τούτους τε καὶ τοὺς ἄλλους πάντας
ὅσους ἅρμασι νικήσας εἰλήφει, ἐς τὸν ἱππόδρομον
ἐσήνεγκε καὶ τῷ ὀβελίσκῳ τῷ Αἰγυπτίῳ περιέθηκε·
καὶ ἦσαν ὀκτὼ καὶ ὀκτακόσιοι καὶ χίλιοι. ποιήσας
2 δὲ ταῦτα ἡνιόχησε. Λάρκιος δέ τις Λυδὸς προσῆλ-
θεν αὐτῷ πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας προσφέρων ἵνα
κιθαρῳδήσῃ· καὶ ὃς τὸ μὲν ἀργύριον οὐκ ἔλαβεν,
ἀπαξιώσας μισθοῦ τι ποιῆσαι, καὶ διὰ τοῦτο Τιγελλῖ-
νος αὐτὸ ἐσέπραξεν, ἵνα μὴ αὐτὸν ἀποκτείνῃ, ἐς
μέντοι τὸ θέατρον καὶ ὣς ἐσελθὼν καὶ ἐκιθαρῴδησε
καὶ ἐτραγῴδησεν, ἐπεὶ τοῖς γε ἵπποις οὐκ ἔστιν ὅτε
οὐχ ἡμιλλᾶτο. ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἑκὼν ἡττᾶτο, ὅπως
τά γε ἄλλα τὰ πλείω πιστεύηται ἐπ' ἀληθείας κρατεῖν.

22 ὁ μὲν οὖν Νέρων οὕτω τε ἔζη καὶ οὕτως ἐμο-
νάρχει, λέξω δὲ καὶ ὅπως κατελύθη καὶ ἐκ τῆς
ἀρχῆς ἐξέπεσεν. Ἰούλιος Οὐίνδιξ ἦν ἀνὴρ ἐκ
μὲν προγόνων Ἀκυτανὸς τοῦ βασιλικοῦ φύλου,
κατὰ δὲ τὸν πατέρα βουλευτὴς τῶν Ῥωμαίων, τό
τε σῶμα ἰσχυρὸς καὶ τὴν ψυχὴν συνετός, τῶν τε
πολεμικῶν ἔμπειρος καὶ πρὸς πᾶν ἔργον μέγα εὔτολ-
μος, τό τε φιλελεύθερον καὶ τὸ φιλότιμον πλεῖστον
2 εἶχεν· ὃς προέστη τῶν Γαλατῶν. οὗτος ὁ Οὐίνδιξ
συναθροίσας τοὺς Γαλάτας πολλὰ πεπονθότας τε ἐν

22, 1, 8. τό τε φιλελεύθερον — 9, Γαλατῶν inserta ex V p. 694.

ταῖς συχναῖς ἐσπράξεσι τῶν χρημάτων καὶ ἔτι πάσχον-
τας ὑπὸ Νέρωνος, καὶ ἀναβὰς ἐπὶ βῆμα μακρὰν
διεξῆλθε κατὰ τοῦ Νέρωνος ῥῆσιν, λέγων δεῖν ἀπο- 3
στῆναί τε αὐτοῦ καὶ ἅμα οἱ ἐπιστῆναι αὐτῷ, "ὅτι"
φησὶ "πᾶσαν τὴν τῶν Ῥωμαίων οἰκουμένην σεσύ-
ληκεν, ὅτι πᾶν τὸ ἄνθος τῆς βουλῆς αὐτῶν ἀπολώ-
λεκεν, ὅτι τὴν μητέρα τὴν ἑαυτοῦ καὶ ᾔσχυνε καὶ
ἀπέκτεινε, καὶ οὐδ' αὐτὸ τὸ σχῆμα τῆς ἡγεμονίας
σώζει. σφαγαὶ μὲν γὰρ καὶ ἁρπαγαὶ καὶ ὕβρεις καὶ 4
ὑπ' ἄλλων πολλαὶ πολλάκις ἐγένοντο· τὰ δὲ δὴ λοιπὰ
πῶς ἄν τις κατ' ἀξίαν εἰπεῖν δυνηθείη; εἶδον, ὦ
ἄνδρες φίλοι καὶ σύμμαχοι, πιστεύσατέ μοι, εἶδον
τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, εἴγε ἀνὴρ ὁ Σπόρον γεγαμηκώς,
ὁ Πυθαγόρᾳ γεγαμημένος, ἐν τῷ τοῦ θεάτρου κύκλῳ
καὶ ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ ποτὲ μὲν κιθάραν ἔχοντα καὶ
ὀρθοστάδιον καὶ κοθόρνους, ποτὲ δὲ ἐμβάτας καὶ
προσωπεῖον. ἤκουσα αὐτοῦ πολλάκις ᾄδοντος, ἤκουσα 5
τραγῳδοῦντος. εἶδον αὐτὸν δεδεμένον, εἶδον συρό-
μενον, κύοντα δή, τίκτοντα δή, πάντα ὅσα μυθολο-
γεῖται καὶ λέγοντα καὶ ἀκούοντα καὶ πάσχοντα καὶ
δρῶντα. εἶτά τις τὸν τοιοῦτον Καίσαρα καὶ αὐτοκρά-
τορα καὶ Αὔγουστον ὀνομάσει; μηδαμῶς· μηδεὶς
ὑβριζέτω τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα ὀνόματα. ταῦτα μὲν γὰρ 6
Αὔγουστος καὶ Κλαύδιος ἔσχον, οὗτος δὲ δὴ Θυέστης
τε καὶ Οἰδίπους Ἀλκμαίων τε καὶ Ὀρέστης δικαιότατ'
ἂν καλοῖτο· τούτους γὰρ ὑποκρίνεται, καὶ ταύτας
ἀντ' ἐκείνων τὰς ἐπωνυμίας ἀντεπιτέθειται. ἀνάστητε
οὖν ἤδη ποτέ, καὶ ἐπικουρήσατε μὲν ὑμῖν αὐτοῖς,
ἐπικουρήσατε δὲ τοῖς Ῥωμαίοις, ἐλευθερώσατε δὲ
πᾶσαν τὴν οἰκουμένην."

τοιαῦτά τινα τοῦ Οὐίνδικος εἰπόντος ἅπαντες 23
συνεφρόνησαν. οὐχ ἑαυτῷ δὲ τὴν ἀρχὴν πράττων

ὁ Οὐίνδιξ τὸν Γάλβαν τὸν Σερούιον τὸν Σουλπίκιον,
ἐπιεικείᾳ τε καὶ ἐμπειρίᾳ πολέμων διαπρέποντα καὶ
τῆς Ἰβηρίας ἄρχοντα, δύναμίν τε οὐ μικρὰν ἔχοντα,
ἐς τὴν ἡγεμονίαν προεχειρίσατο· κἀκεῖνος ὑπὸ τῶν
2 στρατιωτῶν αὐτοκράτωρ ἀνηγορεύθη. λέγεται δὲ ὅτι
τοῦ Νέρωνος διακοσίας καὶ πεντήκοντα μυριάδας
ἐπικηρύξαντος τῷ Οὐίνδικι ἀκούσας ὁ Οὐίνδιξ ἔφη
ὅτι ὁ Νέρωνα ἀποκτείνας τήν τε κεφαλὴν αὐτοῦ κο-
μίσας ἐμοὶ τὴν ἐμὴν ἀντιλήψεται.
24 τοιοῦτος μέν τις ὁ Οὐίνδιξ ἐγένετο· Ῥοῦφος δὲ
ἄρχων τῆς Γερμανίας ὥρμησε μὲν ὡς καὶ τῷ Οὐίν-
δικι πολεμήσων, γενόμενος δὲ ἐν Οὐεσοντίωνι ταύτην
2 ἐπολιόρκει, πρόφασιν ἐπεὶ μὴ ἐδέξατο αὐτόν. τοῦ
δὲ Οὐίνδικος πρὸς βοήθειαν τῆς πόλεως ἀντεπιόν-
τος αὐτῷ καὶ οὐ πόρρω στρατοπεδεύσαντος ἀντεπέ-
στειλαν μὲν ἀλλήλοις τινά, καὶ τέλος καὶ ἐς λόγους
ἦλθον μόνοι καὶ μηδενός σφισι τῶν ἄλλων παρόντος,
καὶ κατὰ τοῦ Νέρωνος, ὡς εἰκάζετο, συνέθεντο πρὸς
3 ἀλλήλους. μετὰ δὲ τοῦτο ὁ Οὐίνδιξ ὥρμησε μετὰ
τοῦ στρατοῦ ὡς τὴν πόλιν καταληψόμενος· καὶ αὐ-
τοὺς οἱ τοῦ Ῥούφου στρατιῶται προσιόντας αἰσθό-
μενοι, καὶ νομίσαντες ἐφ᾽ ἑαυτοὺς ἄντικρυς χωρεῖν,
ἀντεξώρμησαν αὐτοκέλευστοι, καὶ προσπεσόντες σφί-
σιν ἀπροσδοκήτοις τε καὶ ἀσυντάκτοις οὖσι παμπόλ-
4 λους κατέκοψαν. ἰδὼν δὲ τοῦτο καὶ περιαλγήσας ὁ
Οὐίνδιξ αὐτὸς ἑαυτὸν ἔσφαξε. καὶ τὸ μὲν ἀληθὲς
οὕτως ἔχει, πολλοὶ δὲ δὴ μετὰ ταῦτα, τὸ σῶμα αὐτοῦ
κατατρώσαντες, δόξαν τισὶ μάτην ὡς καὶ αὐτοὶ ἀπε-
25 κτονότες αὐτὸν παρέσχον. Ῥοῦφος δὲ τοῦτον μὲν
ἰσχυρῶς ἐπένθησε, τὴν δὲ αὐτοκράτορα ἀρχήν, καίτοι
τῶν στρατιωτῶν πολλάκις αὐτῷ ἐγκειμένων, οὐκ
ἠθέλησε δέξασθαι, δυνηθεὶς ἂν ῥᾳδίως ἐπιτυχὴς

αὐτῆς γενέσθαι· δραστήριός τε γὰρ ἀνὴρ ἦν καὶ
ἰσχὺν μεγάλην καὶ πρόθυμον εἶχε, καὶ οἱ στρατιῶται
τὰς μὲν τοῦ Νέρωνος εἰκόνας καθεῖλον καὶ συνέτρι-
ψαν, αὐτὸν δὲ Καίσαρα καὶ Αὔγουστον ὠνόμαζον.
ὡς δ' οὐκ ἐπείθετο, ἐνταῦθα τῶν στρατιωτῶν τις 2
ἐνὶ τῶν σημείων αὐτοῦ ταῦτα διὰ ταχέων ἐπέγραψε·
καὶ ὃς ἐκεῖνά τε ἀπήλειψε, καὶ μόλις ποτὲ αὐτοὺς
καταστήσας ἔπεισεν ἐπὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ ποιή-
σασθαι, εἴτ' οὖν ὅτι οὐκ ἠξίου τοὺς στρατιώτας τινὶ 3
τὸ κράτος διδόναι, τῇ τε γὰρ γερουσίᾳ καὶ τῷ δήμῳ
προσήκειν τοῦτ' ἔλεγεν, εἴτε καὶ παντελῶς μεγαλο-
γνωμονῶν, ὡς οὐδὲν τῆς αὐτοκρατορικῆς ἀρχῆς, ὑπὲρ
ἧς καὶ οἱ ἄλλοι πάντα ἔπραττον, αὐτὸς δεόμενος.
ὅτι ὁ Νέρων μαθὼν τὰ κατὰ τὸν Οὐίνδικα ἐν 26
Νέᾳ πόλει τὸν γυμνικὸν ἀγῶνα ἀπ' ἀρίστου θεωρῶν,
οὐκ ἐλυπήθη, ἀλλὰ καταπηδήσας ἐκ τῆς ἕδρας ἀθλη-
τῇ τινι συνεσπούδασεν· οὐδὲ ἐς τὴν Ῥώμην ἠπείχθη,
ἀλλὰ καὶ γράμματα ἁπλῶς τῇ βουλῇ πέμψας παρῃ-
τήσατο ὅτι οὐκ ἀφίκετο, λέγων βραγχᾶν, καθάπερ
τι ᾆσαι καὶ τότε αὐτοῖς δεόμενος. καὶ τήν γε αὐτὴν 2
φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν τῆς τε φωνῆς καὶ τῶν ᾀσμά-
των τῶν τε κιθαρισμάτων, οὐχ ὅτι ἐν τῷ τότε πα-
ρόντι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα ἐποιεῖτο· καὶ οὔτε τι ἐξ
ἐκείνων ἐξέκραξεν, εἴ τε καὶ ἠναγκάσθη τι οἷα ἐν
τοιούτοις ὢν ἐκβοῆσαι, εὐθύς γ' ἑαυτὸν ὡς καὶ κιθα-
ρῳδήσειν μέλλοντα ἀνεχαίτιζε καὶ ἀνελάμβανε. τά 3
τε ἄλλα ὅσα εἰώθει ὁμοίως ἐποίει, χαίρων τοῖς ἠγγελ-
μένοις ὅτι ἄλλως τε κατακρατήσειν τοῦ Οὐίνδικος
ἤλπιζε καὶ ὑπόθεσιν ἀργυρισμοῦ καὶ φόνων εἰλη-
φέναι ἐδόκει. καὶ ἐτρύφα, καὶ τὸ τῆς Σαβίνης ἡρῷον
ἐκποιηθὲν καὶ κοσμηθὲν λαμπρῶς ὡσίωσεν, ἐπιγράψας

26, 1, 1. ὅτι — 4, 4, εἴπω inserta ex V p. 694.

αὐτῷ ὅτι Σαβίνῃ αὐτὸ θεᾷ Ἀφροδίτῃ αἱ γυναῖκες
4 ἐποίησαν. καὶ τοῦτο μὲν ἠλήθευσεν· ἐκ γὰρ τῶν
χρημάτων ἃ πολλὰ καὶ παρὰ τῶν γυναικῶν ἐσεσύ-
λητο ἐξειργάσθη· συχνὰ δὲ δὴ καὶ ἤθυρεν, ὧν ἐγὼ
τὰ μὲν ἄλλα παραλείψω, ἓν δὲ εἴπω. νύκτωρ ποτὲ
τοὺς πρώτους τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων ἐξα-
πίνης σπουδῇ, ὡς καὶ περὶ τῶν παρόντων τι κοινώ-
σων σφίσι, μεταπέμψας "ἐξεύρηκα" ἔφη "πῶς ἡ
ὕδραυλις", αὐτὸ γὰρ τὸ ῥηθὲν γραφήσεται, "καὶ μεί-
5 ζον καὶ ἐμμελέστερον φθέγξεται." τοιαῦτα μὲν τότε
ἔπαιζεν, οὐδὲ ἔμελεν αὐτῷ ὅτι αἱ θύραι ἀμφό-
τεραι, αἵ τε τοῦ μνημείου τοῦ Αὐγουστείου καὶ
αἱ τοῦ κοιτῶνος τοῦ ἐκείνου, αὐτόμαται ἐν τῇ
αὐτῇ νυκτὶ ἀνεῴχθησαν, οὐδ' ὅτι ἐν τῷ Ἀλ-
βανῷ τοσούτῳ δή τινι αἵματι ὗσεν ὥστε καὶ ποτα-
μοὺς ῥυῆναι, οὐδ' ὅτι ἐκ τῆς Αἰγύπτου ὑπαναχωρή-
σασα ἐπὶ πολὺ ἡ θάλασσα μέρος μέγα τῆς Λυκίας
27 κατέλαβεν· ἐπεὶ δὲ περί τε τοῦ Γάλβα ἤκουσεν ὅτι
αὐτοκράτωρ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀνερρήθη, περί τε
τοῦ Ῥούφου ὅτι αὐτοῦ ἀπέστη, ἐν δέει τε μεγάλῳ
ἐγένετο, καὶ αὐτός τε ἐν Ῥώμῃ παρεσκευάζετο καὶ
ἐπ' ἐκείνους Ῥούβριον Γάλλον καὶ ἄλλους τινὰς
2 ἔπεμψεν. ὑπὸ πάντων δὲ ὁμοίως ἐγκαταλειφθεὶς
ἐβουλεύσατο μὲν τούς τε βουλευτὰς ἀποκτεῖναι καὶ
τὴν πόλιν καταπρῆσαι ἔς τε τὴν Ἀλεξάνδρειαν πλεῦ-
σαι, ὑπειπὼν ὅτι ἂν καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκπέσωμεν, ἀλλὰ
τό γε τέχνιον ἡμᾶς ἐκεῖ διαθρέψει· ἐς τοῦτο γὰρ
ἀνοίας ἐληλύθει ὥστε καὶ πιστεῦσαι ὅτι ἄλλως τε
ἰδιωτεῦσαι καὶ προσέτι καὶ κιθαρῳδεῖν δυνήσεται·
3 ἐπεὶ δὲ ᾔσθετο ὅτι καὶ ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων
ἐγκαταλέλειπται, ἐν κήποις δέ τισιν ἐτύγχανε καθεύ-
δων, φυγεῖν ἐπεχείρησεν. ἐσθῆτά τε οὖν φαύλην

ἔλαβε καὶ ἐπὶ ἵππον οὐδὲν βελτίονα ἀνέβη, καὶ ἐπ' αὐτοῦ κατακεκαλυμμένος πρὸς χωρίον τι Φάωνος Καισαρείου, μετά τε αὐτοῦ ἐκείνου καὶ μετὰ Ἐπαφροδίτου τοῦ τε Σπόρου, νυκτὸς ἐπιούσης ἤλασε.
καὶ αὐτοῦ ταῦτα πράσσοντος σεισμὸς ἐξαίσιος ἐγένετο, 28
ὥστε καὶ δόκησιν παρασχεῖν ὅτι ἥ τε γῆ πᾶσα διαρρήγνυται καὶ αἱ τῶν πεφονευμένων ὑπ' αὐτοῦ ψυχαὶ πᾶσαι ἅμα ἐπ' αὐτὸν ἀναθορνύουσι. γνωρισθεὶς οὖν καὶ ὣς ὑπό τινος, ὥς φασι, τῶν ἀπαντησάντων, καὶ αὐτοκράτωρ προσαγορευθεὶς ἔκ τε τῆς ὁδοῦ ἀπετράπη καὶ ἐς καλαμώδη τινὰ τόπον κατεκρύφθη. καὶ 2
ἐνταῦθα μέχρι τῆς ἡμέρας ὑπέμεινεν ἐρριμμένος, ὅπως ὡς ἥκιστα διορῷτο. καὶ πάντα μὲν τὸν παριόντα ὡς καὶ ἐφ' ἑαυτὸν ἥκοντα ὑποπτεύων, πᾶσαν δὲ φωνὴν ὡς καὶ ἀναζητοῦσαν αὐτὸν ὑποτρέμων, εἴ τέ που κυνίδιον ὕλαξεν ἢ καὶ ὀρνίθιον ἐφθέγξατο ῥωπίον τε καὶ κλάδος ὑπ' αὔρας ἐσείσθη, δεινῶς ἐταράττετο, καὶ οὔθ' ἡσυχάζειν ὑπ' αὐτῶν ἠδύνατο, 3
οὔτ' αὖ λαλεῖν τινι τῶν παρόντων, μὴ καὶ ἕτερός τις ἀκούσῃ, ἐτόλμα, ἀλλ' αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν τὴν τύχην καὶ ἐθρήνει καὶ ὠλοφύρετο. ἐλογίζετο γάρ τά τε ἄλλα, καὶ προσέτι ὅτι πολυανθρωποτάτῃ ποτὲ θεραπείᾳ γαυρωθεὶς μετὰ τριῶν ἐξελευθέρων ἐκύπταζε.
τοιοῦτον γὰρ δρᾶμα τότε τὸ δαιμόνιον αὐτῷ παρε- 4
σκεύασεν, ἵνα μηκέτι τοὺς ἄλλους μητροφόνους καὶ ἀλήτας ἀλλ' ἤδη καὶ ἑαυτὸν ὑποκρίνηται· καὶ τότε μετεγίνωσκεν ἐφ' οἷς ἐτετολμήκει, καθάπερ ἄπρακτόν τι αὐτῶν ποιῆσαι δυνάμενος. Νέρων μὲν δὴ τοιαῦτα 5
ἐτραγῴδει, καὶ τὸ ἔπος ἐκεῖνο συνεχῶς ἐνενόει, οἰκτρῶς θανεῖν μ' ἄνωγε σύγγαμος πατήρ· ὀψὲ δ' οὖν ποτε, ἐπειδὴ μηδεὶς αὐτὸν ἀναζητῶν ἑωρᾶτο, μετῆλθεν ἐς τὸ ἄντρον, κἀνταῦθα καὶ ἔφαγε πεινήσας ἄρτον

ὁποῖον οὐδεπώποτε ἐβεβρώκει, καὶ ἔπιε διψήσας ὕδωρ ὁποῖον οὐδεπώποτε ἐπεπώκει. ἐφ' ᾧ δυσανασχετήσας εἶπε "τοῦτό ἐστιν ἐκεῖνο τὸ ποτὸν τὸ ἐμὸν τὸ ἄφθονον."

29 καὶ ὁ μὲν ἐν τούτοις ἦν, ὁ δὲ δῆμος τῶν Ῥωμαίων ἐβουθύτει καὶ ὑπερέχαιρεν· καί τινες καὶ πιλία ὡς ἠλευθερωμένοι ἔφερον, καὶ τῷ Γάλβᾳ τὰ τῇ αὐτοκράτορι ἀρχῇ προσήκοντα ἐψηφίσαντο. παρὰ πάντα δὲ ζήτησιν αὐτοῦ τοῦ Νέρωνος ἐποιοῦντο, καὶ χρόνον μέν τινα ἠπόρησαν ὅπου ποτὲ ἀπεληλυθὼς εἴη,
2 ἔπειτα μαθόντες ἔπεμψαν ἐπ' αὐτὸν ἱππέας. καὶ οὕτως ἐκεῖνος προσιόντων αὐτῶν αἰσθόμενος προσέταξε τοῖς παροῦσιν ἑαυτὸν ἀποκτεῖναι. ἐπεί τε οὐχ ὑπήκουσαν, ἀνεστέναξέ τε καὶ ἔφη "ἐγὼ μόνος οὔτε φίλον οὔτε ἐχθρὸν ἔχω." κἂν τούτῳ πελασάντων αὐτῷ τῶν ἱππέων αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπέκτεινε, τὸ θρυλούμενον ἐκεῖνο εἰπών, "ὦ Ζεῦ, οἷος τεχνίτης παραπόλλυμαι." καὶ αὐτὸν δυσθανατοῦντα ὁ Ἐπαφρό-
3 διτος προσκατειργάσατο. ἐβίω δὲ ἔτη τριάκοντα καὶ μῆνας ἐννέα, ἀφ' ὧν ἦρξεν ἔτη δεκατρία καὶ μῆνας ὀκτώ, ἔσχατος τῶν ἀπὸ τοῦ Αἰνείου καὶ ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου γεγονότων, καθάπερ που σαφῶς καὶ αἱ δάφναι αἱ ὑπὸ τῆς Λιουίας φυτευθεῖσαι τό τε γένος τῶν λευκῶν ὀρνίθων προδιαφθαρέντα αὐτοῦ ἐσήμανεν.

EPITOME LIB. LXIV.

Οὕτω μὲν οὖν ὁ Γάλβας αὐτοκράτωρ ἀπεδείχθη, ὥσπερ που προεῖπε μὲν αὐτῷ καὶ ὁ Τιβέριος, φήσας ὅτι καὶ αὐτὸς τῆς ἡγεμονίας παραγεύσεται, προεῖπε δὲ καὶ σημεῖα ἐναργέστατα. τήν τε γὰρ τύχην ἔδοξεν 2
αὐτῷ λέγειν ὅτι χρόνον ἤδη συχνὸν αὐτῷ παραμένοι καὶ ὅτι οὐδεὶς αὐτὴν ἐς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐσδέχοιτο, καὶ δὴ ἐὰν ἐπὶ πλεῖον εἰρχθῇ, πρὸς ἕτερόν τινα μεταστήσεται· καὶ πλοῖα ὅπλων μεστὰ πρὸς Ἰβηρίαν ὑπ' αὐτὰς ἐκείνας τὰς ἡμέρας αὐτόματα, μηδενὸς ἀνθρώπων ἄγοντος αὐτά, προσωρμίσθη. ἡμίονός τε 3
ἔτεκεν, ὅπερ αὐτῷ σύμβολον τοῦ κράτους ἔσεσθαι ἐτεθέσπιστο. καὶ παῖς λιβανωτὸν αὐτῷ θύοντι προσφέρων πολιὰς ἐξαίφνης ἔφυσεν, καὶ οἱ μάντεις τὴν τοῦ νεωτέρου ἀρχὴν πρὸς τὸ γῆρας αὐτοῦ μεταστήσεσθαι ἔφησαν.

ταῦτα μὲν ἐς τὴν ἡγεμονίαν αὐτῷ φέροντα προε- 2
δείχθη· αὐτὸς δὲ τὰ μὲν ἄλλα μετρίως ἦρχε καὶ ἀνεπαχθὴς ἦν, νομίζων οὐκ εἰληφέναι τὴν ἀρχὴν ἀλλὰ δεδόσθαι αὐτῷ, τοῦτο γὰρ συνεχῶς ἔλεγε, πλὴν ὅτι χρήματά τε ἀπλήστως, ἅτε καὶ πολλῶν δεόμενος, ἤθροιζε, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐλάχιστα ἀνήλισκεν, ὥστε μηδὲ δραχμὰς ἔστιν οἷς ἀλλ' ὀβολοὺς χαρίζεσθαι, οἵ 2
τε ἐξελεύθεροι αὐτοῦ πάμπολλα ἐπλημμέλουν, ὥστε

καὶ ἐς ἐκεῖνον αὐτὰ ἀναφέρεσθαι. τοῖς μὲν γὰρ ἰδιώ-
ταις ἀπόχρη μηδὲν ἀδικεῖν, τοῖς δὲ δὴ τὰς ἡγεμονίας
ἔχουσιν ἀνάγκη προνοεῖν ὅπως μηδ' ἄλλος κακουργῇ·
οὐδὲ γὰρ διαφέρει τι τοῖς κακῶς πάσχουσιν ὑφ'
3 ὅτου ἂν καὶ κακῶνται. ὥστ' εἰ καὶ ἔξω τοῦ τι δεινὸν
ποιεῖν ὁ Γάλβας ἦν, ἀλλ' ὅτι ἐκείνοις ἀδικεῖν ἐπέ-
τρεπεν ἢ ὅτι ἠγνόει τὰ γινόμενα, οὐ καλῶς ἤκουε.
Νυμφίδιος δέ τις καὶ Καπίτων οὕτως ἐξεφρόνησαν
ὑπ' αὐτοῦ ὥστε ὁ Καπίτων, ἐφέντος τινὸς ἀπ' αὐτοῦ
ποτε δικάζοντος, μετεπήδησέ τε ἐπὶ δίφρον ὑψηλὸν
καὶ ἔφη "λέγε τὴν δίκην παρὰ τῷ Καίσαρι," διαγνούς
τε ἀπέκτεινεν αὐτόν. τούτοις μὲν δὴ διὰ ταῦτα ὁ
3 Γάλβας ἐπεξῆλθεν· ὡς δ' ἐπλησίασε τῇ πόλει, ἀπήν-
τησαν αὐτῷ οἱ δορυφόροι τοῦ Νέρωνος, καὶ ἠξίουν
ἐν τῇ αὐτῇ στρατείᾳ φυλαχθῆναι. καὶ ὃς τὰ μὲν
πρῶτα ἀνεβάλετο ὡς καὶ σκεψόμενος περὶ τούτου,
2 ὡς δ' οὐκ ἐπείθοντο ἀλλ' ἐθορύβουν, ἐφῆκέ σφισι
τὸ στράτευμα, καὶ οἱ μὲν παραχρῆμα ἐς ἑπτακισχι-
λίους ἀπέθανον, οἱ δὲ καὶ μετὰ τοῦτο δεκατευθέντες.
οὕτως, εἰ καὶ τῇ ἡλικίᾳ τῇ τε νόσῳ ἐκεκμήκει, ἀλλὰ
τῇ διανοίᾳ ἤκμαζεν, οὐδ' ἠξίου τὸν αὐτοκράτορα
3 ἀναγκαζόμενόν τι ποιεῖν. ἀμέλει καὶ τοῖς δορυφόροις
αἰτοῦσι χρήματα οὐκ ἔδωκε, καὶ ἔφη γε ὅτι καταλέγειν
στρατιώτας ἀλλ' οὐκ ἀγοράζειν εἴωθα. τῷ δὲ δήμῳ
σφόδρα ἀξιοῦντι τὸν Τιγελλῖνον καὶ ἄλλους τινὰς
τῶν πρότερον ὑβρισάντων ἀποθανεῖν οὐχ ὑπεῖξε,
τάχα ἂν ἀποκτείνας αὐτοὺς εἰ μὴ ἐκεῖνοι τοῦτ' ᾐτή-
4 κεσαν. τὸν μέντοι Ἥλιον καὶ τὸν Νάρκισσον τόν τε
Πατρόβιον καὶ τὴν Λουκοῦσταν τὴν φαρμακίδα καὶ
ἄλλους τινὰς τῶν ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἐπιπολασάντων
κατά τε τὴν πόλιν πᾶσαν δεδεμένους περιαχθῆναι
καὶ μετὰ τοῦτο κολασθῆναι ἐκέλευσε. καὶ ἐπὶ μὲν

τούτοις ἐπῃνεῖτο, ὅτι δὲ ξίφος μέγα διὰ πάσης τῆς
ὁδοῦ ἐξηρτᾶτο καὶ γέρων καὶ ἀσθενὴς τὰ νεῦρα ὤν,
καὶ πάνυ πολὺν γέλωτα ὤφλισκανε.

λέξω δὲ καὶ ὅπως αὐτῷ τὸ τέλος συνέβη. οἱ ἐν 4
ταῖς Γερμανίαις στρατιῶται, οὓς εἶχε Ῥοῦφος, μηδε- a. C. 69
μίαν εὐεργεσίαν ὑπὸ τοῦ Γάλβα εὑράμενοι ἐπὶ πλεῖον
ἐφλέγμηναν. τοῦ δὲ δὴ τέλους τῆς ἐπιθυμίας σφῶν
ἁμαρτόντες ἐπὶ τοῦ Ῥούφου, ἐζήτουν αὐτὴν ἐφ'
ἑτέρου τινὸς ἀποπληρῶσαι, καὶ ἐποίησαν τοῦτο· προ- 2
στησάμενοι γὰρ Αὖλον Οὐιτέλλιον τῆς κάτω Γερμα-
νίας ἄρχοντα ἐπανέστησαν, πρὸς μόνην τὴν εὐγένειαν
αὐτοῦ ἀπιδόντες, ἐπεὶ ὅτι γε παιδικὰ τοῦ Τιβερίου
ἐγεγόνει καὶ ὅτι ἀκολούθως τῇ ἀσελγείᾳ ταύτῃ ἔζη
οὐκ ἐνενόησαν, ἢ καὶ μᾶλλον δι' αὐτὸ τοῦτο ἁρμόζειν
σφίσιν αὐτὸν ἐνόμισαν. ἀμέλει οὕτως οὐδ' αὐτὸς 3
λόγου τινὸς ἄξιον ἑαυτὸν ἔκρινεν εἶναι ὥστε διασκώ-
πτων τοὺς ἀστρολόγους τεκμηρίῳ κατ' αὐτῶν ἐχρῆτο,
λέγων ὅτι οὐδὲν ἐπίστανται οἵ γε καὶ ἐμὲ αὐτοκρά-
τορά φασι γενήσεσθαι. καὶ αὐτὸ καὶ ὁ Νέρων ἀκού-
σας ἐγέλασε καὶ κατεφρόνησεν αὐτοῦ, ὥστε μηδὲν
δεινὸν αὐτὸν ἐργάσασθαι. ὁ οὖν Γάλβας τὴν ἐπανά- 5
στασιν αὐτοῦ πυθόμενος Λούκιον Πίσωνα, νεα-
νίσκον εὐγενῆ, ἐπιεικῆ, φρόνιμον, ἐποιήσατο καὶ Καί-
σαρα ἀπέδειξεν. ὁ δὲ δὴ Ὄθων ὁ Μάρκος ὁ Σαλούιος, 2
ἀγανακτήσας ὅτι μὴ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ Γάλβα ἐπεποίητο,
ἀρχὴν αὖθις μυρίων τοῖς Ῥωμαίοις κακῶν παρέσχε.

4, 1, 2. Ῥοῦφος] ὅτι ὁ Ῥοῦφος πρὸς Γάλβαν ἦλθε, καὶ παρὰ μὲν ἐκείνου οὐδὲν ὅ,τι ἄξιον εἰπεῖν εὕρατο, εἰ μή τις αὐτὸ τοῦτ' ἐκλογίσαιτο ὅτι πολλάκις αὐτοκράτωρ ὀνομασθεὶς ἔζησε· παρὰ δὲ δὴ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ὄνομα μέγα, καὶ μεῖζον ἢ εἴπερ ὑπεδέδεκτο τὴν ἡγεμονίαν, ἐκτήσατο, ὅτι οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν λαβεῖν. V p. 697.

*καίτοι οὕτως ὑπ' αὐτοῦ ἐτιμᾶτο ὥστε καὶ ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ ἀπέθανε, θυομένῳ αὐτῷ μόνος τῶν
βουλευτῶν παρέστη· ὑφ' οὗπερ καὶ τὰ μάλιστα συνε-
3 τύγχανεν. ἐπεὶ γὰρ ὁ ἱερόπτης ἐπιβουλευθήσεσθαι
αὐτὸν ἔφη, καὶ διὰ τοῦτ' αὐτὸν μηδαμῇ μηδαμῶς
προελθεῖν παρῄνεσεν, ἀκούσας τοῦτ' ἐκεῖνος κατέ-
δραμέ τε εὐθὺς ὡς καὶ ἐπ' ἄλλο τι, καὶ ὑπό τινων
στρατιωτῶν ὀλίγων, οἳ συνομωμόκεσαν αὐτῷ, ἐς τὸ
τεῖχος ἐσήχθη, κἀνταῦθα καὶ τοὺς ἄλλους ἅτε καὶ
ἀχθομένους τῷ Γάλβᾳ προσαναπείσας, μᾶλλον δὲ
ἐκπριάμενος, παρά τε ἐκείνων τὴν ἀρχὴν παραχρῆμα
6 ἔλαβε καὶ μετὰ τοῦτο καὶ παρὰ τῶν ἄλλων. μαθὼν
δὲ ὁ Γάλβας τὰ πρασσόμενα ἔπεμψέ τινας ἐς τὸ στρα-
2 τόπεδον ὡς καὶ μεταπεῖσαί σφας δυνησόμενος. κἂν
τούτῳ στρατιώτης τις γυμνὸν τὸ ξίφος καὶ ᾑμαγμένον
ἀνατείνων προσῆλθεν αὐτῷ, καὶ ἔφη "θάρσει, αὐτο-
κράτορ· Ὄθωνα γὰρ ἀπέκτεινα, καὶ ἔστι σοι δεινὸν
ἔτι οὐδέν." πιστεύσας οὖν ὁ Γάλβας πρὸς μὲν ἐκεῖ-
νον εἶπε "καὶ τίς σοι τοῦτο ποιῆσαι ἐκέλευσεν;" αὐτὸς
3 δὲ ἐς τὸ Καπιτώλιον ὡς καὶ θύσων ὥρμησε. καὶ
αὐτῷ ἐν μέσῃ τῇ Ῥωμαίων ἀγορᾷ ἀπαντήσαντες
ἱππεῖς καὶ πεζοὶ ἐνταῦθα τὸν γέροντα, τὸν ἀρχιερέα,
τὸν αὐτοκράτορα, πολλῶν μὲν βουλευτῶν παμπόλ-
λων δὲ δημοτῶν παρόντων, κατέκοψαν, καὶ τά τε
ἄλλα τῷ σώματι αὐτοῦ ἐλυμήναντο, καὶ τὴν κεφαλὴν
4 ἀποκόψαντες περὶ κοντὸν ἀνέπειραν. καὶ ὁ μὲν οὕτως
ἀκοντισθεὶς ἐς αὐτὸν τὸν δίφρον ἐν ᾧ ἐφέρετο, καὶ
προκύψας ἐξ αὐτοῦ, ἐτρώθη τοῦτο μόνον εἰπών, "καὶ
τί κακὸν ἐποίησα;" καὶ αὐτῷ Σεμπρώνιος Δῆνσος ἑκα-
τόνταρχος ἐπαμύνας ἐς ὅσον ἠδυνήθη, τέλος, ὡς οὐδὲν
5 ἤνυσεν, ἐπεσφάγη. καὶ διὰ τοῦτό γε καὶ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ἐνέγραψα, ὅτι ἀξιώτατός ἐστι μνημονεύεσθαι·*

ἀπέθανε μὲν γὰρ καὶ ὁ Πίσων καὶ ἄλλοι συχνοί, οὐ μέντοι καὶ ἐπικουροῦντες τῷ αὐτοκράτορι. ἔζησε δὲ Γάλβας ἔτη δύο καὶ ἑβδομήκοντα, ἀφ' ὧν ἦρξε μῆνας ἐννέα καὶ ἡμέρας δεκατρεῖς. καὶ αὐτῷ καὶ ὁ Πίσων προσαπώλετο, τιμωρίαν ὑποσχὼν ὅτι Καῖσαρ ἀπεδείχθη.

Γάλβᾳ μὲν δὴ τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο, ἔμελλε δὲ 7
ἄρα καὶ τὸν Ὄθωνα ἡ δίκη οὐκ ἐς μακρὰν μεθήξειν,
ὥς που παραχρῆμα ἔμαθε. θύοντί τε γὰρ αὐτῷ τὴν
πρώτην θυσίαν τὰ ἱερὰ πονηρὰ ὤφθη, ὥστ' αὐτὸν
μεταγνόντα ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις εἰπεῖν "τί γάρ με
ἔδει μακροῖς αὐλοῖς αὐλεῖν;" ἔστι δὲ τοῦτο δημῶδες,
ἐς παροιμίαν φέρον, ἐπὶ τῶν ἔξω τι τοῦ προσφόρου
σφίσι ποιούντων. καὶ μετὰ τοῦτο τῆς νυκτὸς οὕτω 2
δή τι ἐν τοῖς ὕπνοις ἐταράχθη ὥστε καὶ ἐκ τῆς εὐνῆς
ἐκπεσεῖν τούς τε προκοιτοῦντας ἐκπλῆξαι· ἐσπηδή-
σαντες οὖν εὗρον αὐτὸν χαμαὶ κείμενον. ἀλλ' οὐ
γὰρ εἶχεν ἅπαξ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐσελθὼν ἀναδῦναι,
καὶ ἐνέμεινεν ἐν αὐτῇ καὶ δίκην ἔδωκε, καίτοι
πολλὰ καὶ μέτρια πρὸς θεραπείαν τῶν ἀνθρώ- 3
πων ποιήσας, οὐχ ὅτι οὕτως ἐπεφύκει, ἀλλ' ὅτι
οἰδούντων αὐτῷ διὰ τὸν Οὐιτέλλιον τῶν πραγμάτων
οὐκ ἤθελε καὶ τοὺς ἄλλους ἐκπολεμῶσαι. ἡ μέντοι 8
βουλὴ πάντα τὰ πρὸς τὴν ἀρχὴν φέροντα ἐψηφίσατο·
βεβιάσθαι μὲν γὰρ καὶ ἐς τὸ τεῖχος ἄκων ἐσῆχθαι
κἀνταῦθα ἀντιλέγων κεκινδυνευκέναι ἔλεγε, καὶ τά
τε ἄλλα ἐπιεικῶς ἐφθέγγετο, καὶ τῇ ὑποκρίσει τοῦ
σχήματος ἐμετρίαζε, φιλήματά τε ὡς ἑκάστοις διὰ
τῶν δακτύλων ἔπεμπε, καὶ ὑπισχνεῖτο πολλά. οὐκ 2
ἐλάνθανε δὲ ὡς καὶ ἀσελγέστερον καὶ πικρότερον
τοῦ Νέρωνος ἄρξειν ἔμελλε· τὸ γοῦν ὄνομα αὐτοῦ
αὐτῷ εὐθὺς ἐπέθετο. πλὴν τότε καὶ τῶν βουλευτῶν

συχνοῖς τοῖς μὲν καταδίκας ἀνίει τοῖς δὲ ἄλλ' ἄττα
ἐχαρίζετο, καὶ ἐς τὰ θέατρα συνεχῶς ἐσεφοίτα θω-
πεύων τὸ πλῆθος, τοῖς τε ξένοις πολιτείαν ἐδίδου
3 καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπηγγέλλετο. οὐ μὴν καὶ οἰκειώ-
σασθαι οὐδένα πλὴν ὀλίγων τινῶν ἠδυνήθη ὁμοίων
αὐτῷ· ὅ τε γὰρ βίος αὐτοῦ καὶ ἡ δίαιτα, καὶ τὸ τὰς
τῶν ἐπαιτίων εἰκόνας ἀποκαταστῆσαι, τό τε τῷ Σπόρῳ
συνεῖναι καὶ τὸ τοῖς λοιποῖς τοῖς Νερωνείοις χρῆσθαι
9 πάνυ πάντας ἐξεφόβει. μάλιστα δὲ αὐτοῦ ἐμίσουν
ὅτι τήν τε ἀρχὴν ὤνιον ἀπεδεδείχει καὶ τὴν πόλιν
ἐπὶ τοῖς θρασυτάτοις ἐπεποιήκει, καὶ τὴν μὲν βουλὴν
καὶ τὸν δῆμον παρ' οὐδὲν ἦγε, τοὺς δὲ στρατιώτας
ἐπεπείκει καὶ τοῦθ' ὅτι ἀποκτεῖναι Καίσαρα καὶ
2 ποιῆσαι δύνανται. τοὺς μέντοι στρατιώτας ἐς τοσοῦ-
τον τόλμης καὶ παρανομίας προήγαγεν ἔκ τε ὧν καθ'
ὑπερβολὴν ἐκολάκευεν, ὥστε καὶ ἐς τὸ παλάτιόν ποτε,
ὥσπερ εἶχον, ἐσεβιάσαντο, ἐπειδὴ συχνοὶ τῶν βου-
λευτῶν ἐνταῦθα τῷ Ὄθωνι συνεδείπνουν, καὶ τέλος
καὶ ἐς αὐτὸ τὸ συμπόσιον, προαποκτείναντες τοὺς
3 εἴργοντάς σφας, ἐσεπήδησαν· καὶ πάντας ἂν τοὺς
ἔνδον ὄντας ἐφόνευσαν, εἰ μὴ φθάσαντες ἐξανέστη-
σαν καὶ κατεκρύφθησαν. καὶ οἱ μὲν καὶ ἐπὶ τούτῳ
χρήματα, ὡς καὶ δι' εὔνοιαν αὐτὸ τοῦ Ὄθωνος πεποι-
ηκότες, ἔλαβον· ἑάλω δέ τις καὶ Νέρων εἶναι πλασά-
μενος κατὰ τόνδε τὸν καιρόν, οὗ τὸ ὄνομα τῷ Δίωνι
ἠγνόηται, καὶ τὸ τέλος καὶ δίκην ἔδωκεν.

10 ὁ δὲ Ὄθων ἐπειδὴ καὶ μὴ ἔπειθε τὸν Οὐιτέλλιον,
ἐς κοινωνίαν αὐτὸν τῆς ἀρχῆς πολλάκις παρακαλῶν,
ἐς πόλεμον λοιπὸν φανερὸν καθίστατο καὶ στρατιώ-

8, 3, 3. καὶ τὸ — 3, 4, ἀποκαταστῆσαι et 9, 1, 1. μάλι-
στα — 6, δύνανται inserta ex V p. 697.

τας ἔπεμπεν, ἡγεμόσιν αὐτοὺς πλείοσι παραδούς· ὃ δὴ καὶ αἰτιώτατον τῶν σφαλμάτων αὐτῷ ἐγένετο.

2 ὅτι ὁ Ὄθων ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς μάχης, λέγων μὴ δύνασθαι μάχην ἀνδρῶν ὁμοφύλων ἰδεῖν, ὥσπερ ἐκ δικαίας τινὸς πράξεως αὐταρχήσας, ἀλλ' οὐ τούς τε ὑπάτους καὶ τὸν Καίσαρα τόν τε αὐτοκράτορα ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ φονεύσας. V p. 697.

3 ἔπεσον δὲ τέσσαρες μυριάδες ἀνδρῶν ἑκατέρωθεν ἐν ταῖς μάχαις ταῖς πρὸς τῇ Κρεμώνῃ γενομέναις· ὅπου γέ φασι πρὸ τῆς μάχης ἄλλα τε φανῆναι σημεῖα, καί τινα ὄρνιν ἐξαίσιον, ὁποῖον οὐπώποτε ἑοράκασιν, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὀφθῆναι.

11 ἐπεὶ δὲ οἱ τοῦ Ὄθωνος ἐκρατήθησαν, ἤγγειλε μὲν ἱππεύς τις τὸ πάθος τῷ Ὄθωνι· καὶ ἐπειδή γε ἠπιστεῖτο πρὸς τῶν παρόντων, ἔτυχον γὰρ πολλοὶ κατὰ τύχην ἠθροισμένοι, καὶ οἱ μὲν δραπέτην οἱ δὲ καὶ πολέμιον αὐτὸν ἀπεκάλουν, "εἴθε γάρ" ἔφη "ψευδῆ ταῦτα, Καῖσαρ, ἦν· ἥδιστα γὰρ ἂν νικῶντός σου ἐτελεύτησα. νῦν δὲ ἐγὼ μὲν πάντως οἰχήσομαι, ἵνα 2
μή μέ τις ἐπὶ σωτηρίᾳ καταπεφευγέναι δόξῃ, σὺ δὲ βουλεύου, ὡς τῶν πολεμίων οὐκ ἐς μακρὰν ἡξόντων, ὅ,τι χρὴ πρᾶξαι." καὶ ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἑαυτὸν διεχρήσατο· πιστευσάντων δ' αὐτῷ ἐκ τούτου πάν- 12
των καὶ ἑτοίμως ἐχόντων ἀναμαχέσασθαι, αὐτοί τε γὰρ συχνοὶ ἦσαν καὶ ἕτεροι ἐκ Παννονίας παρῆσαν, ὅ τε μέγιστον ἐν τοῖς τοιούτοις ἐστίν, ἐφίλουν τε τὸν Ὄθωνα καὶ πᾶσαν αὐτῷ εὔνοιαν οὐκ ἀπὸ τῆς γλώττης μόνον ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ψυχῆς εἶχον, ἐπέσχε μέχρις οὗ καὶ οἱ λοιποὶ πρὸς τὴν ἀγγελίαν συνέδραμον, καί τι πρὸς ἑαυτὸν διαλαλήσας ἔπειτα πρὸς τοὺς στρατιώτας ἐδημηγόρησεν ἄλλα τε πολλὰ καὶ ταῦτα. "ἀρκεῖ τὰ γεγονότα, ἀρκεῖ. μισῶ πόλεμον ἐμφύλιον, 13

κἂν κρατῶ· φιλῶ πάντας Ῥωμαίους, κἂν μὴ ὁμο-
λογῶσί μοι. νικάτω Οὐιτέλλιος, ἐπεὶ τοῦτο τοῖς θεοῖς
ἔδοξε· σωζέσθωσαν καὶ οἱ ἐκείνου στρατιῶται, ἐπεὶ
2 τοῦτ' ἐμοὶ δοκεῖ. πολὺ γάρ που καὶ κρεῖττον καὶ
δικαιότερόν ἐστιν ἕνα ὑπὲρ πάντων ἢ πολλοὺς ὑπὲρ
ἑνὸς ἀπολέσθαι. καὶ γὰρ ἐγὼ Μούκιος καὶ Δέκιος
καὶ Κούρτιος καὶ Ῥήγουλος μᾶλλον ἂν ἑλοίμην ἢ
Μάριος καὶ Κίννας καὶ Σύλλας, ἵνα μὴ καὶ τοὺς
3 ἄλλους εἴπω, γενέσθαι. μήτ' οὖν βιάσησθέ με ἕνα
τούτων ὧν μισῶ γενέσθαι, μήτε φθονήσητέ μοι ἕνα
ἐκείνων ὧν ἐπαινῶ μιμήσασθαι· ἀλλ' ὑμεῖς μὲν ἐπὶ
τὸν κεκρατηκότα ἄπιτε καὶ ἐκεῖνον θεραπεύετε, ἐγὼ
δ' αὐτὸς ἐμαυτὸν ἐλευθερώσω, ὅπως καὶ τῷ ἔργῳ
ἅπαντες ἄνθρωποι μάθωσιν ὅτι τοιοῦτον αὐτοκρά-
τορα εἵλεσθε ὅστις οὐχ ὑμᾶς ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀλλ' ἑαυ-
τὸν ὑπὲρ ὑμῶν δέδωκε."

14 τοιαῦτα μὲν ὁ Ὄθων εἶπεν· οἱ δὲ δὴ στρατιῶται,
ἐξ ὧν ἤκουον, καὶ ἐθαύμαζον ἅμα καὶ ἠλέουν εἴ τι
πείσοιτο, καὶ δάκρυσί τε ἔκλαιον καὶ ἐθρήνουν, πα-
τέρα τε ἀνακαλοῦντες καὶ παίδων καὶ γονέων φίλτε-
ρον ὀνομάζοντες. "ἐν σοί" τε "καὶ ἡμεῖς σωζόμεθα"
2 ἔλεγον, "καὶ ὑπὲρ σοῦ πάντες ἀποθανούμεθα," καὶ
ταῦτα μὲν οὕτως ἐπὶ πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἐλέχθη,
τοῦ τε Ὄθωνος τελευτῆσαι δεομένου καὶ ἐκείνων μὴ
ἐφιέντων αὐτῷ τοῦτο ποιῆσαι, πρὶν δὴ σιγάσας αὐτοὺς
ἔφη "ἐγὼ μὲν οὐκ ἔστιν ὅπως χείρων τοῦ στρατιώτου
τούτου γενήσομαι, ὃν αὐτοὶ ἑοράκατε ὅπως ἑαυτὸν διὰ
τοῦτο μόνον ἀπέσφαξεν, ὅτι τὴν ἧτταν τῷ ἑαυτοῦ αὐ-
3 τοκράτορι ἤγγειλεν· ἀλλ' ἀκολουθήσω πάντως αὐτῷ,
ἵνα μηδὲν ἔτι τοιοῦτον μήτε ἴδω μήτε ἀκούσω. ὑμεῖς
δέ, εἴπερ ὄντως φιλεῖτέ με, ἐάσατέ με ἀποθανεῖν

14, 1, 5. ἐν — 6, ἀποθανούμεθα inserta ex V p. 698.

ὡς βούλομαι, καὶ μή με ζῆσαι ἄκοντα ἀναγκάσητε,
ἀλλὰ πρός τε τὸν κεκρατηκότα ἄπιτε καὶ ἐκεῖνον κο-
λακεύετε." ταῦτ' εἰπὼν ἔς τε τὸ δωμάτιον ἀνεχώρησε
καί τι ξιφίδιον λαβὼν ἑαυτὸν διεχρήσατο. καὶ αὐτοῦ
τὸ σῶμα οἱ στρατιῶται ἀνείλοντο πενθοῦντες καὶ
ἔθαψαν, καί τινες ἑαυτοὺς ἐπέσφαξαν αὐτῷ. τοῦτο 2
τὸ τέλος τῷ Ὄθωνι ἐγένετο ζήσαντι μὲν ἑπτὰ καὶ
τριάκοντα ἔτη, ἕνδεκα ἡμερῶν δέοντα, ἄρξαντι δὲ
ἡμέρας ἐνενήκοντα. κάκιστά γε μὴν ἀνθρώπων ζήσας
κάλλιστα ἀπέθανε, καὶ κακουργότατα τὴν ἀρχὴν
ἁρπάσας ἄριστα αὐτῆς ἀπηλλάγη.

ὅτι ὁ Οὐάλης οὕτω περὶ τὰ χρήματα ἐσπούδαζε 3
καὶ οὕτως ἐξ ἅπαντος τρόπου ἤθροιζεν ὥστε καὶ τὸν
χιλίαρχον τὸν κατακρύψαντά τε αὐτὸν καὶ διασώ-
σαντα ἀποσφάξαι διὰ χιλίας δραχμάς, ἃς ἐκ τῶν
σκευῶν αὐτοῦ ὑφῃρῆσθαι ἔδοξεν. V p. 697.

EPITOME LIB. LXV.

a. C. 69 Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ ὡς ἤκουσαν τὸ τοῦ Ὄθωνος πάθος, παραχρῆμα, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, μετεβάλλοντο· τόν τε γὰρ Ὄθωνα, ὃν πρότερον ἐπῄνουν καὶ νικᾶν ηὔχοντο, ἐλοιδόρουν ὡς πολέμιον, καὶ τὸν Οὐιτέλλιον, ᾧ κατηρῶντο, καὶ ἐπῄνουν καὶ αὐτοκράτορα ἀνηγό-
2 ρευον. οὕτω που οὐδὲν πάγιόν ἐστι τῶν ἀνθρωπίνων, ἀλλ' ὁμοίως οἵ τε ἐς τὰ μάλιστα ἀνθοῦντες καὶ οἱ ἐν τῷ ταπεινοτάτῳ ὄντες ἀστάθμητά τε αἱροῦνται, καὶ πρὸς τὰς τύχας σφῶν καὶ τοὺς ἐπαίνους καὶ τοὺς ψόγους τάς τε τιμὰς καὶ τὰς ἀτιμίας λαμβάνουσι.

3 ὅτι ὁ Οὐιτέλλιος εἶδεν ἐν Λουγδούνῳ μονομάχων ἀγῶνας καὶ ἐν Κρεμώνῃ, ὥσπερ οὐκ ἀρκοῦντος τοῦ πλήθους τῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀπολωλότων καὶ τότε καὶ ἔτι ἀτάφων ἐρριμμένων, ὡς καὶ αὐτὸς ἐθεάσατο· διεξῆλθε γὰρ διὰ παντὸς τοῦ χωρίου ἐν ᾧ ἔκειντο, ἐμπιμπλάμενος τῆς θέας ὥσπερ τότε νικῶν, καὶ οὐκ ἐκέλευσέ σφας οὐδ' ὣς ταφῆναι. V p. 698.

4 Οὐιτέλλιος δὲ ἐπεὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐγένετο, τἆλλα τε διῴκει ὥς που καὶ ἐδόκει αὐτῷ, καὶ πρόγραμμα ἔθετο δι' οὗ τοὺς ἀστρολόγους ἐξήλασε, προειπὼν σφισιν ἐντὸς τῆσδε τῆς ἡμέρας, ῥητήν τινα τάξας, ἐξ ἁπάσης τῆς Ἰταλίας χωρῆσαι. καὶ αὐτῷ ἐκεῖνοι

νυκτὸς ἀντιπροθέντες γράμματα ἀντιπαρήγγειλαν
ἀπαλλαγῆναι ἐκ τοῦ βίου ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἐν ᾗ ἐτελεύ-
τησε. καὶ οἱ μὲν οὕτως ἀκριβῶς τὸ γενησόμενον προ-
έγνωσαν, αὐτὸς δὲ τῇ τε τρυφῇ καὶ τῇ ἀσελγείᾳ προσ- 2
κείμενος οὐδὲν ἔτι τῶν ἄλλων οὔτε τῶν ἀνθρωπίνων
οὔτε τῶν θείων ἐφρόντιζεν. ἦν μὲν γὰρ καὶ ἀπ᾽ ἀρχῆς
τοιοῦτος οἷος περί τε τὰ καπηλεῖα καὶ περὶ τὰ κυβευ-
τήρια τούς τε ὀρχηστὰς καὶ τοὺς ἁρματηλάτας ἐσπου-
δακέναι, καὶ ἀμύθητα ἐς τὰ τοιαῦτα ἀνήλισκε, καὶ διὰ
τοῦτο καὶ δανειστὰς πολλοὺς εἶχε· τότε δὲ καὶ μᾶλ- 2
λον, ἅτε ἐν τοσαύτῃ ἐξουσίᾳ καθεστώς, ὕβριζε, καὶ
τὸ πλεῖστον καὶ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ἐδαπάνα
ἀπλήστως τε ἐμφορούμενος καὶ συνεχῶς πάντα ἐξε-
μῶν, ὡς μόνῃ τῇ παρόδῳ τῶν σιτίων τρέφεσθαι.
ἀφ᾽ οὗπερ καὶ ἀνταρκεῖν ἠδύνατο, ἐπεὶ οἵ γε συν-
δειπνοῦντες αὐτῷ πάντες κακῶς ἀπήλλασσον. πολ- 3
λοὺς γὰρ ἀεὶ τοὺς πρώτους ὁμοσίτους ἐποιεῖτο, καὶ
πολλάκις καὶ παρ᾽ αὐτοῖς εἱστιᾶτο· ὅθεν χαριέστα-
τον λόγον εἷς τις αὐτῶν Οὐίβιος Κρίσπος ἀρρωστήσας,
καὶ διὰ τοῦτο ἡμέρας τινὰς ἀπολειφθεὶς τοῦ συσσι-
τίου, εἶπεν, ὅτι εἰ μὴ ἐνενοσήκειν, πάντως ἂν ἀπω-
λώλειν. καὶ ἐγένετο ὁ χρόνος ὁ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ 3
σύμπας οὐδὲν ἄλλο ἢ μέθαι τε καὶ κῶμοι· πάντα τε
γὰρ τὰ τιμιώτατα καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ ὠκεανοῦ, ἵνα
μηδὲν εἴπω πλέον, καὶ ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐκ τῆς θαλάσ-
σης συνήγετο, καὶ πολυτελῶς οὕτως ἐσκευάζετο ὥστε
Οὐιτελλιανὰ καὶ νῦν ἐξ ἐκείνου καὶ πέμματα καὶ
ἄλλα τινὰ βρώματα ὀνομάζεσθαι. καὶ τί ἂν τις καθ᾽ 2
ἕκαστον αὐτῶν καταλέγοι, ὁπότε πρὸς πάντων ὁμοίως
ὡμολόγηται δύο τε αὐτὸν μυριάδας μυριάδων καὶ
δισχιλίας πεντακοσίας ἐν τῷ τῆς ἀρχῆς χρόνῳ ἐς τὰ

2, 3, 1. πολλοὺς — 3, εἱστιᾶτο inserta ex V p. 698.

δεῖπνα δεδαπανηκέναι. ἐπέλιπέ τε γὰρ πάντα τὰ πολυτίμητα δι' ὀλίγου, καὶ ἔδει πάντως αὐτὰ εἶναι.
3 μίαν γοῦν ποτε λοπάδα πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδων ἐσκεύασε, γλώττας τε καὶ ἐγκεφάλους καὶ ἥπατα καὶ ἰχθύων καὶ ὀρνίθων τινῶν ἐμβαλών. καὶ ἐπειδὴ ἀδύνατον ἦν κεραμεᾶν τηλικαύτην γενέσθαι, ἀργύρου τε ἐποιήθη καὶ ἔμεινε πολὺν χρόνον ὥσπερ τι ἀνάθημα, μέχρις οὗ Ἀδριανὸς αὐτὴν ἰδὼν συνεχώνευσεν.
4 ἐπειδὴ δ' ἅπαξ τούτων ἐμνημόνευσα, καὶ ἐκεῖνο προσθήσω ὅτι οὐδὲ τῇ οἰκίᾳ τῇ τοῦ Νέρωνος τῇ χρυσῇ ἠρκεῖτο, ἀλλὰ καίτοι σφόδρα καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸν βίον τά τε ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ πάντα καὶ ἀγαπῶν καὶ ἐπαινῶν, ὅμως ᾐτιᾶτο αὐτὸν κακῶς τε ᾠκηκέναι καὶ σκευῇ ὀλίγῃ καὶ ταπεινῇ κεχρῆσθαι λέγων· νοσήσας γοῦν ποτε ἐξήτησεν οἴκημα ἐν ᾧ κατοικήσει.
2 οὕτως αὐτὸν οὐδὲ τῶν ἐκείνου τι ἤρεσεν. ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ Γαλερία ὡς ὀλίγου ἐν τῷ βασιλικῷ κόσμου εὑρεθέντος κατεγέλα. ἀλλ' οὗτοι μὲν ἐκ τῶν ἀλλοτρίων ἀναλίσκοντες οὐδ' ἠρίθμουν τι ἐκ τῶν δαπανωμένων, οἱ δὲ δὴ δειπνίζοντές σφας ἐν μεγάλῳ κακῷ
3 ἐγίγνοντο, πλὴν ὀλίγων οἷς τι ἀνταπεδίδου. καίπερ οὐδ' ὅλης τῆς ἡμέρας οἱ αὐτοὶ εἱστίων αὐτόν, ἀλλ' ἄλλοι μὲν ἀκρατίσασθαι παρεῖχον, οἱ δὲ ἀριστῆσαι, οἱ δὲ δεῖπνον, ἕτεροι μεταδόρπιά τινα πλησμονῆς παραμύθια· πάντες γὰρ οἱ δυνάμενοι ἑστιᾶν αὐτὸν ἐσπούδαζον. καὶ ἑκατόν γε αὐτόν φασι μυριάδας ἐς δεῖπνον ἀναλῶσαι. καὶ τὰ γενέθλια αὐτοῦ ἐπὶ δύο ἡμέρας ἑωρτάζετο, καὶ θηρία καὶ ἄνδρες πολλοὶ ἀπεκτάνθησαν.

4, 1, 7. νοσήσας — 8, ἤρεσεν et 4, 2, 6. πλὴν — ἀνταπεδίδου et 4, 3, 5. πάντες — 6, ἐσπούδαζον et 4, 3, 7. καὶ τὰ — 9, ἀπεκτάνθησαν inserta ex V p. 698.

ὅτι τοιούτου τοῦ Οὐιτελλίου ὄντος οὐδ' οἱ 4
στρατιῶται ἐσωφρόνουν, ἀλλὰ καὶ ὕβρεις καὶ ἀσέλ-
γειαι ὑπ' αὐτῶν πολλαὶ πανταχοῦ ὁμοίως ἐγίγνοντο.
V p. 701.

γέλωτα μέντοι ὁ Οὐιτέλλιος πολλοῖς παρεῖχεν· 5
ὁρῶντες γὰρ ἄνδρα σεμνοπροσωποῦντα ἐν ταῖς δη-
μοσίαις προόδοις ὃν ᾔδεσαν πεπορνευκότα, καὶ ἐφ'
ἵππου βασιλικοῦ καὶ ἐν χλαμύδι πορφυρᾷ ὃν ἠπί-
σταντο τοὺς ἀγωνιστὰς ἵππους ἐν τῇ Οὐενετίῳ ἐσθῆτι
ψήχοντα, μετά τε ὄχλου στρατιωτῶν τοσούτου ἐς τὸ 2
Καπιτώλιον ἀνιόντα ὃν οὐδεὶς οὐδ' ἐν τῇ ἀγορᾷ
πρότερον διὰ τὸ τῶν δανειστῶν πλῆθος ἰδεῖν ἐδύ-
νατο, καὶ προσκυνούμενον πρὸς πάντων ὃν οὐδεὶς
οὐδὲ φιλῆσαί ποτε ἡδέως ἠθέλησεν, οὐκ εἶχον ὅπως
τὸν γέλωτα κατάσχωσιν. οἵ γε μὴν δεδανεικότες τι 3
αὐτῷ ἐξορμῶντος μὲν αὐτοῦ ἐς τὴν Γερμανίαν ἐπε-
λάβοντο, καὶ μόλις ποτὲ κατεγγυηθέντα αὐτὸν ἀπέ-
λυσαν· τότε δὲ οὐχ ὅσον οὐ κατεγέλων ἀλλὰ καὶ
ἐθρήνουν καὶ κατεκρύπτοντο, καὶ αὐτοὺς ἀναζητῶν
τήν τε σωτηρίαν σφίσιν ἐς τὸ ὀφειλόμενον ἀποδι-
δόναι ἔλεγε καὶ τὰ συμβόλαια ἀπῄτει.

ἐπεφοίτα δὲ καὶ τοῖς θεάτροις συνεχῶς, ὥστε 6
καὶ τὸν ὅμιλον ἀπ' αὐτῶν ἀναρτᾶσθαι. συνεσίτει δὲ
καὶ τοῖς δυνατωτάτοις ἁπλοιζόμενος, ὥστε αὐτοὺς ἔτι
καὶ μᾶλλον προσεταιρίζεσθαι· τῶν τε ἀρχαίων συμ-
βιωτῶν ἰσχυρῶς ἐμέμνητο, καὶ πάνυ αὐτοὺς ἐτίμα,
οὐκ ἀπαξιῶν γνωρίζειν τινὰ αὐτῶν δοκεῖν, ὥσπερ
ἕτεροι· πολλοὶ γὰρ ἐπὶ μέγα παραλόγως ἀρθέντες
μισοῦσι τοὺς συνειδότας σφίσι τὴν ἐν τῷ πρὶν τα-
πεινότητα.

ὅτι ὁ Οὐιτέλλιος, Πρίσκου ἀντειπόντος τι αὐτῷ 7
ἐν τῷ συνεδρίῳ καί τινα καὶ τῶν στρατιωτῶν κατα-

δραμόντος, ἐπεκαλέσατο μὲν τοὺς δημάρχους ὡς καὶ τῆς παρ' αὐτῶν ἐπικουρίας δεόμενος, οὔτε δὲ αὐτός τι κακὸν Πρίσκον εἰργάσατο οὔθ' ὑπ' ἐκείνων παθεῖν εἴασεν, ἀλλὰ καὶ ἔφη ὅτι μὴ ταράττεσθε, πατέρες, μηδ' ἀγανακτεῖτε, εἰ δύο ἄνδρες ἐξ ὑμῶν διηνέχθημέν τι πρὸς ἀλλήλους. καὶ τοῦτο μὲν ἐξ ἐπιεικείας
2 πεποιηκέναι ἔδοξεν· ὅτι μέντοι τὸν Νέρωνα μιμεῖσθαι ἤθελε καὶ ἐνήγισέ [τε] αὐτῷ, καὶ ὅτι τοσαῦτα ἐς τὰ δεῖπνα ἀνήλισκεν, οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τοῦτ' ἔχαιρον, οἱ δὲ δὴ νοῦν ἔχοντες ἤχθοντο, εὖ ἐπιστάμενοι ὅτι οὐδὲ τὰ ἐξ ἁπάσης τῆς οἰκουμένης χρήματά οἱ ἀρκέσει. V p. 701.

8 πράττοντι δ' αὐτῷ ταῦτα σημεῖα πονηρὰ ἐγένετο. καὶ γὰρ κομήτης ἀστὴρ ἐφαντάσθη καὶ ἡ σελήνη παρὰ τὸ καθεστηκὸς δὶς ἐκλελοιπέναι ἔδοξε· καὶ γὰρ τεταρταία καὶ ἑβδομαία ἐσκιάσθη. καὶ ἡλίους δύο ἅμα, ἔκ τε τῶν ἀνατολῶν καὶ ἐκ τῶν δυσμῶν, τοῦτον μὲν ἀσθενῆ καὶ ὠχρὸν ἐκεῖνον δὲ λαμπρὸν καὶ
2 ἰσχυρόν, εἶδον. ἔν τε τῷ Καπιτωλίῳ ἴχνη πολλὰ καὶ μεγάλα δαιμόνων τινῶν ὡς καὶ κατεληλυθότων ἀπ' αὐτοῦ ἑωράθη· καὶ ἔλεγον οἱ στρατιῶται οἱ τὴν νύκτα ἐκείνην αὐτῷ ἐγκεκοιτηκότες ὅτι ὁ τοῦ Διὸς ναὸς αὐτόματος σὺν πολλῷ κτύπῳ ἠνεῴχθη, ὥστε τινὰς τῶν φυ-
3 λάκων ἐκπλαγέντας ἀποψύξαι. ἐπράχθη δὲ ταῦτα, καὶ ὁ Οὐεσπασιανὸς Ἰουδαίοις πολεμῶν, πυθόμενος τήν τε τοῦ Οὐιτελλίου καὶ τὴν τοῦ Ὄθωνος ἐπανάστασιν, ἐβουλεύετο ὅ,τι χρὴ πρᾶξαι· ἥ τε γὰρ τῶν ἀνθρώπων εὔνοια πολλὴ ἦν πρὸς αὐτόν, ἡ γὰρ ἐκ τῆς Βρεττανίας δόξα καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἐν χερσὶ πολέμου εὔκλεια

8, 3, 3. οτι ὁ Οὐεσπασιανὸς οὔτ' ἄλλως προπετὴς ἦν, καὶ ἐς ταραχώδη οὕτω πράγματα καὶ πάνυ ὤκνει ἑαυτὸν καθεῖναι V p. 701.

τό τε ἐπιεικὲς καὶ φρόνιμον αὐτοῦ πρὸς ἐπιθυμίαν
σφᾶς ἦγε τῆς παρ' αὐτοῦ προστατείας, καὶ ὁ Μου- 4
κιανὸς ἰσχυρῶς προσέκειτο, ἐλπίσας τὸ μὲν ὄνομα
τῆς ἀρχῆς ἐκεῖνον ἕξειν, αὐτὸς δὲ διὰ τὴν ἐπιεί-
κειαν αὐτοῦ ἰσομοιρήσειν. αἰσθόμενοι δὲ οἱ στρα-
τιῶται τούτων, καὶ περιστάντες τὴν σκηνὴν αὐτοῦ,
ἀνεῖπον αὐτὸν αὐτοκράτορα. ἐγεγόνει μὲν οὖν καὶ 9
σημεῖα καὶ ὄνειροι τῷ Οὐεσπασιανῷ τὴν μοναρχίαν
ἐκ πολλοῦ δηλοῦντα, ἃ καὶ ἐν τῷ αὐτοῦ βίῳ λελέξε-
ται· τηνικαῦτα δὲ τὸν μὲν Μουκιανὸν ἐς τὴν Ἰταλίαν
ἐπὶ τὸν Οὐιτέλλιον ἔπεμψεν, αὐτὸς δὲ τά τε ἐν τῇ 2
Συρίᾳ ἐπιδὼν καὶ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Ἰουδαίους
ἄλλοις τισὶ προστάξας ἐς τὴν Αἴγυπτον ἐκομίσθη καὶ
συνέλεγε χρήματα, ὧν που καὶ τὰ μάλιστα ἔχρῃζε,
καὶ σῖτον, ἵν' ὅτι πλεῖστον ἐς τὴν Ῥώμην ἀποστείλῃ.
οἱ δ' ἐν τῇ Μυσίᾳ στρατιῶται τὰ κατ' αὐτὸν πεπυ- 3
σμένοι οὐδ' ἀνέμειναν τὸν Μουκιανόν, ἐπυνθάνοντο
γὰρ ἐν ὁδῷ εἶναι, ἀλλ' Ἀντώνιον Πρῖμον, φυγόντα
μὲν ἐκ καταδίκης ἐπὶ τοῦ Νέρωνος, καταχθέντα δὲ
ὑπὸ τοῦ Γάλβα καὶ τοῦ Παννονικοῦ στρατοπέδου
ἄρχοντα, εἵλοντο στρατηγόν. καὶ ἔσχεν οὗτος τὴν 4
αὐτοτελῆ ἀρχὴν μήθ' ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος μήθ'
ὑπὸ τῆς γερουσίας αἱρεθείς. τοσαύτη τῶν στρατιω-
τῶν ἦν πρός τε τὸν Οὐιτέλλιον ὀργὴ καὶ πρὸς τὰς
ἁρπαγὰς ὁρμή· οὐ γάρ που καὶ ἐπ' ἄλλο τι ταῦτα
ἔπραττον ἢ ἵνα τὴν Ἰταλίαν διαρπάσωσιν. ὃ καὶ
ἐγένετο.

ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Οὐιτέλλιος αὐτὸς μὲν κατὰ 10
χώραν ἔμεινε, τῇ τε ἄλλῃ τρυφῇ καὶ τότε χρώμενος
καὶ ἀγῶνας μονομαχίας τιθείς, ἐν οἷς καὶ ὁ Σπόρος
μέλλων ἐν κόρης ἁρπαζομένης σχήματι ἐς τὸ θέατρον
ἐσαχθήσεσθαι, οὐκ ἤνεγκε τὴν ὕβριν ἀλλ' ἑαυτὸν

προαπέσφαξε, τῷ δὲ δὴ Ἀλιηνῷ τὸν πόλεμον μεθ'
2 ἑτέρων προσέταξεν. Ἀλιηνὸς δὲ ἐς μὲν τὴν Κρεμώ-
νην ἀφίκετο καὶ προκατέσχεν αὐτήν, ὁρῶν δὲ τοὺς
στρατιώτας τοὺς μὲν ἑαυτοῦ ἔκ τε τῆς τρυφῆς τῆς ἐν
τῇ Ῥώμῃ ἐκδεδιῃτημένους καὶ ἐκ τῆς ἀγυμνασίας
διατεθρυμμένους, τοὺς δὲ ἑτέρους καὶ τοῖς σώμασι
3 γεγυμνασμένους καὶ ταῖς ψυχαῖς ἐρρωμένους, ἐφο-
βεῖτο. καὶ μετὰ τοῦτο ἐπειδὴ καὶ λόγοι αὐτῷ παρὰ τοῦ
Πρίμου φίλιοι ἦλθον, συνεκάλεσε τοὺς στρατιώτας,
καὶ τήν τε τοῦ Οὐιτελλίου ἀσθένειαν καὶ τὴν τοῦ
Οὐεσπασιανοῦ ἰσχὺν τόν τε ἑκατέρου τρόπον εἰπὼν
μεταστῆναι ἔπεισε. καὶ τότε μὲν τάς τε τοῦ Οὐιτελ-
λίου εἰκόνας ἀπὸ τῶν σημείων καθεῖλον καὶ ὑπὸ τοῦ
4 Οὐεσπασιανοῦ ἀρχθήσεσθαι ὤμοσαν, διαλυθέντες δὲ
καὶ ἐς τὰς σκηνὰς ἀναχωρήσαντες μετενόησαν, καὶ
ἐξαίφνης σπουδῇ καὶ θορύβῳ πολλῷ συστραφέντες
τὸν Οὐιτέλλιον αὐτοκράτορα αὖθις ἀνεκάλουν καὶ
τὸν Ἀλιηνὸν ὡς καὶ προδιδόντα σφᾶς ἔδησαν, οὐδὲν
οὐδὲ τῆς ὑπατείας αὐτοῦ προτιμήσαντες· τοιαῦτα γὰρ
τὰ τῶν πολέμων τῶν ἐμφυλίων μάλιστα ἔργα ἐστίν.
11 ταραχῆς οὖν καὶ κατὰ τοῦτο πολλῆς ἐν τῷ τοῦ
Οὐιτελλίου στρατοπέδῳ οὔσης, ἐπηύξησεν αὐτὴν ἡ
σελήνη τῆς νυκτὸς ἐκλιποῦσα, οὐχ ὅτι κατεσκιάσθη,
καίτοι τοῖς θορυβουμένοις καὶ τὰ τοιαῦτα φόβων φέ-
ρει, ἀλλ' ὅτι καὶ αἱματώδης καὶ μέλαινα ἄλλα τέ τινα
2 χρώματα φοβερὰ ἀφιεῖσα ὤφθη. οὐ μέντοι καὶ παρὰ
τοῦτο οὔτε μετέθεντο οὔτε ἐνέδοσαν, ἀλλ' ἐς χεῖρας
ἀλλήλοις ἐλθόντες προθυμότατα ἠγωνίσαντο, καίπερ
ἄναρκτοι, ὥσπερ εἶπον, οἱ Οὐιτελλίειοι ὄντες. ὁ γὰρ
Ἀλιηνὸς ἐν τῇ Κρεμώνῃ ἐδέδετο.
3 ὅτι οἱ στρατιῶται τοῦ Οὐιτελλίου τῷ Πρίμῳ τῇ
ὑστεραίᾳ ὑπαγομένῳ σφᾶς δι' ἀγγέλων ὁμολογῆσαι

ἀντέπεμψαν ἀντιπαραινοῦντες τὰ τοῦ Οὐιτελλίου προελέσθαι, καὶ ἐς χεῖρας ἐλθόντες τοῖς στρατιώταις αὐτοῦ προθυμότατα ἠγωνίσαντο. ἡ δὲ δὴ μάχη οὐκ 4
ἐκ παρασκευῆς ἐγένετο, ἀλλ' αἰφνίδιον ὀλίγοι τινὲς τῶν ἱππέων, οἷα παρὰ τοῖς ἀντιστρατοπεδευομένοις γίγνεται, τοῖς προνομεύουσι τῶν ἑτέρων ἐπέθεντο, καὶ μετὰ τοῦτο προσβοηθούντων ἑκατέροις ἀμφοτέρωθεν, ὥς που ἐτύγχανον αἰσθόμενοι, τοτὲ μὲν τοῖς τοτὲ δὲ τοῖς ἄλλων, εἶτ' ἄλλων, καὶ πεζῶν καὶ ἱππέων, καὶ ταῖς μάχαις αἱ τροπαὶ συνεγίγνοντο, μέχρις οὗ πάντες συνέδραμον. τότε δὲ ἐς τάξιν τινὰ ὥσπερ ἐκ 5
συγκειμένου κατέστησαν, καὶ ἐν κόσμῳ τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν καίπερ ἄναρκτοι· ὁ γὰρ Ἀλιηνὸς ἐν τῇ Κρεμώνῃ ἐδέδετο. U p. 394.

κἀκ τούτου καὶ ἴση καὶ ἀντίρροπος οὐκ ἐν τῇ 12
ἡμέρᾳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ νυκτὶ ἡ μάχη αὐτῶν ἐγένετο. καὶ νὺξ αὐτὴν ἐπέλαβε, καὶ οὐδὲ ἐκείνη σφᾶς διέλυσε· τοσαύτη που καὶ ὀργῇ καὶ προθυμίᾳ, καίπερ καὶ γνωρίζοντες ἀλλήλους καὶ λαλοῦντες σφίσιν, ἐχρήσαντο. ὅθεν οὔθ' ὁ λιμὸς αὐ- 2
τοὺς οὔτε ὁ κάματος οὔτε τὸ ψῦχος οὔθ' ὁ σκότος, οὐ τὰ τραύματα, οὐχ οἱ φόνοι, οὐ τὰ λείψανα τῶν προτέρων νεκρῶν, οὐχ ἡ μνήμη τοῦ πάθους, οὐ τὸ πλῆθος τῶν μάτην ἀπολομένων ἐπράυνε· τοιαύτη τις 3
μανία ἀμφοτέρους ὁμοίως κατέσχεν, καὶ οὕτως ἐπεθύμουν, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ χωρίου μνήμης παροξυνόμενοι, οἱ μὲν καὶ τότε νικῆσαι, οἱ δὲ μὴ καὶ τότε ἡττηθῆναι, ὥσπερ ἀλλοφύλοις τισὶν ἀλλ' οὐκ οἰκείοις πολεμοῦντες, καὶ μέλλοντες ἐξ ἑκατέρου πάντες ὁμοίως ἢ αὐτίκα ἀπολέσθαι ἢ μετὰ ταῦτα δουλεύειν.

12, 2, 2. οὐχ — 5, ἀπολομένων et 12, 3, 2. καὶ οὕτως — 11, ἠγωνίζοντο inserta ex U p. 395.

4 οὔκουν οὐδὲ τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης, ὥσπερ εἶπον,
ἐνέδοσαν, ἀλλὰ καὶ ἐκκαμόντες, καὶ διὰ τοῦτο πολ-
λάκις καὶ ἀναπαυόμενοι καὶ ἐς λόγους ἀλλήλοις ἰόν-
13 τες, ὅμως ἠγωνίζοντο. καὶ ἦν ἰδεῖν, ὁσάκις γε καὶ ἡ
σελήνη διέλαμψε, νέφη γὰρ αὐτὴν πολλὰ καὶ ποι-
κίλα διαθέοντα συνεχῶς ἔσθ' ὅτε συνέκρυπτεν, ἔστι
μὲν ὅτε μαχομένους αὐτούς, ἔστι δ' ὅτε ἑστηκότας
καὶ ἐπὶ τὰ δόρατα ἐπερηρεισμένους ἢ καὶ καθημένους
2 καὶ τοτὲ μὲν κοινῇ συνεβόων, οἱ μὲν τὸν Οὐεσπα-
σιανὸν οἱ δὲ τὸν Οὐιτέλλιον ὀνομάζοντες, καὶ ἀντι-
προεκαλοῦντο ἀλλήλους, λοιδοροῦντές τε καὶ ἐπαι-
νοῦντες ἑκάτερον· τοτὲ δὲ καὶ ἰδίᾳ ἄλλος ἄλλῳ
διελάλει. "συστρατιῶτα, πολῖτα, τί ποιοῦμεν; τί
3 μαχόμεθα; δεῦρ' ἧκε πρὸς ἐμέ." "μὴ δῆτα, ἀλλὰ
σὺ πρὸς ἐμέ." καὶ τί ἂν τις τοῦτο θαυμάσειεν,
ὁπότε καὶ σιτία καὶ ποτὰ αἵ τε γυναῖκες ἐκ τῆς
πόλεως τοῖς τοῦ Οὐιτελλίου στρατιώταις τῆς νυ-
κτὸς ἐνεγκοῦσαι ἔδωκαν, καὶ ἐκεῖνοι αὐτοί τε ἔφα-
γον καὶ ἔπιον καὶ τοῖς ἀντιμαχομένοις ὤρεγον. καί
τις αὐτῶν ὀνομαστὶ τὸν ἀντίπαλον ἀνακαλέσας, πάν-
τες γὰρ ὡς εἰπεῖν ᾔδεσαν ἀλλήλους καὶ ἐγνώριζον,
4 "λαβὲ" ἔφη, "συστρατιῶτα, καὶ φάγε· οὐ γὰρ ξίφος
ἀλλ' ἄρτον σοι δίδωμι. λαβὲ καὶ πίε· οὐ γὰρ ἀσπίδα
ἀλλὰ κύλικά σοι προτείνω, ἵνα, ἄν τε σὺ ἀποκτείνῃς
ἐμὲ ἄν τε καὶ ἐγὼ σέ, ῥᾷον ἀπαλλάξωμεν, μηδὲ ἐκλε-
λυμένῃ καὶ ἀσθενεῖ τῇ χειρὶ μήτε σὺ ἐμὲ κατακόψῃς
5 μήτε ἐγὼ σέ. ταῦτα γὰρ ἡμῖν ζῶσιν ἔτι τὰ ἐναγί-
σματα καὶ Οὐιτέλλιος καὶ Οὐεσπασιανὸς διδοῦσιν,
ἵν' ἡμᾶς τοῖς πάλαι νεκροῖς καταθύσωσι." τοιαῦτά
τινες πρὸς ἀλλήλους εἰπόντες, καὶ ἀναπαυσάμενοι
χρόνον τινὰ καὶ ἐμφαγόντες, πάλιν ἂν ἐμαχέσαντο·

13, 1, 2. πολλὰ — 3, συνεχῶς inserta ex U p. 395.

εἶτ' ἀνασχόντες αὖθις συνέβαλον. καὶ ταῦθ' οὕτω 14
δι' ὅλης τῆς νυκτὸς μέχρι τῆς ἕω ἐγένετο. ἔνθα
δὴ καὶ τοιόνδε τι δύο ἄνδρες τῶν Οὐεσπασια-
νείων ἔπραξαν· ἐπειδὴ γὰρ ἰσχυρῶς ἐκ μηχανή-
ματός τινος ἐβλάπτοντο, ἀσπίδας τε ἐκ τῶν Οὐιτελ- 2
λιείων σκύλων ἥρπασαν, καὶ τοῖς ἀντικαθεστηκόσι
μιχθέντες ἔλαθον μέχρι τῆς μηχανῆς ἐλθόντες ὡς καὶ
ἐκείνων ὄντες, καὶ τὰ σχοινία αὐτῆς διέκοψαν ὥστε
μηδὲν ἔτι βέλος αὐτῆς ἀφεῖναι δυνηθῆναι. ἀνατείλαν-
τος δὲ τοῦ ἡλίου, καὶ τῶν στρατιωτῶν ἐκ τοῦ τρίτου 3
στρατοπέδου τοῦ Γαλατικοῦ καλουμένου καὶ ἐν τῇ
Συρίᾳ χειμάζοντος, τότε δὲ κατὰ τύχην ἐν τῇ τοῦ
Οὐεσπασιανοῦ μερίδι ὄντος, ἀσπασαμένου αὐτὸν ἐξαί-
φνης ὥσπερ εἰώθεσαν, ὑποτοπήσαντες οἱ τοῦ Οὐιτελ-
λίου τὸν Μουκιανὸν παρεῖναι ἠλλοιώθησαν καὶ ἡττη-
θέντες ὑπὸ τῆς βοῆς ἔφυγον· οὕτω που καὶ τὰ βρα-
χύτατα μεγάλως τοὺς προκεκμηκότας ἐκπλήσσει. καὶ 4
ἐς τὸ τεῖχος ἀναχωρήσαντες χεῖράς τε προετείνοντο
καὶ ἱκέτευον. καὶ ἐπεὶ μηδεὶς αὐτῶν ἐσήκουεν, ἔλυσαν
τὸν ὕπατον, καὶ αὐτὸν τῇ τε ἐσθῆτι τῇ ἀρχικῇ καὶ
ταῖς ῥάβδοις κοσμήσαντες ἔπεμψαν ἀνθ' ἱκετηρίας,
καὶ ἔτυχον τῶν σπονδῶν· ὁ γὰρ Ἀλιηνὸς διὰ τὸ ἀξίω-
μα καὶ διὰ τὴν συμφορὰν ἔπεισε ῥᾳδίως τὸν Πρῖμον
τὴν ὁμολογίαν σφῶν δέξασθαι.

ὡς μέντοι αἵ τε πύλαι ἠνεῴχθησαν καὶ ἐν ἀδείᾳ 15
πάντες ἐγένοντο, τότε δὴ ἐξαίφνης πανταχόθεν τε
ἅμα ἐσέδραμον καὶ διήρπασαν πάντα καὶ ἐνέπρησαν.
καὶ ἐγένετο καὶ τοῦτο τὸ πάθος οὐδενὸς τῶν δεινο-
τάτων σμικρότερον· ἥ τε γὰρ πόλις καὶ μεγέθεσι καὶ
κάλλεσιν οἰκοδομημάτων ἤσκητο, καὶ χρήματα παμ-
πληθῆ καὶ τῶν ἐπιχωρίων καὶ τῶν ξένων ἐς αὐτὴν
συνεληλύθει. καὶ τά γε πλείω κακὰ οἱ Οὐιτελλίειοι 2

ἔδρασαν, ἅτε καὶ τὰς διεξόδους τῶν στενωπῶν ἀκριβῶς
εἰδότες· οὐδὲ ἔμελεν αὐτοῖς εἰ ὧν ὑπερεμαχέσαντο,
τούτους ἀπώλεσαν, ἀλλ' ὡς καὶ αὐτοὶ ἠδικημένοι καὶ
κεκρατηκότες ἔπαιον, ἔσφαττον, ὥστε καὶ πέντε μυ-
ριάδας σὺν τοῖς ἐν τῇ μάχῃ πεσοῦσιν ἀπολέσθαι.
16 Οὐιτέλλιος δὲ ὡς ἐπύθετο τῆς ἥττης, τέως μὲν
ἐθορυβεῖτο, τὸ μέν τι καὶ ὑπὸ σημείων ταραχθείς,
θύσαντος γὰρ αὐτοῦ θυσίαν τινά, καὶ ἐπ' αὐτῇ δη-
μηγοροῦντος τοῖς στρατιώταις, γῦπες πολλοὶ προσ-
πεσόντες τά τε ἱερὰ διεσκέδασαν καὶ ἐκεῖνον ἀπὸ
2 τοῦ βήματος ὀλίγου δεῖν κατέβαλον, τὸ δὲ δὴ πλέον
διὰ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἥττης· καὶ τὸν μὲν ἀδελφὸν
διὰ ταχέων ἐς Ταρρακῖναν ἔπεμψε, καὶ δι' αὐτοῦ τὴν
πόλιν κατέσχεν ὀχυρὰν οὖσαν, τῶν δὲ δὴ τοῦ Οὐεσ-
πασιανοῦ στρατηγῶν ἐπιόντων τῇ Ῥώμῃ ἐξεπλάγη τε
3 καὶ ἐξέστη. ἐν μὲν γὰρ οὐδὲν οὔτε ἔπραττεν
οὔτε ἐφρόνει, ἐμπλήκτως δὲ ἄνω καὶ κάτω ἐφέ-
ρετο ὥσπερ ἐν κλύδωνι. καὶ γὰρ ἀντείχετο τῆς ἡγε-
μονίας καὶ πάντως ὡς καὶ πολεμήσων παρεσκευά-
ζετο, καὶ ἑκὼν αὐτὴν ἠφίει καὶ πάντως ὡς καὶ
4 ἰδιωτεύσων ἡτοιμάζετο. καὶ ἔστι μὲν ὅτε τὴν χλα-
μύδα τὴν πορφυρᾶν ἐφόρει καὶ ξίφος παρεζώννυτο,
ἔστι δ' ὅτε ἐσθῆτα φαιὰν ἀνελάμβανεν. ἐδημη-
γόρει τε καὶ ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἄλλοτε
ἄλλα, ἐπί τε μάχην καὶ ἐπὶ διαλλαγὰς αὐτοὺς προ-
5 τρεπόμενος· καὶ τοτὲ μὲν καὶ ἑαυτὸν ὑπὲρ τοῦ κοι-
νοῦ δὴ ἐπεδίδου, τοτὲ δὲ καὶ τὸ παιδίον κατέχων καὶ
φιλῶν προέβαλλεν αὐτοῖς ὡς ἐλεηθησόμενος. τούς τε
δορυφόρους ἀπήλλαττε καὶ πάλιν μετετέμπετο, τό τε
παλάτιον ἐκλιπὼν ἂν καὶ ἐς τὴν τοῦ ἀδελφοῦ οἰκίαν
ἀπιὼν εἶτα ἀνεκομίζετο, ὥστε ἐκ τούτων καὶ τοὺς ἄλ-
6 λους τοὺς πλείστους τῆς σπουδῆς παραλῦσαι. ὁρῶν-

τες γὰρ αὐτὸν δεῦρο καὶ ἐκεῖσε ἐμμανῶς ᾄττοντα οὔτε τι τῶν προστασσομένων σφίσιν ὁμοίως ἔπραττον, οὔτε τὰ ἐκείνου μᾶλλον ἢ τὰ σφῶν διεσκόπουν. καὶ τά τε ἄλλα αὐτὸν ἐκερτόμουν, καὶ μάλιστα ὁπότε τὸ ξίφος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῖς τε ὑπάτοις καὶ τοῖς ἄλλοις βουλευταῖς ὤρεγεν ὡς καὶ τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν δι' αὐτοῦ ἀποτεθειμένος· οὔτε γὰρ ἐκείνων τις λαβεῖν αὐτὸ ἐτόλμα, καὶ οἱ προσεστηκότες ἐχλεύαζον.

πρὸς οὖν ταῦτα, ἄλλως τε καὶ πελάζοντος ἤδη 17
τοῦ Πρίμου, συνελθόντες οἵ τε ὕπατοι Γάιος Κυΐντιος Ἀττικὸς καὶ Γναῖος Καικίλιος Σίμπλιξ καὶ Σαβῖνος, συγγενὴς οὗτος Οὐεσπασιανοῦ, τῶν τε ἄλλων οἱ πρῶτοι γνώμας ἐποιήσαντο, καὶ ἐς τὸ παλάτιον ὥρμησαν σὺν τοῖς ὁμογνωμονοῦσί σφισι στρατιώταις ὡς ἢ πείσοντες ἢ καὶ καταναγκάσοντες τὸν Οὐιτέλλιον τὴν ἀρχὴν ἀπειπεῖν. καὶ περιπεσόντες τοῖς Κελτοῖς τοῖς φρουροῦσιν 2
αὐτὸν κακῶς ἀπήλλαξαν, κἀκ τούτου ἔς τε τὸ Καπιτώλιον ἀνέφυγον, κἀνταῦθα τὸν Δομιτιανὸν τὸν τοῦ Οὐεσπασιανοῦ υἱὸν καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ μεταπεμψάμενοι ἐν φυλακῇ ἐποιήσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ 3
προσβαλόντων σφίσι τῶν ἐναντίων χρόνον μέν τινα ἀπεκρούσαντο αὐτούς, ἐμπρησθέντων δὲ τῶν περὶ τὸ Καπιτώλιον ἀνεκόπησαν ὑπὸ τοῦ πυρός. καὶ οὕτως ἐπαναβάντες οἱ τοῦ Οὐιτελλίου στρατιῶται ἐκείνων τε συχνοὺς ἐφόνευσαν, καὶ διαρπάσαντες πάντα τὰ ἀνακείμενα κατέπρησαν ἄλλα τε καὶ τὸν ναὸν τὸν μέγαν, τόν τε Σαβῖνον καὶ τὸν Ἀττικὸν συλλαβόντες πρὸς τὸν Οὐιτέλλιον ἔπεμψαν. Δομιτιανὸς δὲ 4
καὶ Σαβῖνος ὁ τοῦ Σαβίνου παῖς ἐν τῷ πρώτῳ θορύβῳ διαφυγόντες ἐκ τοῦ Καπιτωλίου καὶ ἐς οἰκίας τινὰς κατακρυφθέντες ἐλελήθεσαν.

ὡς δὲ οἱ Οὐεσπασιάνειοι στρατιῶται πλησίον 18

ἐγένοντο, οὓς ὅ τε Κύιντος Πετίλιος Κερεάλιος βου-
λευτὴς τῶν πρώτων καὶ τῷ Οὐεσπασιανῷ κατ' ἐπι-
γαμίαν τινὰ προσήκων καὶ ὁ Πρῖμος ὁ Ἀντώνιος
ἦγον, ὁ γὰρ Μουκιανὸς οὔπω ἐπεφθάκει, ἐν παντὶ
2 δέους ὁ Οὐιτέλλιος ἐγεγόνει. οὗτοι γὰρ πρῶτον μὲν
δι' ἀγγέλων τινῶν, ἔς τε λάρνακας μετὰ τῶν νεκρῶν
καὶ ἐς ἀρρίχους ὀπώραν ἔχοντας ἢ καὶ καλάμους ὀρνι-
θευτῶν τὰ γράμματα ἐμβάλλοντες, πάντα τὰ ἐν τῇ πόλει
δρώμενα ἐμάνθανον καὶ πρὸς ἐκεῖνα ἐβουλεύοντο·
τότε δ' ἰδόντες τὸ πῦρ ἐκ τοῦ Καπιτωλίου ὥσπερ ἐκ
3 φρυκτωρίας αἰρόμενον ἠπείχθησαν. καὶ πρότερος
τῇ πόλει μετὰ τοῦ ἱππικοῦ Κερεάλιος προσμίξας ἡτ-
τήθη μὲν κατ' αὐτὴν τὴν ἔσοδον, ἅτε ἐν στενῷ μεθ'
ἱππέων ἀποληφθείς, ἐπέσχε δ' οὖν τό τι κακὸν ὑπὸ
τῶν ἐναντίων γενέσθαι· ὁ γὰρ Οὐιτέλλιος καταλλα-
γήσεσθαι ἐκ τῆς ἐπικρατείας ἐλπίσας τοὺς στρατιώ-
τας ἀνεχαίτισε, καὶ τὴν βουλὴν συναγαγὼν πρέσβεις
παρ' αὐτῶν μετὰ τῶν ἀειπαρθένων πρὸς τὸν Κερεά-
19 λιον ἔπεμψεν. ὡς δ' οὐδεὶς αὐτῶν ἐσήκουσεν, ἀλλ'
ὀλίγου καὶ ἀπέθανον, πρός τε τὸν Πρῖμον καὶ αὐτὸν
ἤδη προσπελάζοντα ἦλθον, καὶ λόγου μὲν ἔτυχον,
2 ἔπραξαν δὲ οὐδέν. οἱ γὰρ στρατιῶται ἐπ' αὐτὸν
ὀργῇ ἐχώρησαν, καὶ τήν τε φυλακὴν τῆς τοῦ Τιβέρι-
δος γεφύρας ῥᾳδίως ἔλυσαν· ἐπειδὴ γὰρ ἐνστάντες
ἐς αὐτὴν ἐκώλυσάν σφας διελθεῖν διενήξαντο τὸν πο-
ταμὸν οἱ ἱππεῖς καὶ κατὰ τοῦ νώτου σφίσιν ἐπέπεσον,
καὶ μετὰ τοῦτο ἄλλοι ἄλλῃ ἐσβαλόντες οὐδὲν ὅ,τι τῶν
3 δεινοτάτων οὐκ ἐποίησαν· πάντα γὰρ ὅσα τῷ Οὐιτελ-
λίῳ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν ἐπεκάλουν, καὶ δι' ἃ
καὶ πολεμεῖν σφισιν ἐσκήπτοντο, ἔδρασαν, καὶ ἀπέ-
κτειναν πολλούς. συχνοὶ δὲ καὶ αὐτῶν ἀπό τε τῶν στε-

18, 3, 5. προσμίξας — ἀνεχαίτισεν inserta ex U p. 396.

γῶν τῷ κεράμῳ βαλλόμενοι καὶ ἐν ταῖς στενοχωρίαις
ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἀνθισταμένων ὠθούμενοι ἐκό-
πτοντο, ὥστε ἐς πέντε μυριάδας ὅλας ἀνθρώπων ἐν
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις διαφθαρῆναι.

τῆς οὖν πόλεως πορθουμένης, καὶ τῶν ἀνθρώ- 20
πων τῶν μὲν μαχομένων τῶν δὲ φευγόντων, καὶ ἤδη
καὶ αὐτῶν ἐκείνων, ὅπως τῶν ἐσεληλυθότων δόξαν-
τες εἶναι σωθῶσι, καὶ ἁρπαζόντων τινὰ καὶ φονευόν-
των, ὁ Οὐιτέλλιος φοβηθεὶς χιτωνίσκον τε ῥακώδη
καὶ ῥυπαρὸν ἐνέδυ, καὶ ἐς οἴκημα σκοτεινόν, ἐν ᾧ
ἐτρέφοντο κύνες, ἐκρύφθη, γνώμην ἔχων τῆς νυκτὸς
ἐς τὴν Ταρρακῖναν πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀποδρᾶναι. καὶ 2
αὐτὸν ἀναζητήσαντες οἱ στρατιῶται καὶ ἐξευρόντες,
οὐ γάρ που καὶ ἐπὶ πολὺ λαθεῖν ἀκριβῶς ἠδύνατο
ἅτε αὐτοκράτωρ γεγονώς, συνέλαβον φορυτοῦ καὶ
αἵματος ἀναπεπλησμένον, ὑπὸ γὰρ τῶν κυνῶν ἐλελύ-
μαντο, κἀκ τούτου τὴν μὲν ἐσθῆτα αὐτοῦ περιρρή-
ξαντες καὶ τὼ χεῖρε ἐς τοὐπίσω δήσαντες, τῷ δὲ αὐ-
χένι σχοινίον περιθέντες, κατήγαγον ἐκ τοῦ παλα-
τίου τὸν Καίσαρα τὸν ἐν αὐτῷ ἐντρυφήσαντα, καὶ 3
διὰ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ ἔσυραν τὸν αὐτοκράτορα τὸν ἐν
τῷ βασιλικῷ δίφρῳ πολλάκις σοβήσαντα, ἔς τε τὴν
ἀγορὰν ἐσεκόμισαν τὸν Αὔγουστον ἐν ᾗ πολλάκις ἐδη-
μηγόρησε. καὶ οἱ μὲν ἐρράπιζον αὐτόν, οἱ δὲ τοῦ
γενείου ἔτιλλον· πάντες δὲ ἔσκωπτον καὶ πάντες
ὕβριζον, τά τε ἄλλα καὶ τὴν ἀσωτίαν αὐτοῦ ἐπιλέ-
γοντες, ἐπειδὴ καὶ γαστροπίων ἦν. αἰσχυνομένου τε 21
ἐπὶ τούτοις αὐτοῦ καὶ κάτω βλέποντος, οἱ στρατιῶται
ξιφιδίοις αὐτὸν ὑπὸ τὸ γένειον ὑπεκέντουν, ἵνα καὶ
ἄκων ἄνω βλέπῃ. ἰδὼν δὲ τοῦτο Κελτός τις οὐκ
ἤνεγκεν, ἀλλ' ἐλεήσας αὐτόν "ἐγώ σοι" ἔφη "βοη-
θήσω, ὡς μόνως δύναμαι." καὶ ὁ μὲν ἐκεῖνόν τε

2 ἔτρωσε καὶ ἑαυτὸν ἔσφαξεν, οὐ μέντοι καὶ ὁ Οὐιτέλλιος ἀπέθανεν ἐκ τοῦ τραύματος, ἀλλ' ἐσύρετο ἐς τὸ δεσμωτήριον ὥσπερ καὶ οἱ ἀνδριάντες αὐτοῦ, πολλῶν μὲν γελοίων πολλῶν δὲ καὶ αἰσχρῶν ἐπιλεγομένων σφίσιν. ἐπειδή τε καὶ ὑπεραλγήσας καὶ οἷς ἔπαθε καὶ οἷς ἤκουεν "ἀλλ' ἔγωγε" ἔφη "αὐτοκράτωρ ποτὲ ὑμῶν ἐγενόμην", ὀργισθέντες οἱ στρατιῶται πρός τε τοὺς ἀναβαθμοὺς αὐτὸν ἤγαγον, κἀνταῦθα κατέκοψαν, τήν τε κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμόντες κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν περιήγαγον.

22 καὶ τοῦτον μὲν ὕστερον ἡ γυνὴ ἔθαψε, ζήσαντα μὲν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη καὶ πεντήκοντα, ἄρξαντα δὲ ἐνιαυτὸν ἡμερῶν δέκα ἀποδέοντα· ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὥρμησε μὲν ἐκ τῆς Ταρρακίνης ὡς καὶ βοηθήσων αὐτῷ, μαθὼν δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ὅτι τέθνηκε, καὶ περιπεσὼν ἅμα τοῖς ἐπ' αὐτὸν πεμφθεῖσιν, ὡμολόγησε μέν σφισιν ὡς καὶ σωθησόμενος, ἐσφάγη δ' οὐ πολλῷ
2 ὕστερον. καὶ αὐτῷ καὶ ὁ τοῦ Οὐιτελλίου παῖς ἐπαπώλετο, καίτοι τοῦ Οὐιτελλίου μηδένα μήτε τῶν τοῦ Ὄθωνος μήτε τῶν τοῦ Οὐεσπασιανοῦ συγγενῶν ἀποκτείναντος. πεπραγμένων δὲ τούτων ἤδη ὡς ἑκάστων ὁ Μουκιανὸς ἐπῆλθε, καὶ τά τε ἄλλα συνδιῴκει τῷ Δομιτιανῷ, καὶ ἐς τοὺς στρατιώτας αὐτὸν παραγαγὼν δημηγορῆσαι ἐποίησε καίπερ καὶ παιδίσκον ὄντα. καὶ πέντε καὶ εἴκοσι δραχμὰς τῶν στρατιωτῶν ἕκαστος ἔλαβεν.

EPITOME LIB. LXVI.

Ταῦτα μὲν οὕτως ἔσχεν, αὐτοκράτωρ δὲ ἐπ' αὐ- a. C. 70
τοῖς ὁ Οὐεσπασιανὸς καὶ πρὸς τῆς βουλῆς ἀπεδείχθη,
καὶ Καίσαρες ὅ τε Τίτος καὶ ὁ Δομιτιανὸς ἐπεκλή-
θησαν, τήν τε ὕπατον ἀρχὴν ὁ Οὐεσπασιανὸς καὶ ὁ
Τίτος ἔλαβον, ὁ μὲν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ὁ δὲ ἐν τῇ Πα-
λαιστίνῃ ὤν. ἐγεγόνει μὲν οὖν καὶ σημεῖα καὶ ὀνεί- 2
ρατα τῷ Οὐεσπασιανῷ τὴν μοναρχίαν ἐκ πολλοῦ προ-
δηλοῦντα. βοῦς τε γὰρ ἐν τῷ ἀγρῷ ἐν ᾧ τὴν δίαιταν
ὡς πλήθει ἐποιεῖτο, δειπνοῦντι προσελθών ὤκλασε
καὶ τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑπέθηκε· καὶ κύων
αὖθις, σῖτον αὐτοῦ καὶ τότε αἱρουμένου, χεῖρα ἀνθρω-
πίνην ὑπὸ τὴν τράπεζαν ὑπέβαλε. κυπάρισσός τε πε- 3
ριφανὴς πρόρριζος ὑπὸ σφοδροῦ πνεύματος ἀνατρα-
πεῖσα, ἔπειτα τῇ ὑστεραίᾳ ὑφ' ἑαυτῆς ἀνέστη καὶ
ἀκμάζουσα διετέλεσε. καὶ παρ' ὀνείρατος ἔμαθεν ὅτι,
ὅταν ὁ Καῖσαρ Νέρων ὀδόντα ἀποβάλῃ, αὐταρχήσει·
καὶ τοῦτό τε τὸ κατὰ τὸν ὀδόντα τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ
συνηνέχθη, καὶ αὐτὸς ὁ Νέρων ἔδοξέ ποτε ἐν τοῖς
ὕπνοις τὸν τοῦ Διὸς ὄχον ἐς τὴν τοῦ Οὐεσπασιανοῦ
οἰκίαν ἐσαγαγεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἑρμηνεύσεως ἐχρῄ- 4
ζεν, Ἰώσηπος δὲ ἀνὴρ Ἰουδαῖος ἀχθείς τε ὑπ' αὐτοῦ
πρότερον καὶ δεθεὶς ἐγέλασε καὶ ἔφη "νῦν μέν με δή-
σεις, μετ' ἐνιαυτὸν δὲ λύσεις αὐτοκράτωρ γενόμενος."

2 οὕτω μὲν οὖν καὶ ὁ Οὐεσπασιανὸς ἐς τὴν ἀρχήν, ὥς καὶ ἄλλοι τινές, ἐγεγέννητο, ἀπόντος δὲ αὐτοῦ ἔτι ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ὁ Μουκιανὸς τὰ τοῦ κράτους πάντα μετὰ τοῦ Δομιτιανοῦ διῴκει. μέγα γάρ τι, ὥς καὶ αὐτὸς τὴν ἡγεμονίαν τῷ Οὐεσπασιανῷ δεδωκώς, ἠγάλλετο διά τε τἆλλα καὶ ὅτι ἀδελφὸς ὑπ' αὐτοῦ ὠνομάζετο, καὶ ὅτι ἐξουσίαν εἶχε πάνθ' ὅσα ἐβούλετο καὶ ἄνευ τῆς αὐτοῦ προστάξεως διοικεῖν καὶ γράφειν,
2 τὸ ὄνομα αὐτοῦ μόνον ἐπιγραφόμενος. καὶ διὰ τοῦτό γε καὶ δακτύλιον πεμφθέντα οἱ ἐφόρει, ἵνα τὸ αὐτο-
3 κρατορικὸν σφράγισμα τὰ σημαινόμενα λαμβάνῃ. τό τε σύμπαν οὕτω πάντα αὐτοὶ ὡς αὐταρχοῦντες ἐποίουν ὥστε τὸν Οὐεσπασιανὸν ἐπιστεῖλαί ποτε τῷ Δομιτιανῷ ὅτι χάριν ἔχω σοι, τέκνον, ὅτι με ἐᾷς ἄρχειν καὶ οὐδέπω με καταλέλυκας.

4 ὅτι ὁ Μουκιανὸς τιμᾶσθαι ὑφ' ἁπάντων ὑπὲρ πάντας ἤθελε, καὶ ἤχθετο εἰ καὶ ὁστισοῦν οὐχ ὅτι ὑβρίσειεν αὐτόν, ἀλλ' οὐ μεγάλως ἀγήλειεν. καὶ διὰ τοῦτο, ὥσπερ ἄπληστος ἐν ταῖς τιμαῖς πρὸς τοὺς ὑπουργοῦντάς τι αὐτῷ καὶ τὸ βραχύτατον ἦν, οὕτω καὶ μίσει ἀγριωτάτῳ πρὸς τοὺς μὴ τοιούτους ἐχρῆτο. V p. 702.

5 ὁ δὲ Μουκιανὸς καὶ χρήματα ἀμύθητα πανταχόθεν, ὅθεν ἐνεδέχετο, ἐς τὸ δημόσιον ἤθροιζεν ἑτοιμότατα, τὴν ἐπ' αὐτῷ ἐπηγορίαν ἐς ἑαυτὸν ἀντὶ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ ἀναδεχόμενος. νεῦρα γὰρ τῆς ἡγεμονίας τὰ χρήματα ἀεί ποτε εἶναι ἔλεγε, καὶ κατὰ τοῦτο καὶ ἐκείνῳ πανταχόθεν πορίζειν παρῄνει καὶ αὐτὸς ἀπ' ἀρχῆς ἀργυρολογῶν διετέλεσε, καὶ μεγάλα μὲν καὶ τῇ βασιλείᾳ χρήματα παρεσκεύασε, μεγάλα δὲ καὶ αὐτὸς ἐκτήσατο.

3 ἐν δὲ τῇ Γερμανίᾳ ἄλλαι τε κατὰ Ῥωμαίων ἐπα-

ναστάσεις ἐγένοντο, οὐδὲν ἐς μνήμην ἐμοὶ γοῦν ὄφελος φέρουσαι, καί τι συνηνέχθη καὶ θαύματος ἄξιον. Ἰούλιος γάρ τις Σαβῖνος, ἀνὴρ πρῶτος τῶν Λιγγόνων, δύναμιν καὶ αὐτὸς ἰδίαν ἤθροισε καὶ Καῖσαρ ἐπωνομάσθη, λέγων ἔγγονος τοῦ Καίσαρος τοῦ Ἰουλίου εἶναι. ἡττηθεὶς δὲ μάχαις τισὶν ἔφυγεν ἐς ἀγρόν τινα, 2
κἀνταῦθα ἐς μνημεῖον ὑπόγειον, προκαταπρήσας αὐτό, κατέδυ· καὶ οἱ μὲν ᾤοντο κἀκεῖνον ἀπολωλέναι, ὁ δὲ ἐκρύφθη τε ἐν αὐτῷ ἐννέα ἔτη μετὰ τῆς γυναικός, καὶ παῖδας ἐξ αὐτῆς δύο ἄρρενας ἐκύησε. καὶ τὰ 3
μὲν ἐν Γερμανίᾳ Κερεάλιος μάχαις πολλαῖς κατεστήσατο, ὧν ἐν μιᾷ τοσοῦτον πλῆθος τῶν τε Ῥωμαίων καὶ τῶν βαρβάρων κατεκόπη ὥστε τὸν παραρρέοντα ποταμὸν ὑπὸ τῶν πεπτωκότων ἐπισχεθῆναι, ὁ δὲ Δο- 4
μιτιανός, ἐξ ὧν ἔδρασε καὶ πολλῷ μᾶλλον ἐξ ὧν ἐπεχείρησεν, οὐδὲν γὰρ μικρὸν ἐπενόει, φοβηθεὶς τὸν πατέρα, πρός τε τῷ Ἀλβανῷ τῷ ὄρει τὰ πολλὰ διατρίβων καὶ τῷ ἔρωτι τῆς Δομιτίας τῆς Κορβούλωνος θυγατρὸς προσέχων ἐτύγχανε· ταύτην γὰρ Λουκίου Λαμίου Αἰμιλιανοῦ τοῦ ταύτης ἀνδρὸς ἀποσπάσας τότε μὲν ἐν ταῖς ἐρωμέναις ἐποιήσατο, ὕστερον δὲ καὶ ἔγημεν.

ὁ δὲ Τίτος τῷ πρὸς Ἰουδαίους πολέμῳ ἐπιταχθεὶς 4
ἐπεχείρησε μὲν αὐτοὺς λόγοις τισὶ καὶ ἐπαγγελίαις προσποιήσασθαι, μὴ πεισθεῖσι δὲ ἐπολέμει. καὶ μάχαις ταῖς μὲν πρώταις ἀγχώμαλα ἀγωνισάμενος, εἶτα κρατήσας ἐπολιόρκει τὰ Ἱεροσόλυμα. ἦν δὲ τρία αὐτοῖς σὺν τῷ τοῦ νεὼ περιβόλῳ τείχη. οἵ τε οὖν Ῥωμαῖοι χώματά 2
τε πρὸς τὸ τεῖχος ἐχώννυσαν καὶ μηχανήματα προσῆγον, τούς τε ἐπεκθέοντας ὁμόσε ἰόντες ἀνέστελλον,

4, 1, 1. ἐπεχείρησε — 6, 3, 6. ἐκείνοις U p. 396. pro quibus Xiphilinus p. 205: τὰ Ἱεροσόλυμα εἷλε καὶ τὸν ναὸν ἐνέπρησε. τοῖς δὲ Ἰουδαίοις οὐχ — εἶναι ἐδόκει.

καὶ τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους ἐπόντας σφενδόναις καὶ το-
ξεύμασιν ἀνεῖργον· συχνοὺς γὰρ καὶ παρὰ βαρβάρων
3 τινῶν βασιλέων πεμφθέντας εἶχον· καὶ οἱ Ἰουδαῖοι
πολλοὶ μὲν αὐτόθεν πολλοὶ δὲ καὶ παρὰ τῶν ὁμοήθων,
οὐχ ὅτι ἐκ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν
πέραν Εὐφράτου, προσβεβοηθηκότες βέλη τε καὶ
αὐτοὶ καὶ λίθους, τοὺς μὲν ἐκ χειρὸς τοὺς δὲ καὶ
4 μηχαναῖς, σφοδρότερον ἅτε καὶ ἀφ' ὑψηλοῦ, ἔπεμ-
πον, καὶ ἐπεξιόντες, ῇ καιρὸς ἦν, νυκτός τε καὶ ἡμέ-
ρας τὰς μηχανὰς ἐνεπίμπρασαν, συχνοὺς δ' ἀπεκτίν-
νυσαν, τόν τε χοῦν ὑπορύσσοντες ὑπὸ τὸ τεῖχος
ὑφεῖλκον, καὶ τοὺς κριοὺς τοὺς μὲν βρόχοις ἀνέκλων
τοὺς δὲ ἁρπάγαις ἀνέσπων· ἑτέρων τὰς προσβολὰς
σανίσι παχείαις συμπεπηγμέναις τε καὶ σεσιδηρωμέ-
5 ναις, ἃς πρὸ τοῦ τείχους καθίεσαν, ἀπέστρεφον. τὸ
δὲ δὴ πλεῖστον οἱ Ῥωμαῖοι τῇ ἀνυδρίᾳ ἐκακοπάθουν,
καὶ φαῦλον καὶ πόρρωθεν ὕδωρ ἐπαγόμενοι. οἱ δὲ
Ἰουδαῖοι διὰ τῶν ὑπονόμων ἴσχυον· ὀρωρυγμένους
τε γὰρ αὐτοὺς ἔνδοθεν ὑπὸ τὰ τείχη μέχρι πόρρω τῆς
χώρας εἶχον, καὶ δι' αὐτῶν διεξιόντες τοῖς τε ὑδρευο-
μένοις ἐπετίθεντο καὶ τοὺς ἀποσκεδαννυμένους ἐλυ-
5 μαίνοντο· οὓς ὁ Τίτος πάντας ἀπέφραξε. κἀν τοῖς
ἔργοις τούτοις πολλοὶ ἐτιτρώσκοντο ἑκατέρων, καὶ
ἔθνησκον, καὶ ὁ Τίτος αὐτὸς λίθῳ τὸν ἀριστερὸν
ὦμον ἐπλήγη, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν χεῖρα ἀσθενεστέραν
2 εἶχεν. χρόνῳ δ' οὖν ποτε τοῦ ἔξω περιβόλου οἱ Ῥω-
μαῖοι ἐπέβησαν, ἐν μέσῳ δὲ τῶν δύο περιβόλων
στρατοπεδευσάμενοι πρὸς τὸ ἕτερον τεῖχος προσέβα-
λον. οὐ μέντοι καὶ ὁμοία ἡ πρόσμιξίς σφισιν ἐγίγνετο·
ἀναχωρήσαντες γὰρ ἐς ἐκεῖνο πάντες ῥᾷον, ἅτε καὶ
ἐκ βραχυτέρας τῆς τοῦ κύκλου περιβολῆς, ἠμύνοντο.
3 ὁ οὖν Τίτος κήρυγμα αὖθις, ἄδειαν αὐτοῖς διδούς,

ἐποιήσατο. ἐκεῖνοί τε οὖν καὶ ὣς ἐκαρτέρουν, καὶ οἱ
ἁλισκόμενοι οἵ τε αὐτομολοῦντές σφων τὸ ὕδωρ τῶν
Ῥωμαίων λανθανόντως ἔφθειρον, καὶ τῶν ἀνθρώπων
οὓς που μόνους ἀπολάβοιεν ἔσφαζον. ὁ δὲ Τίτος
οὐκέτ' οὐδένα αὐτῶν ἐδέχετο. κἀν τούτῳ καὶ τῶν 4
Ῥωμαίων τινὲς ἀδημονήσαντες οἷα ἐν χρονίᾳ πολιορ-
κίᾳ, καὶ προσυποτοπήσαντες ὅπερ ἐθρυλεῖτο, ἀπόρ-
θητον ὄντως τὴν πόλιν εἶναι, μετέστησαν· καὶ αὐ-
τοὺς ἐκεῖνοι, καίπερ σπανίζοντες τῆς τροφῆς, περιεῖ-
πον ἐς ἐπίδειξιν τοῦ καὶ αὐτοὶ αὐτομόλους ἔχειν.
διακοπέντος δὲ τοῦ τείχους μηχαναῖς κατὰ μὲν τοῦτο 6
οὐδ' ὣς ἑάλωσαν, ἀλλὰ καὶ πάνυ πολλοὺς ἐσβιαζο-
μένους ἀπέκτειναν· ἐμπρήσαντες δέ τινα τῶν ἐγγὺς
οἰκοδομημάτων ὡς καὶ ἐκ τούτου τοὺς Ῥωμαίους πε-
ραιτέρω, κἂν τοῦ κύκλου κρατήσωσι, προελθεῖν κω-
λύσοντες, τό τε τεῖχος ἐλυμήναντο καὶ τὸν περίβολον
τὸν περὶ τὸ τεμένισμα ἄκοντες συγκατέφλεξαν, καὶ
ἀνεῴχθη ἡ ἔσοδος ἡ ἐπὶ τὸν νεὼν τοῖς Ῥωμαίοις.
οὐ μὴν καὶ παραχρῆμα διὰ τὸ δεισιδαιμονῆσαι ἐσέ- 2
δραμον, ἀλλ' ὀψέ ποτε, τοῦ Τίτου σφᾶς καταναγκά-
σαντος, ἔσω προεχώρησαν. καὶ αὐτοὺς οἱ Ἰουδαῖοι
πολὺ προθυμότερον, ὥσπερ τι ἕρμαιον τὸ πρός τε
τῷ ναῷ καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ μαχόμενοι πεσεῖν εὑρηκότες,
ἠμύνοντο, ὁ μὲν δῆμος κάτω ἐν τῷ προνάῳ, οἱ δὲ
βουλευταὶ ἐν τοῖς ἀναβασμοῖς, οἵ θ' ἱερεῖς ἐν αὐτῷ
τῷ μεγάρῳ τεταγμένοι. καὶ οὐ πρότερόν γε ἐνική- 3
θησαν, καίπερ ὀλίγοι πρὸς πολλῷ πλείους μαχόμενοι,
πρὶν ὑποπρησθῆναί τι τοῦ νεώ· τότε γὰρ ἐθελούσιοι
οἱ μὲν ξίφεσί σφας τοῖς τῶν Ῥωμαίων περιέπειρον,
οἱ δὲ ἀλλήλους ἐφόνευον, ἄλλοι ἑαυτοὺς κατεχρῶντο,
οἱ δὲ ἐς τὸ πῦρ ἐσεπήδων. καὶ ἐδόκει πᾶσι μέν, μά-
λιστα δὲ ἐκείνοις, οὐχ ὅτι ὄλεθρος ἀλλὰ καὶ νίκη καὶ

σωτηρία εὐδαιμονία τε εἶναι, ὅτι τῷ ναῷ συναπώλοντο.
7 ἑάλωσαν δ' οὖν καὶ ὡς ἄλλοι τε καὶ ὁ Βαργιορᾶς ὁ ἄρχων αὐτῶν· καὶ μόνος γε οὗτος ἐν τοῖς ἐπινικίοις ἐκολάσθη.

2 οὕτω μὲν τὰ Ἱεροσόλυμα ἐν αὐτῇ τῇ τοῦ Κρόνου ἡμέρᾳ, ἣν μάλιστα ἔτι καὶ νῦν Ἰουδαῖοι σέβουσιν, ἐξώλετο. καὶ ἀπ' ἐκείνου δίδραχμον ἐτάχθη τοὺς τὰ πάτρια αὐτῶν ἔθη περιστέλλοντας τῷ Καπιτωλίῳ Διὶ κατ' ἔτος ἀποφέρειν. καὶ ἐπ' αὐτοῖς τὸ μὲν τοῦ αὐτοκράτορος ὄνομα ἀμφότεροι ἔλαβον, τὸ δὲ δὴ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ οὐδέτερος ἔσχε· καίτοι τά τε ἄλλα αὐτοῖς, ὅσα ἐπὶ τηλικαύτῃ νίκῃ εἰκὸς ἦν, καὶ ἀψῖδες τροπαιοφόροι ἐψηφίσθησαν.

8 τοῦ Οὐεσπασιανοῦ δὲ ἐς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐσελθόντος ὁ Νεῖλος παλαιστῇ πλέον παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐπελάγισεν· ὅπερ οὐπώποτε πλὴν ἅπαξ γεγονέναι ἐλέγετο. καὶ Οὐεσπασιανὸς δὲ αὐτὸς τυφλόν τέ τινα καὶ ἕτερον οὐκ ἀρτίχειρα, προσελθόντας οἱ ἐξ ὄψεως ὀνειράτων, τοῦ μὲν τὴν χεῖρα πατήσας τοῦ δὲ τοῖν ὀφθαλμοῖν προσπτύσας, ὑγιεῖς
2 ἀπέφηνε. τὸ μὲν θεῖον τούτοις αὐτὸν ἐσέμνυνεν, οὐ μέντοι καὶ οἱ Ἀλεξανδρεῖς ἔχαιρον αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἤχθοντο, ὥστε μὴ μόνον ἰδίᾳ ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ καὶ σκώπτειν αὐτὸν καὶ λοιδορεῖν. προσδοκήσαντες γὰρ μέγα τι παρ' αὐτοῦ λήψεσθαι, ὅτι πρῶτοι αὐτὸν αὐτοκράτορα ἐπεποιήκεσαν, οὐ μόνον οὐδὲν εὕροντο
3 ἀλλὰ καὶ προσεπράσσοντο χρήματα. πολλὰ μὲν γὰρ καὶ ἄλλως παρ' αὐτῶν ἐξέλεξε, μηδένα ἄπορον, μηδ' εἰ ἐπαίτης τις ἦν, παραλιπών, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὁσίων πάντων καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν ὁμοίως χρηματιζόμενος· πολλὰ δὲ καὶ τέλη τὰ μέν τινα ἐκλελειμμένα ἀνενεώσατο, τὰ δὲ καὶ νομιζόμενα προσεπηύξησε,

καινά τε ἕτερα προσκατεστήσατο, τὸ δ᾽ αὐτὸ τοῦτο 4
καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ ὑπηκόῳ καὶ αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ μετὰ τοῦτ᾽
ἐποίησεν. οἱ δ᾽ οὖν Ἀλεξανδρεῖς διά τε ἐκεῖνα, καὶ
ὅτι καὶ τῶν βασιλείων τὸ πλεῖστον ἀπέδοτε, χαλεπῶς
φέροντες ἄλλα τε ἐς αὐτὸν ἀπερρίπτουν καὶ ὅτι ἓξ
ὀβολοὺς προσαιτεῖς, ὥστε καὶ τὸν Οὐεσπασιανὸν καί- 5
περ ἐπιεικέστατον ὄντα χαλεπῆναι, καὶ κελεῦσαι μὲν
καὶ τοὺς ἓξ ὀβολοὺς κατ᾽ ἄνδρα πραχθῆναι, βου-
λεύσασθαι δὲ καὶ τιμωρίαν αὐτῶν ποιήσασθαι· αὐτά
τε γὰρ τὰ λεγόμενα προπηλακισμὸν εἶχε, καὶ ἐκ τοῦ
κατακεκλασμένου τοῦ τε ἀναπαίστου σφῶν οὐκ ἔστιν
ὅ,τι οὐκ ὀργήν οἱ ἐνεποίει. τοῦ δ᾽ οὖν Τίτου ἐξαι- 6
τησαμένου αὐτοὺς τούτων ὁ Οὐεσπασιανὸς ἐφείσατο.
οἱ δ᾽ Ἀλεξανδρεῖς τοῦ Οὐεσπασιανοῦ οὐκ ἀπέσχοντο,
ἀλλὰ μέγα πάνυ ἀθρόοι ἐν συνόδῳ τινὶ κοινῇ πρὸς
τὸν Τίτον ἐξεβόησαν, εἰπόντες αὐτὸ τοῦτο "συγγι-
νώσκομεν αὐτῷ· οὐ γὰρ οἶδε καισαρεύειν."

καὶ οἱ μὲν οὕτω τότ᾽ ἐρριψοκινδύνουν, καὶ τῆς 7
ἀσελγείας, ὑφ᾽ ἧς ἀεί ποτε κακῶς ἀπαλλάττουσιν,
ἄδην ἐνεφοροῦντο, τῇ τοῦ αὐτοκράτορος ἐπιεικείᾳ
ἀποχρώμενοι· ὁ δὲ ἐκείνους μὲν εἶα, ἐς δὲ τὴν Ῥώ- 9
μην ἐπέστειλε, τήν τε ἀτιμίαν τῶν καταψηφισθέντων
ἐπὶ ταῖς λεγομέναις ἀσεβείαις ὑπὸ Νέρωνος καὶ τῶν
μετὰ ταῦτα ἀρξάντων, τῶν τε ζώντων καὶ τῶν τεθνε-
ώτων ὁμοίως, ἀπαλείφων, καὶ τὰς γραφὰς τὰς ἐπὶ
τοιούτοις ἐγκλήμασι καταλύων. τούς τε ἀστρολόγους 2
ἐκ τῆς Ῥώμης ἐξώρισε, καίτοι πᾶσι τοῖς ἀρίστοις αὐ-
τῶν χρώμενος, ὥστε καὶ διὰ Βάρβιλλόν τινα ἄνδρα

8, 3, 5. καινά — προσκατεστήσατο et 8, 4, 3. διά τε — 5, φέροντες inserta ex V p. 701.

8, 5, 4. αὐτὰ — 7, ἐνεποίει et 9, 1, 1. ὁ δὲ — 2, 5, ἔνειμεν inserta ex V p. 702.

τοιουτότροπον ἀγῶνα τοῖς Ἐφεσίοις ἱερὸν ἄγειν συγ-
χωρῆσαι· ὅπερ οὐδεμιᾷ ἄλλῃ πόλει ἔνειμεν.
3 ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς μετὰ ταῦτα ἐς τὴν Ῥώμην
ἐσεληλύθει, καὶ Μουκιανῷ μὲν ἄλλοις τε τῶν πρώ-
των ἐν τῷ Βρεντεσίῳ ἐνέτυχε, Δομιτιανῷ δὲ ἐν Βε-
νεουεντῷ. ὑπὸ γὰρ τοῦ συνειδότος ὧν τε ἐφρόνει καὶ
ὧν ἐπεποιήκει οὔτε ἐθάρσει, καὶ προσέτι καὶ μωρίαν
4 ἔστιν ὅτε προσεποιεῖτο. ἐν γοῦν τῷ Ἀλβανῷ χωρίῳ
τὰ πλεῖστα διάγων ἄλλα τε πολλὰ καὶ γελοῖα ἔπραττε,
καὶ τὰς μυίας γραφείοις κατεκέντει. τοῦτο γὰρ εἰ
καὶ ἀνάξιον τοῦ τῆς ἱστορίας ὄγκου ἐστίν, ἀλλ' ὅτι
γε ἱκανῶς τὸν τρόπον αὐτοῦ ἐνδείκνυται, ἀναγκαίως
ἔγραψα, καὶ μάλισθ' ὅτι καὶ μοναρχήσας ὁμοίως αὐτὸ
5 ἐποίει. ὅθεν οὐκ ἀχαρίτως τις εἶπε πρὸς τὸν ἐρω-
τήσαντα τί πράττει Δομιτιανός, ὅτι ἰδιάζει τε καὶ
10 οὐδὲ μυῖα αὐτῷ παρακάθηται. ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς
ἐκείνου μὲν ἐταπείνου τὸ φρόνημα, τοὺς δὲ ἄλλους
πάντας οὐχ ὡς αὐτοκράτωρ ἀλλ' ὡς ἰδιώτης, μνήμῃ
2 τῆς προτέρας αὐτοῦ τύχης, ἐδεξιοῦτο. τόν τε νεὼν
τὸν ἐν Καπιτωλίῳ εὐθὺς οἰκοδομεῖν ἤρξατο, αὐ-
τός τε τοῦ χοῦ πρῶτος ἐκφορήσας καὶ δῆλον ὅτι καὶ
τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐπιφανεστάτοις τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιῆ-
σαι κελεύσας, ἵνα καὶ τῷ λοιπῷ πλήθει ἀπαραίτητον
3 τὸ διακόνημα γένηται. μεγαλοφρονέστατα δὲ ἀεί ποτε
ἐς τὸ κοινὸν ὅσα ἐχρῆν ἀναλώσας, καὶ τὰς πανηγύρεις
πολυτελέστατα διαθείς, εὐτελέστατα διῃτᾶτο καὶ οὐ-
δὲν ἔξω τῶν πάνυ ἀναγκαίων ἐδαπάνα, καὶ διὰ τοῦτο
οὐδὲ ἐν τοῖς καπηλείοις ἑφθόν τι πλὴν ὀσπρίων
πιπράσκεσθαι ἐπέτρεπε. κἀκ τούτου καὶ τὰ μάλιστα
διέδειξεν ὅτι τὰς συλλογὰς τῶν χρημάτων οὐκ ἐς τὰς
ἑαυτοῦ ἡδονὰς ἀλλ' ἐς τὰς τοῦ δήμου χρείας ἐποιεῖτο.
4 καταστάσει δὲ τοῦ βίου τοιᾷδε ἐχρῆτο· ὀλίγα μὲν ἐν

τῷ παλατίῳ ᾤκει, τὸ δὲ δὴ πλεῖστον ἐν τοῖς κήποις
τοῖς καλουμένοις Σαλλουστιείοις διέτριβεν, κἀνταῦθα
τὸν βουλόμενον οὐχ ὅτι τῶν βουλευτῶν ἀλλὰ καὶ
τῶν ἄλλων ἐσεδέχετο, καὶ τοῖς πάνυ φίλοις καὶ πρὸ 5
τῆς ἕω ἔν τε τῇ εὐνῇ κείμενος συνεγίνετο, καὶ ἕτεροι
ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτὸν ἠσπάζοντο. αἵ τε θύραι τῶν βα-
σιλείων ἠνεῳγμέναι διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ἦσαν, καὶ
φρουρὸς οὐδεὶς ἐν αὐταῖς ἐγκαθειστήκει. ἔς τε τὸ
συνέδριον διὰ παντὸς ἐφοίτα, καὶ περὶ πάντων αὐ-
τοῖς ἐπεκοίνου, κἀν τῇ ἀγορᾷ πολλάκις ἐδίκαζεν.
ὅσα τε μὴ ἐδύνατο αὐτὸς ὑπὸ τοῦ γήρως ἀναλέγε- 6
σθαι, ἢ καὶ ὅσα ἀπὼν ἐπέστελλε τῇ βουλῇ, διὰ τῶν
υἱέων αὐτοῦ ὡς τὸ πολὺ ἐκέλευεν ἀναγινώσκεσθαι,
τιμῶν κἀν τούτῳ αὐτήν. συσσίτους τε ἔκ τε αὐτῶν
ἐκείνων καὶ ἐκ τῶν ἄλλων καθ' ἑκάστην ἡμέραν
συχνοὺς ἐποιεῖτο, καὶ πολλάκις καὶ αὐτὸς παρὰ τοῖς
πάνυ φίλοις ἐδείπνει. τό τε σύμπαν τῇ προνοίᾳ τῶν 11
κοινῶν αὐτοκράτωρ ἐνομίζετο, ἐς δὲ δὴ τἆλλα πάντα
κοινὸς καὶ ἰσοδίαιτός σφισιν ἦν. καὶ γὰρ ἔσκωπτε
δημοτικῶς καὶ ἀντεσκώπτετο ἡδέως· εἴ τέ τινα γράμ-
ματα, οἷα εἴωθεν ἀνώνυμα ἐς τοὺς αὐτοκράτορας,
προπηλακισμὸν αὐτῷ φέροντα ἐξετέθη ποτέ, ἀντεξε-
τίθει τὰ πρόσφορα μηδὲν ταραττόμενος. τοῦ τε Φοί- 2
βου προσελθόντος αὐτῷ καὶ ἀπολογουμένου ὅτι ἐπὶ
τοῦ Νέρωνος ἐσκυθρωπακότα ποτὲ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ
θεάτρου ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἐφ' οἷς ἀσχημονοῦντα ἑώρα
τὸν αὐτοκράτορα, ἐκέλευσε πρὸς ὀργὴν ἀπελθεῖν, τοῦ
δὲ ἐρομένου ὅποι "ἐς κόρακας" εἶπεν, ὑπὲρ τούτου
οὖν ἀπολογουμένου τοῦ Φοίβου οὔτε τι κακὸν αὐτὸν
εἰργάσατο, οὔτε ἀπεκρίνατο αὐτῷ ἄλλο οὐδὲν πλὴν
αὐτὸ τοῦτο ὅτι ἐς κόρακας ἄπελθε. τοῦ δὲ Οὐολο- 3
γαίσου ἐπιστείλαντος αὐτῷ οὕτως "βασιλεὺς βασιλέων

Ἀρσάκης Φλαουίῳ Οὐεσπασιανῷ χαίρειν," οὔτε τι
αὐτὸν ᾐκιάσατο, καὶ ἀντέγραψε τὸν αὐτὸν τρόπον,
μηδὲν τῶν τῆς ἀρχῆς ὀνομάτων προσθείς.
12 ἐπεὶ δὲ Πρίσκος Ἑλουίδιος ὁ τοῦ Θρασέου γαμ-
βρός, τοῖς τε στωικοῖς δόγμασιν ἐντραφεὶς καὶ τὴν
τοῦ Θρασέου παρρησίαν οὐ σὺν καιρῷ μιμούμενος,
στρατηγῶν δὲ τηνικαῦτα, οὔτε τι πρὸς τιμὴν τοῦ
αὐτοκράτορος ἔδρα καὶ προσέτι καὶ βλασφημῶν αὐ-
τὸν οὐκ ἐπαύετο, καί ποτε διὰ τοῦτο οἱ δήμαρχοι
συλλαβόντες αὐτὸν τοῖς ὑπηρέταις παρέδοσαν, συνε-
χύθη τε ὁ Οὐεσπασιανὸς καὶ δακρύσας ἐκ τοῦ βου-
λευτηρίου ἐξῆλθε, τοσοῦτον μόνον εἰπὼν ὅτι ἐμὲ μὲν
υἱὸς διαδέξεται ἢ οὐδεὶς ἄλλος.
2 ὅτι οὐχ ἥκιστα ἔνδηλον ἐγένετο ὅτι Πρίσκον τὸν
Ἑλουίδιον οὐ μᾶλλόν τι δι' ἑαυτὸν ἢ διὰ τοὺς φίλους
αὐτοῦ οὓς ὕβρισεν, ἐμίσησεν ὁ Οὐεσπασιανός, ἀλλ'
ὅτι ταραχώδης τε ἦν καὶ τῷ ὄχλῳ προσέκειτο, βασι-
λείας τε ἀεὶ κατηγόρει καὶ δημοκρατίαν ἐπῄνει, καὶ
ἔπραττεν ἀκόλουθα τούτοις καὶ συνίστη τινάς, ὥσπερ
που φιλοσοφίας ἔργον ὂν τό τε τοὺς κρατοῦντας προ-
πηλακίζειν καὶ τὸ τὰ πλήθη ταράττειν τό τε τὰ κα-
θεστηκότα συγχεῖν καὶ τὸ νεώτερα αὐτοῖς πράγματα
3 ἐπεσάγειν. ἦν γὰρ τοῦ Θρασέου γαμβρὸς καὶ ζηλοῦν
αὐτὸν ἐπλάττετο, πολὺ δ' αὐτοῦ ἡμάρτανε. Θρα-
σέας μὲν γὰρ ἐπὶ Νέρωνος ὢν οὐκ ἠρέσκετο αὐτῷ,
καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδ' ὣς ὑβριστικὸν ἔλεγεν ἐς αὐτὸν
οὐδὲ ἔπραττεν, πλὴν καθ' ὅσον προσκοινωνεῖν οἱ
τῶν δρωμένων οὐκ ἠξίου· οὗτος δὲ Οὐεσπασιανῷ
ἤχθετο, καὶ οὔτ' ἰδίᾳ οὔτε ἐν τῷ κοινῷ αὐτοῦ ἀπεί-
χετο, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐποίει ἐθανάτα, καὶ πολλὰ πράττων
ἔμελλέ ποτε δίκην αὐτῶν δώσειν. V p. 702.
13 ὡς δ' οὖν καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐκ τῶν στωικῶν

καλουμένων λόγων προαχθέντες, μεθ' ὧν καὶ Δη- a. C. 71
μήτριος ὁ κυνικός, συχνὰ καὶ οὐκ ἐπιτήδεια τοῖς παροῦσι δημοσίᾳ, τῷ τῆς φιλοσοφίας προσχήματι καταχρώμενοι, διελέγοντο, κἀκ τούτου καὶ ὑποδιέφθειρόν τινας, ἔπεισεν ὁ Μουκιανὸς τὸν Οὐεσπασιανὸν πάντας τοὺς τοιούτους ἐκ τῆς πόλεως ἐκβαλεῖν, εἰπὼν ὀργῇ μᾶλλον ἢ φιλολογίᾳ τινὶ πολλὰ κατ' αὐτῶν.
καὶ πάντας αὐτίκα τοὺς φιλοσόφους ὁ Οὐεσπασιανός, 2
πλὴν τοῦ Μουσωνίου, ἐκ τῆς Ῥώμης ἐξέβαλε, τὸν δὲ δὴ Δημήτριον καὶ τὸν Ὁστίλιον καὶ ἐς νήσους κατέκλεισε. καὶ ὁ μὲν Ὁστίλιος, εἰ καὶ τὰ μάλιστα μὴ ἐπαύσατο περὶ τῆς φυγῆς ἀκούσας, ἔτυχε γὰρ διαλεγόμενός τινι, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλείω κατὰ τῆς μοναρχίας κατέδραμεν, ὅμως παραχρῆμα μετέστη·
τῷ δὲ Δημητρίῳ μηδ' ὣς ὑπείκοντι ἐκέλευσεν ὁ 3
Οὐεσπασιανὸς λεχθῆναι ὅτι σὺ μὲν πάντα ποιεῖς ἵνα σε ἀποκτείνω, ἐγὼ δὲ κύνα ὑλακτοῦντα οὐ φονεύω.

τότε δὲ καὶ Καινὶς ἡ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ παλλακὴ 14
μετήλλαξεν. ἐμνημόνευσα δὲ αὐτῆς ὅτι τε πιστοτάτη ἦν καὶ ὅτι μνήμης ἄριστα ἐπεφύκει. πρὸς γοῦν τὴν δέσποιναν τὴν Ἀντωνίαν τὴν τοῦ Κλαυδίου μητέρα, κρύφα τι δι' αὐτῆς τῷ Τιβερίῳ περὶ τοῦ Σηιανοῦ
γράψασαν, καὶ αὐτὸ ἀπαλειφθῆναι εὐθύς, ὅπως μη- 2
δεὶς αὐτοῦ ἔλεγχος ὑπολειφθῇ, κελεύσασαν, "μάτην, ὦ δέσποινα," ἔφη τοῦτο προσέταξας· πάντα γὰρ καὶ ταῦτα, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ἂν ὑπαγορεύσῃς μοι, ἔν τε τῇ ψυχῇ ἀεὶ φέρω καὶ οὐδέποτε ἐξαλειφθῆναι δύνα-
ται." τοῦτό τε οὖν αὐτῆς ἐθαύμασα, καὶ προσέτι ὅτι 3
καὶ ὁ Οὐεσπασιανὸς αὐτῇ ὑπερέχαιρε, πλεῖστόν τε διὰ τοῦτο ἴσχυσε, καὶ πλοῦτον ἀμύθητον ἤθροισεν, ὥστε καὶ νομισθῆναι ὅτι δι' αὐτῆς ἐκεῖνος ἐχρηματίζετο· πάμπολλα γὰρ παρὰ πολλῶν ἐλάμβανε, τοῖς μὲν ἀρχὰς

τοῖς δὲ ἐπιτροπείας, στρατείας, ἱερωσύνας, ἤδη δέ τισι
4 καὶ ἀποφάσεις αὐτοῦ πιπράσκουσα. ἀπέκτεινε μὲν γὰρ ὁ Οὐεσπασιανὸς χρημάτων ἕνεκα οὐδένα, ἔσωσε δὲ πολλοὺς τῶν διδόντων· καὶ ἡ μὲν λαμβάνουσα ἐκείνη ἦν, ὑπωπτεύετο δὲ ὁ Οὐεσπασιανὸς ἑκὼν αὐτῇ ἐπιτρέπειν τοῦτο ποιεῖν ἐκ τῶν ἄλλων ὧν ἔπραττεν, ὧν
5 ὀλίγα δείγματος ἕνεκα διηγήσομαι. ἀνδριάντα γὰρ πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδων στῆσαί οἱ ψηφισαμένων τινῶν προέτεινε τὴν χεῖρα καὶ ἔφη "δότε μοι τὸ ἀργύριον· ἡ γὰρ βάσις αὐτοῦ αὕτη ἐστί." καὶ πρὸς τὸν Τίτον ἀγανακτοῦντα τῷ τοῦ οὔρου τέλει, ὃ καὶ αὐτὸ μετὰ τῶν ἄλλων κατεδείχθη, εἶπε, λαβὼν ἐξ αὐτοῦ χρυσοῦς πεπορισμένους καὶ δείξας αὐτῷ, "ἰδού, τέκνον, εἴ τι ὄζουσιν."

15 ἐπὶ δὲ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ ἕκτον καὶ ἐπὶ τοῦ Τί-
a. C. 75 του τέταρτον ἀρχόντων τὸ τῆς εἰρήνης τέμενος καθιερώθη, ὅ τε κολοσσὸς ὠνομασμένος ἐν τῇ ἱερᾷ ὁδῷ ἱδρύθη· φασὶ δὲ αὐτὸν τό τε ὕψος ἑκατὸν ποδῶν καὶ τὸ εἶδος οἱ μὲν τὸ τοῦ Νέρωνος οἱ δὲ τὸ τοῦ
2 Τίτου ἔχειν. σφαγὰς δὲ ὁ Οὐεσπασιανὸς θηρίων μὲν ἐποιεῖτο ἐν τοῖς θεάτροις, μονομαχίαις δὲ ἀνδρῶν οὐ πάνυ τι ἔχαιρε, καίτοι τοῦ Τίτου ἐν ταῖς τῶν νεανίσκων παιδιαῖς ταῖς ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ τελουμέναις σκιαμαχήσαντός ποτε πρὸς τὸν Ἀλιηνὸν ὅπλοις.
3 τοῖς δὲ Πάρθοις πολεμωθεῖσι πρός τινας καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ συμμαχίας δεηθεῖσιν οὐκ ἐβοήθησεν, εἰπὼν ὅτι οὐ προσήκει αὐτῷ τὰ ἀλλότρια πολυπραγμονεῖν. Βερενίκη δὲ ἰσχυρῶς τε ἤνθει καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐς τὴν Ῥώμην μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἀγρίππα
4 ἦλθε· καὶ ὁ μὲν στρατηγικῶν τιμῶν ἠξιώθη, ἡ δὲ ἐν τῷ παλατίῳ ᾤκησε καὶ τῷ Τίτῳ συνεγίγνετο. προσεδοκᾶτο δὲ γαμηθήσεσθαι αὐτῷ, καὶ πάντα ἤδη ὡς καὶ

γυνὴ αὐτοῦ οὖσα ἐποίει, ὥστ' ἐκεῖνον δυσχεραίνοντας τοὺς Ῥωμαίους ἐπὶ τούτοις αἰσθόμενον ἀποπέμψασθαι
αὐτήν. ἄλλως τε γὰρ πολλὰ ἐθρυλεῖτο, καί τινες καὶ 5
τότε σοφισταὶ κύνειοι ἐς τὸ ἄστυ πως παραδύντες, Διογένης μὲν πρότερος ἐς τὸ θέατρον πλῆρες ἀνδρῶν ἐσῆλθε καὶ πολλὰ αὐτοὺς λοιδορήσας ἐμαστιγώθη, Ἡρᾶς δὲ μετ' αὐτόν, ὡς οὐδὲν πλεῖον πεισόμενος, πολλὰ καὶ ἄτοπα κυνηδὸν ἐξέκραγε, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη.

καθ' ὃν δὴ καιρὸν καὶ ταῦτα ἐγένετο· οἶνός τε 16
γὰρ ἐν καπηλείῳ τινὶ τοσοῦτος ὑπὲρ τὸ ἀγγεῖον ὑπερεχύθη ὥστε καὶ ἐς τὴν ὁδὸν προχωρῆσαι, καὶ ὁ Σαβῖνος ἐκεῖνος ὁ Γαλάτης ὁ Καίσαρά ποτε ἑαυτὸν ὀνομάσας καὶ ἐς ὅπλα χωρήσας ἡττηθείς τε καὶ ἐς τὸ μνημεῖον κατακρυφθεὶς ἐφανερώθη τε καὶ ἐς τὴν
Ῥώμην ἀνήχθη. συναπέθανε δὲ αὐτῷ καὶ ἡ γυνὴ 2
Πεπονίλλα, ἥπερ που καὶ διεσέσωστο αὐτόν, καίτοι καὶ τὰ παιδία τῷ Οὐεσπασιανῷ προβαλοῦσα καὶ ἐλεεινότατον ἐπ' αὐτοῖς λόγον εἰποῦσα, ὅτι ταῦτα, Καῖσαρ, καὶ ἐγέννησα ἐν τῷ μνημείῳ καὶ ἔθρεψα, ἵνα σε πλείονες ἱκετεύσωμεν. δακρῦσαι μὲν γὰρ αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους ἐποίησεν, οὐ μέντοι καὶ ἠλεήθη-
σαν. κἂν τούτῳ ἐπεβουλεύθη μὲν ὑπό τε τοῦ Ἀλιη- 3
νοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ Μαρκέλλου, καίπερ φίλους τε αὐτοὺς a. C. 79
ἐν τοῖς μάλιστα νομίζων καὶ πάσῃ ἐς αὐτοὺς ἀφθονωτάτῃ τιμῇ χρώμενος, οὐ μὴν καὶ ὑπ' ἐκείνων ἀπέθανε· φωραθέντες γὰρ Ἀλιηνὸς μὲν αὐτοῦ ἐν τῷ βασιλείῳ, ἐξαναστὰς ἐκ τοῦ συσσιτίου, εὐθὺς ἀπεσφάγη τοῦ Τίτου κελεύσαντος, μὴ καὶ φθάσῃ τι τῆς νυκτὸς νεοχμῶσαι, τῶν γὰρ στρατιωτῶν συχνοὺς
προπαρεσκεύαστο, Μάρκελλος δὲ κριθεὶς ἐν τῷ 4
συνεδρίῳ καὶ καταδικασθεὶς ἀπέτεμε τὸν λαιμὸν αὐ-

τὸς ἑαυτῷ ξυρῷ. οὕτω που τοὺς φύσει κακοὺς οὐδ'
αἱ εὐεργεσίαι νικῶσιν, ὁπότε κἀκεῖναι τῷ τοσαῦτα
εὐηργετηκότι σφᾶς ἐπεβούλευσαν.
17 ταῦτα μὲν οὕτως ἔσχεν, Οὐεσπασιανὸς δέ, ὡς
μὲν ἡ ἀλήθεια ἔχει, νοσήσας οὐ τῇ ποδάγρᾳ τῇ συνή-
θει ἀλλὰ πυρετοῖς μετήλλαξεν ἐν τοῖς ὕδασι τῶν
Σαβίνων τοῖς Κουτιλίοις ὠνομασμένοις, ὡς δέ τινες
καταψευδόμενοι τοῦ Τίτου, ἄλλοι τε καὶ ὁ Ἀδριανὸς
ὁ αὐτοκράτωρ, ἐφήμισαν, φάρμακον ἐν συμποσίῳ
2 τινὶ λαβών. ἐγεγόνει δὲ σημεῖα αὐτῷ φέροντα ἐς
τοῦτο ὅ τε ἀστὴρ ὁ κομήτης ἐπὶ πολὺ φαντασθεὶς
καὶ τὸ μνημεῖον τὸ τοῦ Αὐγούστου αὐτόματον ἀνοι-
χθέν. τῶν δὲ ἰατρῶν ἐπιτιμώντων αὐτῷ ὅτι τῇ τε
ἄλλῃ διαίτῃ ὁμοίᾳ νοσῶν ἐχρῆτο καὶ πάντα τὰ προσ-
ήκοντα τῇ ἀρχῇ ἔπραττε, "τὸν αὐτοκράτορα δεῖ" ἔφη
3 "ἑστῶτα ἀποθνήσκειν." καὶ πρὸς τοὺς περὶ τοῦ κο-
μήτου τι διαλαλοῦντας "οὐκ ἔμοιγε" εἶπεν "ἀλλὰ τῷ
τῶν Πάρθων βασιλεῖ προσημαίνει· ἐκεῖνος μὲν γὰρ
κομᾷ, ἐγὼ δὲ φαλακρός εἰμι." ἐπειδή τε ἐπίστευσεν
ὅτι τελευτήσει, ἔφη "θεὸς ἤδη γίνομαι." ἔζησε δὲ
ἔτη ἐννέα καὶ ἑξήκοντα καὶ μῆνας ὀκτώ, ἐμονάρχησε
4 δὲ ἔτη δέκα ἡμερῶν ἓξ δέοντα. κἀκ τούτου συμβαίνει
ἐνιαυτόν τε καὶ δύο καὶ εἴκοσιν ἡμέρας ἀπὸ τοῦ θα-
νάτου τοῦ Νέρωνος μέχρι τῆς τοῦ Οὐεσπασιανοῦ ἀρχῆς
διελθεῖν. ἔγραψα δὲ τοῦτο τοῦ μή τινας ἀπατηθῆναι,
τὴν ἐξαρίθμησιν τοῦ χρόνου πρὸς τοὺς τὴν ἡγεμονίαν
5 ἔχοντας ποιουμένους. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ οὐ διεδέξαντο
ἀλλήλους, ἀλλὰ ζῶντός τε καὶ ἔτι ἄρχοντος ἑτέρου
ἕκαστος αὐτῶν ἐπίστευσεν αὐτοκράτωρ, ἀφ' οὗ γε
καὶ ἐς τοῦτο παρέκυψεν, εἶναι· δεῖ δ' οὐ πάσας
σφῶν τὰς ἡμέρας ὡς καὶ ἐφεξῆς ἀλλήλαις ἐκ δια-
δοχῆς γενομένας ἀριθμεῖν, ἀλλ' ἐφάπαξ πρὸς τὴν

ἀκρίβειαν τοῦ χρόνου, καθάπερ εἴρηταί μοι, λογί-
ζεσθαι.

ὁ δὲ δὴ Τίτος οὐδὲν οὔτε φονικὸν οὔτε ἐρωτικὸν 18
μοναρχήσας ἔπραξεν, ἀλλὰ χρηστὸς καίπερ ἐπιβου-
λευθεὶς καὶ σώφρων καίτοι καὶ τῆς Βερενίκης ἐς
Ῥώμην αὖθις ἐλθούσης ἐγένετο. τάχα μὲν γὰρ ὅτι
καὶ μετεβάλετο, οὐ γὰρ ὁμοίως ἄλλῳ τέ τινες παρα-
δυναστεύουσι καὶ αὐτοὶ αὐταρχοῦσιν, ἀλλ' ἐκεῖνοι 2
μὲν ἀφροντιστοῦντες τῆς τοῦ κρατοῦντος δόξης τῇ
τε ἐξουσίᾳ αὐτοῦ ἀπλήστως ἀποχρῶνται καὶ πολλὰ
ἐπί τε φθόνῳ καὶ διαβολῇ αὐτοῦ ποιοῦσιν, οἱ δὲ ἐφ'
αὑτοὺς πάντα ἀνακείμενα εἰδότες προνοοῦνταί τι καὶ
τῆς εὐδοξίας· ὥσπερ που καὶ ὁ Τίτος πρός τινα, ὃν 3
πρότερον ἐσπουδάκει, εἶπεν ὅτι οὐχ ὅμοιόν ἐστιν
ἑτέρου τι δεῖσθαι καὶ αὐτὸν δικάζειν, οὐδὲ παρ'
ἄλλου τι αἰτεῖν καὶ αὐτὸν διδόναι τινί, ἤδη δὲ καὶ
ὅτι ἐπὶ βραχύτατον, ὥς γε ἐς ἡγεμονίαν εἰπεῖν, ἐπε-
βίω, ὥστε μηδ' ἁμαρτίαν τινὰ αὐτῷ ἐγγενέσθαι.
δύο τε γὰρ ἔτη μετὰ τοῦτο καὶ μῆνας δύο ἡμέρας τε 4
εἴκοσιν ἔζησεν ἐπ' ἐννέα καὶ τριάκοντα ἔτεσι καὶ
μησὶ πέντε καὶ ἡμέραις πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ αὐτὸν
ἐξ ἴσου κατὰ τοῦτο τῇ τοῦ Αὐγούστου πολυετίᾳ
ἄγουσι, λέγοντες ὅτι οὔτ' ἂν ἐκεῖνος ἐφιλήθη ποτὲ
εἰ ἐλάττω χρόνον ἐξήκει, οὔτ' ἂν οὗτος εἰ πλείονα,
ὁ μὲν ὅτι τραχύτερος κατ' ἀρχὰς διά τε τοὺς πολέ- 5
μους καὶ διὰ τὰς στάσεις γενόμενος ἠδυνήθη μετὰ
ταῦτα εὐεργεσίαις ἐν τῷ χρόνῳ λαμπρύνεσθαι, ὁ δ'
ὅτι ἐπιεικῶς ἄρξας ἐν ἀκμῇ τῆς δόξης ἀπέθανε, τάχα
ἂν ἐλεγχθείς, εἴγε ἐπὶ μακρὸν ἐβεβιώκει, ὅτι εὐτυχίᾳ
πλείονι ἢ ἀρετῇ ἐχρήσατο.

οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Τίτος οὐδένα τῶν βουλευτῶν ἐν 19
τῇ αὑτοῦ ἡγεμονίᾳ ἀπέκτεινεν, ἀλλ' οὐδὲ ἄλλος τις

αὐτῷ ἐπὶ τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς ἐτελεύτησεν. τάς τε δίκας
τὰς τῆς ἀσεβείας οὔτ' αὐτός ποτε ἐδέξατο οὔτ' ἄλλοις
ἐπέτρεψεν, λέγων ὅτι ἐγὼ μὲν οὐδὲν οὔθ' ὑβρισθῆναι
2 οὔτε προπηλακισθῆναι δύναμαι· οὔτε γὰρ ἄξιόν τι
ἐπηγορίας ποιῶ, οὔτε μοι μέλει τῶν ψευδῶς λεγομέ-
νων· οἱ δὲ μετηλλαχότες τῶν αὐτοκρατόρων αὐτοὶ
ἑαυτοῖς, ἄνπερ ὡς ἀληθῶς ἥρωές τε ὦσι καὶ δύναμίν
τινα ἔχωσι, τιμωρήσουσιν ἄν τί τις αὐτοὺς ἀδικήσῃ.
3 πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρός τε τὸ ἀσφαλὲς καὶ πρὸς τὸ
ἄλυπον τῶν ἀνθρώπων κατεστήσατο· καὶ γὰρ γράμ-
ματα ἐξέθηκε βεβαιῶν πάντα τὰ ὑπὸ τῶν προτέρων
αὐτοκρατόρων δοθέντα τισίν, ὥστε μὴ καθ' ἑκάστους
σφῶν αἰτοῦντας αὐτὸν πράγματα ἔχειν, τούς τε μη-
νυτὰς ἐξήλασεν ἐκ τῆς πόλεως.

20 κἀν τούτῳ πολέμου αὖθις ἐν τῇ Βρεττανίᾳ γενο-
μένου τά τε τῶν ἐκεῖ πολεμίων Γναῖος Ἰούλιος Ἀγρι-
κόλας πάντα κατέδραμε, καὶ πρῶτός γε Ῥωμαίων ὧν
ἡμεῖς ἴσμεν ἔγνω τοῦθ' ὅτι ἡ Βρεττανία περίρρυτος
ἐστί. στρατιῶται γάρ τινες στασιάσαντες, καὶ ἑκα-
2 τοντάρχους χιλίαρχόν τε φονεύσαντες, ἐς πλοῖα κατέ-
φυγον καὶ ἐξαναχθέντες περιέπλευσαν τὰ πρὸς ἑσπέ-
ραν αὐτῆς, ὥς που τό τε κῦμα καὶ ὁ ἄνεμος αὐτοὺς
ἔφερε, καὶ ἔλαθον ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα πρὸς τὰ στρα-
τόπεδα τὰ ταύτῃ ὄντα προσσχόντες. κἀκ τούτου καὶ
ἄλλους ὁ Ἀγρικόλας πειράσοντας τὸν περίπλουν πέμ-
ψας ἔμαθε καὶ παρ' ἐκείνων ὅτι νῆσός ἐστιν.

3 ἐν μὲν τῇ Βρεττανίᾳ ταῦτ' ἐγένετο, καὶ ἀπ' αὐ-
τῶν ὁ μὲν Τίτος αὐτοκράτωρ τὸ πεντεκαιδέκατον
ἐπεκλήθη, ὁ δὲ Ἀγρικόλας ἔν τε ἀτιμίᾳ τὸ λοιπὸν
τοῦ βίου καὶ ἐν ἐνδείᾳ, ἅτε καὶ μείζονα ἢ κατὰ στρα-
τηγὸν καταπράξας, ἔζησε, καὶ τέλος ἐσφάγη δι'
αὐτὰ ταῦτα ὑπὸ Δομιτιανοῦ, καίπερ τὰς ἐπινικίους

τιμὰς παρὰ τοῦ Τίτου λαβών. ἐν δὲ τῇ Καμπανίᾳ
φοβερά τινα καὶ θαυμαστὰ συνηνέχθη· πῦρ γὰρ 21
μέγα κατ' αὐτὸ τὸ φθινόπωρον ἐξαπιναίως ἐξήφθη.
τὸ γὰρ ὄρος τὸ Βέσβιον ἔστι μὲν πρὸς τῇ θαλάσσῃ
κατὰ Νέαν πόλιν, ἔχει δὲ πυρὸς πηγὰς ἀφθόνους.
καὶ ἦν μέν ποτε πᾶν ὁμοίως ὑψηλόν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ
μέσου τὸ πῦρ ἀνέτελλε· ταύτῃ γὰρ πεπύρωται μό-
νον, τὰ δὲ ἔξωθεν αὐτοῦ πάντα ἄπυρα καὶ νῦν ἔτι
διαμένει. ἐκ δὲ τούτου ἐκείνων μὲν ἀκαύστων ἀεὶ 2
ὄντων, τῶν δὲ ἐν τῷ μέσῳ κραυρουμένων καὶ τεφρου-
μένων, αἱ πέριξ κορυφαὶ τὸ ἀρχαῖον ὕψος ἐς δεῦρο
ἔχουσι, τὸ δὲ ἔμπυρον πᾶν δαπανηθὲν ἐν τῷ χρόνῳ
κοῖλον ἐκ τοῦ συνίζειν γέγονεν, ὥστε κυνηγετικῷ τινι
θεάτρῳ τὸ ὄρος σύμπαν, ὡς μικρὰ μεγάλοις εἰκάσαι,
ἐοικέναι. καὶ αὐτοῦ τὰ μὲν ἄκρα καὶ δένδρα καὶ 3
ἀμπέλους πολλὰς ἔχει, ὁ δὲ δὴ κύκλος ἀνεῖται τῷ
πυρί, καὶ ἀναδίδωσι τῆς μὲν ἡμέρας καπνὸν τῆς δὲ
νυκτὸς φλόγα, ὥστε δόξαι πολλὰ ἐν αὐτῷ καὶ παντο-
δαπὰ θυμιᾶσθαι θυμιάματα. καὶ τοῦτο μὲν οὕτως 4
ἀεί, ποτὲ μὲν ἐπὶ μᾶλλον ποτὲ δὲ ἐπὶ ἧττον, γίνεται·
πολλάκις δὲ καὶ τέφραν ἀναβάλλει, ὅταν ἀθρόον τι
ὑφιζήσῃ, καὶ λίθους ἀναπέμπει, ὅταν ὑπὸ πνεύματος
ἐκβιασθῇ. ἠχεῖ τε καὶ βοᾷ, ἅτε μὴ συμπεπιλημένας
ἀλλὰ ἀραιὰς καὶ λαθραίας τὰς ἀναπνοὰς ἔχον.

τοιοῦτον μὲν τὸ Βέσβιόν ἐστι, καὶ ταῦτα ἐν αὐτῷ 22
κατ' ἔτος ὡς πλήθει γίνεται. ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλλα ὅσα
ἐκείνῳ ἐν τῷ χρόνῳ συνηνέχθη, εἰ καὶ μεγάλα παρὰ
τὸ καθεστηκὸς τοῖς ἀεὶ ὁρῶσιν αὐτὰ εἶναι ἔδοξε,
σμικρὰ ἂν πρὸς τὰ τότε συμβάντα, καὶ τὰ πάντα ἐς
ἓν συναχθέντα, νομισθείη. ἔσχε γὰρ οὕτως. ἄνδρες 2
πολλοὶ καὶ μεγάλοι, πᾶσαν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν
ὑπερβεβληκότες, οἷοι οἱ γίγαντες γράφονται, τοῦτο

μὲν ἐν τῷ ὄρει τοῦτο δ' ἐν τῇ περὶ αὐτὸ χώρᾳ ταῖς
τε πόλεσι μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ ἐν τῇ γῇ περι-
νοστοῦντες καὶ ἐν τῷ ἀέρι διαφοιτῶντες ἐφαντάζοντο.
3 καὶ μετὰ τοῦτ' αὐχμοί τε δεινοὶ καὶ σεισμοὶ ἐξαίφνης
σφοδροὶ ἐγίνοντο, ὥστε καὶ τὸ πεδίον ἐκεῖνο πᾶν
ἀναβράττεσθαι καὶ τὰ ἄκρα ἀναπηδᾶν. ἠχαί τε αἱ
μὲν ὑπόγειοι βρονταῖς ἐοικυῖαι αἱ δὲ ἐπίγειοι μυκη-
θμοῖς ὅμοιαι συνέβαινον, καὶ ἥ τε θάλασσα συνέβρεμε
4 καὶ ὁ οὐρανὸς συνεπήχει. κἀκ τούτου κτύπος τε
ἐξαίσιος ἐξαπιναίως ὡς καὶ τῶν ὀρῶν συμπιπτόντων
ἐξηκούσθη, καὶ ἀνέθορον πρῶτον μὲν λίθοι ὑπερμε-
γέθεις, ὥστε καὶ ἐς αὐτὰ τὰ ἄκρα ἐξικέσθαι, ἔπειτα
πῦρ πολὺ καὶ καπνὸς ἄπλετος, ὥστε πάντα μὲν τὸν
ἀέρα συσκιασθῆναι, πάντα δὲ τὸν ἥλιον συγκρυφθῆ-
23 ναι καθάπερ ἐκλελοιπότα. νύξ τε οὖν ἐξ ἡμέρας καὶ
σκότος ἐκ φωτὸς ἐγένετο· καὶ ἐδόκουν οἱ μὲν τοὺς
γίγαντας ἐπανίστασθαι, πολλὰ γὰρ καὶ τότε εἴδωλα
αὐτῶν ἐν τῷ καπνῷ διεφαίνετο, καὶ προσέτι καὶ σαλ-
πίγγων τις βοὴ ἠκούετο, οἱ δὲ καὶ ἐς χάος ἢ καὶ πῦρ
2 τὸν κόσμον πάντα ἀναλίσκεσθαι. καὶ διὰ ταῦτ' ἔφυ-
γον οἱ μὲν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐς τὰς ὁδοὺς οἱ δὲ ἔξωθεν
ἔσω, ἔκ τε τῆς θαλάσσης ἐς τὴν γῆν καὶ ἐξ ἐκείνης
ἐς τὴν θάλασσαν, οἷα τεταραγμένοι καὶ πᾶν τὸ ἀπὸ
σφῶν ἀπὸν ἀσφαλέστερον τοῦ παρόντος ἡγούμενοι.
3 ταῦτά τε ἅμα ἐγίγνετο, καὶ τέφρα ἀμύθητος ἀνεφυ-
σήθη καὶ τήν τε γῆν τήν τε θάλασσαν καὶ τὸν ἀέρα
πάντα κατέσχε, καὶ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, ὥς που καὶ
ἔτυχε, καὶ ἀνθρώποις καὶ χώραις καὶ βοσκήμασιν
ἐλυμήνατο, τοὺς δὲ δὴ ἰχθύας τά τε ὄρνεα πάντα
διέφθειρε, καὶ προσέτι καὶ πόλεις δύο ὅλας, τό τε
Ἡρκουλάνεον καὶ τοὺς Πομπηίους, ἐν θεάτρῳ τοῦ
4 ὁμίλου αὐτῆς καθημένου, κατέχωσε. τοσαύτη γὰρ

ἡ πᾶσα κόνις ἐγένετο ὥστ' ἀπ' αὐτῆς ἦλθε μὲν καὶ ἐς Ἀφρικὴν καὶ ἐς Συρίαν καὶ ἐς Αἴγυπτον, ἦλθε δὲ καὶ ἐς τὴν Ῥώμην, καὶ τόν τε ἀέρα τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἐπλήρωσε καὶ τὸν ἥλιον ἐπεσκίασε. καὶ συνέβη κἀνταῦθα δέος οὐ μικρὸν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας οὔτ' εἰδόσι τοῖς ἀνθρώποις τὸ γεγονὸς οὔτ' εἰκάσαι δυναμένοις, ἀλλ' ἐνόμιζον καὶ ἐκεῖνοι πάντα ἄνω τε καὶ κάτω στρέφεσθαι, καὶ τὸν μὲν ἥλιον ἐς τὴν γῆν
ἀφανίζεσθαι, τὴν δὲ γῆν ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνιέναι. 24
ἡ μὲν οὖν τέφρα αὕτη οὐδὲν μέγα τότε κακὸν a. C. 80
αὐτοὺς εἰργάσατο, ὕστερον γὰρ νόσον σφίσι λοιμώδη δεινὴν ἐνέβαλε, πῦρ δὲ δὴ ἕτερον ἐπίγειον τῷ ἑξῆς ἔτει πολλὰ πάνυ τῆς Ῥώμης, τοῦ Τίτου πρὸς τὸ πάθημα τὸ ἐν τῇ Καμπανίᾳ γενόμενον ἐκδημήσαντος,
ἐπενείματο· καὶ γὰρ τὸ Σεραπεῖον καὶ τὸ Ἰσεῖον τά 2
τε σέπτα καὶ τὸ Ποσειδώνιον τό τε βαλανεῖον τὸ τοῦ Ἀγρίππου καὶ τὸ Πάνθειον τό τε διριβιτώριον καὶ τὸ τοῦ Βάλβου θέατρον καὶ τὴν τοῦ Πομπηίου σκηνήν, καὶ τὰ Ὀκταουίεια οἰκήματα μετὰ καὶ τῶν βιβλίων, τόν τε νεὼν τοῦ Διὸς τοῦ Καπιτωλίου μετὰ
τῶν συννάων αὐτοῦ κατέκαυσεν. οὕτω τὸ κακὸν 3
οὐκ ἀνθρώπινον ἀλλὰ δαιμόνιον ἐγένετο· πάρεστι γὰρ ἐκ τούτων ὧν κατέλεξα παντί τῳ τεκμήρασθαι καὶ τἄλλα τὰ ἀπολλύμενα. ὁ δ' οὖν Τίτος τοῖς μὲν Καμπανοῖς δύο ἄνδρας ἐκ τῶν ὑπατευκότων οἰκιστὰς ἔπεμψε, καὶ χρήματα ἄλλα τε καὶ τὰ τῶν ἄνευ κλη-
ρονόμων τεθνηκότων ἐδωρήσατο· αὐτὸς δὲ οὐδὲν 4
οὔτε παρ' ἰδιώτου οὔτε παρὰ πόλεως οὔτε παρὰ βασιλέως, καίτοι πολλῶν πολλὰ διδόντων αὐτῷ καὶ ὑπισχνουμένων, ἔλαβεν, ἀνέστησε μέντοι καὶ ἐκ τῶν
ὑπαρχόντων πάντα. καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις οὐδὲν 25
ἐξαίρετον ἔπραξε, τὸ δὲ δὴ θέατρον τὸ κυνηγετικὸν

τό τε βαλανεῖον τὸ ἐπώνυμον αὐτοῦ ἱερώσας πολλὰ καὶ θαυμαστὰ ἐποίησε. γέρανοί τε γὰρ ἀλλήλοις ἐμαχέσαντο καὶ ἐλέφαντες τέσσαρες, ἄλλα τε ἐς ἐνακισχίλια καὶ βοτὰ καὶ θηρία ἀπεσφάγη, καὶ αὐτὰ καὶ γυναῖκες, οὐ μέντοι ἐπιφανεῖς, συγκατειργάσαντο.
2 ἄνδρες τε πολλοὶ μὲν ἐμονομάχησαν, πολλοὶ δὲ καὶ ἀθρόοι ἔν τε πεζομαχίαις καὶ ἐν ναυμαχίαις ἠγωνίσαντο. τὸ γὰρ θέατρον αὐτὸ ἐκεῖνο ὕδατος ἐξαίφνης πληρώσας ἐσήγαγε μὲν καὶ ἵππους καὶ ταύρους καὶ ἄλλα τινὰ χειροήθη, δεδιδαγμένα πάνθ' ὅσα ἐπὶ τῆς γῆς πράττειν καὶ ἐν τῷ ὑγρῷ, ἐσήγαγε δὲ καὶ ἀνθρώ-
3 πους ἐπὶ πλοίων. καὶ οὗτοι μὲν ἐκεῖ, ὡς οἱ μὲν Κερκυραῖοι οἱ δὲ Κορίνθιοι ὄντες, ἐναυμάχησαν, ἄλλοι δὲ ἔξω ἐν τῷ ἄλσει τῷ τοῦ Γαΐου τοῦ τε Λουκίου, ὅ ποτε ὁ Αὔγουστος ἐπ' αὐτὸ τοῦτ' ὠρύξατο. καὶ γὰρ ἐνταῦθα τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ μονομαχία τε καὶ θηρίων σφαγή, κατοικοδομηθείσης σανίσι τῆς κατὰ
4 πρόσωπον τῶν εἰκόνων λίμνης καὶ ἰκρία πέριξ λαβούσης, τῇ δὲ δευτέρᾳ ἱπποδρομία καὶ τῇ τρίτῃ ναυμαχία τρισχιλίων ἀνδρῶν καὶ μετὰ τοῦτο καὶ πεζομαχία ἐγένετο· νικήσαντες γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Συρακουσίους, τούτοις γὰρ τοῖς ὀνόμασι χρησάμενοι ἐναυμάχησαν, ἐπεξῆλθον ἐς τὸ νησίδιον, καὶ προσβαλόντες τείχει τινὶ περὶ τὸ μνημεῖον πεποιημένῳ εἷλον αὐτό. ταῦτα μὲν ἐς ὄψιν ἥκοντα καὶ ἐφ' ἑκατὸν ἡμέρας ἐγένετο, παρέσχε δέ τινα καὶ ἐς ὠφέλειαν φέ-
5 ροντα αὐτοῖς· σφαιρία γὰρ ξύλινα μικρὰ ἄνωθεν ἐς τὸ θέατρον ἐρρίπτει, σύμβολον ἔχοντα τὸ μὲν ἐδωδίμου τινὸς τὸ δὲ ἐσθῆτος τὸ δὲ ἀργυροῦ σκεύους, ἄλλο χρυσοῦ, ἵππων, ὑποζυγίων, βοσκημάτων, ἀνδραπόδων, ἃ ἁρπάσαντάς τινας ἔδει πρὸς τοὺς δοτῆρας αὐτῶν ἀπενεγκεῖν καὶ λαβεῖν τὸ ἐπιγεγραμμένον.

διατελέσας δὲ ταῦτα, καὶ τῇ γε τελευταίᾳ ἡμέρᾳ 26
καταδακρύσας ὥστε πάντα τὸν δῆμον ἰδεῖν, οὐδὲν
ἔτι μέγα ἔπραξεν, ἀλλὰ τῷ ἐπιγιγνομένῳ ἔτει, ἐπί τε a. C. 81
τοῦ Φλαουίου καὶ ἐπὶ τοῦ Πολλίωνος τῶν ὑπάτων,
καθιερώσας ὅσα εἴρηται, μετήλλαξεν ἐν τοῖς ὕδασιν
ἐν οἷς καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὡς μὲν ἡ φήμη λέγει, πρὸς 2
τοῦ ἀδελφοῦ ἀναλωθείς, ὅτι καὶ πρότερον ἐπεβεβού-
λευτο ὑπ' αὐτοῦ, ὡς δέ τινες γράφουσι, νοσήσας·
ἔμπνουν γάρ τοι αὐτὸν ὄντα καὶ τάχα περιγενέσθαι
δυνάμενον ἐς λάρνακα χιόνος πολλῆς γέμουσαν ὁ
Δομιτιανὸς ἐνέβαλεν, ἵνα θᾶσσον ἀποθάνῃ. ἔτι γοῦν 3
ζῶντος αὐτοῦ ἔς τε τὴν Ῥώμην ἀφίππευσε καὶ ἐς τὸ
στρατόπεδον ἐσῆλθε, τήν τε ἐπίκλησιν καὶ τὴν ἐξου-
σίαν τοῦ αὐτοκράτορος ἔλαβε, δοὺς αὐτοῖς ὅσονπερ
καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐδεδώκει. ὁ δ' οὖν Τίτος ἀπο-
ψύχων εἶπε μὲν ὅτι ἓν μόνον ἐπλημμέλησα, τί δὲ δὴ
τοῦτο εἴη οὐ διεσάφησεν, ἀλλ' οὐδ' ἄλλος οὐδεὶς
ἀκριβῶς ἀνέγνω. οἱ μὲν γὰρ τὸ οἱ δὲ τὸ κατείκασαν·
κρατεῖ δ' οὖν, ὡς μέν τινες λέγουσιν, ὅτι τὴν Δομι- 4
τίαν τὴν τοῦ ἀδελφοῦ γυναῖκα ἔσχεν, ὡς δ' ἕτεροι,
οἷς ἐγὼ πείθομαι, ὅτι τὸν Δομιτιανὸν σαφῶς ἐπιβου-
λεύσαντά οἱ λαβὼν οὐκ ἀπέκτεινεν, ἀλλ' αὐτός τε
ὑπ' ἐκείνου παθεῖν τοῦτο μᾶλλον εἵλετο, καὶ τὴν
τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἀνδρὶ τοιούτῳ ἐξέδωκεν οἷον
ἡ διέξοδος τοῦ λόγου δηλώσει. ἦρξε δὲ δύο ἔτη καὶ
μῆνας δύο ἡμέρας τε εἴκοσιν, ὡς προείρηται.

EPITOME LIB. LXVII.

Δομιτιανὸς δὲ ἦν μὲν καὶ θρασὺς καὶ ὀργίλος, ἦν δὲ καὶ ἐπίβουλος καὶ κρυψίνους, ὥστε ἀφ' ἑκατέρων τῶν μὲν τὸ προπετὲς τῶν δὲ τὸ δόλιον ἔχων, πολλὰ μὲν ὡς σκηπτὸς ὀξέως ἐμπίπτων τισὶν ἐλυμαίνετο, πολλὰ δὲ καὶ ἐκ παρασκευῆς ἐκακούργει.
2 θεῶν μὲν γὰρ τὴν Ἀθηνᾶν ἐς τὰ μάλιστα ἤγαλλε, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰ Παναθήναια μεγάλως ἑώρταζε, καὶ ἐν αὐτοῖς ἀγῶνας καὶ ποιητῶν καὶ λογογράφων μονομάχων τε κατ' ἔτος ὡς εἰπεῖν ἐν τῷ Ἀλβανῷ ἐποίει· τοῦτο γὰρ τὸ χωρίον ὑπὸ τὸ ὄρος τὸ Ἀλβανόν, ἀφ' οὗπερ οὕτως ὠνομάσθη, ὃν ὥσπερ τινὰ ἀκρόπολιν
3 ἐξείλετο· ἄνθρωπον δὲ ἐφίλησε μὲν ἀληθῶς οὐδένα πλὴν γυναικῶν τινων, ἐπλάττετο δὲ ἀγαπᾶν ἀεὶ ὃν ἀεὶ μάλιστα ἀποσφάξαι ἤθελεν. οὕτω γὰρ ἄπιστος καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς χαριζομένους τι ἔς τε τὰ δεινότατα ὑπηρετοῦντας αὐτῷ ἐγένετο ὥσθ', ὁπότε τινὲς ἢ χρήματα αὐτῷ πολλὰ πορίσειαν ἢ ἀνθρώπους πολλοὺς συκοφαντήσειαν, πάντως αὐτοὺς ἔφθειρε, καὶ μάλιστα τοὺς δούλους τοὺς κατὰ δεσποτῶν τι
4 μηνύσαντας. καὶ οὕτω καὶ ἐκεῖνοι, καίπερ ἀργύριον καὶ τιμὰς καὶ ἀρχὰς ὁμοῦ οἱ λαμβάνοντες, οὔτ' ἐντιμότερον τῶν ἑτέρων οὔτ' ἀσφαλέστερον διῆγον, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῖς οἷς ὑπὸ τοῦ Δομιτιανοῦ παρακαλούμενοι

ἔπραττον ἀπώλλυντο, ἵνα δὴ καὶ τὰ ἀδικήματα ὑπ' αὐτῶν μόνων γεγονέναι δοκῇ. τῇ δ' αὐτῇ ταύτῃ διανοίᾳ καὶ προέγραψέ ποτε ὅτι αὐτοκράτωρ ὅταν μὴ κολάζῃ τοὺς συκοφάντας, αὐτός σφας ποιεῖ τοιούτους. Inde a 4, 1 V p. 705.

τοιοῦτος δὲ δὴ πρὸς πάντας παρ' ὅλην τὴν ἡγε- 2
μονίαν γενόμενος πολὺ καὶ ἑαυτὸν ὑπερεβάλετο ἐν τῇ τῶν τοῦ πατρὸς τοῦ τε ἀδελφοῦ φίλων ἀτίμῳ τε καὶ ὀλεθρίῳ μεταχειρίσει. καίτοι καὶ αὐτὸς γράμμα ἐξέθηκε τηρῶν πάντα τὰ πρός τε ἐκείνων καὶ πρὸς τῶν ἄλλων αὐτοκρατόρων δοθέντα τισίν. ἀλλὰ τοῦτο 2
μὲν καλλώπισμα ἄλλως ἦν. ἐμίσει γὰρ αὐτούς, ὅτι τε μὴ πάνθ' ὅσα ᾔτει, πολλά τε καὶ οὐ προσήκοντα ὄντα, παρέσχον αὐτῷ, καὶ ὅτι ἐν τιμῇ τινι ἐγεγένηντο· πᾶν γὰρ τὸ ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς ἀγαπηθέν τε ὑπ' αὐτῶν καὶ δυνηθὲν ἐν ἐχθροῦ μοίρᾳ ἐτίθετο. καὶ 3
διὰ τοῦτο, καίπερ καὶ αὐτὸς Ἐαρίνου τινὸς εὐνούχου ἐρῶν, ὅμως, ἐπειδὴ καὶ ὁ Τίτος ἰσχυρῶς περὶ τοὺς ἐκτομίας ἐσπουδάκει, ἀπηγόρευσεν ἐπὶ ἐκείνου ὕβρει μηδένα ἔτι ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῇ ἐκτέμνεσθαι. τὸ δ' ὅλον ἔλεγε τοὺς αὐτοκράτορας τοὺς μὴ πολλοὺς κολάζοντας οὐκ ἀγαθοὺς ἀλλ' εὐτυχεῖς εἶναι.

ὅτι ὁ αὐτὸς οὐκ ἐφρόντιζεν οὔτε τῶν τὸν Τίτον 4
ἐπαινούντων ὅτι μηδένα βουλευτὴν ἀπέκτεινεν, οὔθ' ὅτι ἡ γερουσία πολλάκις ἠξίου ψηφισθῆναι μὴ ἐξεῖναι τῷ αὐτοκράτορι τῶν ὁμοτίμων τινὰ ἀπολέσαι· πάνυ γὰρ οὖν σφισι πολὺ διέφερεν εἴτε ἰδίᾳ τινὰ αὐτῶν εἴτε καὶ δι' ἐκείνων καταχρήσαιτο, ὥσπερ τι ἀντειπεῖν ἢ καὶ μὴ καταψηφίσασθαί τινος δυναμένοις. ἐπῄνουν δὲ τὸν Τίτον τινὲς οὐχ ὅτι καὶ ἀκού- 5

2, 1, 4. καίτοι — 2, 1, ἦν inserta ex V p. 705.
2, 4, 1. ὅτι — 5, 4, ἕτερον inserta ex V p. 706.

οντος τοῦ Δομιτιανοῦ, ἴσον γὰρ ἂν ἡμάρτανον ὥσπερ
ἂν εἰ αὐτὸν ἐκεῖνον παρόντα καὶ ἀκούοντα ἐλοιδόρουν,
ἀλλ' ὅτι ἠπίστατο αὐτοὺς λάθρᾳ τοῦτο ποιοῦντας...
ἐπεί τοι καὶ ἕτερον σκηνοποιίᾳ τινὶ ἐοικὸς ἐγίγνετο.
6 αὐτός τε γὰρ καὶ φιλεῖν τὸν ἀδελφὸν καὶ πενθεῖν
προσεποιεῖτο, καὶ τούς τε ἐπαίνους τοὺς ἐπ' αὐτῷ
μετὰ δακρύων ἔλεξε καὶ ἐς τοὺς ἥρωας αὐτὸν σπου-
δῇ ἐσέγραψε, πάντα τὰ ἐναντιώτατα ὧν ἐβούλετο
σκηπτόμενος, ἀμέλει καὶ τὴν ἱπποδρομίαν τὴν τῶν
7 γενεσίων αὐτοῦ κατέλυσεν· καὶ οἱ ἄλλοι οὔθ' ὅπως
συνάχθοιντο οὔθ' ὅπως συνήδοιντο ἀσφαλῶς εἶχον,
τὸ μὲν ὅτι τὴν γνώμην αὐτοῦ λυπεῖν, τὸ δὲ ὅτι τὴν
προσποίησιν ἐλέγχειν ἔμελλον.

3 τὴν δὲ γυναῖκα τὴν Δομιτίαν ἐβουλεύσατο μὲν
a. C. 83 σφάξαι ἐπὶ μοιχείᾳ, παρακληθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Οὔρσου
ἀπεπέμψατο, τὸν Πάριν τὸν ὀρχηστὴν ἐν μέσῃ τῇ
ὁδῷ δι' αὐτὴν φονεύσας. ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ καὶ ἄν-
θεσι καὶ μύροις τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐτίμων, ἐκέλευσε
2 τούτους σφάττεσθαι. κἀκ τούτου τῇ ἀδελφιδῇ τῇ
ἰδίᾳ, ἤγουν τῇ Ἰουλίᾳ, ἀπαρακαλυπτότερον ὡς γαμε-
3 τῇ συνῴκει. πολλοὺς δὲ τῶν πρώτων ἀνδρῶν κατὰ
πολλὰς προφάσεις φόνοις τε καὶ ὑπερορίαις ἐκποδὼν
ποιούμενος, οὐδὲ τῶν ἀειπαρθένων ἐφείσατο ἀλλ'
ὡς καὶ ἠνδρωμένας ἐτιμωρήσατο, ὅτε καὶ λέγεται,
σκληρᾶς καὶ τραχείας τῆς περὶ αὐτὰς ἐξετάσεως γε-
νομένης καὶ πολλῶν αἰτιαθέντων καὶ κολαζομένων,
οὐκ ἐνεγκὼν εἷς τῶν ποντιφίκων Ἑλούιος Ἀγρίππας
ἀλλ' ἐκπλαγεὶς αὐτοῦ ἐν τῷ συνεδρίῳ, ὥσπερ εἶχεν,
ἀποψύξαι.

4 ὅτι καὶ ἐπὶ τούτῳ ἠγάλλετο, ὅτι τὰς ἀειπαρθένους
ὡς ἠνδρωμένας οὐ κατώρυξεν ἀλλ' ἄλλως ἀποθνή-
σκειν ἐκέλευσε. V p. 706.

ὅτι καὶ συχνοὺς μεθιστάς που κατεχρήσατο, καὶ οὐκ ὀλίγους γε αὐτοὺς ὑφ' ἑαυτῶν παρεσκεύαζε τρόπον τινὰ ἀποθνήσκειν, ἵνα ἐθελοντηδὸν ἀλλ' οὐχ ὑπ' ἀνάγκης δοκῶσι τοῦτο πάσχειν. ib.

ἐκστρατεύσας δὲ ἐς τὴν Γερμανίαν, καὶ μηδ' ἑο- 4
ρακώς που πόλεμον ἐπανῆκε. τί γὰρ δεῖ καὶ λέγειν a. C. 84
ἃ διὰ τοῦτο καὶ ἐκείνῳ τότε καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς
ὁμοίοις αὐτῷ αὐτοκράτορσιν ἀεὶ ἐδόθη, ἵνα μὴ προσ-
υποπτεύοντες ἔκ τε τῆς ὀλιγότητος καὶ ἐκ τῆς σμικρό-
τητος τῶν τιμῶν ἐλέγχεσθαι χαλεπαίνωσι; καίτοι καὶ 2
τοῦτο δεινότατον ἔσχεν, ὅτι καὶ κολακεύεσθαι ἤθελε,
καὶ ἀμφοτέροις ὁμοίως ἤχθετο, καὶ τοῖς θεραπεύουσι
καὶ τοῖς μή, τοῖς μὲν ὅτι θωπεύειν τοῖς δὲ ὅτι καταφρο-
νεῖν ἐδόκουν. οὐ μὴν ἀλλὰ τῇ μὲν βουλῇ χαίρειν ἐφ' οἷς
ἐψηφίζοντο προσεποιεῖτο, τὸν δὲ δὴ Οὖρσον ὀλίγου
ἀπέκτεινεν, ὅτι μὴ τοῖς πρασσομένοις ὑπ' αὐτοῦ ἠρέ-
σκετο, καὶ τῆς Ἰουλίας αἰτησαμένης ὕπατον ἀπέδειξεν.
οὐ μὴν ἀλλ' ἐπὶ πλεῖον ἐπαρθεὶς ὑπ' ἀνοίας ὕπατος 3
μὲν ἔτη δέκα ἐφεξῆς, τιμητὴς δὲ διὰ βίου πρῶτος δὴ καὶ
μόνος καὶ ἰδιωτῶν καὶ αὐτοκρατόρων ἐχειροτονήθη,
ῥαβδούχοις τε τέσσαρσι καὶ εἴκοσι καὶ τῇ στολῇ τῇ
ἐπινικίῳ, ὅταν ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσίῃ, χρῆσθαι
ἔλαβε. τόν τε Ὀκτώβριον Δομιτιανὸν ἀντωνόμασεν, 4
ὅτι ἐν αὐτῷ ἐγεγέννητο. τοῖς δὲ ἁρματηλάταις δύο
γένη ἕτερα, τὸ μὲν χρυσοῦν τὸ δὲ πορφυροῦν ὀνομά-
σας, προσκατέστησε. τοῖς τε θεωμένοις συχνὰ διὰ
τῶν σφαιρίων ἐδίδου, καί ποτε καὶ ἐδείπνισεν αὐ-
τοὺς κατὰ χώραν καθημένους, οἶνόν τέ σφισι πολ-
λαχῇ ῥέοντα νυκτὸς παρέσχεν. ἃ δὴ τοῖς μὲν πολλοῖς 5
ἐν ἡδονῇ, ὡς εἰκός, ἦν, τοῖς δὲ δυνατοῖς ὀλέθρου
αἴτια καθίστατο· οὐ γὰρ ἔχων ὁπόθεν ἀναλώσει, συ-

4, 2, 3. τῇ — 7, ἀπέδειξεν inserta ex V p. 706.

χνοὺς ἐφόνευε, τοὺς μὲν ἐσάγων ἐς τὸ βουλευτήριον, τῶν δὲ καὶ ἀπόντων κατηγορῶν. ἤδη δὲ καὶ ἐξ ἐπιβουλῆς ἐνίους λαθραίοις φαρμάκοις ἀπήλλασσε.

5 ὅτι Χαριόμηρος ὁ τῶν Χερούσκων βασιλεύς, ὑπὸ Χάττων ἐκ τῆς ἀρχῆς διὰ τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν ἐκπεσών, τὸ μὲν πρῶτον ἑταίρους τινὰς παρέλαβε καὶ κρείττων ἐν τῇ καθόδῳ ἐγένετο, ἔπειτα ἐγκαταλειφθεὶς ὑπ' αὐτῶν ἐπειδὴ ὁμήρους τοῖς Ῥωμαίοις ἔπεμψε, τὸν Δομιτιανὸν ἱκέτευσε καὶ συμμαχίας μὲν οὐκ ἔτυχε, χρήματα δὲ ἔλαβεν. U p. 390.

2 ὅτι ἐν τῇ Μυσίᾳ Λύγιοι Σουήβοις τισὶ πολεμωθέντες πρέσβεις ἔπεμψαν, αἰτοῦντες συμμαχίαν παρὰ Δομιτιανοῦ, καὶ ἔλαβον οὐ τῷ πλήθει ἰσχυρὰν ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι· ἑκατὸν γὰρ ἱππεῖς μόνοι αὐτοῖς ἐδόθησαν. ἀγανακτήσαντες ἐπὶ τούτῳ οἱ Σουῆβοι προσπαρέλαβον Ἰάζυγας, καὶ προπαρεσκευάζοντο ὡς καὶ μετ' αὐτῶν τὸν Ἴστρον διαβησόμενοι. ib.

3 ὅτι Μάσυος ὁ Σεμνόνων βασιλεὺς καὶ Γάννα παρθένος, ἣν δὲ μετὰ τὴν Οὐελήδαν ἐν τῇ Κελτικῇ θειάζουσα, ἦλθον πρὸς τὸν Δομιτιανόν, καὶ τιμῆς παρ' αὐτοῦ τυχόντες ἀνεκομίσθησαν. U p. 400.

6 μέγιστος δὲ δὴ πόλεμος Ῥωμαίοις τότε πρὸς τοὺς
a. C. 86 Δακοὺς ἐγένετο, ὧν τότε Δεκέβαλος ἐβασίλευε, δεινὸς μὲν συνεῖναι τὰ πολέμια δεινὸς δὲ καὶ πρᾶξαι καὶ ἐπελθεῖν εὔστοχος, ἀναχωρῆσαι καίριος, ἐνέδρας τεχνίτης, μάχης ἐργάτης, καὶ καλῶς μὲν νίκῃ χρήσασθαι καλῶς δὲ ἧτταν διαθέσθαι εἰδώς· ἀφ' οὗ δὴ καὶ ἀνταγωνιστὴς ἀξιόμαχος ἐπὶ πολὺ τοῖς Ῥωμαίοις
2 ἐγένετο. Δακοὺς δὲ αὐτοὺς προσαγορεύω, ὥσπερ

6, 1, 2. ὅτι Δούρας, οὗ ἡγεμονία ἐγίγνετο, ἑκὼν αὐτῆς παρεχώρησε τῷ Δεκεβάλῳ τῷ Δακῶν βασιλεῖ, ὅτι δεινὸς μὲν σ. τὰ π. ἦν δεινὸς V p. 709.

που καὶ αὐτοὶ ἑαυτοὺς καὶ οἱ Ῥωμαῖοί σφας ὀνομά-
ζουσιν, οὐκ ἀγνοῶν ὅτι Ἑλλήνων τινὲς Γέτας αὐτοὺς
λέγουσιν, εἴτ' ὀρθῶς εἴτε καὶ μὴ λέγοντες· ἐγὼ γὰρ
οἶδα Γέτας τοὺς ὑπὲρ τοῦ Αἵμου παρὰ τὸν Ἴστρον
οἰκοῦντας. ὁ Δομιτιανὸς μὲν οὖν ἐξεστρατεύσατο 3
μὲν ἐπ' αὐτούς, οὐ μέντοι καὶ τοῦ πολέμου προσή-
ψατο, ἀλλ' ἐν πόλει τινὶ Μυσίας ὑπομείνας ὕβριζεν
ὥσπερ εἰώθει· οὐ γὰρ ὅτι τό τε σῶμα ἄπονος καὶ
τὴν ψυχὴν ἄτολμος, ἀλλὰ καὶ ἀσωτότατος καὶ ἀσελ-
γέστατος καὶ πρὸς γυναῖκας καὶ πρὸς μειράκια ἦν.
ἄλλους δὲ πέμπων ἐς τὸν πόλεμον στρατηγοὺς τὰ
πλείω κακῶς ἀπήλλασσεν.

ὅτι ὁ αὐτὸς πταίσας τοῖς στρατιάρχαις ἐπεκάλει. 4
τὰ μὲν γὰρ ἀμείνω πάντα, καίτοι μηδὲν αὐτῶν πράτ-
των, προσεποιεῖτο, τῶν δὲ δὴ χειρόνων ἑτέρους, εἰ
καὶ ἐκ τῆς ἐκείνου τι κελεύσεως συνεβεβήκει, ᾐτιᾶτο.
καὶ ἐμίσει μὲν τοὺς κατορθώσαντάς τι, ἐμέμφετο δὲ
τοὺς πταίσαντας. V p. 709.

ὅτι ὁ Δομιτιανὸς Κουάδους καὶ Μαρκομάννους 7
ἀμύνασθαι, ὅτι μὴ ἐβοήθησάν οἱ κατὰ Δακῶν, ἠθέ- a. C. 90
λησε, καὶ ἦλθεν ἐς Παννονίαν σφίσι πολεμήσων,
καὶ τοὺς πρεσβευτὰς τοὺς δευτέρους, οὓς ἔπεμψαν
ὑπὲρ εἰρήνης, ἀπέκτεινεν. U p. 399.

ὅτι ὁ Δομιτιανὸς ἡττηθεὶς ὑπὸ Μαρκομάννων καὶ 2
φυγὼν ἔπεμψε διὰ ταχέων πρὸς τὸν Δεκέβαλον τὸν
Δακῶν βασιλέα, καὶ ἐς σπονδὰς αὐτὸν ὑπηγάγετο,
ἃς πολλάκις αἰτήσαντι αὐτῷ πρότερον οὐκ ἐδεδώκει.
καὶ ὃς ἐδέξατο μὲν τὴν σύμβασιν, δεινῶς γὰρ ἐτετα-
λαιπώρητο, οὐ μέντοι καὶ αὐτὸς ἠθέλησεν ἐς λόγους
αὐτῷ ἐλθεῖν, ἀλλ' ἔπεμψε τὸν Διῆγιν μετὰ τῶν ἀν-
δρῶν, τά τε ὅπλα καὶ αἰχμαλώτους τινάς, ὡς καὶ

6, 3, 3. ἀλλ' — 4, εἰώθει inserta ex V p. 709.

3 μόνους ἐκείνους ἔχων, δώσοντα. γενομένου δὲ τού-
του ὁ Δομιτιανὸς τῷ Διήγιδι διάδημα ἐπέθηκε κα-
θάπερ ὡς ἀληθῶς κεκρατηκὼς καὶ βασιλέα τινὰ τοῖς
Δακοῖς δοῦναι δυνάμενος, καὶ τοῖς στρατιώταις καὶ
τιμὰς καὶ ἀργύριον ἐχαρίσατο, καὶ ἐς τὴν Ῥώμην ὡς
νενικηκὼς ἀπέστειλε τά τε ἄλλα καὶ πρέσβεις παρὰ
τοῦ Δεκεβάλου ἐπιστολήν τε, ὥς γε ἔφασκεν, ἣν ἐλέ-
4 γετο πεπλακέναι. καὶ πολλοῖς τὴν ἑορτὴν πομπείοις
ἐκόσμησεν οὐκ ἐξ ὧν εἷλε, πᾶν γὰρ τοὐναντίον καὶ
προσανάλωσε ταῖς σπονδαῖς, συχνὰ μὲν καὶ αὐτίκα
χρήματα καὶ δημιουργοὺς παντοίας τέχνης καὶ εἰρη-
νικῆς καὶ πολεμικῆς τῷ Δεκεβάλῳ δούς, συχνὰ δὲ καὶ
ἀεὶ δώσειν ὑποσχόμενος, ἀλλ' ἐκ τῶν βασιλικῶν
ἐπίπλων· τούτοις γὰρ ὡς καὶ αἰχμαλώτοις ἀεί ποτε
ἐχρῆτο, ἅτε καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτὴν δεδουλωμένος.
U p. 400.

8 καὶ τοσαῦτα αὐτῷ ἐψηφίσθη ὥστε πᾶσαν ὀλίγου
δεῖν τὴν οἰκουμένην τὴν ὑπ' αὐτὸν οὖσαν εἰκόνων
αὐτοῦ καὶ ἀνδριάντων καὶ ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν ἐμ-
a. C. 91 πλησθῆναι. ἐποίησε δὲ καὶ θέαν πολυτελῆ, ἐν ᾗ
ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐς ἱστορίαν ἐπίσημον παρελάβομεν,
πλὴν ὅτι καὶ παρθένοι τῷ δρομικῷ ἠγωνίσαντο· μετὰ
δὲ ταῦτα ἑορτάς τινας νικητηρίους δῆθεν ἐπιτελῶν
2 ἀγῶνας συχνοὺς ἐποίησε. τοῦτο μὲν γὰρ ἐν τῷ
ἱπποδρόμῳ μάχας καὶ πεζῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ ἱπ-
πέων αὖ συνέβαλε, τοῦτο δὲ καὶ ἐν καινῷ τινι χω-
ρίῳ ναυμαχίαν ἐπετέλεσε. καὶ ἀπέθανον ἐν αὐτῇ
πάντες μὲν ὀλίγου δεῖν οἱ ναυμαχήσαντες, συχνοὶ
3 δὲ καὶ ἐκ τῶν θεωμένων· ὑετοῦ γὰρ πολλοῦ καὶ
χειμῶνος σφοδροῦ ἐξαίφνης γενομένου οὐδενὶ ἐπέ-
τρεψεν ἐκ τῆς θέας ἀπαλλαγῆναι, ἀλλ' αὐτὸς μαν-
δύας ἀλλασσόμενος ἐκείνους οὐδὲν εἴασε μεταβαλεῖν,

καὶ ἐκ τούτου ἐνόσησαν οὐκ ὀλίγοι καὶ ἐτελεύτησαν.
ἐφ' ᾧ που παραμυθούμενος αὐτοὺς δεῖπνόν σφισι 4
δημοσίᾳ διὰ πάσης τῆς νυκτὸς παρέσχε. πολλάκις
δὲ καὶ τοὺς ἀγῶνας νύκτωρ ἐποίει, καὶ ἔστιν ὅτε καὶ
νάνους καὶ γυναῖκας συνέβαλλε.

τὸ μὲν οὖν πλῆθος οὕτω τότε ἐδείπνισεν, αὖθις 9
δὲ τοὺς πρώτους τῆς γερουσίας καὶ τῶν ἱππέων τόνδε
τὸν τρόπον. οἶκον μελάντατον ἁπανταχόθεν ἔκ τε
τῆς ὀροφῆς καὶ ἐκ τῶν τοίχων τοῦ τ' ἐδάφους παρα-
σκευάσας, καὶ κλισίας ἐπ' αὐτοῦ τοῦ δαπέδου γυμνὰς
ὁμοίας ἑτοιμάσας, ἐσεκάλεσεν αὐτοὺς μόνους νυκτὸς
ἄνευ τῶν ἀκολούθων. καὶ πρῶτον μὲν στήλην τα- 2
φοειδῆ ἑκάστῳ σφῶν παρέστησε, τό τε ὄνομα αὐτοῦ
ἔχουσαν καὶ λυχνοῦχον μικρόν, οἷος ἐν τοῖς μνημείοις
κρεμάννυνται· ἔπειτα παῖδες εὐπρεπεῖς γυμνοί, μέ-
λανι καὶ αὐτοὶ κεχρισμένοι, ἐσῆλθον ὥσπερ εἴδωλα,
καὶ περιελθόντες αὐτοὺς μετ' ὀρχήσεώς τινος φοβε-
ρᾶς πρὸ ποδῶν ἱδρύθησαν· καὶ μετὰ τοῦτο πάνθ' 3
ὅσαπερ ἐν τοῖς ἐναγίσμασι καθαγίζεται, καὶ ἐκείνοις
μέλανα ἐν σκεύεσιν ὁμοίοις προσηνέχθη, ὥστε καὶ
φοβεῖσθαι καὶ τρέμειν καθ' ἕκαστον αὐτῶν πάντας,
ἀεί τε ὅσον οὐκ ἤδη σφαγήσεσθαι προσδέχεσθαι,
ἄλλως τε καὶ ὅτι παρά τε τῶν ἄλλων σιωπὴ πολλὴ
ὥσπερ ἐν τεθνηκόσιν ἤδη ἦν, καὶ αὐτὸς ὁ Δομιτια-
νὸς πάντα ἔς τε θανάτους καὶ ἐς σφαγὰς φέροντα
διελάλει. τέλος δὲ ἀφῆκε μὲν αὐτούς, προαπαλλάξας 4
δὲ δὴ τοὺς οἰκέτας σφῶν τοὺς ἐν τοῖς προθύροις
ἑστηκότας, δι' ἑτέρων τινῶν ἀγνώστων τοὺς μὲν ὀχή-
μασι τοὺς δὲ φορείοις παραδοὺς πολὺ πλέον δέος
αὐτοῖς ἐνέβαλε. ἄρτι δὲ ἕκαστός σφων οἴκαδε ἐσε-
ληλύθει καὶ τρόπον τινὰ ἀναπνεῖν ἤρχετο, καὶ αὐτῷ
ἐσηγγέλθη ὅτι παρὰ τοῦ Αὐγούστου τις ἥκοι. προσ- 5

δοκώντων τε ἐκ τούτου τότε δὴ πάντως ἀπολεῖσθαι,
ἐσεκόμισέ τις τὴν στήλην ἀργυρᾶν οὖσαν, εἶτ' ἄλλος
ἄλλο τι καὶ ἕτερος ἕτερον τῶν σκευῶν τῶν ἐν τῷ
δείπνῳ παρατεθέντων, πολυτελεστάτου τινὸς γένους
πεποιημένα· καὶ τέλος ὁ παῖς ἐκεῖνος, τὸ δαιμόνιον
ἑκάστῳ, λελουμένος τε καὶ κεκοσμημένος . . . καὶ
οὕτω διὰ πάσης τῆς νυκτὸς φοβούμενοι τὰ δῶρα
ἔλαβον.
6 ὁ μὲν οὖν Δομιτιανὸς τοιαῦτα νικητήρια, ἢ ὥς
γε ὁ ὅμιλος ἔλεγε, τοιούτους ἐναγισμοὺς ἐπί τε τοῖς
ἐν τῇ Δακίᾳ καὶ ἐπὶ τοῖς ἐν τῇ Ῥώμῃ τεθνηκόσιν
ἐποίησε, καί τινας καὶ τότε τῶν πρώτων ἀπέσφαξε,
τοῦ τε θάψαντος τὸ σῶμα ἑνὸς αὐτῶν, ὅτι ἐν τοῖς
10 ἐκείνου χωρίοις ἐτεθνήκει, τὴν οὐσίαν ἀφείλετο· ἐν
δὲ τῷ Δακικῷ πολέμῳ καὶ τάδε συνεκύρησεν ἀξιό-
λογα. ὁ γὰρ Ἰουλιανὸς ἐπιταχθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκρά-
τορος τῷ πολέμῳ τἄλλα τε παρεσκευάσατο εὖ, καὶ
τοὺς στρατιώτας τά τε ἑαυτῶν ὀνόματα καὶ τὰ τῶν
ἑκατοντάρχων ἐπὶ τὰς ἀσπίδας ἐπιγράψαι ἐκέλευσεν,
ἵνα ἐκφανέστεροι οἵ τι ἀγαθὸν αὐτῶν ἢ κακὸν ποιοῦν-
2 τες γένωνται. συμβαλὼν δὲ ἐν ταῖς Τάπαις τοῖς
πολεμίοις πλείστους αὐτῶν ἀπέκτεινεν· ἐν οἷς καὶ
Οὐεζίνας, τὰ δεύτερα μετὰ Δεκέβαλον ἔχων, ἐπειδὴ
οὐκ ἠδυνήθη διαφυγεῖν ζῶν, πέπτωκεν ἐξεπίτηδες ὡς
καὶ τετελευτηκώς, κἀκ τούτου λαθὼν τῆς νυκτὸς
3 ἔφυγεν. δείσας οὖν ὁ Δεκέβαλος μὴ καὶ ἐπὶ τὰ βα-
σίλεια αὐτοῦ οἱ Ῥωμαῖοι ἅτε κεκρατηκότες ὁρμήσωσι,
τά τε δένδρα τὰ ἐπ' αὐτῶν ὄντα ἔκοψε καὶ ὅπλα τοῖς
στελέχεσι περιέθηκεν, ἵνα φοβηθέντες ὡς καὶ στρα-
τιωτῶν ὄντων ἀναχωρήσωσιν· ὃ καὶ ἐγένετο.
11 Ἀντώνιος δέ τις ἐν Γερμανίᾳ ἄρχων κατὰ τοῦτον
τὸν χρόνον τῷ Δομιτιανῷ ἐπανέστη, ὃν Λούκιος

Μάξιμος κατηγωνίσατο καὶ καθεῖλεν· ὃς ἐπὶ μὲν τῇ
νίκῃ οὐδὲν μέγα ἄξιός ἐστιν ἐπαινεῖσθαι, πολλοὶ γὰρ
που καὶ ἄλλοι παρὰ δόξαν ἐνίκησαν, οἵ τε στρατιῶ-
ται αὐτῷ συνηγωνίσαντο· ὅτι δὲ τὰ γράμματα ὅσα 2
ἐν τοῖς τοῦ Ἀντωνίου κιβωτίοις εὑρέθη, παρὰ βραχὺ
τὴν ἑαυτοῦ ἀσφάλειαν πρὸς τὸ μηδένα ἐξ αὐτῶν
συκοφαντηθῆναι θέμενος ἔκαυσεν, οὐχ ὁρῶ πῶς ἂν
αὐτὸν ἀξίως ὑμνήσαιμι. ὁ δὲ Δομιτιανὸς ἀφορμῆς
ἐντεῦθεν εὐπορήσας, ἐπὶ τοὺς φόνους καὶ τῶν γραμ-
μάτων χωρὶς ὁρμήσας, οὐδ᾽ ἂν εἴποι τις ὅσους ἀπέ-
κτεινεν. οὕτω γὰρ δὴ καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ ἐπὶ τούτῳ 3
κατέγνω ὥσθ᾽, ἵνα μηδεμία μνήμη τῶν θανατουμέ-
νων ὑπολειφθῇ, ἐκώλυσέ σφας ἐς τὰ ὑπομνήματα
ἐσγραφῆναι. οὐ μὴν οὐδὲ περὶ τῶν ἀναιρεθέντων
τῇ βουλῇ τι ἐπέστειλε, καίπερ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν,
ὥσπερ τὴν τοῦ Ἀντωνίου, πέμψας ἐς τὴν Ῥώμην καὶ
ἐς τὴν ἀγορὰν ἐκθείς. εἷς δ᾽ οὖν τις νεανίσκος Ἰού- 4
λιος Καλουάστρος, κεχιλιαρχηκὼς ἐς βουλείας ἐλπίδα,
παραδοξότατα ἐσώθη. ἐπειδὴ γὰρ πολλάκις κατὰ μό-
νας συμμεμιχὼς ἠλέγχετο, καὶ οὐκ εἶχεν ὅπως ἄλλως
τὴν αἰτίαν τῆς συνωμοσίας ἀπολύσηται, ἔφη κατ᾽
ἐρωτικὴν χρείαν αὐτῷ συγγεγονέναι· καὶ γὰρ ἦν
οἷος ἐρᾶσθαι δύνασθαι. καὶ ὁ μὲν οὕτως ἀφείθη,
ἐγὼ δ᾽ ἓν ἔτι τοῦτο εἰπὼν περὶ τῶν τότε γενομένων
παύσομαι. Λουκιανὸς Πρόκλος βουλευτής, γέρων 5
ἐν ἀγρῷ τὰ πολλὰ διατρίβων, συνεξῆλθε μὲν αὐτῷ
ἐκ τῆς Ῥώμης καταναγκάσαντι, ἵνα μὴ δόξῃ κινδυ-
νεύοντα αὐτὸν προλιπεῖν καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀποθάνῃ,

11, 1, 4. πολλοὶ — 6, συνηγωνίσαντο inserta ex V p. 709.

11, 3. 1. οὕτω — ἐκθείς inserta ex V p. 709, ubi praecedit ὅτι τὸ σύμπαν πλῆθος τῶν ὑπὸ Δομιτιανοῦ κολασθέντων οὐδ᾽ ἂν εὑρεῖν τις δυνηθείη.

τῆς δ' ἀγγελίας ἐλθούσης ἔφη τε "ἐνίκησας, αὐτο-
κράτορ, ὥσπερ ηὐχόμην· ἀπόδος οὖν με τῷ ἀγρῷ",
καὶ ἐγκαταλιπὼν αὐτὸν ἀπῆλθεν ἐς τὸ χωρίον, καὶ
οὐκέτι μετὰ τοῦτο, καίτοι πολὺν ἐπιζήσας χρόνον,
προσῆλθεν αὐτῷ.
6 ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ἐπετήδευσάν τινες, φαρ-
μάκῳ βελόνας χρίοντες, κεντεῖν αὐταῖς οὓς ἐβούλοντο·
καὶ πολλοὶ μὲν ἐκείνων μηδὲ αἰσθόμενοι ἔθνησκον,
πολλοὶ δὲ καὶ μηνυθέντες ἐτιμωρήθησαν. καὶ τοῦτο
οὐκ ἐν τῇ Ῥώμῃ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ ὡς εἰπεῖν
τῇ οἰκουμένῃ ἐγένετο.
12 Τραιανῷ δὲ δὴ τῷ Οὐλπίῳ καὶ Ἀκιλίῳ Γλαβρίωνι
ὑπατεύσασι τότε τὰ αὐτὰ σημεῖα λέγεται γενέσθαι·
καὶ ἀπ' αὐτῶν τῷ μὲν Γλαβρίωνι ὄλεθρος, τῷ δὲ
2 Τραιανῷ ἡ τῆς αὐτοκρατορίας ἀρχὴ προερρέθη. γυνὴ
γάρ τις ὅτι ἀπεδύσατο ἐναντίον εἰκόνος τοῦ Δομι-
τιανοῦ, ἐκρίθη τε καὶ ἀπώλετο. ἐν δὲ τοῖς τότε τε-
λευτήσασι πολλοῖς οὖσι καὶ Μέτιος Πομπουσιανὸς
3 ἐγένετο, ὃν ὁ μὲν Οὐεσπασιανὸς μαθὼν ἐκ φήμης
τινὸς ὅτι μοναρχήσει οὐδὲν κακὸν εἰργάσατο, ἀλλὰ
καὶ ἐτίμα, λέγων ὅτι πάντως μου μνημονεύσει καὶ
πάντως με ἀντιτιμήσει· ἐκεῖνος δὲ πρότερον μὲν ἐς
4 Κύρνον ἐξώρισε, τότε δὲ καὶ ἐφόνευσεν, ἐγκληθέντα
ἄλλα τε καὶ ὅτι τὴν οἰκουμένην ἐν τοῖς τοῦ κοιτῶνος
τοίχοις εἶχεν ἐγγεγραμμένην, καὶ τὰς δημηγορίας τὰς
τῶν βασιλέων τῶν τε ἄλλων ἀνδρῶν τῶν πρώτων,
τὰς παρὰ τῷ Λιουίῳ γεγραμμένας, ἐξειλόχει τε καὶ
5 ἀνεγίνωσκε. Μάτερνον δὲ σοφιστήν, ὅτι κατὰ τυράν-
νων εἰπέ τι ἀσκῶν, ἀπέκτεινε. συνεγίνετο δὲ καὶ
αὐτὸς τοῖς κατηγορήσουσι καὶ τοῖς καταμαρτυρήσουσι,
καὶ συνέπλαττε καὶ συνετίθει πάνθ' ὅσα λεχθῆναι
ἔδει. καὶ πολλάκις καὶ τοῖς δεσμώταις κατὰ μόνας

ἐλάλει, τὰ δεσμὰ αὐτῶν ἐν ταῖς χερσὶ κατέχων· οὔτε γὰρ ἄλλοις τὰ λεχθησόμενα ἐπίστευσε, καὶ ἐκείνους καὶ δεδεμένους ἐδεδίει.

ἔπραξε δέ τι καὶ ὡς τιμητὴς ἀξιόλογον· Καικί- 13
λιον γὰρ Ῥουφῖνον ἀπήλασεν ἐκ τοῦ συνεδρίου, ὅτι a. C. 94
ὠρχεῖτο, Κλαύδιόν τε Πακᾶτον τῷ δεσπότῃ καίπερ
ἑκατονταρχηκότα ἀπέδωκεν, ὅτι ἠλέγχθη δοῦλος ὤν. 2
οὐ μὴν καὶ τὸ μέλλον ῥηθῆναι τούτοις ὅμοιόν ἐστιν, ὅπερ ὡς αὐτοκράτωρ ἐπεποιήκει· τὸν γὰρ δὴ Ῥούστικον τὸν Ἀρουλῆνον ἀπέκτεινεν ὅτι ἐφιλοσόφει καὶ ὅτι τὸν Θρασέαν ἱερὸν ὠνόμαζε, καὶ Ἑρέννιον Σενεκίωνα ὅτι τε οὐδεμίαν ἀρχὴν ἐν πολλῷ βίῳ μετὰ τὴν ταμιείαν ᾐτήκει καὶ ὅτι τοῦ Πρίσκου τοῦ Ἑλουιδίου
τὸν βίον συνέγραψεν. ἄλλοι τε ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης 3
τῆς κατὰ τὴν φιλοσοφίαν αἰτίας συχνοὶ διώλοντο, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἐξηλάθησαν αὖθις ἐκ τῆς Ῥώμης. Ἰουουέντιος μέντοι τις Κέλσος συνομόσας τε ἀνὰ πρώτους μετά τινων ἐπ' αὐτῷ καὶ κατηγορηθεὶς
ἐπὶ τούτῳ θαυμαστῶς ἐσώθη. μέλλων γὰρ ἁλίσκε- 4
σθαι ᾐτήσατο δι' ἀπορρήτων εἰπεῖν τι αὐτῷ, κἀν τούτῳ προσκυνήσας αὐτῷ, δεσπότην τε καὶ θεόν, ἃ παρὰ τῶν ἄλλων ἤδη προσηγορεύετο, πολλάκις ὀνομάσας, "οὐδὲν μὲν" ἔφη "πεποίηκα τοιοῦτον, ἂν δ' ἀναβολὴν λάβω, πολυπραγμονήσω πάντα, καὶ συχνούς σοι καὶ μηνύσω καὶ ἐξελέγξω." ἀφεθείς τε ἐπὶ τούτῳ οὔτε ἐνέδειξέ τινα, καὶ ἄλλοτε ἄλλας προφάσεις προτείνων διήγαγε μέχρις οὗ Δομιτιανὸς ἀπέθανεν.

ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἡ ὁδὸς ἡ ἀπὸ Σινοέσσης ἐς 14
Ποτεόλους ἄγουσα λίθοις ἐστορέσθη. κἀν τῷ αὐτῷ a. C. 95
ἔτει ἄλλους τε πολλοὺς καὶ τὸν Φλαούιον Κλήμεντα ὑπατεύοντα, καίπερ ἀνεψιὸν ὄντα καὶ γυναῖκα καὶ αὐτὴν συγγενῆ ἑαυτοῦ Φλαουίαν Δομιτίλλαν

2 ἔχοντα, κατέσφαξεν ὁ Δομιτιανός. ἐπηνέχθη δὲ ἀμ-
φοῖν ἔγκλημα ἀθεότητος, ὑφ' ἧς καὶ ἄλλοι ἐς τὰ τῶν
Ἰουδαίων ἔθη ἐξοκέλλοντες πολλοὶ κατεδικάσθησαν,
καὶ οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δὲ τῶν γοῦν οὐσιῶν ἐστε-
ρήθησαν· ἡ δὲ Δομιτίλλα ὑπερωρίσθη μόνον ἐς
3 Πανδατερίαν. τὸν δὲ δὴ Γλαβρίωνα τὸν μετὰ τοῦ
Τραιανοῦ ἄρξαντα, κατηγορηθέντα τά τε ἄλλα καὶ
οἷα οἱ πολλοὶ καὶ ὅτι καὶ θηρίοις ἐμάχετο, ἀπέκτει-
νεν. ἐφ' ᾧ που καὶ τὰ μάλιστα ὀργὴν αὐτῷ ὑπὸ
φθόνου ἔσχεν, ὅτι ὑπατεύοντα αὐτὸν ἐς τὸ Ἀλβανὸν
ἐπὶ τὰ νεανισκεύματα ὠνομασμένα καλέσας λέοντα
ἀποκτεῖναι μέγαν ἠνάγκασε, καὶ ὃς οὐ μόνον οὐδὲν
ἐλυμάνθη ἀλλὰ καὶ εὐστοχώτατα αὐτὸν κατειργάσατο.
4 ὑποπτεύων οὖν ἐκ τούτων πάντας ἀνθρώπους
οὐκέτι οὐδὲ ἐν τοῖς ἐξελευθέροις, ὥσπερ οὐδὲ ἐν τοῖς
ἐπάρχοις, οὕς γε καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ἡγεμονίαν κρί-
νεσθαι ἐποίει, ἐλπίδα ἀσφαλείας εἶχε. καὶ τὸν Ἐπα-
φρόδιτον δὲ τὸν Νέρωνος πρότερον μὲν ἐξεδίωξε,
τότε δὲ καὶ ἔσφαξεν, ἐπικαλέσας αὐτῷ ὅτι μὴ ἤμυνε
τῷ Νέρωνι, ἵν' ἐκ τῆς τιμωρίας, ἣν ὑπὲρ ἐκείνου
ἐποιεῖτο, πόρρωθεν τοὺς ἰδίους ἐξελευθέρους ἐκφο-
5 βήσῃ μηδὲν τοιοῦτον τολμῆσαι. οὐ μὴν ὠφελήθη τι
a. C. 96 ἐκ τούτου, ἀλλὰ καὶ ἐπεβουλεύθη τῷ ἑξῆς ἔτει ἐπί
τε Γαΐου Οὐάλεντος, ὃς ἐνενηκοστῷ ἔτει ὑπατεύσας
ἐτελεύτησε, καὶ ἐπὶ Γαΐου Ἀντιστίου ὑπάτων, καὶ
ἀπώλετο. ἐπέθεντο δὲ αὐτῷ καὶ συνεσκευάσαντο
τὴν πρᾶξιν Παρθένιός τε ὁ πρόκοιτος αὐτοῦ, καίπερ
οὕτω τιμώμενος παρ' αὐτοῦ ὡς καὶ ξιφηφορεῖν, καὶ
Σιγηρὸς ἐν τῇ προκοιτίᾳ καὶ αὐτὸς ὤν, Ἔντελλός τε ὁ
τὰ τῆς ἀρχῆς βιβλία διέπων μετὰ Στεφάνου ἀπελευ-
2 θέρου. καὶ αὐτὸ οὔτε ἡ Δομιτία ἡ γυνὴ αὐτοῦ οὔτε δὲ
ὁ Νωρβανὸς ὁ ἔπαρχος οὐδ' ὁ σύναρχος Πετρώνιος

Σεκοῦνδος ἠγνόησαν, ὥς γε καὶ λέγονται· ἥ τε γὰρ
Δομιτία ἀεί ποτε ὑπ' αὐτοῦ ἐμισεῖτο καὶ διὰ τοῦτ'
ἐφοβεῖτο μὴ καὶ ἀποθάνῃ, καὶ οἱ ἄλλοι οὐκέτ' αὐτὸν
ἐφίλουν, οἱ μὲν ὅτι ἐνεκαλοῦντό τινα, οἱ δ' ὅτι προσε-
δέχοντο. ἤκουσα δὲ ἔγωγε καὶ ἐκεῖνο ὅτι πάντας 3
ἅμα αὐτοὺς ὁ Δομιτιανὸς ὑποπτεύσας ἀποκτεῖναι
ἠθέλησε, καί σφων τὰ ὀνόματα ἐς σανίδιον φιλύρινον
δίθυρον ἐσγράψας ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον ἐν τῇ κλίνῃ
ἐν ᾗ ἀνεπαύετο ὑπέθηκε, καὶ αὐτὸ παιδίον τι τῶν
γυμνῶν τῶν ψιθύρων καθεύδοντος αὐτοῦ μεθ' ἡμέραν
ἀφελόμενον εἶχεν, οὐκ εἰδὸς ὅ,τι φέροι, προστυχοῦσα 4
δὲ αὐτῷ ἡ Δομιτία τά τε γεγραμμένα ἀνέγνω καὶ ἐμή-
νυσε καὶ ἐκείνοις, κἀκ τούτου καὶ ἄλλως διανοού-
μενοι συνετάχυναν τὴν ἐπιβουλήν. οὐ μέντοι πρότε-
ρον ἐπεχείρησαν ἔργῳ πρὶν τὸν διαδεξόμενον τὴν
ἀρχὴν αὐτοῦ βεβαιώσασθαι. διελέξαντο μὲν δὴ καὶ 5
ἄλλοις τισί, μηδενὸς δὲ ἐκείνων δεξαμένου, πάντες
γὰρ αὐτοὺς ὡς διαπειρωμένους σφῶν ἐφοβήθησαν,
ἐπὶ τὸν Νερούαν ἦλθον, ἐπειδὴ καὶ εὐγενέστατος καὶ
ἐπιεικέστατος ἦν, καὶ προσέτι καὶ ἐκινδύνευσε δια-
βληθεὶς ὑπ' ἀστρολόγων. ἐξ οὗπερ ῥᾷον ἔπεισαν
αὐτὸν ἀναδέξασθαι τὴν ἡγεμονίαν. πάντως γὰρ καὶ 6
ὁ Δομιτιανὸς τῶν πρώτων τάς τε ἡμέρας καὶ τὰς ὥρας
ἐν αἷς ἐγεγέννηντο διασκοπῶν, οὐκ ὀλίγους κἀκ τού-
του τῶν ἐλπιζομένων ἐν δυνάμει τινὶ ἔσεσθαι προαν-
ήλισκε· καὶ τόν γε Νερούαν ἀπέσφαξεν ἄν, εἰ μή
τις τῶν ἀστρολόγων εὔνοιαν αὐτῷ ἔχων ἔφη ὅτι
ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τελευτήσει.

καὶ οὐ γάρ ἐστιν οὐδὲν τῶν τηλικούτων ἀπρό- 16
οπτον, ἄλλα τε αὐτῷ σημεῖα ἐγένετο, καὶ αὐτὸς ἐν
τῷ ὕπνῳ τόν τε Ῥούστικον ξίφει προσιέναι οἱ, καὶ
τὴν Ἀθηνᾶν, ἣν ἐν τῷ κοιτῶνι ἱδρυμένην εἶχε, τὰ

ὅπλα ἀποβεβληκέναι καὶ ἐπὶ ἅρματος ἵππων μελάνων ἐς χάσμα ἐσπίπτειν ἔδοξεν. ὃ δὲ δὴ μάλιστα διὰ πάν-
2 των ἄξιον θαυμάσαι ἐστί, Λαργῖνός τις Πρόκλος δημοσίᾳ προειπὼν ἐν Γερμανίᾳ ὅτι τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν ᾗ ἀπέθανε τελευτήσει, ἀνεπέμφθη τε ἐς τὴν Ῥώμην ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἐσαχθεὶς πρὸς τὸν Δομιτιανὸν ἔφη καὶ τότε τοῦθ' οὕτως ἕξειν, καὶ καταδικασθεὶς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἀνεβλήθη τε ὅπως διαφυγόντος αὐτοῦ τὸν κίνδυνον ἀποθάνῃ, κἂν τούτῳ τοῦ Δομιτιανοῦ σφαγέντος ἐσώθη καὶ δέκα μυριάδας δραχμῶν
3 παρὰ τοῦ Νερούα ἔλαβεν. ἕτερός τέ τις πρότερόν ποτε εἰπὼν αὐτῷ καὶ ὁπότε καὶ ὅπως φθαρήσεται, ἔπειτα ἐρωτηθεὶς ὁποίῳ αὐτὸς τέλει τοῦ βίου χρήσεται, καὶ ἀποκρινάμενος ὅτι ὑπὸ κυνῶν ἀναλωθήσεται, ἐκελεύσθη μὲν ζῶν κατακαυθῆναι καὶ τὸ πῦρ αὐτῷ προσήχθη, ὑετοῦ δὲ ἐν τούτῳ πολλοῦ καταρρυέντος ἥ τε πυρὰ ἐσβέσθη καὶ ἐκεῖνον κύνες ὀπίσω τὼ χεῖρε δεδεμένον καὶ ἐπικείμενον ἐπ' αὐτῆς εὑρόντες διεσπάραξαν.

17 ἔχω δὲ καὶ ἄλλο τι εἰπεῖν παραδοξότατον, ὃ ἐπειδὰν περὶ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ φράσω, σημανῶ. ἐπειδὴ γὰρ τάχιστα ἐκ τοῦ δικαστηρίου ἀνέστη καὶ ἀναπαύσεσθαι τὸ μεθημερινόν, ὥσπερ εἰώθει, ἔμελλε, πρῶτον μὲν τοῦ ξίφους, ὃ ἀεί ποτε ὑπὸ τῷ προσκεφαλαίῳ αὐτοῦ ἔκειτο, τὸ σιδήριον ὁ Παρθένιος ἐξεῖλεν, ὅπως μὴ χρήσηται, ἔπειτα τὸν Στέφανον ἐρρωμενέστερον
2 τῶν ἄλλων ὄντα ἐσέπεμψε· καὶ ἐκεῖνος ἔπληξε μὲν τὸν Δομιτιανόν, οὐ μὴν καιρίαν, ἀλλὰ καταβληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἔκειτο. οὕτω δὲ δείσας μὴ διαφύγῃ, ἐπεσεπήδησεν, ἢ ὥς γέ τισι δοκεῖ, Μάξιμον ἐξελεύθερον ἐπεσέπεμψε. καὶ ὅ τε Δομιτιανὸς οὕτω κατεσφάγη, καὶ ὁ Στέφανος παραχρῆμα συνδραμόντων ἐπ'

αὐτὸν τῶν οὐ συμμετεσχηκότων τῆς συνωμοσίας προσαπώλετο.

ὃ δ' εἶπον ὅτι ὑπὲρ πάντα τἆλλα θαυμάσας ἔχω, 18
τόδ' ἐστίν. Ἀπολλώνιός τις Τυανεὺς ἔν τε τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ καὶ τῇ ὥρᾳ αὐτῇ ἐκείνῃ ἐν ᾗ ὁ Δομιτιανὸς
ἐσφάττετο, τοῦτο γὰρ ὕστερον ἐκ τῶν ἑκατέρωθεν
γενομένων ἠκριβώθη, ἀναβὰς ἐπί τινα λίθον ὑψηλὸν
ἐν Ἐφέσῳ, ἢ καὶ ἑτέρωθι, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος
ταῦτα εἶπεν "καλῶς, Στέφανε, εὖ γε, Στέφανε· παῖε 2
τὸν μιαιφόνον. ἔπληξας, ἔτρωσας, ἀπέκτεινας." τοῦτο
μὲν οὕτως ἐγένετο, κἂν μυριάκις τις ἀπιστήσῃ· Δομιτιανὸς δὲ ἔζησε μὲν ἔτη τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα καὶ μῆνας δέκα καὶ ἡμέρας ἓξ καὶ εἴκοσιν, ἐμονάρχησε δὲ ἔτη πεντεκαίδεκα καὶ ἡμέρας πέντε. καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα Φυλλὶς ἡ τροφὸς κλέψασα ἔθαψεν.

EPITOME LIB. LXVIII.

Μετὰ δὲ Δομιτιανὸν Νερούαν Κοκκήιον οἱ Ῥω-
μαῖοι ἀπέδειξαν αὐτοκράτορα. μίσει δὲ τοῦ Δομιτια-
νοῦ αἱ εἰκόνες αὐτοῦ, πολλαὶ μὲν ἀργυραῖ πολλαὶ
δὲ καὶ χρυσαῖ οὖσαι, συνεχωνεύθησαν, καὶ ἐξ αὐτῶν
2 μεγάλα χρήματα συνελέγη· καὶ αἱ ἁψῖδες πλεῖσται
δὴ ἑνὶ ἀνδρὶ ποιούμεναι καθῃρέθησαν. καὶ ὁ Νε-
ρούας τούς τε κρινομένους ἐπ' ἀσεβείᾳ ἀφῆκε καὶ
τοὺς φεύγοντας κατήγαγε, τούς τε δούλους καὶ τοὺς
ἐξελευθέρους τοὺς τοῖς δεσπόταις σφῶν ἐπιβουλεύ-
σαντας πάντας ἀπέκτεινε. καὶ τοῖς μὲν τοιούτοις
οὐδ' ἄλλο τι ἔγκλημα ἐπιφέρειν ἐπὶ τοὺς δεσπότας
ἐφῆκε, τοῖς δὲ δὴ ἄλλοις οὔτ' ἀσεβείας οὔτ' Ἰουδαϊ-
κοῦ βίου καταιτιᾶσθαί τινας συνεχώρησε. πολλοὶ
δὲ καὶ τῶν συκοφαντησάντων θάνατον κατεδικάσθη-
3 σαν· ἐν οἷς καὶ Σέρας ἦν ὁ φιλόσοφος. ταραχῆς
οὖν γενομένης οὐ τῆς τυχούσης ἐκ τοῦ πάντας πάν-
των κατηγορεῖν, λέγεται Φρόντωνα τὸν ὕπατον εἰπεῖν
ὡς κακὸν μέν ἐστιν αὐτοκράτορα ἔχειν ἐφ' οὗ μηδενὶ
μηδὲν ἔξεστι ποιεῖν, χεῖρον δὲ ἐφ' οὗ πᾶσι πάντα·
καὶ ὁ Νερούας ἀκούσας ταῦτα ἀπηγόρευσε τοῦ λοιποῦ
γίνεσθαι τὰ τοιαῦτα. ἦν δὲ ὁ Νερούας ὑπό τε τοῦ
γήρως καὶ ὑπ' ἀρρωστίας, ἀφ' ἧς καὶ τὴν τροφὴν
2 ἀεί ποτε ἤμει, ἀσθενέστερος. ἀπεῖπε δὲ καὶ ἀνδρι-

άντας αὐτῷ χρυσοῦς ἢ ἀργυροῦς γίνεσθαι. τοῖς δὲ τῶν οὐσιῶν ἐπὶ τοῦ Δομιτιανοῦ μάτην ἐστερημένοις πάντα ἀπέδωκεν ὅσα ἐν τῷ βασιλείῳ ἔτι ὄντα εὑρέθη. τοῖς τε πάνυ πένησι τῶν Ῥωμαίων ἐς χιλιάδα καὶ πεντακοσίας μυριάδας γῆς κτῆσιν ἐχαρίσατο, βουλευταῖς τισι τήν τε ἀγορασίαν αὐτῶν καὶ τὴν διανομὴν προστάξας. χρημάτων δὲ ἀπορῶν πολλὰ μὲν ἱμάτια καὶ 2
σκεύη καὶ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ, ἄλλα τε ἔπιπλα καὶ ἐκ τῶν ἰδίων καὶ ἐκ τῶν βασιλικῶν, πολλὰ δὲ καὶ χωρία καὶ οἰκίας, μᾶλλον δὲ πάντα πλὴν τῶν ἀναγκαίων, ἀπέδοτο· οὐ μέντοι καὶ περὶ τὰς τιμὰς αὐτῶν ἐμικρολογήσατο, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ πολλοὺς εὐηργέτησε. καὶ πολλὰς μὲν θυσίας πολλὰς δὲ ἱπποδρο- 3
μίας ἄλλας τέ τινας θέας κατέλυσε, συστέλλων ὡς οἷόν τε τὰ δαπανήματα. ὤμοσε δὲ καὶ ἐν τῷ συνεδρίῳ μηδένα τῶν βουλευτῶν φονεύσειν, ἐβεβαίωσέ τε τὸν ὅρκον καίπερ ἐπιβουλευθείς. ἔπραττε δὲ οὐδὲν ὅ,τι μὴ μετὰ τῶν πρώτων ἀνδρῶν. ἐνομοθέτησε 4
δὲ ἄλλα τε καὶ περὶ τοῦ μὴ εὐνουχίζεσθαί τινα μηδὲ ἀδελφιδῆν γαμεῖν. τὸν δὲ Ῥοῦφον τὸν Οὐεργίνιον, καίπερ πολλάκις αὐτοκράτορα ὀνομασθέντα, οὐκ ὤκνησεν ὑπατεύσας συνάρχοντα προσλαβεῖν· ἐφ' οὗ τῷ a. C. 97
μνήματι τελευτήσαντος ἐπεγράφη ὅτι νικήσας Οὐίνδικα τὸ κράτος οὐχ ἑαυτῷ περιεποιήσατο ἀλλὰ τῇ πατρίδι.

Νερούας δὲ οὕτως ἦρχε καλῶς ὥστε ποτὲ εἰπεῖν 3
"οὐδὲν τοιοῦτον πεποίηκα ὥστε μὴ δύνασθαι τὴν ἀρχήν τε καταθέσθαι καὶ ἀσφαλῶς ἰδιωτεῦσαι." Κράσσου 2
τε Καλπουρνίου, τῶν Κράσσων ἐκείνων ἐκγόνου, ἐπιβεβουλευκότος μετὰ καὶ ἄλλων αὐτῷ, παρεκαθίσατό τε αὐτοὺς ἐν τινι θέᾳ ἀγνοοῦντας ἔτι ὅτι καταμεμήνυνται, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ξίφη, λόγῳ μὲν ἵν'

ἐπισκέψωνται αὐτά, ὅπερ εἴωθε γίγνεσθαι, εἰ ὀξέα
ἐστίν, ἔργῳ δὲ ἐπιδεικνύμενος ὅτι οὐδὲν αὐτῷ μέλει
3 κἂν αὐτοῦ παραχρῆμα ἀποθάνῃ. Αἰλιανὸς δὲ ὁ Κα-
σπέριος ἄρχων καὶ ὑπ' αὐτοῦ, καθάπερ ὑπὸ τοῦ Δο-
μιτιανοῦ, τῶν δορυφόρων γενόμενος τοὺς στρατιώτας
ἐστασίασε κατ' αὐτοῦ, παρασκευάσας ἐξαιτῆσαί τινας
ὥστε θανατωθῆναι. πρὸς οὓς ὁ Νερούας τοσοῦτον
ἀντέσχεν ὥστε καὶ τὴν κλεῖν ἀπογυμνῶσαι καὶ τὴν
σφαγὴν αὐτοῦ προδεῖξαι. οὐ μήν τι καὶ ἤνυσεν, ἀλλ'
4 ἀνῃρέθησαν οὓς ὁ Αἰλιανὸς ἐβουλήθη. ὅθεν ὁ Νε-
ρούας διὰ τὸ γῆρας καταφρονούμενος ἀνέβη τε ἐς τὸ
Καπιτώλιον, καὶ ἔφη γεγωνήσας "ἀγαθῇ τύχῃ τῆς
τε βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων καὶ ἐμοῦ
αὐτοῦ Μάρκον Οὔλπιον Νερούαν Τραιανὸν ποιοῦ-
μαι." καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ συνεδρίῳ Καίσαρά τε
αὐτὸν ἀπέδειξε, καὶ ἐπέστειλεν αὐτῷ αὐτοχειρίᾳ,
ἦρχε δὲ τῆς Γερμανίας ἐκεῖνος, τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ
4 δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν. οὕτω μὲν ὁ Τραιανὸς Καῖ-
σαρ καὶ μετὰ τοῦτο αὐτοκράτωρ ἐγένετο, καίτοι συγ-
γενῶν τοῦ Νερούα ὄντων τινῶν. ἀλλ' οὐ γὰρ τῆς
τῶν κοινῶν σωτηρίας ὁ ἀνὴρ τὴν συγγένειαν προετί-
μησεν, οὐδ' αὖ ὅτι Ἴβηρ ὁ Τραιανὸς ἀλλ' οὐκ Ἰταλὸς
οὐδ' Ἰταλιώτης ἦν, ἧττόν τι παρὰ τοῦτο αὐτὸν ἐποι-
2 ήσατο, ἐπειδὴ μηδεὶς πρόσθεν ἀλλοεθνὴς τὸ τῶν
Ῥωμαίων κράτος ἐσχήκει· τὴν γὰρ ἀρετὴν ἀλλ' οὐ
a. C. 98 τὴν πατρίδα τινὸς ἐξετάζειν δεῖν ᾤετο. πράξας δὲ
ταῦτα μετήλλαξεν, ἄρξας ἔτει ἑνὶ καὶ μησὶ τέσσαρσι
καὶ ἡμέραις ἐννέα· προεβεβήκει δ' ἐς πέντε καὶ ἑξή-
κοντα ἔτη καὶ μῆνας δέκα καὶ ἡμέρας δέκα.

5 Τραιανῷ δὲ ὄναρ ἐγεγόνει, πρὶν αὐταρχῆσαι,
τοιόνδε· ἐδόκει ἄνδρα πρεσβύτην ἐν ἱματίῳ καὶ
ἐσθῆτι περιπορφύρῳ, ἔτι δὲ καὶ στεφάνῳ ἐστολισμέ-

νον, οἷά που καὶ τὴν γερουσίαν γράφουσι, δακτυλίῳ τινὶ σφραγῖδα αὐτῷ ἔς τε τὴν ἀριστερὰν σφαγὴν καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἐς τὴν δεξιὰν ἐπιβεβληκέναι. ὡς δὲ 2
αὐτοκράτωρ ἐγένετο, ἐπέστειλε τῇ βουλῇ αὐτοχειρίᾳ ἄλλα τε καὶ ὡς οὐδένα ἄνδρα ἀγαθὸν ἀποσφάξοι ἢ ἀτιμάσοι, καὶ ταῦτα καὶ ὅρκοις οὐ τότε μόνον ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐπιστώσατο.

ὅτι οὗτος ὤμοσεν ὡς οὐ μιαιφονήσει, καὶ τοῦτο 3
ἔργῳ ἐνεπέδωσε καίπερ ἐπιβουλευθείς. τῇ τε γὰρ φύσει οὐδὲν οὔτε διπλοῦν οὔτε δόλιον οὔτε τραχὺ εἶχεν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς ἐφίλει καὶ ἐδεξιοῦτο καὶ ἐτίμα, τῶν δὲ ἄλλων ἠμέλει· τὸ δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἡλικίας πεπαίτερος ἐγεγόνει. V p. 710.

Αἰλιανὸν δὲ καὶ τοὺς δορυφόρους τοὺς κατὰ 4
Νερούα στασιάσαντας ὡς καὶ χρησόμενός τι αὐτοῖς, μεταπεμψάμενος ἐκποδὼν ἐποιήσατο. ἐς δὲ τὴν Ῥώ- a. C. 99
μην ἐσελθὼν πολλὰ ἐποίει πρός τε διόρθωσιν τῶν κοινῶν καὶ πρὸς χάριν τῶν ἀγαθῶν, ἐκείνων τε διαφερόντως ἐπιμελούμενος, ὡς καὶ ταῖς πόλεσι ταῖς ἐν Ἰταλίᾳ πρὸς τὴν τῶν παίδων τροφὴν πολλὰ χαρίσασθαι, καὶ τούτους εὐεργετῶν. Πλωτῖνα δὲ ἡ γυνὴ 5
αὐτοῦ ὅτε πρῶτον ἐς τὸ παλάτιον ἐσῄει, ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμοὺς καὶ πρὸς τὸ πλῆθος μεταστραφεῖσα εἶπε "τοιαύτη μέντοι ἐνταῦθα ἐσέρχομαι οἷα καὶ ἐξελθεῖν βούλομαι." καὶ οὕτω γε ἑαυτὴν διὰ πάσης τῆς ἀρχῆς διήγαγεν ὥστε μηδεμίαν ἐπηγορίαν σχεῖν.

διατρίψας δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ χρόνον τινὰ ἐστράτευ- 6 a. C. 100
σεν ἐπὶ Δακούς, τά τε πραχθέντα αὐτοῖς λογιζόμενος, τοῖς τε χρήμασιν ἃ κατ' ἔτος ἐλάμβανον, βαρυνόμενος τάς τε δυνάμεις αὐτῶν αὐξανομένας καὶ τὰ φρονήματα ὁρῶν. πυθόμενος δὲ ὁ Δεκέβαλος τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ ἐφο- 2
βήθη, ἅτε καὶ εὖ εἰδὼς ὅτι πρότερον μὲν οὐ Ῥωμαίους

ἀλλὰ Δομιτιανὸν ἐνενικήκει, τότε δὲ ὡς πρός τε Ῥω-
μαίους καὶ πρὸς Τραιανὸν αὐτοκράτορα πολεμήσοι.
πλεῖστον γὰρ ἐπί τε δικαιότητι καὶ ἐπ' ἀνδρείᾳ τῇ τε
3 ἁπλότητι τῶν ἠθῶν διέπρεπε. τῷ τε γὰρ σώματι
ἔρρωτο, δεύτερον γὰρ καὶ τεσσαρακοστὸν ἔτος ἄγων
ἦρξεν, ὡς ἐξ ἴσου πάντα τοῖς ἄλλοις τρόπον τινὰ
πονεῖσθαι, καὶ τῇ ψυχῇ ἤκμαζεν ὥστε μήθ' ὑπὸ νεότη-
4 τος θρασύνεσθαι μήθ' ὑπὸ γήρως ἀμβλύνεσθαι. καὶ
οὔτ' ἐφθόνει οὔτε καθῄρει τινά, ἀλλὰ καὶ πάνυ πάν-
τας τοὺς ἀγαθοὺς ἐτίμα καὶ ἐμεγάλυνε, καὶ διὰ
τοῦτο οὔτε ἐφοβεῖτό τινα αὐτῶν οὔτε ἐμίσει. διαβο-
λαῖς τε ἥκιστα ἐπίστευε, καὶ ὀργῇ ἥκιστα ἐδουλοῦτο,
τῶν τε χρημάτων τῶν ἀλλοτρίων ἴσα καὶ φόνων τῶν
7 ἀδίκων ἀπείχετο. καὶ ἐδαπάνα πάμπολλα μὲν ἐς τοὺς
πολέμους πάμπολλα δὲ ἐς τὰ τῆς εἰρήνης ἔργα, καὶ
πλεῖστα καὶ ἀναγκαιότατα καὶ ἐν ὁδοῖς καὶ ἐν λιμέσι
καὶ ἐν οἰκοδομήμασι δημοσίοις κατασκευάσας οὐδε-
2 νὸς αἷμα ἐς οὐδὲν αὐτῶν ἀνάλωσεν. οὕτω γάρ που
καὶ μεγαλόφρων καὶ μεγαλογνώμων ἔφυ ὥστε καὶ τῷ
ἱπποδρόμῳ ἐπιγράψαι ὅτι ἐξαρκοῦντα αὐτὸν τῷ τῶν
Ῥωμαίων δήμῳ ἐποίησεν, ἐπειδὴ διαφθαρέντα πῃ καὶ
3 μείζω καὶ περικαλλέστερον ἐξειργάσατο. φιλούμενός
τε οὖν ἐπ' αὐτοῖς μᾶλλον ἢ τιμώμενος ἔχαιρε, καὶ τῷ τε
δήμῳ μετ' ἐπιεικείας συνεγίνετο καὶ τῇ γερουσίᾳ
σεμνοπρεπῶς ὡμίλει, ἀγαπητὸς μὲν πᾶσι, φοβερὸς
δὲ μηδενὶ πλὴν πολεμίοις ὤν. καὶ γὰρ θήρας καὶ
συμποσίων ἔργων τε καὶ βουλευμάτων τε συμμετεῖχε
σφίσι, καὶ πολλάκις καὶ τέταρτος ὠχεῖτο, ἔς τε τὰς
οἰκίας αὐτῶν καὶ ἄνευ γε φρουρᾶς ἔστιν ὧν ἐσιὼν
4 εὐθυμεῖτο. παιδείας μὲν γὰρ ἀκριβοῦς, ὅση ἐν λό-
γοις, οὐ μετέσχε, τό γε μὴν ἔργον αὐτῆς καὶ ἠπίστατο

6, 3, 3. ὡς — 4, πονεῖσθαι inserta ex V p. 709.

καὶ ἐποίει. οὐδὲ ἔστιν ὅ,τι οὐκ ἄριστον εἶχε. καὶ
οἶδα μὲν ὅτι καὶ περὶ μειράκια καὶ περὶ οἶνον ἐσπου-
δάκει· ἀλλ' εἰ μέν τι ἐκ τούτων ἢ αἰσχρὸν ἢ κακὸν
ἢ ἐδεδράκει ἢ ἐπεπόνθει, ἐπηγορίαν ἂν εἶχε, νῦν
δὲ τοῦ τε οἴνου διακόρως ἔπινε καὶ νήφων ἦν, ἔν τε
τοῖς παιδικοῖς οὐδένα ἐλύπησεν. εἰ δὲ καὶ φιλοπό- 5
λεμος ἦν, ἀλλὰ τῇ τε κατορθώσει καὶ τῇ τοῦ ἐχθίστου
μὲν καθαιρέσει τοῦ οἰκείου δὲ αὐξήσει ἠρκεῖτο. οὐδὲ
γὰρ οὐδ' ὅπερ εἴωθεν ἐν τοῖς τοιούτοις γίγνεσθαι, τὸ
τοὺς στρατιώτας ἐξογκοῦσθαί τε καὶ ὑπερφρονεῖν,
συνέβη ποτὲ ἐπ' αὐτοῦ· οὕτως ἐγκρατῶς αὐτῶν ἦρχε.

διὰ ταῦτα μὲν οὖν οὐκ ἀπεικότως ὁ Δεκέβαλος
αὐτὸν ἐδεδίει· στρατεύσαντι δὲ τῷ Τραιανῷ κατὰ 8
τῶν Δακῶν καὶ ταῖς Τάπαις, ἔνθα ἐστρατοπέδευον
οἱ βάρβαροι, πλησιάσαντι μύκης μέγας προσεκομίσθη,
γράμμασι Λατίνοις λέγων ὅτι ἄλλοι τε τῶν συμμάχων
καὶ Βοῦροι παραινοῦσι Τραιανῷ ὀπίσω ἀπιέναι καὶ
εἰρηνῆσαι. συμβαλὼν δὲ αὐτοῖς ὁ Τραιανὸς πολλοὺς 2
μὲν τῶν οἰκείων τραυματίας ἐπεῖδε, πολλοὺς δὲ τῶν
πολεμίων ἀπέκτεινεν· ὅτε καὶ ἐπιλιπόντων τῶν ἐπι-
δέσμων οὐδὲ τῆς ἑαυτοῦ ἐσθῆτος λέγεται φείσασθαι,
ἀλλ' ἐς τὰ λαμπάδια ταύτην κατατεμεῖν, τοῖς δὲ τε-
λευτήσασι τῶν στρατιωτῶν ἐν τῇ μάχῃ βωμόν τε
στῆσαι καὶ κατ' ἔτος ἐναγίζειν κελεῦσαι. ὡς δὲ καὶ 3
ἐς αὐτὰ τὰ ἄκρα ἐπεχείρησεν ἀναβῆναι, λόφους ἐκ a. C. 101
λόφων μετὰ κινδύνων καταλαμβάνων, καὶ τοῖς τῶν
Δακῶν βασιλείοις ἐπέλασεν, ὅ τε Λούσιος ἑτέρωθι
προσβαλὼν καὶ ἐφόνευσε πολλοὺς καὶ ἐζώγρησε πλεί-
ονας, τηνικαῦτα ὁ Δεκέβαλος πρέσβεις πέμψας τοὺς
ἀρίστους τῶν πιλοφόρων, καὶ δι' αὐτῶν τοῦ αὐτο-
κράτορος δεηθείς, οὐδὲν ὅ,τι οὐχ ἑτοίμως τῶν προσ-
ταχθέντων ἔσχε συνθέσθαι.

9 ὅτι ὁ Δεκέβαλος ἐπεπόμφει μὲν καὶ πρὸ τῆς ἥτ-
της πρέσβεις, οὐκέτι τῶν κομητῶν ὥσπερ πρότερον,
2 ἀλλὰ τῶν πιλοφόρων τοὺς ἀρίστους. καὶ ἐκεῖνοι τά
τε ὅπλα ῥίψαντες καὶ ἑαυτοὺς ἐς τὴν γῆν καταβα-
λόντες ἐδεήθησαν τοῦ Τραιανοῦ μάλιστα μὲν αὐτῷ
τῷ Δεκεβάλῳ καὶ ἐς ὄψιν καὶ ἐς λόγους αὐτοῦ ἐλθεῖν,
ὡς καὶ πάντα τὰ κελευσθησόμενα ποιήσοντι, ἐπι-
τραπῆναι, εἰ δὲ μή, σταλῆναί γέ τινα τὸν συμβη-
σόμενον αὐτῷ. καὶ ἐπέμφθη ὁ Σούρας καὶ Κλαύδιος
3 Λιουιανὸς ὁ ἔπαρχος. ἐπράχθη δὲ οὐδέν· ὁ γὰρ Δε-
κέβαλος οὐδὲ ἐκείνοις ἐτόλμησε συμμῖξαι, ἔπεμψε δὲ
καὶ τότε. ὁ δὲ Τραιανὸς ὄρη τε ἐντετειχισμένα ἔλαβε,
καὶ ἐν αὐτοῖς τά τε ὅπλα τά τε μηχανήματα καὶ τὰ
αἰχμάλωτα τό τε σημεῖον τὸ ἐπὶ τοῦ Φούσκου ἁλὸν
4 εὗρε. δι' οὖν ταῦτα ὁ Δεκέβαλος, ἄλλως τε καὶ
ἐπειδὴ ὁ Μάξιμος ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τήν τε ἀδελφὴν
αὐτοῦ καὶ χωρίον τι ἰσχυρὸν εἷλεν, οὐδὲν ὅ,τι οὐχ
ἑτοίμως τῶν προσταχθέντων ἔσχε συνθέσθαι, οὐχ
ὅτι καὶ ἐμμενεῖν αὐτοῖς ἔμελλεν, ἀλλ' ἵν' ἐκ τῶν πα-
5 ρόντων ἀναπνεύσῃ. τὰ γὰρ ὅπλα καὶ τὰ μηχανήματα
τούς τε μηχανοποιοὺς παραδοῦναι καὶ τοὺς αὐτομό-
λους ἀποδοῦναι, τά τε ἐρύματα καθελεῖν καὶ τῆς
χώρας τῆς ἑαλωκυίας ἀποστῆναι, καὶ προσέτι τούς
τε αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους τοῖς Ῥωμαίοις νομίζειν,
6 καὶ μήτ' αὐτῶν ὅλως τινὰ ὑποδέχεσθαι μήτε στρα-
τιώτῃ τινὶ ἐκ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς χρῆσθαι, τοὺς
γὰρ πλείστους τούς τε ἀρίστους ἐκεῖθεν ἀναπείθων
προσεποιεῖτο, καὶ ἄκων ὡμολόγησε, πρός τε τὸν
Τραιανὸν ἐσελθὼν καὶ ἐς τὴν γῆν πεσὼν καὶ προσκυ-
7 νήσας αὐτὸν καὶ τὰ ὅπλα ἀπορρίψας. καὶ πρέ-
σβεις ἐπὶ τούτοις ἐς τὸ βουλευτήριον ἔπεμψεν, ὅπως
καὶ παρ' ἐκείνου τὴν εἰρήνην βεβαιώσηται. ταῦτα

συνθέμενος καὶ στρατόπεδον ἐν Ζερμιζεγεθούσῃ καταλιπών, τήν τε ἄλλην χώραν φρουραῖς διαλαβών, ἐς Ἰταλίαν ἀνεκομίσθη. U p. 401.

καὶ οἱ παρὰ τοῦ Δεκεβάλου πρέσβεις ἐς τὸ συνέ- 10
δριον ἐσήχθησαν, τά τε ὅπλα καταθέντες συνῆψαν a. C. 103
τὰς χεῖρας ἐν αἰχμαλώτων σχήματι καὶ εἶπόν τέ τινα καὶ ἱκέτευσαν, καὶ οὕτω τήν τε εἰρήνην ἐσπείσαντο
καὶ τὰ ὅπλα ἀπέλαβον. Τραιανὸς δὲ τά τε νικητήρια 2
ἤγαγε καὶ Δακικὸς ἐπωνομάσθη, ἔν τε τῷ θεάτρῳ μονομάχους συνέβαλε, καὶ γὰρ ἔχαιρεν αὐτοῖς, καὶ τοὺς ὀρχηστὰς ἐς τὸ θέατρον ἐπανήγαγε, καὶ γὰρ ἑνὸς αὐτῶν τοῦ Πυλάδου ἤρα, οὐ μέντοι, οἷα πολεμικὸς ἀνήρ, τἆλλα ἧττον διῆγεν ἢ καὶ ἧττον ἐδίκαζεν, ἀλλὰ τοτὲ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ τοῦ Αὐγούστου, τοτὲ δ' ἐν τῇ στοᾷ τῇ Λιουίᾳ ὠνομασμένῃ, πολλάκις δὲ καὶ ἄλλοθι ἔκρινεν ἐπὶ βήματος.

ἐπεὶ δὲ ὁ Δεκέβαλος πολλὰ παρὰ τὰς συνθήκας 3
ἀπηγγέλλετο αὐτῷ ποιῶν, καὶ ὅπλα κατεσκευάζετο, καὶ τοὺς αὐτομολοῦντας ἐδέχετο, τά τε ἐρύματα ἐπεσκεύαζε, παρά τε τοὺς ἀστυγείτονας ἐπρεσβεύετο, καὶ τοῖς τἀναντία οἱ φρονήσασι πρότερον ἐλυμαίνετο, καὶ τῶν Ἰαζύγων καὶ χώραν τινὰ ἀπετέμετο, ἣν μετὰ ταῦτα ἀπαιτήσασιν αὐτοῖς Τραιανὸς οὐκ ἀπέδωκεν,
οὕτω δὴ καὶ αὖθις πολέμιον αὐτὸν ἡ βουλὴ ἐψηφί- 4
φίσατο, καὶ ὁ Τραιανὸς δι' ἑαυτοῦ καὶ αὖθις, ἀλλ' οὐ δι' ἑτέρων στρατηγῶν τὸν πρὸς ἐκεῖνον πόλεμον ἐποιήσατο.

ὅτι τῶν Δακῶν συχνῶν μεθισταμένων πρὸς 11
Τραιανόν, καὶ δι' ἄλλα τινὰ ἐδεήθη αὖθις ὁ Δεκέ- a. C. 104
βαλος εἰρήνης. ὡς δ' οὐκ ἐπείσθη τά τε ὅπλα καὶ ἑαυτὸν παραδοῦναι, τὰς δυνάμεις φανερῶς ἤθροιζε
καὶ τοὺς περιχώρους προσπαρεκάλει, λέγων ὅτι ἐὰν 2

αὐτὸν πρόωνται καὶ αὐτοὶ κινδυνεύσουσι, καὶ ὅτι
ἀσφαλέστερον καὶ ῥᾷον μεθ' ἑαυτοῦ, πρίν τι κακὸν
παθεῖν, ἀγωνισάμενοι τὴν ἐλευθερίαν φυλάξουσιν
ἢ ἂν σφᾶς τε ἀπολλυμένους περιίδωσι καὶ αὐτοὶ
ὕστερον, ἐρημωθέντες τῶν συμμάχων, χειρωθῶσιν.
U p. 402.
3 καὶ ὁ Δεκέβαλος κατὰ μὲν τὸ ἰσχυρὸν κακῶς
ἔπραττε, δόλῳ δὲ δὴ καὶ ἀπάτῃ ὀλίγου μὲν καὶ τὸν
Τραιανὸν ἀπέκτεινε, πέμψας ἐς τὴν Μυσίαν αὐτο-
μόλους τινάς, εἴ πως αὐτὸν εὐπρόσοδον ὄντα καὶ
ἄλλως, τότε δὲ καὶ διὰ τὴν τοῦ πολέμου χρείαν πάντα
ἁπλῶς τὸν βουλόμενον ἐς λόγους δεχόμενον κατερ-
γάσαιντο. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐκ ἠδυνήθησαν πρᾶξαι,
συλληφθέντος τινὸς ἐξ ὑποψίας καὶ πᾶν τὸ ἐπιβού-
12 λευμα αὐτοῦ ἐκ βασάνων ὁμολογήσαντος· Λογγῖνον
δέ τινα στρατοπέδου Ῥωμαϊκοῦ ἐξηγούμενον καὶ δει-
νὸν ἐν τοῖς πολέμοις αὐτῷ γεγενημένον προσκαλε-
σάμενος, καὶ ἀναπείσας συμμῖξαι οἱ ὡς καὶ τὰ προσ-
ταχθησόμενα ποιήσων, συνέλαβε καὶ ἀνέκρινε δη-
μοσίᾳ περὶ τῶν τοῦ Τραιανοῦ βουλευμάτων, ἐπειδή
τε μηδὲν ὁμολογῆσαι ἠθέλησεν, ἐν ἀδέσμῳ φυλακῇ
2 περιῆγε. καὶ πρέσβιν τινὰ πέμψας πρὸς τὸν Τραια-
νὸν ἠξίου τήν τε χώραν μέχρι τοῦ Ἴστρου κομίσασθαι
καὶ τὰ χρήματα, ὅσα ἐς τὸν πόλεμον ἐδεδαπανήκει,
ἀπολαβεῖν ἐπὶ τῷ τὸν Λογγῖνόν οἱ ἀποδοῦναι. ἀπο-
κριναμένου δέ τινα αὐτῷ μέσα, ἐξ ὧν οὔτε ἐν μεγάλῳ
οὔτε ἐν σμικρῷ λόγῳ τὸν Λογγῖνον ποιεῖσθαι δόξειν
ἔμελλε, τοῦ μήτ' ἀπολέσθαι αὐτὸν μήτ' ἐπὶ πολλῷ
3 σφίσιν ἀνασωθῆναι, Δεκέβαλος μὲν ἔτι διασκοπῶν
ὅτι πράξῃ ἀνεῖχεν, Λογγῖνος δὲ ἐν τούτῳ φαρμάκου

12, 2, 1. πρέσβιν — 4, ἀπολαβεῖν inserta ex U p. 402.

διὰ τοῦ ἀπελευθέρου εὐπορήσας ὑπέσχετό τε αὐτῷ
τὸν Τραιανὸν καταλλάξειν, ἵνα ὡς ἥκιστα ὑποτοπήσῃ
τὸ γενησόμενον, μὴ καὶ φυλακὴν αὐτοῦ ἀκριβεστέραν
ποιήσηται, καὶ γράμματά τινα ἱκετείαν ἔχοντα γράψας
ἔδωκε τῷ ἐξελευθέρῳ πρὸς τὸν Τραιανὸν ἀποκομίσαι,
ἵν' ἐν ἀσφαλείᾳ γένηται. καὶ οὕτως ἀπελθόντος 4
αὐτοῦ τὸ φάρμακον νυκτὸς ἔπιε καὶ ἀπέθανε. γενο-
μένου δὲ τούτου ὁ Δεκέβαλος ἐξήτησε παρὰ τοῦ
Τραιανοῦ τὸν ἀπελεύθερον, τό τε σῶμα τοῦ Λογγί-
νου καὶ δέκα αἰχμαλώτους ἀντιδώσειν οἱ ὑποσχόμε-
νος, καὶ εὐθύς γε τὸν ἑκατόνταρχον τὸν ἁλόντα μετ'
αὐτοῦ ἔπεμψεν ὡς καὶ ταῦτα διαπράξοντα· παρ' οὗ 5
πάντα τὰ κατὰ τὸν Λογγῖνον ἐγνώσθη. οὐ μέντοι
οὔτε ἐκεῖνον ὁ Τραιανὸς ἀπέπεμψεν οὔτε τὸν ἐξελεύ-
θερον ἐξέδωκε, προτιμοτέραν τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ
πρὸς τὸ τῆς ἀρχῆς ἀξίωμα τῆς τοῦ Λογγίνου ταφῆς
ποιησάμενος.

Τραιανὸς δὲ γέφυραν λιθίνην ἐπὶ τοῦ Ἴστρου κα- 13
τεσκευάσατο, περὶ ἧς οὐκ ἔχω πῶς ἂν ἀξίως αὐτὸν
θαυμάσω· ἔστι μὲν γὰρ καὶ τἄλλα αὐτοῦ ἔργα δια-
πρεπέστατα, τοῦτο δὲ καὶ ὑπὲρ ἐκεῖνα. ὡς γὰρ κρη-
πῖδές εἰσι λίθου τετραπέδου εἴκοσι, τὸ μὲν ὕψος
πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ποδῶν πλὴν τῶν θεμελίων,
τὸ δὲ πλάτος ἑξήκοντα· καὶ αὗται ἑβδομήκοντα καὶ 2
ἑκατὸν ἀπ' ἀλλήλων πόδας ἀπέχουσαι ἁψῖσι συνῳ-
κοδόμηνται. πῶς οὐκ ἄν τις τὸ ἀνάλωμα τὸ ἐς αὐτὰς
δαπανηθὲν θαυμάσειε; πῶς δ' οὐκ ἂν τὸν τρόπον
ὃν ἕκαστα αὐτῶν ἔν τε ποταμῷ πολλῷ καὶ ἐν ὕδατι
δινώδει δαπέδῳ τε ἰλυώδει ἐγένετο; οὐ γάρ τοι καὶ
παρατρέψαι ποι τὸ ῥεῦμα ἠδυνήθη. τὸ δὲ δὴ πλάτος 3

12, 3, 2. διὰ τοῦ ἀπελευθέρου et 12, 4, 2, γενομένου — 5, 3, ποιησάμενος inserta ex U p. 402.

τοῦ ποταμοῦ εἶπον οὐχ ὅτι διὰ τοσούτου ῥεῖ, καὶ γὰρ ἐπὶ διπλάσιον ἔστιν οὗ καὶ ἐπὶ τριπλάσιον αὐτοῦ πελαγίζει, ἀλλ' ὅτι τό τε στενώτατον καὶ τὸ ἐπιτηδειότατον ἐς τὸ γεφυρωθῆναι τῶν ἐκείνῃ χωρίων
4 τοσοῦτόν ἐστιν. ὅσῳ δὲ δὴ ἐς στενὸν ταύτῃ ἐκ πελάγους μεγάλου καταβαίνων καὶ ἐς πέλαγος αὖθις μεῖζον προχωρῶν κατακλείεται, τόσῳ που καὶ ῥοωδέστατος καὶ βαθύτατος γίγνεται, ὥστε καὶ τοῦτο ἐς τὴν χαλεπότητα τῆς κατασκευῆς τῆς γεφύρας τεῖναι.
5 ἡ μὲν οὖν μεγαλόνοια τοῦ Τραιανοῦ καὶ ἐκ τούτων δείκνυται· οὐ μέντοι καὶ ὠφέλειάν τινα ἡμῖν ἡ γέφυρα παρέχεται, ἀλλ' ἑστᾶσιν αἱ κρηπῖδες ἄλλως, δίοδον οὐκ ἔχουσαι, καθάπερ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ μόνον γενόμεναι ἵν' ἐπιδείξωσι τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν
6 οὐδὲν ὅ,τι οὐ δυναμένην ἐξεργάσασθαι. ὁ μὲν γὰρ Τραιανὸς δείσας μήποτε παγέντος τοῦ Ἴστρου πόλεμος τοῖς πέραν Ῥωμαίοις γένηται, ἐποίησε τὴν γέφυραν ἵνα αἱ ἐπιβασίαι ῥᾳδίως δι' αὐτῆς διεξίωσιν· Ἁδριανὸς δὲ τοὐναντίον φοβηθεὶς μὴ καὶ τοῖς βαρβάροις τοὺς φρουροὺς αὐτῆς βιαζομένοις ῥᾳδία διάβασις ἐς τὴν Μυσίαν ᾖ, ἀφεῖλε τὴν ἐπιπολῆς κατασκευήν.

14 Τραιανὸς δὲ διὰ ταύτης τῆς γεφύρας τὸν Ἴστρον
a. C. 105 περαιωθείς, καὶ δι' ἀσφαλείας μᾶλλον ἢ διὰ σπουδῆς τὸν πόλεμον ποιούμενος, σὺν χρόνῳ καὶ μόλις ἐκράτησε τῶν Δακῶν, πολλὰ μὲν αὐτὸς στρατηγίας ἔργα καὶ ἀνδρείας ἐπιδειξάμενος, πολλὰ δὲ καὶ τῶν στρατιωτῶν
2 αὐτῷ κινδυνευσάντων καὶ ἀριστευσάντων. ἔνθα δὴ καὶ ἱππεύς τις κακῶς πληγεὶς ἐξήχθη μὲν ἐκ τῆς μάχης ὡς καὶ θεραπευθῆναι δυνάμενος, αἰσθόμενος δὲ ὡς ἀνιάτως ἔχοι ἔκ τε τοῦ σκηνώματος ἐξεπήδησεν, οὐ γάρ πω τὸ κακὸν αὐτοῦ καθῖκτο, καὶ ἐς τάξιν αὖθις καθι-

στὰς ἑαυτὸν ἀπέθανε, μεγάλα ἐπιδειξάμενος. Δεκέ- 3
βαλος δέ, ὡς καὶ τὸ βασίλειον αὐτοῦ καὶ ἡ χώρα κα-
τείληπτο σύμπασα καὶ αὐτὸς ἐκινδύνευσεν ἁλῶναι,
διεχρήσατο ἑαυτόν, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐς τὴν Ῥώμην
ἀπεκομίσθη· καὶ οὕτως ἡ Δακία Ῥωμαίων ὑπήκοος
ἐγένετο, καὶ πόλεις ἐν αὐτῇ ὁ Τραιανὸς κατῴκισεν. εὑ- 4
ρέθησαν δὲ καὶ οἱ τοῦ Δεκεβάλου θησαυροί, καίτοι ὑπὸ
τὸν ποταμὸν τὸν Σαργετίαν τὸν παρὰ τοῖς βασιλείοις
αὐτοῦ κεκρυμμένοι. διὰ γὰρ αἰχμαλώτων τινῶν τόν
τε ποταμὸν ἐξέτρεψε καὶ τὸ ἔδαφος αὐτοῦ ὤρυξε, καὶ
ἐς αὐτὸ πολὺν μὲν ἄργυρον πολὺν δὲ χρυσόν, τά τε
ἄλλα τὰ τιμιώτατα καὶ ὑγρότητά τινα ἐνεγκεῖν δυνά-
μενα, ἐμβαλὼν λίθους τε ἐπ' αὐτοῖς ἐπέθηκε καὶ
χοῦν ἐπεφόρησε καὶ μετὰ τοῦτο τὸν ποταμὸν ἐπήγαγε·
καὶ ἐς τὰ σπήλαια διὰ τῶν αὐτῶν ἐκείνων τά τε
ἱμάτια καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὁμοιότροπα κατέθετο. ποιήσας 5
δὲ ταῦτα διέφθειρεν αὐτούς, ἵνα μηδὲν ἐκλαλήσωσι.
Βίκιλις δέ τις ἑταῖρος αὐτοῦ, τὸ γεγονὸς εἰδώς, ἑάλω
τε καὶ κατεμήνυσε ταῦτα. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον
χρόνον καὶ Πάλμας τῆς Συρίας ἄρχων τὴν Ἀραβίαν
τὴν πρὸς τῇ Πέτρᾳ ἐχειρώσατο καὶ Ῥωμαίων ὑπήκοον
ἐποιήσατο.

πρὸς δὲ τὸν Τραιανὸν ἐς τὴν Ῥώμην ἐλθόντα 15
πλεῖσται ὅσαι πρεσβεῖαι παρὰ βαρβάρων ἄλλων τε a. C. 107
καὶ Ἰνδῶν ἀφίκοντο. καὶ θέας ἐν τρισὶ καὶ εἴκοσι
καὶ ἑκατὸν ἡμέραις ἐποίησεν, ἐν αἷς θηρία τε καὶ
βοτὰ χίλιά που καὶ μύρια ἐσφάγη καὶ μονομάχοι
μύριοι ἠγωνίσαντο.

ὅτι ὁ Τραιανὸς τοὺς πρεσβευτὰς τοὺς παρὰ τῶν 2
βασιλέων ἀφικνουμένους ἐν τῷ βουλευτικῷ θεάσα-
σθαι ἐποίει. U p. 401.

καὶ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τά τε ἕλη τὰ Πον- 3

τῖνα ὡδοποίησε λίθῳ, καὶ τὰς ὁδοὺς παροικοδομήμασι
καὶ γεφύραις μεγαλοπρεπεστάταις ἐξεποίησε. τό τε
νόμισμα πᾶν τὸ ἐξίτηλον συνεχώνευσε. τῷ δὲ Σούρᾳ
τῷ Λικινίῳ καὶ ταφὴν δημοσίαν καὶ ἀνδριάντα ἔδωκε
τελευτήσαντι· ὅστις ἐς τοῦτο καὶ πλούτου καὶ αὐχή-
ματος ἀφίκετο ὥστε καὶ γυμνάσιον Ῥωμαίοις οἰκοδο-
4 μῆσαι. τοσαύτῃ δὲ φιλίᾳ καὶ πίστει ὅ τε Σούρας
πρὸς τὸν Τραιανὸν ἐχρήσατο καὶ Τραιανὸς πρὸς ἐκεῖ-
νον ὥστε πολλάκις αὐτόν, οἷά που περὶ πάντας τοὺς
τι παρὰ τοῖς αὐτοκράτορσι δυναμένους γίνεσθαι
πέφυκε, διαβληθέντα οὔτε ὑπώπτευσέ ποτε οὔτε
ἐμίσησεν, ἀλλὰ καὶ ἐγκειμένων οἱ τῶν φθονούντων
5 αὐτῷ οἴκαδέ τε ἄκλητος πρὸς αὐτὸν ἐπὶ δεῖπνον ἦλθε,
καὶ πᾶσαν τὴν φρουρὰν ἀποπέμψας ἐκάλεσε πρῶτον
μὲν τὸν ἰατρὸν αὐτοῦ, καὶ δι' ἐκείνου τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς ὑπηλείψατο, ἔπειτα τὸν κουρέα, καὶ δι' ἐκείνου
τὸ γένειον ἐξύρατο, τοῦτο γὰρ ἐκ παλαιοῦ πάντες οἵ
ἄλλοι καὶ αὐτοὶ οἱ αὐτοκράτορες ἐποίουν· Ἁδριανὸς
6 γὰρ πρῶτος γενειᾶν κατέδειξε· πράξας δὲ ταῦτα,
καὶ μετὰ ταῦτα καὶ λουσάμενος καὶ δειπνήσας, ἔπειτα
τοῖς φίλοις τοῖς εἰωθόσιν ἀεί τι περὶ αὐτοῦ φαῦλον
λέγειν ἔφη τῇ ὑστεραίᾳ ὅτι εἴ ἤθελέ με Σούρας ἀπο-
16 κτεῖναι, χθὲς ἂν ἀπεκτόνει. μέγα μὲν οὖν ἐποίησε
καὶ τὸ ἀποκινδυνεῦσαι πρὸς διαβεβλημένον ἄνθρω-
πον, πολὺ δὲ δὴ μεῖζον ὅτι ἐπίστευσε μηδὲν ἂν ποτε
ὑπ' αὐτοῦ παθεῖν. ἀλλὰ καὶ ὅτε πρῶτον αὐτῷ μέλ-
λοντι τῶν δορυφόρων ἐπάρξειν τὸ ξίφος, ὃ παρα-
ζώννυσθαι αὐτὸν ἐχρῆν, ὤρεξεν, ἐγύμνωσέ τε αὐτὸ
καὶ ἀνατείνας ἔφη "λαβὲ τοῦτο τὸ ξίφος, ἵνα, ἂν μὲν
καλῶς ἄρχω, ὑπὲρ ἐμοῦ, ἂν δὲ κακῶς, κατ' ἐμοῦ
2 αὐτῷ χρήσῃ." ἔστησε δὲ καὶ τοῦ Σοσίου τοῦ τε

15, 4, 1. ὅ τε — 7, αὐτὸν inserta ex V p. 710.

Πάλμου καὶ τοῦ Κέλσου εἰκόνας· οὕτω που αὐτοὺς τῶν ἄλλων προετίμησε. τοὺς μέντοι ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ, ἐν οἷς ἦν καὶ Κράσσος, ἐτιμωρεῖτο ἐσάγων ἐς τὴν βουλήν. κατεσκεύασε δὲ καὶ βιβλίων ἀποθήκας. καὶ a. C. 114
ἔστησεν ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ κίονα μέγιστον, ἅμα μὲν ἐς ταφὴν ἑαυτῷ, ἅμα δὲ ἐς ἐπίδειξιν τοῦ κατὰ τὴν ἀγορὰν ἔργου· παντὸς γὰρ τοῦ χωρίου ἐκείνου ὀρεινοῦ ὄντος κατέσκαψε τοσοῦτον ὅσον ὁ κίων ἀνίσχει, καὶ τὴν ἀγορὰν ἐκ τούτου πεδινὴν κατεσκεύασε.

μετὰ δὲ ταῦτα ἐστράτευσεν ἐπ' Ἀρμενίους καὶ 17
Πάρθους, πρόφασιν μὲν ὅτι μὴ τὸ διάδημα ὑπ' αὐτοῦ εἰλήφει, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Πάρθων βασιλέως, ὁ τῶν Ἀρμενίων βασιλεύς, τῇ δ' ἀληθείᾳ δόξης ἐπιθυμίᾳ.

ὅτι τοῦ Τραιανοῦ ἐπὶ Πάρθους στρατεύσαντος 2
καὶ ἐς Ἀθήνας ἀφικομένου πρεσβεία αὐτῷ ἐνταῦθα παρὰ τοῦ Ὀρρόου ἐνέτυχε, τῆς εἰρήνης δεομένη καὶ δῶρα φέρουσα. ἐπειδὴ γὰρ ἔγνω τήν τε ὁρμὴν αὐτοῦ, καὶ ὅτι τοῖς ἔργοις τὰς ἀπειλὰς ἐτεκμηρίου, κατέδεισε, καὶ ὑφεὶς τοῦ φρονήματος ἔπεμψεν ἱκετεύων μὴ πολεμηθῆναι, τήν τε Ἀρμενίαν Παρθαμασίριδι Πακόρου καὶ αὐτῷ υἱεῖ ᾔτει, καὶ ἐδεῖτο τὸ διάδημα αὐτῷ πεμφθῆναι· τὸν γὰρ Ἐξηδάρην ὡς οὐκ ἐπιτή- 3
δειον οὔτε τοῖς Ῥωμαίοις οὔτε τοῖς Πάρθοις ὄντα πεπαυκέναι ἔλεγεν. καὶ ὃς οὔτε τὰ δῶρα ἔλαβεν, οὔτ' ἄλλο τι ἀπεκρίνατο ἢ καὶ ἐπέστειλε πλὴν ὅτι ἡ φιλία ἔργοις καὶ οὐ λόγοις κρίνεται, καὶ διὰ τοῦτ', ἐπειδὰν ἐς τὴν Συρίαν ἔλθῃ, πάντα τὰ προσήκοντα ποιήσει. καὶ οὕτω διανοίας ὢν ἐπί τε τῆς Ἀσίας καὶ ἐπὶ Λυκίας τῶν τε ἐχομένων ἐθνῶν ἐς Σελεύκειαν ἐκομίσθη. γενομένῳ δὲ αὐτῷ ἐν Ἀντιοχείᾳ Αὔγαρος 18
ὁ Ὀρροηνὸς αὐτὸς μὲν οὐκ ἔφθη, δῶρα δὲ δὴ καὶ λόγους φιλίους ἔπεμψεν· ἐκεῖνόν τε γὰρ ὁμοίως καὶ

τοὺς Πάρθους φοβούμενος ἐπημφοτέριζε, καὶ διὰ τοῦτ' οὐκ ἠθέλησέν οἱ συμμῖξαι. U p. 403.

2 ἐπεὶ δὲ ἐνέβαλεν ἐς τὴν πολεμίαν, ἀπήντων αὐτῷ οἱ τῇδε σατράπαι καὶ βασιλεῖς μετὰ δώρων, ἐν οἷς καὶ ἵππος ἦν δεδιδαγμένος προσκυνεῖν· τοῖς τε γὰρ ποσὶ τοῖς προσθίοις ὤκλαζε, καὶ τὴν κεφαλὴν
3 ὑπὸ τοὺς τοῦ πέλας πόδας ὑπετίθει. Τραιανὸς δὲ ἀμαχὶ πάντα χειρούμενος ἐς Σάταλα ἦλθε καὶ ἐς Ἐλέγειαν, τῆς Ἀρμενίας χωρία, καὶ τὸν Ἡνιόχων βασιλέα ἐτίμησε, Παρθαμάσιριν δὲ τὸν Ἀρμενίων ἐτιμωρήσατο. ἐπεὶ δὲ πᾶσαν τὴν Ἀρμενίων χώραν εἷλε, καὶ πολλοὺς τῶν βασιλέων τοὺς μὲν ὑποπεσόντας ἐν τοῖς φίλοις ἦγε, τοὺς δέ τινας καὶ ἀπειθοῦντας ἀμαχὶ ἐχειροῦτο.

19 ὅτι ὁ Παρθαμάσιρις βίαιόν τι ἐποίησε. γράψας δὲ δὴ τὰ πρῶτα τῷ Τραιανῷ ὡς βασιλεύς, ἐπειδὴ μηδὲν ἀντεγράφη, ἐπέστειλέ τε αὖθις τὸ ὄνομα τοῦτο περικόψας, καὶ ᾔτησε Μάρκον Ἰούνιον τὸν τῆς Καππαδοκίας ἄρχοντα πεμφθῆναί οἱ ὡς καὶ δι' αὐτοῦ τι
2 αἰτησόμενος. ὁ οὖν Τραιανὸς ἐκείνῳ μὲν τὸν τοῦ Ἰουνίου υἱὸν ἔπεμψεν, αὐτὸς δὲ μέχρι Σαμοσάτων προχωρήσας καὶ ἀμαχὶ αὐτὰ παραλαβὼν ἐς τὰ Σάταλα ἦλθε, καὶ Ἀγχίαλον τὸν Ἡνιόχων τε καὶ Μαχελόνων βασιλέα δώροις ἠμείψατο. ἐν δὲ Ἐλεγείᾳ τῆς
3 Ἀρμενίας τὸν Παρθαμάσιριν προσεδέξατο. καθῆστο δὲ ἐπὶ βήματος ἐν τῷ ταφρεύματι· καὶ ὃς ἀσπασάμενος αὐτὸν τό τε διάδημα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀφεῖλε καὶ πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ἔθηκε, σιγῇ τε εἱστήκει, καὶ προσεδόκα αὐτὸ ἀπολήψεσθαι. συμβοησάντων δὲ ἐπὶ τούτῳ τῶν στρατιωτῶν, καὶ αὐτοκράτορα τὸν
4 Τραιανὸν ὡς καὶ ἐπὶ νίκῃ τινὶ ἐπικαλεσάντων, νίκην γὰρ ἀσέλινον, ἄναιμον, ὠνόμαζον ὅτι τὸν βασιλέα

*τὸν Ἀρσακίδην, τὸν Πακόρου παῖδα, τὸν Ὀρρόου
ἀδελφιδοῦν, προσεστηκότα αὐτῷ ἄνευ διαδήματος
εἶδον ὥσπερ αἰχμάλωτον, ἐξεπλάγη τε. καὶ ἐνόμισεν
ἐπὶ ὕβρει καὶ ὀλέθρῳ αὐτοῦ γεγονέναι. καὶ μετε-
στράφη μὲν ὡς καὶ φευξούμενος, ἰδὼν δὲ ὅτι περι-
εστοίχισται ἐξῃτήσατο τὸ μὴ ἐν τῷ ὄχλῳ τι εἰπεῖν.
καὶ οὕτως ἐς τὴν σκηνὴν ἐσαχθεὶς οὐδενὸς ἔτυχεν
ὧν ἐβούλετο. ἐκπηδήσαντος οὖν ὀργῇ καὶ ἐκεῖθεν
ἐκ τοῦ στρατοπέδου μετεπέμψατο αὐτὸν ὁ Τραιανός,
καὶ ἀναβὰς αὖθις ἐπὶ τὸ βῆμα ἐκέλευσεν αὐτῷ πάν-
των ἀκουόντων εἰπεῖν ὅσα ἤθελεν, ἵνα μὴ ἀγνοήσαν-
τές τινες τὰ κατὰ μόνας σφίσιν εἰρημένα λογοποι-
ήσωσί τινα διάφορα. ἀκούσας τοῦτο ὁ Παρθαμάσιρις 2
οὐκέτι τὴν ἡσυχίαν ἦγεν, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς παρρη-
σίας ἄλλα τέ τινα εἶπε καὶ ὅτι οὐχ ἡττηθεὶς οὐδὲ
ζωγρηθεὶς ἀλλ᾽ ἑκὼν ἀφίκετο, πιστεύσας ὅτι οὔτε τι
ἀδικηθήσεται καὶ τὴν βασιλείαν ἀπολήψεται ὥσπερ
καὶ ὁ Τιριδάτης παρὰ τοῦ Νέρωνος. καὶ αὐτῷ ὁ 3
Τραιανὸς πρός τε τἆλλα ἀντέλεξεν ὅσα ἥρμοζεν, καὶ
Ἀρμενίαν μὲν οὐδενὶ προήσεσθαι ἔφη, Ῥωμαίων τε
γὰρ εἶναι καὶ ἄρχοντα Ῥωμαῖον ἕξειν, ἐκείνῳ μέντοι
ἀπελθεῖν ὅποι βούλεται ἐπιτρέψειν. καὶ τὸν μὲν Παρ- 4
θαμάσιριν μετὰ τῶν Πάρθων τῶν συνόντων οἱ ἀπέ-
πεμψεν, ἀγωγοὺς σφισιν ἱππέας, ὅπως μήτε τινὶ
συγγένωνται μήτε τι νεοχμώσωσι, δούς· τοὺς δὲ
Ἀρμενίους πάντας τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ ἐλθόντας προσ-
έταξε κατὰ χώραν, ὡς καὶ αὐτοῦ ἤδη ὄντας, μεῖναι.*
U p. 404.

*ὅτι ὁ Τραιανὸς φρουρὰς ἐν τοῖς ἐπικαίροις κατα- 21
λιπὼν ἦλθεν ἐς Ἔδεσσαν, κἀνταῦθα πρῶτον Αὔγαρον
εἶδεν. πρότερον μὲν γὰρ καὶ πρέσβεις καὶ δῶρα τῷ
βασιλεῖ πολλάκις ἔπεμψεν, αὐτὸς δὲ ἄλλοτε κατ᾽ ἄλλας*

προφάσεις οὐ παρεγένετο, ὥσπερ οὐδὲ ὁ Μάννος ὁ τῆς Ἀραβίας τῆς πλησιοχώρου οὐδὲ ὁ Σποράκης ὁ τῆς
2 Ἀνθεμουσίας φύλαρχος. τότε δὲ τὰ μὲν καὶ ὑπὸ τοῦ υἱέος Ἀρβάνδου καλοῦ καὶ ὡραίου ὄντος καὶ διὰ τοῦτο τῷ Τραιανῷ ᾠκειωμένου πεισθείς, τὰ δὲ καὶ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ φοβηθείς, ἀπήντησέ τε αὐτῷ προσιόντι καὶ ἀπελογήσατο, συγγνώμης τε ἔτυχεν·
3 ὁ γὰρ παῖς λαμπρόν οἱ ἱκέτευμα ἦν. καὶ ὁ μὲν φίλος τε ἐκ τούτου τῷ Τραιανῷ ἐγένετο καὶ εἱστίασεν αὐτόν, ἔν τε τῷ δείπνῳ παῖδα ἑαυτοῦ ὀρχησόμενον βαρβαρικῶς πως παρήγαγεν. U p. 405.

22 ὅτι τοῦ Τραιανοῦ ἐς Μεσοποταμίαν ἐλθόντος, καὶ τοῦ Μάννου ἐπικηρυκευσαμένου, καὶ τοῦ Μανισάρου πρέσβεις ὑπὲρ εἰρήνης διὰ τὸ τὸν Ὀρρόην ἐπιστρατεύειν αὐτῷ πέμψαντος καὶ τῆς τε Ἀρμενίας καὶ τῆς Μεσοποταμίας ἑαλωκυίας ἀποστῆναι ἑτοίμως ἔχοντος, οὔτε ἐκείνῳ πιστεύσειν τι ἔφη πρὶν ἂν ἐλθὼν
2 πρὸς αὐτόν, ὥσπερ ὑπισχνεῖτο, τοῖς ἔργοις τὰς ἐπαγγελίας βεβαιώσῃ, καὶ τὸν Μάννον ὑπώπτευεν ἄλλως τε καὶ ὅτι συμμαχίαν Μηβαρσάπῃ τῷ τῆς Ἀδιαβηνῆς βασιλεῖ πέμψας πᾶσαν αὐτὴν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἀπεβεβλήκει. διόπερ οὐδὲ τότε ἐπιόντας αὐτοὺς ὑπέμεινεν, ἀλλ᾽ ἐς τὴν Ἀδιαβηνὴν πρὸς ἐκείνους ἐξεχώρησε. καὶ οὕτω τά τε Σίγγαρα καὶ ἄλλα τινὰ ἀμαχὶ διὰ τοῦ Λουσίου κατεσχέθη. U p. 406.

3 ὅτι Ἀδήνυστραι τεῖχος ἦν ἰσχυρόν, πρὸς ὃ Σέντιός τις ἑκατόνταρχος πεμφθεὶς πρὸς τὸν Μηβαρσάπην πρεσβευτὴς καὶ δεθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἔν τε τῷ χωρίῳ ἐκείνῳ ὤν, ἔπειτ᾽ ἐπειδὴ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπλησίασαν αὐτῷ, τῶν τε συνδεσμωτῶν τινας παρεσκεύασε, καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἔκ τε τῶν δεσμῶν διαδρὰς καὶ

τὸν φρούραρχον ἀποκτείνας ἀνέῳξε τὰς πύλας τοῖς
ὁμοφύλοις. U p. 407.

τά τε ἄλλα ἐψηφίζετο αὐτῷ πολλὰ ἡ βουλή, καὶ 23
ὄπτιμον, εἴτ' οὖν ἄριστον, ἐπωνόμασεν. ἐβάδιζεν
ἀεὶ μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ πεζῇ, διεκόσμει τε αὐ-
τοὺς κατὰ πᾶσαν τὴν πορείαν καὶ διέταττεν ἄλλοτε
ἄλλως ἄγων, τούς τε ποταμούς, ὅσους γε καὶ ἐκεῖνοι,
πεζῇ διέβαινε. καὶ ἔστιν ὅτι καὶ ἀγγελίας ψευδεῖς 2
διὰ τῶν προσκόπων ἐποίει, ἵν' ἅμα τε τὰ τακτικὰ
μελετῷεν καὶ ἕτοιμοι πρὸς πάντα καὶ ἀνέκπληκτοι
εἶεν. καὶ ὠνομάσθη μέν, ἐπειδὴ καὶ τὴν Νίσιβιν
εἷλε καὶ τὰς Βάτνας, Παρθικός, πολλῷ δὲ μᾶλλον
ἐπὶ τῇ τοῦ ὀπτίμου προσηγορίᾳ ἢ ταῖς ἄλλαις συμ-
πάσαις, ἅτε καὶ τῶν τρόπων αὐτοῦ μᾶλλον ἢ τῶν
ὅπλων οὔσῃ, ἐσεμνύνετο.

διατρίβοντος δὲ αὐτοῦ ἐν Ἀντιοχείᾳ σεισμὸς 24
ἐξαίσιος γίνεται· καὶ πολλαὶ μὲν ἔκαμον πόλεις, μά- a. C. 115
λιστα δὲ ἡ Ἀντιόχεια ἐδυστύχησεν. ἅτε γὰρ τοῦ
Τραιανοῦ ἐκεῖ χειμάζοντος, καὶ πολλῶν μὲν στρατιω-
τῶν πολλῶν δὲ ἰδιωτῶν κατά τε δίκας καὶ κατὰ
πρεσβείας ἐμπορίαν τε καὶ θεωρίαν πανταχόθεν συμ-
πεφοιτηκότων, οὔτε ἔθνος οὐδὲν οὔτε δῆμος οὐδεὶς 2
ἀβλαβὴς ἐγένετο, καὶ οὕτως ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ πᾶσα
ἡ οἰκουμένη ἡ ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίοις οὖσα ἐσφάλη.
ἐγένοντο μὲν οὖν καὶ κεραυνοὶ πολλοὶ καὶ ἀλλόκοτοι
ἄνεμοι· ἀλλ' οὔτι καὶ προσεδόκησεν ἄν τις ἐκ τού-
των τοσαῦτα κακὰ γενήσεσθαι. πρῶτον μὲν γὰρ μύ- 3
κημα ἐξαπίνης μέγα ἐβρυχήσατο, ἔπειτα βρασμὸς ἐπ'
αὐτῷ βιαιότατος ἐπεγένετο, καὶ ἄνω μὲν ἡ γῆ πᾶσα
ἀνεβάλλετο, ἄνω δὲ καὶ τὰ οἰκοδομήματα ἀνεπήδα,
καὶ τὰ μὲν ἀνέκαθεν ἐπαιρόμενα συνέπιπτε καὶ κα-
τερρήγνυτο; τὰ δὲ καὶ δεῦρο καὶ ἐκεῖσε κλονούμενα

ὥσπερ ἐν σάλῳ περιετρέπετο, καὶ ἐπὶ πολὺ καὶ τοῦ
4 ὑπαίθρου προσκατελάμβανεν. ὅ τε κτύπος θραυ-
ομένων καὶ καταγνυμένων ξύλων ὁμοῦ, κεράμων,
λίθων ἐκπληκτικώτατος ἐγίνετο, καὶ ἡ κόνις πλείστη
ὅση ἠγείρετο, ὥστε μήτε ἰδεῖν τινα μήτε εἰπεῖν μήτ'
ἀκοῦσαί τι δύνασθαι. τῶν δὲ δὴ ἀνθρώπων πολλοὶ
5 μὲν καὶ ἐκτὸς τῶν οἰκιῶν ὄντες ἐπόνησαν· ἀναβαλ-
λόμενοί τε γὰρ καὶ ἀναρριπτούμενοι βιαίως, εἶθ'
ὥσπερ ἀπὸ κρημνοῦ φερόμενοι προσηράσσοντο, καὶ
οἱ μὲν ἐπηροῦντο οἱ δὲ ἔθνησκον. καί τινα καὶ δέν-
δρα αὐταῖς ῥίζαις ἀνέθορε. τῶν δὲ ἐν ταῖς οἰκίαις
καταληφθέντων ἀνεξεύρετος ἀριθμὸς ἀπώλετο· παμ-
πόλλους μὲν γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ τῶν συμπιπτόντων ῥύμη
ἔφθειρε, παμπληθεῖς δὲ καὶ τὰ χώματα ἔπνιξεν.
6 ὅσοι δὲ δὴ μέρους τοῦ σώματός σφων ὑπὸ λίθων ἢ
ξύλων κρατούμενοι ἔκειντο, δεινῶς ἐταλαιπώρησαν,
μήτε ζῆν ἔτι μήτ' ἀποθανεῖν αὐτίκα δυνάμενοι. καὶ
ἐσώθησαν γὰρ ὅμως καὶ ἐκ τούτων, ἅτε καὶ ἐν ἀμυ-
θήτῳ πλήθει, συχνοί, οὐδὲ ἐκεῖνοι πάντες ἀπαθεῖς
ὑπεχώρησαν. συχνοὶ μὲν γὰρ σκελῶν συχνοὶ δὲ ὤμων
ἐστερήθησαν, ἄλλοι κεφαλῆς. ἄλλοι αἷμα ἤμουν, ὧν
εἷς καὶ ὁ Πέδων ὁ ὕπατος ἐγένετο· καὶ εὐθύς τε γὰρ
2 ἀπέθανε. συνελόντι δὲ εἰπεῖν, οὐδὲν τὸ παράπαν
βιαίου πάθους τότε τοῖς ἀνθρώποις ἐκείνοις οὐ συνη-
νέχθη. καὶ ἐπὶ πολλὰς μὲν ἡμέρας καὶ νύκτας σεί-
οντος τοῦ θεοῦ ἐν ἀπόροις καὶ ἀμηχάνοις ἦσαν οἱ
ἄνθρωποι, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν ἐρειπομένων οἰκοδομημά-
3 των καταχωννύμενοι καὶ φθειρόμενοι, οἱ δὲ καὶ λιμῷ
ἀπολλύμενοι, ὅσοις συνέβη ἐν διακένῳ τινί, τῶν
ξύλων οὕτω κλιθέντων, ἢ καὶ ἐν ἀψιδοειδεῖ τινι με-
ταστυλίῳ σωθῆναι. καταστάντος δέ ποτε τοῦ κακοῦ
θαρσήσας τις ἐπιβῆναι τῶν πεπτωκότων γυναικὸς

ζώσης ᾔσθετο. αὕτη δὲ ἦν οὐ μόνη, ἀλλὰ καὶ βρέ-
φος εἶχε, καὶ τρέφουσα τῷ γάλακτι καὶ ἑαυτὴν καὶ
τὸ παιδίον ἀντήρκεσεν. ἐκείνην τε οὖν ἀνορύξαντες 4
ἀνεσώσαντο μετὰ τοῦ τέκνου, κἀκ τούτου καὶ τἆλλα
ἀνηρεύνων, ἐν οἷς ζῶντα μὲν οὐδένα ἔτι, πλὴν παι-
δίου πρὸς μαστῷ τὴν μητέρα καὶ τεθνηκυῖαν θηλά-
ζοντος, εὑρεῖν ἠδυνήθησαν, τοὺς δὲ νεκροὺς ἐξέλ-
κοντες οὐκέτ' οὐδὲ ἐπὶ τῇ σφετέρᾳ σωτηρίᾳ ἔχαιρον.
τοσαῦτα μὲν τότε πάθη τὴν Ἀντιόχειαν κατειλή- 5
φει· Τραιανὸς δὲ διέφυγε μὲν διὰ θυρίδος ἐκ τοῦ
οἰκήματος ἐν ᾧ ἦν, προσελθόντος αὐτῷ μείζονός
τινος ἢ κατὰ ἄνθρωπον καὶ ἐξαγαγόντος αὐτόν, ὥστε
μικρὰ ἄττα πληγέντα περιγενέσθαι, ὡς δ' ἐπὶ πλείους
ἡμέρας ὁ σεισμὸς ἐπεῖχεν, ὑπαίθριος ἐν τῷ ἱππο-
δρόμῳ διῆγεν. ἐσείσθη δὲ καὶ αὐτὸ τὸ Κάσιον οὕτως 6
ὥστε τὰ ἄκρα αὐτοῦ καὶ ἐπικλίνεσθαι καὶ ἀπορρήγνυ-
σθαι καὶ ἐς αὐτὴν τὴν πόλιν ἐσπίπτειν δοκεῖν. ὄρη
τε ἄλλα ὑφίζησε, καὶ ὕδωρ πολὺ μὲν οὐκ ὂν πρότε-
ρον ἀνεφάνη, πολὺ δὲ καὶ ῥέον ἐξέλιπε.

Τραιανὸς δὲ ἐς τὴν τῶν πολεμίων ὑπὸ τὸ ἔαρ 26
ἠπείχθη. ἐπειδὴ δὲ ἡ χώρα ἡ πρὸς τῷ Τίγριδι ἄφο-
ρος ναυπηγησίμων ξύλων ἐστί, τὰ πλοῖα, ἃ ἐν ταῖς
ὕλαις ταῖς περὶ τὴν Νίσιβιν ἐπεποίητο, ἐπὶ τὸν ποτα-
μὸν ἤγαγεν ἐφ' ἁμάξαις· οὕτω γάρ πως κατεσκεύαστο
ὥστε διαλύεσθαι καὶ συμπήγνυσθαι. καὶ ἔζευξεν αὐτὸν 2
κατὰ τὸ Κάρδυνον ὄρος ἐπιπονώτατα· οἱ γὰρ βάρ-
βαροι ἀντικαταστάντες ἐκώλυον. ἀλλ' ἦν γὰρ πολλὴ
τῷ Τραιανῷ καὶ τῶν νεῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν πε-
ριουσία, αἱ μὲν ἐξεύγνυντο πολλῷ τάχει, αἱ δὲ πρὸ
ἐκείνων ἀνωκώχευον ὁπλίτας τε καὶ τοξότας φέρου-
σαι, ἕτεραι δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὡς διαβησόμεναι
ἐπείρων. ἔκ τε οὖν τούτων καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἐκπλή- 3

ξεως τοῦ τοσαύτας ἅμα ναῦς ἀθρόας ἐξ ἠπείρου ἀξύ-
λου ἀναφανῆναι ἐνέδοσαν οἱ βάρβαροι. καὶ ἐπεραι-
ώθησαν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ τήν τε Ἀδιαβηνὴν ἅπασαν
παρεστήσαντο, ἔστι δὲ τῆς Ἀσσυρίας τῆς περὶ Νίνον
4 μέρος αὕτη, καὶ τά τε Ἄρβηλα καὶ τὰ Γαυγάμηλα,
παρ' οἷς ὁ Ἀλέξανδρος τὸν Δαρεῖον ἐνίκησε, ταῦτα
τῆσδέ ἐστι· καί που καὶ Ἀτυρία διὰ τοῦτο βαρβα-
ριστί, τῶν σίγμα ἐς τὸ ταῦ μεταπεσόντων, ἐκλήθη,
καὶ μετὰ ταῦτα καὶ μέχρι τῆς Βαβυλῶνος αὐτῆς ἐχώ-
ρησαν κατὰ πολλὴν τῶν κωλυσόντων αὐτοὺς ἐρημίαν,
ὅτε καὶ τῆς τῶν Πάρθων δυνάμεως ἐκ τῶν ἐμφυλίων
πολέμων ἐφθαρμένης καὶ τότε ἔτι στασιαζούσης.
27 ἔνθα μέντοι τήν τε ἄσφαλτον εἶδε Τραιανὸς ἐξ ἧς
τὰ τείχη Βαβυλῶνος ᾠκοδόμητο, τοσαύτην γὰρ ἀσφά-
λειαν πλίνθοις ὀπταῖς ἢ καὶ λίθοις λεπτοῖς συμμι-
χθεῖσα παρέχεται ὥστε καὶ πέτρας καὶ σιδήρου παν-
2 τὸς ἰσχυρότερα αὐτὰ ποιεῖν, καὶ τὸ στόμιον ἐθεάσατο
ἐξ οὗ πνεῦμα δεινὸν ἀναδίδοται, ὥστε πᾶν μὲν ἐπί-
γειον ζῷον πᾶν δὲ πετηνὸν ἀποφθείρειν, εἰ καὶ ἐφ'
ὁποσονοῦν ὄσφροιτό τι αὐτοῦ. καὶ εἴπερ ἐπὶ πολὺ
ἄνω ἐχώρει ἢ καὶ πέριξ ἐσκεδάννυτο, οὐδ' ἂν ᾠκεῖτο
ὁ χῶρος· νῦν δὲ αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ ἀνακυκλούμενον
3 κατὰ χώραν μένει. εἶδον ἐγὼ τοιοῦτον ἕτερον ἐν
Ἱερᾷ πόλει τῆς Ἀσίας, καὶ ἐπειράθην αὐτοῦ δι' ὀρνέων,
αὐτός τε ὑπερκύψας καὶ αὐτὸς ἰδὼν τὸ πνεῦμα·

26, 4, 1. ἡ δὲ Σεμίραμις — πόλιν εἰς ὄνομα τοῦ βασιλέως ταύτης ἀνδρὸς ἐπυργώσατο — σταδίων τὴν περίμετρον ἔχουσαν κατὰ Κοκκειανὸν Κάσσιον Δίωνα τετρακοσίων. Tzetzes Exeg. in Hom. Il. p. 141, 12—16 coll. Hist. 9, 572.

27, 3, 1. Λέγει δὲ ὁ Δίων τοιοῦτόν τι ἐν Ἱεραπόλει τῆς Ἀσίας, ὅπερ πάντα τὰ ὀσφραινόμενα φθείρει πλὴν τῶν εὐνούχων. Ἐκλογαὶ διάφοροι in Crameri Anecd. Paris. vol. 1, p. 383, 14.

κατακέκλειται γὰρ ἐν δεξαμενῇ τινι, καὶ θέατρον ὑπὲρ αὐτοῦ ᾠκοδόμητο, φθείρει τε πάντα τὰ ἔμψυχα πλὴν τῶν ἀνθρώπων τῶν τὰ αἰδοῖα ἀποτετμημένων. οὐ μὴν καὶ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ συννοῆσαι ἔχω, λέγω δὲ ἅ τε εἶδον ὡς εἶδον καὶ ἃ ἤκουσα ὡς ἤκουσα.

Τραιανὸς δὲ ἐβουλεύσατο μὲν τὸν Εὐφράτην 28
κατὰ διώρυχα ἐς τὸν Τίγριν ἐσαγαγεῖν, ἵνα τὰ πλοῖα a. C. 116
δι' αὐτῆς κατελθόντα τὴν γέφυραν αὐτῷ ποιῆσαι παράσχῃ· μαθὼν δὲ ὅτι πολὺ ὑψηλότερος τοῦ Τίγριδός ἐστι, τοῦτο μὲν οὐκ ἔπραξε, φοβηθεὶς μὴ καὶ ἄπλουν τὸν Εὐφράτην ἀπεργάσηται ἀθρόου τοῦ ῥεύματος ἐς τὸ κάταντες φερομένου, ὑπερενεγκὼν δὲ 2
τὰ πλοῖα ὁλκοῖς διὰ τοῦ μέσου τῶν ποταμῶν ἐλαχίστου ὄντος, τὸ γὰρ ῥεῦμα τὸ τοῦ Εὐφράτου πᾶν ἔς θ' ἕλος ἐκπίπτει καὶ ἐκεῖθέν πως τῷ Τίγριδι συμμίγνυται, τὸν Τίγριν ἐπεραιώθη, καὶ ἐς τὴν Κτησιφῶντα ἐσῆλθε, παραλαβών τε αὐτὴν αὐτοκράτωρ ἐπωνομάσθη καὶ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Παρθικοῦ ἐβεβαιώσατο. ἐψηφίσθη δὲ αὐτῷ παρὰ τῆς βουλῆς τά τε 3
ἄλλα, καὶ νικητήρια ὅσα ἐθελήσει διεορτάσαι. ἑλὼν δὲ τὴν Κτησιφῶντα ἐπεθύμησεν ἐς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καταπλεῦσαι. αὕτη δὲ τοῦ τε ὠκεανοῦ μοῖρά ἐστι, καὶ ἀπό τινος ἐνδυναστεύσαντός ποτε ἐν αὐτῇ οὕτω κέκληται. καὶ τὴν μὲν νῆσον τὴν ἐν τῷ 4
Τίγριδι τὴν Μεσσήνην, ἧς Ἀθάμβιλος ἐβασίλευεν, ἀπόνως ᾠκειώσατο, ὑπὸ δὲ δὴ χειμῶνος τῆς τε τοῦ Τίγριδος ὀξύτητος καὶ τῆς τοῦ ὠκεανοῦ ἀναρροίας ἐκινδύνευσε. καὶ οἱ τὸν χάρακα δὲ τὸν Σπασίνου καλούμενον οἰκοῦντες, ἐν δὲ δὴ τῇ τοῦ Ἀθαμβίλου

28, 4, 2. ὅτι ὁ Σάμβηλος ὁ τῆς νήσου ἄρχων τῆς ἐν τῷ Τίγριδι οὔσης πιστὸς διέμεινε τῷ Τραιανῷ, καίπερ ὑποτελεῖν προσταχθείς. V p. 713.

29 ἐπικρατείᾳ ἦσαν, φιλικῶς αὐτὸν ὑπεδέξαντο. κἀν-
τεῦθεν ἐπ' αὐτὸν τὸν ὠκεανὸν ἐλθών, τήν τε φύσιν
αὐτοῦ καταμαθὼν καὶ πλοῖόν τι ἐς Ἰνδίαν πλέον
ἰδών, εἶπεν ὅτι πάντως ἂν καὶ ἐπὶ τοὺς Ἰνδούς, εἰ
νέος ἔτι ἦν, ἐπεραιώθην. Ἰνδούς τε γὰρ ἐνενόει,
καὶ τὰ ἐκείνων πράγματα ἐπολυπραγμόνει, τόν τε
Ἀλέξανδρον ἐμακάριζε. καίτοι ἔλεγε καὶ ἐκείνου
2 περαιτέρω προκεχωρηκέναι, καὶ τοῦτο καὶ τῇ βουλῇ
ἐπέστειλε, μὴ δυνηθεὶς μηδὲ ἃ ἐκεχείρωτο σῶσαι.
καὶ ἐπ' αὐτῷ ἄλλα τε ἔλαβε, καὶ ἐπινίκια ὅσων ἂν
ἐθελήσῃ ἐθνῶν πέμψαι· διὰ γὰρ τὸ πλῆθος τῶν ἀεί
σφισι γραφομένων οὔτε συνεῖναί τινα αὐτῶν οὔτε
3 ὀνομάσαι καλῶς ἐδύναντο. καὶ οἱ μὲν ἁψῖδα αὐτῷ
τροπαιοφόρον πρὸς πολλοῖς ἄλλοις ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορᾷ
αὐτοῦ παρεσκεύαζον, καὶ ἡτοιμάζοντο ὡς πορρωτέρω
ἀπαντήσοντες εἰ ἐπανίοι· ἔμελλε δ' ἄρα μήτε ἐς τὴν
Ῥώμην ἔτι ἀφίξεσθαι μήτε ἄξιόν τι τῶν προκατειρ-
γασμένων πράξειν, καὶ προσέτι καὶ αὐτὰ ἐκεῖνα ἀπο-
4 λέσειν. ἐν γὰρ τῷ χρόνῳ ἐν ᾧ ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν κα-
τέπλει καὶ ἐκεῖθεν αὖθις ἀνεκομίζετο, πάντα τὰ
ἑαλωκότα ἐταράχθη καὶ ἀπέστη, καὶ τοὺς παρὰ σφίσιν
ἕκαστοι φρουροὺς οἱ μὲν ἐξέβαλλον οἱ δ' ἀπεκτίν-
νυσαν.

30 μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ Τραιανὸς ἐν Βαβυλῶνι, καὶ
γὰρ ἐκεῖσε ἦλθε κατά τε τὴν φήμην, ἧς οὐδὲν ἄξιον
εἶδεν, ὅ,τι μὴ χώματα καὶ λίθους καὶ ἐρείπια, καὶ
διὰ τὸν Ἀλέξανδρον, ᾧ καὶ ἐνήγισεν ἐν τῷ οἰκήματι
ἐν ᾧ ἐτετελευτήκει, μαθὼν δὲ ταῦτα τόν τε Λούσιον
καὶ τὸν Μάξιμον ἐπὶ τοὺς ἀφεστηκότας ἔπεμψε.
2 καὶ οὗτος μὲν ἀπέθανεν ἡττηθεὶς μάχῃ, Λούσιος δὲ
ἄλλα τε πολλὰ κατώρθωσε καὶ τὴν Νίσιβιν ἀνέλαβε,
τήν τε Ἔδεσσαν ἐξεπολιόρκησε καὶ διέφθειρε καὶ

ἐνέπρησεν. ἑάλω δὲ καὶ ἡ Σελεύκεια πρός τε Ἐρυκίου
Κλάρου καὶ πρὸς Ἰουλίου Ἀλεξάνδρου ὑποστρατήγων,
καὶ ἐκαύθη. Τραιανὸς δὲ φοβηθεὶς μὴ καὶ οἱ Πάρθοι 3
τι νεοχμώσωσι, βασιλέα αὐτοῖς ἴδιον δοῦναι ἠθέλησε,
καὶ ἐς Κτησιφῶντα ἐλθὼν συνεκάλεσεν ἐς πεδίον τι
μέγα πάντας μὲν τοὺς Ῥωμαίους, πάντας δὲ τοὺς Πάρ-
θους τοὺς ἐκεῖ τότε ὄντας, καὶ ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν ἀνα-
βάς, καὶ μεγαληγορήσας ὑπὲρ ὧν καὶ κατειργάσατο,
Παρθαμασπάτην τοῖς Πάρθοις βασιλέα ἀπέδειξε, τὸ
διάδημα αὐτῷ ἐπιθείς. μετὰ δὲ ταῦτα ἐς τὴν Ἀραβίαν 31
ἦλθε, καὶ τοῖς Ἀτρηνοῖς, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἀφειστή-
κεσαν, ἐπεχείρησε. καὶ ἔστι μὲν οὔτε μεγάλη οὔτε
εὐδαίμων ἡ πόλις· ἥ τε πέριξ χώρα ἔρημος ἐπὶ πλεῖ-
στόν ἐστι, καὶ οὔθ' ὕδωρ, ὅ,τι μὴ βραχὺ καὶ τοῦτο
δυσχερές, οὔτε ξύλον οὔτε χιλὸν ἴσχει. καὶ πρός τε 2
αὐτῶν τούτων, ἀδύνατον τὴν προσεδρείαν πλήθει
ποιούντων, πρός τε τοῦ ἡλίου, ὥπέρ που καὶ ἀνά-
κειται, ῥύεται· οὔτε γὰρ ὑπὸ Τραιανοῦ τότε οὔτε
ὑπὸ Σεουήρου ὕστερον ἥλω, καίτοι καὶ καταβαλόν-
των μέρη τινὰ τοῦ τείχους αὐτῆς. Τραιανὸς δὲ τούς 3
τε ἱππέας πρὸς τὸ τεῖχος προπέμψας ἐσφάλη, ὥστε
καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον αὐτοὺς ἐσαραχθῆναι, καὶ αὐ-
τὸς παριππεύσας βραχυτάτου ἐδέησε τρωθῆναι, καίπερ
τὴν βασιλικὴν στολὴν ἀποθέμενος ἵνα μὴ γνωρισθῇ.
τῆς δὲ πολιᾶς αὐτοῦ τὸ γαῦρον καὶ τὸ σεμνοπρεπὲς
τοῦ προσώπου ἰδόντες ὑπετόπησάν τε εἶναι ὃς ἦν, καὶ
ἐπετόξευσαν αὐτῷ, καὶ ἱππέα τινὰ τῶν συνόντων οἱ
ἀπέκτειναν. ἐγίνοντο δὲ βρονταί, καὶ ἴριδες ὑπεφαί- 4
νοντο, ἀστραπαί τε καὶ ζάλη χάλαζά τε καὶ κεραυνοὶ
τοῖς Ῥωμαίοις ἐνέπιπτον, ὁπότε προσβάλοιεν. καὶ
ὁπότε οὖν δειπνοῖεν, μυῖαι τοῖς βρώμασι καὶ τοῖς πώ-
μασι προσιζάνουσαι δυσχερείας ἅπαντα ἐνεπίμπλων.

32 καὶ Τραιανὸς μὲν ἐκεῖθεν οὕτως ἀπῆλθε, καὶ
οὐ πολλῷ ὕστερον ἀρρωστεῖν ἤρχετο· καὶ ἐν τούτῳ
οἱ κατὰ Κυρήνην Ἰουδαῖοι, Ἀνδρέαν τινὰ προστη-
σάμενοί σφων, τούς τε Ῥωμαίους καὶ τοὺς Ἕλληνας
ἔφθειρον, καὶ τάς τε σάρκας αὐτῶν ἐσιτοῦντο καὶ
τὰ ἔντερα ἀνεδοῦντο τῷ τε αἵματι ἠλείφοντο καὶ τὰ
ἀπολέμματα ἐνεδύοντο, πολλοὺς δὲ καὶ μέσους ἀπὸ
2 κορυφῆς διέπριον· θηρίοις ἑτέρους ἐδίδοσαν, καὶ
μονομαχεῖν ἄλλους ἠνάγκαζον, ὥστε τὰς πάσας δύο
καὶ εἴκοσι μυριάδας ἀπολέσθαι. ἔν τε Αἰγύπτῳ
πολλὰ ἔδρασαν ὅμοια καὶ ἐν τῇ Κύπρῳ, ἡγουμένου
τινός σφισιν Ἀρτεμίωνος· καὶ ἀπώλοντο καὶ ἐκεῖ
3 μυριάδες τέσσαρες καὶ εἴκοσι. καὶ διὰ τοῦτ' οὐδενὶ
Ἰουδαίῳ ἐπιβῆναι αὐτῆς ἔξεστιν, ἀλλὰ κἂν ἀνέμῳ
τις βιασθεὶς ἐς τὴν νῆσον ἐκπέσῃ θανατοῦται. ἀλλ'
Ἰουδαίους μὲν ἄλλοι τε καὶ Λούσιος ὑπὸ Τραιανοῦ
πεμφθεὶς κατεστρέψατο.

4 ὅτι Κυῆτος Λούσιος Μαῦρος μὲν ἦν, καὶ αὐτὸς
τῶν Μαύρων ἄρχων καὶ ἐν ἱππεῦσιν ἴλης ἐξήταστο,
καταγνωσθεὶς δὲ ἐπὶ πονηρίᾳ τότε μὲν τῆς στρατείας
ἀπηλλάγη καὶ ἠτιμώθη, ὕστερον δὲ τοῦ Δακικοῦ
πολέμου ἐνστάντος καὶ τοῦ Τραιανοῦ τῆς τῶν Μαύ-
ρων συμμαχίας δεηθέντος ἦλθέ τε πρὸς αὐτὸν αὐτε-
5 πάγγελτος καὶ μεγάλα ἔργα ἀπεδείξατο. τιμηθεὶς
δὲ ἐπὶ τούτῳ πολὺ πλείω καὶ μείζω ἐν τῷ δευτέρῳ
πολέμῳ ἐξειργάσατο, καὶ τέλος ἐς τοσοῦτον τῆς τε
ἀνδραγαθίας ἅμα καὶ τῆς τύχης ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ
προεχώρησεν ὥστε ἐς τοὺς ἐστρατηγηκότας ἐσγρα-
φῆναι καὶ ὑπατεῦσαι τῆς τε Παλαιστίνης ἄρξαι· ἐξ
ὧν που καὶ τὰ μάλιστα ἐφθονήθη καὶ ἐμισήθη καὶ
ἀπώλετο. V p. 710.

33 Τραιανὸς δὲ παρεσκευάζετο μὲν αὖθις ἐς τὴν

Μεσοποταμίαν στρατεῦσαι, ὡς δὲ τῷ νοσήματι ἐπιέζετο, αὐτὸς μὲν ἐς τὴν Ἰταλίαν ὥρμησε πλεῖν, Πούπλιον δὲ Αἴλιον Ἀδριανὸν ἐν τῇ Συρίᾳ κατέλιπε μετὰ τοῦ στρατοῦ. οὕτω μὲν οἱ Ῥωμαῖοι τῆς τε Ἀρμενίας καὶ τῆς Μεσοποταμίας τῆς πλείονος τῶν τε Πάρθων κρατήσαντες μάτην ἐπόνησαν καὶ μάτην ἐκινδύνευσαν· καὶ γὰρ καὶ οἱ Πάρθοι τὸν Παρθαμα- 2
σπάτην ἀπαξιώσαντες ἐν τῷ σφετέρῳ τρόπῳ ἤρξαντο βασιλεύεσθαι. ἐνόσησε δὲ ὁ Τραιανός, ὡς μὲν αὐτὸς ὑπώπτευσεν, ἐκ φαρμάκου λήψεως, ὡς δέ τινες λέγουσιν, ἐπισχεθέντος αὐτῷ τοῦ αἵματος ὃ κατ' ἔτος κάτω διεχώρει· ἐγένετο μὲν γὰρ καὶ ἀπόπληκτος, 3
ὥστε καὶ τοῦ σώματός τι παρεθῆναι, τὸ δ' ὅλον ὑδρωπίασε. καὶ ἐς Σελινοῦντα τῆς Κιλικίας ἐλθών, ἣν δὴ καὶ Τραιανούπολιν καλοῦμεν, ἐξαίφνης ἀπέψυξε, μοναρχήσας ἔτη δεκαεννέα καὶ μῆνας ἓξ ἡμέρας τε πεντεκαίδεκα.

EPITOME LIB. LXIX.

Ἁδριανὸς δὲ ὑπὸ μὲν Τραιανοῦ οὐκ ἐσεποιήθη·
ἦν μὲν γὰρ πολίτης αὐτοῦ καὶ ἐπετροπεύθη ὑπ᾽ αὐ-
τοῦ, γένους θ᾽ οἱ ἐκοινώνει καὶ ἀδελφιδῆν αὐτοῦ
ἐγεγαμήκει, τό τε σύμπαν συνῆν αὐτῷ καὶ συνδιῃ-
2 τᾶτο, τῇ τε Συρίᾳ ἐπὶ τῷ Παρθικῷ πολέμῳ προσ-
ετάχθη, οὐ μέντοι οὔτ᾽ ἄλλο τι ἐξαίρετον παρ᾽ αὐτοῦ
ἔλαβεν οὔθ᾽ ὕπατος ἐν πρώτοις ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ
Καίσαρα αὐτὸν καὶ αὐτοκράτορα τοῦ Τραιανοῦ ἄπαι-
δος μεταλλάξαντος ὅ τε Ἀττιανὸς πολίτης αὐτοῦ ὢν
καὶ ἐπίτροπος γεγονώς, καὶ ἡ Πλωτῖνα ἐξ ἐρωτικῆς
φιλίας, πλησίον τε ὄντα καὶ δύναμιν πολλὴν ἔχοντα
3 ἀπέδειξαν. ὁ γὰρ πατήρ μου Ἀπρωνιανός, τῆς Κι-
λικίας ἄρξας, πάντα τὰ κατ᾽ αὐτὸν ἐμεμαθήκει σα-
φῶς, ἔλεγε δὲ τά τε ἄλλα ὡς ἕκαστα, καὶ ὅτι ὁ θάνα-
τος τοῦ Τραιανοῦ ἡμέρας τινὰς διὰ τοῦτο συνεκρύφθη
4 ἵν᾽ ἡ ποίησις προεκφοιτήσοι. ἐδηλώθη δὲ τοῦτο καὶ
ἐκ τῶν πρὸς τὴν βουλὴν γραμμάτων αὐτοῦ· ταῖς
γὰρ ἐπιστολαῖς οὐκ αὐτὸς ἀλλ᾽ ἡ Πλωτῖνα ὑπέγρα-
ψεν, ὅπερ ἐπ᾽ οὐδενὸς ἄλλου ἐπεποιήκει.

2 ἦν δέ, ὅτε ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ, Ἁδριανὸς
ἐν τῇ μητροπόλει Συρίας Ἀντιοχείᾳ, ἧς ἦρχεν· ἐδόκει
δὲ ὄναρ πρὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
ἔν τε αἰθρίᾳ καὶ ἐν εὐδίᾳ πολλῇ, ἐς τὴν ἀριστερὰν

αὐτοῦ σφαγὴν ἐμπεσεῖν, ἔπειτα καὶ ἐπὶ τὴν δεξιὰν παρελθεῖν, μήτε ἐκφοβῆσαν αὐτὸν μήτε βλάψαν. ἔγραψε δὲ πρὸς τὴν βουλὴν ὁ Ἀδριανὸς ἀξιῶν βεβαι- 2 ωθῆναι αὐτῷ τὴν ἡγεμονίαν καὶ παρ' ἐκείνης, καὶ ἀπαγορεύων μηδὲν αὐτῷ μήτε τότε μήτε ἄλλοτε τιμήν δή τινα φέρον, οἷα εἰώθει γίγνεσθαι, ψηφισθῆναι, πλὴν ἄν τι αὐτός ποτε ἀξιώσῃ. τὰ δὲ τοῦ 3 Τραιανοῦ ὀστᾶ ἐν τῷ κίονι αὐτοῦ κατετέθη, καὶ αἱ θέαι αἱ Παρθικαὶ ὀνομασθεῖσαι ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐγένοντο· ὕστερον γὰρ καὶ αὕτη, ὥσπερ καὶ ἄλλα πολλά, κατελύθη.

ὅτι ὁ Ἀδριανὸς ἐν ἐπιστολῇ τινι ἔγραψε τά τε 4 ἄλλα μεγαλοφρονησάμενος, καὶ ἐπομόσας μήτε τι ἔξω τῶν τῷ δημοσίῳ συμφερόντων ποιήσειν μήτε βουλευτήν τινα ἀποσφάξειν, καὶ ἐξώλειαν ἑαυτῷ, ἂν καὶ ὁτιοῦν αὐτῶν ἐκβῇ, προσεπαρασάμενος· ἀλλ' ὅμως διεβλήθη ἐς πολλά. V p. 713.

Ἀδριανὸς δέ, καίτοι φιλανθρωπότατα ἄρξας, 5 ὅμως διά τινας φόνους ἀρίστων ἀνδρῶν, οὓς ἐν ἀρχῇ τε τῆς ἡγεμονίας καὶ πρὸς τῇ τελευτῇ τοῦ βίου ἐπεποίητο, διεβλήθη, καὶ ὀλίγου διὰ ταῦτ' οὐδὲ ἐς τοὺς ἥρωας ἀνεγράφη. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ φονευθέντες Πάλμας τε καὶ Κέλσος Νιγρῖνός τε καὶ Λούσιος ἦσαν, οἱ μὲν ἐν θήρᾳ δῆθεν ἐπιβεβουλευκότες αὐτῷ, οἱ δὲ ἐφ' ἑτέροις δή τισιν ἐγκλήμασιν, οἷα μεγάλα δυνάμενοι καὶ πλούτου καὶ δόξης εὖ ἥκοντες· ἐφ' 6 οἷς Ἀδριανὸς οὕτω τῶν λογοποιουμένων ᾔσθετο ὥστε καὶ ἀπελογήσατο καὶ ἐπώμοσε μὴ κεκελευκέναι ἀποθανεῖν αὐτούς. οἱ δὲ ἐν τῇ τελευτῇ Σερουιανός τε ὑπῆρχον καὶ ὁ ἔγγονος αὐτοῦ Φοῦσκος.

3 ἦν δὲ Ἀδριανὸς γένος μὲν βουλευτοῦ πατρὸς

3, 1, 1. βουλευτοῦ — ἐστρατηγηκότος inserta ex V p. 713.

ἐστρατηγηκότος Ἀδριανοῦ Ἄφρου, οὕτω γὰρ ὠνομά-
ζετο, φύσει δὲ φιλόλογος ἐν ἑκατέρᾳ τῇ γλώσσῃ·
καί τινα καὶ πεζὰ καὶ ἐν ἔπεσι ποιήματα παντοδαπὰ
2 καταλέλοιπε. φιλοτιμίᾳ τε γὰρ ἀπληστῳ ἐχρῆτο,
καὶ κατὰ τοῦτο καὶ τἆλλα πάντα καὶ τὰ βραχύτατα
ἐπετήδευε· καὶ γὰρ ἔπλασσε καὶ ἔγραφε καὶ οὐδὲν
ὅ,τι οὐκ εἰρηνικὸν καὶ πολεμικὸν· καὶ βασιλικὸν καὶ
3 ἰδιωτικὸν εἰδέναι ἔλεγεν. καὶ τοῦτο μὲν οὐδέν που
τοὺς ἀνθρώπους ἔβλαπτεν, ὁ δὲ δὴ φθόνος αὐτοῦ
δεινότατος ἐς πάντας τούς τινι προέχοντας ὢν πολ-
λοὺς μὲν καθεῖλε συχνοὺς δὲ καὶ ἀπώλεσε. βουλό-
μενος γὰρ πάντων ἐν πᾶσι περιεῖναι ἐμίσει τοὺς ἔν
4 τινι ὑπεραίροντας. κἀκ τούτου καὶ τὸν Φαουωρῖνον
τὸν Γαλάτην τόν τε Διονύσιον τὸν Μιλήσιον τοὺς
σοφιστὰς καταλύειν ἐπεχείρει τοῖς τε ἄλλοις καὶ
μάλιστα τῷ τοὺς ἀνταγωνιστάς σφων ἐξαίρειν, τοὺς
μὲν μηδενὸς τοὺς δὲ βραχυτάτου τινὸς ἀξίους ὄντας·
5 ὅτε Διονύσιος πρὸς τὸν αὐτοῦ ἴδιον Ἡλιόδωρον, τὸν
τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ διαγαγόντα, εἰπεῖν λέγεται ὅτι
Καῖσαρ χρήματα μέν σοι καὶ τιμὴν δοῦναι δύναται,
6 ῥήτορα δέ σε ποιῆσαι οὐ δύναται. καὶ ὁ Φαουωρῖνος
μέλλων παρ' αὐτῷ περὶ τῆς ἀτελείας ἣν ἐν τῇ πα-
τρίδι ἔχειν ἠξίου δικάσασθαι, ὑποτοπήσας καὶ ἐλατ-
τωθήσεσθαι καὶ προσυβρισθήσεσθαι, ἐσῆλθε μὲν ἐς
τὸ δικαστήριον, εἶπε δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ ὅτι ὁ διδάσκα-
λός μου ὄναρ τῆς νυκτὸς ταύτης ἐπιστάς μοι ἐκέλευσε
λειτουργεῖν τῇ πατρίδι ὡς καὶ ἐν ἐκείνῃ γεγεννη-
4 μένον. Ἀδριανὸς δὲ τούτων μέν, καίπερ ἀχθεσθείς

3, 1, 2. οὕτω γὰρ ὠνομάζετο et 8, 1, καὶ τοῦτο — ὢν et 4, γὰρ et ἐμίσει — ὑπεραίροντες et 4, 3, τοῖς τε ἄλλοις καὶ μηδενὸς μάλιστα et 4, τοὺς μὲν — ὄντας inserta ex V p. 713.

σφισιν, ἐφείσατο, μηδεμίαν εὔλογον ὀλέθρου κατ' αὐτῶν ἀφορμὴν λαβών· τὸν δ' Ἀπολλόδωρον τὸν ἀρχιτέκτονα τὸν τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ ᾠδεῖον τό τε γυμνάσιον, τὰ τοῦ Τραιανοῦ ποιήματα, ἐν τῇ Ῥώμῃ κατασκευάσαντα τὸ μὲν πρῶτον ἐφυγάδευσεν, ἔπειτα 2
δὲ καὶ ἀπέκτεινε, λόγῳ μὲν ὡς πλημμελήσαντά τι, τὸ δ' ἀληθὲς ὅτι τοῦ Τραιανοῦ κοινουμένου τι αὐτῷ περὶ τῶν ἔργων εἶπε τῷ Ἀδριανῷ παραλαλήσαντί τι ὅτι ἄπελθε καὶ τὰς κολοκύνθας γράφε· τούτων γὰρ οὐδὲν ἐπίστασαι. ἐτύγχανε δὲ ἄρα τότε ἐκεῖνος τοιούτῳ τινὶ γράμματι σεμνυνόμενος. αὐτοκρατορεύσας 3
οὖν τότε ἐμνησικάκησε καὶ τὴν παρρησίαν αὐτοῦ οὐκ ἤνεγκεν. αὐτὸς μὲν γὰρ τοῦ τῆς Ἀφροδίτης τῆς τε Ῥώμης ναοῦ τὸ διάγραμμα αὐτῷ πέμψας, δι' ἔνδειξιν ὅτι καὶ ἄνευ ἐκείνου μέγα ἔργον γίγνεσθαι δύναται, ἤρετο εἰ εὖ ἔχοι τὸ κατασκεύασμα· ὁ δ' 4
ἀντεπέστειλε περί τε τοῦ ναοῦ ὅτι καὶ μετέωρον αὐτὸν καὶ ὑπεκκεκενωμένον γενέσθαι ἐχρῆν, ἵν' ἔς τε τὴν ἱερὰν ὁδὸν ἐκφανέστερος ἐξ ὑψηλοτέρου εἴη καὶ ἐς τὸ κοῖλον τὰ μηχανήματα ἐσδέχοιτο, ὥστε καὶ ἀφανῶς συμπήγνυσθαι καὶ ἐξ οὐ προειδότος ἐς τὸ θέατρον ἐσάγεσθαι, καὶ περὶ τῶν ἀγαλμάτων ὅτι μείζονα ἢ κατὰ τὸν τοῦ ὕψους τοῦ μεγάρου λόγον ἐποιήθη· "ἂν γὰρ αἱ θεαί" ἔφη "ἐξαναστήσεσθαί τε 5
καὶ ἐξελθεῖν ἐθελήσωσιν, οὐ δυνήσονται." ταῦτα γὰρ ἄντικρυς αὐτοῦ γράψαντος καὶ ἠγανάκτησε καὶ ὑπερήλγησεν ὅτι καὶ ἐς ἀδιόρθωτον ἁμαρτίαν ἐπεπτώκει, καὶ οὔτε τὴν ὀργὴν οὔτε τὴν λύπην κατέσχεν, ἀλλ' ἐφόνευσεν αὐτόν. καὶ οὕτω γε τῇ φύσει τοι- 6
οῦτος ἦν ὥστε μὴ μόνον τοῖς ζῶσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς τελευτήσασι φθονεῖν· τὸν γοῦν Ὅμηρον καταλύων

4, 6, 1. τῇ φύσει et 2, μὴ — 3, γοῦν inserta ex V p. 713.

Ἀντίμαχον ἀντ' αὐτοῦ ἐσῆγεν, οὗ μηδὲ τὸ ὄνομα
πολλοὶ πρότερον ἠπίσταντο.
5 ᾐτιῶντο μὲν δὴ ταῦτά τε αὐτοῦ καὶ τὸ πάνυ
ἀκριβὲς τό τε περίεργον καὶ τὸ πολύπραγμον· ἐθε-
ράπευε δὲ αὐτὰ καὶ ἀνελάμβανε τῇ τε ἄλλῃ ἐπιμε-
λείᾳ καὶ προνοίᾳ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ δεξιότητι,
καὶ τῷ μήτε τινὰ πόλεμον ταράξαι καὶ τοὺς ὄντας
παῦσαι, μήτε τινὸς χρήματα ἀδίκως ἀφελέσθαι, καὶ
πολλοῖς πολλά, καὶ δήμοις καὶ ἰδιώταις καὶ βουλευ-
2 ταῖς τε καὶ ἱππεῦσι, χαρίσασθαι. οὐδὲ γὰρ ἀνέμενεν
αἰτηθῆναί τι, ἀλλὰ πάνυ πρὸς τὴν ἑκάστου χρείαν
ἐποίει. καὶ τά τε στρατιωτικὰ ἀκριβέστατα ἤσκησεν,
ὥστ' ἰσχύοντα μήτ' ἀπειθεῖν μήτε ὑβρίζειν, καὶ τὰς
πόλεις τάς τε συμμαχίδας καὶ τὰς ὑπηκόους μεγα-
3 λοπρεπέστατα ὠφέλησε. πολλὰς μὲν γὰρ καὶ εἶδεν
αὐτῶν, ὅσας οὐδεὶς ἄλλος αὐτοκράτωρ, πάσαις δὲ ὡς
εἰπεῖν ἐπεκούρησε, ταῖς μὲν ὕδωρ ταῖς δὲ λιμένας
σῖτόν τε καὶ ἔργα καὶ χρήματα καὶ τιμὰς ἄλλαις ἄλ-
λας διδούς.
6 ἦγε δὲ καὶ τὸν δῆμον τῶν Ῥωμαίων ἐμβριθῶς
μᾶλλον ἢ θωπευτικῶς· καί ποτε ἰσχυρῶς αἰτοῦντί
τι ἐν ὁπλομαχίᾳ οὔτε ἔνειμε, καὶ προσέτι ἐκέλευσε
τοῦτο δὴ τὸ τοῦ Δομιτιανοῦ κηρυχθῆναι "σιωπήσατε."
2 οὐκ ἐλέχθη μὲν γάρ· ὁ γὰρ κῆρυξ ἀνατείνας τὴν
χεῖρα καὶ ἐξ αὐτοῦ τούτου ἡσυχάσας, ὥσπερ εἰώθασι
ποιεῖν, οὐ γάρ ἐστιν ὁπότε ὑπὸ κηρύγματος σιγάζον-
ται, ἐπειδὴ ἐσιώπησαν, ἔφη "τοῦτ' ἐθέλει." καὶ οὐχ
ὅτι τινὰ ὀργὴν τῷ κήρυκι ἔσχεν, ἀλλὰ καὶ ἐτίμησεν
αὐτὸν ὅτι τὴν δυσχέρειαν τοῦ κελεύσματος οὐκ ἐξέ-
3 φηνεν. ἔφερε γὰρ τὰ τοιαῦτα, καὶ οὐκ ἠγανάκτει εἴ
τι καὶ παρὰ γνώμην καὶ πρὸς τῶν τυχόντων ὠφε-
λοῖτο. ἀμέλει γυναικὸς παριόντος αὐτοῦ ὁδῷ τινι

δεομένης, τὸ μὲν πρῶτον εἶπεν αὐτῇ ὅτι οὐ σχολάζω,
ἔπειτα ὡς ἐκείνη ἀνακραγοῦσα ἔφη "καὶ μὴ βασίλευε",
ἐπεστράφη τε καὶ λόγον αὐτῇ ἔδωκεν.

ἔπραττε δὲ καὶ διὰ τοῦ βουλευτηρίου πάντα τὰ 7
μεγάλα καὶ ἀναγκαιότατα, καὶ ἐδίκαζε μετὰ τῶν
πρώτων τοτὲ μὲν ἐν τῷ παλατίῳ τοτὲ δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ
τῷ τε Πανθείῳ καὶ ἄλλοθι πολλαχόθι, ἀπὸ βήματος,
ὥστε δημοσιεύεσθαι τὰ γιγνόμενα. καὶ τοῖς ὑπάτοις
ἔστιν ὅτε δικάζουσι συνεγίγνετο, ἔν τε ταῖς ἱπποδρο-
μίαις αὐτοὺς ἐτίμα. καὶ οἴκαδε ἀνακομιζόμενος ἐν 2
φορείῳ ἐφέρετο, ὅπως μηδένα συνακολουθοῦντά οἱ
ἐνοχλοίη. ἐν δὲ ταῖς μήτε ἱεραῖς μήτε δημοσίοις ἡμέ-
ραις οἴκοι ἔμενε, καὶ οὐδένα οὐδ' ὅσον ἀσπάσασθαι
προσεδέχετο, εἰ μή τι ἀναγκαῖον εἴη, ἵνα μὴ πάνυ τα-
λαιπωροῖντο. ἀεί τε περὶ ἑαυτὸν καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ 3
ἔξω τοὺς ἀρίστους εἶχε, καὶ συνῆν σφισι καὶ ἐν τοῖς
συμποσίοις, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τέταρτος πολλάκις ὠχεῖ-
το. ἐθήρα δὲ ὁσάκις ἐνεδέχετο, καὶ ἠρίστα ἄνευ οἴνου·
ἔπειτα μετὰ πάντων τῶν πρώτων καὶ ἀρίστων ἐδεί-
πνει, καὶ ἦν αὐτοῦ τὸ συσσίτιον παντοδαπῶν λόγων
πλῆρες. τούς τε πάνυ νοσοῦντας φίλους ἐπεσκέπτετο, 4
καὶ ἑορτάζουσί σφισι συνδιῃτᾶτο, τοῖς τε ἀγροῖς καὶ
ταῖς οἰκίαις αὐτῶν ἡδέως ἐχρῆτο· ὅθεν καὶ εἰκόνας
πολλοῖς μὲν ἀποθανοῦσι, πολλοῖς δὲ καὶ ζῶσιν ἐς τὴν
ἀγορὰν ἔστησεν. οὐ μέντοι οὔτε ἐξύβρισέ τις αὐτῶν
οὔτ' ἀπέδοτό τι οὔθ' ὧν ἔλεγεν οὔθ' ὧν ἔπραττεν,
οἷα οἵ τε Καισάρειοι καὶ οἱ ἄλλοι οἱ περὶ τοὺς αὐ-
τοκράτορας ἔχοντες ποιεῖν εἰώθασι.

ταῦτα περί γε τοῦ τρόπου, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, 8
προείρηκα· λέξω δὲ καὶ τὰ καθ' ἕκαστον, ὅσα ἀναγ-
καῖόν ἐστι μνημονεύεσθαι. ἐλθὼν γὰρ ἐς τὴν Ῥώ- a. C.
μην ἀφῆκε τὰ ὀφειλόμενα τῷ τε βασιλικῷ καὶ τῷ 118

δημοσίῳ τῷ τῶν Ῥωμαίων, ἑκκαιδεκαετῆ ὁρίσας χρόνον ἀφ᾽ οὗ τε καὶ μέχρις οὗ τηρηθήσεσθαι τοῦτ᾽
2 ἔμελλεν. ἔν τε τοῖς ἑαυτοῦ γενεθλίοις προῖκα τῷ δήμῳ τὴν θέαν ἀπένειμε καὶ θηρία πολλὰ ἀπέκτεινεν, ὥστε ἐφάπαξ καὶ λέοντας ἑκατὸν καὶ λεαίνας ἴσας πεσεῖν, καὶ δῶρα διὰ σφαιρίων καὶ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ χωρὶς μὲν τοῖς ἀνδράσι χωρὶς δὲ ταῖς γυναιξὶ διέρριψε· καὶ γὰρ καὶ λοῦσθαι χωρὶς ἀλλήλων αὐτοῖς προσέταξεν.

3 ἐν μὲν τῷ ἔτει ἐκείνῳ ταῦτά τε ἐγένετο καὶ ὁ Εὐφράτης ὁ φιλόσοφος ἀπέθανεν ἐθελοντής, ἐπιτρέψαντος αὐτῷ καὶ τοῦ Ἁδριανοῦ κώνειον καὶ διὰ τὸ
9 γῆρας καὶ διὰ τὴν νόσον πιεῖν. Ἁδριανὸς δὲ ἄλλην ἀπ᾽ ἄλλης διαπορευόμενος ἐπαρχίαν, τάς τε χώρας καὶ τὰς πόλεις ἐπισκεπτόμενος, καὶ πάντα τὰ φρούρια καὶ τὰ τείχη περισκοπῶν τὰ μὲν ἐς ἐπικαιροτέρους τόπους μεθίστη, τὰ δὲ ἔπαυε, τὰ δὲ προσκαθίστατο,
2 αὐτὸς πάντα ἁπλῶς, οὐχ ὅπως τὰ κοινὰ τῶν στρατοπέδων, ὅπλα λέγω καὶ μηχανὰς καὶ τάφρους καὶ περιβόλους καὶ χαρακώματα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἴδια ἑνὸς ἑκάστου, καὶ τῶν ἐν τῷ τεταγμένῳ στρατευομένων καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτῶν, τοὺς βίους, τὰς οἰκήσεις, τοὺς τρόπους, καὶ ἐφορῶν καὶ ἐξετάζων· καὶ πολλά γε ἐς τὸ ἁβρότερον ἐκδεδιῃτημένα καὶ κατεσκευασμένα
3 καὶ μετερρύθμισε καὶ μετεσκεύασεν. ἐγύμναζέ τε αὐτοὺς πρὸς πᾶν εἶδος μάχης, καὶ τοὺς μὲν ἐτίμα τοὺς δὲ ἐνουθέτει, πάντας δὲ ἐδίδασκεν ἃ χρὴ ποιεῖν. καὶ ὅπως γε καὶ ὁρῶντες αὐτὸν ὠφελοῖντο, σκληρᾷ τε πανταχοῦ τῇ διαίτῃ ἐχρῆτο, καὶ ἐβάδιζεν ἢ καὶ ἵππευε πάντα, οὐδ᾽ ἔστιν ὁπότε οὔτε ὀχήματος τότε γε οὔτε τετρα-
4 κύκλου ἐπέβη· οὐδὲ τὴν κεφαλὴν οὐκ ἐν θάλπει, οὐκ ἐν ῥίγει ἐκαλύφθη, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς χιόσι ταῖς

Κελτικαῖς καὶ ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς γυμνῇ αὐτῇ πε- a. C. 119
ριῄει. συνελόντι τε εἰπεῖν, οὕτω καὶ τῷ ἔργῳ
καὶ τοῖς παραγγέλμασι πᾶν τὸ στρατιωτικὸν δι' ὅλης
τῆς ἀρχῆς ἤσκησε καὶ κατεκόσμησεν ὥστε καὶ νῦν
τὰ τότε ὑπ' αὐτοῦ ταχθέντα νόμον σφίσι τῆς στρα-
τείας εἶναι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ μάλιστα ἐν εἰρήνῃ 5
τὸ πλεῖστον πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους διεγένετο· τήν
τε γὰρ παρασκευὴν αὐτοῦ ὁρῶντες, καὶ μήτε τι ἀδι-
κούμενοι καὶ προσέτι καὶ χρήματα λαμβάνοντες, οὐ-
δὲν ἐνεόχμωσαν. οὕτω γὰρ καλῶς ἤσκητο τὸ στρα- 6
τιωτικὸν αὐτῷ ὥστε καὶ τὸ ἱππικὸν τῶν καλουμένων
Βατασύων τὸν Ἴστρον μετὰ τῶν ὅπλων διενήξαντο·
ἃ ὁρῶντες οἱ βάρβαροι τοὺς μὲν Ῥωμαίους κατεπλήτ-
τοντο, τρεπόμενοι δὲ ἐπὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐχρῶντο αὐτῷ
διαιτητῇ τῶν πρὸς ἀλλήλους διαφορῶν.

ἐποίει δὲ καὶ θέατρα καὶ ἀγῶνας, περιπορευ- 10
όμενος τὰς πόλεις, ἄνευ τῆς βασιλικῆς μέντοι παρα-
σκευῆς· οὐδὲ γὰρ ἔξω τῆς Ῥώμης ἐχρήσατό ποτε
αὐτῇ. τὴν δὲ πατρίδα καίπερ μεγάλα τιμήσας καὶ
πολλὰ καὶ ὑπερήφανα αὐτῇ δούς, ὅμως οὐκ εἶδε.
περὶ μέντοι τὰς θήρας ἐσπουδακέναι λέγεται· καὶ 2
γὰρ τὴν κλεῖν ἐν ταύταις κατέαξε καὶ τὸ σκέλος μι-
κροῦ ἐπηρώθη, καὶ πόλιν ἐν τῇ Μυσίᾳ οἰκίσας Ἀδρι- a. C. 121
ανοῦ θήρας αὐτὴν ὠνόμασεν. οὐ μέντοι τι παρὰ
τοῦτ' ἄπρακτον τῶν τῇ ἀρχῇ προσηκόντων κατέλιπε.
τῆς δὲ περὶ τὰς θήρας σπουδῆς αὐτοῦ καὶ ὁ Βορυ-
σθένης ὁ ἵππος, ᾧ μάλιστα θηρῶν ἠρέσκετο, σημεῖόν
ἐστιν· ἀποθανόντι γὰρ αὐτῷ καὶ τάφον κατεσκεύασε
καὶ στήλην ἔστησε καὶ ἐπιγράμματα ἐπέγραψεν. ὅθεν 3
οὐ θαυμαστὸν εἰ καὶ τὴν Πλωτῖναν ἀποθανοῦσαν,
δι' ἧς ἔτυχε τῆς ἀρχῆς ἐρώσης αὐτοῦ, διαφερόντως
ἐτίμησεν, ὡς καὶ ἐπὶ ἡμέρας ἐννέα μελανειμονῆσαι

καὶ ναὸν αὐτῇ οἰκοδομῆσαι καὶ ὕμνους τινὰς ἐς αὐτὴν ποιῆσαι. οὕτω δὲ περὶ τὴν θήραν ἐπιδέξιος ἦν ὡς καὶ μέγαν ποτὲ σῦν μιᾷ πληγῇ καθελεῖν.

11 ἀφικόμενος δὲ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπώπτευσε τὰ μυ-
a. C. 122 στήρια. διὰ δὲ τῆς Ἰουδαίας μετὰ ταῦτα ἐς Αἴγυπτον παριὼν καὶ ἐνήγισε τῷ Πομπηΐῳ· πρὸς ὃν καὶ τουτὶ τὸ ἔπος ἀπορρῖψαι λέγεται τῷ ναοῖς βρίθοντι πόση σπάνις ἔπλετο τύμβου. καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ διεφθαρ-
2 μένον ἀνῳκοδόμησεν. ἐν δὲ τῇ Αἰγύπτῳ καὶ τὴν Ἀντινόου ὠνομασμένην ἀνῳκοδόμησε πόλιν. ὁ γὰρ Ἀντίνοος ἦν μὲν ἐκ Βιθυνίου πόλεως Βιθυνίδος, ἣν καὶ Κλαυδιούπολιν καλοῦμεν, παιδικὰ δὲ αὐτοῦ ἐγεγόνει, καὶ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἐτελεύτησεν, εἴτ' οὖν ἐς τὸν Νεῖλον ἐκπεσών, ὡς Ἁδριανὸς γράφει, εἴτε καὶ
3 ἱερουργηθείς, ὡς ἡ ἀλήθεια ἔχει· τά τε γὰρ ἄλλα περιεργότατος Ἁδριανός, ὥσπερ εἶπον, ἐγένετο, καὶ μαντείαις μαγγανείαις τε παντοδαπαῖς ἐχρῆτο. καὶ οὕτω γε τὸν Ἀντίνοον, ἤτοι διὰ τὸν ἔρωτα αὐτοῦ ἢ ὅτι ἐθελοντὴς ἐθανατώθη, ἑκουσίου γὰρ ψυχῆς πρὸς ἃ ἔπραττεν ἐδεῖτο, ἐτίμησεν ὡς καὶ πόλιν ἐν τῷ χωρίῳ, ἐν ᾧ τοῦτ' ἔπαθε, συνοικίσαι καὶ ὀνομάσαι ἀπ'
4 αὐτοῦ. καὶ ἐκείνου ἀνδριάντας ἐν πάσῃ ὡς εἰπεῖν τῇ οἰκουμένῃ, μᾶλλον δὲ ἀγάλματα, ἀνέθηκε. καὶ τέλος ἀστέρα τινὰ αὐτός τε ὁρᾶν ὡς τοῦ Ἀντινόου ὄντα ἔλεγε, καὶ τῶν συνόντων αὐτῷ μυθολογούντων ἡδέως ἤκουεν ἔκ τε τῆς ψυχῆς τοῦ Ἀντινόου ὄντως τὸν ἀστέρα γεγενῆσθαι καὶ τότε πρῶτον ἀναπεφηνέναι.

a. C. 133 διὰ ταῦτα μὲν οὖν ἐσκώπτετο, καὶ ὅτι Παυλίνῃ
12 τῇ ἀδελφῇ ἀποθανούσῃ παραχρῆμα μὲν οὐδεμίαν τιμὴν ἔνειμεν . . . ἐς δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα πόλιν αὐτοῦ ἀντὶ τῆς κατασκαφείσης οἰκίσαντος, ἣν καὶ Αἰλίαν

Καπιτωλῖναν ὠνόμασε, καὶ ἐς τὸν τοῦ ναοῦ τοῦ θεοῦ
τόπον ναὸν τῷ Διὶ ἕτερον ἀντεγείραντος πόλεμος
οὔτε μικρὸς οὔτε ὀλιγοχρόνιος ἐκινήθη. Ἰουδαῖοι 2
γὰρ δεινόν τι ποιούμενοι τὸ ἀλλοφύλους τινὰς ἐς
τὴν πόλιν σφῶν οἰκισθῆναι καὶ τὰ ἱερὰ ἀλλότρια ἐν
αὐτῇ ἱδρυθῆναι, παρόντος μὲν ἔν τε τῇ Αἰγύπτῳ
καὶ αὖθις ἐν τῇ Συρίᾳ τοῦ Ἁδριανοῦ ἡσύχαζον, πλὴν
καθ' ὅσον τὰ ὅπλα τὰ ἐπιταχθέντα σφίσιν ἧττον
ἐπιτήδεια ἐξεπίτηδες κατεσκεύασαν ὡς ἀποδοκιμα-
σθεῖσιν αὐτοῖς ὑπ' ἐκείνων χρήσασθαι, ἐπεὶ δὲ πόρ-
ρῳ ἐγένετο, φανερῶς ἀπέστησαν. καὶ παρατάξει μὲν 3
φανερᾷ οὐκ ἐτόλμων διακινδυνεῦσαι πρὸς τοὺς Ῥω-
μαίους, τὰ δὲ τῆς χώρας ἐπίκαιρα κατελάμβανον καὶ
ὑπονόμοις καὶ τείχεσιν ἐκρατύνοντο, ὅπως ἀναφυγάς
τε ὁπόταν βιασθῶσιν ἔχωσι καὶ παρ' ἀλλήλους ὑπὸ
γῆν διαφοιτῶντες λανθάνωσι, διατιτράντες ἄνω τὰς
ὑπογείους ὁδοὺς ἵνα καὶ ἄνεμον καὶ φέγγος ἐσδέ-
χοιντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐν οὐδενὶ αὐτοὺς λόγῳ οἱ 13
Ῥωμαῖοι ἐποιοῦντο· ἐπεὶ δ' ἥ τε Ἰουδαία πᾶσα ἐκεκί-
νητο, καὶ οἱ ἁπανταχοῦ γῆς Ἰουδαῖοι συνεταράττοντο
καὶ συνῄεσαν, καὶ πολλὰ κακὰ ἐς τοὺς Ῥωμαίους τὰ
μὲν λάθρᾳ τὰ δὲ καὶ φανερῶς ἐνεδείκνυντο, πολλοί 2
τε ἄλλοι καὶ τῶν ἀλλοφύλων ἐπιθυμίᾳ κέρδους σφίσι
συνελαμβάνοντο, καὶ πάσης ὡς εἰπεῖν κινουμένης
ἐπὶ τούτῳ τῆς οἰκουμένης, τότε δὴ τότε τοὺς κρα-
τίστους τῶν στρατηγῶν ὁ Ἁδριανὸς ἐπ' αὐτοὺς ἔπεμ-
ψεν, ὧν πρῶτος Ἰούλιος Σεουῆρος ὑπῆρχεν, ἀπὸ Βρετ-
τανίας ἧς ἦρχεν ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους σταλείς. ὃς ἄντι- 3
κρυς μὲν οὐδαμόθεν ἐτόλμησε τοῖς ἐναντίοις συμβα-
λεῖν, τό τε πλῆθος καὶ τὴν ἀπόγνωσιν αὐτῶν ὁρῶν·
λαμβάνων δ' ὡς ἑκάστους πλήθει τῶν στρατιωτῶν

11, 4, 6. καὶ ὅτι — 2, ἔνειμεν inserta ex V p. 714.

καὶ τῶν ὑπάρχων, καὶ τροφῆς ἀπείργων καὶ κατακλείων, ἠδυνήθη βραδύτερον μὲν ἀκινδυνότερον δὲ κατατρῖψαι καὶ ἐκτρυχῶσαι καὶ ἐκκόψαι αὐτούς.
14 ὀλίγοι γοῦν κομιδῇ περιεγένοντο. καὶ φρούρια μὲν αὐτῶν πεντήκοντα τά γε ἀξιολογώτατα, κῶμαι δὲ δὲ ἐνακόσιαι καὶ ὀγδοήκοντα καὶ πέντε ὀνομαστότεται κατεσκάφησαν, ἄνδρες δὲ ὀκτὼ καὶ πεντήκοντα μυριάδες ἐσφάγησαν ἔν τε ταῖς καταδρομαῖς καὶ ἐν ταῖς μάχαις, τῶν γὰρ λιμῷ καὶ νόσῳ καὶ πυρὶ φθα-
2 ρέντων τὸ πλῆθος ἀνεξερεύνητον ἦν, ὥστε πᾶσαν ὀλίγου δεῖν τὴν Ἰουδαίαν ἐρημωθῆναι, καθάπερ που καὶ πρὸ τοῦ πολέμου αὐτοῖς προεδείχθη· τὸ γὰρ μνημεῖον τοῦ Σολομῶντος, ὃν ἐν τοῖς σεβασμίοις οὗτοι ἄγουσιν, ἀπὸ ταὐτομάτου διελύθη τε καὶ συνέπεσε, καὶ λύκοι ὕαιναί τε πολλαὶ ἐς τὰς πόλεις
3 αὐτῶν ἐσέπιπτον ὠρυόμεναι. πολλοὶ μέντοι ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπώλοντο· διὸ καὶ ὁ Ἁδριανὸς γράφων πρὸς τὴν βουλὴν οὐκ ἐχρήσατο τῷ προοιμίῳ τῷ συνήθει τοῖς αὐτοκράτορσιν, ὅτι εἰ αὐτοί τε καὶ οἱ παῖδες ὑμῶν ὑγιαίνετε, εὖ ἂν ἔχοι·
4 ἐγὼ καὶ τὰ στρατεύματα ὑγιαίνομεν. τὸν δὲ Σεουῆρον ἐς Βιθυνίαν ἔπεμψεν, ὅπλων μὲν οὐδέν, ἄρχοντος δὲ καὶ ἐπιστάτου καὶ δικαίου καὶ φρονίμου καὶ ἀξίωμα ἔχοντος δεομένην· ἃ πάντα ἐν ἐκείνῳ ἦν. καὶ ὁ μὲν διήγαγε καὶ διῴκησε καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ κοινὰ αὐτῶν οὕτως ὥσθ' ἡμᾶς καὶ ἐς δεῦρο ἀεὶ αὐτοῦ μνημονεύειν, τῇ δὲ δὴ βουλῇ καὶ τῷ κλήρῳ ἡ Παμφυλία ἀντὶ τῆς Βιθυνίας ἐδόθη.

15 ὁ μὲν οὖν τῶν Ἰουδαίων πόλεμος ἐς τοῦτο ἐτελεύτησεν, ἕτερος δὲ ἐξ Ἀλβανῶν, εἰσὶ δὲ Μασσαγέται, ἐκινήθη ὑπὸ Φαρασμάνου, καὶ τὴν μὲν Μηδίαν

14, 4, 7. τῇ δὲ — 8, ἐδόθη inserta ex V p. 714.

ἰσχυρῶς ἐλύπησε, τῆς δ' Ἀρμενίας τῆς τε Καππαδοκίας ἁψάμενος, ἔπειτα τῶν Ἀλβανῶν τὰ μὲν δώροις ὑπὸ τοῦ Οὐολογαίσου πεισθέντων, τὰ δὲ καὶ Φλαούιον Ἀρριανὸν τὸν τῆς Καππαδοκίας ἄρχοντα φοβηθέντων, ἐπαύσατο.

ὅτι πρεσβευτὰς πεμφθέντας παρὰ τοῦ Οὐολο- 2
γαίσου καὶ παρὰ τῶν Ἰαζύγων, ἐκείνου μὲν κατηγοροῦντός τινα Φαρασμάνου, τούτων δὲ τὴν εἰρήνην πιστουμένων, ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσήγαγεν Ἁδριανός, καὶ παρ' αὐτοῦ τὰς ἀποκρίσεις ποιήσασθαι ἐπιτραπεὶς συνέγραψέ τε αὐτὰς καὶ ἀνέγνω σφίσιν. U p. 407.

ὅτι Φαρασμάνῃ τῷ Ἴβηρι ἐς τὴν Ῥώμην μετὰ τῆς 3
γυναικὸς ἐλθόντι τήν τε ἀρχὴν ἐπηύξησε καὶ θῦσαι ἐν τῷ Καπιτωλίῳ ἐφῆκεν, ἀνδριάντα τε ἐπὶ ἵππου ἐν τῷ Ἐνυείῳ ἔστησε, καὶ γυμνασίαν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ υἱέος τῶν τε ἄλλων πρώτων Ἰβήρων ἐν ὅπλοις εἶδεν. ib.

Ἁδριανὸς δὲ τό τε Ὀλύμπιον τὸ ἐν ταῖς Ἀθήναις, 16
ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς ἵδρυται, ἐξεποίησε, καὶ δράκοντα ἐς αὐτὸ ἀπὸ Ἰνδίας κομισθέντα ἀνέθηκε· τά τε Διονύσια, τὴν μεγίστην παρ' αὐτοῖς ἀρχὴν ἄρξας, ἐν τῇ
ἐσθῆτι τῇ ἐπιχωρίῳ λαμπρῶς ἐπετέλεσε. τόν τε 2
σηκὸν τὸν ἑαυτοῦ, τὸ Πανελλήνιον ὠνομασμένον, οἰκοδομήσασθαι τοῖς Ἕλλησιν ἐπέτρεψε, καὶ ἀγῶνα ἐπ' αὐτῷ κατεστήσατο, χρήματά τε πολλὰ καὶ σῖτον ἐτήσιον τήν τε Κεφαλληνίαν ὅλην τοῖς Ἀθηναίοις ἐχαρίσατο. ἐνομοθέτησε δὲ ἄλλα τε πολλά, καὶ ἵνα μηδεὶς βουλευτὴς μήτ' αὐτὸς μήτε δι' ἑτέρου τέλος
τι μισθῶται. ἐς δὲ τὴν Ῥώμην ἐλθών, ἐπεὶ ἔν τινι 3
θέᾳ βοῶν ὁ δῆμος ἁρματηλάτην τινὰ ἐλευθερω- a. C. 135
θῆναι ἐδεῖτο, ἀντεῖπε διὰ πινακίου γραφῆς, εἰπὼν

ὅτι οὐ προσήκει ὑμῖν οὔτε παρ' ἐμοῦ αἰτεῖν ἵνα ἀλλότριον δοῦλον ἐλευθερώσω, οὔτε τὸν δεσπότην αὐτοῦ βιάζεσθαι τοῦτο ποιῆσαι.

17 ἀρξάμενος δὲ νοσεῖν, αἷμα γὰρ εἰώθει μὲν αὐτῷ καὶ πρότερον διὰ τῆς ῥινὸς προχεῖσθαι, τότε δὲ ἰσχυρῶς ἐπλεόνασεν, ἀπεγνώσθη μὲν βιώσεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο Κόμμοδον μὲν Λούκιον, καίτοι αἷμα ἐμοῦν-
a. C. 136 τα, Καίσαρα Ῥωμαίοις ἀπέδειξε, Σερουιανὸν δὲ καὶ Φοῦσκον τὸν ἔγγονον αὐτοῦ ὡς καὶ ἀγανακτήσαντας ἐπὶ τούτῳ ἐφόνευσε, τὸν μὲν ἐνενηκοντούτην ὄντα
2 τὸν δὲ ὀκτωκαιδεκέτην. πρὶν δὲ ἀποσφαγῆναι, ὁ Σερουιανὸς πῦρ ᾔτησε, καὶ θυμιῶν ἅμα "ὅτι μὲν οὐδὲν ἀδικῶ" ἔφη "ὑμεῖς, ὦ θεοί, ἴστε· περὶ δὲ Ἀδριανοῦ τοσοῦτον μόνον εὔχομαι, ἵνα ἐπιθυμήσας ἀποθανεῖν μὴ δυνηθῇ." καὶ μέντοι καὶ διετέλεσεν Ἀδριανὸς ἐπὶ πλεῖστον νοσῶν, πολλάκις μὲν ἀποσβῆναι εὐξάμενος, πολλάκις δὲ καὶ ἀποκτανεῖν ἑαυτὸν
3 ἐθελήσας. ἔστι γε αὐτοῦ καὶ ἐπιστολὴ αὐτὸ τοῦτο ἐνδεικνυμένη, ὅσον κακόν ἐστιν ἐπιθυμοῦντά τινα ἀποθανεῖν μὴ δύνασθαι. τὸν δὲ Σερουιανὸν τοῦτον Ἀδριανὸς καὶ τῆς αὐταρχίας ἄξιον ἐνόμισεν εἶναι· εἰπὼν γοῦν ποτε ἐν συμποσίῳ τοῖς φίλοις ἵνα αὐτῷ δέκα ἄνδρας μοναρχεῖν δυναμένους ὀνομάσωσιν, εἶτ' ὀλίγον ἐπισχὼν ἔφη ὅτι ἐννέα δέομαι μαθεῖν· τὸν γὰρ ἕνα, τοῦτ' ἔστι Σερουιανόν, ἔχω.

18 γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι τότε ἄριστοι ἄνδρες, ὧν ἐπιφανέστατοι Τούρβων τε καὶ Σίμιλις ἤστην, οἳ καὶ ἀνδριᾶσιν ἐτιμήθησαν, Τούρβων μὲν στρατηγικώτατος ἀνήρ, ὃς καὶ ἔπαρχος γεγονώς, εἴτ' οὖν ἄρχων τῶν δορυφόρων, οὔτε τι ἁβρὸν οὔτε τι ὑπερήφανον
2 ἔπραξεν, ἀλλ' ὡς εἷς τῶν πολλῶν διεβίω. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ τὴν ἡμέραν πᾶσαν περὶ τὸν βασιλέα διέτριβε,

καὶ πολλάκις καὶ πρὸ μέσων νυκτῶν πρὸς αὐτὸν ᾔει,
ὅτε τινὲς τῶν ἄλλων καθεύδειν ἤρχοντο. ἀμέλει καὶ 3
Κορνήλιος Φρόντων ὁ τὰ πρῶτα τῶν τότε Ῥωμαίων ἐν
δίκαις φερόμενος, ἑσπέρας ποτὲ βαθείας ἀπὸ δείπνου
οἴκαδε ἐπανιών, καὶ μαθὼν παρά τινος ᾧ συνηγο-
ρήσειν ὑπέσχετο δικάζειν αὐτὸν ἤδη, ἔν τε τῇ στολῇ
τῇ δειπνίτιδι, ὥσπερ εἶχεν, ἐς τὸ δικαστήριον αὐτοῦ
ἐσῆλθε καὶ ἠσπάσατο, οὔτι γε τῷ ἑωθινῷ προσρή-
ματι τῷ χαῖρε, ἀλλὰ τῷ ἑσπερινῷ τῷ ὑγίαινε χρησά-
μενος. οἴκοι δὲ ὁ Τούρβων οὔποτε ἡμέρας, οὐδὲ 4
νοσήσας, ὤφθη, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Ἀδριανὸν συμ-
βουλεύοντα αὐτῷ ἀτρεμίζειν, εἶπεν ὅτι τὸν ἔπαρχον
ἑστῶτα ἀποθνήσκειν δεῖ. ὁ δὲ δὴ Σίμιλις ἡλικίᾳ 19
μὲν καὶ τάξει προήκων αὐτοῦ ἐν τρόποις οὐδενὸς
τῶν πάνυ, ὥς γε ἐγὼ νομίζω, δεύτερος ἦν. ἔξεστι δὲ
καὶ ἐξ ὀλιγοστῶν τεκμήρασθαι. τῷ τε γὰρ Τραιανῷ
ἑκατονταρχοῦντα αὐτὸν ἐσκαλέσαντί ποτε ἔσω πρὸ
τῶν ἐπάρχων ἔφη "αἰσχρόν ἐστι, Καῖσαρ, ἑκατοντάρχῳ
σε τῶν ἐπάρχων ἔξω ἑστηκότων διαλέγεσθαι", καὶ 2
τὴν τῶν δορυφόρων ἀρχὴν ἄκων τε ἔλαβε καὶ λαβὼν
ἐξίστατο, μόλις τε ἀφεθεὶς ἐν ἀγρῷ ἥσυχος ἑπτὰ ἔτη
τὰ λοιπὰ τοῦ βίου διήγαγε, καὶ ἐπί γε τὸ μνῆμα αὐ-
τοῦ τοῦτο ἐπέγραψεν ὅτι Σίμιλις ἐνταῦθα κεῖται
βιοὺς μὲν ἔτη τόσα, ζήσας δὲ ἔτη ἑπτά.

Ἀδριανὸς δὲ φθόῃ τε ἐκ τῆς πολλῆς τοῦ αἵματος 20
ῥύσεως ἐχρῆτο, καὶ ἀπ' αὐτῆς καὶ ὑδρωπίασεν. ἐπεὶ
δὲ συνέβη τὸν Λούκιον τὸν Κόμμοδον ἐξαίφνης ἐγκα- a. C. 138
ταλειφθῆναι ὑπὸ τοῦ αἵματος πολλοῦ τε καὶ ἀθρόου
ἐκπεσόντος, συνεκάλεσε τοὺς πρώτους καὶ ἀξιολόγους
τῶν βουλευτῶν οἴκαδε, καὶ κατακείμενος εἶπεν αὐ-
τοῖς τάδε. "ἐμοί, ὦ ἄνδρες φίλοι, γόνον μὲν οὐκ 2
ἔδωκεν ἡ φύσις ποιήσασθαι, νόμῳ δὲ ὑμεῖς ἐδώκατε.

διαφέρει δὲ τοῦτο ἐκείνου, ὅτι τὸ μὲν γεννώμενον, ὁποῖον ἂν δόξῃ τῷ δαιμονίῳ, γίγνεται, τὸ δὲ δὴ ποιούμενον αὐθαίρετόν τις αὐτὸς ἑαυτῷ προστίθεται,
3 ὥστε παρὰ μὲν τῆς φύσεως ἀνάπηρον καὶ ἄφρονα πολλάκις δίδοσθαί τινι, παρὰ δὲ τῆς κρίσεως καὶ ἀρτιμελῆ καὶ ἀρτίνουν πάντως αἱρεῖσθαι. καὶ διὰ τοῦτο πρότερον μὲν τὸν Λούκιον ἐξ ἁπάντων ἐξελεξάμην, οἷον οὐδ' ἂν εὔξασθαι παῖδα ἠδυνήθην ἐμαυ-
4 τῷ γενέσθαι· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνον τὸ δαιμόνιον ἡμῶν ἀφείλετο, εὗρον ἀντ' ἐκείνου αὐτοκράτορα ὑμῖν, ὃν δίδωμι, εὐγενῆ, πρᾷον, εὔεικτον, φρόνιμον, μήθ' ὑπὸ νεότητος προπετὲς μήθ' ὑπὸ γήρως ἀμελὲς ποιῆσαί τι δυνάμενον, ἠγμένον κατὰ τοὺς νόμους, ἡγεμονευκότα κατὰ τὰ πάτρια, ὥστε μήτε τι ἀγνοεῖν τῶν ἐς τὴν ἀρχὴν φερόντων καὶ πᾶσιν αὐτοῖς καλῶς δύνασθαι χρήσασθαι. λέγω δὲ Αὐρήλιον Ἀντωνῖνον του-
5 τονί· ὃν εἰ καὶ τὰ μάλιστα οἶδα ἀπραγμονέστατόν τε ἀνδρῶν ὄντα καὶ πόρρω τοιαύτης ἐπιθυμίας καθεστηκότα, ἀλλ' οὔτι γε καὶ ἀφροντιστήσειν οἴομαι οὔτε ἐμοῦ οὔτε ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ἄκοντα τὴν ἀρχὴν ὑποδέξεσθαι."

21 οὕτω μὲν ὁ Ἀντωνῖνος αὐτοκράτωρ ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ ἦν ἄπαις ἀρρένων παίδων, τόν τε Κομμόδου υἱὸν Κόμμοδον ἐσεποίησεν αὐτῷ καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ Μάρκον Ἄννιον Οὐῆρον, βουληθεὶς ἐπὶ πλεῖστον καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα αὐταρχήσοντας ἀποδεῖξαι. ἦν δὲ οὗτος ὁ Ἄννιος ὁ Μάρκος, ὁ Κατίλιος πρότερον ὀνομαζόμενος, Ἀννίου Οὐήρου τοῦ τρὶς ὑπατεύσαντος καὶ χι-
2 λιαρχήσαντος ἔγγονος. καὶ ἀμφοτέρους μὲν ἐσποιήσασθαι τῷ Ἀντωνίῳ ἐκέλευε, προετίμησε δὲ τὸν Οὐῆρον διά τε τὴν συγγένειαν αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν, καὶ ὅτι φύσιν ψυχῆς ἐρρωμενεστάτην ἤδη ὑπέφαινεν· ἀφ'

οὗ καὶ Οὐηρίσσιμον αὐτόν, πρὸς τὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ῥήματος ἔννοιαν κομψευόμενος, ἀπεκάλει.

Ἀδριανὸς δὲ μαγγανείαις μέν τισι καὶ γοητείαις 22
ἐκενοῦτό ποτε τοῦ ὑγροῦ, πάλιν δ' αὐτοῦ διὰ ταχέος ἐπίμπλατο. ἐπεὶ οὖν πρὸς τὸ χεῖρον ἀεὶ ἐπεδίδου καὶ καθ' ἑκάστην τρόπον τινὰ ἡμέραν ἀπώλλυτο, ἀποθανεῖν ἐπεθύμησε, καὶ ᾔτει μὲν πολλάκις καὶ φάρμακον καὶ ξίφος, ἐδίδου δὲ οὐδείς. ὡς δ' οὖν 2
οὐδεὶς αὐτῷ καίτοι χρήματα καὶ ἄδειαν ὑπισχνουμένῳ ὑπήκουε, μετεπέμψατο Μάστορα ἄνδρα βάρβαρον Ἰάζυγα, ᾧ αἰχμαλώτῳ γενομένῳ πρὸς τὰς θήρας διά τε ἰσχὺν καὶ δι' εὐτολμίαν ἐκέχρητο, καὶ τὰ μὲν ἀπειλῶν αὐτῷ τὰ δὲ ὑπισχνούμενος ἠνάγκασεν αὐτὸν ἐπαγγείλασθαι τὴν σφαγήν. καί τι καὶ χωρίον ὑπὸ 3
τὸν μαστόν, πρὸς Ἑρμογένους τοῦ ἰατροῦ ὑποδειχθέν, χρώματί τινι περιέγραψεν, ὅπως κατ' αὐτὸ πληγεὶς καιρίαν ἀλύπως τελευτήσῃ. ἐπεὶ δ' οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ προεχώρησεν, ὁ γὰρ Μάστωρ φοβηθεὶς τὸ πρᾶγμα καὶ ἐκπλαγεὶς ὑπεχώρησε, πολλὰ μὲν ἑαυτὸν ἐπὶ τῇ νόσῳ ὠδύρατο πολλὰ δὲ καὶ ἐπὶ τῇ οὐκ ἐξουσίᾳ, ὅτι 4
μὴ οἷός τ' ἦν ἑαυτὸν ἀναχρήσασθαι, καίτοι τοὺς ἄλλους ἔτι καὶ τότε δυνάμενος· καὶ τέλος τῆς τε ἀκριβείας τῆς κατὰ τὴν δίαιταν ἀπέσχετο, καὶ ταῖς μὴ προσηκούσαις ἐδωδαῖς καὶ ποτοῖς χρώμενος ἐτελεύτησε, λέγων καὶ βοῶν τὸ δημῶδες, ὅτι πολλοὶ ἰατροὶ βασιλέα ἀπώλεσαν.

ἔζησε δὲ ἔτη μὲν δύο καὶ ἑξήκοντα μῆνας δὲ 23
πέντε καὶ ἡμέρας ἐννεακαίδεκα, καὶ ἐμονάρχησεν ἔτη εἴκοσι καὶ μῆνας ἕνδεκα. ἐτάφη δὲ πρὸς αὐτῷ τῷ ποταμῷ, πρὸς τῇ γεφύρᾳ τῇ Αἰλίᾳ· ἐνταῦθα γὰρ τὸ μνῆμα κατεσκευάσατο. τὸ γὰρ τοῦ Αὐγούστου ἐπεπλήρωτο, καὶ οὐκέτι οὐδεὶς ἐν αὐτῷ ἐτέθη. οὗτος 2

ἐμισήθη μὲν ὑπὸ τοῦ δήμου, καίτοι τἆλλα ἄριστα αὐτῶν ἄρξας, διά τε τοὺς πρώτους καὶ τοὺς τελευταίους φόνους ἅτε ἀδίκως καὶ ἀνοσίως γενομένους, ἐπεὶ οὕτω γε ἥκιστα φονικὸς ἐγένετο ὥστε καὶ προσκρουσάντων αὐτῷ τινων ἀρκοῦν νομίζειν τὸ ταῖς πατρίσιν αὐτῶν αὐτὸ τοῦτο γράψαι, ὅτι αὐτῷ οὐκ
3 ἀρέσκουσιν. εἴ τέ τινα τῶν τέκνα ἐχόντων ὀφλῆσαι πάντως τι ἔδει, ἀλλ' οὖν πρός γε τὸν ἀριθμὸν τῶν παίδων καὶ τὰς τιμωρίας αὐτῶν ἐπεκούφιζεν. οὐ μέντοι ἀλλ' ἡ γερουσία ἐπὶ πολὺ ἀντέσχε, τὰς τιμὰς μὴ ψηφίσασθαι ἐθέλουσα, καὶ αἰτιωμένη τινὰς τῶν ἐπ' αὐτοῦ πλεονασάντων καὶ διὰ τοῦτο τιμηθέντων, οὓς καὶ κολασθῆναι ἔδει.

4 ὅτι ὁ Φάβιος ὁ Ἰούλιος μὴ φέρων τὴν τοῦ υἱέος μαλακίαν, ῥῖψαι ἑαυτὸν ἐς τὸν ποταμὸν ἤθελεν. Inde a 23, 3, 3, οὐ μέντοι V p. 714.

23, 2, 2. ὑπὸ — 3, ἄρξας inserta ex V p. 714.

EPITOME LIB. LXX.

Ἰστέον ὅτι τὰ περὶ τοῦ Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τοῦ Δίωνος οὐχ εὑρίσκεται, παθόντων τι ὡς εἰκὸς τῶν βιβλίων, ὥστε ἀγνοεῖσθαι τὴν κατ' αὐτὸν ἱστορίαν σχεδὸν σύμπασαν, πλὴν ὅτι τοῦ Λουκίου τοῦ Κομμόδου, ὃν ὁ Ἁδριανὸς ἐποιήσατο, πρὸ τοῦ Ἁδριανοῦ τελευτήσαντος οὗτος παρ' ἐκείνου καὶ ἐποιήθη καὶ αὐτοκράτωρ ἐγένετο, καὶ 2
ὅτι μὴ βουλομένης τῆς γερουσίας τὰς ἡρωικὰς τιμὰς δοῦναι τῷ Ἁδριανῷ τελευτήσαντι διά τινας φόνους ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, ὁ Ἀντωνῖνος ἄλλα τε πολλὰ δακρύων καὶ ὀδυρόμενος αὐτοῖς διελέχθη, καὶ τέλος εἶπεν "οὐδὲ ἐγὼ ἄρα ὑμῶν ἄρξω, εἴγε ἐκεῖνος καὶ κακὸς καὶ ἐχθρὸς ὑμῖν καὶ πολέμιος ἐγένετο· πάντα γὰρ 3
δῆλον ὅτι τὰ πραχθέντα ὑπ' αὐτοῦ, ὧν ἓν καὶ ἡ ἐμὴ ποίησίς ἐστι, καταλύσετε." ἀκούσασα δὲ τοῦτο ἡ γερουσία καὶ αἰδεσθεῖσα τὸν ἄνδρα, τὸ δέ τι καὶ τοὺς στρατιώτας φοβηθεῖσα, ἀπέδωκε τῷ Ἁδριανῷ τὰς τιμάς.

ταῦτα μόνα περὶ τοῦ Ἀντωνίνου ἐν τῷ Δίωνι 2
σώζεται, καὶ ὅτι Αὔγουστον αὐτὸν καὶ Εὐσεβῆ διὰ τοιαύτην αἰτίαν ἐπωνόμασεν ἡ βουλή. ἐπειδὴ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ πολλῶν αἰτιαθέντων καί τινων καὶ ὀνομαστὶ ἐξαιτηθέντων ὅμως οὐδένα

ἐκόλασεν, εἰπὼν ὅτι οὐ δεῖ με ἀπὸ τοιούτων ἔργων τῆς προστασίας ὑμῶν ἄρξασθαι.

2 οὐ σώζεται δὲ οὐδὲ τοῦ μετὰ Ἀντωνῖνον ἄρξαντος Μάρκου Οὐήρου τὰ πρῶτα τῶν ἱστορουμένων,
a. C. 139 ὅσα περὶ τὸν Λούκιον τὸν τοῦ Κομμόδου υἱόν, ὃν ὁ Μάρκος γαμβρὸν ἐποιήσατο, ἔπραξεν αὐτός, καὶ ὅσα οὗτος ἐς τὸν κατὰ Οὐολογαίσου πόλεμον ὑπὸ τοῦ πενθεροῦ πεμφθεὶς ἔδρασε. διὸ βραχέα περὶ τούτων ἐξ ἑτέρων ἀναλεξάμενος βιβλίων ἐρῶ· εἶθ' οὕτως ἐπὶ τὰ ἑξῆς τοῦ Δίωνος μεταβήσομαι.

3 ὁ γὰρ Ἀντωνῖνος ὁμολογεῖται παρὰ πάντων καλός τε καὶ ἀγαθὸς γενέσθαι, καὶ οὔτε τῶν ἄλλων ὑπηκόων τισὶ βαρὺς οὔτε Χριστιανοῖς ἐπαχθής, ἀλλὰ πολλήν τινα τούτοις νέμων αἰδῶ, καὶ τῇ τοῦ
a. C. 153 Ἀδριανοῦ τιμῇ, ἣν ἐκεῖνος ἐτίμα Χριστιανούς, προσ-
2 τιθείς. ὁ γὰρ τοῦ Παμφίλου Εὐσέβιος καὶ ἐπιστολάς τινας τοῦ Ἀδριανοῦ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ παρατίθεται, ἐν αἷς ἐκεῖνος δείκνυται τοῖς λυποῦσί τι ἢ κατηγοροῦσι τῶν Χριστιανῶν δεινὰ ἀπειλῶν, καὶ τὸν Ἡρακλέα ἐπομνύμενος ὡς τεύξον-
3 ται τιμωρίας. λέγεται δὲ ὁ Ἀντωνῖνος ζητητικὸς γενέσθαι, καὶ μηδὲ περὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ τυχόντα τῆς ἀκριβολογίας ἀφίστασθαι· ὅθεν αὐτὸν οἱ σκώπτοντες καὶ κυμινοπρίστην ἐκάλουν. Κουαδρᾶτος
a. C. 161 δὲ γηραιὸν μέν φησιν αὐτὸν τελευτῆσαι, τὴν δὲ τελευτὴν ἡδίστην αὐτῷ κατ' ἴσον ὕπνῳ τῷ μαλακωτάτῳ γενέσθαι.

4 ἐπὶ τοῦ Ἀντωνίνου λέγεται καὶ φοβερώτατος
a. C. 177? περὶ τὰ μέρη τῆς Βιθυνίας καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου σεισμὸς γενέσθαι, καὶ ἄλλας τε πόλεις καμεῖν ἰσχυρῶς καὶ πεσεῖν ὁλοσχερῶς, καὶ ἐξαιρέτως τὴν Κύζικον, καὶ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν μέγιστόν τε καὶ κάλλιστον

ναῶν ἁπάντων καταρριφῆναι, ᾧ τετραόργυιοι μὲν 2
πάχος οἱ κίονες ἦσαν, ὕψος δὲ πεντήκοντα πηχέων, ἕκαστος πέτρας μιᾶς καὶ τἄλλα τὰ ἐν αὐτῷ ἕκαστον θαυμάσαι πλέον ἢ ἐπαινέσαι. περὶ δὲ τὴν μεσόγειον ἄνω κορυφῆς ὄρους διαστάσης θαλάσσιόν φασιν ἐκχυθῆναι κῦμα, ἐπὶ πολύ τε τῆς γῆς ἐλθεῖν ῥιπιζομένην τὴν ἄχνην ἀκράτου καὶ διαυγοῦς θαλάσσης.

EPITOME LIB. LXXI.

Περὶ μὲν οὖν τοῦ Ἀντωνίνου τό γε νῦν ἔχον
a. C. 161 τοσαῦτα, ἦρξε δὲ εἴκοσι καὶ τέσσαρα ἔτη· Μάρκος
δὲ Ἀντωνῖνος ἐπειδὴ τοῦ ποιησαμένου αὐτὸν τελευ-
τήσαντος Ἀντωνίνου τὴν ἀρχὴν ἔσχε, προσειλήφει
ἐς κοινωνίαν τοῦ κράτους εὐθὺς τὸν τοῦ Λουκίου
2 τοῦ Κομμόδου υἱὸν Λούκιον Οὐῆρον. αὐτὸς μὲν γὰρ
ἀσθενὴς ἦν τῷ σώματι καὶ τὰ πολλὰ λόγοις ἐσχό-
λαζε, λέγεται γὰρ καὶ αὐτοκράτωρ ὢν μὴ αἰδεῖσθαι
[μηδὲ ὀκνεῖν] ἐς διδασκάλου φοιτᾶν, ἀλλὰ καὶ Σέξτῳ
προσιέναι τῷ ἐκ Βοιωτῶν φιλοσόφῳ, καὶ ἐς ἀκρόασιν
τῶν ῥητορικῶν Ἑρμογένους λόγων μὴ ὀκνῆσαι παρα-
3 γενέσθαι· προσέκειτο δὲ τοῖς ἐκ τῆς στοᾶς μάλιστα
δόγμασιν, ὁ δὲ Λούκιος ἔρρωτό τε καὶ νεώτερος ἦν,
τοῖς στρατιωτικοῖς τε ἔργοις καταλληλότερος. ὅθεν
καὶ γαμβρὸν αὐτὸν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Λουκίλλᾳ ὁ Μάρ-
κος ποιήσας ἐς τὸν πρὸς Πάρθους ἔπεμψε πόλεμον.
2 ὁ γὰρ Οὐολόγαισος πολέμου ἦρξε, καὶ στρατόπεδόν
τε ὅλον Ῥωμαϊκὸν τὸ ὑπὸ Σεουηριανῷ τεταγμένον
ἐν τῇ Ἐλεγείᾳ, χωρίῳ τινὶ τῆς Ἀρμενίας, περισχὼν
πάντοθεν αὐτοῖς ἡγεμόσι κατετόξευσε καὶ διέφθειρε,
καὶ τῆς Συρίας ταῖς πόλεσι πολὺς ἐπῄει καὶ φοβε-
2 ρός. ὁ οὖν Λούκιος ἐλθὼν ἐς Ἀντιόχειαν καὶ πλεί-
a. C. 162 στους στρατιώτας συλλέξας, καὶ τοὺς ἀρίστους τῶν

ἡγεμόνων ὑφ' ἑαυτὸν ἔχων, αὐτὸς μὲν ἐν τῇ πόλει ἐκάθητο διατάττων ἕκαστα καὶ τὰς τοῦ πολέμου χορηγίας ἀθροίζων, Κασσίῳ δὲ τὰ στρατεύματα ἐπέτρεψε. καὶ ὃς ἐπιόντα τε τὸν Οὐολόγαισον γενναίως 3

3, 2, 1. ὅτι Μάρτιος Οὐῆρος τὸν Θουκυδίδην ἐκπέμπει καταγαγεῖν Σόαιμον ἐς Ἀρμενίαν· ὃς δέει τῶν ὅπλων καὶ τῇ οἰκείᾳ περὶ πάντα τὰ προσπίπτοντα εὐβουλίᾳ τοῦ πρόσω εἴχετο ἐρρωμένως. ἦν δὲ ἱκανὸς ὁ Μάρτιος οὐ μόνον ὅπλοις βιάσασθαι τοὺς ἀντιπολέμους ἢ ὀξύτητι προλαβεῖν ἢ ἀπάτῃ κατασοφίσασθαι, ἥπερ ἐστὶ στρατηγῶν ἀλκή, ἀλλὰ καὶ λόγῳ πιθανῷ πεῖσαι καὶ δωρεαῖς μεγαλόφροσιν οἰκειώσασθαι καὶ ἐλπίδι ἀγαθῇ δελεάσαι. χάρις τε ἦν ἐπὶ πᾶσι τοῖς πρασσομένοις ὑπ' αὐτοῦ καὶ λεγομένοις, τὸ μὲν ἀγανακτοῦν ἑκάστου καὶ τὸ θυμούμενον παραμυθουμένη, τὸ δὲ ἐλπίζον ἔτι μᾶλλον αὔξουσα. κολακείας τε καὶ δώρων καὶ τῆς παρὰ τραπέζαις δεξιώσεως καιρὸν ᾔδει. οἷς προσὸν τὸ πρὸς τὰς πράξεις σύντονον καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς σὺν ὀξύτητι δραστήριον, αἱρετώτερον ἐδείκνυε τοῖς βαρβάροις εἶναι τῆς φιλίας αὐτοῦ μᾶλλον ἢ τῆς ἔχθρας ἀντιποιεῖσθαι. ἀφικόμενος οὖν ἐς τὴν καινὴν πόλιν, ἣν φρουρὰ Ῥωμαίων κατεῖχεν ἐκ Πρίσκου καταστᾶσα, νεωτερίζειν πειρωμένους λόγῳ τε καὶ ἔργῳ σωφρονίσας, ἀπέφηνε πρώτην εἶναι τῆς Ἀρμενίας. Suidas v. Μάρτιος. ζεύγνυνται δὲ Ῥωμαίοις ἀπονώτατα τῶν ποταμῶν τὰ ῥεύματα, ἅτε καὶ τοῦτο διὰ μελέτης ἀεὶ τοῖς στρατιώταις ὂν καὶ ὥσπερ ἄλλο τι τῶν πολεμικῶν ἀσκούμενον ἐπί τε Ἴστρῳ καὶ Ῥήνῳ καὶ Εὐφράτῃ. ἔστι δὲ ὁ τρόπος, οὐ γὰρ δὴ πάντας εἰδέναι, τοιόσδε. πλατεῖαι μέν εἰσιν αἱ νῆες δι' ὧν ὁ ποταμὸς ζεύγνυται, ἀνορμίζονται δὲ ὀλίγον ἄνω τοῦ ῥεύματος ὑπὲρ τὸν μέλλοντα ζεύγνυσθαι τόπον. ἐπὰν δὲ τὸ σημεῖον δοθῇ, ἀφιᾶσι πρώτην μίαν ναῦν κατὰ ῥοῦν φέρεσθαι πλησίον τῆς οἰκείας ὄχθης. ἐπὰν δὲ κατὰ τὸν ζευγνύμενον ἥκῃ τόπον, ἐμβάλλουσιν ἐς τὸ ῥεῦμα φορμὸν λίθων ἐμπεπλησμένον, καλῳδίῳ δήσαντες, ὥσπερ ἄγκυραν· ἀφ' οὗ δεθεῖσα ἡ ναῦς πρὸς τῇ ὄχθῃ ἵσταται σανίσι καὶ ζεύγμασιν, ἅπερ ἄφθονα αὐτοῖς ἡ ναῦς φέρει, καὶ παραχρῆμα μέχρι τῆς ἀποβάσεως καταστρώννυται. εἶτα ἄλλην ἀφιᾶσιν ὀλίγον ἀπ' ἐκείνης, καὶ ἄλλην ἀπ' ἐκεί-

ὑπέμενε, καὶ τέλος ἐγκαταλειφθέντα ὑπὸ τῶν συμ-
a. C. 165 μάχων καὶ ὀπίσω ἀναχωρήσαντα ἐπεδίωξε, μέχρι τε
Σελευκείας καὶ Κτησιφῶντος ἤλασε, καὶ τήν τε Σε-
λεύκειαν διέφθειρεν ἐμπρήσας, καὶ τὰ τοῦ Οὐολο-
γαίσου βασίλεια τὰ ἐν τῇ Κτησιφῶντι κατέσκαψεν.
4 ἔν γε μὴν τῇ ὑποστροφῇ πλείστους τῶν στρατιωτῶν
ὑπὸ λιμοῦ καὶ νόσου ἀπέβαλεν, ἀπενόστησε δ' ὅμως
ἐς τὴν Συρίαν μετὰ τῶν λοιπῶν στρατιωτῶν. καὶ
ὁ μὲν Λούκιος τούτοις ἐπεκυδαίνετο καὶ μέγα ἐφρό-
νει, οὐ μὴν αὐτῷ καὶ τὰ τῆς ἄκρας εὐτυχίας ἐς ἀγα-
3 θόν τι ἀνέβη· λέγεται γὰρ μετὰ ταῦτα καὶ τῷ πεν-
a. C. 169 θερῷ Μάρκῳ ἐπιβεβουλευκώς, πρίν τι καὶ δρᾶσαι,
φαρμάκῳ διαφθαρῆναι. τὸν μέντοι Κάσσιον ὁ Μάρ-
a. C. 172 κος τῆς Ἀσίας ἁπάσης ἐπιτροπεύειν ἐκέλευσεν. αὐτὸς
δὲ τοῖς περὶ τὸν Ἴστρον βαρβάροις, Ἰάζυξί τε καὶ
2 Μαρκομάνοις, ἄλλοτε ἄλλοις χρόνον συχνὸν ὡς εἰπεῖν
δι' ὅλου τοῦ βίου, τὴν Παννονίαν ἔχων ὁρμητήριον,
ἐπολέμησε. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον Κελ-
τῶν μέχρι τῆς Ἰταλίας ἤλασαν, καὶ πολλὰ ἔδρασαν
ἐς τοὺς Ῥωμαίους δεινά· οἷς ὁ Μάρκος ἀντεπιὼν
Πομπηιανόν τε καὶ Περτίνακα τοὺς ὑποστρατήγους
ἀντικαθίστη. καὶ ἠρίστευσεν ὁ Περτίναξ, ὅστις καὶ
ὕστερον αὐτοκράτωρ ἐγένετο. ἐν μέντοι τοῖς νεκροῖς
τῶν βαρβάρων καὶ γυναικῶν σώματα ὡπλισμένα
3 εὑρέθη. καίτοι δὲ ἰσχυροτάτου ἀγῶνος καὶ λαμπρᾶς

νης, ἔστ' ἂν ἐπὶ τὴν ἀντιπέραν ὄχθην ἐλάσωσι τὸ ζεῦγμα. ἡ δὲ πρὸς τῇ πολεμίᾳ ναῦς καὶ πύργους ἐπ' αὐτῇ καὶ πυλίδα καὶ τοξότας καὶ καταπέλτας φέρει.

βαλλομένων δὲ τῶν βελῶν πολλῶν ἐπὶ τοὺς ζευγνύντας, ὁ Κάσσιος ἀφιέναι βέλη καὶ καταπέλτας κελεύει. πεσόντων δὲ τῶν βαρβάρων τῶν πρώτων ἐφεστηκότων ἕτεροι ἧκον. id. v. ζεῦγμα.

νίκης γεγενημένης, ὅμως ὁ αὐτοκράτωρ αἰτηθεὶς παρὰ τῶν στρατιωτῶν οὐκ ἔδωκε χρήματα, αὐτὸ τοῦτο εἰπὼν ὅτι ὅσῳ ἂν πλεῖόν τι παρὰ τὸ καθεστηκὸς λάβωσι, τοῦτ᾽ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν τε γονέων σφῶν καὶ τῶν συγγενῶν ἐσπεπράξεται· περὶ γάρ 4
τοι τῆς αὐταρχίας ὁ θεὸς μόνος κρίνειν δύναται. οὕτω καὶ σωφρόνως καὶ ἐγκρατῶς αὐτῶν ἦρχεν, ὥστε καίπερ ἐν τοσούτοις καὶ τηλικούτοις πολέμοις ὢν μηδὲν ἔξω τοῦ προσήκοντος μήτ᾽ ἐκ κολακείας εἰπεῖν μήτ᾽ ἐκ φόβου ποιῆσαι. τῶν δὲ Μαρκομάνων εὐτυ- 5
χησάντων ἔν τινι μάχῃ καὶ τὸν Οὐίνδικα τὸν Μακρῖνον ἔπαρχον ὄντα ἀποκτεινάντων, τούτῳ μὲν τρεῖς ἀνδριάντας ἔστησε, κρατήσας δὲ αὐτῶν Γερμανικὸς ὠνομάσθη· Γερμανοὺς γὰρ τοὺς ἐν τοῖς ἄνω χωρίοις οἰκοῦντας ὀνομάζομεν.

καὶ οἱ καλούμενοι δὲ Βουκόλοι κατὰ τὴν Αἴγυ- 4
πτον κινηθέντες καὶ τοὺς ἄλλους Αἰγυπτίους προσαποστήσαντες ὑπὸ ἱερεῖ τινι Ἰσιδώρῳ, πρῶτον μὲν ἐν γυναικείοις στολαῖς τὸν ἑκατόνταρχον τῶν Ῥωμαίων ἠπατηκότες ὡς δὴ γυναῖκες τῶν Βουκόλων καὶ χρυσία δώσουσαι αὐτῷ ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν, προσιόντα σφίσι κατέκοψαν, καὶ τὸν συνόντα αὐτῷ καταθύσαντες ἐπί τε τῶν σπλάγχνων αὐτοῦ συνώμοσαν καὶ ἐκεῖνα κατέφαγον. ἦν δὲ Ἰσίδωρος ἀνδρείᾳ πάντων τῶν 2
καθ᾽ ἑαυτὸν ἄριστος. ἔπειτα ἐκ παρατάξεως τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ Ῥωμαίους νικήσαντες μικροῦ καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν εἷλον, εἰ μὴ Κάσσιος ἐκ Συρίας πεμφθεὶς ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ στρατηγήσας ὥστε τὴν πρὸς ἀλλήλους σφῶν ὁμόνοιαν λῦσαι καὶ ἀπ᾽ ἀλλήλων ἀποχωρίσαι, διὰ γὰρ τὴν ἀπόνοιαν καὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν οὐκ ἐθάρρησε συμβαλεῖν ἀθρόοις αὐτοῖς, οὕτω δὴ στασιάσαντας ἐχειρώσατο.

5 ἐν δὲ τῷ πολέμῳ τοῦ Μάρκου τῷ πρὸς τοὺς Γερ-
μανούς, ἵνα καὶ ταῦτα μνήμης ἀξιωθείη, μειράκιον
μὲν αἰχμάλωτον ἐρωτηθέν τι ὑπ' αὐτοῦ "οὐ δύνα-
μαι" ἔφη "ἀποκρίνασθαί σοι ὑπὸ τοῦ ῥίγους· ὥστε
εἴ τι μαθεῖν ἐθέλεις, κέλευσόν μοι ἱματίδιόν τι, εἴγε
2 ἔχεις, δοθῆναι." στρατιώτης δέ τις νυκτὸς φυλακὴν
τοῦ Ἴστρου ποιούμενος, καί τινα βοὴν ἐκ τῆς περαίας
στρατιωτῶν ἑαλωκότων ἀκούσας, διενήξατο εὐθὺς
ὥσπερ εἶχε, καὶ λύσας αὐτοὺς ἀνεκομίσθη. ἦν δὲ τῷ
Μάρκῳ ὁ Ῥοῦφος ὁ Βασσαῖος ἔπαρχος, τὰ μὲν ἄλλα
ἀγαθός, ἀπαίδευτος δὲ ὑπ' ἀγροικίας, καὶ τὰ πρῶτά
3 γε τοῦ βίου ἐν πενίᾳ τραφείς· ἀναδενδράδα δέ ποτε
αὐτὸν κλῶντα ἀνέλαβέ τις, καὶ ἐπειδή γε μὴ εὐθὺς
ἅμα τῷ πρώτῳ κελεύσματι κατέβη, ἐπετίμησεν αὐτῷ
καὶ ἔφη "εὖ γε, ἔπαρχε, κατάβηθι." τοῦτο γὰρ ὡς
καὶ πρὸς ὑπερηφανοῦντα καὶ τεταπεινωμένον αὐτὸν
εἶπεν· ὅπερ ἡ τύχη μετὰ ταῦτα αὐτῷ ἔδωκεν.

6 ὁ δ' αὐτοκράτωρ ὁσάκις ἀπὸ τοῦ πολέμου σχολὴν
ἦγεν, ἐδίκαζε, καὶ ὕδωρ πλεῖστον τοῖς ῥήτορσι με-
τρεῖσθαι ἐκέλευε, τάς τε πύστεις καὶ τὰς ἀνακρίσεις
ἐπὶ μακρότερον ἐποιεῖτο, ὥστε πανταχόθεν τὸ δίκαιον
ἀκριβοῦν. καὶ κατὰ τοῦτο ἕνδεκα πολλάκις καὶ δώ-
δεκα ἡμέραις τὴν αὐτὴν δίκην, καίπερ νυκτὸς ἔστιν
2 ὅτε δικάζων, ἔκρινε. φιλόπονος γὰρ ἦν, καὶ ἀκρι-
βῶς πᾶσι τοῖς τῇ ἀρχῇ προσήκουσι προσεφέρετο, καὶ
οὐδὲν ἐν παρέργῳ οὔτε ἔλεγεν οὔτε ἔγραφεν οὔτε
ἐποίει, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ περὶ τοῦ βραχυτάτου ἡμέ-
ρας ὅλας ἀνήλισκεν, οὐκ ἀξιῶν τὸν αὐτοκράτορα ἐξ

5, 2, 4. τὰ μὲν] ὅτι ὁ Μάρκος οὐδ' αὐτῷ ἐκείνῳ συνετὰ ἐφθέγγετο· ἦν γὰρ τὰ μὲν — ἀγροικίας. V p. 717.

5, 3, 1. ἀναδενδράδα] ὅτι οὐδὲ ἑκὼν ἐστράτευτο, ἀλλ' ἀναδενδράδα εὑρεθεὶς κλῶν. ὕστερον δὲ βασιλεύσας. V p. 717.

ἐπιδρομῆς τι πράττειν· καὶ γὰρ ἐνόμιζεν ὅτι κἂν ἐλάχιστόν τι παρίδῃ, διαβολὴν αὐτῷ τοῦτο καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα πάντα οἴσει. καίτοι οὕτως ἀσθενὴς τῷ σώ- 3
ματι ἐγένετο ὥστε μήτε τὸ ψῦχος τήν γε πρώτην ὑπομεῖναι, ἀλλὰ καὶ πρὶν διαλεχθῆναι τοῖς στρατιώταις συνεληλυθόσιν ἤδη κατὰ τὸ παρηγγελμένον ἀναχωρῆσαι, καὶ τροφὴν βραχυτάτην, καὶ ταύτην ἐν νυκτὶ ἀεί, λαμβάνειν. οὐ γὰρ ἔστιν ὅ,τι μεθ' ἡμέ- 4
ραν πλὴν τοῦ φαρμάκου τοῦ θηριακοῦ καλουμένου ἐσιτεῖτο. ἐλάμβανε δὲ τοῦ φαρμάκου οὐχ οὕτως ὅτι ἐδεδίει τι, ὡς ὅτι τοῦ τε στομάχου καὶ τοῦ θώρακος φαύλως εἶχε· καί φασιν ὅτι δι' ἐκεῖνο ἀνταρκεῖν πρός τε τἆλλα καὶ πρὸς τοῦτο ἐδύνατο.

τοὺς δὲ Ἰάζυγας οἱ Ῥωμαῖοι ἔν τε τῇ γῇ τότε 7
καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἐν τῷ ποταμῷ ἐνίκησαν. λέγω δὲ οὐχ ὅτι ναυμαχία τις ἐγένετο, ἀλλ' ὅτι διὰ τοῦ Ἴστρου πεπηγότος φεύγουσί σφισιν ἐπακολουθήσαντες καὶ ἐκεῖ ὡς ἐν ἠπείρῳ ἐμαχέσαντο. αἰσθόμενοι 2
γὰρ οἱ Ἰάζυγες ὅτι ἐπιδιώκονται, ὑπέστησαν αὐτοὺς ἐλπίσαντες ῥᾳδίως ἅτε καὶ ἀήθεις τοῦ κρυστάλλου ὄντας κατεργάσεσθαι, καὶ οἱ μὲν κατὰ πρόσωπον αὐτοῖς συνέρραξαν, οἱ δὲ ἐκ τῶν πλαγίων παριππεύσαντες· οἱ γὰρ ἵπποι σφῶν δεδιδαγμένοι καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ θεῖν ἀσφαλῶς ἦσαν. ἰδόντες δὲ τοῦτο οἱ 3
Ῥωμαῖοι οὐκ ἐφοβήθησαν, ἀλλὰ συστραφέντες καὶ πᾶσιν ἅμα αὐτοῖς ἀντιμέτωποι γενόμενοι τάς τε ἀσπίδας οἱ πλείους ἔθηκαν, καὶ τὸν ἕτερον πόδα ἐπ' αὐτῶν, ὅπως ἧττον ὀλισθαίνωσιν, ἀπερείσαντες ἐδέξαντό σφας προσπεσόντας, καὶ ἀντιλαμβανόμενοι οἱ μὲν τῶν χαλινῶν οἱ δὲ τῶν ἀσπίδων τῶν τε κοντῶν ἐπεσπῶντο αὐτούς, κἀκ τούτου συμπλεκόμενοι κα- 4
τέβαλλον καὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους· ἐκ γὰρ

τοι τῆς βίας οὐκέτ' ἀντέχειν πρὸς τὸν ὄλισθον ἐδύναντο. ὠλίσθαινον μὲν γὰρ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι· ἀλλ' εἴθ' ὕπτιός τις αὐτῶν ἔπεσε, συνεφείλκετο τὸν ἀντίπαλον καὶ τοῖς ποσὶν ἐς τοὐπίσω ἀνεῤῥίπτει ὥσπερ ἐν πάλῃ, καὶ οὕτως ἐπάνωθεν αὐτοῦ ἐγίγνετο· εἴτε καὶ ἐπὶ στόμα, κατελάμβανεν αὐτὸν προκαταπίπτοντα αὐτῷ τῷ στόματι. οἱ γὰρ βάρβαροι καὶ ἄπειροι τοιουτοτρόπου ἀγωνίας καὶ κουφότεροι ὄντες οὐχ οἷοί τε ἦσαν ἀντέχειν, ὥστε καὶ ἀπὸ πολλῶν ὀλίγοι διέφυγον.

8 Μαρκομάνους μὲν οὖν καὶ Ἰάζυγας πολλοῖς καὶ
a. C. 174 μεγάλοις ἀγῶσι καὶ κινδύνοις Μάρκος ὑπέταξεν· ἐπὶ δὲ τοὺς καλουμένους Κουάδους καὶ πόλεμος αὐτῷ συνέστη μέγας καὶ νίκη παράδοξος εὐτυχήθη, μᾶλλον δὲ παρὰ θεοῦ ἐδωρήθη. κινδυνεύσαντας γὰρ ἐν τῇ μάχῃ τοὺς Ῥωμαίους παραδοξότατα τὸ θεῖον ἐξέσωσε.
2 κυκλωσάντων γὰρ αὐτοὺς τῶν Κουάδων ἐν τόποις ἐπιτηδείοις συνασπίσαντες οἱ Ῥωμαῖοι προθύμως ἠγωνίζοντο, καὶ οἱ βάρβαροι τὴν μὲν μάχην ἐπέσχον, προσδοκήσαντές σφας ῥᾳδίως ὑπό τε τοῦ καύματος καὶ ὑπὸ τοῦ δίψους αἱρήσειν, πάντα δὲ τὰ πέριξ διαλαβόντες ἀπέφραξαν, ὅπως μηδαμόθεν ὕδωρ λά-
3 βωσι· πολὺ γὰρ καὶ τῷ πλήθει περιῆσαν. τῶν οὖν Ῥωμαίων ἐν παντὶ κακοῦ καὶ ἐκ τοῦ καμάτου καὶ ἐκ τῶν τραυμάτων τοῦ τε ἡλίου καὶ τοῦ δίψους γενομένων, καὶ μήτε μάχεσθαι διὰ ταῦτα μήτε χωρῆσαί πῃ δυναμένων, ἀλλ' ἔν τε τῇ τάξει καὶ τοῖς τόποις ἑστηκότων καὶ κατακαιομένων, νέφη πολλὰ ἐξαίφνης συνέδραμε καὶ ὑετὸς πολὺς οὐκ ἀθεεὶ κα-
4 τεῤῥάγη· καὶ γάρ τοι λόγος ἔχει Ἄρνουφίν τινα μάγον Αἰγύπτιον συνόντα τῷ Μάρκῳ ἄλλους τέ τινας δαίμονας καὶ τὸν Ἑρμῆν τὸν ἀέριον ὅτι μάλιστα

μαγγανείαις τισὶν ἐπικαλέσασθαι καὶ δι' αὐτῶν τὸν ὄμβρον ἐπισπάσασθαι.

ταῦτα μὲν περὶ τούτων ὁ Δίων φησίν, ἔοικε δὲ 9
ψεύδεσθαι, εἴτε ἑκὼν εἴτε ἄκων. οἶμαι δὲ τὸ πλέον ἑκών· καὶ πῶς γὰρ οὔ, ὅστις οὐκ ἠγνόει τὸ τάγμα τῶν στρατιωτῶν τὸ κεραυνοβόλον ἰδίως καλούμενον, ἐν γὰρ τῷ τῶν λοιπῶν καταλόγῳ καὶ αὐτοῦ μνημονεύει, ὅπερ ἀπ' οὐδεμιᾶς ἑτέρας αἰτίας, οὐδὲ γὰρ 2
ἄλλη τις λέγεται, ἢ ἀπὸ τοῦ κατὰ τόνδε συμβάντος τὸν πόλεμον οὕτω προσηγορεύθη. ὃ καὶ αἴτιον τότε τοῖς τε Ῥωμαίοις τῆς σωτηρίας ἐγένετο καὶ τοῖς βαρβάροις τῆς ἀπωλείας, ἀλλ' οὐχ ὁ Ἄρνουφις ὁ μάγος· οὐδὲ γὰρ μάγων συνουσίαις καὶ γοητείαις ὁ Μάρκος χαίρειν ἱστόρηται. ἔστι δὲ ὃ λέγω τοιοῦτον. τάγμα ἦν 3
τῷ Μάρκῳ, καλοῦσι δὲ τὸ τάγμα οἱ Ῥωμαῖοι λεγεῶνα, τῶν ἀπὸ Μελιτηνῆς στρατιωτῶν· εἰσὶ δὲ τὸν Χριστὸν πρεσβεύοντες ἅπαντες. ἐν οὖν τῇ μάχῃ ἐκείνῃ προσιόντα τῷ Μάρκῳ τὸν ἔπαρχον, ἀμηχανοῦντι πρὸς τὴν περίστασιν καὶ δεδιότι περὶ σύμπαντι τῷ στρατῷ, εἰπεῖν λέγεται ὡς οἱ καλούμενοι Χριστιανοὶ 4
οὐκ ἔστιν ὅ,τι οὐ δύνανται ταῖς εὐχαῖς, καὶ ὅτι παρὰ σφίσι τάγμα ὅλον τυγχάνει ὂν τούτου τοῦ γένους. τὸν οὖν Μάρκον ἀκούσαντα παρακλήσει χρήσασθαι πρὸς αὐτοὺς ὡς ἂν εὔξωνται τῷ σφετέρῳ θεῷ, εὐ- 5
ξαμένων δὲ αὐτῶν παραχρῆμα ἐπακούσαντα τὸν θεὸν τοὺς μὲν πολεμίους κεραυνῷ βαλεῖν, τοὺς δὲ Ῥωμαίους ὄμβρῳ παραμυθήσασθαι· ἐφ' οἷς καταπλαγέντα τὸν Μάρκον ἰσχυρῶς τούς τε Χριστιανοὺς κατὰ δόγμα τιμῆσαι καὶ τὴν λεγεῶνα κεραυνοβόλον προσαγορεῦσαι. λέγεται δὲ καὶ ἐπιστολήν τινα περὶ τού- 6
των εἶναι τοῦ Μάρκου. ἀλλ' οἱ Ἕλληνες, ὅτι μὲν τὸ τάγμα κεραυνοβόλον λέγεται, ἴσασι καὶ αὐτοὶ μαρ-

τυροῦσι, τὴν δὲ αἰτίαν τῆς προσηγορίας ἥκιστα λέγουσι.

10 προστίθησι δὲ ὁ Δίων ὅτι τοῦ ὄμβρου καταρραγέντος πρῶτον μὲν ἄνω πάντες ἀνέκυπτον καὶ ἐς τὰ στόματα αὐτὸν ἐδέχοντο, ἔπειτα οἱ μὲν τὰς ἀσπίδας οἱ δὲ καὶ τὰ κράνη ὑποβάλλοντες αὐτοί τε χανδὸν ἔσπων καὶ τοῖς ἵπποις πίνειν ἐδίδοσαν, καὶ τῶν βαρβάρων σφίσιν ἐπιδραμόντων ἔπινόν τε ὁμοῦ καὶ ἐμά-
2 χοντο, καὶ ἤδη γέ τινες τιτρωσκόμενοι τό τε αἷμα περιχεόμενον ἐς τὰ κράνη καὶ τὸ ὕδωρ ἅμα ἀνερρόφουν. κἂν ἔπαθόν τι δεινὸν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐπικειμένων αὐτοῖς, περὶ τὸ πίνειν οἱ πλείους ἠσχολημένοι, εἰ μὴ χάλαζα ἰσχυρὰ καὶ κεραυνοὶ οὐκ ὀλίγοι
3 τοῖς πολεμίοις ἐνέπεσον. ἦν οὖν ὁρᾶν ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ ὕδωρ τε ἅμα καὶ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φερόμενα· καὶ οἱ μὲν ὑγραίνοντό τε καὶ ἔπινον, οἱ δὲ ἐπυροῦντο καὶ ἔθνησκον. καὶ οὔτε τῶν Ῥωμαίων τὸ πῦρ ἥπτετο, ἀλλ' εἴ που καὶ προσέμιξέ σφισιν, εὐθὺς ἐσβέννυτο· οὔτε τοὺς βαρβάρους ὁ ὑετὸς ὠφέλει, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μᾶλλον τὴν φλόγα αὐτῶν ὥσπερ
4 ἔλαιον ἤγειρεν, ὕδωρ τε ὑόμενοι ἐζήτουν. καὶ οἱ μὲν ἑαυτοὺς ἐτίτρωσκον ὡς καὶ τῷ αἵματι τὸ πῦρ κατασβέσοντες, οἱ δὲ καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους προσέτρεχον ὡς καὶ μόνους σωτήριον ὕδωρ ἔχοντας· ἠλέησε γοῦν αὐτοὺς καὶ ὁ Μάρκος. παρὰ δὲ τῶν στρατιωτῶν
5 τὸ ἕβδομον αὐτοκράτωρ προσηγορεύθη. καίπερ δὲ οὐκ εἰωθώς, πρὶν τὴν βουλὴν ψηφίσασθαι, τοιοῦτόν τι προσίεσθαι, ὅμως ἐδέξατό τε αὐτὸ ὡς καὶ παρὰ θεοῦ λαμβάνων, καὶ τῇ γερουσίᾳ ἐπέστειλεν. ἡ μέντοι Φαυστῖνα μήτηρ τῶν στρατοπέδων ἐπεκλήθη.

11 ὅτι ὁ Μάρκος [Ἀντωνῖνος] ἐν τῇ Παννονίᾳ κατέμεινεν, ἵνα καὶ ταῖς τῶν βαρβάρων πρεσβείαις χρη-

ματίζῃ. πολλοὶ γὰρ καὶ τότε πρὸς αὐτὸν ἦλθον, οἱ μὲν συμμαχίας ὑπισχνούμενοι, ὧν ἡγεῖτο Βαττάριος παῖς ἐτῶν δώδεκα, καὶ χρήματά τε ἔλαβον, καὶ Τάρβον δυνάστην πλησιόχωρόν σφων, ἔς τε τὴν Δακίαν ἐλθόντα καὶ ἀργύριον αἰτοῦντα, ἀπειλοῦντά τε πολεμήσειν εἰ μὴ λάβοι, ἀνεῖρξαν· οἱ δὲ εἰρήνην αἰτού- 2
μενοι, ὥσπερ οἱ Κούαδοι, καὶ ἔτυχόν γε αὐτῆς, ἵνα τε ἀπὸ τῶν Μαρκομάννων ἀποσπασθῶσι, καὶ ὅτι ἵππους καὶ βοῦς πολλὰς ἔδωκαν, τούς τε αὐτομόλους πάντας καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, πρότερον μὲν ἐς μυρίους καὶ τρισχιλίους, ὕστερον δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποδώσειν ὑπέσχοντο. οὐ μέντοι καὶ τῆς ἐπιμιξίας 3
τῆς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἔτυχον, ἵνα μὴ καὶ οἱ Μαρκομάννοι οἵ τε Ἰάζυγες, οὓς οὔτε δέξεσθαι οὔτε διήσειν διὰ τῆς χώρας ὠμωμόκεσαν, ἅμα μιγνύωνταί σφισι καὶ ὡς Κούαδοι καὶ αὐτοὶ ὄντες τά τε τῶν Ῥωμαίων κατασκέπτωνται καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἀγοράζωσιν. οὗτοί τε οὖν πρὸς τὸν Μάρκον ἀφίκοντο, καὶ ἕτεροι συχνοὶ παραδώσοντες ἑαυτοὺς οἱ μὲν κατὰ γένη οἱ δὲ καὶ κατὰ ἔθνη ἐπρεσβεύσαντο. καὶ αὐτῶν οἱ μὲν ἐστρα- 4
τεύσαντο ἄλλοσέ ποι πεμφθέντες, ὥσπερ καὶ τῶν ἁλισκομένων τῶν τε αὐτομολούντων οἱ δυνάμενοι, οἱ δὲ καὶ γῆν οἱ μὲν ἐν Δακίᾳ, οἱ δὲ ἐν Παννονίᾳ, οἱ δὲ Μυσίᾳ καὶ Γερμανίᾳ τῇ τε Ἰταλίᾳ αὐτῇ ἔλαβον. καὶ αὐτῶν ἐν Ῥαβέννῃ τινὲς οἰκοῦντες ἐνεωτέ- 5
ρισαν, ὥστε καὶ τὴν πόλιν κατασχεῖν τολμῆσαι. καὶ διὰ τοῦτ' οὐκέτ' ἐς τὴν Ἰταλίαν οὐδένα τῶν βαρβάρων ἐσήγαγεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς προαφιγμένους ἐξῴκισεν. U p. 407.

ὅτι Ἄστιγγοι, ὧν Ῥαός τε καὶ Ῥάπτος ἡγοῦντο, 12
ἦλθον μὲν ἐς τὴν Δακίαν οἰκῆσαι ἐλπίδι τοῦ καὶ χρήματα καὶ χώραν ἐπὶ συμμαχίᾳ λήψεσθαι, μὴ τυ-

χόντες δὲ αὐτῶν παρακατέθεντο τὰς γυναῖκας καὶ
τοὺς παῖδας τῷ Κλήμεντι ὡς καὶ τὴν τῶν Κοστου-
βώκων χώραν τοῖς ὅπλοις κτησόμενοι, νικήσαντες δὲ
2 ἐκείνους καὶ τὴν Δακίαν οὐδὲν ἧττον ἐλύπουν. δεί-
σαντες δὲ οἱ Δάκριγγοι μὴ καὶ ὁ Κλήμης φοβηθεὶς
σφας ἐς τὴν γῆν ἣν αὐτοὶ ἐνῴκουν ἐσαγάγῃ, ἐπέ-
θεντο αὐτοῖς μὴ προσδεχομένοις καὶ πολὺ ἐκράτη-
σαν, ὥστε μηδὲν ἔτι πολέμιον τοὺς Ἀστίγγους πρὸς
τοὺς Ῥωμαίους πρᾶξαι, πολλὰ δὲ δὴ τὸν Μάρκον
ἱκετεύσαντας χρήματά τε παρ' αὐτοῦ λαβεῖν καὶ χώ-
ραν γε ἐπαιτῆσαι, ἄν γέ τι κακὸν τοὺς τότε πολε-
3 μοῦντάς οἱ δράσωσι. καὶ οὗτοι μὲν ἔπραξάν τι ὧν ὑπέ-
σχοντο, Κοτινοὶ δὲ ἐπηγγείλαντο μὲν αὐτοῖς ὅμοια,
Ταρρουτήνιον δὲ Πάτερνον τὸν τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ
τὰς Λατίνας διὰ χειρὸς ἔχοντα παραλαβόντες ὡς καὶ
ἐπὶ τοὺς Μαρκομάννους αὐτῷ συστρατεύσοντες οὐ
μόνον οὐκ ἐποίησαν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον
δεινῶς ἐκάκωσαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπώλοντο. U p. 408.
13 ὅτι ἐπρεσβεύσαντο οἱ Ἰάζυγες εἰρήνης δεόμενοι
πρὸς Μάρκον, οὐ μέντοι καὶ ἔτυχόν τινος· ἄπιστόν
τε γὰρ τὸ φῦλον αὐτῶν ὁ Μάρκος εἰδὼς ὄν, καὶ
προσέτι καὶ ὑπὸ τῶν Κουάδων ἀπατηθείς, ἐπίπαν
2 ἐξελθεῖν ἠθέλησεν. οἱ γὰρ Κούαδοι οὐχ ὅτι ἐκείνοις
τότε συνεμάχησαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς Μαρκομάννους πρό-
τερον, ὡς ἔτι ἐπολέμουν, καταφεύγοντας ἐς τὴν σφε-
τέραν ὅτε βιασθεῖεν ἐδέχοντο, καὶ οὔτ' ἄλλο τι ὧν
ὡμολογήκεσαν ἐποίουν, οὔτε τοὺς αἰχμαλώτους πάν-
τας ἀπέδοσαν ἀλλ' ὀλίγους, καὶ τούτους οἷς οὔτε ἐς
πρᾶσιν οὔτε ἐς ὑπηρεσίαν τινὰ χρήσασθαι ἐδύναντο.
3 εἰ δ' οὖν τινας καὶ τῶν ἀκμαζόντων ἀπεδίδοσαν,
ἀλλὰ τούς γε συγγενεῖς αὐτῶν οἴκοι κατεῖχον, ἵνα
καὶ ἐκεῖνοι πρὸς αὐτοὺς αὐτομολῶσι. καὶ τὸν βασι-

λέα σφῶν Φούρτιον ἐκβαλόντες Ἀριόγαισον αὐτοὶ
ἐφ' ἑαυτῶν βασιλέα σφίσιν ἐστήσαντο. καὶ τούτοις 4
διὰ ταῦτα ὁ αὐτοκράτωρ οὔτε ἐκεῖνον ὡς καὶ νόμῳ
τινὶ γεγονότα ἐβεβαίωσεν, οὔτε τὰς σπονδάς, καίπερ
πέντε μυριάδας αἰχμαλώτων ἀποδώσειν ὑπισχνουμέ-
νοις, ἀνενεώσατο. U p. 409.

ὅτι τῷ Ἀριογαίσῳ ὁ Μάρκος οὕτω χαλεπῶς ἔσχεν 14
ὥστε καὶ ἐπικηρύξαι ἵνα, ἂν μέν τις ζῶντα αὐτὸν
ἀγάγῃ, χιλίους, ἂν δὲ ἀποκτείνας τὴν κεφαλὴν αὐ-
τοῦ ἀποδείξῃ, πεντακοσίους χρυσοῦς λάβῃ, καίτοι τά
τε ἄλλα ἀεί ποτε φιλανθρώπως καὶ τοῖς πολεμιωτά-
τοις χρώμενος, καὶ Τιριδάτην σατράπην τά τε ἐν τῇ 2
Ἀρμενίᾳ ταράξαντα καὶ τὸν τῶν Ἡνιόχων βασιλέα
ἀποσφάξαντα, τῷ τε Οὐήρῳ ἐπιτιμῶντί οἱ περὶ τού-
των τὸ ξίφος ἐπανατεινάμενον, μὴ κτείνας ἀλλ' ἐς
Βρεττανίαν πέμψας. οὕτω μὲν οὖν τότε ἐπ' αὐτὸν
παρωξύνθη, οὐ μέντοι καὶ κακόν τι ἁλόντα μετὰ
ταῦτα ἔδρασεν, ἀλλ' ἐς Ἀλεξάνδρειαν ἀπέστειλεν.
V p. 717.

ὅτι τοῖς Μαρκομάννοις πρεσβεύσασιν, ὅτι πάντα 15
τὰ προσταχθέντα σφίσι χαλεπῶς μὲν καὶ μόλις,
ἐποίησαν δ' οὖν, τό τε ἥμισυ τῆς χώρας τῆς με-
θορίας ἀνῆκεν, ὥστε αὐτοὺς ὀκτώ που καὶ τριά-
κοντα σταδίους ἀπὸ τοῦ Ἴστρου ἀποικεῖν, καὶ τὰ
χωρία τάς τε ἡμέρας τῆς ἐπιμιξίας ἀφώρισε, πρό-
τερον γὰρ οὐ διεκέκριντο, τούς τε ὁμήρους ἠλλά-
ξατο. U p. 410.

ὅτι οἱ Ἰάζυγες κακωθέντες ἐς ὁμολογίαν ἦλθον, 16
αὐτοῦ Ζαντικοῦ τὸν Ἀντωνῖνον ἱκετεύσαντος. πρό-
τερον μὲν γὰρ τὸν Βανάδασπον τὸν δεύτερόν σφων
βασιλέα ἔδησαν, ὅτι διεκηρυκεύσατο αὐτῷ· τότε δὲ
πάντες οἱ πρῶτοι μετὰ τοῦ Ζαντικοῦ ἦλθον, καὶ συν-

ἔθεντο τὰ αὐτὰ τοῖς Κουάδοις καὶ τοῖς Μαρκομάννοις, πλὴν καθ' ὅσον τὸ διπλάσιον αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Ἴστρου ἀποικήσειν ἤθελον. ὁ γὰρ αὐτοκράτωρ ἤθελε
2 *μὲν αὐτοὺς καὶ παντάπασιν ἐκκόψαι· ὅτι γὰρ καὶ τότε ἔτι ἔρρωντο καὶ ὅτι μεγάλα τοὺς Ῥωμαίους κακὰ ἔδρασαν, ἐξ ἐκείνου κατεφάνη ὅτι τῶν γε αἰχμαλώτων μυριάδας δέκα ἀπέδοσαν, οὓς μετὰ πολλοὺς μὲν πραθέντας πολλοὺς δὲ τελευτήσαντας πολλοὺς δὲ καὶ φυγόντας εἶχον, καὶ ἱππέας εὐθὺς ὀκτακισχιλίους ἐς συμμαχίαν οἱ παρέσχον, ἀφ' ὧν πεντακισχιλίους καὶ πεντακοσίους ἐς Βρεττανίαν ἔπεμψεν.* ib.

17 *ὅτι ὁ Κάσσιος καὶ ἡ Συρία νεοχμώσαντες ἠνάγκασαν καὶ παρὰ γνώμην τὸν Μάρκον [Ἀντωνῖνον] τοῖς Ἰάζυξι συμβῆναι· οὕτω γὰρ πρὸς τὰ ἀγγελθέντα ἐξεπλάγη ὥστε μηδὲ ἐπιστεῖλαι τῷ συνεδρίῳ τὰς αἱρέσεις ἐφ' αἷς αὐτοῖς συνηλλάγη, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐποίει.* ib.

18 *ὅτι οἱ Ἰάζυγες ἐπρεσβεύσαντο, καὶ ᾔτησάν τινα ἀφεθῆναί σφισιν ἐκ τῶν ὡμολογημένων· καὶ συνεχωρήθη τινὰ αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ παντελῶς ἀλλοτριωθῶσιν. οὐ μέντοι πρότερον οὔτε οὗτοι οὔτε οἱ Βοῦροι συμμαχῆσαι τοῖς Ῥωμαίοις ἠθέλησαν, πρὶν πίστεις παρὰ Μάρκου λαβεῖν ἦ μὴν μέχρι παντὸς τῷ πολέμῳ χρήσεσθαι· ἐφοβοῦντο γὰρ μὴ καταλλαγέντος αὐτοῦ τοῖς Κουάδοις, ὥσπερ καὶ πρότερον, πρόσοικός σφισι πόλεμος ὑπολείπηται.* ib.

19 *ὅτι ὁ Μάρκος τοὺς πρεσβευομένους τῶν ἐθνῶν ἐδέχετο οὐκ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς πάντας, ἀλλ' ὥς που ἕκαστοι αὐτῶν ἢ πολιτείαν ἢ ἀτέλειαν ἀίδιον ἢ καὶ πρὸς χρόνον τινὰ ἄνεσιν τοῦ φόρου λαβεῖν ἢ καὶ τὴν τροφὴν ἀθάνατον ἔχειν ἄξιοι ἦσαν. καὶ ἐπειδὴ οἱ*
2 *Ἰάζυγες χρησιμώτατοι αὐτῷ ἐγίγνοντο, πολλὰ καὶ ἐκ*

τῶν ἐπιτεταγμένων σφίσιν ἀφῆκε, μᾶλλον δὲ πάντα
πλὴν τῶν κατά τε τὰς συνόδους αὐτῶν καὶ κατὰ τὰς
ἐπιμιξίας συγκειμένων, τοῦ τε μὴ ἰδίοις πλοίοις
σφᾶς χρῆσθαι καὶ τοῦ τῶν νήσων τῶν ἐν τῷ Ἴστρῳ
ἀπέχεσθαι. καὶ ἐφῆκεν αὐτοῖς πρὸς τοὺς Ῥοξολάνους
διὰ τῆς Δακίας ἐπιμίγνυσθαι, ὁσάκις ἂν ὁ ἄρχων
αὐτῆς ἐπιτρέψῃ σφίσιν. U p. 411.

ὅτι τοῖς Κουάδοις καὶ τοῖς Μαρκομάννοις πρεσ- 20
βευσαμένοις δύο μυριάδες ἑκατέροις στρατιωτῶν ἐν
τείχεσιν ὄντες οὔτε νέμειν οὔτε γεωργεῖν οὔτ' ἄλλο
τι μετὰ ἀδείας ποιεῖν . . ., ἀλλὰ καὶ αὐτομόλους παρ'
αὐτῶν καὶ αἰχμαλώτους τῶν σφετέρων πολλοὺς ὑπε-
δέχοντο, μὴ πάνυ τι αὐτοὶ ταλαιπωρούμενοι διὰ τὸ
καὶ βαλανεῖα καὶ πάντα ἀφθόνως ἔχειν τὰ ἐπιτήδεια,
ὥστε καὶ τοὺς Κουάδους μὴ φέροντας τὸν ἐπιτειχι- 2
σμὸν μεταναστῆναι πανδημὶ πρὸς Σεμνόνας ἐπιχει-
ρῆσαι. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος προμαθὼν τὴν διάνοιαν αὐ-
τῶν, τὰς διόδους ἀποφράξας ἐκώλυσεν. οὕτως οὐ
τὴν χώραν αὐτῶν προσκτήσασθαι, ἀλλὰ τοὺς ἀνθρώ-
πους τιμωρήσασθαι ἐπεθύμει. U p. 411.

ὅτι καὶ Ναρισταὶ ταλαιπωρήσαντες τρισχίλιοι ἅμα 21
ηὐτομόλησαν καὶ γῆν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἔλαβον. U p. 412.

τοῦ δὲ Περτίνακος ἐπὶ ταῖς ἀνδραγαθίαις ὑπα- 22
τείαν λαβόντος, ὅμως ἦσαν οἳ νεμεσῶντες ἐπὶ τῷ
εἶναι αὐτὸν τὸ γένος ἐξ ἀφανῶν τὸ τῆς τραγῳδίας
ἐπέλεγον, τοιαῦθ' ὁ τλήμων πόλεμος ἐξεργάζεται,
οὐκ εἰδότες ὅτι καὶ μοναρχήσει.

τοῦ δὲ Κασσίου κατὰ τὴν Συρίαν νεωτερίσαντος 2
σφόδρα ἐκπλαγεὶς ὁ Μάρκος τὸν Κόμμοδον τὸν υἱὸν a. C. 175
ἐκ τῆς Ῥώμης, ὡς καὶ ἐς ἐφήβους ἤδη τελεῖν δυνά-
μενον, μετεπέμψατο. ὁ δὲ δὴ Κάσσιος Σύρος μὲν ἐκ
τῆς Κύρρου ἦν, ἀνὴρ δὲ ἄριστος ἐγένετο, καὶ ὁποῖον

ἄν τις αὐτοκράτορα ἔχειν εὔξαιτο, πλὴν καθ' ὅσον Ἡλιοδώρου τινὸς ἀγαπητῶς ἐς τὴν τῆς Αἰγύπτου ἡγεμονίαν ἐξ ἐμπειρίας ῥητορικῆς προχωρήσαντος
3 υἱὸς ἦν. τοῦτο δὲ δὴ δεινῶς ἥμαρτεν ὑπὸ Φαυστίνης ἀπατηθείς· αὕτη γὰρ τὸν ἄνδρα ἀρρωστήσαντα, ἦν δὲ τοῦ Εὐσεβοῦς Ἀντωνίνου θυγάτηρ, προσδοκήσασα ὅσον οὐκ ἤδη τελευτήσειν, ἐφοβήθη μὴ τῆς ἀρχῆς ἐς ἄλλον τινά, ἅτε τοῦ Κομμόδου καὶ νέου καὶ ἁπλουστέρου τοὺς τρόπους ὄντος, περιελθούσης ἰδιωτεύσῃ, καὶ ἔπεισε τὸν Κάσσιον δι' ἀπορρήτων παρασκευάσασθαι ἵν', ἄν τι ὁ Ἀντωνῖνος πάθῃ, καὶ αὐ-
23 τὴν καὶ τὴν αὐταρχίαν λάβῃ. ταῦτ' οὖν αὐτῷ διανοουμένῳ ἀγγελία ἦλθε τὸν Μάρκον τεθνηκέναι, οἷά που φιλεῖ τοιαῦτα ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀεὶ θρυλεῖσθαι· καὶ εὐθύς, οὐκ ἀναμείνας αὐτὴν ἀκριβῶσαι, ἔφεσιν τῆς ἀρχῆς ἐποιήσατο ὡς καὶ πρὸς τῶν στρατιωτῶν τῶν ἐν τῇ Παννονίᾳ τότε ὄντων προκεχειρισμένος.
2 καὶ ὁ μέν, εἰ καὶ τὰ μάλιστα μὴ ἐς μακρὰν τἀληθὲς ἔμαθεν, ὅμως ἐπειδήπερ ἅπαξ ὑπεκεκινήκει οὐ μετεβάλετο, ἀλλὰ τά τε ἐντὸς τοῦ Ταύρου πάντα διὰ βραχέος προσεποιήσατο καὶ παρεσκευάζετο ὡς καὶ
3 πολέμῳ τὸ κράτος ἕξων· ὁ δὲ δὴ Μάρκος παρὰ τοῦ Οὐήρου τοῦ τῆς Καππαδοκίας ἄρχοντος τὴν ἐπανάστασιν αὐτοῦ μαθὼν τέως μὲν συνέκρυπτεν αὐτά, ἐπεὶ δὲ οἱ στρατιῶται τῇ τε φήμῃ ἰσχυρῶς ἐταράσσοντο καὶ ἐλογοποίουν πολλά, συνεκάλεσεν αὐτοὺς καὶ ἀνέγνω τοιάδε.

24 "οὐκ ἀγανακτήσων, ὦ συστρατιῶται, ἢ ὀδυρούμενος παρελήλυθα. χαλεπαίνειν μὲν γὰρ τί δεῖ πρὸς τὸ δαιμόνιον, ᾧ πάντα ἔξεστιν; ὀλοφύρεσθαι δὲ ἴσως ἀνάγκη τοὺς ἀδίκως δυστυχοῦντας· ὃ καὶ ἐμοὶ νῦν συμβέβηκε. πῶς γὰρ οὐ δεινὸν πολέμοις ἡμᾶς ἐκ πο-

λέμων συμφέρεσθαι; πῶς δ' οὐκ ἄτοπον καὶ ἐμφυ-
λίῳ συμπλακῆναι; πῶς οὐκ ἀμφότερα καὶ δεινότητι 2
καὶ ἀτοπίᾳ νικᾷ τὸ μηδὲν πιστὸν ἐν ἀνθρώποις εἶναι,
ἀλλ' ἐπιβεβουλεῦσθαί τέ με ὑπὸ τοῦ φιλτάτου καὶ
ἐς ἀγῶνα ἀκούσιον καθίστασθαι μήτε τι ἠδικηκότα
μήτε τι πεπλημμεληκότα; τίς μὲν γὰρ ἀρετὴ ἀσφα-
λής, τίς δὲ φιλία ἔτι νομισθήσεται ἐμοῦ ταῦτα πε-
πονθότος; πῶς δ' οὐκ ἀπόλωλε μὲν πίστις, ἀπόλωλε
δὲ ἐλπὶς ἀγαθή; ἀλλ' εἰ μὲν μόνος ἐγὼ ἐκινδύνευον, 3
παρ' οὐδὲν ἂν τὸ πρᾶγμα ἐποιησάμην· οὐ γάρ που
καὶ ἀθάνατος ἐγεννήθην· ἐπεὶ δὲ δημοσία τε ἀπό-
στασις, μᾶλλον δὲ ἐπανάστασις γέγονε, καὶ ὁ πόλεμος
πάντων ὁμοίως ἡμῶν ἅπτεται, ἐβουλόμην, εἰ οἷόν τε
ἦν, προσκαλέσασθαι τὸν Κάσσιον καὶ δικαιολογήσα-
σθαι πρὸς αὐτὸν παρ' ὑμῖν ἢ παρὰ τῇ γερουσίᾳ·
καὶ ἡδέως ἂν ἀμαχὶ παρεχώρησα αὐτῷ τῆς ἡγεμονίας, 4
εἰ τοῦτο τῷ κοινῷ συμφέρειν ἐδόκει. ὑπὲρ τοῦ κοι-
νοῦ γὰρ καὶ πονῶν καὶ κινδυνεύων διατελῶ, τοσοῦ-
τόν τε ἐνταυθοῖ χρόνον ἔξω τῆς Ἰταλίας πεποίηκα,
ἄνθρωπος καὶ γέρων ἤδη καὶ ἀσθενὴς καὶ οὔτε τρο-
φὴν ἄλυπον οὔθ' ὕπνον ἄφροντιν λαβεῖν δυνάμενος.
ἐπεὶ δ' οὐκ ἄν ποτε συγκαθεῖναι ἐς τοῦτο ὁ Κάσσιος 25
ἐθελήσειε, πῶς γὰρ ἂν πιστεύσειέ μοι, ἄπιστος οὕτω
περὶ ἐμὲ γεγενημένος; ὑμᾶς γε, ὦ συστρατιῶται, χρὴ
θαρρεῖν. οὐ γάρ που κρείττους Κίλικες καὶ Σύροι
καὶ Ἰουδαῖοι καὶ Αἰγύπτιοι ὑμῶν οὔτε ἐγένοντό ποτε
οὔτε ἔσονται, οὐδ' ἂν μυριάκις πλείους ὑμῶν, ὅσῳ
νῦν ἐλάττους εἰσίν, ἀθροισθῶσιν. οὐ μὴν οὐδ' αὐ- 2
τὸς ὁ Κάσσιος, εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ στρατηγικὸς
εἶναι καὶ πολλὰ κατωρθωκέναι δοκεῖ, λόγου τινὸς
ἄξιος νῦν ἂν φανείη· οὔτε γὰρ ἀετὸς κολοιῶν ἢ καὶ
λέων νεβρῶν ἡγησάμενος ἀξιόμαχος γίνεται, καὶ τὸν

Ἀραβικὸν τόν τε Παρθικὸν ἐκεῖνον πόλεμον οὐ Κάσ-
3 σιος ἀλλ' ὑμεῖς κατειργάσασθε. ἄλλως τε, εἰ καὶ
ἐκεῖνος ἐκ τῶν πρὸς Πάρθους πραχθέντων εὐδόκι-
μός ἐστιν, ἔχετε καὶ ὑμεῖς Οὐῆρον, ὃς οὐδὲν ἧττον
ἀλλὰ καὶ μᾶλλον αὐτοῦ καὶ ἐνίκησε πλείω καὶ κατε-
κτήσατο. ἀλλὰ τάχα μὲν καὶ ἤδη μετανενόηκε, ζῶντά
με μεμαθηκώς· οὐ γάρ που καὶ ἄλλως ἢ ὡς τετελευ-
τηκότος μου τοῦτ' ἐποίησεν. ἂν δὲ καὶ ἐπὶ πλεῖον
ἀντίσχῃ, ἀλλ' ὅταν γε καὶ προσιόντας ἡμᾶς πύθηται,
πάντως γνωσιμαχήσει, καὶ ὑμᾶς φοβηθεὶς καὶ ἐμὲ αἰ-
26 δεσθείς. ἐγὼ γοῦν ἓν μόνον δέδοικα, ὦ συστρατιῶται,
εἰρήσεται γὰρ πᾶσα πρὸς ὑμᾶς ἡ ἀλήθεια, μὴ ἤτοι
αὐτὸς ἑαυτὸν ἀποκτείνῃ, αἰσχυνθεὶς ἐς τὴν ἡμετέραν
ὄψιν ἐλθεῖν, ἢ ἕτερός τις μαθὼν ὅτι τε ἥξω καὶ ὅτι
2 ἐπ' αὐτὸν ὁρμῶμαι τοῦτο ποιήσῃ. μέγα γάρ μου
ἆθλον καὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς νίκης, καὶ ἡλίκον οὐ-
δεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἔλαβεν, ἀφαιρήσεται. τί δὲ
τοῦτό ἐστιν; ἀδικήσαντα ἄνθρωπον ἀφεῖναι, πρὸς
φιλίαν ὑπερβάντα φίλον μεῖναι, πίστιν καταλύσαντι
3 πιστὸν διαγενέσθαι. παράδοξα μὲν ἴσως ταῦθ' ὑμῖν
φαίνεται, ἀλλ' οὐκ ἀπιστεῖν ὑμᾶς αὐτοῖς δεῖ· οὐ γάρ
που καὶ ἁπλῶς πάντα τὰ ἀγαθὰ ἐκ τῶν ἀνθρώπων
ἀπόλωλεν, ἀλλ' ἔστι καὶ παρ' ἡμῖν ἔτι τῆς ἀρχαίας
ἀρετῆς λείψανον. ἂν δέ που ἀπιστῇ τις, καὶ διὰ
τοῦτο μεῖζόν ἐστί μοι τὸ ἐπιθύμημα, ἵνα ὃ μηδεὶς ἂν
πιστεύσειε γενέσθαι δύνασθαι, τοῦτο ἴδῃ γενόμενον.
4 ὡς ἔγωγε τοῦτ' ἂν μόνον ἐκ τῶν παρόντων κακῶν
κερδάναιμι, εἰ δυνηθείην καλῶς θέσθαι τὸ πρᾶγμα
καὶ δεῖξαι πᾶσιν ἀνθρώποις ὅτι καὶ ἐμφυλίοις πολέ-
μοις ἔστιν ὀρθῶς χρήσασθαι."
27 ταῦτα μὲν ὁ Μάρκος καὶ πρὸς τοὺς στρατιώτας
εἶπε καὶ πρὸς τὴν γερουσίαν ἔγραψεν, οὐδὲν οὐδα-

μοῦ τὸν Κάσσιον κακηγορήσας, πλὴν ὅτι ἀχάριστον αὐτὸν συνεχῶς ἀπεκάλει. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνος ὑβριστικόν τι οὔτε εἶπέ ποτε ἐς τὸν Μάρκον οὔτ' ἔγραψε. παρασκευαζομένῳ δὲ Μάρκῳ πρὸς τὸν ἐμφύλιον πό- 2
λεμον ἄλλαι τε πολλαὶ νῖκαι κατὰ διαφόρων βαρβάρων ἐν ταὐτῷ καὶ ὁ Κασσίου θάνατος ἀπηγγέλθη. προσπεσὼν γὰρ βαδίζοντι τῷ Κασσίῳ Ἀντώνιος ἑκατόνταρχος ἐξαίφνης ἔτρωσε κατὰ τοῦ αὐχένος οὐ πάνυ πληγῇ καιρίᾳ. καὶ ὁ μὲν τῇ ῥύμῃ τοῦ ἵππου ἐξαχθεὶς 3
ἀτελὲς τὸ τόλμημα κατέλιπεν, ὥστ' ὀλίγου διαφυγεῖν αὐτόν, ὁ δὲ δέκαρχος ἐν τούτῳ τὸ λοιπὸν προσκατειργάσατο· καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμόντες πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ὥρμησαν. καὶ ὁ μὲν οὕτω μῆνάς τε τρεῖς καὶ ἡμέρας ἓξ τὴν ἀρχὴν ὀνειρώξας ἐσφάγη, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἑτέρωθι ὢν ἐφονεύθη· καὶ ὁ Μάρ- 4
κος ἐπιὼν τὰ ἔθνη τὰ τῷ Κασσίῳ συνεξαναστάντα πάνυ φιλανθρώπως πᾶσιν ἐχρήσατο, καὶ οὐδένα οὔτε τῶν ἐλαττόνων οὔτε τῶν ἐπιφανεστέρων διεχρήσατο.

ὅτι ὁ Μάρκος τοσοῦτον ἤχθετο τῷ τοῦ Κασσίου 28
ὀλέθρῳ ὥστε ἀποκεφαλισθέντος οὐδὲ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἰδεῖν ὑπέμεινεν, ἀλλὰ πρὶν πλησιάσαι τοὺς αὐτόχειρας ταφῆναί που ἐκέλευσεν. V p. 717.

ὅτι ὁ αὐτὸς τῶν βουλευτῶν τινα τῶν σὺν τῷ Κασ- 2
σίῳ οὔτ' ἀπέσφαξεν οὔτε ἔδησεν οὔτε ἐν ἄλλῃ τινὶ φρουρᾷ οὐδένα ἐποιήσατο, οὐ μὴν οὐδὲ ἐς τὸ δικαστήριον αὐτοῦ ἐσήγαγεν, ἀλλ' ἁπλῶς ὡς καὶ ἄλλο τι ἐγκαλουμένους πρὸς τὴν γερουσίαν ἔπεμψεν, ἡμέραν αὐτοῖς ῥητὴν δίκης προθείς. τῶν δ' ἄλλων ὀλίγους 3
πάνυ, ὅσοι καὶ ἔργῳ τι οὐ μόνον τῷ Κασσίῳ συνεπεπράχεσαν ἀλλὰ καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἐκεκακουργήκεσαν, ἐδικαίωσε. τεκμήριον δὲ ὅτι Φλαούιον Καλουίσιον τὸν τῆς Αἰγύπτου ἄρχοντα οὔτε ἐφόνευσεν οὔτε

τὴν οὐσίαν ἀφείλετο, ἀλλ' ἐς νῆσον ἁπλῶς ἐνέβαλε.
4 τὰ δὲ ὑπομνήματα τὰ περὶ αὐτοῦ γενόμενα κατέκαυ-
σεν, ἵνα μηδ' ὀνείδισμά τι ἐξ αὐτῶν σχῇ, καὶ πάν-
τας τοὺς συγγενομένους αὐτῷ ἀφῆκεν. ib.

29 κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον μετήλλαξε καὶ
a. C. 176 ἡ Φαυστῖνα, εἴτε ὑπὸ τῆς ποδάγρας ἣν εἶχεν, εἴτε
ἄλλως, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ ἐφ' οἷς πρὸς τὸν Κάσσιον
συνετέθειτο. καίτοι ὁ Μάρκος πάντα τὰ γράμματα
τὰ ἐν τοῖς κιβωτίοις εὑρεθέντα τοῦ Πούδεντος διέ-
φθειρε μηδὲ ἀναγνούς, ἵνα μηδ' ὄνομά τινων τῶν
ἐπιβούλων μάθῃ τῶν τι κατ' αὐτοῦ γεγραφότων, κἀκ
2 τούτου καὶ ἄκων αὐτοὺς ἀναγκασθῇ μισῆσαι. λέγε-
ται δὲ καὶ ὅτι Οὐῆρος ἐς τὴν Συρίαν, ἧς καὶ τὴν
ἀρχὴν ἔλαβε, προπεμφθείς, καὶ εὑρὼν αὐτὰ ἐν τοῖς
σκεύεσι τοῦ Κασσίου ἠφάνισεν, εἰπὼν ὅτι μάλιστα
μὲν ἐκείνῳ τοῦτ' ἔσται κεχαρισμένον, ἂν δὲ καὶ χαλε-
πήνῃ τι, ἄμεινόν γε ἔσται ἕνα ἑαυτὸν ἀντὶ πολλῶν
3 ἀπολέσθαι. Μάρκος γε μὴν οὕτω τι φόνοις οὐκ ἔχαιρεν
ὥστε καὶ τοὺς μονομάχους ἐν τῇ Ῥώμῃ ὥσπερ ἀθλητὰς
ἀκινδύνως ἑώρα μαχομένους· σιδήριον γὰρ οὐδέποτε
οὐδενὶ αὐτῶν ὀξὺ ἔδωκεν, ἀλλὰ καὶ ἀμβλέσιν ὥσπερ
4 ἐσφαιρωμένοις πάντες ἐμάχοντο. καὶ οὕτω γε πόρρω
παντὸς φόνου καθειστήκει ὥστε καὶ λέοντά τινα δεδι-
δαγμένον ἀνθρώπους ἐσθίειν ἐκέλευσε μὲν ἐσαχθῆναι
αἰτησαμένου τοῦ δήμου, οὔτε δὲ ἐκεῖνον εἶδεν οὔτε
τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ ἠλευθέρωσε, καίπερ ἐπὶ πολὺ
τῶν ἀνθρώπων ἐγκειμένων οἱ, ἀλλὰ καὶ κηρυχθῆναι
προσέταξεν ὅτι οὐδὲν ἄξιον ἐλευθερίας πεποίηκεν.

30 τὴν δὲ Φαυστῖναν ἀποθανοῦσαν ἰσχυρῶς πεν-
θήσας ἔγραψε τῇ βουλῇ μηδένα τῶν Κασσίῳ συνα-

29, 1, 1. τὰ — Πούδεντος — 6, μηδ' — 8, τούτου, 4, καὶ — 7, πεποίηκεν inserta ex V p. 718.

ῥαμένων τεθνάναι, ὡς καὶ ἐκ μόνου τούτου παρα-
μυθίου τινὸς ἐπὶ τῇ Φαυστίνῃ τυχεῖν δυνησόμενος.
"μὴ γὰρ γένοιτο" ἔφη "μηδένα ὑμῶν ἐπ' ἐμοῦ μήτε 2
τῇ ἐμῇ μήτε τῇ ὑμετέρᾳ ψήφῳ σφαγῆναι." καὶ τέλος
ἔφη ὅτι ἂν μὴ τούτου τύχω, σπεύσω πρὸς τὸν θάνα-
τον. οὕτω τι καθαρὸς διὰ πάντων καὶ χρηστὸς καὶ
εὐσεβὴς ἐγένετο, καὶ οὐδὲν αὐτὸν ἐξεβιάσατο ἔξω τι
τῶν ἑαυτοῦ ἠθῶν πρᾶξαι, οὐχ ἡ ἀνοσιουργία τῶν
τετολμημένων, οὐχ ἡ προσδοκία τῶν ὁμοίων ἐκ τῆς
πρὸς ἐκείνους συγγνώμης. τοσοῦτον γὰρ ἀπέσχε 3
συμπλάσαι τινὰ ἐπιβουλὴν ἐψευσμένην καὶ σκευωρή-
σασθαί τινα τραγῳδίαν μὴ γεγενημένην, ὥστε καὶ
τοὺς φανερώτατα ἐπαναστάντας αὐτῷ καὶ ὅπλα κατά
τε αὐτοῦ καὶ κατὰ τοῦ υἱέος αὐτοῦ λαβόντας, καὶ
στρατηγοὺς καὶ δημάρχους καὶ βασιλέας, ἀφεῖναι,
καὶ μηδένα αὐτῶν μήτε δι' ἑαυτοῦ μήτε διὰ τῆς γε-
ρουσίας μήτε δι' ἄλλης προφάσεως μηδεμιᾶς ἀπο-
κτεῖναι. ἐξ οὗπερ καὶ πάνυ τι πιστεύω ὅτι καὶ τὸν 4
Κάσσιον αὐτόν, εἴπερ ἐξωγρήκει, πάντως ἂν ἐσεσώ-
κει. καὶ γὰρ πολλοὺς καὶ εὐηργέτησε τῶν σφαγέων,
ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς, αὐτοῦ τε καὶ τοῦ υἱέος αὐτοῦ.

ἐνομοθετήθη δὲ τότε μηδένα ἐν τῷ ἔθνει ὅθεν
τὸ ἀρχαῖον ἔστιν ἄρχειν, ὅτι ὁ Κάσσιος ἐν τῇ Συρίᾳ 31
τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐχούσῃ ἡγεμονεύων ἐνεόχμωσε.
τῷ δὲ Μάρκῳ καὶ τῇ Φαυστίνῃ ἐψηφίσατο ἡ βουλὴ
ἔν τε τῷ Ἀφροδισίῳ τῷ τε Ῥωμαίῳ εἰκόνας ἀργυρᾶς
ἀνατεθῆναι καὶ βωμὸν ἱδρυθῆναι, καὶ ἐπ' αὐτοῦ πά-
σας τὰς κόρας τὰς ἐν τῷ ἄστει γαμουμένας μετὰ τῶν 2
νυμφίων θύειν, καὶ ἐς τὸ θέατρον χρυσῆν εἰκόνα
τῆς Φαυστίνης ἐπὶ δίφρου ἀεί, ὁσάκις γ' ἂν ἐκεῖνος
θεωρῇ, ἐσφέρεσθαί τε καὶ ἐν τῇ προεδρίᾳ ἐξ ἧς

30, 2, 4, καὶ οὐδὲν — 4, 3, ἐσεσώκει inserta ex V p. 718.

ζῶσα ἐθεᾶτο τίθεσθαι, καὶ περὶ αὐτὴν τὰς γυναῖκας
τὰς δυνάμει προεχούσας συγκαθίζεσθαι.
3 ὁ δὲ Μάρκος ἐλθὼν ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ μυηθεὶς
ἔδωκε μὲν τοῖς Ἀθηναίοις τιμάς, ἔδωκε δὲ καὶ πᾶ-
σιν ἀνθρώποις διδασκάλους ἐν ταῖς Ἀθήναις ἐπὶ
32 πάσης λόγων παιδείας μισθὸν ἐτήσιον φέροντας. ἐλ-
θὼν δὲ ἐς τὴν Ῥώμην καὶ πρὸς τὸν δῆμον διαλεγό-
μενος, ἐπειδὴ μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ τά τε ἄλλα καὶ
ὅτι πολλοῖς ἔτεσιν ἀποδεδημηκὼς ἦν, ἀνεβόησαν
"ὀκτώ" καὶ τοῦτο καὶ ταῖς χερσίν, ἵνα δὴ καὶ χρυ-
σοῦς τοσούτους ἐς τὸ δεῖπνον λάβωσι, προσενεδεί-
ξαντο, διεμειδίασε καὶ ἔφη καὶ αὐτὸς "ὀκτώ", καὶ
μετὰ ταῦτα ἀνὰ διακοσίας δραχμὰς αὐτοῖς κατένει-
2 μεν, ὅσον οὔπω πρότερον εἰλήφεσαν. ταῦτά τε ἔπρα-
ξε, καὶ τοῖς ὀφείλουσί τι τῷ βασιλικῷ καὶ τῷ δημο-
σίῳ πᾶσι πάντα τὰ ὀφειλόμενα ἀφῆκεν ἀπὸ ἐτῶν ἓξ
καὶ τεσσαράκοντα, χωρὶς τῶν ἑκκαίδεκα τοῦ Ἀδρια-
νοῦ· καὶ πάντα τὰ περὶ αὐτῶν γράμματα ἐν τῇ ἀγορᾷ
3 καυθῆναι ἐκέλευσε. χρήματά τε πολλαῖς πόλεσιν
a. C. 177 ἔδωκεν, ἐν αἷς καὶ τῇ Σμύρνῃ δεινῶς ὑπὸ σεισμοῦ
φθαρείσῃ· καὶ αὐτὴν καὶ βουλευτῇ ἐστρατηγηκότι
ἀνοικοδομῆσαι προσέταξεν. ἀφ᾽ οὗπερ καὶ νῦν θαυ-
μάζω τῶν αἰτιωμένων αὐτὸν ὡς οὐ μεγαλόφρονα γε-
4 νόμενον· τὰ μὲν γὰρ ἄλλα οἰκονομικώτατος ὡς ἀλη-
θῶς ἦν, τῶν δ᾽ ἀναγκαίων ἀναλωμάτων οὐδὲ ἓν
ἐξίστατο, καίπερ μήτε τινὰ ἐσπράξει χρημάτων, ὥσπερ
εἶπον, λυπῶν, καὶ πλεῖστα ὅσα ἐξ ἀνάγκης ἔξω τῶν
ἐγκυκλίων δαπανῶν.
33 ἐπειδὴ δὲ τὰ Σκυθικὰ αὖθις αὐτοῦ ἐδεήθη,
γυναῖκα τῷ υἱεῖ θᾶττον δι᾽ αὐτὰ ἢ ἐβούλετο Κρισ-
πῖναν συνῴκισεν· οἱ γὰρ Κυιντίλιοι οὐκ ἠδυνήθη-
σαν, καίπερ δύο τε ὄντες καὶ φρόνημα καὶ ἀνδρείαν

ἐμπειρίαν τε πολλὴν ἔχοντες, τὸν πόλεμον παῦσαι,
καὶ διὰ τοῦτ' ἀναγκαίως αὐτοὶ οἱ αὐτοκράτορες ἐξε-
στράτευσαν. ὁ δὲ Μάρκος καὶ χρήματα ἐκ τοῦ δη- 2
μοσίου ᾔτησε τὴν βουλήν, οὐχ ὅτι μὴ ἔκειντο ἐπὶ τῇ a. C. 178
τοῦ κρατοῦντος ἐξουσίᾳ, ἀλλ' ὅτι ὁ Μάρκος πάντα
τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου καὶ αὐτὰ καὶ τἆλλα ἔλεγεν
εἶναι· "ἡμεῖς γάρ" ἔφη πρὸς τὴν βουλὴν λέγων "οὕ-
τως οὐδὲν ἴδιον ἔχομεν ὥστε καὶ ἐν τῇ ὑμετέρᾳ οἰκίᾳ
οἰκοῦμεν." ταῦτά τε εἰπών, καὶ τὸ δόρυ τὸ αἱματῶ- 3
δες παρὰ τῷ Ἐνυείῳ ἐς τὸ πολέμιον δὴ χωρίον, ὥς
γε καὶ τῶν συγγενομένων αὐτῷ ἤκουσα, ἀκοντίσας
ἐξωρμήθη, καὶ τῷ Πατέρνῳ δοὺς χεῖρα μεγάλην
ἔπεμψεν αὐτὸν ἐς τὸν τῆς μάχης ἀγῶνα. καὶ οἱ βάρ-
βαροι ἀντέτειναν μὲν διὰ τῆς ἡμέρας ἁπάσης, κατε-
κόπησαν δὲ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων πάντες, καὶ ὁ Μάρ- 4
κος τὸ δέκατον αὐτοκράτωρ προσηγορεύθη. καὶ εἴ-
γε πλέον ἐβεβιώκει, πάντα τὰ ἐκεῖ ἂν ἐκεχείρωτο·
νῦν δὲ τῇ ἑπτακαιδεκάτῃ τοῦ Μαρτίου μετήλλαξεν, a. C. 180
οὐχ ὑπὸ τῆς νόσου ἣν καὶ τότε ἐνόσησεν, ἀλλ' ὑπὸ
τῶν ἰατρῶν, ὡς ἐγὼ σαφῶς ἤκουσα, τῷ Κομμόδῳ
χαριζομένων. μέλλων οὖν ἀποθνήσκειν τοῦτόν τε τοῖς 34
στρατιώταις παρακατέθετο, οὐ γὰρ ἤθελε δοκεῖν ὑπ'
αὐτοῦ θνήσκειν, καὶ τῷ χιλιάρχῳ τὸ σύνθημα αἰ-
τοῦντι ἔφη "ἄπελθε πρὸς τὸν ἀνατέλλοντα· ἐγὼ γὰρ
ἤδη δύομαι." τελευτήσας δὲ ἄλλα τε πολλὰ ἐς τιμὴν
ἔλαβε καὶ χρυσοῦς ἐς αὐτὸ τὸ συνέδριον ἔστη. ὁ μὲν
οὖν Μάρκος οὕτω μετήλλαξεν.

ὅτι οὕτω θεοσεβὴς ἦν ὁ Μάρκος ὥστε καὶ ἐν ταῖς 2
ἀποφράσιν οἴκοι θύειν. V p. 721.

ὅτι εἶχε μὲν καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἁπάσας, καὶ ἄριστα δὴ ἁπάντων τῶν ἐν κράτει τινὶ γενομένων ἦρξε, πλὴν καθ' ὅσον οὐ πολλὰ τῷ σώματι ἀν-

ὀρίζεσθαι ἐδύνατο· καίτοι τοῦτο ἐξ ἀσθενεστάτου
3 καρτερικώτατον ἀπέδειξε. πλεῖστον δὲ ἐν εὐεργεσίᾳ
διῆγεν· ὅθεν που καὶ νεὼν αὐτῆς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ
ἱδρύσατο, ὀνόματί τινι ἰδιωτάτῳ καὶ μήπω ἀκου-
σθέντι προσκαλέσας αὐτήν. αὐτὸς μὲν γὰρ ἁπάντων
τῶν ἁμαρτημάτων ἀπείχετο, καὶ οὔτε ἑκὼν οὔτ'
ἄκων ἐπλημμέλει. τὰ δὲ δὴ τῶν ἄλλων ἁμαρτήματα,
4 καὶ μάλιστα τὰ τῆς γυναικός, ἔφερε καὶ οὔτε ἐπολυ-
πραγμόνει οὔτε ἐκόλαζεν, ἀλλ' εἰ μέν τις χρηστόν τι
ἔπραττεν, ἐπῄνει καὶ ἐχρῆτο ἐς ἐκεῖνο αὐτῷ, τῶν δὲ
ἑτέρων οὐ προσεποιεῖτο, λέγων ὅτι ποιῆσαι μέν τινι
ἀνθρώπους ὁποίους βούλεται ἔχειν ἀδύνατόν ἐστι,
τοῖς δὲ δὴ οὖσι προσήκει, ἐς ὅ,τι ἄν τις αὐτῶν τῷ
κοινῷ χρήσιμος ᾖ, χρῆσθαι. καὶ ὅτι οὐ προσποιήτως,
5 ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς πάντα ἔπραττε, πρόδηλον· ἔτη γὰρ
ὀκτὼ καὶ πεντήκοντα καὶ μῆνας δέκα ἡμέρας τε εἴ-
κοσι καὶ δύο ζήσας, κἀν τούτοις τῷ τε πρὶν Ἀντω-
νίνῳ συχνὸν χρόνον ὑπάρξας καὶ αὐτὸς ἐννέα καὶ
δέκα ἔτη καὶ ἕνδεκα ἡμέρας αὐταρχήσας, ὅμοιος διὰ
πάντων ἐγένετο καὶ ἐν οὐδενὶ ἠλλοιώθη. οὕτως ὡς
ἀληθῶς ἀγαθὸς ἀνὴρ ἦν καὶ οὐδὲν προσποίητον εἶ-
35 χε. πάμπολλα μὲν γὰρ καὶ ὑπὸ παιδείας ὠφελήθη,
ἔν τε τοῖς ῥητορικοῖς ἔν τε τοῖς ἐκ φιλοσοφίας λόγοις
ἀσκηθείς· τῶν μὲν γὰρ τόν τε Φρόντωνα τὸν Κορ-
νήλιον καὶ τὸν Ἡρώδην τὸν Κλαύδιον διδασκάλους
εἶχε, τῶν δὲ τόν τε Ῥούστικον τὸν Ἰούνιον καὶ Ἀπολ-
λώνιον τὸν Νικομηδέα, τοὺς Ζηνωνείους λόγους με-
2 λετῶντας, ἀφ' οὗ δὴ παμπληθεῖς φιλοσοφεῖν ἐπλάτ-
τοντο, ἵν' ὑπ' αὐτοῦ πλουτίζωνται. πλεῖστον δὲ ὅμως
ὑπὸ τῆς φύσεως ἐξήρθη· καὶ γὰρ πρὶν ἐκείνοις ὁμι-
λῆσαι, ἰσχυρῶς πρὸς ἀρετὴν ὥρμητο. τοῖς τε γὰρ
συγγενέσι πᾶσι, πολλοῖς καὶ δυνατοῖς πλουσίοις τε

οὖσιν, οὕτω τι ἔτι παῖς ὢν ἤρεσεν ὥσθ' ὑπὸ πάντων 3
αὐτῶν ἀγαπηθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ
ὅτι μάλιστα ἐς τὸ γένος ποιηθεὶς οὐχ ὑπερεφρόνη-
σεν, ἀλλὰ καίτοι νέος ὢν καὶ Καῖσαρ τῷ τε Ἀντω-
νίνῳ παρὰ πᾶσαν τὴν ἀρχὴν ἐμμελέστατα ἐδούλευσε
καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς πρώτους ἀνεπαχθῶς ἐτίμησεν.
ἠσπάζετό τε τοὺς ἀξιωτάτους ἐν τῇ Τιβεριανῇ οἰκίᾳ 4
ἐν ᾗ ᾤκει, πρὶν τὸν πατέρα ἰδεῖν, οὐχ ὅπως τὴν
στολὴν τὴν καθήκουσαν ἐνδεδυκώς, ἀλλὰ καὶ ἰδιω-
τικῶς ἐσταλμένος, καὶ ἐν αὐτῷ γε τῷ δωματίῳ ἐν ᾧ
ἐκάθευδε. καὶ πολλοὺς νοσοῦντας ἐπεσκέπτετο, καὶ
πρὸς τοὺς διδασκάλους οὐκ ἔστιν ὅτε οὐκ ἐφοίτα.
μανδύας τε φαιάς, ὁσάκις γε καὶ ἄνευ τοῦ πατρὸς 5
προῄει, ἐνεδύετο, καὶ τῷ φωτὶ τῷ προηγουμένῳ οὐκ
ἔστιν ὅτε καθ' ἑαυτὸν ἐχρήσατο. καὶ πρόκριτος τῆς
ἱππάδος ἀποδειχθεὶς ἐσῆλθεν ἐς τὴν ἀγορὰν μετὰ
τῶν λοιπῶν, καίπερ Καῖσαρ ὤν. οὕτω μὲν οὖν ἄλ- 6
λως τε καλῶς ἐπεφύκει καὶ ἐκ τῆς παιδείας ἐπὶ πλεῖ-
στον ὠφελήθη, Ἑλληνικῶν τε καὶ Λατίνων ῥητορι-
κῶν καὶ φιλοσόφων λόγων, καίπερ ἐς ἄνδρας ἤδη
τελῶν καὶ ἐλπίδα αὐταρχήσειν ἔχων, ἀεὶ διεπίμπλατο.
καὶ πρὸ τοῦ Καῖσαρ ἀποδειχθῆναι ὄναρ ἔδοξεν ὤμους 36
τε καὶ χεῖρας ἐλεφαντίνους ἔχειν καὶ αὐταῖς πάντα
ὅσα τοῖς ἄλλοις χρῆσθαι. ἐκ δ' οὖν τῆς πολλῆς ἀσχο-
λίας τε καὶ ἀσκήσεως ἀσθενέστατον τὸ σῶμα ἔσχε,
καίτοι τοσαύτῃ εὐεξίᾳ ἀπ' ἀρχῆς χρησάμενος ὥστε 2
καὶ ὁπλομαχεῖν καὶ σῦς ἀγρίους ἐν θήρᾳ καταβάλ-
λειν ἀπὸ ἵππου, τάς τε ἐπιστολὰς τὰς πλείστας οὐ
μόνον ἐν τῇ πρώτῃ ἡλικίᾳ, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα αὐ-

35, 3, 3. ἀλλὰ — 6, 2, ὠφελήθη et 35, 6, 4. καίπερ — 5, ἔχων, et 36, 2, 3. τάς τε — 5, γράφειν inserta ex V p. 722.

3 τοχειρίᾳ τοῖς πάνυ φίλοις γράφειν. οὐ μέντοι καὶ ἐπαξίως ἑαυτοῦ εὐδαιμόνησεν· οὔτε γὰρ τὸ σῶμα ἔρρωτο, καὶ κακοῖς πλείστοις παρὰ πᾶσαν ὡς εἰπεῖν τὴν ἡγεμονίαν περιέπεσεν. ἀλλ' ἔγωγε ἐξ αὐτῶν τούτων μᾶλλον αὐτὸν τεθαύμακα, ὅτι ἔν τε ἀλλοκότοις καὶ ἐν ἐξαισίοις πράγμασι καὶ αὐτὸς διεγένετο
4 καὶ τὴν ἀρχὴν διεσώσατο. ἓν δ' οὖν τοῦτο ἐς τὴν οὐκ εὐδαιμονίαν αὐτοῦ συνηνέχθη, ὅτι τὸν υἱὸν καὶ θρέψας καὶ παιδεύσας ὡς οἷόν τε ἦν ἄριστα, πλεῖστον αὐτοῦ ὅσον διήμαρτε. περὶ οὗ ἤδη ῥητέον, ἀπὸ χρυσῆς τε βασιλείας ἐς σιδηρᾶν καὶ κατιωμένην τῶν τε πραγμάτων τοῖς τότε Ῥωμαίοις καὶ ἡμῖν νῦν καταπεσούσης τῆς ἱστορίας.

36, 3, 2. τὸ σῶμα inserta ex V p. 722.

EPITOME LIB. LXXII.

Κόμμοδος πανοῦργος μὲν οὐκ ἔφυ, ἀλλ' εἰ καί τις ἄλλος ἀνθρώπων ἄκακος, ὑπὸ δὲ δὴ τῆς πολλῆς ἁπλότητος καὶ προσέτι καὶ δειλίας ἐδούλευσε τοῖς συνοῦσι, καὶ ὑπ' αὐτῶν ἀγνοίᾳ τὸ πρῶτον τοῦ κρείττονος ἁμαρτὼν ἐς ἔθος κἀκ τούτου ἐς φύσιν ἀσελγῆ καὶ μιαιφόνον προήχθη. καί μοι δοκεῖ καὶ τοῦτο καὶ 2
ὁ Μάρκος σαφῶς προγνῶναι. ἦν δὲ ἐννεακαιδεκαέτης ὅτε μετήλλαξεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, πολλοὺς αὐτῷ καὶ τοὺς κρατίστους τῶν βουλευτῶν ἐπιτρόπους καταλιπών· ὧν ὁ Κόμμοδος ταῖς ὑποθήκαις καὶ συμβουλίαις χαίρειν εἰπών, καὶ τοῖς βαρβάροις σπεισάμενος, ἐς τὴν Ῥώμην ἠπείχθη.

ὅτι οἱ Μαρκομάννοι οὔτε τροφὴν οὔτ' ἄνδρας 2
συχνοὺς ὑπό τε τοῦ πλήθους τῶν ἀπολλυμένων καὶ ὑπὸ τῆς ἀεὶ τῶν χωρίων κακώσεως ἔτι εἶχον· δύο γοῦν μόνους τῶν πρώτων καὶ δύο ἄλλους τῶν καταδεεστέρων πρέσβεις πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἔπεμψαν. καὶ ἐξεργάσασθαι αὐτοὺς δυνάμενος ῥᾳ- 2
δίως, μισόπονος δὲ δὴ ὢν καὶ πρὸς τὰς ἀστικὰς ῥᾳστώνας ἐπειγόμενος ἐσπείσατο αὐτοῖς ἐπί τε τοῖς ἄλλοις ἐφ' οἷς ὁ πατὴρ αὐτοῦ συνετέθειτο, καὶ ἵνα τούς τε αὐτομόλους καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς μετὰ ταῦτα

1, 2, 1. καί μοι δοκεῖ — 2, προγνῶναι inserta ex V p. 722.

ἔλαβον, ἀποδῶσιν αὐτῷ, καὶ σῖτόν τινα κατ' ἔτος
3 τακτὸν τελῶσιν, ὃν ὕστερον αὐτοῖς ἀφῆκεν. ὅπλα τέ
τινα παρ' αὐτῶν ἔλαβε, καὶ στρατιώτας παρὰ μὲν
τῶν Κουάδων μυρίους καὶ τρισχιλίους, παρὰ δὲ τῶν
Μαρκομάννων ἐλάττους· ἀνθ' ὧν ἀνῆκεν αὐτοῖς τῶν
4 κατ' ἔτος διδόναι τινάς. προσεπέταξε μέντοι σφίσιν
ἵνα μήτε πολλάκις μήτε πολλαχοῦ τῆς χώρας ἀθροί-
ζωνται, ἀλλ' ἅπαξ ἐν ἑκάστῳ μηνὶ καὶ ἐς τόπον ἕνα,
ἑκατοντάρχου τινὸς Ῥωμαίου παρόντος, πρὸς δὲ καὶ
ἵνα μήτε τοῖς Ἰάζυξι μήτε τοῖς Βούροις μήτε τοῖς
Οὐανδήλοις πολεμῶσιν. ἐπὶ μὲν τούτοις συνηλλάγη,
καὶ τὰ φρούρια πάντα τὰ ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν ὑπὲρ
τὴν μεθορίαν τὴν ἀποτετμημένην ὄντα ἐξέλιπεν.
U p. 412.

8 ὅτι τοῖς Βούροις ὁ Κόμμοδος εἰρήνην ἔδωκε
πρεσβεύσασι. πρότερον μὲν γάρ, καίτοι πολλάκις
αὐτὴν αἰτηθείς, οὐκ ἐποιήσατο, ὅτι τε ἔρρωντο καὶ
ὅτι οὐκ εἰρήνην, ἀλλὰ ἀνοχὴν ἐς τὸ παρασκευάσασθαι
2 λαβεῖν ἤθελον· τότε δέ, ἐπειδὴ ἐξετρυχώθησαν,
συνηλλάγη σφίσιν ὁμήρους λαβὼν καὶ αἰχμαλώτους
παρά τε τῶν Βούρων πολλοὺς καὶ παρὰ τῶν ἄλλων
μυρίους καὶ πεντακισχιλίους κομισάμενος, καὶ ἀνα-
γκάσας τοὺς ἄλλους ὀμόσαι ὥστε μήτ' ἐνοικήσειν
ποτὲ μήτ' ἐννεμεῖν τεσσαράκοντα στάδια τῆς χώρας
3 σφῶν τῆς πρὸς τῇ Δακίᾳ οὔσης. ὁ δὲ Σαβινιανὸς
καὶ Δακῶν τῶν προσόρων μυρίους καὶ δισχιλίους ἐκ
τῆς οἰκείας ἐκπεσόντας καὶ μέλλοντας τοῖς ἄλλοις
βοηθήσειν ὑπηγάγετο, γῆν τινα αὐτοῖς ἐν τῇ Δακίᾳ
τῇ ἡμετέρᾳ δοθήσεσθαι ὑποσχόμενος. U p. 413.

ὅτι ὁ Κόμμοδος πολλὰ μὲν καὶ ἀπρεπῆ ἔπραξε,
πλείστους δὲ ἐφόνευσε. V p. 722.

4 καὶ ἐπεβουλεύθη μὲν πολλάκις ὑπό τινων, πλεί-

στους δὲ ἐφόνευσε καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας, τοὺς
μὲν φανερῶς τοὺς δὲ λάθρᾳ φαρμάκοις, καὶ ὡς εἰπεῖν
πάντας τοὺς ἐπὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ
ἐκείνου ἀνθήσαντας, πλὴν τοῦ τε Πομπηιανοῦ καὶ 2
τοῦ Περτίνακος καὶ τοῦ Οὐικτωρίνου· τούτους γὰρ
οὐκ οἶδ' ὅπως οὐκ ἀπέκτεινε. λέγω δὲ ταῦτά τε καὶ
τὰ λοιπὰ οὐκ ἐξ ἀλλοτρίας ἔτι παραδόσεως ἀλλ' ἐξ
οἰκείας ἤδη τηρήσεως. ἐλθὼν δὲ ἐς τὴν Ῥώμην καὶ
πρὸς τὴν γερουσίαν διαλεχθεὶς ἄλλα τέ τινα ἀπελή-
ρησε, καί τι καὶ τοιοῦτον ἐν τοῖς αὐτοῦ ἐπαίνοις εἶ- 3
πεν, ὅτι τὸν πατέρα ποτὲ ἐς πηλὸν βαθὺν ἐμπεσόντα
ἱππεύων ἐρρύσατο. τοιαῦτα μὲν τὰ σεμνολογήματα
αὐτοῦ ἦν, ἐσιόντι δὲ αὐτῷ ἐς τὸ θέατρον τὸ κυνηγε- 4
τικὸν Κλαύδιος Πομπηιανὸς ἐπεβούλευσε· ξίφος a. C. 182
γάρ τι ἐν αὐτῇ τῇ τῆς ἐσόδου στενοχωρίᾳ ἀνατείνας
"ἰδού" ἔφη, "τοῦτό σοι ἡ βουλὴ πέπομφε." οὗτος
ἠγγύητο μὲν τὴν θυγατέρα Λουκίλλης, ἐχρῆτο δὲ
καὶ αὐτῇ ταύτῃ καὶ τῇ τῆς κόρης μητρί, καὶ διὰ
ταῦτα τῷ Κομμόδῳ ᾠκείωτο ὡς καὶ συνεστιᾶσθαι καὶ 5
συννεανιεύεσθαι αὐτῷ. ἡ γὰρ Λουκίλλα οὐδὲν ἐπιει-
κεστέρα οὐδὲ σωφρονεστέρα τοῦ ἀδελφοῦ Κομμόδου
ὑπάρχουσα ἤχθετο μὲν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς τῷ Πομπηια-
νῷ· ὅθεν καὶ ἀνέπεισε τὸν εἰρημένον ἐπιθέσθαι τῷ
Κομμόδῳ, καὶ αὐτόν τε ἀπώλεσε καὶ αὐτὴ φωραθεῖσα
ἐπανῃρέθη. ἀπέκτεινε δὲ καὶ τὴν Κρισπῖναν ὁ Κόμ- 6
μοδος, ἐπὶ μοιχείᾳ δή τινι ὀργισθεὶς αὐτῇ. πρὸ δὲ
τοῦ ἀναιρεθῆναι καὶ ἀμφότεραι ἐς τὴν νῆσον τὴν
Καπρίαν ὑπερωρίσθησαν. Μαρκία δέ τις Κουαδρά-
του τῶν τότε φονευθέντων ἑνὸς παλλακή, καὶ Ἔκλε-
κτος πρόκοιτος, ὁ μὲν καὶ τοῦ Κομμόδου πρόκοιτος
ἡ δὲ παλλακὴ ἐγένετο, καὶ τοῦ Ἐκλέκτου μετὰ ταῦτα
γυνή· καὶ ἐπεῖδε καὶ ἐκείνους βιαίως ἀποθνήσκον- 7

τας. ἱστορεῖται δὲ αὕτη πολλά τε ὑπὲρ τῶν Χριστια-
νῶν σπουδάσαι καὶ πολλὰ αὐτοὺς εὐηργετηκέναι, ἅτε
καὶ παρὰ τῷ Κομμόδῳ πᾶν δυναμένη.

5 ὅτι ὁ Κόμμοδος καὶ Ἰουλιανὸν τὸν Σαλούιον καὶ
Πάτερνον Ταρρουτήνιον ἐς τοὺς ὑπατευκότας κατει-
λεγμένον, ἄλλους τε μετ' αὐτῶν καί τινα καὶ γυναῖκα
εὐπάτριδα ἀπέσφαξε. καίτοι καὶ Ἰουλιανὸς δυνη-
θεὶς ἂν μετὰ τὴν Μάρκου τελευτὴν πᾶν εὐθὺς κατ'
2 αὐτοῦ ὅ,τι καὶ ἐβούλετο, ἅτε καὶ ἐλλογιμώτατος ὢν
καὶ στρατιὰν μεγάλην ἐπιτετραμμένος τούς τε στρα-
τιώτας ἀνηρτημένος, πρᾶξαι, οὐδὲν ἠθέλησε διά τε
τὴν ἑαυτοῦ ἐπιείκειαν καὶ διὰ τὴν ἐκείνου καὶ τεθνη-
κότος εὔνοιαν νεοχμῶσαι· καὶ ὁ Πάτερνος ῥᾳδίως
ἂν αὐτόν, εἴπερ ἐπεβεβουλεύκει οἱ, ὥσπερ ᾐτιάθη,
φονεύσας ἕως ἔτι τῶν δορυφόρων ἦρχεν, οὐκ ἐποίη-
3 σεν. ἐφόνευσε δὲ καὶ τοὺς Κυιντιλίους, τόν τε Κον-
διανὸν καὶ τὸν Μάξιμον· μεγάλην γὰρ εἶχον δόξαν
ἐπὶ παιδείᾳ καὶ ἐπὶ στρατηγίᾳ καὶ ὁμοφροσύνῃ καὶ
πλούτῳ. ἐκ γὰρ δὴ τῶν προσόντων σφίσιν ὑπωπτεύ-
οντο καλῶν, εἰ καὶ μηδὲν νεώτερον ἐνενόουν, ἄχθε-
4 σθαι τοῖς παροῦσι. καὶ οὕτως αὐτοί, ὥσπερ ἔζησαν
ἅμα, οὕτω καὶ ἀπέθανον μεθ' ἑνὸς τέκνου· διαπρε-
πέστατα γὰρ τῶν πώποτε ἐφίλησαν ἀλλήλους, καὶ
οὐκ ἔστιν ὅτε οὐδὲ ἐν ταῖς ἀρχαῖς διεχωρίσθησαν.
ἐγένοντο δὲ καὶ πολυκτήμονες καὶ παμπλούσιοι, καὶ
ἦρχον ὁμοῦ καὶ παρήδρευον ἀλλήλοις.

6 Κονδιανὸς δὲ Σέξτος ὁ τοῦ Μαξίμου υἱός, φύσει
τε καὶ παιδείᾳ τῶν ἄλλων διαφέρων, ἐπειδὴ ᾔσθετο
καὶ τῆς ἐς αὐτὸν φερούσης θανατηφόρου ψήφου, διέ-
τριβε δὲ ἐν Συρίᾳ, αἷμα λαγὼ ἔπιε, καὶ μετὰ τοῦτ'
ἐπί τε ἵππον ἀνέβη καὶ κατέπεσεν ἀπ' αὐτοῦ ἐπίτη-

5, 1, 1. ὅτι — 2, 8, ἐποίησεν inserta ex V p. 725.

δες, τό τε αἷμα ἤμεσεν ὡς ἴδιον, καὶ ἀρθεὶς ὡς καὶ
παραχρῆμα τελευτήσων ἐς οἴκημα ἐκομίσθη, καὶ αὐ- 2
τὸς μὲν ἀφανὴς ἐγένετο, κριοῦ δὲ σῶμα ἐς λάρνακα
ἀντ' αὐτοῦ ἐμβληθὲν ἐκαύθη. καὶ ἐκ τούτου, ὁ μὲν
ἀμείβων ἀεὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐσθῆτα ἄλλοτε ἄλλῃ
ἐπλανᾶτο, διαδοθέντος δὲ τοῦ λόγου τούτου, οὐ γὰρ
οἷόν τ' ἐστὶ τὰ τηλικαῦτα ἐπὶ πολὺν χρόνον λανθά-
νειν, ζήτησις αὐτοῦ μεγάλη πανταχοῦ ὁμοίως ἐγένετο,
καὶ πολλοὶ μὲν ἀντ' αὐτοῦ δι' ὁμοιότητα πολλοὶ δὲ 3
ὡς καὶ συνεγνωκότες τι αὐτῷ ἢ καὶ ὑποδεδεγμένοι
πῃ αὐτὸν ἐκολάσθησαν, ἔτι δὲ πλείους οὐδὲ ἑορακό-
τες ποτὲ ἴσως αὐτὸν τῶν οὐσιῶν ἐστερήθησαν. καὶ 4
ὁ μὲν εἴτε ὄντως ἐσφάγη, πλεῖσται γὰρ κεφαλαὶ ὡς
ἐκείνου οὖσαι ἐς τὴν Ῥώμην ἐκομίσθησαν, εἴτε καὶ
ἀπέφυγεν, οὐδεὶς οἶδεν· ἕτερος δέ τις ἐτόλμησε μετὰ
τὸν τοῦ Κομμόδου θάνατον Σέξτος τε εἶναι φῆσαι
καὶ πρὸς ἀνάληψιν τοῦ τε πλούτου καὶ τοῦ ἀξιώμα-
τος αὐτοῦ ὁρμῆσαι. καὶ πολλά γε ὑπὸ πολλῶν ἀνα-
κριθεὶς ἐκομψεύσατο, ὡς μέντοι καὶ τῶν Ἑλληνικῶν 5
τι αὐτὸν ὁ Περτίναξ, ὧν ἐκεῖνος διεπεφύκει, ἀνή-
ρετο, πλεῖστον ἐσφάλη, μηδὲ συνεῖναι τὸ λεγόμενον
δυνηθείς. οὕτω που τὸ μὲν εἶδος ἐκ φύσεως καὶ
τἄλλα ἐξ ἐπιτηδεύσεως αὐτῷ ἐῴκει, τῆς δὲ δὴ παι-
δείας αὐτοῦ οὐ μετεσχήκει.

τοῦτό τε οὖν αὐτὸς ἤκουσα παρών, καὶ ἕτερον 7
τοιόνδε τι εἶδον. ἔστιν ἐν Μαλλῷ πόλει τῆς Κιλικίας
Ἀμφιλόχου χρηστήριον, καὶ χρᾷ δι' ὀνειράτων. ἔχρη-
σεν οὖν καὶ τῷ Σέξτῳ, ὃ διὰ γραφῆς ἐκεῖνος ἐδήλω-
σε· παιδίον γὰρ τῷ πίνακι ἐνεγέγραπτο δύο δρά-
κοντας ἀποπνῖγον καὶ λέων νεβρὸν διώκων. οὐδὲ 2
ἔσχον αὐτὰς συμβαλεῖν, τῷ πατρὶ συνὼν ἄρχοντι τῆς

6, 5, 3. οὕτω — 5, μετεσχήκει inserta ex V p. 725.

Κιλικίας, πρὶν πυθέσθαι τούς τε ἀδελφοὺς ὑπὸ τοῦ Κομμόδου, ὃς μετὰ ταῦτα τὸν Ἡρακλέα ἐζήλωσε τρόπον τινά, πνιγέντας, ὥσπερ καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἔτι νήπιος ὢν ἱστόρηται τοὺς ὑπὸ τῆς Ἥρας ἐπιπεμφθέντας αὐτῷ δράκοντας ἀποπνίξαι [καὶ γὰρ οἱ Κυιντίλιοι ἀπηγχονήθησαν], καὶ τὸν Σέξτον φεύγοντα καὶ διωκόμενον ὑπὸ τοῦ κρείττονος.

3 *πάμπολυν ἂν ὄχλον τῇ συγγραφῇ παράσχοιμι, εἰ ἀκριβῶς καθ' ἕκαστον τοὺς θανατωθέντας ὑπ' αὐτοῦ γράφοιμι, ὁπόσους ἐκεῖνος ἢ διὰ συκοφαντίας ψευδεῖς ἢ δι' ὑποψίας οὐκ ἀληθεῖς ἢ διὰ πλοῦτον λαμπρὸν ἢ διὰ γένος εὐδόκιμον ἢ διὰ παιδείας ὑπεροχὴν ἢ δι' ἄλλην τινὰ ἀρετὴν διεχρήσατο.*

4 *ὅτι ὁ Κόμμοδος πολλὰ μὲν πλούτου ἐπιδείγματα, πολλῷ δὲ πλείω καὶ φιλοκαλίας ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ παρέσχετο. ἔστι δέ τι καὶ δημωφελὲς ὑπ' αὐτοῦ πραχθέν· Μανιλίου γὰρ τῷ Κασσίῳ συγγενομένου καὶ τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ τὰς Λατίνας διοικήσαντος καὶ μέγιστον παρ' αὐτῷ δυνηθέντος καὶ φυγόντος, εἶτα φωραθέντος, οὔτε τι ἀκοῦσαι καίτοι πολλὰ μηνύσειν ὑπισχνουμένου ἠθέλησε, καὶ τὰ γράμματα αὐτοῦ πάντα κατέκαυσε πρὶν ἀναγνωσθῆναι.* V p. 725.

8 *ἐγένοντο δὲ καὶ πόλεμοί τινες αὐτῷ πρὸς τοὺς*
a. C. 184 *ὑπὲρ τὴν Δακίαν βαρβάρους, ἐν οἷς ὅ τε Ἀλβῖνος καὶ ὁ Νίγρος οἱ τῷ αὐτοκράτορι Σεουήρῳ μετὰ ταῦτα ἀντιπολεμήσαντες εὐδοκίμησαν, μέγιστος δὲ ὁ Βρετ-*
2 *τανικός. τῶν γὰρ ἐν τῇ νήσῳ ἐθνῶν ὑπερβεβηκότων τὸ τεῖχος τὸ διορίζον αὐτούς τε καὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατόπεδα, καὶ πολλὰ κακουργούντων, στρατηγόν τέ τινα μετὰ τῶν στρατιωτῶν οὓς εἶχε κατακοψάντων, φοβηθεὶς ὁ Κόμμοδος Μάρκελλον Οὔλπιον ἐπ'*

αὐτοὺς ἔπεμψεν. οὑτοσὶ δὲ ὁ ἀνὴρ μέτριος καὶ εὐ- 3
τελὴς ὤν, στρατιωτικῶς τε ἀεὶ καὶ περὶ τὴν τροφὴν
καὶ περὶ πάντα τἄλλα ζῶν, ὅτε ἐπολέμει, ὑψηλόφρων
καὶ φρονηματώδης ἐγίγνετο, χρημάτων τε διαφανῶς
ἀδωρότατος ἦν, οὐ μὴν καὶ ἡδὺς τὸ ἦθος ἢ φιλάν-
θρωπος. ἀυπνότατος δὲ τῶν στρατηγῶν γενόμενος, 4
καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς συνόντας αὐτῷ ἐγρηγορέναι
βουλόμενος, δώδεκα γραμματεῖα, οἷά γε ἐκ φιλύρας
ποιεῖται, καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ὡς εἰπεῖν συνέγρα-
φε, καὶ προσέταττέ τινι ἄλλο ἄλλῃ ὥρᾳ κομίζειν τι-
σίν, ἵν' ἐγρηγορέναι τὸν στρατηγὸν ἀεὶ νομίζοντες
μηδὲ αὐτοὶ ἄδην καθεύδοιεν. ἦν μὲν γὰρ καὶ ἄλλως
ὑπνομαχεῖν πεφυκώς, ἐπὶ πλέον δὲ τοῦτο ἐκ τῆς
ἀσιτίας ᾐσκήκει. τά τε γὰρ ἄλλα ἥκιστα ἄδην ἐσι- 5
τεῖτο, καὶ ὅπως μηδὲ τῶν ἄρτων διαπιμπλᾶται, ἐκ
τῆς Ῥώμης αὐτοὺς μετεπέμπετο, οὐχ ὡς οὐ δυνάμε-
νος τῶν ἐπιχωρίων ἐσθίειν, ἀλλ' ἵν' ὑπὸ τῆς πα-
λαιότητος αὐτῶν μὴ δύνηται μηδὲ σμικρῷ πλέον τοῦ
πάνυ ἀναγκαίου φαγεῖν· τὰ γὰρ οὖλα αὐτοῦ κακῶς
ἔχοντα ῥᾳδίως ὑπὸ τῆς τῶν ἄρτων ξηρότητος ᾑμάσ-
σετο. ἐπετήδευε δ' οὖν ἐπὶ μεῖζον αὐτὸ πλάττεσθαι,
ἵν' ὡς μάλιστα διαγρυπνεῖν δοκῇ.

Μάρκελλος μὲν δὴ τοιοῦτος ὢν τούς τε βαρβά- 6
ρους τοὺς ἐν Βρεττανίᾳ δεινῶς ἐκάκωσε, καὶ μικροῦ
δεῖν ὑπὸ τοῦ Κομμόδου μετὰ ταῦτα διὰ τὴν ἰδίαν
ἀρετὴν ἀποθανεῖν μελλήσας ὅμως ἀφείθη· Περέν- 9

8, 3, 3. δωροδοκίας τοσοῦτον ἀπεῖχεν ὅσον τῆς τε φιλαν-θρωπίας καὶ τῆς ἡμερότητος V p. 725 et, qui μετεῖχε addit post ἡμερότητος, Suidas v. Μάρκελλος.

8, 4, 6. ἵν' ὡς καὶ ἀεὶ ἐγρηγορὼς θαυμάζηται V et Suidas.

8, 5, 1. τά τε — 2, καὶ et 3, οὐχ ὡς — 4, ἀλλ' et 6, τὰ — 9, δοκῇ inserta ex V p. 726.

a. C. 185 νιον δὲ τῶν δορυφόρων μετὰ τὸν Πάτερνον ἄρχοντα
συνέβη διὰ τοὺς στρατιώτας στασιάσαντας ἀναιρε-
θῆναι. τοῦ γὰρ Κομμόδου ἁρματηλασίαις καὶ ἀσελ-
γείαις ἐκδεδωκότος ἑαυτόν, καὶ τῶν τῇ ἀρχῇ προση-
κόντων οὐδὲν ὡς εἰπεῖν πράττοντος, ὁ Περέννιος
ἠναγκάζετο οὐχ ὅτι τὰ στρατιωτικὰ ἀλλὰ καὶ τἆλλα
2 διὰ χειρὸς ἔχειν καὶ τοῦ κοινοῦ προστατεῖν. οἱ οὖν
στρατιῶται, ὁπότε τί σφισι μὴ καταθύμιον ἀπαντή-
σαι, τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν Περέννιον ἀναφέροντες ἐμη-
νίων αὐτῷ. καὶ οἱ ἐν Βρεττανίᾳ τοίνυν ὑπάρχοντες,
ἐπειδή τι καὶ ἐπετιμήθησαν ἐφ' οἷς ἐστασίαζον, οὐ
γὰρ πρὶν ἡσύχασαν ἢ αὐτοὺς τὸν Περτίνακα παῦ-
σαι, χιλίους καὶ πεντακοσίους ἀκοντιστὰς ἀπὸ σφῶν
3 ἀπολέξαντες ἐς τὴν Ἰταλίαν ἔπεμψαν. ὧν μηδενὸς
κωλύοντος τῇ Ῥώμῃ πλησιασάντων, ὁ Κόμμοδος
ἀπήντησέ τε αὐτοῖς καὶ ἐπύθετο "τί ταῦτα, ὦ συ-
στρατιῶται; τί βουλόμενοι πάρεστε;" εἰπόντων δὲ
αὐτῶν "ἥκομεν· Περέννιος γάρ σοι ἐπιβουλεύει, ἵνα
αὐτοκράτορα τὸν υἱὸν ἀποδείξῃ" ἐπείσθη τε αὐτοῖς,
ἄλλως τε καὶ τοῦ Κλεάνδρου ἐνάγοντος, ὃς κωλυό-
μενος ὑπὸ τοῦ Περεννίου ποιεῖν ὅσα ἠβούλετο δει-
4 νῶς αὐτὸν ἐμίσει, καὶ ἐξέδωκε τὸν ἔπαρχον τοῖς
στρατιώταις ὧν ἦρχεν, οὐδὲ ἐτόλμησε καταφρονῆσαι
χιλίων καὶ πεντακοσίων, πολλαπλασίους αὐτῶν δο-
ρυφόρους ἔχων. καὶ αὐτὸν ἐκεῖνοι καὶ ᾐκίσαντο καὶ
κατέκοψαν, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ καὶ υἱεῖς
δύο προσδιεφθάρησαν.

10 ὁ μὲν οὖν οὕτως ἐσφάγη, ἥκιστα δὴ τοῦτο πα-
θεῖν καὶ δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τὴν πᾶσαν τῶν Ῥωμαίων
ἀρχὴν ὀφείλων, πλὴν καθ' ὅσον διὰ τὴν φιλαρχίαν
αἰτιώτατος τῷ Πατέρνῳ τῷ συνάρχοντι τοῦ ὀλέθρου
ἐγένετο· ἰδίᾳ μὲν γὰρ οὐδὲν πώποτε οὔτε πρὸς δό-

ξαν οὔτε πρὸς πλοῦτον περιεβάλετο, ἀλλὰ καὶ ἀδωρότατα καὶ σωφρονέστατα διήγαγε, τοῦ δὲ Κομμόδου καὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ πᾶσαν ἀσφάλειαν ἐποιεῖτο.
καὶ οἱ Καισάρειοι τούτου ἀπαλλαγέντες, ἦν δὲ αὐ- 2
τῶν κορυφαῖος ὁ Κλέανδρος, οὐδὲν ὅ,τι κακὸν οὐκ ἔδρων, πωλοῦντες πάντα, ὑβρίζοντες, ἀσελγαίνοντες. Κόμμοδος δὲ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου περί τε τὰς ῥᾳστώνας καὶ τοὺς ἵππους περί τε τὰς μάχας τῶν τε θηρίων καὶ τῶν ἀνδρῶν εἶχεν. ἄνευ γὰρ ὧν οἴκοι 3
ἔδρα, πολλοὺς μὲν ἄνδρας ἐν τῷ δημοσίῳ πολλὰ δὲ καὶ θηρία πολλάκις ἔφθειρε· καὶ πέντε γοῦν ἵππους ποταμίους ἅμα καὶ δύο ἐλέφαντας ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ἡμέρᾳ χωρὶς αὐτὸς ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ κατεχρήσατο, καὶ προσέτι καὶ ῥινοκέρωτας ἀπέκτεινε καὶ καμηλοπάρδαλιν. ταῦτα μέν μοι κατὰ παντὸς τοῦ περὶ αὐτὸν λόγου γέγραπται.

ὅτι τῷ Οὐικτωρίνῳ πολιαρχήσαντι ἀνδριὰς ἔστη. 11
ἀπέθανε δὲ οὐκ ἐξ ἐπιβουλῆς, καὶ δή ποτε πολλῆς μὲν φήμης πολλῶν δὲ καὶ λόγων ὡς εἰπεῖν περὶ τοῦ ὀλέθρου αὐτοῦ γιγνομένων ἀπεθρασύνατο, καὶ πρὸς τὸν Περέννιον προσελθὼν "ἀκούω" ἔφη "ὅτι με ἀποκτεῖναι ἐθέλετε· τί οὖν μέλλετε; τί δὲ ἀναβάλλεσθε, ἐξὸν ὑμῖν ἤδη καὶ τήμερον αὐτὸ δρᾶσαι;

10, 2, 3. ὅτι ὁ Κόμμοδος εὐθυμίαις τε πάνυ προσέκειτο καὶ ἁρματηλασίᾳ προσεῖχε, καὶ οὔτ' ἀρχὴν τῶν τοιούτων τι αὐτῷ ἔμελεν, οὔτ' εἰ καὶ σφόδρα ἐπεφροντίκει, διαθέσθαι γε αὐτὰ ὑπὸ τῆς ἁβρότητος καὶ τῆς ἀπειρίας ἐδύνατο. V p. 726.

11, 1, 1. Pro his Xiphilinus p. 273: Βικτωρίνῳ δὲ τῷ πολιαρχήσαντι τελευτήσαντι ὁ ἀνδριὰς ἐδόθη. οὗτος βουλομένου πολλάκις ἀνελεῖν αὐτὸν τοῦ Κομμόδου, ἀναβαλλομένου δὲ καὶ ὀκνοῦντος τὴν πρᾶξιν, ὁ γὰρ Βικτωρῖνος τῇ τε τῆς ψυχῆς ἀρετῇ καὶ τῇ τῶν λόγων παρασκευῇ οὐδενὸς τῶν καθ' ἑαυτὸν δεύτερος ἐγένετο, προσελθών.

2 ἀλλ' οὐδὲ ἐκ τούτου δεινὸν ὑπ' ἄλλου τινὸς ἔπαθεν, ἀλλ' αὐτομάτῳ θανάτῳ ἐχρήσατο, καίπερ καὶ ὑπὸ τοῦ Μάρκου ἐν τοῖς πάνυ τιμηθείς, καὶ τῇ τῆς ψυχῆς ἀρετῇ καὶ τῇ τῶν λόγων παρασκευῇ οὐδενὸς τῶν καθ' ἑαυτὸν δεύτερος γενόμενος. ἀμέλει δύο ταῦτ'
3 εἰπὼν πάντα τὸν τρόπον αὐτοῦ δηλώσω. τῆς τε Γερμανίας ποτὲ ἄρχων τὸ μὲν πρῶτον οἴκοι καθ' ἑαυτὸν ἐπειράθη τὸν ὑποστράτηγον πεῖσαι μὴ δωροδοκεῖν, ἐπεὶ δ' οὐκ ἐσήκουεν αὐτοῦ, ἀνέβη τε ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ σιγὴν τῷ κήρυκι κηρύξαι προστάξας ὤμοσε μήτ'
4 εἰληφέναι δῶρά ποτε μήτε λήψεσθαι, ἔπειτα καὶ ἐκεῖνον ὀμόσαι ἐκέλευσεν, ὡς δ' οὐκ ἠθέλησεν ἐπιορκῆσαι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀπαλλαγῆναι τῆς ἀρχῆς· καὶ μετὰ τοῦτο τῆς Ἀφρικῆς ἡγεμονεύσας ἕνα τῶν παρέδρων ὁμοιότροπόν πως ἐκείνῳ ὄντα τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν, ἐπὶ πλοῖον δέ τι ἐπιθεὶς ἐς τὴν Ῥώμην ἀπέπεμψεν.

12 τοιοῦτος μέν τις ὁ Οὐικτωρῖνος ἦν, ὁ δὲ δὴ Κλέανδρος ὁ μετὰ τὸν Περέννιον μέγιστον δυνηθεὶς καὶ ἐπράθη μετὰ τῶν ὁμοδούλων, μεθ' ὧν καὶ ἀχθηφορήσων ἐς τὴν Ῥώμην ἐκεκόμιστο, χρόνου δὲ προϊόντος οὕτως ηὐξήθη ὥστε καὶ τοῦ Κομμόδου προκοι-
2 τῆσαι, τήν τε παλλακίδα αὐτοῦ Δαμοστρατίαν γῆμαι, καὶ τὸν Σαώτερον τὸν Νικομηδέα τὸν πρὸ αὐτοῦ τὴν τιμὴν ἔχοντα ταύτην ἀποκτεῖναι πρὸς πολλοῖς καὶ ἄλλοις, καίτοι καὶ ἐκεῖνος μέγιστον ἠδυνήθη, καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ Νικομηδεῖς καὶ ἀγῶνα ἄγειν καὶ νεὼν τοῦ Κομμόδου ποιήσασθαι παρὰ τῆς βουλῆς
3 ἔλαβον. ὁ δ' οὖν Κλέανδρος μέγας ὑπὸ τῆς τύχης ἀρθεὶς καὶ ἐχαρίσατο καὶ ἐπώλησε βουλείας, στρα-

11, 2, 1. ἀλλ' — 6, δηλώσω et 11, 3, 5. σιγὴν — προστάξας et 11, 4, 3. καὶ — 6, ἀπέπεμψεν inserta ex V p. 726.

τείας, ἐπιτροπείας, ἡγεμονίας, πάντα πράγματα. καὶ
ἤδη τινὲς πάντα τὰ ὑπάρχοντά σφισιν ἀναλώσαντες
βουλευταὶ ἐγένοντο, ὥστε καὶ λεχθῆναι ἐπὶ Ἰουλίου
Σόλωνος ἀνδρὸς ἀφανεστάτου ὅτι ἐς τὸ συνέδριον
τῆς οὐσίας στερηθεὶς ἐξωρίσθη. ταῦτά τε ὁ Κλέαν- 4
δρος ἐποίει, καὶ ὑπάτους ἐς ἕνα ἐνιαυτὸν πέντε καὶ a. C. 189
εἴκοσιν ἀπέδειξεν· ὃ μήτε πρότερόν ποτε μήθ' ὕστε-
ρον ἐγένετο· καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ Σεουῆρος ὁ μετὰ
ταῦτα αὐταρχήσας ὑπάτευσεν. ἠργυρολόγει μὲν οὖν 5
πανταχόθεν, καὶ ἐκτήσατο πλεῖστα τῶν πώποτε ὀνο-
μασθέντων προκοίτων, καὶ ἀπ' αὐτῶν πολλὰ μὲν τῷ
Κομμόδῳ ταῖς τε παλλακαῖς αὐτοῦ ἐδίδου, πολλὰ δὲ
καὶ ἐς οἰκίας καὶ ἐς βαλανεῖα ἄλλα τέ τινα χρήσιμα
καὶ ἰδιώταις καὶ πόλεσιν ἐδαπάνα.

οὗτος οὖν ὁ Κλέανδρος ἐς τοσοῦτον ὄγκον ἀρθεὶς 13
ἔπεσε καὶ αὐτὸς ἐξαίφνης καὶ ἀπώλετο μετὰ ἀτιμίας.
ἀπέκτειναν δὲ αὐτὸν οὐχ οἱ στρατιῶται ὥσπερ τὸν
Περέννιον, ἀλλ' ὁ δῆμος. ἐγένετο μὲν γὰρ καὶ ἄλλως
ἰσχυρὰ σιτοδεία, ἐπὶ πλεῖστον δ' αὐτὴν Παπίριος
Διονύσιος ἐπὶ τοῦ σίτου τεταγμένος ἐπηύξησεν, ἵν'
ὡς αἰτιώτατον αὐτῆς τὸν Κλέανδρον ἀπὸ τῶν κλεμ-
μάτων ὄντα καὶ μισήσωσιν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ διαφθεί-
ρωσι. καὶ ἔσχεν οὕτως. ἱπποδρομία τις ἦν, μελλόν- 3
των δὲ τὸ ἕβδομον τῶν ἵππων ἀγωνιεῖσθαι πλῆθός
τι παιδίων ἐς τὸν ἱππόδρομον ἐσέδραμε, καὶ αὐτῶν
παρθένος τις μεγάλη καὶ βλοσυρὰ ἡγεῖτο, ἣν δαί-
μονα ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα συμβάντων ἐνόμισαν γεγο-
νέναι. τά τε γὰρ παιδία συνεβόησαν πολλὰ καὶ δει- 4
νά, καὶ ὁ δῆμος παραλαβὼν αὐτὰ οὐδὲν ὅ,τι οὐκ
ἐξέκραγε, καὶ τέλος καταπηδήσας ὥρμησε πρὸς τὸν
Κόμμοδον ἐν τῷ Κυιντιλίῳ προαστείῳ ὄντα, πολλὰ
μὲν ἐκείνῳ κἀγαθὰ ἐπευχόμενος, πολλὰ δὲ καὶ κακὰ

τοῦ Κλεάνδρου καταρώμενος. καὶ ὃς στρατιώτας τινὰς ἐπ' αὐτοὺς ἔπεμψε, καὶ ἔτρωσάν τινας καὶ
5 ἀπέκτειναν· οὐ μέντοι καὶ ἀνείρχθη διὰ τοῦτο ὁ δῆμος, ἀλλὰ τῷ τε πλήθει σφῶν καὶ τῇ τῶν δορυφόρων ἰσχύι θαρρήσας ἐπὶ μᾶλλον ἠπείχθη. πλησιαζόντων δὲ αὐτῶν τῷ Κομμόδῳ, καὶ μηδενός οἱ μηνύοντος τὸ γιγνόμενον, Μαρκία ἐκείνη ἡ τοῦ
6 Κουαδράτου ἐσήγγειλε τὸ πραττόμενον· καὶ ὁ Κόμμοδος οὕτως ἔδεισεν, ἄλλως τε καὶ δειλότατος ὤν, ὥστε αὐτίκα καὶ τὸν Κλέανδρον καὶ τὸ παιδίον αὐτοῦ, ὃ καὶ ἐν ταῖς τοῦ Κομμόδου χερσὶν ἐτρέφετο, σφαγῆναι κελεῦσαι. καὶ τὸ μὲν παιδίον προσουδίσθη καὶ διεφθάρη, τὸ δὲ τοῦ Κλεάνδρου σῶμα παραλαβόντες οἱ Ῥωμαῖοι ἔσυραν καὶ ᾐκίσαντο, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διὰ πάσης τῆς πόλεως ἐπὶ κοντοῦ περιήνεγκαν, καί τινας καὶ ἄλλους τῶν μέγα ἐπ' αὐτοῦ δυναμένων ἐφόνευσαν.

14 Κόμμοδος δὲ ἀπὸ τῶν εὐθυμιῶν καὶ παιδιῶν ἀνανεύων ἐφόνα καὶ τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας διεχειρίζετο· ὧν ἦν καὶ Ἰουλιανὸς ὁ ἔπαρχος, ὃν καὶ δημοσίᾳ περιελάμβανέ τε καὶ κατεφίλει καὶ πατέρα ὠνόμαζεν, Ἰούλιός τε Ἀλέξανδρος, οὗτος μὲν ὡς καὶ
2 λέοντα ἀπὸ τοῦ ἵππου κατακοντίσας· ὅστις ἐπειδὴ καὶ τοὺς σφαγέας παρόντας ᾔσθετο, ἐκείνους τε τῆς νυκτὸς ἐφόνευσε, καὶ τῶν Ἐμεσηνῶν, ὅθεν ἦν, τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ πάντας προσκατεχρήσατο, ποιήσας δὲ ταῦτα ἵππον τε ἀνέβη καὶ πρὸς τοὺς βαρβάρους ὥρμησε. κἂν ἐξέφυγεν, εἰ μὴ παιδικά τινα
3 συνεπῆκτο· αὐτὸς μὲν γὰρ κράτιστα ἵππευε, τὸ δὲ μειράκιον καμὸν οὐχ ὑπέμεινε καταλιπεῖν, ἀλλ' ὡς κατελαμβάνετο, ἀπέκτεινε καὶ ἐκεῖνο καὶ ἑαυτόν. ἀνῃρέθη δὲ καὶ Διονύσιος πρὸς τοῦ Κομμόδου, ὁ

ἐπὶ τοῦ σίτου ταχθείς. γέγονε δὲ καὶ νόσος μεγίστη ὧν ἐγὼ οἶδα· δισχίλιοι γοῦν πολλάκις ἡμέρας μιᾶς ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐτελεύτησαν. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλως οὐκ 4
ἐν τῷ ἄστει μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν ὅλῃ ὡς εἰπεῖν τῇ ἀρχῇ ὑπ' ἀνδρῶν κακούργων ἀπέθανον· βελόνας γὰρ μικρὰς δηλητηρίοις τισὶ φαρμάκοις ἐγχρίοντες ἐνίεσαν δι' αὐτῶν ἐς ἑτέρους ἐπὶ μισθῷ τὸ δεινόν· ὅπερ που καὶ ἐπὶ τοῦ Δομιτιανοῦ ἐγεγόνει.

καὶ οὗτοι μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἀπώλλυντο, ἣν 15
δὲ ἁπάντων νοσημάτων καὶ ἁπάντων κακουργημά- a. C. 190
των χαλεπώτερος Ῥωμαίοις ὁ Κόμμοδος, διά τε τἆλλα καὶ ὅτι ἠναγκάζοντο, ἃ τῷ πατρὶ αὐτοῦ κατ' εὔνοιαν ἐψηφίζοντο, ταῦτ' ἐκείνῳ διὰ φόβον ἀπονέμειν ἐξ ἐπιτάγματος. Κομμοδιανὴν γοῦν τήν τε Ῥώμην αὐ- 2
τὴν καὶ τὰ στρατόπεδα Κομμοδιανά, τήν τε ἡμέραν ἐν ᾗ ταῦτα ἐψηφίζετο Κομμοδίαν καλεῖσθαι προσέταξεν. ἑαυτῷ δὲ ἄλλας τε παμπόλλας ἐπωνυμίας καὶ τὴν Ἡρακλέους ἀπήνεγκε. τὴν δὲ Ῥώμην ἀθάνατον, εὐτυχῆ, κολωνίαν, οἰκουμένην τῆς γῆς, καὶ γὰρ ἄποικον αὐτὴν ἑαυτοῦ δοκεῖν ἐβούλετο, ἐπωνόμασεν. καὶ ἀνδριάς τε αὐτῷ χρυσοῦς χιλίων λιτρῶν μετά τε 3
ταύρου καὶ βοὸς θηλείας ἐγένετο, καὶ τέλος καὶ οἱ μῆνες ἀπ' αὐτοῦ πάντες ἐπεκλήθησαν, ὥστε καταριθμεῖσθαι αὐτοὺς οὕτως, Ἀμαζόνιος, Ἀνίκητος, Εὐτυχής, Εὐσεβής, Λούκιος, Αἴλιος, Αὐρήλιος, Κόμμοδος, Αὔγουστος, Ἡράκλειος, Ῥωμαῖος, Ὑπεραίρων. αὐ- 4
τὸς μὲν γὰρ ἄλλοτε ἄλλα μετελάμβανε τῶν ὀνομάτων, τὸν δ' Ἀμαζόνιον καὶ τὸν Ὑπεραίροντα παγίως ἑαυτῷ ἔθετο ὡς καὶ πᾶσιν ἁπλῶς πάντας ἀνθρώπους καθ' ὑπερβολὴν νικῶν· οὕτω καθ' ὑπερβολὴν ἐμεμήνει τὸ κάθαρμα. καὶ τῇ βουλῇ οὕτως ἐπέστελλεν "αὐτο- 5
κράτωρ Καῖσαρ, Λούκιος Αἴλιος Αὐρήλιος Κόμμο-

δος, Αὔγουστος εὐσεβὴς εὐτυχής, Σαρματικός, Γερμανικὸς μέγιστος, Βρεττανικός, εἰρηνοποιὸς τῆς οἰκουμένης ἀνίκητος, Ῥωμαῖος Ἡρακλῆς, ἀρχιερεύς, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ὀκτωκαιδέκατον, αὐτοκράτωρ τὸ ὄγδοον, ὕπατος τὸ ἕβδομον, πατὴρ πατρίδος, ὑπάτοις, στρατηγοῖς, δημαρχικοῖς, γερουσίᾳ Κομμοδιανῇ
6 εὐτυχεῖ χαίρειν." καὶ ἀνδριάντες αὐτοῦ παμπληθεῖς ἐν Ἡρακλέους σχήματι ἔστησαν. καὶ τὸν αἰῶνα τὸν ἐπ' αὐτοῦ χρυσοῦν τε ὀνομάζεσθαι καὶ ἐς τὰ γράμματα πάντα ὁμοίως ἐσγράφεσθαι ἐψηφίσθη.

16 οὗτος οὖν ὁ χρυσοῦς, οὗτος ὁ Ἡρακλῆς, οὗτος ὁ θεός, καὶ γὰρ τοῦτ' ἤκουεν, ἐξαίφνης ποτὲ μετὰ μεσημβρίαν ἐκ τοῦ προαστείου σπουδῇ ἐς τὴν Ῥώμην ἐλάσας τριάκοντα ἵππων ἁμίλλας ἐν δυσὶν ὥραις ἐποίησεν. ὅθεν οὐχ ἥκιστα καὶ τὰ χρήματα αὐτὸν ἐπέ-
2 λιπεν. ἦν μὲν γὰρ καὶ φιλόδωρος, καὶ πολλάκις τῷ δήμῳ κατ' ἄνδρα δραχμὰς ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα ἔδωκεν· τὸ δὲ πλεῖστον ἐς ἐκεῖνα ἃ εἶπον ἐδαπάνα. ὅθεν καὶ ἐγκλήματα καὶ γυναιξὶ καὶ ἀνδράσιν ἐπιφέρων οὓς μὲν ἐφόνευσεν, οἷς δὲ τὴν σωτηρίαν τῆς
3 οὐσίας αὐτῶν ἐπίπρασκε. καὶ τέλος ἐν τοῖς γενεθλίοις τοῖς ἑαυτοῦ ἡμᾶς τε καὶ τὰς γυναῖκας ἡμῶν καὶ τοὺς παῖδας δύο χρυσοῦς ἕκαστον, ὥσπερ τινὰ ἀπαρχήν, κατ' ἔτος ἐκέλευσέν οἱ ἀποφέρειν, τούς τε ἐν ταῖς ἄλλαις ἁπάσαις πόλεσι βουλευτὰς κατὰ πέντε δραχμάς. καὶ οὐδὲν ἐκ τούτων περιεποιεῖτο, ἀλλὰ

16, 2, 3. ὅτι ὁ Κόμμοδος πολλὰ παραλόγως ἐδαπάνα, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε τἄλλα αὐτῷ οὔτε τὰ πρὸς τοῦ Κλεάνδρου πορισθέντα, καίπερ ἀμύθητα ὄντα, ἐξήρκεσεν, ἀλλ' ἠναγκάσθη ἐγκλήματα καὶ γυναιξὶ καὶ ἀνδράσι, θανάτου μὲν οὐκ ἄξια φόβου δέ τινος καὶ ἀπειλῆς γέμοντα, ἐπιφέρειν. κἀκ τούτου πολλοῦ τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς ἐπίπρασκε καὶ ὡς παρ' ἑκόντων αὐτῶν τινα ἀνάγκῃ ἐλάμβανεν. V p. 729.

πάντα κακῶς ἐς τὰ θηρία καὶ τοὺς μονομάχους ἀνήλισκε. καὶ ἐν μὲν τῷ δημοσίῳ οὐδαμόθεν ἅρματα 17
ἤλασε, πλὴν εἰ μή που ἐν ἀσελήνῳ νυκτί, ἐπιθυμή- a. C. 192
σας μὲν καὶ δημοσίᾳ ἁρματηλατῆσαι, αἰσχυνθεὶς δὲ καὶ ὀφθῆναι τοῦτο ποιῶν· οἴκοι δὲ συνεχῶς τοῦτ'
ἔπραττε, τῇ πρασίνῳ σκευῇ χρώμενος. θηρία μέντοι 2
πολλὰ μὲν οἴκοι ἀπέσφαξε, πολλὰ δὲ καὶ ἐν τῷ δημοσίῳ. καὶ μέντοι καὶ ἐμονομάχει, οἴκοι μὲν ὥστε καὶ φονεύειν τινά, ἐν ξυρῷ τε ἑτέρων, ὡς καὶ τὰς τρίχας ἀφαιρῶν, παρέτεμε τῶν μὲν ῥῖνα τῶν δὲ οὖς τῶν δὲ ἄλλο τι, ἐν δὲ τῷ κοινῷ ἄνευ σιδήρου καὶ
ἄνευ αἵματος ἀνθρωπείου. ἐνέδυνε δέ, πρὶν μὲν ἐς τὸ 3
θέατρον ἐσιέναι, χιτῶνα χειριδωτὸν σηρικὸν λευκὸν διάχρυσον, καὶ ἐν τούτῳ γε αὐτὸν τῷ σχήματι ὄντα ἠσπαζόμεθα, ἐσιὼν δὲ ὁλοπόρφυρον χρυσῷ καταπαστον, χλαμύδα τε ὁμοίαν τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον λαμβάνων, καὶ στέφανον ἔκ τε λίθων Ἰνδικῶν καὶ ἐκ χρυσοῦ πεποιημένον, κηρύκειόν τε τοιοῦτον φέ-
ρων ὁποῖον ὁ Ἑρμῆς. ἡ γὰρ λεοντῆ τό τε ῥόπαλον 4
ἔν τε ταῖς ὁδοῖς προεφέρετο αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς θεάτροις ἐπὶ δίφρου ἐπιχρύσου, εἴτε παρείη εἴτε καὶ ἀπείη, ἐτίθετο· αὐτὸς δὲ ἐν τῷ τοῦ Ἑρμοῦ σχήματι ἐσῄει τε ἐς τὸ θέατρον, καὶ ἀπορρίψας τὰ ἄλλα οὕ-
τως ἐν τῷ χιτῶνι ἀνυπόδητος ἔργου εἴχετο. καὶ ἐν 18
μὲν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἄρκτους τε ἑκατὸν αὐτὸς μόνος, ἄνωθεν ἀπὸ τῆς περιβολῆς τῆς κρηπῖδος ἀκοντίζων, ἀπέκτεινε· διείληπτο γὰρ τὸ θέατρον πᾶν συμπήκτοις τισὶ διαμέτροις, τήν τε στέγην περίδρομον ἔχουσι καὶ διχῇ τέμνουσιν ἄλληλα, ἵν' ἐξ ὀλίγου πανταχόθεν τετραχῇ τὰ θηρία μεμερισμένα ῥᾷον ἀκον-
τίζηται. καὶ ἔπιεν ἐν μέσῃ τῇ ἀγωνίᾳ καμών, κύλικι 2
ῥοπαλωτῇ παρὰ γυναικὸς γλυκὺν οἶνον ἐψυγμένον

λαβών, ἀμυστί· ἐφ' ᾧ καὶ ὁ δῆμος καὶ ἡμεῖς παραχρῆμα πάντες τοῦτο δὴ τὸ ἐν τοῖς συμποσίοις εἰωθὸς λέγεσθαι ἐξεβοήσαμεν, "ζήσειας."

3 καὶ μή μέ τις κηλιδοῦν τὸν τῆς ἱστορίας ὄγκον, ὅτι καὶ τὰ τοιαῦτα συγγράφω, νομίσῃ. ἄλλως μὲν γὰρ οὐκ ἂν εἶπον αὐτά· ἐπειδὴ δὲ πρός τε τοῦ αὐτοκράτορος ἐγένετο καὶ παρὼν αὐτὸς ἐγὼ καὶ εἶδον ἕκαστα καὶ ἤκουσα καὶ ἐλάλησα, δίκαιον ἡγησάμην μηδὲν αὐτῶν ἀποκρύψασθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτά, ὥσπερ τι ἄλλο τῶν μεγίστων καὶ ἀναγκαιοτάτων, τῇ μνήμῃ
4 τῶν ἐσέπειτα ἐσομένων παραδοῦναι. καὶ μέντοι καὶ τἆλλα πάντα τὰ ἐπ' ἐμοῦ πραχθέντα καὶ λεπτουργήσω καὶ λεπτολογήσω μᾶλλον ἢ τὰ πρότερα, ὅτι τε συνεγενόμην αὐτοῖς, καὶ ὅτι μηδένα ἄλλον οἶδα τῶν τι δυναμένων ἐς συγγραφὴν ἄξιον λόγου καταθέσθαι διηκριβωκότα αὐτὰ ὁμοίως ἐμοί.

19 ἐν μὲν οὖν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ταῦτ' ἐγένετο· ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις τοτὲ μὲν βοτά, κάτω ἐς τὸ τοῦ κύκλου ἔδαφος καταβαίνων ἄνωθεν, ὅσα ἐπλησίαζε, τὰ δὲ καὶ προσαγόμενα ἢ καὶ ἐν δικτύοις αὐτῷ προσφερόμενα, κατέκοπτε, καὶ τίγριν ἔσφαξεν ἵππον τε ποτά-
2 μιον καὶ ἐλέφαντα. πράξας δὲ ταῦτα ἀπηλλάττετο, καὶ μετὰ τοῦτο ἐξ ἀρίστου ἐμονομάχει. ἤσκει δὲ καὶ ἐχρῆτο τῇ ὁπλίσει τῇ τοῦ σεκούτωρος καλουμένου, τὴν μὲν ἀσπίδα ἐν τῇ δεξιᾷ τὸ δὲ ξίφος τὸ ξύλινον ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἔχων· καὶ πάνυ καὶ ἐπὶ τούτῳ μέγα
3 ἐφρόνει ὅτι ἦν ἐπαρίστερος. ἀντηγωνίζετο δὲ αὐτῷ γυμναστής τις ἢ καὶ μονομάχος νάρθηκα ἔχων, ἔστι μὲν ὅτε ὃν αὐτὸς προεκαλεῖτο, ἔστι δὲ ὅτε ὃν ὁ δῆμος ᾑρεῖτο· καὶ γὰρ τοῦτο καὶ τἆλλα ἐξ ἴσου τοῖς ἄλλοις μονομάχοις ἐποίει, πλὴν καθ' ὅσον ἐκεῖνοι μὲν ὀλίγον τι λαμβάνοντες ἐσίασι, τῷ δὲ δὴ Κομμό-

δῳ πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδες καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐκ τῶν μονομαχικῶν χρημάτων ἐδίδοντο. παρειστή- 4
κεσαν δὲ αὐτῷ μαχομένῳ Αἰμίλιός τε Λαῖτος ὁ ἔπαρχος καὶ Ἔκλεκτος ὁ πρόκοιτος, οὓς καὶ σκιαμαχήσας καὶ νικήσας δῆλον ὅτι ἐφίλει ὥσπερ εἶχε διὰ τοῦ κράνους. καὶ μετὰ τοῦτο καὶ οἱ ἄλλοι ἐμάχοντο. καὶ τῇ γε πρώτῃ ἡμέρᾳ αὐτὸς πάντας σφᾶς κάτωθεν, τό τε τοῦ Ἑρμοῦ σχῆμα πᾶν μετ' ἐπιχρύσου ῥάβδου λαβὼν καὶ ἐπὶ βῆμα ὅμοιον ἀναβάς, συνέβαλεν· ὅπερ που καὶ
ἐν τέρατος λόγῳ ἔσχομεν. καὶ μετὰ τοῦτο ἐπί τε τὴν 5
συνήθη ἕδραν ἀνῄει καὶ ἐκεῖθεν τὰ λοιπὰ μεθ' ἡμῶν ἐθεώρει· ἐπράττετο δ' οὐδὲν ἔτι παιδιᾶς ἐχόμενον, ἀλλ' ὥστε πάνυ πολλοὺς ἀποθνήσκειν. καὶ δή ποτε βραδυνάντων τινῶν περὶ τὰς σφαγὰς τούς τε ἀντιπάλους συνέδησεν ἀλλήλοις καὶ πάντας ἅμα μάχε-
σθαι ἐκέλευσε. κἀκ τούτου ἠγωνίσαντο μὲν εἷς πρὸς 6
ἕνα οἱ συνδεδεμένοι, ἔσφαξαν δέ τινες καὶ τοὺς οὐδὲν προσήκοντάς σφισιν, ὑπό τε τοῦ ὄχλου καὶ τῆς στενοχωρίας ἐμπλασθέντες αὐτοῖς.

20 τοιαύτη μὲν τὸ σύμπαν ἡ θέα ἐκείνη τέσσαρσι καὶ δέκα ἡμέραις ἐγένετο· ἀγωνιζομένου δ' αὐτοῦ ἡμεῖς μὲν οἱ βουλευταὶ ἀεὶ μετὰ τῶν ἱππέων συνεφοιτῶμεν, χωρὶς ἢ ὅτι Πομπηιανὸς Κλαύδιος ὁ γέρων οὐχ ἔστιν ὅτε ἀπήντησεν, ἀλλὰ τοὺς μὲν υἱεῖς ἔπεμπεν, αὐτὸς δὲ οὐδέποτε ἀφίκετο, αἱρούμενος ἀποσφαγῆναι ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον ἢ τὸν αὐτοκράτορα τὸν τοῦ Μάρκου παῖδα ἐπιδεῖν τοιαῦτα ποιοῦντα.
πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπεβοῶμεν τά τε ἄλλα ὅσα 2
ἐκελευόμεθα, καὶ αὐτὸ τοῦτο συνεχῶς, "καὶ κύριος εἶ καὶ πρῶτος εἶ καὶ πάντων εὐτυχέστατος. νικᾷς, νικήσεις. ἀπ' αἰῶνος, Ἀμαζόνιε, νικᾷς." τοῦ δὲ δὴ λοιποῦ δήμου πολλοὶ μὲν οὐδὲ ἐσῆλθον ἐς τὸ θέα-

τρον, εἰσὶ δ' οἳ παρακύψαντες ἀπηλλάττοντο τὸ μέν τι αἰσχυνόμενοι τοῖς ποιουμένοις, τὸ δὲ καὶ δεδιότες, ἐπειδὴ λόγος διῆλθεν ὅτι τοξεῦσαί τινας ἐθελήσει ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς τὰς Στυμφαλίδας. καὶ ἐπιστεύθη
3 γε οὗτος ὁ λόγος, ἐπειδή ποτε πάντας τοὺς τῶν ποδῶν ἐν τῇ πόλει ὑπὸ νόσου ἢ ἑτέρας τινὸς συμφορᾶς ἐστερημένους ἀθροίσας δρακόντων τέ τινα αὐτοῖς εἴδη περὶ τὰ γόνατα περιέπλεξε, καὶ σπόγγους ἀντὶ λίθων βάλλειν δοὺς ἀπέκτεινέ σφας ῥοπάλῳ παίων ὡς γίγαντας.

21 οὗτος μὲν ὁ φόβος πᾶσι κοινὸς καὶ ἡμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἦν· ἔπραξε δὲ καὶ ἕτερόν τι τοιόνδε πρὸς ἡμᾶς τοὺς βουλευτάς, ἐξ οὗ οὐχ ἥκιστα ἀπολεῖσθαι προσεδοκήσαμεν. στρουθὸν γὰρ ἀποκτείνας καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμὼν προσῆλθεν ἔνθα ἐκαθήμεθα, τῇ τε ἀριστερᾷ χειρὶ ἐκείνην καὶ τῇ δεξιᾷ τὸ
2 ξίφος ᾑματωμένον ἀνατείνας, καὶ εἶπε μὲν οὐδέν, τὴν δὲ κεφαλὴν τὴν ἑαυτοῦ σεσηρὼς ἐκίνησεν, ἐνδεικνύμενος ὅτι καὶ ἡμᾶς τὸ αὐτὸ τοῦτο δράσοι. κἂν συχνοὶ παραχρῆμα ἐπ' αὐτῷ γελάσαντες ἀπηλλάγησαν τῷ ξίφει, γέλως γὰρ ἡμᾶς ἀλλ' οὐ λύπη ἔλαβεν, εἰ μὴ δάφνης φύλλα, ἃ ἐκ τοῦ στεφάνου εἶχον, αὐτός τε διέτραγον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς πλησίον μου καθημένους διατραγεῖν ἔπεισα, ἵν' ἐν τῇ τοῦ στόματος συνεχεῖ κινήσει τὸν τοῦ γελᾶν ἔλεγχον ἀποκρυψώμεθα.

3 τοιούτων δ' οὖν τούτων γενομένων παρεμυθήσατο ἡμᾶς ὅτι μέλλων αὖθις μονομαχῆσαι παρήγγειλεν ἡμῖν ἔν τε τῇ στολῇ τῇ ἱππάδι καὶ ἐν ταῖς μανδύαις ἐς τὸ θέατρον ἐσελθεῖν, ὅπερ οὐκ ἄλλως ποιοῦμεν ἐσιόντες ἐς τὸ θέατρον εἰ μὴ τῶν αὐτοκρατόρων τις μεταλλάξειε, καὶ ὅτι ἐν τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ

τὸ κράνος αὐτοῦ κατὰ τὰς πύλας καθ' ἃς οἱ τελευτῶντες ἐκφέρονται ἐξεκομίσθη. ἐκ γὰρ τούτων καὶ πάνυ πᾶσι πάντως ἀπαλλαγή τις αὐτοῦ γενήσεσθαι ἐνομίζετο. ἀπέθανέ γέ τοι, μᾶλλον δὲ ἀνῃρέθη, οὐκ 22
ἐς μακράν. ὁ γὰρ Λαῖτος καὶ ὁ Ἔκλεκτος ἀχθόμενοι αὐτῷ δι' ἃ ἐποίει, καὶ προσέτι καὶ φοβηθέντες, ἠπείλει γάρ σφισιν, ὅτι ἐκωλύετο ταῦτα ποιεῖν, ἐπεβούλευσαν αὐτῷ. ὁ γὰρ Κόμμοδος ἀμφοτέρους ἀνελεῖν 2
ἐβούλετο τοὺς ὑπάτους, Ἐρύκιόν τε Κλᾶρον καὶ Σόσιον Φάλκωνα, καὶ ὕπατός τε ἅμα καὶ σεκούτωρ ἐν τῇ νουμηνίᾳ ἐκ τοῦ χωρίου ἐν ᾧ οἱ μονομάχοι τρέφονται προελθεῖν· καὶ γὰρ τὸν οἶκον τὸν πρῶτον παρ' αὐτοῖς, ὡς καὶ εἷς ἐξ αὐτῶν ὤν, εἶχε. καὶ μη- 3
δεὶς ἀπιστήσῃ· καὶ γὰρ τοῦ κολοσσοῦ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμὼν καὶ ἑτέραν ἑαυτοῦ ἀντιθείς, καὶ ῥόπαλον δοὺς λέοντά τέ τινα χαλκοῦν ὑποθεὶς ὡς Ἡρακλεῖ ἐοικέναι, ἐπέγραψε πρὸς τοῖς δηλωθεῖσιν αὐτοῦ ἐπωνύμοις καὶ τοῦτο, "πρωτόπαλος σεκουτώρων, ἀριστερὸς μόνος νικήσας δωδεκάκις" οἶμαι "χιλίους." διὰ 4
μὲν δὴ ταῦτα ὅ τε Λαῖτος καὶ ὁ Ἔκλεκτος ἐπέθεντο αὐτῷ, κοινωσάμενοι καὶ τῇ Μαρκίᾳ τὸ βούλευμα. ἐν γοῦν τῇ τελευταίᾳ τοῦ ἔτους ἡμέρᾳ, ἐν τῇ νυκτί, τῶν ἀνθρώπων ἀσχολίαν περὶ τὴν ἑορτὴν ἐχόντων, φάρμακον διὰ τῆς Μαρκίας ἐν κρέασι βοείοις αὐτῷ ἔδωκαν. ἐπεὶ δ' οὐκ ἠδυνήθη παραχρῆμα ὑπό τε 5
τοῦ οἴνου ὑπό τε τῶν λουτρῶν, οἷς ἀεὶ ἀπλήστως ἐχρῆτο, φθαρῆναι, ἀλλὰ καὶ ἐξήμεσέ τι κἀκ τούτου ὑποτοπήσας αὐτὸ ἠπείλει τινά, οὕτω δὴ Νάρκισσόν τινα γυμναστὴν ἐπέπεμψαν αὐτῷ, καὶ δι' ἐκείνου λούμενον αὐτὸν ἀπέπνιξαν. τῷ μὲν οὖν Κομμόδῳ 6
τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο ἔτη δώδεκα καὶ μῆνας ἐννέα καὶ ἡμέρας τέσσαρας καὶ δέκα ἄρξαντι, ἐβίω δὲ ἔτη

τριάκοντα ἓν καὶ μῆνας τέσσαρας· καὶ ἐς αὐτὸν ἡ οἰκία ἡ τῶν ὡς ἀληθῶς Αὐρηλίων αὐταρχοῦσα ἐπαύσατο.

23 πόλεμοι δὲ μετὰ τοῦτο καὶ στάσεις μέγισται συνέβησαν, συνέθηκα δ' ἐγὼ τούτων τὴν συγγραφὴν ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. βιβλίον τι περὶ τῶν ὀνειράτων καὶ τῶν σημείων δι' ὧν ὁ Σεουῆρος τὴν αὐτοκράτορα
2 ἀρχὴν ἤλπισε, γράψας ἐδημοσίευσα· καὶ αὐτῷ καὶ ἐκεῖνος πεμφθέντι παρ' ἐμοῦ ἐντυχὼν πόλλά μοι καὶ καλὰ ἀντεπέστειλε. ταῦτ' οὖν ἐγὼ τὰ γράμματα πρὸς ἑσπέραν ἤδη λαβὼν κατέδαρθον, καί μοι καθεύδοντι προσέταξε τὸ δαιμόνιον ἱστορίαν γράφειν.
3 καὶ οὕτω δὴ ταῦτα περὶ ὧν νῦν καθίσταμαι ἔγραψα. καὶ ἐπειδή γε τοῖς τε ἄλλοις καὶ αὐτῷ τῷ Σεουήρῳ μάλιστα ἤρεσε, τότε δὴ καὶ τἄλλα πάντα τὰ τοῖς Ῥωμαίοις προσήκοντα συνθεῖναι ἐπεθύμησα· καὶ διὰ τοῦτο οὐκέτι ἰδίᾳ ἐκεῖνο ὑπολιπεῖν ἀλλ' ἐς τήνδε τὴν συγγραφὴν ἐμβαλεῖν ἔδοξέ μοι, ἵν' ἐν μιᾷ πραγματείᾳ ἀπ' ἀρχῆς πάντα, μέχρις ἂν καὶ Τύχῃ δόξῃ,
4 γράψας καταλίπω. τὴν δὲ δὴ θεὸν ταύτην ἐπιρρωννύουσάν με πρὸς τὴν ἱστορίαν εὐλαβῶς πρὸς αὐτὴν καὶ ὀκνηρῶς διακείμενον, καὶ πονούμενον ἀπαγορεύοντά τε ἀνακτωμένην δι' ὀνειράτων, καὶ καλὰς ἐλπίδας περὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου διδοῦσάν μοι ὡς ὑπολείψοντος τὴν ἱστορίαν καὶ οὐδαμῶς ἀμαυρώσοντος, ἐπίσκοπον τῆς τοῦ βίου διαγωγῆς, ὡς ἔοικεν,
5 εἴληχα, καὶ διὰ τοῦτο αὐτῇ ἀνάκειμαι. συνέλεξα δὲ πάντα τὰ ἀπ' ἀρχῆς τοῖς Ῥωμαίοις μέχρι τῆς Σεουήρου μεταλλαγῆς πραχθέντα ἐν ἔτεσι δέκα, καὶ συνέγραψα ἐν ἄλλοις δώδεκα· τὰ γὰρ λοιπά, ὅπου ἂν καὶ προχωρήσῃ, γεγράψεται.

24 πρὸ δὲ τῆς τοῦ Κομμόδου τελευτῆς σημεῖα τάδε

ἐγένετο· ἀετοί τε γὰρ περὶ τὸ Καπιτώλιον πολλοὶ καὶ ἔξεδροι ἐπλανῶντο, προσεπιφθεγγόμενοι οὐδὲν εἰρηναῖον, καὶ βύας ἀπ' αὐτοῦ ἔβυξε, πῦρ τε νύκτωρ ἀρθὲν ἐξ οἰκίας τινὸς καὶ ἐς τὸ Εἰρηναῖον ἐμπεσὸν a. C. 191
τὰς ἀποθήκας τῶν τε Αἰγυπτίων καὶ τῶν Ἀραβίων φορτίων ἐπενείματο, ἔς τε τὸ παλάτιον μετεωρισθὲν 2
ἐσῆλθε καὶ πολλὰ πάνυ αὐτοῦ κατέκαυσεν, ὥστε καὶ τὰ γράμματα τὰ τῇ ἀρχῇ προσήκοντα ὀλίγου δεῖν πάντα φθαρῆναι. ἀφ' οὗ δὴ καὶ τὰ μάλιστα δῆλον ἐγένετο ὅτι οὐκ ἐν τῇ πόλει τὸ δεινὸν στήσεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην αὐτῆς ἀφίξεται. οὐδὲ 3
γὰρ κατασβεσθῆναι ἀνθρωπίνῃ χειρὶ ἠδυνήθη, καίτοι παμπόλλων μὲν ἰδιωτῶν παμπόλλων δὲ στρατιωτῶν ὑδροφορούντων, καὶ αὐτοῦ τοῦ Κομμόδου ἐπελθόντος ἐκ τοῦ προαστείου καὶ ἐπισπέρχοντος. ἀλλ' ἐπειδὴ πάντα ὅσα κατέσχε διέφθειρεν, ἐξαναλωθὲν ἐπαύσατο.

EPITOME LIB. LXXIII.

a. C. 193 Περτίναξ δὲ ἦν μὲν τῶν καλῶν κἀγαθῶν, ἦρξε δὲ πάνυ βραχύν τινα χρόνον, εἶτα πρὸς τῶν στρατιωτῶν ἀνηρέθη. λανθάνοντος γὰρ ἔτι τοῦ γεγενημένου περὶ τὸν Κόμμοδον ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ περὶ τὸν Ἔκλεκτον καὶ Λαῖτον, καὶ τὸ πραχθὲν ἐμήνυσαν· διὰ τὴν ἀρετὴν γὰρ καὶ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ ἡδέως αὐτὸν ἐπελέξαντο. 2 ἰδὼν δὲ αὐτοὺς ἐκεῖνος, καὶ ἀκούσας ὧν ἔλεγον, ἔπεμψε τὸν πιστότατον τῶν ἑταίρων τὸ σῶμα τὸ τοῦ Κομμόδου ὀψόμενον. ὡς δὲ τὸ πραχθὲν ἐβεβαιώσατο, οὕτω δὴ ἐς τὸ στρατόπεδον κρύφα ἐσεκομίσθη, καὶ ἔκπληξιν μὲν τοῖς στρατιώταις παρέσχε, τῇ δὲ δὴ παρουσίᾳ τῶν περὶ τὸν Λαῖτον, καὶ ἐξ ὧν ὑπέσχετο, τρισχιλίας γὰρ αὐτοῖς δραχμὰς κατ' ἄνδρα δώσειν ἐπηγγείλατο, προσεποιήσατο αὐτούς. 3 κἂν πάντως ἡσύχασαν, εἰ μὴ τελευτῶν τὸν λόγον ὧδέ πως εἶπε, "πολλὰ μέν, ὦ ἄνδρες συστρατιῶται, καὶ δυσχερῆ τῶν παρόντων ἐστίν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλλα αὖθις σὺν ὑμῖν ἐπανορθώσεται." ἀκούσαντες γὰρ τοῦτο ὑπετόπησαν πάντα τὰ ἑαυτοῖς ὑπὸ τοῦ Κομμόδου παρὰ τὸ καθεστηκὸς δεδομένα καταλυθήσεσθαι, καὶ ἐδυσκόλαναν μέν, ἡσύχασαν δὲ 4 ὅμως ἐπικρύπτοντες τὴν ὀργήν. ἐξελθὼν δὲ ἐκ τοῦ τείχους πρὸς τὸ συνέδριον νυκτὸς ἔτι οὔσης ἀφίκετο,

καὶ ἀσπασάμενος ἡμᾶς ὅπως τις, οἷα ἐν ὁμίλῳ καὶ ἐν ὠθισμῷ τοσούτῳ, προσελθεῖν αὐτῷ ἠδυνήθη, ἔπειτα ἐκ τοῦ αὐτοσχεδίου εἶπεν ὅτι ὠνόμασμαι μὲν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αὐτοκράτωρ, οὐδὲν μέντοι τῆς ἀρχῆς δέομαι, ἀλλ' ἐξίσταμαι ἤδη καὶ τήμερον αὐτῆς διά τε τὴν ἐμαυτοῦ ἡλικίαν καὶ ἀρρωστίαν καὶ διὰ
τὴν τῶν πραγμάτων δυσχέρειαν. λεχθέντων δὲ καὶ 5
ἐπῃνοῦμεν αὐτὸν ἀπὸ γνώμης καὶ ὡς ἀληθῶς ἠρούμεθα· τήν τε γὰρ ψυχὴν ἄριστος ἦν καὶ τῷ σώματι ἔρρωτο, πλὴν καθ' ὅσον βραχύ τι ὑπὸ τῶν ποδῶν
ἐνεποδίζετο. καὶ οὕτως ὅ τε Περτίναξ αὐτοκράτωρ 2
καὶ ὁ Κόμμοδος πολέμιος ἀπεδείχθη, πολλά γε ἐς αὐτὸν καὶ δεινὰ καὶ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου συμβοησάντων. ἠθέλησαν μὲν γὰρ καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ σῦραι καὶ διασπάσαι ὥσπερ καὶ τὰς εἰκόνας, εἰπόντος δὲ τοῦ Περτίνακος τῇ γῇ ἤδη τὸν νεκρὸν κεκρύφθαι, τοῦ μὲν σώματος ἀπέσχοντο, τῶν δ' ἄλλων
ἐνεφοροῦντο, οὐδὲν ὅ,τι οὐκ ἐπιλέγοντες· Κόμμοδον 2
μὲν γὰρ οὐδεὶς οὐδ' αὐτοκράτορα αὐτὸν ὠνόμαζεν, ἀλιτήριον δέ τινα καὶ τύραννον ἀποκαλοῦντες προσετίθεσαν ἐπισκώπτοντες τὸν μονομάχον, τὸν ἁρμα-
τηλάτην, τὸν ἀριστερόν, τὸν κηλήτην. τοῖς τε βου- 3
λευταῖς, ὅσοις καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ Κομμόδου φόβος ἐπῃώρητο, ὁ ὄχλος ἐπέλεγεν "εὖγε εὖγε, ἐσώθης, ἐνίκησας." ὅσα τε εἰώθεσαν ἐν τοῖς θεάτροις ἐπὶ τῇ τοῦ Κομμόδου θεραπείᾳ εὐρύθμως πως ἐκβοᾶν, ταῦτα τότε μετασχηματίζοντες ἐς τὸ γελοιότατον ἐξῇ-
δον. τοῦ μὲν γὰρ ἀπηλλαγμένοι, τὸν δὲ οὐδέπω φο- 4
βούμενοι, τό τε διὰ μέσου αὐτῶν ὡς ἐλεύθεροι ἐκαρποῦντο, καὶ ἀξίωμα παρρησίας ἐν τῷ ἀδεεῖ αὐτοῦ ἐλάμβανον· οὐ γὰρ ἐξήρκει σφίσι τὸ μηκέτι φοβεῖσθαι, ἀλλ' ἐν τῷ θαρσοῦντι καὶ ἐξυβρίζειν ἤθελον.

5 ὅτι τοσοῦτον τὸ διάφορον τῆς περὶ Περτίνακος
δόξης πρὸς τὸν Κόμμοδον πάντες εἶχον, ὥστε τοὺς
ἀκούοντας τὰ γεγονότα ὑποπτεύειν ὑπὸ τοῦ Κομμό-
δου τὸν λόγον τοῦτον ἐπὶ πείρᾳ καθεῖσθαι, καὶ διὰ
τοῦτο πολλοὺς τῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἀρχόντων τοὺς
6 ἀγγείλαντάς σφισιν αὐτὰ καταδῆσαι, οὐχ ὅτι οὐκ
ἤθελον ἀληθῆ εἶναι, ἀλλ' ὅτι μᾶλλον ἐφοβοῦντο δό-
ξαι τὸν Κόμμοδον ἀπολωλέναι ἢ τῷ Περτίνακι μὴ
προστίθεσθαι, διότι τὸν μὲν καὶ ἁμαρτών τι τοιοῦτο
πᾶς ἐθάρσει, τὸν δὲ οὐδεὶς οὐδ' ἀναμάρτητος ὤν.
V p. 729.

3 ἦν δὲ ὁ Περτίναξ Λίγυς ἐξ Ἄλβης Πομπηίας,
πατρὸς οὐκ εὐγενοῦς, γράμματα ὅσον ἀποζῆν ἐξ αὐ-
τῶν ἠσκημένος. κατὰ τοῦτο καὶ τῷ Πομπηιανῷ τῷ
Κλαυδίῳ συνεγεγόνει, καὶ δι' αὐτὸν ἐν τοῖς ἱππεῦσι
χιλιαρχήσας ἐς τοῦτο προεχώρησεν ὥστε καὶ ἐκείνου
2 αὐτοῦ αὐταρχῆσαι. καὶ ἔγωγε τότε ἐπὶ τοῦ Περτίνα-
κος καὶ πρῶτον καὶ ἔσχατον ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τὸν
Πομπηιανὸν εἶδον· ἐν γὰρ τοῖς ἀγροῖς τὰ πλεῖστα
διὰ τὸν Κόμμοδον διῆγε καὶ ἐς τὸ ἄστυ ἐλάχιστα κα-
τέβαινε, τό τε γῆρας καὶ τὸ τῶν ὀφθαλμῶν νόσημα
προβαλλόμενος, οὐδὲ ἔστιν ὅτε πρότερον ἐμοῦ παρόν-
3 τος ἐς τὴν γερουσίαν ἐσῆλθε. καὶ μέντοι καὶ μετὰ
τὸν Περτίνακα πάλιν ἐνόσει· ἐπὶ γὰρ ἐκείνου καὶ
ἔβλεπε καὶ ἔρρωτο καὶ ἐβούλευε, καὶ αὐτὸν ὁ Περ-
τίναξ τά τε ἄλλα ἰσχυρῶς ἐτίμα καὶ ἐπὶ τοῦ βάθρου
ἐν τῷ συνεδρίῳ παρεκάθιζε. καὶ τοῦτο καὶ τὸν
Γλαβρίωνα τὸν Ἀκίλιον ἐποίει· καὶ γὰρ ἐκεῖνος τότε
καὶ ἤκουε καὶ ἔβλεπε. τούτους μὲν οὖν ἐς ὑπερβο-

3, 2, 2. ἐν τῷ β. et 4, καὶ ἐς — κατέβαινε et 6, οὐδὲ — 7, ἐσῆλθε et 3, 2, ἐπὶ — 3, ἐβούλευε et 5, τοῦτο — 8, ἐτίμα inserta ex V p. 729.

λὴν ἐτίμα, ἐχρῆτο δὲ καὶ ἡμῖν δημοτικώτατα· καὶ 4
γὰρ εὐπροσήγορος ἦν, ἤκουέ τε ἑτοίμως ὅ,τι τις ἀξι-
οίη, καὶ ἀπεκρίνετο ἀνθρωπίνως ὅσα αὐτῷ δοκοίη.
εἱστία τε ἡμᾶς σωφρόνως· καὶ ὁπότε μὴ τοῦτο ποιοίη,
διέπεμπεν ἄλλοις ἄλλα καὶ τὰ εὐτελέστατα. καὶ αὐ-
τὸν ἐπὶ τούτῳ οἱ μὲν πλούσιοι καὶ μεγάλαυχοι διε-
γέλων, οἱ δὲ ἄλλοι, οἷς ἀρετὴ ἀσελγείας προτιμοτέρα
ἦν, ἐπῃνοῦμεν.

ἔτι δὲ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βρεττανίᾳ μετὰ τὴν μεγά- 4
λην ἐκείνην στάσιν ἣν ἔπαυσε, καὶ ἐπαίνων παρὰ
πᾶσιν ἀξιουμένου, ἵππος τις ὄνομα Περτίναξ ἐνίκη-
σεν ἐν τῇ Ῥώμῃ· ἦν δὲ τῶν πρασίνων καὶ ὑπὸ τοῦ
Κομμόδου ἐσπουδάζετο. τῶν οὖν στασιωτῶν αὐτοῦ 2
μέγα ἀναβοησάντων, καὶ εἰπόντων τοῦτο, "Περτίναξ
ἐστίν," οἱ ἕτεροι οἱ ἀντιστασιασταί σφων, οἷά που
ἀχθόμενοι τῷ Κομμόδῳ, προσεπεύξαντο, εἰπόντες οὐ
πρὸς τὸν ἵππον ἀλλὰ πρὸς τὸν ἄνδρα "εἰ γὰρ ὤφει-
λεν εἶναι." ὕστερον δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον ἵππον ἀπαλ- 3
λαγέντα τε τῶν δρόμων ὑπὸ τοῦ γήρως καὶ ἐν ἀγρῷ
ὄντα μετεπέμψατο ὁ Κόμμοδος, καὶ ἐσήγαγεν ἐς τὸν
ἱππόδρομον τάς τε ὁπλὰς αὐτοῦ καταχρυσώσας καὶ τὰ
νῶτα δέρματι ἐπιχρύσῳ κοσμήσας· καὶ αὐτὸν οἱ ἄν-
θρωποι ἐξαπίνης ἰδόντες ἀνεβόησαν αὖθις "Περτίναξ
ἐστί." καὶ ἦν μέν που μαντικὸν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ
τὸ λεχθέν, ἐπειδὴ τῇ ἐσχάτῃ ἐν τῷ ἔτει ἐκείνῳ ἱππο- 4
δρομίᾳ ἐγένετο, καὶ εὐθὺς ἐπ' αὐτῇ τὸ κράτος ἐς τὸν
Περτίνακα περιῆλθεν· ἐλογοποιήθη δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ῥο-
πάλου τὰ ὅμοια, ἐπειδὴ τῷ Περτίνακι αὐτὸ ὁ Κόμμο-
δος μονομαχήσειν τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ μέλλων ἔδωκεν.

οὕτω μὲν ἐς τὴν ἀρχὴν ὁ Περτίναξ κατέστη, καὶ 5
ἔλαβε τάς τε ἄλλας ἐπικλήσεις τὰς προσηκούσας καὶ
ἑτέραν ἐπὶ τῷ δημοτικὸς εἶναι βούλεσθαι· πρόκρι-

τος γὰρ τῆς γερουσίας κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἐπωνομά-
σθη. καὶ εὐθὺς ἐς κόσμον, ὅσα πρὶν πλημμελῶς εἶχε
2 καὶ ἀτάκτως, καθίστατο· φιλανθρωπία τε γὰρ καὶ
χρηστότης καὶ οἰκονομία βελτίστη καὶ πρόνοια τοῦ
κοινοῦ ἐπιμελεστάτη περὶ τὸν αὐτοκράτορα διεδεί-
κνυτο. τά τε γὰρ ἄλλα, ὅσα ἂν ἀγαθὸς αὐτοκράτωρ,
ἔπραττεν ὁ Περτίναξ, καὶ τὴν ἀτιμίαν ἀφεῖλε τῶν
ἀδίκως πεφονευμένων, καὶ προσέτι καὶ ἐπώμοσε μη-
3 δέποτε τοιαύτην δίκην προσδέξεσθαι. καὶ αὐτίκα οἱ
μὲν τοὺς συγγενεῖς οἱ δὲ τοὺς φίλους ἀνεκάλουν μετὰ
δακρύων ὁμοῦ καὶ χαρᾶς· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο πρὶν
ἐξῆν ποιεῖν· καὶ μετὰ ταῦτα ἀνορύττοντες τὰ σώ-
ματα, οἱ μὲν ὁλόκληρα οἱ δὲ μέρη, ὥς που ἕκαστον
αὐτῶν ἢ τοῦ ὀλέθρου ἢ τοῦ χρόνου εἶχεν, εὐθέτουν
4 καὶ ἐς τὰ προγονικὰ μνημεῖα ἀπετίθεντο. τοσαύτη δ'
ἄρα τότε τὸ βασίλειον εἶχεν ἀχρηματία ὥστε πέντε
καὶ εἴκοσι μυριάδες δραχμῶν μόναι εὑρέθησαν. χα-
λεπῶς δ' οὖν ὁ Περτίναξ ἔκ τε τῶν εἰκόνων καὶ τῶν
ὅπλων τῶν τε ἵππων καὶ τῶν ἐπίπλων καὶ τῶν παι-
δικῶν τῶν τοῦ Κομμόδου ἀγείρας ἀργύριον, τοῖς τε
δορυφόροις ἔδωκεν ὅσα ὑπέσχητο, καὶ τῷ δήμῳ καθ'
5 ἑκατὸν δραχμάς. σύμπαντα γὰρ ὅσα ὁ Κόμμοδος ἐπί
τε τῇ τρυφῇ καὶ ἐς ὁπλομαχίαν ἢ καὶ ἐς ἁρματηλα-
σίαν ἐκέκτητο, ἐς τὸ πωλητήριον ἐξετέθη, τὸ μὲν
πλεῖστον πράσεως ἕνεκα, ἤδη δὲ καὶ ἐς ἐπίδειξιν τῶν
τε ἔργων αὐτοῦ καὶ τῶν διαιτημάτων, καὶ προσέτι
καὶ ἐς ἔλεγχον τῶν ὠνησομένων αὐτά.
6 ὁ δὲ Λαῖτος τὸν Περτίνακα δι' εὐφημίας ἦγε καὶ
τὸν Κόμμοδον ὕβριζε. βαρβάρους γοῦν τινας χρυ-
σίον παρ' αὐτοῦ πολὺ ἐπ' εἰρήνῃ εἰληφότας μετα-

6, 1, 1. ὁ — 2, ὕβριζε] ὅτι ὁ Λαῖτος ὁ ὕπατος ὅσα κα-
κῶς ἐποίησεν ὁ Κόμμοδος ἐξήλεγχεν. V p. 730.

πεμψάμενος, ἔτι γὰρ ἐν ὁδῷ ἦσαν, ἀπήτησεν αὐτό,
εἰπὼν ὅτι λέγετε τοῖς οἴκοι Περτίνακα ἄρχειν· ἤδε-
σαν γὰρ καὶ πάνυ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐξ ὧν ἐπεπόνθε-
σαν ὅτε μετὰ τοῦ Μάρκου ἐστρατεύετο. καὶ ἕτερον 2
δέ τι τοιόνδε ἐπὶ τῇ τοῦ Κομμόδου διαβολῇ ὁμοίως
ἔπραξε. κοπρίας τινὰς καὶ γελωτοποιοὺς αἴσχιστα
μὲν τὰ εἴδη αἰσχίω δὲ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ἐπιτηδεύ-
ματα ἔχοντας καὶ διὰ τὴν ὕβριν τήν τε ἀσέλγειαν
ὑπὸ τοῦ Κομμόδου ὑπερπλουτοῦντας εὑρών, ἐδημο-
σίευσε τάς τε προσηγορίας αὐτῶν καὶ τὸ πλῆθος ὧν
ἐκέκτηντο, καὶ ἦν ἐπὶ μὲν τοῖς γέλως, ἐπὶ δὲ τοῖς
ὀργὴ καὶ λύπη· τοσαῦτα γάρ τινες αὐτῶν ἔχοντες
ἦσαν ἐφ' ὅσοις ἐκεῖνος πολλοὺς καὶ τῶν βουλευτῶν
ἐσφάκει. οὐ μέντοι γε καὶ δι' ὅλου ὁ Λαῖτος πιστὸς 3
ἔμεινε τῷ Περτίνακι, μᾶλλον δὲ οὐδ' ἐν ἀκαρεῖ· ὧν
γὰρ ἤθελε μὴ τυγχάνων προσπαρώξυνε τοὺς στρα-
τιώτας, ὡς λελέξεται, κατ' αὐτοῦ.

τὸν μὲν οὖν πενθερὸν αὐτοῦ ὁ Περτίναξ τὸν 7
Σουλπικιανὸν τὸν Φλαούιον πολιαρχεῖν ἔταξε, καὶ
ἄλλως ἄξιον ὄντα τούτου τυχεῖν· οὔτε δὲ τὴν γυ-
ναῖκα Αὔγουσταν οὔτε τὸν υἱὸν Καίσαρα, καίπερ
ψηφισαμένων ἡμῶν, ποιῆσαι ἠθέλησεν, ἀλλ' ἑκάτε-
ρον ἰσχυρῶς διεκρούσατο, εἴτ' οὖν ὅτι μηδέπω τὴν 2
ἀρχὴν ἐρριζώκει, εἴτε καὶ ὅτι ἐκείνην τε ἀκολασταί-
νουσαν οὐκ ἠβουλήθη τὸ τῆς Αὐγούστης ὄνομα μιᾶ-
ναι, καὶ τὸν υἱὸν παιδίον ἔτι ὄντα οὐκ ἠθέλησε, πρὶν
παιδευθῆναι, τῷ τε ὄγκῳ καὶ τῇ ἐλπίδι τῇ ἐκ τοῦ
ὀνόματος διαφθαρῆναι. ἀλλ' οὐδ' ἐν τῷ παλατίῳ
αὐτὸν ἔτρεφεν, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὑτῷ 3
πρότερον ἐν τῇ πρώτῃ εὐθὺς ἡμέρᾳ ἀποθέμενος,
ταῦτά τε τοῖς τέκνοις διένειμε, καὶ γὰρ καὶ θυγατέρα
εἶχε, καὶ παρὰ τῷ πάππῳ διαιτᾶσθαι αὐτὰ ἐκέλευ-

σεν, ὀλίγα ἄττα αὐτοῖς, ὡς πατὴρ καὶ οὐχ ὡς αὐτο-
κράτωρ, συγγινόμενος.

8 ἐπεὶ οὖν οὔτε τοῖς στρατιώταις ἁρπάζειν οὔτε
τοῖς Καισαρείοις ἀσελγαίνειν ἔτι ἐξῆν, δεινῶς οὗτοι
ἐμίσουν αὐτόν. ἀλλ' οἱ μὲν Καισάρειοι οὐδέν, ἅτε
καὶ ἄοπλοι ὄντες, ἐνεωτέρισαν, οἱ δὲ δὴ στρατιῶται
2 οἱ δορυφόροι καὶ ὁ Λαῖτος ἐπεβούλευσαν αὐτῷ. καὶ
πρῶτα μὲν τὸν ὕπατον Φάλκωνα, ὅτι καὶ γένει καὶ
χρήμασιν ἤκμαζεν, αὐτοκράτορα ἐπιλέγονται, καὶ ἐς
τὸ στρατόπεδον αὐτὸν ἐσάξειν, τοῦ Περτίνακος ἐπὶ
τῇ θαλάσσῃ τὴν τοῦ σίτου παρασκευὴν ἐξετάζοντος,
3 ἤμελλον. μαθὼν δὲ τοῦτ' ἐκεῖνος σπουδῇ ἐς τὴν πό-
λιν ἦλθε, καὶ παρελθὼν ἐς τὴν γερουσίαν ἔφη "οὐ
χρὴ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ὦ πατέρες, ὅτι πέντε που καὶ εἴ-
κοσι μυριάδας δραχμῶν εὑρὼν τοσοῦτον τοῖς στρα-
τιώταις διένειμα ὅσον Μάρκος τε καὶ Λούκιος, οἷς
ἑξακισμύριαι καὶ ἑπτακισχίλιαι καὶ πεντακόσιαι μυ-
4 ριάδες κατελείφθησαν. ἀλλ' αἴτιοι τῆς ἀχρηματίας
ταύτης οἱ θαυμαστοὶ Καισάρειοι γεγόνασι." καὶ ἐψεύ-
σατο μὲν ὁ Περτίναξ ὅτι ἐπ' ἴσης τῷ Λουκίῳ καὶ τῷ
Μάρκῳ τοῖς στρατιώταις ἐδωρήσατο, ὁ μὲν γὰρ ἐς
πεντακισχιλίας ὁ δὲ ἐς τρισχιλίας αὐτοῖς ἐδεδώκει,
οἱ δὲ δὴ στρατιῶται καὶ οἱ Καισάρειοι παρόντες ἐν
τῷ συνεδρίῳ, πάμπολλοι δὲ ἦσαν, δεινῶς ἠγανάκτη-
5 σαν καὶ φοβερόν τι διετονθόρυσαν. μελλόντων δὲ
ἡμῶν καταψηφιεῖσθαι τοῦ Φάλκωνος, καὶ ἤδη γε
αὐτὸν πολέμιον ὀνομαζόντων, ἀναστὰς ὁ Περτίναξ
καὶ ἀνακραγὼν "μὴ γένοιτο" ἔφη "μηδένα βουλευτὴν
ἐμοῦ ἄρχοντος μηδὲ δικαίως θανατωθῆναι." καὶ ὁ
9 μὲν οὕτως ἐσώθη, ὁ δὲ Λαῖτος παραλαβὼν τὴν κατὰ

8, 5, 2. καὶ ἤδη — 3, ὀνομαζόντων et 5, καὶ — 6, ἐσώθη inserta ex V p. 730.

τὸν Φάλκωνα ἀφορμήν, πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ὡς καὶ ἐκείνου κελεύοντος διέφθειρεν. οἱ δὲ λοιποὶ τοῦτο αἰσθόμενοι, καὶ φοβηθέντες μὴ καὶ αὐτοὶ προσαπόλωνται, ἐθορύβησαν. διακόσιοι δὲ οἱ τῶν 2
ἄλλων θρασύτεροι καὶ ἐς τὸ παλάτιον τὰ ξίφη ἀνατετακότες ὥρμησαν. οὐδὲ ἔγνω πρότερον προσιόντας ὁ Περτίναξ αὐτοὺς πρὶν ἄνω γενέσθαι· τότε δὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐσδραμοῦσα ἐμήνυσεν αὐτῷ τὸ γενόμενον. μαθὼν οὖν ταῦτ' ἐκεῖνος πρᾶγμα εἴτ' οὖν γεν- 3
ναῖον εἴτε ἀνόητον, εἴθ' ὅπως τις αὐτὸ ὀνομάσαι ἐθέλει, ἔπραξε. δυνηθεὶς γὰρ ἂν μάλιστα μὲν ἀποκτεῖναι τοὺς ἐπελθόντας, τῇ τε γὰρ νυκτερινῇ φυλακῇ καὶ τοῖς ἱππεῦσιν ὥπλιστο, καὶ ἦσαν καὶ ἄλλοι ἐν τῷ παλατίῳ τότε ἄνθρωποι πολλοί, εἰ δὲ μή, κατακρυφθῆναί γε καὶ διαφυγεῖν ποι τάς τε πύλας τοῦ 4
παλατίου καὶ τὰς ἄλλας τὰς διὰ μέσου θύρας κλείσας, τούτων μὲν οὐδέτερον ἐποίησεν, ἐλπίσας δὲ καταπλήξειν αὐτοὺς ὀφθεὶς καὶ πείσειν ἀκουσθεὶς ἀπήντησε τοῖς προσιοῦσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἤδη οὖσιν· οὔτε γάρ τῶν συστρατιωτῶν τις αὐτοὺς εἷρξε, καὶ οἱ πυλωροὶ οἵ τε ἄλλοι Καισάρειοι οὐχ ὅτι τι συνέκλεισαν, ἀλλὰ καὶ πάντα ἁπλῶς προσανέῳξαν. ἰδόντες 10
δ' οὖν οἱ στρατιῶται τὸ μὲν πρῶτον ᾐδέσθησαν, πλὴν ἑνός, καὶ τούς τε ὀφθαλμοὺς ἐς τὸ δάπεδον ἤρεισαν καὶ τὰ ξίφη ἐς τοὺς κολεοὺς ἐναπέθεντο· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος προπηδήσας εἶπέ τε ὅτι τοῦτό σοι τὸ ξίφος οἱ στρατιῶται πεπόμφασι, καὶ προσπεσὼν εὐθὺς ἔπληξεν αὐτόν, οὐκ ἐπέσχον ἀλλὰ τόν τε αὐτοκράτορά σφων κατέκοψαν καὶ τὸν Ἔκλεκτον. μόνος γὰρ 2
δὴ οὗτος οὔτ' ἐγκατέλιπεν αὐτὸν καὶ ἐπήμυνεν αὐτῷ ὅσον ἠδυνήθη, ὥστε καὶ τρῶσαί τινας· ὅθεν ἐγὼ καὶ πρὸ τοῦ ἄνδρα αὐτὸν ἀγαθὸν γεγονέναι νομίζων,

τότε δὴ καὶ πάνυ ἐθαύμασα. ἀποτεμόντες δὲ οἱ στρα-
τιῶται τὴν κεφαλὴν τοῦ Περτίνακος περί τε δόρυ
3 περιέπειραν, τῷ ἔργῳ ἐλλαμπρυνόμενοι. οὕτω μὲν ὁ
Περτίναξ ἐπιχειρήσας ἐν ὀλίγῳ πάντα ἀνακαλέσα-
σθαι ἐτελεύτησεν, οὐδὲ ἔγνω, καίπερ ἐμπειρότατος
πραγμάτων ὤν, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἀθρόα τινὰ ἀσφα-
λῶς ἐπανορθοῦσθαι, ἀλλ' εἴπερ τι ἄλλο, καὶ πολιτικὴ
κατάστασις καὶ χρόνου καὶ σοφίας χρῄζει. ἐβίω δὲ
ἔτη ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα τεσσάρων μηνῶν καὶ τριῶν
ἡμερῶν δέοντα, ἦρξε δὲ ἡμέρας ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτά.
11 διαγγελλομένου δὲ τοῦ κατὰ τὸν Περτίνακα πά-
θους οἱ μὲν ἐς τὰς οἰκίας ἔτρεχον, οἱ δὲ ἐς τὰς τῶν
στρατιωτῶν, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας πρόνοιαν
ἐποιοῦντο. Σουλπικιανὸς δέ, ἔτυχε γὰρ παρὰ τοῦ
Περτίνακος ἀποσταλεὶς ἐς τὸ στρατόπεδον, ἵνα τὰ
ἐκεῖ καταστήσηται, ἔμεινέ τε ἐν αὐτῷ, καὶ ἔπραττεν
2 ὅπως ἂν αὐτοκράτωρ ἀποδειχθῇ. κἀν τούτῳ Ἰουλια-
νὸς ὁ Δίδιος, χρηματιστής τε ἄπληστος καὶ ἀναλω-
τὴς ἀσελγής, νεωτέρων τε ἀεὶ πραγμάτων ἐπιθυμῶν,
διὸ καὶ πρὸς τοῦ Κομμόδου ἐς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα
τὸ Μεδιόλανον ἐξελήλατο, οὗτος οὖν ἀκούσας τὸν
θάνατον τοῦ Περτίνακος σπουδῇ ἐς τὸ στρατόπεδον
παρεγένετο, καὶ πρὸς ταῖς πύλαις τοῦ τείχους ἑστὼς
παρεκάλει τοὺς στρατιώτας ὑπὲρ τῆς τῶν Ῥωμαίων
3 ἡγεμονίας. ὅτε δὴ καὶ πρᾶγμα αἴσχιστόν τε καὶ ἀνά-
ξιον τῆς Ῥώμης ἐγένετο· ὥσπερ γὰρ ἐν ἀγορᾷ καὶ ἐν
πωλητηρίῳ τινὶ καὶ αὐτὴ καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτῆς πᾶσα
ἀπεκηρύχθη. καὶ αὐτὰς ἐπίπρασκον μὲν οἱ τὸν αὐτο-

11, 2, 1. ὅτι ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Δίδιος ἦν τὸ μὲν γένος βου-λευτικὸν τὸν δὲ τρόπον δεινὸν ἔχων· τά τε γὰρ ἄλλα καὶ χρημάτων ἐπιθυμητὴς ἄπληστος καὶ ἀναλωτὴς ἀσελγὴς ἐγέ-νετο, ὅθεν που νεωτέρων πραγμάτων ἀεὶ ἐπεθύμει. V p. 730.

κράτορά σφων ἀπεκτονότες, ὠνητίων δὲ ὅ τε Σουλ-
πικιανὸς καὶ ὁ Ἰουλιανὸς ὑπερβάλλοντες ἀλλήλους,
ὁ μὲν ἔνδοθεν ὁ δὲ ἔξωθεν. καὶ μέχρι γε πεντακισ- 4
χιλίων δραχμῶν κατ' ἄνδρα κατὰ βραχὺ προστι-
θέντες προῆλθον, διαγγελλόντων τινῶν καὶ λεγόν-
των τῷ τε Ἰουλιανῷ ὅτι Σουλπικιανὸς τοσοῦτον δί-
δωσι· τί οὖν σὺ προστίθης; καὶ τῷ Σουλπικιανῷ
ὅτι Ἰουλιανὸς τοσοῦτον ἐπαγγέλλεται· τί οὖν σὺ
προσυπισχνῇ; κἂν ἐπεκράτησεν ὁ Σουλπικιανὸς ἔν- 5
δον τε ὢν καὶ πολιαρχῶν, τάς τε πεντακισχιλίας πρό-
τερος ὀνομάσας, εἰ μὴ ὁ Ἰουλιανὸς οὐκέτι κατ' ὀλί-
γον ἀλλὰ χιλίαις καὶ διακοσίαις καὶ πεντήκοντα ἅμα
δραχμαῖς ὑπερέβαλε, καὶ τῇ φωνῇ μέγα βοῶν καὶ
ταῖς χερσὶν ἐνδεικνύμενος. τῇ τε γὰρ ὑπερβολῇ αὐ- 6
τοῦ δουλωθέντες, καὶ ἅμα καὶ τὸν Σουλπικιανὸν ὡς
καὶ τιμωρήσοντα τῷ Περτίνακι φοβηθέντες, ὅπερ ὁ
Ἰουλιανὸς αὐτοῖς ὑπέτεινεν, ἐσεδέξαντό τε αὐτὸν καὶ
αὐτοκράτορα ἀπέδειξαν.

καὶ ὁ μὲν οὕτω πρὸς ἑσπέραν ἔς τε τὴν ἀγορὰν 12
καὶ πρὸς τὸ βουλευτήριον ἠπείχθη, παμπληθεῖς δο-
ρυφόρους μετὰ σημείων συχνῶν ὥσπερ ἐς παράταξίν
τινα ἄγων, ἵνα καὶ ἡμᾶς καὶ τὸν δῆμον προκαταπλή-
ξας πρόσθηται· καὶ αὐτὸν οἱ στρατιῶται τά τε ἄλλα
ἐμεγάλυνον καὶ Κόμμοδον ἐπωνόμαζον. ἡμεῖς δὲ 2
πυνθανόμενοι ταῦτα, ὥς που ἑκάστῳ διηγγέλλετο,
ἐφοβούμεθα μὲν τὸν Ἰουλιανὸν καὶ τοὺς στρατιώτας,
καὶ μάλιστα ὅσοις τι ἢ πρὸς τὸν Περτίνακα ἐπιτή-
δειον . . ., καὶ γὰρ ἐγὼ εἷς ἐξ αὐτῶν ἦν, ἐπειδὴ ὑπό
τε τοῦ Περτίνακος τά τε ἄλλα ἐτετιμήμην καὶ στρα-
τηγὸς ἀπεδεδείγμην, καὶ ἐκεῖνον πολλὰ πολλάκις ἐν
δίκαις συναγορεύων τισὶν ἀδικοῦντα ἐπεδεδείχειν·
ὅμως δ' οὖν καὶ διὰ ταῦτα, οὐ γὰρ ἐδόκει ἡμῖν 3

ἀσφαλὲς εἶναι οἴκοι, μὴ καὶ ἐξ αὐτοῦ τούτου ὑπο-
πτευθῶμεν, καταμεῖναι, προήλθομεν, οὐχ ὅτι λελου-
μένοι ἀλλὰ καὶ δεδειπνηκότες, καὶ ὠσάμενοι διὰ τῶν
στρατιωτῶν ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσήλθομεν, καὶ ἠκού-
4 σαμεν αὐτοῦ τά τε ἄλλα ἀξίως ἑαυτοῦ λέγοντος, καὶ
ὅτι ὑμᾶς τε ὁρῶ ἄρχοντος δεομένους, καὶ αὐτός, εἴ
καί τις ἄλλος, ἀξιώτατός εἰμι ὑμῶν ἡγεμονεῦσαι. καὶ
εἶπον ἂν πάντα τὰ προσόντα μοι ἀγαθά, εἰ μὴ καὶ
ᾔδειτε καὶ πεπειραμένοι μου ἦτε. διὸ οὐδὲ ἐδεήθην
πολλοὺς στρατιώτας ἐπάγεσθαι, ἀλλ' αὐτὸς μόνος
πρὸς ὑμᾶς ἀφῖγμαι, ἵνα μοι τὰ ὑπ' ἐκείνων δοθέντα
5 ἐπικυρώσητε. μόνος τε γὰρ ἥκω ἔλεγε, πᾶν μὲν ἔξω-
θεν τὸ βουλευτήριον ὁπλίταις περιεστοιχισμένος,
πολλοὺς δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ συνεδρίῳ στρατιώτας
ἔχων· καὶ τοῦ συνειδότος ἡμᾶς τοῦ περὶ αὐτὸν
ἀνεμίμνησκεν, ἐξ οὗ καὶ ἐμισοῦμεν αὐτὸν καὶ ἐφο-
βούμεθα.

13 καὶ ὁ μὲν οὕτω τὴν αὐταρχίαν καὶ ἐκ τῶν τῆς
βουλῆς δογμάτων βεβαιωσάμενος ἀνῆλθεν ἐς τὸ πα-
λάτιον, καὶ εὑρὼν τὸ δεῖπνον τὸ τῷ Περτίνακι πα-
ρεσκευασμένον πολλά τε αὐτοῦ κατεγέλασε, καὶ μετα-
πεμψάμενος ὅθεν τι καὶ ὁπωσοῦν εὑρεθῆναι τότε
ἠδυνήθη πολυτίμητον, διεπίμπλατο ἔνδον ἔτι τοῦ
νεκροῦ κειμένου, καὶ ἐκύβευεν, ἄλλους τε καὶ Πυ-
2 λάδην τὸν ὀρχηστὴν παραλαβών. τῇ δὲ δὴ ὑστεραίᾳ
ἡμεῖς μὲν ἀνῄειμεν ὡς αὐτόν, πλαττόμενοι τρόπον
τινὰ καὶ σχηματιζόμενοι ὅπως μὴ κατάφωροι ἐπὶ τῇ
λύπῃ γενώμεθα· ὁ δὲ δῆμος ἐσκυθρώπαζε φανερῶς,
καὶ διελάλουν ὅσα ἤθελον, καὶ παρεσκευάζοντο πρᾶ-
3 ξαι ὅσα ἠδύναντο. καὶ τέλος, ἐπειδὴ πρὸς τὸ συνέ-
δριον ἦλθε καὶ τῷ Ἰανῷ τῷ πρὸ τῶν θυρῶν αὐτοῦ
θύσειν ἔμελλεν, ἐξέκραγον πάντες ὥσπερ ἐκ συγκει-

μένου τινός, τῆς τε ἀρχῆς ἅρπαγα αὐτὸν καὶ πατρο-
φόνον ὀνομάζοντες. ὡς δὲ προσποιησάμενος μὴ χα-
λεπαίνειν ἀργύριόν τι αὐτοῖς ὑπέσχετο, ἀγανακτή-
σαντες ὡς καὶ δεκαζόμενοι ἀνεβόησαν ἅμα πάντες
"οὐ θέλομεν, οὐ λαμβάνομεν." καὶ αὐτοῖς καὶ τὰ 4
πέριξ οἰκοδομήματα φρικῶδές τι συνεπήχησαν. ἀκού-
σας δὲ ταῦτα ὁ Ἰουλιανὸς οὐκέτ' ἐκαρτέρησεν, ἀλλὰ
τοὺς ἐγγὺς προσεστηκότας κτείνεσθαι προσέταξε.
καὶ ὁ δῆμος ἔτι καὶ μᾶλλον ἐπιπαρωξύνθη, καὶ οὐκ
ἐπαύσατο οὔτε τὸν Περτίνακα ποθῶν οὔτε τὸν Ἰου-
λιανὸν λοιδορῶν οὔτε τοὺς θεοὺς ἐπιβοώμενος οὔτε
τοῖς στρατιώταις ἐπαρώμενος, ἀλλὰ καίτοι πολλοὶ
πολλαχοῦ τῆς πόλεως καὶ τιτρωσκόμενοι καὶ φονευό-
μενοι ἀντεῖχον. καὶ τέλος ὅπλα ἁρπάσαντες συνέδρα- 5
μον ἐς τὸν ἱππόδρομον, κἀνταῦθα διετέλεσαν τὴν
νύκτα καὶ τὴν μετ' αὐτὴν ἡμέραν ἄσιτοι καὶ ἄποτοι
βοῶντες, τούς τε λοιποὺς στρατιώτας καὶ μάλιστα
τὸν Νίγρον τὸν Πεσκέννιον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐν
τῇ Συρίᾳ ὄντας ἐπαμῦναί σφισι δεόμενοι. καὶ μετὰ
τοῦτο τῇ τε κραυγῇ καὶ τῷ λιμῷ τῇ τε ἀγρυπνίᾳ κα-
κωθέντες διελύθησαν καὶ ἡσυχίαν ἦγον τὰς ἔξωθεν
ἐλπίδας ἀναμένοντες.

Ἰουλιανὸς δὲ οὕτω τὴν ἀρχὴν ἁρπάσας ἀνελευ- 14
θέρως τοῖς πράγμασιν ἐχρῆτο, θωπεύων τὴν βουλὴν
καὶ τούς τι δυναμένους καὶ τὰ μὲν ἐπαγγελλόμενος
τὰ δὲ χαριζόμενος, προσεγέλα τε καὶ προσέπαιζε πρὸς
τοὺς τυχόντας, ἔς τε τὰ θέατρα συνεχῶς ἐσεφοίτα,
καὶ συμπόσια πολλὰ συνεκρότει, τό τε σύμπαν οὐδὲν 2
ὅ,τι οὐκ ἐπὶ θεραπείᾳ ἡμῶν ἐποίει. οὐ μέντοι καὶ
πιθανὸς ἦν, ἀλλ' ὡς ἀκράτῳ τῇ θωπείᾳ χρώμενος ὑπω-
πτεύετο· πᾶν γὰρ τὸ ἔξωθεν τοῦ εἰκότος, κἂν χαρίζε-
σθαί τισι δοκῇ, δολερὸν τοῖς νοῦν ἔχουσι νομίζεται.

3 ἐν μὲν δὴ τῇ Ῥώμῃ ταῦτα ἐγένετο, περὶ δὲ τῶν
ἔξω ταύτης γενομένων καὶ νεωτερισθέντων ἤδη ἐρῶ.
τρεῖς γὰρ δὴ τότε ἄνδρες, τριῶν ἕκαστος πολιτικῶν
στρατοπέδων καὶ ἄλλων ξενικῶν συχνῶν ἄρχοντες,
ἀντελάβοντο τῶν πραγμάτων, ὅ τε Σεουῆρος καὶ ὁ
Νίγρος καὶ ὁ Ἀλβῖνος, οὗτος μὲν τῆς Βρεττανίας
ἄρχων, Σεουῆρος δὲ τῆς Παννονίας, Νίγρος δὲ τῆς
4 Συρίας. καὶ τούτους ἄρα οἱ ἀστέρες οἱ τρεῖς οἱ ἐξαί-
φνης φανέντες καὶ τὸν ἥλιον περισχόντες, ὅτε τὰ
ἐσιτήρια πρὸ τοῦ βουλευτηρίου ἔθυεν ὁ Ἰουλιανὸς
παρόντων ἡμῶν, ὑπῃνίττοντο. οὕτω γὰρ ἐκφανέστα-
τοι ἦσαν ὥστε καὶ τοὺς στρατιώτας συνεχῶς τε αὐ-
τοὺς ὁρᾶν καὶ ἀλλήλοις ἀντεπιδεικνύειν, καὶ προσέτι
5 καὶ διαθροεῖν ὅτι δεινὸν αὐτῷ συμβήσεται. ἡμεῖς
γὰρ εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ ηὐχόμεθα ταῦθ' οὕτω γε-
νέσθαι καὶ ἠλπίζομεν, ἀλλ' ὑπό γε τοῦ παρόντος
δέους οὐδ' ἀναβλέπειν ἐς αὐτούς, εἰ μὴ παρορῶντές
πως, ἐτολμῶμεν. καὶ τοιοῦτο μὲν τοῦτο οἶδα γενόμε-
15 νον· τῶν δὲ δὴ τριῶν ἡγεμόνων ὧν εἴρηκα δεινό-
τατος ὁ Σεουῆρος ὤν, καὶ προγνοὺς ὅτι μετὰ τὸ κα-
ταλῦσαι τὸν Ἰουλιανὸν καὶ σφίσιν αὐταῖς οἱ τρεῖς
συναράξουσι καὶ ἀντιπολεμήσουσιν ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς,
ἐγνώκει τὸν ἕνα τὸν ἐγγύτερον αὐτῷ προσποιήσα-
σθαι, καὶ γράμματά τινι τῶν πιστῶν δοὺς τῷ Ἀλβί-
2 νῳ ἐπεπόμφει, Καίσαρα αὐτὸν ποιῶν· τὸν γὰρ δὴ
Νίγρον φρόνημα ἔχοντα ἐκ τοῦ ἐπίκλητον ὑπὸ τοῦ
δήμου γεγονέναι ἀπέγνω. καὶ ὁ μὲν Ἀλβῖνος ὡς καὶ
κοινωνὸς τῆς ἀρχῆς τῷ Σεουήρῳ ἐσόμενος κατὰ χώραν

15, 1, 1. ὅτι ὁ Σεουῆρος δεινότατος ἦν τό τε μέλλον ἀκριβῶς προνοῆσαι καὶ τὸ παρὸν ἀσφαλῶς διοικῆσαι, καὶ πᾶν μὲν τὸ κεκρυμμένον ὡς καὶ ἐμφανὲς ἐξευρεῖν, πᾶν δὲ τὸ δυσδιάθετον ὡς καὶ ῥᾷστον ἐξεργάσασθαι. V p. 730.

ἔμεινεν, ὁ δὲ Σεουῆρος τὰ ἐν τῇ Εὐρώπῃ πάντα πλὴν
τοῦ Βυζαντίου προσποιησάμενος ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἠπεί-
γετο, οὐδέποτε ἔξω τῶν ὅπλων γινόμενος, ἀλλ' ἑξα- 3
κοσίους τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος ἐν μέσοις αὐτοῖς
μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ διῆγεν· οὐδὲ ἀπεδύσαντό
ποτε ἐκεῖνοι τοὺς θώρακας πρὶν ἐν τῇ Ῥώμῃ γε-
νέσθαι.

καὶ ὁ Ἰουλιανὸς ταῦτα μαθὼν πολέμιόν τε τὸν 16
Σεουῆρον διὰ τῆς βουλῆς ἐποιήσατο, καὶ παρεσκευά-
ζετο κατ' αὐτοῦ· καὶ γὰρ τάφρευμα ἐν τῷ προαστείῳ
διετάφρευσε καὶ πύλας ἐπ' αὐτῷ ἐπέστησεν ὡς καὶ
ἐνταῦθα ἐκστρατεύσων καὶ ἐκεῖθεν πολεμήσων. καὶ 2
ἐγένετο ἡ πόλις ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις οὐδὲν ἄλλο
ἢ στρατόπεδον, ὥσπερ ἐν πολεμίᾳ. πολλὴ μὲν γὰρ
ταραχὴ καὶ αὐλιζομένων καὶ γυμναζομένων ὡς ἑκά-
στων, ἀνδρῶν, ἵππων, ἐλεφάντων, πολὺς δὲ καὶ φό-
βος ἐς τοὺς λοιποὺς ἐκ τῶν ὡπλισμένων, ἅτε καὶ
μισούντων σφᾶς, ἐγίγνετο. ἔστι δὲ ὅτε καὶ γέλως 3
ἡμᾶς ἐλάμβανεν· οὔτε γὰρ οἱ δορυφόροι ἄξιόν τι τοῦ
τε ὀνόματος καὶ τῆς ἐπαγγελίας σφῶν, ἅτε καὶ ἁβρῶς
διαιτᾶσθαι μεμαθηκότες, ἐποίουν, καὶ οἱ ἐκ τοῦ ναυ-
τικοῦ τοῦ ἐν τῷ Μισηνῷ ναυλοχοῦντος μεταπεμ-
φθέντες οὐδ' ὅπως γυμνάσωνται ᾔδεσαν, οἵ τε ἐλέ-
φαντες ἀχθόμενοι τοῖς πύργοις οὐδ' αὐτοὺς ἔτι τοὺς
ἐπιβάτας ἔφερον, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους κατέβαλλον. μά- 4
λιστα δὲ ἐγελῶμεν ὅτι τὸ παλάτιον κιγκλίσι τε καὶ
θύραις ἰσχυραῖς ἐκρατύνατο· ἐπεὶ γὰρ τὸν Περτί-
νακα οὐκ ἄν ποτε οἱ στρατιῶται ῥᾳδίως οὕτως, εἴπερ
συνεκέκλειτο, πεφονευκέναι ἐδόκουν, ἐπίστευεν ὅτι

16, 1, 3. καὶ — 4, πολεμήσων inserta ex V p. 730.

16, 2, 6. ἅτε — σφᾶς et 3, 8, ἀλλὰ — κατέβαλλον inserta ex V p. 733.

δυνήσεται κατακλεισθεὶς ἐς αὐτό, ἂν ἡττηθῇ, περι-
γενέσθαι. ἔσφαξε μὲν οὖν καὶ τὸν Λαῖτον καὶ τὴν
Μαρκίαν, ὥστε σύμπαντας τοὺς ἐπιβουλεύσαντας τῷ
Κομμόδῳ φθαρῆναι, καὶ γὰρ τὸν Νάρκισσον ὕστε-
ρον ὁ Σεουῆρος θηρίοις ἔδωκεν, αὐτὸ τοῦτο κηρύ-
ξας ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Κόμμοδον ἀποπνίξας, ἔκτεινε
δὲ καὶ παῖδας συχνοὺς ἐπὶ μαγγανεύμασιν, ὡς καὶ
ἀποστρέψαι τι τῶν μελλόντων, εἰ προμάθοι αὐτά,
δυνησόμενος. ἐπί τε τὸν Σεουῆρον ἀεί τινας ὡς δο-
17 λοφονήσοντας αὐτὸν ἀπέστειλεν. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος ἐς
τὴν Ἰταλίαν ἀφίκετο καὶ τὴν Ῥάβενναν ἀκονιτὶ πα-
ρέλαβε, καὶ οὓς ἐκεῖνος ἐπ' αὐτὸν ἔπεμπεν ἢ πείσον-
2 τας ὑποστρέψαι ἢ εἵρξοντας τῶν παρόδων, προσεχώ-
ρουν αὐτῷ, οἵ τε δορυφόροι, οἷς μάλιστα ὁ Ἰουλιανὸς
ἐθάρρει, τῇ τε συνεχείᾳ τῶν πόνων ἀπεκναίοντο καὶ
πρὸς τὴν φήμην τῆς τοῦ Σεουήρου παρουσίας δει-
νῶς ἐξεπλήττοντο, συγκαλέσας ἡμᾶς ὁ Ἰουλιανὸς κοι-
νωνὸν αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ἐκέλευε τὸν Σεουῆρον ψηφί-
3 σασθαι. οἱ δὲ δὴ στρατιῶται ἐκ γραμμάτων τοῦ Σε-
ουήρου πεισθέντες ὅτι οὐδὲν κακόν, ἂν τοὺς σφα-
γέας τοῦ Περτίνακος ἐκδῶσι καὶ αὐτοὶ τὴν ἡσυχίαν
ἄγωσι, πείσονται, τούς τε ἀποκτείναντας τὸν Περτί-
νακα συνέλαβον, καὶ αὐτὸ τοῦτο Σιλίῳ Μεσσάλᾳ τῷ
4 ὑπατεύοντι τότε ἐμήνυσαν. καὶ ὃς συναγαγὼν ἡμᾶς
ἐς τὸ Ἀθήναιον καλούμενον ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῷ τῶν

17, 1, 1. ὅτι Οὐεσπρώνιος Κάνδιδος ἀξιώσει μὲν ἐς τὰ πρῶτα ἀνήκων, σκυθρωπότητι δὲ καὶ ἀγροικίᾳ πολὺ πλεῖον προφέρων, ἐκινδύνευσεν ἀποθανεῖν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. V p. 733.

17, 3, 1. ὅτι οὗτος ὁ Φολούιος ἐπὶ πονηρίᾳ καὶ ἀπληστίᾳ ἀσελγείᾳ τε ὑπὸ τοῦ Περτίνακος, ὅτε τῆς Ἀφρικῆς ἦρχε, κατεδεδίκαστο, τότε δὲ ἐν τοῖς πρώτοις ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου τῇ τοῦ Σεουήρου χάριτι ἀπεδέδεικτο. V p. 730.

παιδευομένων ἀσκήσεως, τὰ παρὰ τῶν στρατιωτῶν ἐδήλωσε· καὶ τοῦ τε Ἰουλιανοῦ θάνατον κατεψηφισάμεθα καὶ τὸν Σεουῆρον αὐτοκράτορα ὠνομάσαμεν, τῷ τε Περτίνακι ἡρωικὰς τιμὰς ἀπεδώκαμεν. ὁ μὲν οὖν Ἰουλιανὸς οὕτως ἐν αὐτῷ τῷ παλατίῳ κατακείμενος ἐφονεύθη, τοσοῦτον μόνον εἰπών, "καὶ τί δεινὸν ἐποίησα; τίνα ἀπέκτεινα"; ἔζησε δὲ ἑξήκοντά τε ἔτη καὶ μῆνας τέσσαρας καὶ ἡμέρας ἴσας, ἀφ' ὧν ἓξ καὶ ἑξήκοντα ἦρξεν ἡμέρας.

EPITOME LIB. LXXIV.

Σεουῆρος μὲν δὴ αὐτοκράτωρ οὕτω γενόμενος τοὺς μὲν χειρουργήσαντας τὸ κατὰ τὸν Περτίνακα ἔργον θανάτῳ ἐζημίωσε, τοὺς δὲ ἄλλους δορυφόρους, πρὶν ἐν τῇ Ῥώμῃ γενέσθαι, μεταπεμψάμενος καὶ ἐν πεδίῳ περισχὼν οὐκ εἰδότας τὸ μέλλον σφίσι συμβήσεσθαι, πολλά τε καὶ πικρὰ ὑπὲρ τῆς ἐς τὸν αὐτοκράτορά σφων παρανομίας ὀνειδίσας αὐτούς, τῶν τε ὅπλων ἀπέλυσε τούς τε ἵππους ἀφείλετο καὶ τῆς
2 Ῥώμης ἀπήλασεν. ἔνθα δὴ οἱ μὲν ἄλλοι καὶ ἄκοντες τά τε ὅπλα ἀπερρίπτουν καὶ τοὺς ἵππους ἠφίεσαν, ἔν τε τοῖς χιτῶσιν ἄζωστοι ἐσκεδάννυντο· εἷς δέ τις, οὐκ ἐθελήσαντος τοῦ ἵππου ἀποστῆναι, ἀλλ' ἐπακολουθοῦντος αὐτῷ καὶ χρεμετίζοντος, καὶ ἐκεῖνον καὶ ἑαυτὸν κατεχρήσατο· καὶ ἐδόκει τοῖς ὁρῶσι καὶ ὁ
3 ἵππος ἡδέως ἀποθνήσκειν. πράξας δὲ ὁ Σεουῆρος ταῦτα ἐς τὴν Ῥώμην ἐσῄει, μέχρι μὲν τῶν πυλῶν ἐπί τε τοῦ ἵππου καὶ ἐν ἐσθῆτι ἱππικῇ ἐλθών, ἐντεῦθεν δὲ τήν τε πολιτικὴν ἀλλαξάμενος καὶ βαδίσας· καὶ αὐτῷ καὶ ὁ στρατὸς πᾶς, καὶ οἱ πεζοὶ καὶ
4 οἱ ἱππεῖς, ὡπλισμένοι παρηκολούθησαν. καὶ ἐγένετο ἡ θέα πασῶν ὧν ἑόρακα λαμπροτάτη· ἥ τε γὰρ πόλις πᾶσα ἄνθεσί τε καὶ δάφναις ἐστεφάνωτο καὶ ἱματίοις ποικίλοις ἐκεκόσμητο, φωτί τε καὶ θυμιά-

μασιν ἔλαμπε, καὶ οἱ ἄνθρωποι λευχειμονοῦντες καὶ γανύμενοι πολλὰ ἐπευφήμουν, οἵ τε στρατιῶται ἐν τοῖς ὅπλοις ὥσπερ ἐν πανηγύρει τινὶ πομπεύοντες ἐκπρεπῶς ἀνεστρέφοντο, καὶ προσέτι ἡμεῖς ἐν κόσμῳ περιῄειμεν. ὁ δ' ὅμιλος ἰδεῖν τε αὐτὸν καί τι φθεγ- 5
γομένου ἀκοῦσαι, ὥσπερ τι ὑπὸ τῆς τύχης ἠλλοιωμένου, ποθοῦντες ἠρεθίζοντο· καί τινες καὶ ἐμετεώριζον ἀλλήλους, ὅπως ἐξ ὑψηλοτέρου αὐτὸν κατίδωσιν.

ἐσελθὼν δὲ οὕτως ἐνεανιεύσατο μὲν οἷα καὶ οἱ **2**
πρῴην ἀγαθοὶ αὐτοκράτορες πρὸς ἡμᾶς, ὡς οὐδένα τῶν βουλευτῶν ἀποκτενεῖ· καὶ ὤμοσε περὶ τούτου, καὶ τό γε μεῖζον, ψηφίσματι κοινῷ αὐτὸ κυρωθῆναι προσετετάχει, πολέμιον καὶ τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὸν ὑπηρετήσοντα αὐτῷ ἔς τι τοιοῦτον, αὐτούς τε καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν, νομίζεσθαι δογματίσας. πρῶτος μέν- 2
τοι αὐτὸς τὸν νόμον τουτονὶ παρέβη καὶ οὐκ ἐφύλαξε, πολλοὺς ἀνελών· καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ Σόλων ὁ Ἰούλιος, ὁ καὶ τὸ δόγμα τοῦτο κατὰ πρόσταξιν αὐτοῦ συγγράψας, οὐ πολλῷ ὕστερον ἐσφάγη. καὶ πολλὰ μὲν ἡμῖν οὐ καταθύμια ἔπραττεν, αἰτίαν τε ἔσχεν 3
ἐπὶ τῷ πλήθει στρατιωτῶν ὀχλώδη τὴν πόλιν ποιῆσαι καὶ δαπάνῃ χρημάτων περιττῇ τὸ κοινὸν βαρῦναι, καὶ τὸ μέγιστον ὅτι μὴ ἐν τῇ τῶν συνόντων οἱ εὐνοίᾳ ἀλλ' ἐν τῇ ἐκείνων ἰσχύι τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἐποιεῖτο· μάλιστα δὲ ἐπεκάλουν αὐτῷ τινες 4
ὅτι καθεστηκότος ἔκ τε τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἰβηρίας τῆς τε Μακεδονίας καὶ τοῦ Νωρικοῦ μόνον τοὺς σωματοφύλακας εἶναι, κἀκ τούτου καὶ τοῖς εἴδεσιν αὐτῶν ἐπιεικεστέρων καὶ τοῖς ἤθεσιν ἁπλουστέρων ὄντων, τοῦτο μὲν κατέλυσεν, ἐκ δὲ δὴ τῶν στρατο- 5

2, 3, 1. *αἰτίαν* — 6, *ἐποιεῖτο* et 5, 1, *ἐκ* — 8, *τραπομένην* inserta ex V p. 733.

πέδων ὁμοίως πάντων τὸ ἀεὶ ἐνδεὲς ὂν ἀντικαθίστα-
σθαι τάξας, αὐτὸς μὲν ὡς καὶ ἐπιστησόμενος διὰ
τοῦτο τὰ στρατιωτικὰ μᾶλλον αὐτοῖς χρησάμενος, καί
τι καὶ ἆθλον τοῖς ἀγαθοῖς τὰ πολέμια προθήσων
ἐποίησεν αὐτό, τῷ δὲ δὴ ἔργῳ σαφέστατα τήν τε
ἡλικίαν τὴν ἐκ τῆς Ἰταλίας παραπώλεσε πρὸς λῃστείας
καὶ μονομαχίας ἀντὶ τῆς πρὶν στρατείας τραπομένην,
6 καὶ τὸ ἄστυ ὄχλου στρατιωτῶν συμμίκτου καὶ ἰδεῖν
ἀγριωτάτων καὶ ἀκοῦσαι φοβερωτάτων ὁμιλῆσαί τε
ἀγροικοτάτων ἐπλήρωσε.
3 σημεῖα δὲ αὐτῷ ἐξ ὧν τὴν ἡγεμονίαν ἤλπισε,
ταῦτα ἐγένετο. ὅτε γὰρ ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσεγράφη,
ὄναρ ἔδοξε λύκαινάν τινα κατὰ ταὐτὰ τῷ Ῥωμύλῳ
θηλάζειν. μέλλοντί τε αὐτῷ τὴν Ἰουλίαν ἄγεσθαι ἡ
Φαυστῖνα ἡ τοῦ Μάρκου γυνὴ τὸν θάλαμόν σφισιν
ἐν τῷ Ἀφροδισίῳ τῷ κατὰ τὸ παλάτιον παρεσκεύα-
2 σεν. ὕδωρ τε ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῷ καθεύδοντί ποτε,
ὥσπερ ἐκ πηγῆς, ἀνεδόθη. καὶ ἐν Λουγδούνῳ ἄρ-
χοντι πᾶσα αὐτῷ ἡ τῶν Ῥωμαίων δύναμις προσῆλθέ
τε καὶ ἠσπάσατο, ὄναρ φημί. καὶ ἄλλοτε ἀνήχθη ἐς
περιωπὴν ὑπό τινος, καὶ καθορῶν ἀπ' αὐτῆς πᾶσαν
μὲν τὴν γῆν, πᾶσαν δὲ τὴν θάλατταν, ἐφήπτετο αὐ-
τῶν ὥσπερ παναρμονίου τινὸς ὀργάνου, καὶ ἐκεῖνα
3 συνεφθέγγετο. καὶ αὖθις ἵππον ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ Ῥω-
μαίᾳ τὸν μὲν Περτίνακα ἀναβεβηκότα ἀπορρῖψαι,
ἑαυτὸν δὲ ἑκόντα ἀναλαβεῖν ἐνόμισε. ταῦτα μὲν ἐκ
τῶν ὀνειράτων ἔμαθεν, ὕπαρ δὲ ἐς τὸν βασιλικὸν
δίφρον ἔφηβος ὢν ἔτι ἀγνοίᾳ ἐνιδρύθη.
τὴν μὲν οὖν ἡγεμονίαν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ
4 ταῦτα αὐτῷ προεδήλωσε· καταστὰς δὲ ἐς αὐτὴν
ἡρῷον τῷ Περτίνακι κατεσκεύασε, τό τε ὄνομα αὐτοῦ
ἐπί τε ταῖς εὐχαῖς ἁπάσαις καὶ ἐπὶ τοῖς ὅρκοις ἅπασι

προσέταξεν ἐπιλέγεσθαι, καὶ χρυσῆν εἰκόνα αὐτοῦ ἐφ' ἅρματος ἐλεφάντων ἐς τὸν ἱππόδρομον ἐσάγεσθαι, καὶ ἐς τὰ λοιπὰ ἐκέλευσε θέατρα θρόνους τρεῖς καταχρύσους αὐτῷ ἐσκομίζεσθαι. ἡ δὲ δὴ 2
ταφὴ καίτοι πάλαι τεθνηκότος αὐτοῦ τοιάδε ἐγένετο. ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ Ῥωμαίᾳ βῆμα ξύλινον ἐν χρῷ τοῦ λιθίνου κατεσκευάσθη, καὶ ἐπ' αὐτοῦ οἴκημα ἄτοιχον περίστυλον, ἔκ τε ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ πεποικιλμένον, ἐτέθη, καὶ ἐν αὐτῷ κλίνη ὁμοία, κεφαλὰς πέριξ 3
θηρίων χερσαίων τε καὶ θαλασσίων ἔχουσα, ἐκομίσθη στρώμασι πορφυροῖς καὶ διαχρύσοις κεκοσμημένη, καὶ ἐς αὐτὴν εἴδωλόν τι τοῦ Περτίνακος κήρινον, σκευῇ ἐπινικίῳ εὐθετημένον, ἀνετέθη, καὶ αὐτοῦ τὰς μυίας παῖς εὐπρεπής, ὡς δῆθεν καθεύδοντος, πτεροῖς ταῶνος ἀπεσόβει. προκειμένου δ' 4
αὐτοῦ ὅ τε Σεουῆρος καὶ ἡμεῖς οἱ βουλευταὶ αἵ τε γυναῖκες ἡμῶν προσῄειμεν πενθικῶς ἐσταλμένοι· καὶ ἐκεῖναι μὲν ἐν ταῖς στοαῖς, ἡμεῖς δὲ ὑπαίθριοι ἐκαθεζόμεθα. κἀκ τούτου πρῶτον μὲν ἀνδριάντες πάντων τῶν ἐπιφανῶν Ῥωμαίων τῶν ἀρχαίων, ἔπειτα 5
χοροὶ παίδων καὶ ἀνδρῶν θρηνώδη τινὰ ὕμνον ἐς τὸν Περτίνακα ᾄδοντες παρῆλθον· καὶ μετὰ τοῦτο τὰ ἔθνη πάντα τὰ ὑπήκοα ἐν εἰκόσι χαλκαῖς, ἐπιχωρίως σφίσιν ἐσταλμένα, καὶ τὰ ἐν τῷ ἄστει αὐτῷ γένη, τό τε τῶν ῥαβδούχων καὶ τὸ τῶν γραμματέων τῶν τε κηρύκων καὶ ὅσα ἄλλα τοιουτότροπα, ἐφείπετο. εἶτ' εἰκόνες ἧκον ἀνδρῶν ἄλλων, οἷς τι ἔργον 6
ἢ καὶ ἐξεύρημα ἢ καὶ ἐπιτήδευμα λαμπρὸν ἐπέπρακτο, καὶ μετ' αὐτοὺς οἵ τε ἱππεῖς καὶ οἱ πεζοὶ ὡπλισμένοι οἵ τε ἀθληταὶ ἵπποι καὶ τὰ ἐντάφια, ὅσα ὅ τε αὐτοκράτωρ καὶ ἡμεῖς αἵ τε γυναῖκες ἡμῶν καὶ οἱ ἱππεῖς οἱ ἐλλόγιμοι οἵ τε δῆμοι καὶ τὰ ἐν τῇ πόλει

συστήματα ἐπέμψαμεν· καὶ αὐτοῖς βωμὸς περίχρυσος, ἐλέφαντί τε καὶ λίθοις Ἰνδικοῖς ἠσκημένος, ἠκο-
5 λούθει. ὡς δὲ παρεξῆλθε ταῦτα, ἀνέβη ὁ Σεουῆρος ἐπὶ τὸ βῆμα τὸ τῶν ἐμβόλων, καὶ ἀνέγνω ἐγκώμιον τοῦ Περτίνακος. ἡμεῖς δὲ πολλὰ μὲν καὶ διὰ μέσου τῶν λόγων αὐτοῦ ἐπεβοῶμεν, τὰ μὲν ἐπαινοῦντες τὰ δὲ καὶ θρηνοῦντες τὸν Περτίνακα, πλεῖστα δὲ ἐπειδὴ
2 ἐπαύσατο. καὶ τέλος, μελλούσης τῆς κλίνης κινηθήσεσθαι, πάντες ἅμα ὠλοφυράμεθα καὶ πάντες ἐπεδακρύσαμεν. κατεκόμισαν δὲ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ βήματος οἵ τε ἀρχιερεῖς καὶ αἱ ἀρχαὶ αἵ τε ἐνεστῶσαι καὶ αἱ ἐς νέωτα ἀποδεδειγμέναι, καὶ ἱππεῦσί τισι φέρειν
3 ἔδοσαν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πρὸ τῆς κλίνης προήειμεν, καί τινες ἐκόπτοντο ἑτέρων πένθιμόν τι ὑπαυλούντων· ὁ δ᾿ αὐτοκράτωρ ἐφ᾿ ἅπασιν εἵπετο, καὶ οὕτως ἐς τὸ ἄρειον πεδίον ἀφικόμεθα. ἐπεσκεύαστο δὲ ἐν αὐτῷ πυρὰ πυργοειδὴς τρίβολος, ἐλέφαντι καὶ χρυσῷ μετὰ ἀνδριάντων τινῶν κεκοσμημένη, καὶ ἐπ᾿ αὐτῆς τῆς ἄκρας ἅρμα ἐπίχρυσον, ὅπερ ὁ Περτίναξ ἤλαυ-
4 νεν. ἐς οὖν ταύτην τὰ ἐντάφια ἐνεβλήθη καὶ ἡ κλίνη ἐνετέθη, καὶ μετὰ τοῦτο τὸ εἴδωλον ὅ τε Σεουῆρος καὶ οἱ συγγενεῖς τοῦ Περτίνακος ἐφίλησαν. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ βῆμα ἀνέβη, ἡμεῖς δὲ ἡ βουλὴ πλὴν τῶν ἀρχόντων ἐπὶ ἰκρία, ὅπως ἀσφαλῶς τε ἅμα καὶ ἐπι-
5 τηδείως τὰ γινόμενα θεωρήσωμεν. οἱ δὲ ἄρχοντες καὶ ἡ ἱππὰς τὸ τέλος προσφόρως σφίσιν ἐσκευασμένοι, οἵ τε ἱππεῖς οἱ στρατιῶται καὶ οἱ πεζοὶ περὶ τὴν πυρὰν πολιτικάς τε ἅμα καὶ ποιητικὰς διεξόδους διελίττοντες διεξῆλθον· εἶθ᾿ οὕτως οἱ ὕπατοι πῦρ ἐς αὐτὴν ἐνέβαλον. γενομένου δὲ τούτου ἀετός τις ἐξ αὐτῆς ἀνέπτατο.

6 ὅτι ὁ Περτίναξ, τὸ μὲν εὐπόλεμον ἄγροικον τὸ

δὲ εἰρηναῖον δειλὸν ὡς τὸ πολὺ ἐκβαῖνον, ἀμφότερα κράτιστος ὁμοίως ἐγένετο, φοβερὸς μὲν πολεμῆσαι, σοφὸς δὲ εἰρηνεῦσαι ὤν· καὶ τὸ μὲν θρασύ, οὗ τὸ ἀνδρεῖον μετέχει, πρός τε τὸ ἀλλόφυλον καὶ πρὸς τὸ στασιάζον, τὸ δὲ ἐπιεικές, οὗ τὸ δίκαιον μεταλαμβάνει, πρός τε τὸ οἰκεῖον καὶ πρὸς τὸ σῶφρον ἐνεδείκνυτο. προαχθεὶς δὲ ἐς τὴν τῆς οἰκουμένης προστα- 7
σίαν οὐκ ἠλέγχθη ποτὲ ὑπὸ τῆς τοῦ μείζονος αὐξήσεως, ὥστε ἐν μὲν τοῖς ταπεινότερος ἐν δὲ τοῖς ὀγκωδέστερος τοῦ καθήκοντος γενέσθαι, ἀλλ' ὁμοίως ἀπ' ἀρχῆς διὰ πάντων μέχρι τῆς τελευτῆς διετέλεσε σεμνὸς ἔξω τοῦ σκυθρωποῦ, πρᾷος ἔξω τοῦ ταπεινοῦ, φρόνιμος ἄνευ κακουργίας, δίκαιος ἄνευ ἀκριβολογίας, οἰκονομικὸς χωρὶς ῥυπαρίας, μεγαλόνους χωρὶς αὐχήματος. V p. 734.

καὶ ὁ μὲν Περτίναξ οὕτως ἠθανατίσθη, ὁ δὲ 6
Σεουῆρος ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Νίγρου. οὗτος δὲ Ἰταλὸς μὲν ἦν, ἐξ ἱππέων, οὔτε δὲ ἐς τὸ κρεῖττον οὔτε ἐς τὸ χεῖρον ἐπίσημος, ὥστε τινὰ ἢ πάνυ αὐτὸν ἐπαινεῖν ἢ πάνυ ψέγειν· διὸ καὶ τῇ Συρίᾳ ὑπὸ Κομμόδου προσετάχθη. ἐχρῆτο δὲ ὑποστρατήγῳ μετὰ καὶ 2
τῶν ἄλλων τῷ Αἰμιλιανῷ, ὅτι τε μεσεύων καὶ ἐφεδρεύων τοῖς πράγμασι πάντων τῶν τότε βουλευόντων καὶ συνέσει καὶ ἐμπειρίᾳ πραγμάτων προφέρειν ἐδόκει, ἐπὶ πολλῶν γὰρ ἐθνῶν ἐξήταστο, ὑφ' ὧνπερ καὶ ἐξώγκωτο, ὅτι τε τοῦ Ἀλβίνου προσήκων ἦν. συνερρωγότος δὲ τοῦ πολέμου ἦλθέ τε ἐς τὸ Βυζάν- 3
τιον, καὶ ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν Πέρινθον ἐπεστράτευσε. γενομένων δὲ αὐτῷ σημείων οὐκ ἀγαθῶν ἐταράχθη· ἀετός τε γὰρ ἐπ' ἄγαλμα στρατιωτικὸν ἱζήσας ἐπὶ το-

6, 1, 4. διὸ — προσετάχθη et 2, 2, μεσεύων — πράγμασι et ὑφ' — ἦν inserta ex V p. 734.

σοῦτον ἐπέμεινε, καίπερ ἀποσοβούμενος, ὥστε καὶ
ἁλῶναι, καὶ μέλισσαι κηρία περὶ τὰ σημεῖα τὰ στρα-
τιωτικά, τάς τε εἰκόνας αὐτοῦ μάλιστα, περιέπλασ-
4 σον. διὰ ταῦτα οὖν ἀπῆρεν ἐς τὸ Βυζάντιον. ὁ
a. C. 194 Αἰμιλιανὸς δὲ περὶ Κύζικον συμβαλών τισι τῶν στρα-
τηγῶν τῶν τοῦ Σεουήρου ἡττήθη πρὸς αὐτῶν καὶ
ἐσφάγη. καὶ μετὰ ταῦτα μεταξὺ τῶν στενῶν τῆς τε
Νικαίας καὶ τῆς Κίου πόλεμος αὐτοῖς μέγας γίνεται
5 καὶ πολύτροπος· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ πεδίῳ συστάδην
ἐμάχοντο, οἱ δὲ τοὺς λόφους καταλαβόντες ἐξ ὑπερ-
δεξίων ἔβαλλον καὶ ἠκόντιζον ἐς τοὺς ἐναντίους, οἱ
δὲ καὶ ἀπὸ τῆς λίμνης ἐς πλοῖα ἐμβεβηκότες τοῖς πο-
λεμίοις ἐπετοξάζοντο. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἐνίκων οἱ
Σεουήρειοι, ὑπὸ τῷ Κανδίδῳ ταττόμενοι, καὶ τοῖς
χωρίοις ὅθεν ἐμάχοντο, ὑπερδεξίοις οὖσι, πλεονεκ-
6 τοῦντες· μετὰ δὲ ταῦτα αὐτοῦ τοῦ Νίγρου ἐπιφα-
νέντος παλινδίωξις γίνεται καὶ νίκη τῶν Νιγρείων.
ἔπειτα τοῦ Κανδίδου τῶν σημειοφόρων ἐπιλαμβανο-
μένου, καὶ στρέφοντος αὐτοὺς ἀντιπροσώπους τοῖς
πολεμίοις, τοῖς τε στρατιώταις τὴν φυγὴν ὀνειδίζον-
τος, αἰσχυνθέντες οἱ περὶ αὐτὸν ὑπέστρεψαν καὶ τῶν
ἐναντίων ἀντεπεκράτησαν. κἂν πανωλεθρίᾳ τούτους
διέφθειραν, εἰ μὴ ἡ πόλις ἐγγὺς ἦν καὶ νὺξ σκοτεινὴ
ἐγένετο.

7 μετὰ δὲ ταῦτα ἐν Ἰσσῷ πρὸς ταῖς καλουμέναις
πύλαις μεγίστη γίνεται μάχη, τῷ μὲν Σεουηρείῳ
στρατεύματι Οὐαλεριανοῦ τε καὶ Ἀνυλίνου ἐπιστα-

6, 6, 9. ὅτι ὁ Νίγρος ἦν μὲν οὐδ' ἄλλως ἀρτίφρων, ἀλλὰ καὶ πάνυ πολλὰ δυνηθεὶς ἐπλημμέλησε, τότε δὲ καὶ μᾶλλον ὠγκώθη, ὥστε τοῖς μὲν Ἀλέξανδρον αὐτὸν νέον ὀνομάζουσι χαίρειν, τῷ δὲ ἐρομένῳ "τίς σοι ταῦτα ποιεῖν ἐπιτέτροφεν" τὸ ξίφος δεῖξαι, καὶ εἰπεῖν ὅτι τοῦτο. V p. 734.

τούντων, Νίγρου δὲ αὐτοῦ τοῖς οἰκείοις παρόντος τάγμασι καὶ συντάσσοντος ἐς τὸν πόλεμον. ἡ δὲ ἐσβολὴ αὕτη, αἱ Κιλίκειοι πύλαι, διὰ τὴν στενότητα οὕτω προσαγορεύονται· ἔνθεν μὲν γὰρ ὄρη ἀπότομα 2
ἀνατείνει, ἔνθεν δὲ κρημνοὶ βαθεῖς ἐς τὴν θάλασσαν καθήκουσιν. ὁ οὖν Νίγρος στρατόπεδον ἐνταῦθα ἐπὶ λόφου τινὸς ἰσχυροῦ ἐποιήσατο, καὶ πρώτως μὲν τοὺς ὁπλίτας, ἔπειτα τοὺς ἀκοντιστὰς τούς τε λιθοβόλους, καὶ τοξότας ἐπὶ πᾶσιν ἔταξεν, ἵν' οἱ μὲν ἐκ χειρὸς τοὺς προσμιγνύντας σφίσιν ἀμύνοιντο, οἱ δὲ ἐκ πολλοῦ τῇ ἰσχύι καὶ ὑπὲρ ἐκείνων χρῷντο· τό τε γὰρ 3
ἐπ' ἀριστερὰ καὶ τὸ ἐπὶ δεξιὰ ὑπό τε τῶν κρημνῶν πρὸς τῇ θαλάσσῃ ὑπό τε τῆς ὕλης ἀνεκβάτου οὔσης ἐπέφρακτο. τό τε οὖν στράτευμα οὕτω διέταξε, καὶ τὰ σκευοφόρα ἐπ' αὐτῷ κατεχώρισεν, ὅπως, ἄν τις αὐτῶν φυγεῖν ἐθελήσῃ, μὴ δυνηθῇ. ὁ οὖν Ἀνυλῖνος 4
συνιδὼν τοῦτο τὴν μὲν ἀσπίδα προεβάλετο, καὶ ἐπ' αὐτῇ τὸ κοῦφον πᾶν ἐπέταξεν, ἵν' οἱ μὲν πόρρωθεν ὑπὲρ αὐτῶν ἀνείργωσι τοὺς ἐναντίους, οἱ δ' ἀσφαλῆ τὴν ἄνοδόν σφισιν ἀντιπαράσχωσι· τοὺς δ' ἱππέας μετὰ Οὐαλεριανοῦ ἔπεμψε, τήν τε ὕλην τρόπον τινὰ περιελθεῖν καὶ κατὰ νώτου τοῖς Νιγρείοις αἰφνίδιον ἐπιπεσεῖν κελεύσας. ἐπεὶ δὲ ἐς χεῖρας ᾖεσαν, τῶν 5
Σεουηρείων τὰς ἀσπίδας τὰς μὲν προβαλομένων τὰς δὲ ἐπιβαλομένων ἐς χελώνης τρόπον, καὶ οὕτω πλησιασάντων τοῖς ἐναντίοις, ἐγένετο μὲν ἰσόρροπος ἡ μάχη ἐπὶ μακρότατον, ἔπειτα οἱ τοῦ Νίγρου πολὺ τῷ πλήθει σφῶν καὶ τῇ τοῦ χωρίου φύσει προέσχον. κἂν παντελῶς ἐκράτησαν, εἰ μὴ νέφη ἐξ αἰθρίας καὶ 6
ἄνεμος ἐκ νηνεμίας βρονταί τε σκληραὶ καὶ ἀστραπαὶ ὀξεῖαι μεθ' ὑετοῦ λάβρου κατὰ πρόσωπον αὐτοῖς προσέπεσον· τοὺς μὲν γὰρ Σεουηρείους ἅτε καὶ κα-

τόπιν ὄντα οὐκ ἐλύπει ταῦτα, τοὺς δὲ Νιγρείους
7 ἐμπίπτοντα ἐξ ἐναντίας ἰσχυρῶς ἐτάραττε. μέγιστον
δ' αὕτη ἡ συντυχία τοῦ γενομένου τοῖς μὲν θάρσος
ὡς καὶ παρὰ τοῦ θείου βοηθουμένοις, τοῖς δὲ δέος
ὡς καὶ ὑπ' αὐτοῦ πολεμουμένοις ἐμβαλοῦσα τοὺς
μὲν καὶ ὑπὲρ τὴν ἰσχὺν ἐπέρρωσε, τοὺς δὲ καὶ παρὰ
8 τὴν δύναμιν ἐξεφόβησε· καί σφισι φεύγουσιν ἤδη
ὁ Οὐαλεριανὸς ἐπεφάνη. ἰδόντες οὖν αὐτὸν ἀνάπα-
λιν ἐτράποντο, καὶ μετὰ τοῦτο τοῦ Ἀνυλίνου σφᾶς
ἀνακόψαντος ἀνέστρεψαν· εἶτ' ἄνω καὶ κάτω δια-
8 τρέχοντες, ὅπῃ διαπέσοιεν, ἐπλανῶντο. καὶ φθόρον
δὴ τοῦτον πλεῖστον ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ συνέβη γε-
νέσθαι· δύο γὰρ μυριάδες τῶν μετὰ τοῦ Νίγρου
διώλοντο. καὶ τοῦτ' ἄρα τὸ τοῦ ἱερέως ὄναρ ἐδήλου·
2 ἐν γὰρ τῇ Παννονίᾳ ὄντος τοῦ Σεουήρου ὁ ἱερεὺς
τοῦ Διὸς ὄναρ εἶδεν ἄνδρα τινὰ μέλανα ἐς τὸ στρα-
τόπεδον αὐτοῦ ἐσβιαζόμενον καὶ ὑπὸ χειρῶν ἀπολ-
λύμενον· τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Νίγρου ἐξελληνίζοντες
οἱ ἄνθρωποι τὸν μέλανα ἐκεῖνον εἶναι ἔγνωσαν.
3 ἁλούσης δὲ τῆς Ἀντιοχείας οὐ πολλῷ ὕστερον ἔφυγε
μὲν ἀπ' αὐτῆς ὡς πρὸς τὸν Εὐφράτην ὁ Νίγρος, δια-
νοούμενος ἐς τοὺς βαρβάρους φυγεῖν, ἑάλω δὲ ὑπὸ
τῶν καταδιωξάντων καὶ ἀπετμήθη τὴν κεφαλήν. καὶ
ταύτην ὁ Σεουῆρος ἐς τὸ Βυζάντιον πέμψας ἀνεσταύ-
ρωσεν, ἵν' ἰδόντες αὐτὴν οἱ Βυζάντιοι προσχωρή-
σωσι. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Σεουῆρος τοὺς τὰ τοῦ Νίγρου
φρονήσαντας ἐδικαίου.

4 ὅτι ὁ Σεουῆρος τὰς πόλεις τούς τε ἰδιώτας τοὺς
μὲν ἐκόλαζε τοὺς δὲ ἠμείβετο, τῶν δὲ δὴ βουλευ-
τῶν τῶν Ῥωμαίων ἀπέκτεινε μὲν οὐδένα, τοὺς δὲ
πλείους τὰς οὐσίας ἀφείλετο καὶ ἐς νήσους κατέ-
κλεισεν. ἠργυρολόγησέ τε δεινῶς· τά τε γὰρ ἄλλα

καὶ ὅσα τῷ Νίγρῳ καὶ ἰδιῶταί τινες καὶ δῆμοι, οὐχ ὅτι ἑκούσιοι ἀλλὰ καὶ ἀναγκαστοί, ἐδεδώκεσαν, τε- 5
τραπλάσια ἐπεσέπραξε. καὶ ᾔσθάνετο μέν που καὶ αὐτὸς τοῦτο, πολλῶν δὲ δὴ χρημάτων χρῄζων ἐν οὐδενὶ λόγῳ τὰ θρυλούμενα ἐποιεῖτο. V p. 734.

Κάσσιος δὲ Κλήμης βουλευτὴς παρ' αὐτῷ τῷ 9
Σεουήρῳ κρινόμενος οὐκ ἀπεκρύψατο τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὧδέ πως ἐπαρρησιάσατο. "ἐγώ" ἔφη "οὔτε σὲ οὔτε Νίγρον ἠπιστάμην, καταληφθεὶς δὲ δὴ ἐν τῇ ἐκείνου μερίδι τὸ παρὸν ἀναγκαίως ἐθεράπευσα, οὐχ ὡς σοὶ πολεμήσων ἀλλ' ὡς Ἰουλιανὸν καταλύσων.
οὔτ' οὖν ἐν τούτῳ τι ἠδίκησα, τὰ αὐτὰ σοὶ κατ' ἀρ- 2
χὰς σπουδάσας, οὔθ' ὅτι μὴ πρὸς σὲ ὕστερον, ἐγκαταλιπὼν ἅπαξ ὃν ὑπὸ τοῦ δαιμονίου ἔλαβον, μετέστην· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ σὺ τῶν παρακαθημένων σοι καὶ συνδικαζόντων τούτων οὐδένα ἂν ἠθέλησας προδόντα σε πρὸς ἐκεῖνον αὐτομολῆσαι. ἐξέταζε οὖν μὴ
τὰ σώματα ἡμῶν μηδὲ τὰ ὀνόματα, ἀλλ' αὐτὰ τὰ 3
πράγματα. πᾶν γὰρ ὅ,τι ἂν ἡμῶν καταγνῷς, τοῦτο καὶ σεαυτοῦ καὶ τῶν σῶν ἑταίρων καταψηφιῇ· καὶ γὰρ εἰ τὰ μάλιστα μήτε δίκῃ μήτ' ἀποφάσει τινὶ ἁλώσῃ, ἀλλὰ τῇ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις φήμῃ, ἧς ἐς ἀίδιον μνήμη καταλελείψεται, δόξεις ταῦτα ἐφ' οἷς
συνέβη ἑτέροις ἐγκαλεῖν." τοῦτον μὲν οὖν ὁ Σεουῆ- 4
ρος τῆς παρρησίας θαυμάσας, τὴν ἡμίσειαν αὐτῷ τῆς οὐσίας ἔχειν συνεχώρησεν.

ὅτι συχνοὶ ὡς καὶ τὰ τοῦ Νίγρου φρονήσαντες, καὶ τῶν οὔτ' ἰδόντων ποτὲ αὐτὸν οὔτε συναραμένων οἱ, ἐπηρεάσθησαν. V p. 737.

ὅτι ὁ Σεουῆρος ἐπεχείρησε τοὺς τιμωρουμένους 5
ὑπ' αὐτοῦ . . . τῷ Κλάρῳ τῷ Ἐρυκίῳ μηνυτῇ κατ' αὐτῶν χρήσασθαι, ἵνα τόν τε ἄνδρα διαβάλῃ καὶ τὸν

ἔλεγχον ἀξιοχρεώτερον πρός τε τὸ γένος αὐτοῦ καὶ πρὸς τὴν δόξαν ποιεῖσθαι νομισθείη· καὶ τήν γε σω-
6 τηρίαν τήν τε ἄδειαν αὐτῷ δώσειν ὑπέσχετο. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος ἀποθανεῖν μᾶλλον ἢ τοιοῦτόν τι ἐνδεῖξαι εἵλετο, πρὸς τὸν Ἰουλιανὸν ἐτράπετο, καὶ τοῦτον ἀνέπεισεν. καὶ διὰ τοῦτ' αὐτὸν ἀφῆκεν, ὅσον γε μήτ' ἀποκτεῖναι μήτ' ἀτιμάσαι· ταῖς γὰρ δὴ βασάνοις ἰσχυρῶς πάντα ὑπ' αὐτοῦ ἠκρίβωσεν, ἐν οὐδενὶ λόγῳ τὸ ἀξίωμα τὸ τότε αὐτοῦ ποιησάμενος. ib.

10 οἱ δὲ δὴ Βυζάντιοι καὶ ζῶντος τοῦ Νίγρου καὶ
a. C. 195 τελευτήσαντος πολλὰ καὶ θαυμαστὰ ἔδρασαν. ἡ δὲ πόλις αὐτῶν ἐν καιρῷ πάνυ καὶ τῶν ἠπείρων καὶ τῆς διὰ μέσου σφῶν θαλάσσης κεῖται, τῇ τε τοῦ χωρίου ἅμα καὶ τῇ τοῦ Βοσπόρου φύσει ἰσχυρῶς παρ-
2 εσκευασμένη. αὐτή τε γὰρ ἐπὶ μετεώρου πεπόλισται, προέχουσα ἐς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐκείνη χειμάρρου δίκην ἐκ τοῦ Πόντου καταθέουσα τῇ τε ἄκρᾳ προσπίπτει, καὶ μέρει μέν τινι ἐς τὰ δεξιὰ ἀποτρέπεται κἀνταῦθα τόν τε κόλπον καὶ τοὺς λιμένας ποιεῖ, τῷ δὲ δὴ πλείονι πρὸς τὴν Προποντίδα παρ' αὐτὴν τὴν
3 πόλιν πολλῇ σπουδῇ χωρεῖ. καὶ μέντοι καὶ τὰ τείχη καρτερώτατα εἶχον. ὅ τε γὰρ θώραξ αὐτῶν λίθοις τετραπέδοις παχέσι συνῳκοδόμητο, πλαξὶ χαλκαῖς συνδουμένοις, καὶ τὰ ἐντὸς αὐτῶν καὶ χώμασι καὶ οἰκοδομήμασιν ὠχύρωτο, ὥστε καὶ ἓν τεῖχος παχὺ τὸ πᾶν εἶναι δοκεῖν, καὶ ἐπάνωθεν αὐτοῦ περίδρομον
4 καὶ στεγανὸν καὶ εὐφύλακτον ὑπάρχειν. πύργοι τε πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἔξω τε ἐκκείμενοι καὶ θυρίδας πέριξ ἐπαλλήλους ἔχοντες ἦσαν, ὥστε τοὺς προσβάλλοντας τῷ κύκλῳ ἐντὸς αὐτῶν ἀπολαμβάνεσθαι· δι' ὀλίγου τε γὰρ καὶ οὐ κατ' εὐθύ, ἀλλ' οἱ μὲν τῇ οἱ δὲ τῇ σκολιώτερον ᾠκοδομημένοι, πᾶν τὸ προσπῖπτόν

σφισιν ἐνεκυκλοῦντο. τοῦ δὲ δὴ περιβόλου τὰ μὲν 5
πρὸς τῆς ἠπείρου ἐς μέγα ὕψος ἦρτο, ὥστε καὶ τοὺς τυχόντας ἀπ' αὐτῶν ἀμύνασθαι, τὰ δὲ πρὸς τῇ θαλάττῃ ἧττον ὑψοῦτο· αἵ τε γὰρ πέτραι ἐφ' ὧν ἐπῳκοδόμηντο καὶ ἡ τοῦ Βοσπόρου δεινότης θαυμαστῶς σφισι συνεμάχουν. οἵ τε λιμένες ἐντὸς τείχους ἀμφότεροι κλειστοὶ ἁλύσεσιν ἦσαν, καὶ αἱ χηλαὶ αὐτῶν πύργους ἐφ' ἑκάτερα πολὺ προέχοντας ἔφερον, ὥστ' ἄπορον τῷ πολεμίῳ τὸν πρόσπλουν ποιεῖν. τὸ δ' 6
ὅλον ὁ Βόσπορός σφας μέγιστα ὠφελεῖ· ἀνάγκη γὰρ πᾶσα, ἂν ἅπαξ τις ἐς τὸ ῥεῦμα ἐμπέσῃ, καὶ ἄκοντα αὐτὸν πρὸς τὴν γῆν ἐκπεσεῖν. τοῦτο δὲ τῷ μὲν φίλῳ ἥδιστόν ἐστι, τῷ δὲ ἐναντίῳ ἀπορώτατον.

οὕτω μὲν οὖν τὸ Βυζάντιον ἐτετείχιστο, καὶ προσ- 11
έτι καὶ μηχαναὶ κατὰ παντὸς τοῦ τείχους ποικιλώταται ἦσαν. τοῦτο μὲν γὰρ ἐπὶ τοὺς πλησιάζοντας καὶ πέτρας καὶ δοκοὺς ἐνέβαλλον, τοῦτο δὲ ἐπὶ τοὺς ἀφεστηκότας καὶ λίθους καὶ βέλη δόρατά τε ἠφίεσαν, ὥστε ἐντὸς πολλοῦ χωρίου μηδένα αὐτῶν ἀκινδύνως πελάσαι δύνασθαι· ἁρπάγας τε ἕτεραι ἔχουσαι καὶ 2
καθίεντο ἐξαπιναίως καὶ ἀνέσπων διὰ βραχέος καὶ πλοῖα καὶ μηχανήματα. Πρίσκος πολίτης ἐμὸς τὰ πλείω αὐτῶν ἐτεκτήνατο, καὶ διὰ τοῦτο θανάτου τε ἅμα ὦφλε καὶ ἐσώθη· ὁ γὰρ Σεουῆρος τὴν τέχνην αὐτοῦ μαθὼν ἐκώλυσεν αὐτὸν ἀποθανεῖν, κἀκ τούτου ἔς τε ἄλλα τινὰ αὐτῷ ἐχρήσατο καὶ ἐς τὴν τῶν Ἄτρων πολιορκίαν, καὶ μόνα γε τὰ ἐκείνου μηχανήματα οὐκ ἐκαύθη ὑπὸ τῶν βαρβάρων. καὶ πλοῖα δὲ 3
τοῖς Βυζαντίοις πεντακόσια, τὰ μὲν πλεῖστα μονήρη, ἔστι δ' ἃ καὶ δίκροτα, κατεσκεύαστο ἐμβόλους ἔχοντα· καί τινα αὐτῶν ἑκατέρωθεν καὶ ἐκ τῆς πρύμνης καὶ ἐκ τῆς πρῴρας πηδαλίοις ἤσκητο καὶ κυβερνή-

τας ναύτας τε διπλοῦς εἶχεν, ὅπως αὐτοὶ μὴ μεταστρεφόμενοι καὶ ἐπιπλέωσι καὶ ἀναχωρῶσι, καὶ τοὺς ἐναντίους καὶ ἐν τῷ πρόσπλῳ καὶ ἐν τῷ ἀπόπλῳ σφῶν σφάλλωσι.

12 πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἔδρασαν καὶ ἔπαθον οἱ Βυζάντιοι, ἅτε τοῖς ἐκ τῆς οἰκουμένης ὡς εἰπεῖν στόλοις ἐπὶ ὅλον τριετῆ χρόνον πολιορκούμενοι· λελέξεται δὲ ὀλίγα καὶ τὰ ἐχόμενά τινος θαύματος. ᾕρουν μὲν γὰρ πλοῖά τινα παραπλέοντα εὐκαίρως ἐπιτιθέμενοι, ᾕρουν δὲ καὶ τριήρεις τῶν ἐν τῷ ὅρμῳ τῶν
2 ἐναντίων οὐσῶν· τὰς γὰρ ἀγκύρας αὐτῶν ὑφύδροις κολυμβηταῖς ὑποτέμνοντες, καὶ ἥλους ἐς τοὺς ταρσούς σφων, καλῳδίοις ἐκ τῆς φιλίας ἐκδεδεμένους ἐμπηγνύντες, ἐπεσπῶντο, ὥστ' αὐτὰς ἐφ' ἑαυτῶν αὐτομάτας προσπλεούσας ὁρᾶσθαι, μήτε ἐρέτου μήτ'
3 ἀνέμου μηδενὸς ἐπισπέρχοντος. ἤδη δὲ καὶ ἐθελονταί τινες ἔμποροι ὡς καὶ ἄκοντες ὑπ' αὐτῶν ἡλίσκοντο, καὶ τὰ ἀγώγιμα μεγάλων χρημάτων πωλήσαντες
a. C. 196 ἐξέπλεον ἐκδιδράσκοντες. ἐπεὶ δὲ πάντων αὐτοῖς ἐκδαπανηθέντων τῶν ἔνδον ἐς τὸ στενὸν κομιδῇ τῶν τε πραγμάτων καὶ τῶν ἐλπίδων τῶν ἐπ' αὐτοῖς ἐλη-
4 λύθεσαν, πρότερον μέν, καίπερ πάνυ πιεζόμενοι ἅτε καὶ τῶν ἔξω πάντων ἀποκεκλειμένοι, ὅμως ἀντεῖχον, καὶ ἔς τε τὰς ναῦς τοῖς τε ξύλοις τοῖς ἐκ τῶν οἰκιῶν καὶ ταῖς θριξὶ ταῖς τῶν γυναικῶν, σχοινία ἀπ' αὐτῶν πλέκοντες, ἐχρῶντο, καὶ ὁπότε τινὲς τῷ τείχει προσβάλοιεν, τούς τε λίθους σφίσι τοὺς ἐκ τῶν θεάτρων καὶ ἵππους χαλκοῦς καὶ ἀνδριάντας χαλκοῦς
5 ὅλους ἐπερρίπτουν· ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ τροφή σφας ἐπέλιπεν ἡ νενομισμένη καὶ δέρματα διαβρέχοντες ἤσθιον, εἶτα καὶ ταῦτα καταναλώθη, οἱ μὲν πλείους ἐξέπλευσαν, τηρήσαντες ζάλην καὶ καταιγίδα ὥστε μηδένα

ἀνταναχθῆναί σφισιν, ἵν' ἢ ἀπόλωνται ἢ ἐπισιτί-
σωνται, καὶ προσπίπτοντες ἀπροσδοκήτως τοῖς ἀγροῖς
πάνθ' ὁμοίως ἐλῄζοντο, οἱ δ' ὑπολειπόμενοι δεινό- 6
τατον ἔργον ἔδρασαν· ἐπεὶ γὰρ ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ
ἐγένοντο, ἐπ' ἀλλήλους ἐτράποντο καὶ ἀλλήλων ἐγεύ-
οντο. οὗτοι μὲν οὖν ἐν τούτοις ἦσαν, οἱ δὲ ἄλλοι 13
ἐπεὶ τὰ σκάφη καὶ ὑπὲρ τὴν δύναμιν αὐτῶν κατεγέ-
μισαν, ἦραν χειμῶνα μέγαν καὶ τότε ἐπιτηρήσαντες.
οὐ μὴν καὶ ὤναντό γε αὐτοῦ· οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι κατα-
βαρεῖς αὐτοὺς καὶ βραχὺ πάνυ τοῦ ὕδατος ὑπερέ-
χοντας ἰδόντες ἀντανήχθησαν, καὶ αὐτοῖς ἐσκεδασ-
μένοις, ὥς που καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ὁ κλύδων ἦγε, 2
προσπίπτοντες ναυμαχίας μὲν οὐδὲν ἔργον ἔσχον, τὰ
δὲ δὴ πλοῖα αὐτῶν ἀφειδῶς ἔκοπτον, πολλὰ μὲν τοῖς
κοντοῖς ὠθοῦντες, πολλὰ δὲ καὶ τοῖς ἐμβόλοις ἀναρ-
ρηγνύντες, ἔστι δ' ἃ καὶ αὐτῇ τῇ προσβολῇ σφῶν
ἀνατρέποντες. καὶ ἐκεῖνοι δρᾶσαι μὲν οὐδέν, οὐδ' εἰ 3
τὰ μάλιστα ἤθελον, ἠδύναντο· διαφυγεῖν δέ πῃ πει-
ρώμενοι οἱ μὲν ὑπὸ τοῦ πνεύματος, ἀπλήστως αὐτῷ
χρώμενοι, ἐβαπτίζοντο, οἱ δ' ὑπὸ τῶν ἐναντίων κα-
ταλαμβανόμενοι διώλλυντο. θεώμενοι δὲ ταῦτα οἱ 4
ἐν τῷ Βυζαντίῳ τέως μὲν ἐθεοκλύτουν καὶ ἐπεβόων
ἄλλοτε ἄλλοι τοῖς γινομένοις, ὡς ἑκάστῳ τι τῆς θέας
ἐκείνης ἢ τοῦ πάθους προσέπιπτεν· ἐπεὶ δὲ πασσυδὶ
αὐτοὺς ἀπολλυμένους εἶδον, τότε δὴ ἀθρόοι καὶ ἀνῴ-
μωξαν καὶ ἀνεθρήνησαν, κἀκ τούτου τό τε λοιπὸν
τῆς ἡμέρας καὶ τὴν νύκτα πᾶσαν ἐπένθουν. τοσαῦτα 5
γὰρ τὰ πάντα ναυάγια ἐγένετο ὥστε καὶ ἐς τὰς νή-
σους καὶ ἐς τὴν Ἀσίαν ἐξενεχθῆναί τινα, καὶ ἀπ'
αὐτῶν καὶ τὴν ἧττάν σφων, καὶ πρὶν ἀκουσθῆναι,
γνωσθῆναι. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ τοῖς Βυζαντίοις ἐπὶ
μεῖζον τὸ δεινὸν ηὐξήθη· ὡς γὰρ ὁ κλύδων ἐστό- 6

ρεστο, πᾶσα ἡ θάλασσα ἡ πρὸς τῷ Βυζαντίῳ καὶ τῶν νεκρῶν καὶ τῶν ναυαγίων καὶ τοῦ αἵματος ἐπληρώθη, πολλὰ δὲ καὶ ἐς τὴν γῆν ἐξεβράσθη, ὥστε καὶ χαλεπώτερον ἐκ τῆς ὄψεώς σφων τὸ δεινὸν αὐτοῦ τοῦ ἔργου φανῆναι.

14 παρέδοσαν μὲν οὖν αὐτίκα τὴν πόλιν καὶ ἄκοντες οἱ Βυζάντιοι, Ῥωμαῖοι δὲ τοὺς μὲν στρατιώτας καὶ τοὺς ἐν τέλει διεχρήσαντο πάντας, πλὴν τοῦ πύκτου ὃς πολλὰ τοὺς Βυζαντίους ὠφέλησε καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἔβλαψεν· οὗτος γὰρ παραχρῆμα πύξ τε παίσας τῶν στρατιωτῶν τινα καὶ ἑτέρῳ λὰξ ἐνθορών, ὅπως ὀργισθέντες διαφθείρωσιν αὐτόν, προαπώλετο.
2 ὁ δὲ Σεουῆρος οὕτως ἥσθη ἐπὶ τῇ ἁλώσει τοῦ Βυζαντίου ὡς καὶ πρὸς τοὺς στρατιώτας, ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ τότε ὤν, αὐτὸ τοῦτο εἰπεῖν, "εἵλομεν δὲ καὶ
3 τὸ Βυζάντιον." ἔπαυσε δὲ τὴν πόλιν τῆς τε ἐλευθερίας καὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ πολιτικοῦ, καὶ δασμοφόρον ἀποφήνας, τάς τε οὐσίας τῶν πολιτῶν δημεύσας, αὐτήν τε καὶ τὴν χώραν αὐτῆς Περινθίοις ἐχαρίσατο, καὶ αὐτῇ ἐκεῖνοι οἷα κώμῃ χρώμενοι οὐδὲν
4 ὅ,τι οὐχ ὕβριζον. ταῦτα μὲν οὖν δικαίως πως ποιῆσαι ἔδοξε· τὰ δὲ δὴ τείχη τῆς πόλεως διαλύσας ἐκείνους μὲν οὐδὲν πλέον τῆς στερήσεως τῆς δόξης, ἣν ἐκ τῆς ἐπιδείξεως αὐτῶν ἐκαρποῦντο, ἐλύπησε, τῶν δὲ δὴ Ῥωμαίων μέγα καὶ φυλακτήριον καὶ ὁρμητήριον πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ Πόντου καὶ τῆς Ἀσίας βαρ-
5 βάρους καθεῖλε. καὶ εἶδον ἐγὼ τὰ τείχη πεπτωκότα ὥσπερ ὑπὸ ἄλλων τινῶν ἀλλ' οὐχ ὑπὸ Ῥωμαίων ἑαλωκότα, ἐτεθεάμην δὲ αὐτὰ καὶ ἑστηκότα καὶ ἠκηκόειν αὐτῶν καὶ λαλούντων. ἑπτὰ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν Θρακίων πυλῶν πύργοι καθήκοντες πρὸς τὴν θάλασσαν ἦσαν, τούτων δ' εἰ μέν τις ἄλλῳ τῳ προσέμιξεν,

ἥσυχος ἦν, εἰ δὲ δὴ τῷ πρώτῳ ἐνεβόησέ τινα ἢ καὶ 6
λίθον ἐνέρριψεν, αὐτός τε ἤχει καὶ ἐλάλει καὶ τῷ
δευτέρῳ τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιεῖν παρεδίδου, καὶ οὕτω
διὰ πάντων ὁμοίως ἐχώρει, οὐδὲ ἐπετάραττον ἀλλή-
λους, ἀλλ' ἐν τῷ μέρει πάντες, παρὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ
ὁ ἕτερος, τήν τε ἠχὴν καὶ τὴν φωνὴν διεδέχοντό τε
καὶ παρεπέμποντο.

EPITOME LIB. LXXV.

Τοιαῦτα μὲν τὰ τῶν Βυζαντίων τείχη ἦν, Σεουῆρος δέ, ἐν ᾧ ταῦτα ἐπολιορκεῖτο, κατὰ τῶν βαρβάρων ἐπιθυμίᾳ δόξης ἐστράτευσε, τῶν τε Ὀρροηνῶν καὶ τῶν Ἀδιαβηνῶν καὶ τῶν Ἀραβίων.

2 ὅτι οἱ Ὀρροηνοὶ καὶ οἱ Ἀδιαβηνοὶ ἀποστάντες καὶ Νίσιβιν πολιορκοῦντες, καὶ ἡττηθέντες ὑπὸ Σεουήρου, ἐπρεσβεύσαντο πρὸς αὐτὸν μετὰ τὸν τοῦ Νίγρου θάνατον, οὐχ ὅπως ὡς καὶ ἠδικηκότες τι παραιτούμενοι, ἀλλὰ καὶ εὐεργεσίαν ἀπαιτοῦντες ὡς καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦτο πεποιηκότες· τοὺς γὰρ στρατιώτας τὰ τοῦ Νίγρου φρονήσαντας ἔλεγον ἐκείνου ἕνεκα
3 ἐφθαρκέναι. καί τινα καὶ δῶρα αὐτῷ ἔπεμψαν, τούς τε αἰχμαλώτους καὶ τὰ λάφυρα τὰ περιόντα ἀποδώσειν ὑπέσχοντο. οὐ μέντοι οὔτε τὰ τείχη ἃ ᾑρήκεσαν ἐκλιπεῖν οὔτε φρουροὺς λαβεῖν ἤθελον, ἀλλὰ καὶ τοὺς λοιποὺς ἐξαχθῆναι ἐκ τῆς χώρας ἠξίουν. διὰ ταῦτα ὁ πόλεμος οὗτος συνέστη. U p. 413.

4 ὅτι οἱ Ἀράβιοι, ἐπειδὴ μηδείς σφισι τῶν πλησιοχώρων βοηθῆσαι ἠθέλησε, πρὸς Σεουῆρον αὖθις ἐπρεσβεύσαντο, ἐπιεικέστερά τινα προτεινόμενοι. οὐ μέντοι καὶ ἔτυχον ὧν ἐβούλοντο, ἐπειδὴ μὴ καὶ αὐτοὶ ἦλθον. U p. 414.

2 ἐπεὶ δὲ τὸν Εὐφράτην διαβὰς ἐς τὴν πολεμίαν ἐσέβαλεν, ἀνύδρου τῆς χώρας οὔσης ἄλλως τε δὴ καὶ

τότε πλέον ὑπὸ τοῦ θέρους ἐξικμασμένης ἐκινδύνευσε παμπληθεῖς στρατιώτας ἀποβαλεῖν· κεκμηκόσι γὰρ αὐτοῖς ἐκ τῆς πορείας καὶ τοῦ ἡλίου καὶ κονιορτὸς ἐμπίπτων ἰσχυρῶς ἐλύπησεν, ὥστε μήτε βαδί- 2
ζειν μήτε λαλεῖν ἔτι δύνασθαι, τοῦτο δὲ μόνον φθέγγεσθαι, "ὕδωρ ὕδωρ." ἐπεὶ δὲ ἀνεφάνη μὲν ἰκμάς, ἐξ ἴσου δὲ τῷ μὴ εὑρεθέντι ἀρχὴν ὑπὸ τῆς ἀτοπίας ἦν, ὁ Σεουῆρος κύλικά τε ᾔτησε καὶ τοῦ ὕδατος πληρώσας ἁπάντων ὁρώντων ἐξέπιε. καὶ τότε μὲν οὕτω 3
καὶ ἄλλοι τινὲς προσπιόντες ἀνερρώσθησαν· μετὰ δὲ ταῦτα ἐς τὴν Νίσιβιν ὁ Σεουῆρος ἐλθὼν αὐτὸς μὲν ἐνταῦθα ὑπέμεινε, Λατερανὸν δὲ καὶ Κάνδιδον καὶ Λαῖτον ἐς τοὺς προειρημένους βαρβάρους ἄλλον ἄλλῃ ἀπέστειλε, καὶ ἐπερχόμενοι οὗτοι τήν τε χώραν τῶν βαρβάρων ἐδῄουν καὶ τὰς πόλεις ἐλάμβανον. μέγα 4
δὲ καὶ ἐπὶ τούτῳ τῷ Σεουήρῳ φρονοῦντι, ὡς καὶ πάντας ἀνθρώπους καὶ συνέσει καὶ ἀνδρείᾳ ὑπερβεβηκότι, πρᾶγμα παραδοξότατον συνηνέχθη· Κλαύδιος γάρ τις λῃστὴς καὶ τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὴν Συρίαν κατατρέχων καὶ πολλῇ διὰ τοῦτο σπουδῇ ζητούμενος, προσῆλθέ τε αὐτῷ ποτε μεθ' ἱππέων ὡς καὶ χιλίαρχός τις ὤν, καὶ ἠσπάσατο αὐτὸν καὶ ἐφίλησε, καὶ οὔτε εὐθὺς ἐφωράθη οὔθ' ὕστερον συνελήφθη.

ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ τοὺς Σκύθας πολεμησεί- 3
οντας βρονταί τε καὶ ἀστραπαὶ μετ' ὄμβρου καὶ κεραυνοὶ βουλευομένοις σφίσιν ἐξαίφνης ἐμπεσόντες, καὶ τοὺς πρώτους αὐτῶν τρεῖς ἄνδρας ἀποκτείναντες, ἐπέσχον. ὁ δὲ Σεουῆρος αὖθις τρία τέλη τοῦ στρα- 2
τοῦ ποιήσας, καὶ τὸ μὲν τῷ Λαίτῳ τὸ δὲ τῷ Ἀνυλλίνῳ καὶ τῷ Πρόβῳ δούς, ἐπὶ τὴν Ἀρχὴν ἐξέπεμψεν. καὶ οἱ μὲν ταύτην, τριχῇ ἐσβαλόντες, οὐκ ἀμογητὶ ἐχειροῦντο· ὁ δὲ Σεουῆρος ἀξίωμα τῇ Νισίβει δοὺς

ἱππεῖ ταύτην ἐπέτρεψεν, ἔλεγέ τε μεγάλην τέ τινα
χώραν προσκεκτῆσθαι καὶ πρόβολον αὐτὴν τῆς Συ-
3 ρίας πεποιῆσθαι. ἐλέγχεται δὲ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου
καὶ πολέμων ἡμῖν συνεχῶν, ὡς καὶ δαπανημάτων
πολλῶν, αἰτία οὖσα· δίδωσι μὲν γὰρ ἐλάχιστα ἀνα-
λίσκει δὲ παμπληθῆ, καὶ πρὸς ἐγγυτέρους καὶ τῶν
Μήδων καὶ τῶν Πάρθων προσεληλυθότες ἀεὶ τρόπον
τινὰ ὑπὲρ αὐτῶν μαχόμεθα.

4 τῷ δὲ Σεουήρῳ πόλεμος αὖθις, μήπω ἐκ τῶν
βαρβαρικῶν ἀναπνεύσαντι, ἐμφύλιος πρὸς τὸν Ἀλ-
βῖνον τὸν Καίσαρα συνηνέχθη. ὁ μὲν γὰρ οὐδὲ τὴν
τοῦ Καίσαρος αὐτῷ ἔτι ἐδίδου τιμήν, ἐπειδὴ τὸν
Νίγρον ἐκποδὼν ἐποιήσατο, τά τε ἄλλα τὰ ἐνταῦθα
ὡς ἐβούλετο κατεστήσατο· ὁ δὲ καὶ τὴν τοῦ αὐτο-
2 κράτορος ἐζήτει ὑπεροχήν. συγκινουμένης οὖν διὰ
ταῦτα τῆς οἰκουμένης ἡμεῖς μὲν οἱ βουλευταὶ ἡσυ-
χίαν ἤγομεν, ὅσοι μὴ πρὸς τοῦτον ἢ ἐκεῖνον φανερῶς
ἀποκλίναντες ἐκοινώνουν σφίσι καὶ τῶν κινδύνων
καὶ τῶν ἐλπίδων, ὁ δὲ δῆμος οὐκ ἐκαρτέρησεν ἀλλ'
ἐκφανέστατα κατωδύρατο. ἦν μὲν γὰρ ἡ τελευταία
πρὸ τῶν Κρονίων ἱπποδρομία, καὶ συνέδραμεν ἐς
3 αὐτὸ ἄπλετόν τι χρῆμα ἀνθρώπων· παρῆν δὲ καὶ
ἐγὼ τῇ θέᾳ διὰ τὸν ὕπατον φίλον μου ὄντα, καὶ
πάντα τὰ λεχθέντα ἀκριβῶς ἤκουσα, ὅθεν καὶ γρά-
ψαι τι περὶ αὐτῶν ἠδυνήθην. ἐγένετο δὲ ὧδε. συν-
ῆλθον μὲν ὥσπερ εἶπον ἀμύθητοι, καὶ τὰ ἅρματα
ἑξαχῶς ἁμιλλώμενα ἐθεάσαντο, ὅπερ που καὶ ἐπὶ τοῦ
Κλεάνδρου ἐγεγόνει, μηδὲν μηδένα παράπαν ἐπαι-
4 νέσαντες, ὅπερ εἴθισται· ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνοί τε οἱ
δρόμοι ἐπαύσαντο καὶ ἔμελλον οἱ ἡνίοχοι ἑτέρου ἄρ-
ξασθαι, ἐνταῦθα σιγάσαντες ἀλλήλους ἐξαίφνης τάς
τε χεῖρας πάντες ἅμα συνεκρότησαν καὶ προσεπεβόη-

σαν, εὐτυχίαν τῇ τοῦ δήμου σωτηρίᾳ αἰτούμενοι.
εἰπόν τε τοῦτο, καὶ μετὰ τοῦτο τὴν Ῥώμην καὶ βα- 5
σιλίδα καὶ ἀθάνατον ὀνομάσαντες "μέχρι πότε τοιαῦ-
τα πάσχομεν" ἔκραξαν "καὶ μέχρι ποῦ πολεμούμε-
θα;" εἰπόντες δὲ καὶ ἄλλα τινὰ τοιουτότροπα τέλος
ἐξεβόησαν ὅτι ταῦτά ἐστι, καὶ πρὸς τὸν ἀγῶνα τῶν
ἵππων ἐτράποντο. οὕτω μὲν ἔκ τινος θείας ἐπιπνοίας
ἐνεθουσίασαν· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως τοσαῦται μυριάδες 6
ἀνθρώπων οὔτε ἤρξαντο τὰ αὐτὰ ἅμα ἀναβοᾶν ὥσπερ
τις ἀκριβῶς χορὸς δεδιδαγμένος, οὔτ' εἶπον αὐτὰ
ἀπταίστως ὡς καὶ μεμελετημένα. ταῦτά τε οὖν ἔτι
καὶ μᾶλλον ἡμᾶς ἐτάραττε, καὶ πῦρ αἰφνίδιον νυκτὸς
ἐν τῷ ἀέρι τῷ πρὸς βορρᾶν τοσοῦτον ὤφθη ὥστε
τοὺς μὲν τὴν πόλιν ὅλην τοὺς δὲ καὶ τὸν οὐρανὸν
αὐτὸν καίεσθαι δοκεῖν. ὃ δὲ δὴ μάλιστα θαυμάσας 7
ἔχω, ψεκὰς ἐν αἰθρίᾳ ἀργυροειδὴς ἐς τὴν τοῦ Αὐ-
γούστου ἀγορὰν κατερρύη. φερομένην μὲν γὰρ αὐ-
τὴν οὐκ εἶδον, πεσούσης δὲ αὐτῆς ᾐσθόμην, καὶ
κέρματά τινα ἀπ' αὐτῆς χαλκᾶ κατηργύρωσα, ἃ καὶ
ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τὴν αὐτὴν ὄψιν εἶχε· τῇ γὰρ τε-
τάρτῃ πᾶν τὸ ἐπαλειφθὲν αὐτοῖς ἠφανίσθη.

Νουμεριανός τις γραμματιστὴς τῶν τὰ παιδία 5
γράμματα διδασκόντων, ἐκ τῆς Ῥώμης ἐς τὴν Γαλα-
τίαν, οὐκ οἶδ' ὅ,τι δόξαν αὐτῷ, ἀφορμηθείς, βου-
λευτής τε εἶναι τῶν Ῥωμαίων πλασάμενος καὶ ἐπὶ
στρατιᾶς ἄθροισιν ὑπὸ τοῦ Σεουήρου πεμφθῆναι,
συνήγαγέ τινα βραχεῖαν πρῶτον ἰσχύν, καί τινας
τῶν τοῦ Ἀλβίνου ἱππέων διέφθειρε, καὶ ἄλλα τινὰ
ὑπὲρ τοῦ Σεουήρου ἐνεανιεύσατο. ἀκούσας δὲ ὁ 2
Σεουῆρος, καὶ νομίσας ὄντως τινὰ τῶν βουλευτῶν
εἶναι, ἐπέστειλεν ἐπαινῶν τε αὐτὸν καὶ δύναμιν κε-
λεύων πλείονα προσλαβεῖν· καὶ ὃς λαβὼν πλείονα

δύναμιν ἄλλα τε θαυμαστὰ ἐπεδείξατο καὶ χιλίας
καὶ ἑπτακοσίας καὶ πεντήκοντα μυριάδας δραχμῶν
3 ἑλὼν τῷ Σεουήρῳ ἔπεμψε. νικήσαντος δὲ τοῦ
Σεουήρου πρὸς αὐτὸν ἐλθὼν οὔτ' ἀπεκρύψατό τι
οὔτ' ᾔτησεν ὡς ἀληθῶς βουλευτὴς γενέσθαι, καὶ τι-
μαῖς μεγάλαις πλούτῳ τε ἂν αὐξηθῆναι δυνηθεὶς οὐκ
ἠθέλησεν, ἀλλ' ἐν ἀγρῷ τινι, σμικρόν τι ἐφ' ἡμέραν
λαμβάνων παρ' αὐτοῦ, διεβίω.
4 ὅτι διὰ τὸ τοὺς Καληδονίους μὴ ἐμμεῖναι ταῖς
a. C. 197 ὑποσχέσεσι, τοῖς Μαιάταις παρεσκευασμένους ἀμῦ-
ναι, καὶ διὰ τὸ τότε τὸν Σεουῆρον τῷ παροίκῳ πο-
λέμῳ προσκεῖσθαι, κατηναγκάσθη ὁ Λοῦπος μεγά-
λων χρημάτων τὴν εἰρήνην παρὰ τῶν Μαιατῶν ἐκ-
πρίασθαι, αἰχμαλώτους τινὰς ὀλίγους ἀπολαβών.
U p. 414.
6 ὁ δὲ δὴ ἀγὼν τῷ τε Σεουήρῳ καὶ τῷ Ἀλβίνῳ
πρὸς τῷ Λουγδούνῳ τοιόσδε ἐγένετο. πεντεκαίδεκα
μὲν μυριάδες στρατιωτῶν συναμφοτέροις ὑπῆρχον,
παρῆσαν δὲ καὶ ἀμφότεροι τῷ πολέμῳ ἅτε περὶ ψυ-
χῆς θέοντες, καίτοι τοῦ Σεουήρου μηδεμιᾷ πω μάχῃ
2 ἑτέρᾳ παραγεγονότος. ἦν δὲ ὁ μὲν Ἀλβῖνος καὶ τῷ
γένει καὶ τῇ παιδείᾳ προήκων, ἅτερος δὲ τὰ πολέμια
κρείττων καὶ δεινὸς στρατηγῆσαι. συνέβη δὲ τὸν
Ἀλβῖνον προτέρᾳ μάχῃ νικῆσαι τὸν Λοῦπον τῶν τοῦ
Σεουήρου στρατηγῶν ὄντα, καὶ πολλοὺς τῶν σὺν
αὐτῷ διαφθεῖραι στρατιωτῶν. ὁ δὲ τότε ἀγὼν πολ-
3 λὰς ἔσχεν ἰδέας τε καὶ τροπάς. τὸ μὲν γὰρ λαιὸν
κέρας τοῦ Ἀλβίνου ἡττήθη τε καὶ κατέφυγεν ἐς τὸ
ἔρυμα, καὶ οἱ Σεουήρειοι στρατιῶται διώκοντες συν-
εσέπεσον, καὶ ἐκείνους τε ἐφόνευον καὶ τὰς σκηνὰς
διήρπαζον. ἐν δὲ τούτῳ οἱ περὶ τὸ δεξιὸν κέρας τε-
ταγμένοι τοῦ Ἀλβίνου στρατιῶται, κρυπτὰς τάφρους

ἔχοντες πρὸ αὐτῶν καὶ ὀρύγματα γῇ ἐπιπολαίως κε-
καλυμμένα, μέχρι μὲν ἐκείνων προήεσαν καὶ ἠκόντι-
ζον πόρρωθεν, περαιτέρω δὲ οὐ προεχώρουν, ἀλλὰ
καὶ ὡς δεδιότες ἀνέστρεφον, ὅπως ἐπισπάσωνται τοὺς
ἐναντίους ἐς δίωξιν· ὃ δή ποτε καὶ ἐγένετο. ἀγανα- 4
κτήσαντες γὰρ οἱ Σεουήρειοι πρὸς τὴν δι' ὀλίγου
αὐτῶν ἐξόρμησιν, καὶ καταφρονήσαντες αὖ πρὸς τὴν
ἐκ βραχέος ἀνάφευξιν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς ὡς καὶ
παντὸς τοῦ μεταιχμίου σφῶν ἐμβατοῦ ὄντος, καὶ γε-
νόμενοι κατὰ τὰς τάφρους παθήματι δεινῷ συνηνέχ-
θησαν· οἵ τε γὰρ πρωτοστάται καταρραγέντων εὐθὺς 5
τῶν ἐξ ἐπιπολῆς ἐπικειμένων ἐς τὰ ὀρύγματα ἐνέπε-
σον, καὶ οἱ ἐπιτεταγμένοι σφίσιν ἐμπίπτοντες αὐτοῖς
ἐσφάλλοντο καὶ κατέπιπτον, καὶ οἱ λοιποὶ δείσαν-
τες ἀνεχώρουν ὀπίσω καὶ ἅτε ἐξαίφνης ἀναστρε-
φόμενοι αὐτοί τε ἔπταιον καὶ τοὺς οὐραγοῦντας ἀνέ-
τρεπον, ὥστε καὶ ἐς φάραγγα αὐτοὺς βαθεῖαν συνῶ-
σαι. ἐγένετο δὴ τούτων τε καὶ τῶν ἐς τὰς τάφρους 6
πεσόντων φόνος πολὺς ἀναμὶξ ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν.
ἐν δὲ τῷ θορύβῳ τούτῳ καὶ οἱ μεταξὺ τῆς τε φά-
ραγγος καὶ τῶν τάφρων βαλλόμενοί τε καὶ τοξευό-
μενοι διεφθείροντο. ἰδὼν δὲ ταῦτα ὁ Σεουῆρος ἐπε-
κούρησε μὲν αὐτοῖς μετὰ τῶν δορυφόρων, τοσούτου
δὲ ἐδέησεν αὐτοὺς ὠφελῆσαι ὥστε καὶ τοὺς δορυφό-
ρους ὀλίγου δεῖν προσαπώλεσε καὶ αὐτὸς τὸν ἵππον
ἀποβαλὼν ἐκινδύνευσεν. ὡς δὲ εἶδε φεύγοντας πάν- 7
τας τοὺς ἑαυτοῦ, τὴν χλαμύδα περιρρηξάμενος καὶ
τὸ ξίφος σπασάμενος ἐς τοὺς φεύγοντας ἐσεπήδησεν,
ὅπως ἢ αἰσχυνθέντες ὑποστρέψωσιν ἢ καὶ αὐτὸς αὐ-
τοῖς συναπόληται. ἔστησαν οὖν τινες τοιοῦτον αὐτὸν
ἰδόντες καὶ ὑπέστρεψαν, κἀν τούτῳ τοῖς ἐφεπομένοις
σφίσιν ἐναντίοι ἐξαίφνης φανέντες συχνοὺς μὲν

ἐκείνων ὡς καὶ Ἀλβινείους κατέκοψαν, πάντας δὲ
8 τοὺς ἐπιδιώκοντάς σφας ἔτρεψαν. καὶ αὐτοῖς ἐνταῦ-
θα ἱππεῖς ἐκ πλαγίου οἱ μετὰ τοῦ Λαίτου ἐπιγενό-
μενοι τὸ λοιπὸν ἐξειργάσαντο. ὁ γὰρ Λαῖτος, ἕως
μὲν ἀγχωμάλως ἠγωνίζοντο, περιεωρᾶτο ἐλπίζων
ἐκείνους τε ἀμφοτέρους ἀπολεῖσθαι καὶ ἑαυτῷ τὸ
κράτος τοὺς λοιποὺς στρατιώτας ἑκατέρωθεν δώσειν,
ἐπεὶ δὲ εἶδεν ἐπικρατέστερα τὰ τοῦ Σεουήρου γενό-
μενα, προσεπελάβετο τοῦ ἔργου.

7 ὁ μὲν δὴ Σεουῆρος οὕτως ἐνίκησεν, ἡ δὲ δύνα-
μις ἡ τῶν Ῥωμαίων ἰσχυρῶς ἔπταισεν ἅτε ἀμφοτέ-
ρωθεν ἀναριθμήτων πεσόντων. καὶ πολλοὶ καὶ τῶν
κρατησάντων ὠλοφύραντο τὸ πάθος· τό τε γὰρ πε-
δίον πᾶν μεστὸν νεκρῶν καὶ ἀνδρῶν καὶ ἵππων ἑω-
2 ρᾶτο, καὶ αὐτῶν οἱ μὲν τραύμασι πολλοῖς κατακε-
κομμένοι καὶ οἷα κρεουργηθέντες ἔκειντο, οἱ δὲ καὶ
ἄτρωτοι ἐσεσώρευντο, τά τε ὅπλα ἔρριπτο, καὶ τὸ
αἷμα πολὺ ἐρρύη, ὥστε καὶ ἐς τοὺς ποταμοὺς ἐσπε-
3 σεῖν. ὁ δ' Ἀλβῖνος καταφυγὼν ἐς οἰκίαν τινὰ πρὸς
τῷ Ῥοδανῷ κειμένην, ἐπειδὴ πάντα τὰ πέριξ φρου-
ρούμενα ᾔσθετο, ἑαυτὸν ἀπέκτεινε· λέγω γὰρ οὐχ
ὅσα ὁ Σεουῆρος ἔγραψεν, ἀλλ' ὅσα ἀληθῶς ἐγένετο.
ἰδὼν δ' οὖν τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ πολλὰ μὲν τοῖς ὀφ-
θαλμοῖς πολλὰ δὲ τῇ γλώττῃ χαρισάμενος, τὸ μὲν
ἄλλο ῥιφῆναι ἐκέλευσε, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐς τὴν Ῥώ-
4 μην πέμψας ἀνεσταύρωσεν. ἐφ' οἷς δῆλος γενόμενος
ὡς οὐδὲν εἴη αὐτοκράτορος ἀγαθοῦ, ἔτι μᾶλλον ἡμᾶς
τε καὶ τὸν δῆμον, οἷς ἐπέστειλεν, ἐξεφόβησεν· ἅτε
γὰρ παντὸς ἤδη τοῦ ὡπλισμένου κεκρατηκὼς ἐξέχεεν
ἐς τοὺς ἀνόπλους πᾶν ὅσον ὀργῆς ἐς αὐτοὺς ἐκ τοῦ
πρὶν χρόνου ἠθροίκει. μάλιστα δ' ἡμᾶς ἐξέπληξεν
ὅτι τοῦ τε Μάρκου υἱὸν καὶ τοῦ Κομμόδου ἀδελφὸν

ἑαυτὸν ἔλεγε, τῷ τε Κομμόδῳ, ὃν πρῴην ὕβριζεν,
ἡρωικὰς ἐδίδου τιμάς. πρός τε τὴν βουλὴν λόγον 8
ἀναγινώσκων, καὶ τὴν μὲν Σύλλου καὶ Μαρίου καὶ
Αὐγούστου αὐστηρίαν τε καὶ ὠμότητα ὡς ἀσφαλεστέ-
ραν ἐπαινῶν, τὴν δὲ Πομπηίου καὶ Καίσαρος ἐπιεί-
κειαν ὡς ὀλεθρίαν αὐτοῖς ἐκείνοις γεγενημένην κα-
κίζων, ἀπολογίαν τινὰ ὑπὲρ τοῦ Κομμόδου ἐπήγαγε,
καθαπτόμενος τῆς βουλῆς ὡς οὐ δικαίως ἐκεῖνον 2
ἀτιμαζούσης, εἴγε καὶ αὐτῆς οἱ πλείους αἴσχιον βιο-
τεύουσιν. "εἰ γὰρ τοῦτο ἦν" ἔφη "δεινόν, ὅτι αὐτο-
χειρίᾳ ἐφόνευεν ἐκεῖνος θηρία, ἀλλὰ καὶ ὑμῶν τις
χθὲς καὶ πρῴην ἐν Ὠστίοις, ὑπατευκὼς γέρων, δη-
μοσίᾳ μετὰ πόρνης πάρδαλιν μιμουμένης ἔπαιξεν. 3
ἀλλ' ἐμονομάχει νὴ Δία. ὑμῶν δ' οὐδεὶς μονομαχεῖ;
πῶς οὖν καὶ ἐπὶ τί τάς τε ἀσπίδας αὐτοῦ καὶ τὰ
κράνη τὰ χρυσᾶ ἐκεῖνα ἐπρίαντό τινες;" ἀναγνοὺς
δὲ ταῦτα τριάκοντα μὲν καὶ πέντε ἀπέλυσε τῶν τὰ
Ἀλβίνου φρονῆσαι αἰτιαθέντων, καὶ ὡς μηδεμίαν τὸ 4
παράπαν αἰτίαν ἐσχηκόσιν αὐτοῖς προσεφέρετο, ἦσαν
δὲ ἐν τοῖς πρώτοις τῆς γερουσίας, ἐννέα δὲ καὶ εἴ-
κοσιν ἀνδρῶν θάνατον κατεψηφίσατο, ἐν οἷς ἄρα
καὶ Σουλπικιανὸς ὁ τοῦ Περτίνακος πενθερὸς ἠριθ-
μεῖτο.

μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Σεουῆρος ἐκστρατεύει κατὰ τῶν 9
Πάρθων· ἀσχολουμένου γὰρ αὐτοῦ ἐς τοὺς ἐμφυ- a. C. 199
λίους πολέμους ἐκεῖνοι ἀδείας λαβόμενοι τήν τε Με-
σοποταμίαν εἷλον, στρατεύσαντες παμπληθεί, καὶ
μικροῦ καὶ τὴν Νίσιβιν ἐχειρώσαντο, εἰ μὴ Λαῖτος
αὐτήν, πολιορκούμενος ἐν αὐτῇ, διεσώσατο. καὶ ἀπ' 2
αὐτῆς ἐπὶ πλεῖον ἐδοξάσθη, ὢν καὶ ἐς τὰ ἄλλα καὶ
τὰ ἴδια καὶ τὰ δημόσια καὶ ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ἐν
τῇ εἰρήνῃ ἄριστος. ἀφικόμενος δὲ ἐς τὴν προειρη-

μένην Νίσιβιν ὁ Σεουῆρος ἐνέτυχε συῒ μεγίστῳ· ἱππέα τε γὰρ ἔκτεινεν ὁρμήσας καταβαλεῖν αὐτὸν πειρώμενον καὶ τῇ ἑαυτοῦ ἰσχύι θαρρήσαντα, μόλις δὲ ὑπὸ πολλῶν στρατιωτῶν συλληφθείς τε καὶ σφαγείς, τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν ὄντων τῶν συλλαβόντων αὐ-
3 τόν, τῷ Σεουήρῳ προσεκομίσθη. τῶν δὲ Πάρθων οὐ μεινάντων αὐτὸν ἀλλ' οἴκαδε ἀναχωρησάντων, ἦρχε δὲ αὐτῶν Οὐολόγαισος, οὗ ἀδελφὸς συνῆν τῷ Σεουήρῳ, πλοῖα κατασκευάσας ὁ Σεουῆρος ἐν τῷ Εὐφράτῃ, καὶ πλέων τε καὶ βαδίζων παρ' αὐτόν, διὰ τὸ εἶναι λίαν ὀξύτατα καὶ ταχινὰ καὶ εὖ ἐσταλμένα, τῆς παρὰ τὸν Εὐφράτην ὕλης καὶ τῶν ἐκεῖσε χωρίων ἄφθονον διδούσης αὐτῷ τὴν τῶν ξύλων χορηγίαν, τὰ κατασκευασθέντα, ταχέως τήν τε Σελεύκειαν καὶ
4 τὴν Βαβυλῶνα ἐκλειφθείσας ἔλαβε. καὶ μετὰ τοῦτο καὶ τὴν Κτησιφῶντα ἑλὼν ἐκείνην τε πᾶσαν διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐφῆκε, φόνον τε ἀνθρώπων πλεῖστον εἰργάσατο, καὶ ζῶντας ἐς δέκα μυριάδας εἷλεν. οὐ μέντοι οὔτε τὸν Οὐολόγαισον ἐπεδίωξεν οὔτε τὴν Κτησιφῶντα κατέσχεν, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ τοῦτο μόνον ἐστρατευκὼς ἵν' αὐτὴν διαρπάσῃ ᾤχετο, τὸ μὲν ἀγνωσίᾳ τῶν χωρίων τὸ δ' ἀπορίᾳ τῶν ἐπι-
5 τηδείων. ὑπέστρεψε δὲ καθ' ἑτέραν ὁδόν· τά τε γὰρ ξύλα καὶ ὁ χόρτος ὁ ἐν τῇ προτέρᾳ εὑρεθεὶς κατανάλωτο· καὶ οἱ μὲν αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν πεζῇ ἄνω παρὰ τὸν Τίγριν, οἱ δὲ καὶ ἐπὶ πλοίων ἀνεπορεύθησαν.

6 ὅτι τῷ Οὐολογαίσῳ τῷ Σανατρούκου παιδὶ ἀντιπαραταξαμένῳ τοῖς περὶ Σεουῆρον, καὶ διοκωχὴν πρὶν συμμίξαι σφίσιν αἰτήσαντι καὶ λαβόντι, πρέσβεις τε ἀπέστειλε καὶ μέρος τι τῆς Ἀρμενίας ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἐχαρίσατο. U p. 414.

καὶ μετὰ τοῦτο ὁ Σεουῆρος τὴν Μεσοποταμίαν 10
διαβὰς ἐπειράθη μὲν καὶ τῶν Ἄτρων οὐ πόρρω ὄντων,
ἐπέρανε δ' οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τὰ μηχανήματα κατεκαύ-
θη καὶ στρατιῶται συχνοὶ μὲν ἀπώλοντο, πάμπολ-
λοι δὲ καὶ ἐτρώθησαν. ἀπανέστη οὖν ἀπ' αὐτῶν καὶ
ἀνέζευξεν ὁ Σεουῆρος. ἐν ᾧ δὲ ἐπολέμει, δύο ἄνδρας 2
τῶν ἐπιφανῶν ἀπέκτεινεν, Ἰούλιον Κρίσπον χιλιαρ-
χοῦντα τῶν δορυφόρων, ὅτι ἀχθεσθεὶς τῇ τοῦ πολέ-
μου κακώσει ἔπος τι τοῦ Μάρωνος τοῦ ποιητοῦ παρ-
εφθέγξατο, ἐν ᾧ ἐνῆν στρατιώτης τις τῶν μετὰ
Τούρνου τῷ Αἰνείᾳ ἀντιπολεμούντων ὀδυρόμενος
καὶ λέγων ὅτι, ἵνα δὴ τὴν Λαουινίαν ὁ Τοῦρνος ἀγά-
γηται, ἡμεῖς ἐν οὐδενὶ λόγῳ παραπολλύμεθα. καὶ
τὸν κατηγορήσαντα αὐτοῦ στρατιώτην Οὐαλέριον χι-
λίαρχον ἀντ' αὐτοῦ ὁ Σεουῆρος ἀπέδειξεν. ἀπέκτεινε 3
δὲ καὶ τὸν Λαῖτον, ὅτι τε φρόνημα εἶχε καὶ ὅτι ὑπὸ
τῶν στρατιωτῶν ἠγαπᾶτο καὶ οὐκ ἄλλως στρατεύσειν
ἔλεγον, εἰ μὴ Λαῖτος αὐτῶν ἡγοῖτο. καὶ τούτου τὸν
φόνον, διότι οὐκ εἶχε φανερὰν αἰτίαν εἰ μὴ τὸν
φθόνον, τοῖς στρατιώταις προσῆπτεν ὥσπερ παρὰ
γνώμην αὐτοῦ τοῦτο τετολμηκόσιν.

αὐτὸς δὲ πάλιν ἐπὶ τὰ Ἄτρα ἐστράτευσε, πολλὰ 11
μὲν σιτία παρασκευάσας πολλὰ δὲ καὶ μηχανήματα
ἑτοιμασάμενος· καὶ γὰρ δεινὸν ἐποιεῖτο, τῶν ἄλλων
κεχειρωμένων, μόνην ταύτην ἐν μέσῳ κειμένην ἀν-
τέχειν. καὶ ἀπώλεσε καὶ χρήματα πλεῖστα καὶ τὰ
μηχανήματα πάντα, πλὴν τῶν Πρισκείων, ὡς ἀνω-
τέρω ἔφην, καὶ σὺν τούτοις καὶ στρατιώτας πολλούς.
συχνοὶ μὲν γὰρ καὶ ἐν ταῖς προνομαῖς ἐφθείροντο, 2
τῆς βαρβαρικῆς ἵππου, φημὶ δὴ τῆς τῶν Ἀραβίων,
πανταχοῦ ὀξέως τε καὶ σφοδρῶς ἐπιπιπτούσης αὐ-
τοῖς· καὶ οἱ Ἀτρηνοὶ ἐξικνοῦντο μὲν καὶ ταῖς τοξείαις

ἐπὶ μακρότατον, καὶ γὰρ ἐκ μηχανῶν βέλη τινὰ ἐξέ-
3 κρουον, ὥστε πολλοὺς καὶ τῶν τοῦ Σεουήρου ὑπασ-
πιστῶν βαλεῖν, σύνδυό τε αὐτῶν βέλη ὑπὸ τὴν αὐ-
τὴν ῥύμην ἱέντων, πολλαῖς τε ἅμα χερσὶ καὶ πολλοῖς
τοξεύμασι βαλλόντων, πλεῖον δὲ ὅμως ἐκάκωσαν αὐ-
τοὺς ἐπειδὴ τῷ τείχει προσέμιξαν, καὶ πολὺ πλεῖστον
4 ἐπεὶ καὶ διέρρηξάν τι αὐτοῦ· τά τε γὰρ ἄλλα καὶ τὸ
νάφθα τὸ ἀσφαλτῶδες ἐκεῖνο, περὶ οὗ ἄνω μοι γέ-
γραπται, ἀφιέντες σφίσι τά τε μηχανήματα καὶ τοὺς
στρατιώτας πάντας, οἷς ἐπεβλήθη, κατέπρησαν. καὶ
12 αὐτὰ ὁ Σεουῆρος ἀπὸ βήματος ὑψηλοῦ ἐθεώρει. πε-
σόντος δέ πῃ τοῦ ἔξωθεν περιβόλου, καὶ τῶν στρα-
τιωτῶν πάντων προθυμουμένων ἐς τὸν λοιπὸν ἐσβιά-
σασθαι, ἐκώλυσεν αὐτοὺς ὁ Σεουῆρος τοῦτο πρᾶξαι,
τορῶς πανταχόθεν τὸ ἀνακλητικὸν σημανθῆναι κε-
2 λεύσας· δόξα τε γὰρ τοῦ χωρίου ὡς καὶ πάμπολλα
τά τε ἄλλα χρήματα καὶ τὰ τοῦ ἡλίου ἀναθήματα
ἔχοντος μεγάλη ἦν, καὶ προσεδόκησεν ἐθελοντὶ τοὺς
Ἀραβίους, ἵνα μὴ βίᾳ ἁλόντες ἀνδραποδισθῶσιν,
3 ὁμολογήσειν. μίαν γοῦν διαλιπὼν ἡμέραν, ὡς οὐδεὶς
αὐτῷ ἐπεκηρυκεύσατο, προσέταξεν αὖθις τοῖς στρα-
τιώταις τῷ τείχει, καίπερ ἀνοικοδομηθέντι νυκτός,
προσβαλεῖν· καὶ αὐτῷ τῶν μὲν Εὐρωπαίων τῶν δυ-
ναμένων τι κατεργάσασθαι οὐδεὶς ἔτ' ὀργῇ ὑπήκου-
σεν, ἕτεροι δὲ δὴ Σύροι ἀναγκασθέντες ἀντ' αὐτῶν
4 προσβαλεῖν κακῶς ἐφθάρησαν. καὶ οὕτω θεὸς ὁ ῥυ-
σάμενος τὴν πόλιν τοὺς μὲν στρατιώτας δυνηθέντας
ἂν ἐς αὐτὴν ἐσελθεῖν διὰ τοῦ Σεουήρου ἀνεκάλεσε,
καὶ τὸν Σεουῆρον αὖ βουληθέντα αὐτὴν μετὰ τοῦτο
5 λαβεῖν διὰ τῶν στρατιωτῶν ἐκώλυσεν. οὕτω γοῦν
ὁ Σεουῆρος ἐπὶ τούτοις διηπορήθη ὥστε τινὸς τῶν
ἀμφ' αὐτὸν ὑποσχομένου αὐτῷ, ἐάν γε αὐτῷ δῷ

πεντακοσίους καὶ πεντήκοντα μόνους τῶν Εὐρωπαίων στρατιωτῶν, ἄνευ τοῦ τῶν ἄλλων κινδύνου τὴν πόλιν ἐξαιρήσειν, ἔφη πάντων ἀκουόντων "καὶ πόθεν τοσούτους στρατιώτας ἔχω;" πρὸς τὴν ἀπείθειαν τῶν στρατιωτῶν τοῦτο εἰπών.

εἴκοσι δ' οὖν ἡμέρας τῇ πολιορκίᾳ προσεδρεύσας 13
ἐς τὴν Παλαιστίνην μετὰ τοῦτο ἦλθε καὶ τῷ Πομ- a. C. 200
πηίῳ ἐνήγισεν. καὶ ἐς τὴν Αἴγυπτον τὴν ἄνω διὰ τοῦ Νείλου ἀνέπλευσε, καὶ εἶδε πᾶσαν αὐτὴν πλὴν βραχέων· οὐ γὰρ ἠδυνήθη πρὸς τὰ τῆς Αἰθιοπίας
μεθόρια διὰ λοιμώδη νόσον ἐσβαλεῖν. καὶ ἐπολυ- 2
πραγμόνησε πάντα καὶ τὰ πάνυ κεκρυμμένα· ἦν γὰρ οἷος μηδὲν μήτε ἀνθρώπινον μήτε θεῖον ἀδιερεύνητον καταλιπεῖν· κἀκ τούτου τά τε βιβλία πάντα τὰ ἀπόρρητόν τι ἔχοντα, ὅσα καὶ εὑρεῖν ἠδυνήθη, ἐκ πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν ἀδύτων ἀνεῖλε καὶ τῷ τοῦ Ἀλεξάνδρου μνημείῳ συνέκλεισεν, ἵνα μηδεὶς ἔτι μήτε τὸ τούτου σῶμα ἴδῃ μήτε τὰ ἐν ἐκείνοις γεγραμμένα ἀναλέξηται.

καὶ ὁ μὲν ταῦτ' ἐποίει· ἐγὼ δὲ τὰ μὲν ἄλλα τῆς 3
Αἰγύπτου οὐδὲν δέομαι γράφειν, ὃ δὲ δὴ περὶ τοῦ Νείλου πολλαχόθεν ἀκριβώσας ἔχω, δικαιότατός εἰμι εἰπεῖν. ἐκ γὰρ τοῦ Ἄτλαντος τοῦ ὄρους σαφῶς ἀναδίδοται. τοῦτο δέ ἐστιν ἐν τῇ Μακεννίτιδι παρ' αὐτῷ τῷ ὠκεανῷ πρὸς ἑσπέραν, καὶ ὑπεραίρει πολὺ πλεῖστον ἁπάντων ὀρῶν, ὅθεν οἱ ποιηταὶ κίονα αὐτὸν τοῦ οὐρανοῦ εἶναι ἔφησαν· οὔτε γὰρ ἀνέβη ποτέ τις ἐπ'
ἄκρον αὐτοῦ οὔτε τὰς κορυφὰς αὐτοῦ εἶδε. χιόνος 4
τε οὖν ἀεὶ διὰ ταῦτα πεπλήρωται, καὶ τὸ ὕδωρ ἐξ αὐτῆς παμπληθὲς ὑπὸ τὸ θέρος ἀφίησιν. ἔστι μὲν γὰρ καὶ ἄλλως ἑλώδη πάντα τὰ περὶ τοὺς πρόποδας

13, 1, 3. τὴν — 5, ἐσβαλεῖν inserta ex V p. 737

αὐτοῦ, τότε δὲ ἐπὶ μᾶλλον πληθύνεται, καὶ ἐκ τούτου τὸν Νεῖλον τὴν ὡραίαν ἐπαύξει· πηγὴ γάρ ἐστιν αὐτοῦ, ὥσπερ που καὶ τοῖς κροκοδείλοις καὶ ἄλλοις ἑκατέρωθι ὁμοίως γεννωμένοις τεκμηριοῦται. καὶ θαυμάσῃ μηδεὶς εἰ τὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἄγνωστα ἐξευρήκαμεν· πλησίον γὰρ οἱ Μακεννῖται τῇ Μαυριτανίᾳ τῇ κάτω οἰκοῦσι, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκεῖ στρατευομένων καὶ πρὸς τὸν Ἄτλαντα ἀφικνοῦνται.

14 τοῦτο μὲν οὕτως ἔχει, Πλαυτιανὸς δὲ παραδυ-
ναστεύων τῷ Σεουήρῳ καὶ τὴν ἐπαρχικὴν ἔχων ἐξου-
σίαν, πλεῖστά τε ἀνθρώπων καὶ μέγιστα δυνηθείς,
πολλοὺς μὲν τῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν καὶ ὁμοτίμων
2 αὐτῷ ἐθανάτωσε, καὶ ἀποκτείνας τὸν Αἰμίλιον τὸν
Σατορνῖνον τῶν ἄλλων τῶν μετ' αὐτὸν ἀρξάντων
τοῦ δορυφορικοῦ πάντα τὰ ἰσχυρότατα περιέκοψεν,
ὅπως μηδεὶς φρόνημα ἀπὸ τῆς προστασίας αὐτῶν
σχὼν τῇ τῶν σωματοφυλάκων ἡγεμονίᾳ ἐφεδρεύσῃ·
ἤδη γὰρ οὐχ ὅπως μόνος, ἀλλὰ καὶ ἀθάνατος ἔπαρ-
3 χος εἶναι ἤθελεν· ἐπεθύμει τε πάντων καὶ πάντα
παρὰ πάντων ᾔτει καὶ πάντα ἐλάμβανε, καὶ οὔτε
ἔθνος οὐδὲν οὔτε πόλιν οὐδεμίαν ἀσύλητον εἴασεν,
ἀλλὰ πάντα δὴ πανταχόθεν ἥρπαζε καὶ συνεφόρει·
καὶ πολὺ πλείονα αὐτῷ ἢ τῷ Σεουήρῳ πάντες ἔπεμ-
πον. καὶ τέλος ἵππους ἡλίῳ τιγροειδεῖς ἐκ τῶν ἐν
τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ νήσων, πέμψας ἑκατοντάρχους,
4 ἐξέκλεψεν· ἓν γὰρ τοῦτο εἰπὼν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν
περιεργίαν καὶ τὴν ἀπληστίαν δεδηλωκέναι νομίζω.
καίτοι καὶ ἐκεῖνο προσθήσω ὅτι ἀνθρώπους ἑκατὸν
εὐγενεῖς Ῥωμαίους ἐξέτεμεν οἴκοι, καὶ τοῦτο οὐδεὶς
ἡμῶν πρὸ τοῦ τελευτῆσαι αὐτὸν ᾔσθετο· πᾶσαν γὰρ
ἐκ τούτου τήν τε παρανομίαν αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν

14, 2, 1. καὶ — 7, ἤθελεν inserta ex V p. 737.

ἄν τις καταμάθοι. ἐξέτεμε δὲ οὐ παῖδας μόνον οὐδὲ
μειράκια, ἀλλὰ καὶ ἄνδρας, καὶ ἔστιν οὓς αὐτῶν καὶ 5
γυναῖκας ἔχοντας, ὅπως ἡ Πλαυτίλλα ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, ἣν ὁ Ἀντωνῖνος μετὰ ταῦτ' ἔγημε, δι' εὐνούχων τήν τε ἄλλην θεραπείαν καὶ τὰ περὶ τὴν μουσικὴν τήν τε λοιπὴν θεωρίαν ἔχῃ. καὶ εἴδομεν τοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους εὐνούχους τε καὶ ἄνδρας, καὶ
πατέρας καὶ ἀόρχεις, ἐκτομίας τε καὶ πωγωνίας. ἀφ' 6
οὗ δὴ οὐκ ἀπεικότως ὑπὲρ πάντας τὸν Πλαυτιανόν, καὶ ἐς αὐτοὺς τοὺς αὐτοκράτορας, ἰσχῦσαι ἄν τις εἴποι. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ ἀνδριάντες αὐτοῦ καὶ εἰκόνες οὐ μόνον πολλῷ πλείους, ἀλλὰ καὶ μείζους τῶν ἐκεί-
νων, οὐδ' ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν 7
αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ, οὐδ' ὑπὸ ἰδιωτῶν ἢ δήμων μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς γερουσίας ἀνετίθεντο· τήν τε τύχην αὐτοῦ πάντες οἱ στρατιῶται καὶ οἱ βουλευταὶ ὤμνυσαν, καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ δημοσίᾳ
ἅπαντες ηὔχοντο. αἴτιος δὲ τούτων αὐτὸς ὁ Σεουῆ- 15
ρος μάλιστ' ἐγένετο, ὃς οὕτως αὐτῷ ὑπεῖκεν ἐς πάντα ὥστ' ἐκεῖνον μὲν ἐν αὐτοκράτορος αὐτὸν δὲ ἐν ἐπάρχου μοίρᾳ εἶναι· τά τε γὰρ ἄλλα καὶ ὁ μὲν πάνθ' ἁπλῶς ὅσα ὁ Σεουῆρος καὶ ἔλεγε καὶ ἔπραττεν ᾔδει, τῶν δὲ δὴ τοῦ Πλαυτιανοῦ ἀπορρήτων οὐδεὶς οὐδὲν
ἠπίστατο. τήν τε θυγατέρα αὐτοῦ τῷ υἱεῖ ἐμνήστευ- 2
σε, πολλὰς καὶ σεμνὰς κόρας παραλιπών, ὕπατόν τε ἀπέδειξε, καὶ διάδοχον τῆς αὐταρχίας ὡς εἰπεῖν ἔχειν ηὔξατο, καί ποτε καὶ ἐπέστειλε "φιλῶ τὸν ἄνδρα
ὥστε καὶ εὔχεσθαι προαποθανεῖν αὐτοῦ." ἠνείχετό 3
γέ τοι ὁρῶν καὶ ἐν ταῖς καταλύσεσιν αὐτὸν ταῖς κρείττοσιν αὐλιζόμενον καὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ ἀμείνω καὶ ἀφθονώτερα αὐτοῦ ἔχοντα, ὥστε δεηθείς ποτε

14, 5, 4. καὶ τὰ — 5, θεωρίαν inserta ex V p. 738.

ἐν τῇ Νικαίᾳ τῇ πατρίδι μου κεστρέως, οὓς ἡ λίμνη
4 μεγάλους ἐκτρέφει, παρ' ἐκείνου μετεπέμψατο. ὅθεν
εἰ καί τι ἐπὶ μειώσει τῆς δυναστείας αὐτοῦ ποιεῖν
ἐδόκει, ἀλλ' ἔκ γε τῶν ἐναντίων, πολὺ καὶ μειζόνων
καὶ λαμπροτέρων ὄντων, καὶ ἐκεῖνο πᾶν ἀπημβλύ-
νετο. ποτὲ γοῦν τοῦ Σεουήρου ἐν Τυάνοις νοσή-
σαντα αὐτὸν ἐπισκεπτομένου, οἱ στρατιῶται οἱ περὶ
τὸν Πλαυτιανὸν ὄντες οὐκ εἴασαν τοὺς ἀκολουθοῦν-
5 τας αὐτῷ συνεσελθεῖν· ὅ τε τὰς δίκας τὰς ἐπ' αὐτοῦ
λεγομένας διατάττων κελευσθείς ποτε ὑπὸ τοῦ Σεουή-
ρου ἀργοῦντος δίκην τινὰ ἐσαγαγεῖν οὐκ ἠθέλησεν,
εἰπὼν ὅτι οὐ δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι, ἂν μὴ Πλαυ-
6 τιανός μοι κελεύσῃ. καὶ οὕτω καὶ ἐς τὰ ἄλλα πάντα
ὁ Πλαυτιανὸς αὐτοῦ κατεκράτει ὥστε καὶ τὴν Ἰου-
λίαν τὴν Αὔγουσταν πολλὰ καὶ δεινὰ ἐργάσασθαι·
πάνυ γὰρ αὐτῇ ἤχθετο, καὶ σφόδρα αὐτὴν πρὸς τὸν
Σεουῆρον ἀεὶ διέβαλλεν, ἐξετάσεις τε κατ' αὐτῆς καὶ
7 βασάνους κατ' εὐγενῶν γυναικῶν ποιούμενος. καὶ
ἡ μὲν αὐτή τε φιλοσοφεῖν διὰ ταῦτ' ἤρξατο καὶ σο-
φισταῖς συνημέρευεν· ὁ δὲ δὴ Πλαυτιανὸς ἀσωτό-
τατός τε ἀνθρώπων γενόμενος, ὥστε καὶ εὐωχεῖσθαι
ἅμα καὶ ἐμεῖν, ἐπεὶ μηδὲν ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν τε
σιτίων καὶ τοῦ οἴνου πέψαι ἠδύνατο, καὶ τοῖς μειρα-
κίοις ταῖς τε κόραις οὐκ ἄνευ διαβολῆς χρώμενος, τῇ
γυναικὶ τῇ ἑαυτοῦ οὔθ' ὁρᾶν τινα οὔθ' ὁρᾶσθαι τὸ
παράπαν, οὐδ' ὑπὸ τοῦ Σεουήρου ἢ τῆς Ἰουλίας,
μήτι γε ἑτέρων τινῶν, ἐπέτρεπεν.

16 ἐγένετο δ' ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις καὶ ἀγὼν γυ-
ναικῶν, ἐν ᾧ τοσοῦτον πλῆθος ἀθλητῶν ἀναγκασθὲν
συνῆλθεν ὥσθ' ἡμᾶς θαυμάσαι πῶς αὐτοὺς τὸ στά-

15, 6, 3. πολλὰ — 4, αὐτὴν inserta ex V p. 738.
15, 7, 10. μήτι — τινῶν inserta ex V p. 741.

διον ἐχώρησε. καὶ γυναῖκες δὲ ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ ἀγριώτατα ἁλώμεναι ἐμαχέσαντο, ὥστε καὶ ἐς τὰς ἄλλας πάνυ ἐπιφανεῖς ἀπ' αὐτῶν ἀποσκώπτεσθαι· καὶ διὰ τοῦτ' ἐκωλύθη μηκέτι μηδεμίαν γυναῖκα μηδαμόθεν μονομαχεῖν. εἰκόνων δέ ποτε πολλῶν τῷ 2
Πλαυτιανῷ γενομένων, ἄξιον γὰρ ἀφηγήσασθαι τὸ πραχθέν, δυσχεράνας πρὸς τὸ πλῆθος ὁ Σεουῆρός τινας αὐτῶν συνεχώνευσε, καὶ ἐς τὰς πόλεις ἐκ τούτου θροῦς διῆλθεν ὡς καὶ καθῄρηται καὶ διέφθαρται, καί τινες συνέτριψαν εἰκόνας αὐτοῦ, ἐφ' ᾧ ὕστερον ἐκολάσθησαν· ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ τῆς Σαρδοῦς ἄρχων Ῥάκιος Κώνστας, ἀνὴρ ἐλλογιμώτατος. ἀλλ' οὐ χάριν τούτων ἐμνήσθην, ὅτι τοῦ ῥήτορος, 3
ὃς τοῦ Κώνσταντος κατηγόρησε, καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰπόντος, θᾶσσον ἂν τὸν οὐρανὸν συμπεσεῖν ἢ Πλαυτιανόν τι ὑπὸ Σεουήρου παθεῖν, καὶ μᾶλλον ἂν εἰκότως ἐκείνῳ τῷ λόγῳ, εἴπερ τι τοιοῦτον ἐλέχ- 4
θη, πιστεῦσαί τινα, — ταῦτα τοῦ ῥήτορος εἰπόντος, καὶ προσέτι καὶ αὐτοῦ τοῦ Σεουήρου νεανιευσαμένου πρὸς ἡμᾶς τοὺς συνδικάζοντας αὐτῷ καὶ φήσαντος ὅτι ἀδύνατόν ἐστι κακόν τι ὑπ' ἐμοῦ Πλαυτιανῷ γενέσθαι, οὐδ' ἀπηνιαύτισεν αὐτὸς οὗτος ὁ Πλαυτιανός, ἀλλ' ἐσφάγη καὶ αἱ εἰκόνες αὐτοῦ σύμπασαι διεφθάρησαν. πρὸ δὲ τούτου κῆτος ὑπερμέγεθες ἐς 5
τὸν τοῦ Αὐγούστου ἐπίκλην λιμένα ἐξώκειλε καὶ ἑάλω, καὶ τὸ μίμημα αὐτοῦ ἐς τὸ κυνηγέσιον ἐσαχθὲν πεντήκοντα ἄρκτους ἔσω ἐδέξατο. ὤφθη δὲ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ κομήτης ἀστὴρ ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ οὐκ αἴσιόν τι σημαίνειν ἐλέγετο.

EPITOME LIB. LXXVI.

a. C. 202 Ὁ δὲ Σεουῆρος ἐπὶ τῆς δεκετηρίδος τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐδωρήσατο τῷ τε ὁμίλῳ παντὶ τῷ σιτοδοτουμένῳ καὶ τοῖς στρατιώταις τοῖς δορυφόροις ἰσαρίθμους τοῖς τῆς ἡγεμονίας ἔτεσι χρυσοῦς. ἐφ' ᾧ καὶ μέγιστον ἠγάλλετο· καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς οὐδεὶς πώποτε τοσοῦτον αὐτοῖς ἀθρόοις ἐδεδώκει· ἐς γὰρ τὴν δωρεὰν ταύτην πεντακισχίλιαι μυριάδες δραχμῶν
2 ἀναλώθησαν. ἐποιήθησαν δὲ καὶ οἱ γάμοι τοῦ τε Ἀντωνίνου τοῦ υἱοῦ τοῦ Σεουήρου καὶ τῆς Πλαυτίλλης τῆς τοῦ Πλαυτιανοῦ θυγατρός· καὶ τοσαῦτα τῇ θυγατρὶ οὗτος ἔδωκεν ὅσα καὶ πεντήκοντα γυναιξὶ βασιλίσσαις ἤρκεσεν ἄν. εἴδομεν δὲ αὐτὰ διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐς τὸ παλάτιον κομιζόμενα. εἱστιάθημεν δὲ ἐν τῷ ἅμα, τὰ μὲν βασιλικῶς τὰ δὲ βαρβαρικῶς, ἑφθά τε πάντα ὅσα νομίζεται, καὶ ὠμὰ ζῶντά τε ἄλλα
3 λαβόντες. ἐγένοντο δὲ καὶ θέαι τηνικαῦτα παντοδαπαὶ ἐπί τε τῇ ἀνακομιδῇ τοῦ Σεουήρου καὶ ἐπὶ τῇ δεκετηρίδι αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ταῖς νίκαις. ἐν ταύταις ταῖς θέαις καὶ σύες τοῦ Πλαυτιανοῦ ἑξήκοντα ἄγριοι ἐπάλαισαν ἀλλήλοις ὑπὸ παραγγέλματος, ἐσφάγησαν δὲ ἄλλα τε πολλὰ θηρία καὶ ἐλέφας καὶ κοροκότας·
4 τὸ δὲ ζῷον τοῦτο Ἰνδικόν τέ ἐστι, καὶ τότε πρῶτον ἐς τὴν Ῥώμην, ὅσα καὶ ἐγὼ ἐπίσταμαί, ἐσήχθη. ἔχει

δὲ χροιὰν μὲν λεαίνης τίγριδι μεμιγμένης, εἶδος δὲ ἐκείνων τε καὶ κυνὸς καὶ ἀλώπεκος ἰδίως πως συγκεκραμένον. τῆς δὲ δεξαμενῆς ἁπάσης τῆς ἐν τῷ θεάτρῳ ἐς πλοίου σχῆμα κατασκευασθείσης ὡς τετρακόσια θηρία καὶ δέξασθαι καὶ ἀφεῖναι ἀθρόως, ἔπειτα ἐξαίφνης διαλυθείσης ἀνέθορον ἄρκτοι, λέαιναι, πάνθηρες, λέοντες, στρουθοί, ὄναγροι, βίσωνες, βοῶν τι τοῦτο εἶδος, βαρβαρικὸν τὸ γένος καὶ τὴν ὄψιν, ὥστε ἑπτακόσια τὰ πάντα καὶ θηρία καὶ βοτὰ ὁμοῦ καὶ διαθέοντα ὀφθῆναι καὶ σφαγῆναι· πρὸς γὰρ τὸν τῆς ἑορτῆς ἀριθμὸν ἑπταημέρου γεγονυίας καὶ ἐκεῖνα ἑπτάκις ἑκατὸν ἐγένετο.

ἐν δὲ τῷ Βεσβίῳ τῷ ὄρει πῦρ τε πλεῖστον ἐξέ- 2
λαμψε καὶ μυκήματα μέγιστα ἐγένετο, ὥστε καὶ ἐς τὴν Καπύην, ἐν ᾗ, ὁσάκις ἂν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ οἰκῶ, διάγω, ἐξακουσθῆναι· τοῦτο γὰρ τὸ χωρίον ἐξειλόμην τῶν τε ἄλλων ἕνεκα καὶ τῆς ἡσυχίας ὅτι μάλιστα, ἵνα σχολὴν ἀπὸ τῶν ἀστικῶν πραγμάτων ἄγων ταῦτα
γράψαιμι. ἐδόκει οὖν ἐκ τῶν περὶ τὸ Βέσβιον γεγο- 2
νότων νεοχμόν τι ἔσεσθαι, καὶ μέντοι καὶ τὰ περὶ τὸν Πλαυτιανὸν αὐτίκα ἐνεοχμώθη. μέγας μὲν γὰρ ὡς ἀληθῶς ὁ Πλαυτιανὸς καὶ ὑπέρμεγας ἐγεγόνει, ὥστε καὶ τὸν δῆμον ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ποτὲ εἰπεῖν "τί τρέμεις, τί
δὲ ὠχριᾷς; πλεῖον τῶν τριῶν κέκτησαι." ἔλεγον δὲ τοῦ- 3
το οὐ πρὸς ἐκεῖνον δῆθεν, ἀλλ' ἄλλως, τρεῖς δὲ ἐνέφαινον τόν τε Σεουῆρον καὶ τοὺς υἱέας αὐτοῦ Ἀντωνῖνον καὶ Γέταν· ὠχρία δὲ ἀεὶ καὶ ἔτρεμεν ἔκ τε τῆς διαίτης ἣν διῃτᾶτο, καὶ ἐκ τῶν ἐλπίδων ὧν ἤλπιζε, καὶ ἐκ τῶν φόβων ὧν ἐφοβεῖτο. οὐ μὴν ἀλλὰ τέως μὲν ἤτοι ἐλάνθανε τὰ πλείω αὐτὸν τὸν Σεουῆρον, ἢ καὶ εἰδὼς αὐτὰ
οὐ προσεποιεῖτο· ἐπεὶ δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ Γέτας τελευ- 4
τῶν πάντα τὰ κατὰ τὸν Πλαυτιανόν, ἅτε καὶ μισῶν

αὐτὸν καὶ μηκέτι φοβούμενος, ἐμήνυσεν, ἐκεῖνόν τε
χαλκοῦν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἔστησε καὶ τοῦτον οὐκέθ' ὁμοίως
ἐτίμησεν, ἀλλὰ καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πολλῆς παρέ-
5 λυσεν. ὅθεν ὁ Πλαυτιανὸς δεινῶς ἠγανάκτησε, καὶ
a. C. 203 τὸν Ἀντωνῖνον καὶ πρότερον διὰ τὴν θυγατέρα ἀτι-
μαζομένην ὑπ' αὐτοῦ μισῶν τότε δὴ καὶ μάλιστα
ἤχθαιρεν ὡς αἴτιον τῆς ἀτιμίας ἐκείνης αὐτῷ, καὶ
3 τραχύτερον αὐτῷ προσφέρεσθαι ἤρξατο. δι' οὖν ταῦτα
ὁ Ἀντωνῖνος τῇ τε γυναικὶ ἀναιδεστάτῃ οὔσῃ ἀχθό-
μενος, καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ, ὅτι τε πάντα ὅσα ἔπραττεν
ἐπολυπραγμόνει καὶ ὅτι ἐπὶ πᾶσιν αὐτῷ ἐπετίμα,
βαρυνόμενος, ἀπαλλαγῆναι τρόπον τινὰ αὐτοῦ ἐπε-
2 θύμησε. κἀκ τούτου δι' Εὐόδου τοῦ τροφέως αὐ-
τοῦ Σατορνῖνόν τινα ἑκατόνταρχον καὶ ἄλλους δύο
ὁμοίους αὐτῷ ἔπεισεν ἐσαγγεῖλαί οἱ ὅτι δέκα τισὶν
ἑκατοντάρχοις, ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἦσαν, ὁ Πλαυτιανὸς
κεκελευκὼς εἴη καὶ τὸν Σεουῆρον καὶ τὸν Ἀντωνῖνον
3 κτεῖναι· καί τινα καὶ γραφὴν ὡς καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ
εἰληφότες ἀνεγίνωσκον. ἐξαίφνης δὲ ταῦτ' ἐν ταῖς
θεωρίαις ταῖς ἐν τῷ παλατίῳ ἥρωσι πεποιημέναις,
τῆς τε θέας ἀφειμένης καὶ δείπνου μέλλοντος ἔσεσθαι,
ἐγίγνοντο. ὅθεν οὐχ ἥκιστα τὸ σκευώρημα κατεφάνη·
4 οὐ γὰρ ἂν οὔτε ἑκατοντάρχοις δέκα ἅμα οὔτε ἐν τῇ
Ῥώμῃ οὔτε ἐν τῷ παλατίῳ οὔτε ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὔτε
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τοιοῦτό τι ὁ Πλαυτιανός, ἄλλως τε καὶ
γράψας, προστάξαι ἐτετολμήκει. ὅμως πιστὸν αὐτὸ
ἔδοξε τῷ Σεουήρῳ, ὅτι τῇ νυκτὶ τῇ προτεραίᾳ τὸν
Ἀλβῖνον ὄναρ ζῶντά τε καὶ ἐπιβουλεύοντα αὐτῷ
4 ἑοράκει. σπουδῇ οὖν, ὡς καὶ ἐπ' ἄλλο τι, τὸν Πλαυ-
τιανὸν μετεπέμψατο. καὶ ὃς οὕτως ἠπείχθη, μᾶλλον
δὲ οὕτως αὐτῷ τὸν ὄλεθρον τὸν δαιμόνιον προεμή-
νυσεν, ὥστε τὰς ἡμιόνους τὰς ἀγούσας αὐτὸν πεσεῖν

ἐν τῷ παλατίῳ. καὶ αὐτὸν ἐσιόντα οἱ θυρωροὶ οἱ ἐπὶ 2
τῶν κιγκλίδων μόνον ἐσεδέξαντο, οὐδ' εἴασαν οὐδένα
αὐτῷ συνεσελθεῖν· ὅπερ ποτὲ αὐτὸς περὶ τὸν Σεουῆ-
ρον ἐν τοῖς Τυάνοις ἐπεποιήκει. καὶ ὑπώπτευσε
μέν τι ἐκ τούτου, περίφοβός τε ἐγένετο, οὐ μέντοι
ἔχων ὅπως ἀναχωρήσει ἐσῆλθε. καὶ ὁ Σεουῆρος καὶ
πάνυ πρᾴως αὐτῷ διελέχθη· "τί τε τοῦτο ἔδοξέ σοι 3
ποιῆσαι, καὶ διὰ τί ἀποκτεῖναι ἡμᾶς ἠθέλησας;" λόγον
τε αὐτῷ ἔδωκε, καὶ παρεσκευάζετο ὡς καὶ ἀπολογου-
μένου αὐτοῦ ἀκούσων. ἀλλ' ὁ Ἀντωνῖνος ἀρνούμε-
νόν τε αὐτὸν καὶ θαυμάζοντα τὰ λεγόμενα τό τε
ξίφος προσπηδήσας ἀφείλετο καὶ πὺξ ἔπαισε· καὶ 4
ἠθέλησε μὲν καὶ αὐτοχειρίᾳ σφάξαι εἰπόντα ὅτι ἔφθης
με κτεῖναι, ὑπὸ δὲ τοῦ πατρὸς κωλυθεὶς ἐκέλευσέ
τινι τῶν ὑπηρετῶν φονεῦσαι αὐτόν. καὶ αὐτόν τις
τῶν τριχῶν τοῦ γενείου ἐκτίλας τῇ τε Ἰουλίᾳ καὶ
τῇ Πλαυτίλλῃ προσήνεγκεν ὁμοῦ οὔσαις, πρὶν καὶ
ὁτιοῦν αὐτὰς ἀκοῦσαι, καὶ εἶπεν "ἴδετε τὸν Πλαυ-
τιανὸν ὑμῶν," κἀκ τούτου τῇ μὲν πένθος, τῇ δὲ
χαρὰν ἐνέβαλεν. ἐκεῖνος μὲν καὶ μέγιστον τῶν ἐπ' 5
ἐμοῦ ἀνθρώπων δυνηθείς, ὥστε καὶ αὐτῶν τῶν αὐ-
τοκρατόρων μᾶλλον πάντας καὶ φοβεῖσθαι αὐτὸν καὶ
τρέμειν, καὶ ἐπὶ μειζόνων ἐλπίδων αἰωρηθείς, οὕτως
ὑπό τε τοῦ γαμβροῦ ἐσφάγη καὶ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ
παλατίου ἐς ὁδόν τινα ἐρρίφη· μετὰ ταῦτα γὰρ καὶ
ἀνῃρέθη καὶ ἐτάφη τοῦ Σεουήρου κελεύσαντος.

καὶ ὁ Σεουῆρος μετὰ ταῦτα συνήγαγε μὲν τὴν 5
βουλὴν ἐς τὸ συνέδριον, οὐ μέντοι καὶ κατηγόρησέ
τι τοῦ Πλαυτιανοῦ, ἀλλ' αὐτὸς μὲν τήν τε φύσιν
τὴν ἀνθρωπίνην ὡς μὴ δυναμένην τιμὰς ὑπερόγκους
στέγειν ὠδύρατο, καὶ ἑαυτὸν ᾐτιάσατο ὅτι οὕτως 2
αὐτὸν ἐτετιμήκει καὶ ἐπεφιλήκει, τοὺς δὲ δὴ μηνύ-

σαντάς οἱ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτοῦ πάνθ' ἡμῖν εἰπεῖν
ἐκέλευσεν, ἐκβαλὼν ἐκ τοῦ συνεδρίου τοὺς οὐκ ἀναγ-
καίους, ἵν' ἐκ τοῦ μηδὲν διηγήσασθαι ἐνδείξηται
3 ὅτι οὐ πάνυ σφίσι πιστεύει. πολλοὶ μὲν οὖν διὰ τὸν
Πλαυτιανὸν ἐκινδύνευσαν, καί τινες καὶ ἀπέθανον·
ὁ μέντοι Κοίρανος ἔλεγε μὲν οἷά που πλεῖστοι πρὸς
τοὺς εὐτυχοῦντας πλάττονται ἀεί, ἑταῖρός τε αὐτοῦ
εἶναι, καὶ ὁσάκις γε ἐκεῖνοι πρὸ τῶν ἄλλων τῶν
ἀσπαζομένων αὐτὸν ἐσεκαλοῦντο, συνεφείπετό σφισι
4 μέχρι τῆς κιγκλίδος τῆς τελευταίας, οὐ μέντοι καὶ
ἐκοινώνει τῶν ἀπορρήτων, ἀλλ' ἐν τῷ μεταιχμίῳ
διατρίβων Πλαυτιανῷ μὲν ἔξω, τοῖς δὲ ἔξω ἔνδον
ἐδόκει εἶναι· καὶ διὰ τοῦτο πλέον ὑπωπτεύθη, καὶ
διότι ὄναρ ποτὲ τοῦ Πλαυτιανοῦ ἰδόντος ἰχθῦς τινας
ἐκ τοῦ Τιβέριδος ἀναβάντας πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ
προσπεπτωκέναι, ἔφη καὶ τῆς γῆς αὐτὸν καὶ τοῦ
5 ὕδατος ἄρξειν. ἀλλ' οὗτος ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη ἐν νήσῳ πε-
ριορισθεὶς κατήχθη τε μετὰ τοῦτο, καὶ ἐς τὴν γερου-
σίαν πρῶτος Αἰγυπτίων κατελέχθη, καὶ ὑπάτευσε
μηδεμίαν ἄλλην ἀρχὴν προάρξας, ὥσπερ ὁ Πομπήιος.
6 Καικίλιος μέντοι Ἀγρικόλας ἐν τοῖς πρώτοις τῶν κο-
λάκων αὐτοῦ ἀριθμούμενος, πονηρίᾳ δὲ καὶ ἀσελγείᾳ
οὐδενὸς ἀνθρώπων δεύτερος ὤν, κατεψηφίσθη ἀπο-
θανεῖν, ἐλθὼν δὲ οἴκαδε καὶ οἴνου ἐψυγμένου ἐμπλη-
σθεὶς τό τε ποτήριον, ὃ πέντε μυριάδων ἐώνητο,
συνέτρεψε, καὶ ἐπαπέθανεν αὐτῷ τὰς φλέβας τεμών.
6 Σατορνῖνος μέντοι καὶ Εὔοδος τότε μὲν ἐτιμήθησαν,
ὕστερον δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίνου ἐθανατώθησαν. ψηφι-
ζομένων δὲ ἡμῶν ἐπαίνους τινὰς τῷ Εὐόδῳ ὁ Σεου-
ῆρος ἐκώλυσεν εἰπὼν "αἰσχρόν ἐστιν ἐν δόγματι ὑμῶν
2 τοιοῦτό τι περὶ Καισαρείου ἀνδρὸς γεγράφθαι." καὶ
οὐ τοῦτον μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς

βασιλικοὺς ἀπελευθέρους οὔθ' ὑβρίζειν οὔθ' ὑπεραυχεῖν εἴα· ἐφ' ᾧ καὶ καλῶς ἤκουεν. ἡ δ' αὖ γερουσία ὑμνοῦσά ποτε αὐτὸν καὶ αὐτὸ τοῦτο ἄντικρυς ἐξεβόησεν, ὅτι πάντες πάντα καλῶς ποιοῦσιν, ἐπειδὴ σὺ καλῶς ἄρχεις. Πλαυτίλλα δὲ καὶ Πλαύτιος, οἱ τοῦ Πλαυ- 3
τιανοῦ υἱεῖς, τότε μὲν ἐσώθησαν ἐς Λιπάραν ἐξορισθέντες, ἐπὶ δὲ Ἀντωνίου ἀπώλοντο· καίτοι καὶ ζῶντες ἔν τε δέει καὶ ταλαιπωρίᾳ πολλῇ τῶν τε ἀναγκαίων οὐκ εὐπορίᾳ διῆγον.

οἱ δὲ τοῦ Σεουήρου παῖδες, ὅ τε Ἀντωνῖνος καὶ 7
ὁ Γέτας, ὡς παιδαγωγοῦ τινος ἀπηλλαγμένοι τοῦ Πλαυτιανοῦ, οὐδὲν ὅ,τι οὐκ ἐποίουν. καὶ γὰρ καὶ γυναῖκας ᾔσχυνον καὶ παῖδας ὕβριζον χρήματά τε παρεξέλεγον, καὶ τοὺς μονομάχους τούς τε ἁρματηλάτας προσηταιρίζοντο, τῇ μὲν ὁμοιότητι τῶν ἔργων ζηλοῦντες ἀλλήλους, τῷ δὲ ἀντισπουδάζειν στασιάζοντες· εἰ γάρ τῳ ὁ ἕτερος προσέθετο, πάντως ἂν τὸ 2
ἐναντίον ὁ ἕτερος ἀνθῃρεῖτο. καὶ τέλος συμβαλόντες ἐν γυμνασίᾳ τινὶ ἵππων σμικρῶν ζεύγεσιν ἐς μεγάλην φιλονεικίαν ἤλασαν, ὥστε τὸν Ἀντωνῖνον πεσεῖν τε ἐκ τοῦ δικύκλου καὶ τὸ σκέλος κατᾶξαι. παθόντος 3
δὲ αὐτοῦ τοῦτο καὶ νοσηλευομένου ὁ Σεουῆρος οὐδὲν τῶν ἀναγκαίων τὸ παράπαν ἐξέλιπεν, ἀλλὰ καὶ ἐδίκαζε καὶ πάντα τὰ τῇ ἀρχῇ προσήκοντα διῴκει. καὶ ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐπῃνεῖτο, τὸν δὲ δὴ Κύντιλλον τὸν Πλαυτιανὸν φονεύσας αἰτίαν ἔσχεν. ἀπέκτεινε δὲ καὶ ἄλλους πολλοὺς βουλευτάς, τοὺς μὲν κατηγορηθέντας παρ' αὐτῷ καὶ ἀπολογησαμένους καὶ ἁλόντας.

ὅτι ὁ Κύντιλλος εὐγενέστατός τε ὢν καὶ ἐπὶ πλεῖ- 4
στον ἐν τοῖς πρώτοις τῆς βουλῆς ἀριθμηθείς, ἔν τε ταῖς τοῦ γήρως πύλαις ἑστὼς καὶ ἐν ἀγρῷ ζῶν, καὶ

7, 3, 1. παθόντος — 4, 1, Κύντιλλος inserta ex V p. 741.

οὔτε πολυπραγμονῶν τι οὔτε παραπράσσων, ὅμως
καὶ ἐσυκοφαντήθη καὶ ἀνῃρέθη. μέλλων δ' οὖν τε-
λευτήσειν ᾔτησε τὰ ἐντάφια, ἃ πρὸ πολλοῦ παρε-
σκευάστο· καὶ ἐπειδὴ διερρυηκότα αὐτὰ ὑπὸ τοῦ
5 χρόνου εἶδε, "τί τοῦτο;" ἔφη, "ἐβραδύναμεν." καὶ
μετὰ τοῦτο λιβανωτοῦ θυμιάσας εἶπεν ὅτι τὴν αὐτὴν
εὔχομαι ἣν καὶ Σερουιανὸς ἐφ' Ἁδριανῷ ηὔξατο." ἐκεῖ-
νός τε οὖν ἀπώλετο, καὶ μονομάχων ἀγῶνες ἐγένοντο
ἐν οἷς τά τε ἄλλα καὶ τίγριδες δέκα ἅμα ἐσφάγησαν.
8 καὶ μετὰ τοῦτο τὰ περὶ τὸν Ἀπρωνιανὸν ἐτελέσθη,
παράδοξα ὄντα καὶ ἀκουσθῆναι. ἔσχε γὰρ αἰτίαν ὅτι
ποτὲ ἡ τήθη αὐτοῦ ὄναρ ἑορακέναι ἐλέχθη ὡς βασι-
λεύσει, καὶ ὅτι μαγείᾳ τινὶ ἐπὶ τούτῳ χρήσασθαι
ἔδοξε· καὶ ἀπὼν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Ἀσίας κατεψη-
2 φίσθη. ἀναγιγνωσκομένων οὖν ἡμῖν τῶν βασάνων
τῶν περὶ αὐτοῦ γενομένων, καὶ τοῦτ' ἐνεγέγραπτο
ὅτι ὁ μέν τις ἐπύθετο τῶν ἐπὶ τῆς ἐξετάσεως τεταγ-
μένων τίς τε διηγήσατο τὸ ὄναρ τίς τε ἤκουσεν, ὁ δέ
τις ἔφη τά τε ἄλλα καὶ ὅτι φαλακρόν τινα βουλευτὴν
3 παρακύψαντα εἶδον. ἀκούσαντες δὲ τοῦθ' ἡμεῖς ἐν
δεινῷ πάθει ἐγενόμεθα· ὄνομα μὲν γὰρ οὐδενὸς
οὔτε ἐκεῖνος εἰρήκει οὔτε ὁ Σεουῆρος ἐγεγράφει, ὑπὸ
δὲ ἐκπλήξεως καὶ οἱ μηδεπώποτε ἐς τοῦ Ἀπρωνιανοῦ
πεφοιτηκότες, οὐχ ὅτι οἱ φαλακροί, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλως
4 ἀναφαλαντίαι, ἔδεισαν. καὶ ἐθάρσει μὲν οὐδεὶς πλὴν
τῶν πάνυ κομώντων, πάντες δὲ τοὺς τοιούτους πε-
ριεβλέπομεν, καὶ ἦν θροῦς "ὁ δεῖνά ἐστιν· οὐκ ἀλλ'
ὁ δεῖνα." οὐκ ἀποκρύψομαι τὸ τότε μοι συμβάν, εἰ
καὶ γελοιότατόν ἐστι· τοσαύτῃ γὰρ ἀμηχανίᾳ συνεσχέ-
θην ὥστε καὶ τῆς κεφαλῆς τὰς τρίχας τῇ χειρὶ ζητῆ-
σαι. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἕτεροι πολλοὶ ἔπαθον.
5 καὶ πάνυ γε ἐς τοὺς φαλακροειδεῖς ἀφεωρῶμεν ὡς

καὶ ἐς ἐκείνους τὸν ἑαυτῶν κίνδυνον ἀπωθούμενοι,
πρὶν δὴ προσανεγνώσθη ὅτι ἄρα περιπόρφυρον ἱμά-
τιον ὁ φαλακρὸς ἐκεῖνος εἶχε. λεχθέντος γὰρ τούτου 6
πρὸς Βαίβιον Μαρκελλῖνον ἀπείδομεν· ἠγορανομήκει
γὰρ τότε καὶ ἦν φαλακρότατος. ἀναστὰς γοῦν καὶ
παρελθὼν ἐς μέσον "πάντως που γνωριεῖ με, εἰ
ἑώρακεν" ἔφη. ἐπαινεσάντων δὲ τοῦτο ἡμῶν ἐσήχθη 7
τε ὁ μηνυτής, καὶ χρόνον πολὺν ἐσιώπησε παρεστῶ-
τος αὐτοῦ, περιβλέπων ὃν γνωρίσειε, τέλος δὲ νεύ-
ματί τινος ἀφανεῖ προσχὼν ἔφη τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι.
καὶ οὕτω καὶ ὁ Μαρκελλῖνος ἑάλω φαλακροῦ παρα- 9
κύψεως, ἐξήχθη τε ἐκ τοῦ βουλευτηρίου ὀλοφυρό-
μενος. καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς διεξελθὼν οὐκέτ' ἠθέλησε
περαιτέρω προχωρῆσαι, ἀλλ' αὐτοῦ ταύτῃ τὰ τέκνα
τέσσαρα ὄντα ἀσπασάμενος λόγον εἶπε περιπαθέστα-
τον· ἔφη γὰρ "ἕν με τοῦτο λυπεῖ, τέκνα, ὅτι ὑμᾶς
ζῶντας καταλείπω." καὶ ὁ μὲν οὕτω τὴν κεφαλὴν 2
ἀπετμήθη, πρὶν τὸν Σεουῆρον μαθεῖν ὅτι καὶ κατε-
ψηφίσθη· τῷ μέντοι τὴν αἰτίαν αὐτῷ τοῦ θανάτου
παρασχόντι Πολληνίῳ Σεβεννῷ δίκη τιμωρὸς ἀπήν-
τησεν. ἐκδοθεὶς γὰρ ὑπὸ Σαβίνου τοῖς Νωρικοῖς, ὧν
ἄρξας οὐδὲν χρηστὸν ἐπεποιήκει, αἴσχιστα πέπονθε·
καὶ εἴδομεν αὐτὸν ἐπί τε τῆς γῆς κείμενον καὶ ἱκετεύ- 3
οντα οἰκτρῶς, καὶ εἰ μὴ διὰ τὸν Ἄσπακα τὸν θεῖον
αὐτοῦ φειδοῦς ἔτυχε, κἂν ἀπωλώλει οἰκτρῶς. ὁ δὲ
δὴ Ἄσπαξ οὗτος δεινότατος ἀνθρώπων ἐγένετο σκῶ-
ψαι, στωμύλασθαι, πάντων ἀνθρώπων καταφρονῆσαι,
φίλοις χαρίσασθαι, ἐχθρὸν ἀμύνασθαι. καὶ αὐτοῦ 4
πολλὰ μὲν καὶ πρὸς ἄλλους πικρὰ καὶ ἀστεῖα ἀποφθέ-
γματα φέρεται, πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τὸν Σεουῆρον αὐτόν.
ὧν ἓν καὶ τοῦτο· ἐς γὰρ τὸ γένος αὐτοῦ τὸ τοῦ Μάρ-
κου ἐγγραφέντος "συγχαίρω σοι, Καῖσαρ" ἔφη, "ὅτι

πατέρα εὗρες," ὡς καὶ ἀπάτορος αὐτοῦ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ὑπ' ἀφανείας ὄντος.

10 ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Βούλλας τις Ἰταλὸς ἀνήρ,
a. C. 204 λῃστήριον συστησάμενος ὡς ἑξακοσίων ἀνδρῶν, ἐλῄζετο τὴν Ἰταλίαν ἐπὶ ἔτη δύο, παρόντων μὲν τῶν αὐτοκρατόρων, παρόντων δὲ καὶ στρατιωτῶν τοσού-
2 των. ἐδιώκετο μὲν γὰρ ὑπὸ συχνῶν ἀνδρῶν, φιλοτίμως αὐτὸν ἀνιχνεύοντος τοῦ Σεουήρου, οὔτε δὲ ἑωρᾶτο ὁρώμενος οὔτε εὑρίσκετο εὑρισκόμενος οὔτε κατελαμβάνετο ἁλισκόμενος· τοσαύτῃ καὶ μεγαλοδωρίᾳ καὶ σοφίᾳ ἐχρῆτο. ἐμάνθανε γὰρ πάντας τούς τε ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἐξιόντας καὶ τοὺς ἐς τὸ Βρεντέσιον καταίροντας, τίνες τε καὶ πόσοι εἰσί, καὶ τίνα καὶ
3 ὁπόσα κέκτηνται· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους, μέρος ἄν τι παρ' αὐτῶν ὧν εἶχον λαβών, εὐθὺς ἠφίει, τοὺς δὲ δὴ τεχνίτας κατεῖχε χρόνον τινά, καὶ χρησάμενός σφισιν, εἶτα καὶ προσδούς τι ἀπέλυε. καί ποτε δύο λῃστῶν αὐτοῦ ἁλόντων καὶ θηρίοις δοθήσεσθαι μελλόντων πρός τε τὸν δεσμοφύλακα ἦλθε, πλασάμενος ὡς τῆς πατρίδος ἄρχων καί τινων ἀνθρώπων τοιού-
4 των δεόμενος, καὶ οὕτω λαβὼν αὐτοὺς ἔσωσε. τῷ δὲ ἑκατοντάρχῳ τῷ τὸ λῃστικὸν καθαίροντι προσελθὼν κατηγόρησεν αὐτὸς ἑαυτοῦ ὥσπερ ἄλλος τις ὤν, καὶ ὑπέσχετο, εἰ ἀκολουθήσει αὐτῷ, παραδοῦναί οἱ τὸν λῃστήν· καὶ οὕτως αὐτὸν ἐς κοῖλόν τινα καὶ λοχμώδη τόπον ὡς καὶ ἐπὶ τὸν Φήλικα ἀγαγών, καὶ τοῦτο γὰρ
5 αὐτὸς προσωνόμαστο, ῥᾳδίως συνέλαβε. καὶ μετὰ τοῦτ' ἐπὶ τὸ βῆμα ἀνέβη σχῆμα ἄρχοντος ἀναλαβών, καὶ καλέσας τὸν ἑκατόνταρχον τῆς κεφαλῆς ἀπεξύρησε, καὶ ἔφη "ἄγγελλε τοῖς δεσπόταις σου ὅτι τοὺς δούλους ὑμῶν τρέφετε, ἵνα μὴ λῃστεύωσι." πλείστους γὰρ ὅσους τῶν Καισαρείων εἶχε, τοὺς μὲν

ὀλιγομίσθους, τοὺς δὲ καὶ παντελῶς ἀμίσθους γεγονότας. ταῦτ' οὖν ὁ Σεουῆρος ὡς ἕκαστα πυνθανό- 6
μενος, ὀργῇ ἔφερεν ὅτι ἐν τῇ Βρεττανίᾳ τοὺς πολέμους δι' ἑτέρων νικῶν αὐτὸς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ λῃστοῦ ἥττων ἐγένετο· καὶ τέλος χιλίαρχον ἐκ τῶν σωματοφυλάκων σὺν ἱππεῦσι πολλοῖς ἔστειλε, δεινὰ ἄττα αὐτῷ ἀπειλήσας, ἂν μὴ ζῶντα αὐτὸν ἀγάγῃ. καὶ οὕτως ἐκεῖνος μαθὼν ὅτι γυναικί τινι ἀλλοτρίᾳ χρῷτο, ἀνέπεισεν αὐτὴν διὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐπ' ἀδείᾳ συνάρασθαι σφίσι. κἀκ τούτου ἐν σπηλαίῳ τινὶ καθεύδων 7
συνελήφθη. καὶ αὐτὸν ὁ Παπινιανὸς ὁ ἔπαρχος ἀνήρετο "διὰ τί ἐλῄστευσας;" καὶ αὐτὸς ἀπεκρίνατο "διὰ τί σὺ ἔπαρχος εἶ;" καὶ θηρίοις μετὰ τοῦτο ὑπὸ κηρύγματος ἐδόθη, καὶ αὐτοῦ καὶ τὸ λῃστικὸν διελύθη· οὕτω που ἐν ἐκείνῳ πᾶσα ἡ τῶν ἑξακοσίων ἰσχὺς ἦν.

ὁ δὲ δὴ Σεουῆρος ἐπὶ Βρεττανίαν ἐστράτευσε τούς 11
τε παῖδας ἐκδιαιτωμένους ὁρῶν καὶ τὰ στρατεύματα a. C. 208
ὑπὸ ἀργίας ἐκλυόμενα, καίπερ εἰδὼς ὅτι οὐκ ἀνακομισθήσεται. ᾔδει δὲ τοῦτο μάλιστα μὲν ἐκ τῶν ἀστέρων ὑφ' ὧν ἐγεγέννητο, καὶ γὰρ ἐς τὰς ὀροφὰς αὐτοὺς τῶν οἴκων τῶν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐν οἷς ἐδίκαζεν, ἐνέγραψεν, ὥστε πᾶσι, πλὴν τοῦ μορίου τοῦ τὴν ὥραν, ὥς φασιν, ἐπισκοπήσαντος ὅτε ἐς τὸ φῶς ἐξῄει, ὁρᾶσθαι· τοῦτο γὰρ οὐ τὸ αὐτὸ ἑκατέρωθι ἐνετύπωσεν, ᾔδει δὲ καὶ παρὰ μάντεων ἀκούσας. ἀνδριάντι 2
γὰρ αὐτοῦ πρὸς ταῖς πύλαις δι' ὧν ἐκστρατεύσειν ἔμελλεν ἑστῶτι, καὶ πρὸς τὴν ὁδὸν τὴν ἐκεῖσε φέρουσαν ἀποβλέποντι, σκηπτὸς ἐμπεσὼν τρία ἀπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ γράμματα ἀπήλειψε· καὶ διὰ τοῦθ', ὡς οἱ μάντεις ἀπεφήναντο, οὐκ ἐπανῆκεν ἀλλὰ καὶ τρίτῳ ἔτει μετὰ τοῦτο μετήλλαξε. καὶ χρήματα δὲ πάμπολλα συνεξήγαγε.

12 δύο δὲ γένη τῶν Βρεττανῶν μέγιστά εἰσι, Καληδόνιοι καὶ Μαιᾶται· καὶ ἐς αὐτὰ καὶ τὰ τῶν ἄλλων προσρήματα ὡς εἰπεῖν συγκεχώρηκεν. οἰκοῦσι δὲ οἱ μὲν Μαιᾶται πρὸς αὐτῷ τῷ διατειχίσματι ὃ τὴν νῆσον διχῇ τέμνει, Καληδόνιοι δὲ μετ' ἐκείνους, καὶ νέμονται ἑκάτεροι ὄρη ἄγρια καὶ ἄνυδρα καὶ πεδία ἔρημα καὶ ἑλώδη, μήτε τείχη μήτε πόλεις μήτε γεωργίας ἔχοντες, ἀλλ' ἔκ τε νομῆς καὶ θήρας ἀκροδρύων
2 τέ τινων ζῶντες· τῶν γὰρ ἰχθύων ἀπείρων καὶ ἀπλέτων ὄντων οὐ γεύονται. διαιτῶνται δὲ ἐν σκηναῖς γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδητοι, ταῖς γυναιξὶν ἐπικοίνοις χρώμενοι καὶ τὰ γεννώμενα πάντα ἐκτρέφοντες. δημοκρατοῦνταί τε ὡς πλήθει, καὶ λῃστεύουσιν ἥδιστα.
3 στρατεύονται δὲ ἐπί τε ἁρμάτων, ἵππους ἔχοντες μικροὺς καὶ ταχεῖς, καὶ πεζοὶ δέ εἰσι καὶ δραμεῖν ὀξύτατοι καὶ συστῆναι παγιώτατοι. τὰ δὲ ὅπλα αὐτῶν ἀσπὶς καὶ δόρυ βραχύ, μῆλον χαλκοῦν ἐπ' ἄκρου τοῦ στύρακος ἔχον, ὥστε σειόμενον κτυπεῖν πρὸς κατάπληξιν τῶν ἐναντίων· εἰσὶ δ' αὐτοῖς καὶ ἐγχειρίδια.
4 δύνανται δὲ καὶ λιμὸν καὶ ψῦχος καὶ ταλαιπωρίαν πᾶσαν ὑπομένειν· ἔς τε γὰρ τὰ ἕλη καταδυόμενοι καρτεροῦσιν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, τὴν κεφαλὴν μόνον ἔξω τοῦ ὕδατος ἔχοντες, καὶ ἐν ταῖς ὕλαις τῷ τε φλοιῷ καὶ ταῖς ῥίζαις διατρέφονται, καὶ πρὸς πάντα σκευάζουσί τι βρῶμα, ἀφ' οὗ κυάμου τι μέγεθος ἐμφαγόντες οὔτε πεινῶσιν οὔτε διψῶσι.

5 τοιαύτη μέν τις νῆσος ἡ Βρεττανία ἐστί, καὶ τοιούτους οἰκήτορας ἥ γε πολεμία ἔχει. νῆσος γάρ ἐστι, καὶ τότε σαφῶς ὥσπερ εἶπον ἐλήλεγκται. καὶ αὐτῆς τὸ μὲν μῆκος στάδιοι ἑπτακισχίλιοι καὶ ἑκατὸν τριάκοντα δύο εἰσί, τοῦ δὲ δὴ πλάτους τὸ μὲν πλεῖστον δέκα καὶ τριακόσιοι καὶ δισχίλιοι, τὸ δὲ ἐλάχι-

στον τριακόσιοι· καὶ τούτων ἡμεῖς οὐ πολλῷ τινι τῆς 13
ἡμισείας ἔλαττόν τι ἔχομεν. ὁ δ' οὖν Σεουῆρος πᾶ-
σαν αὐτὴν καταστρέψασθαι ἐθελήσας ἐσέβαλεν ἐς
τὴν Καληδονίαν, καὶ διιὼν αὐτὴν ἀμύθητα πράγ-
ματα ἔσχε, τάς τε ὕλας τέμνων καὶ τὰ μετέωρα κα-
τασκάπτων τά τε ἕλη χωννύων καὶ τοὺς ποταμοὺς
ζευγνύων· οὔτε γὰρ μάχην τινὰ ἐμαχέσατο οὔτε πο- 2
λέμιόν τινα ἐν παρατάξει εἶδε. πρόβατα δὲ καὶ βοῦς
προβαλλομένων αὐτῶν ἐξεπίτηδες οἱ στρατιῶται ἥρ-
παζον, ὅπως ἐπὶ πλεῖον ἀπατώμενοι τρύχωνται· καὶ
γὰρ ὑπὸ τῶν ὑδάτων δεινῶς ἐκακοῦντο καὶ ἀποσκε-
δαννύμενοι ἐπεβουλεύοντο. εἶτ' ἀδυνατοῦντες βαδί-
ζειν ὑπ' αὐτῶν τῶν οἰκείων ἐφονεύοντο, ἵνα μὴ ἁλί-
σκωνται, ὥστε ἐς πέντε μυριάδας ὅλας τελευτῆσαι.
οὐ μέντοι ἀπέστη γε πρὶν τῷ ἐσχάτῳ τῆς νήσου πλη- 3
σιάσαι, ὅπου γε τὰ μάλιστα τήν τε τοῦ ἡλίου παράλ-
λαξιν καὶ τὸ τῶν ἡμερῶν τῶν τε νυκτῶν καὶ τῶν
θερινῶν καὶ τῶν χειμερινῶν μέγεθος ἀκριβέστατα
κατεφώρασε.

καὶ ὁ μὲν οὕτω διὰ πάσης ὡς εἰπεῖν τῆς πολε- 4
μίας κομισθείς, ἐκομίσθη γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐν σκιμπο-
δίῳ καταστέγῳ τινὶ τὰ πολλὰ διὰ τὴν ἀσθένειαν, ἐς
τὴν φιλίαν ἐπανῆλθεν, ἐς ὁμολογίαν τοὺς Βρεττα-
νούς, ἐπὶ τῷ χώρας οὐκ ὀλίγης ἐκστῆναι, ἀναγκάσας
ἐλθεῖν· ἐξέπληττε δὲ αὐτὸν ὁ Ἀντωνῖνος καὶ ἐς 14
φροντίδας ἀνηνύτους καθίστη, ὅτι τε ἀκολάστως ἔζη,
καὶ ὅτι καὶ τὸν ἀδελφὸν δῆλος ἦν, εἰ δυνηθείη, φο-
νεύσων, καὶ τὸ τελευταῖον ὅτι καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ ἐπε-
βούλευσε. ποτὲ μὲν γὰρ ἐξεπήδησεν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ
σκηνώματος βοῶν καὶ κεκραγὼς ὡς ὑπὸ τοῦ Κάστο-
ρος ἀδικούμενος· οὗτος δὲ ἀνὴρ ἄριστος τῶν περὶ 2
τὸν Σεουῆρον Καισαρείων ἦν, καὶ ἐπεπίστευτο τήν

12 δύο δὲ γένη τῶν Βρεττανῶν μέγιστά εἰσι, Καληδόνιοι καὶ Μαιᾶται· καὶ ἐς αὐτὰ καὶ τὰ τῶν ἄλλων προσρήματα ὡς εἰπεῖν συγκεχώρηκεν. οἰκοῦσι δὲ οἱ μὲν Μαιᾶται πρὸς αὐτῷ τῷ διατειχίσματι ὃ τὴν νῆσον διχῇ τέμνει, Καληδόνιοι δὲ μετ' ἐκείνους, καὶ νέμονται ἑκάτεροι ὄρη ἄγρια καὶ ἄνυδρα καὶ πεδία ἔρημα καὶ ἑλώδη, μήτε τείχη μήτε πόλεις μήτε γεωργίας ἔχοντες, ἀλλ' ἔκ τε νομῆς καὶ θήρας ἀκροδρύων
2 τέ τινων ζῶντες· τῶν γὰρ ἰχθύων ἀπείρων καὶ ἀπλέτων ὄντων οὐ γεύονται. διαιτῶνται δὲ ἐν σκηναῖς γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδητοι, ταῖς γυναιξὶν ἐπικοίνοις χρώμενοι καὶ τὰ γεννώμενα πάντα ἐκτρέφοντες. δημοκρατοῦνταί τε ὡς πλήθει, καὶ λῃστεύουσιν ἥδιστα.
3 στρατεύονται δὲ ἐπί τε ἁρμάτων, ἵππους ἔχοντες μικροὺς καὶ ταχεῖς, καὶ πεζοὶ δέ εἰσι καὶ δραμεῖν ὀξύτατοι καὶ συστῆναι παγιώτατοι. τὰ δὲ ὅπλα αὐτῶν ἀσπὶς καὶ δόρυ βραχύ, μῆλον χαλκοῦν ἐπ' ἄκρου τοῦ στύρακος ἔχον, ὥστε σειόμενον κτυπεῖν πρὸς κατάπληξιν τῶν ἐναντίων· εἰσὶ δ' αὐτοῖς καὶ ἐγχειρίδια.
4 δύνανται δὲ καὶ λιμὸν καὶ ψῦχος καὶ ταλαιπωρίαν πᾶσαν ὑπομένειν· ἔς τε γὰρ τὰ ἕλη καταδυόμενοι καρτεροῦσιν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, τὴν κεφαλὴν μόνον ἔξω τοῦ ὕδατος ἔχοντες, καὶ ἐν ταῖς ὕλαις τῷ τε φλοιῷ καὶ ταῖς ῥίζαις διατρέφονται, καὶ πρὸς πάντα σκευάζουσί τι βρῶμα, ἀφ' οὗ κυάμου τι μέγεθος ἐμφαγόντες οὔτε πεινῶσιν οὔτε διψῶσι.

5 τοιαύτη μέν τις νῆσος ἡ Βρεττανία ἐστί, καὶ τοιούτους οἰκήτορας ἥ γε πολεμία ἔχει. νῆσος γάρ ἐστι, καὶ τότε σαφῶς ὥσπερ εἶπον ἐλήλεγκται. καὶ αὐτῆς τὸ μὲν μῆκος στάδιοι ἑπτακισχίλιοι καὶ ἑκατὸν τριάκοντα δύο εἰσί, τοῦ δὲ δὴ πλάτους τὸ μὲν πλεῖστον δέκα καὶ τριακόσιοι καὶ δισχίλιοι, τὸ δὲ ἐλάχι-

στον τριακόσιοι· καὶ τούτων ἡμεῖς οὐ πολλῷ τινι τῆς 13
ἡμισείας ἔλαττόν τι ἔχομεν. ὁ δ' οὖν Σεουῆρος πᾶ-
σαν αὐτὴν καταστρέψασθαι ἐθελήσας ἐσέβαλεν ἐς
τὴν Καληδονίαν, καὶ διιὼν αὐτὴν ἀμύθητα πράγ-
ματα ἔσχε, τάς τε ὕλας τέμνων καὶ τὰ μετέωρα κα-
τασκάπτων τά τε ἕλη χωννύων καὶ τοὺς ποταμοὺς
ζευγνύων· οὔτε γὰρ μάχην τινὰ ἐμαχέσατο οὔτε πο- 2
λέμιόν τινα ἐν παρατάξει εἶδε. πρόβατα δὲ καὶ βοῦς
προβαλλομένων αὐτῶν ἐξεπίτηδες οἱ στρατιῶται ἥρ-
παζον, ὅπως ἐπὶ πλεῖον ἀπατώμενοι τρύχωνται· καὶ
γὰρ ὑπὸ τῶν ὑδάτων δεινῶς ἐκακοῦντο καὶ ἀποσκε-
δαννύμενοι ἐπεβουλεύοντο. εἶτ' ἀδυνατοῦντες βαδί-
ζειν ὑπ' αὐτῶν τῶν οἰκείων ἐφονεύοντο, ἵνα μὴ ἁλί-
σκωνται, ὥστε ἐς πέντε μυριάδας ὅλας τελευτῆσαι.
οὐ μέντοι ἀπέστη γε πρὶν τῷ ἐσχάτῳ τῆς νήσου πλη- 3
σιάσαι, ὅπου γε τὰ μάλιστα τήν τε τοῦ ἡλίου παράλ-
λαξιν καὶ τὸ τῶν ἡμερῶν τῶν τε νυκτῶν καὶ τῶν
θερινῶν καὶ τῶν χειμερινῶν μέγεθος ἀκριβέστατα
κατεφώρασε.

καὶ ὁ μὲν οὕτω διὰ πάσης ὡς εἰπεῖν τῆς πολε- 4
μίας κομισθείς, ἐκομίσθη γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐν σκιμπο-
δίῳ καταστέγῳ τινὶ τὰ πολλὰ διὰ τὴν ἀσθένειαν, ἐς
τὴν φιλίαν ἐπανῆλθεν, ἐς ὁμολογίαν τοὺς Βρεττα-
νούς, ἐπὶ τῷ χώρας οὐκ ὀλίγης ἐκστῆναι, ἀναγκάσας
ἐλθεῖν· ἐξέπληττε δὲ αὐτὸν ὁ Ἀντωνῖνος καὶ ἐς 14
φροντίδας ἀνηνύτους καθίστη, ὅτι τε ἀκολάστως ἔζη,
καὶ ὅτι καὶ τὸν ἀδελφὸν δῆλος ἦν, εἰ δυνηθείη, φο-
νεύσων, καὶ τὸ τελευταῖον ὅτι καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ ἐπε-
βούλευσε. ποτὲ μὲν γὰρ ἐξεπήδησεν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ
σκηνώματος βοῶν καὶ κεκραγὼς ὡς ὑπὸ τοῦ Κάστο-
ρος ἀδικούμενος· οὗτος δὲ ἀνὴρ ἄριστος τῶν περὶ 2
τὸν Σεουῆρον Καισαρείων ἦν, καὶ ἐπεπίστευτο τὴν

τε γνώμην αὐτοῦ καὶ τὸν κοιτῶνα. καὶ συνέστησαν
μέν τινες ἐπὶ τούτῳ στρατιῶται προπαρεσκευασμένοι
καὶ συνεβόησαν, κατελήφθησαν δὲ δι' ὀλίγου αὐτοῦ
τε τοῦ Σεουήρου ἐπιφανέντος σφίσι καὶ τοὺς ταρα-
3 χωδεστέρους κολάσαντος. ἄλλοτε δὲ προσήλαυνον
μὲν ἀμφότεροι πρὸς τοὺς Καληδονίους, ἵνα τά τε
ὅπλα παρ' αὐτῶν λάβωσι καὶ περὶ τῶν ὁμολογιῶν
διαλεχθῶσιν, ὁ δ' Ἀντωνῖνος ἀποκτεῖναι αὐτὸν ἄν-
τικρυς αὐτοχειρίᾳ ἐπεχείρησεν. ἦσαν μὲν γὰρ ἐπὶ
ἵππων, καὶ ὁ Σεουῆρος, καίπερ καὶ τοὺς ταρσοὺς ὑπὸ
ἀσθενείας ὑποτετμηκώς, ὅμως ἵππευσε καὶ αὐτός.
καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα συνεφείπετο, τό τε τῶν πο-
4 λεμίων καὶ αὐτὸ συνεωρᾶτο· κἀν τῷ καιρῷ τούτῳ
τῇ τε σιγῇ καὶ τῷ κόσμῳ τὸν ἵππον ὁ Ἀντωνῖνος
ἀναχαιτίσας ἐσπάσατο τὸ ξίφος ὡς καὶ κατὰ νώτου
τὸν πατέρα πατάξων. ἰδόντες δὲ τοῦτο οἱ ἄλλοι οἱ
συνιππεύοντες ἐξεβόησαν, καὶ οὕτως ἐκεῖνός τε ἐκ-
πλαγεὶς οὐκέτι οὐδὲν ἔδρασε, καὶ ὁ Σεουῆρος με-
τεστράφη μὲν πρὸς τὴν βοὴν αὐτῶν καὶ εἶδε τὸ ξί-
φος, οὐ μέντοι καὶ ἐφθέγξατό τι, ἀλλ' ἀναβὰς ἐπὶ
τὸ βῆμα, καὶ τελέσας ὅσα ἐχρῆν, ἐς τὸ στρατήγιον
5 ἐπανῆλθε. καὶ καλέσας τόν τε υἱὸν καὶ τὸν Παπι-
νιανὸν καὶ τὸν Κάστορα ξίφος τέ τι τεθῆναι ἐς τὸ
μέσον ἐκέλευσε, καὶ ἐγκαλέσας αὐτῷ ὅτι τε ἄλλως
τοιοῦτόν τι ἐτόλμησε καὶ ὅτι πάντων ὁρώντων τῶν τε
συμμάχων καὶ τῶν πολεμίων τηλικοῦτον κακὸν δρά-
σειν ἔμελλεν, τέλος ἔφη "ἀλλ' εἴγε ἀποσφάξαι με
6 ἐπιθυμεῖς, ἐνταῦθά με κατάχρησαι· ἔρρωσαι γάρ,
ἐγὼ δὲ καὶ γέρων εἰμὶ καὶ κεῖμαι. ὡς εἴγε τοῦτο
μὲν οὐκ ἀναδύῃ, τὸ δὲ αὐτόχειρ μου γενέσθαι ὀκνεῖς,
παρέστηκέ σοι Παπινιανὸς ὁ ἔπαρχος, ᾧ δύνασαι κε-
λεῦσαι ἵνα με ἐξεργάσηται· πάντως γάρ που πᾶν τὸ

κελευσθὲν ὑπὸ σοῦ, ἅτε καὶ αὐτοκράτορος ὄντος, ποιήσει." τοιαῦτα εἰπὼν ὅμως οὐδὲν δεινὸν αὐτὸν ἔδρασε, 7
καίπερ πολλάκις μὲν τὸν Μάρκον αἰτιασάμενος ὅτι τὸν Κόμμοδον οὐχ ὑπεξεῖλε, πολλάκις δὲ καὶ αὐτὸς τῷ υἱεῖ ἀπειλήσας τοῦτο ποιήσειν. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ὀργιζόμενος ἀεί ποτε ἔλεγε, τότε δὲ φιλότεκνος μᾶλλον ἢ φιλόπολις ἐγένετο· καίτοι καὶ τὸν ἕτερον ἐν τούτῳ παῖδα προέδωκε, σαφῶς εἰδὼς τὰ γενησόμενα.

ἀποστάντων δὲ τῶν ἐν τῇ νήσῳ αὖθις, καλέσας 15
τοὺς στρατιώτας ἐκέλευσεν ἐς τὴν χώραν αὐτῶν ἐμ- a. C. 210
βαλεῖν καὶ οἷς ἂν ἐντύχωσιν ἀποκτεῖναι, αὐτὸ τοῦτο εἰπών,

τῶν μή τις ὑπεκφύγοι αἰπὺν ὄλεθρον
χεῖράς θ' ὑμετέρας, μηδ' ὄντινα γαστέρι μήτηρ
κοῦρον ἐόντα φέροι, μηδ' ὃς φύγοι αἰπὺν
ὄλεθρον.

γενομένου δὲ τούτου, καὶ τῶν Καληδονίων προσα- 2
ποστάντων τοῖς Μαιάταις, ἡτοιμάζετο μὲν ὡς καὶ αὐτὸς αὐτοῖς πολεμήσων, καὶ αὐτὸν περὶ τοῦτ' ἔχοντα
ἡ νόσος τῇ τετάρτῃ τοῦ Φεβρουαρίου ἀπήνεγκε, συν- a. C. 211
εργασαμένου τι πρὸς τοῦτο καὶ τοῦ Ἀντωνίνου, ὡς λέγεται. πρὶν γοῦν μεταλλάξαι, τάδε λέγεται τοῖς παισὶν εἰπεῖν, ἐρῶ γὰρ αὐτὰ τὰ λεχθέντα, μηδὲν ὅ,τι καλλωπίσας, "ὁμονοεῖτε, τοὺς στρατιώτας πλουτίζετε,
τῶν ἄλλων πάντων καταφρονεῖτε." ἐκ δὲ τούτου τό 3
τε σῶμα αὐτοῦ στρατιωτικῶς κοσμηθὲν ἐπὶ πυρὰν ἐτέθη καὶ τῇ τε τῶν στρατιωτῶν καὶ τῇ τῶν παίδων περιδρομῇ ἐτιμήθη, τά τε δῶρα τὰ στρατιωτικὰ οἵ τι τῶν παρόντων ἔχοντες ἐς αὐτὴν ἐνέβαλον, καὶ τὸ πῦρ
οἱ υἱεῖς ἐνῆκαν. καὶ μετὰ τοῦτο τὰ ὀστᾶ ἐς ὑδρίαν 4
πορφυροῦ λίθου ἐμβληθέντα ἔς τε τὴν Ῥώμην ἐκομίσθη καὶ ἐς τὸ Ἀντωνίνειον ἀπετέθη. λέγεται δὲ

τὴν ὑδρίαν ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου μεταπέμψασθαί
τε αὐτόν, καὶ ἐπιψηλαφήσαντα εἰπεῖν "χωρήσεις ἄν-
δρα ὃν ἡ οἰκουμένη οὐκ ἐχώρησεν."
16 ἦν δὲ τὸ σῶμα βραδὺς μὲν ἰσχυρὸς δέ, καίπερ
ἀσθενέστατος ὑπὸ τῆς ποδάγρας γενόμενος, τὴν δὲ
δὴ ψυχὴν καὶ δριμύτατος καὶ ἐρρωμενέστατος· παι-
δείας μὲν γὰρ ἐπεθύμει μᾶλλον ἢ ἐπετύγχανε καὶ διὰ
2 τοῦτο πολυγνώμων μᾶλλον ἢ πολύλογος ἦν. φίλοις
οὐκ ἀμνήμων, ἐχθροῖς βαρύτατος, ἐπιμελὴς μὲν πάν-
των ὧν πρᾶξαι ἤθελεν, ἀμελὴς δὲ τῶν περὶ αὐτοῦ
λογοποιουμένων· καὶ διὰ τοῦτο καὶ χρήματα ἐξ ἅπαν-
τος τρόπου, πλὴν καθ' ὅσον οὐδένα ἕνεκα αὐτῶν
3 ἀπέκτεινε, πορίζων, πάντα μὲν τὰ ἀναγκαῖα ἐδαπάνα
ἀφθονώτατα, καὶ πλεῖστά γε καὶ τῶν ἀρχαίων οἰκο-
δομημάτων ἀνεκτήσατο, καί σφισι τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα
ὡς καὶ ἐκ καινῆς αὐτὰ καὶ ἐξ ἰδίων χρημάτων κατε-
σκευακὼς ἐπέγραψε, πολλὰ δὲ καὶ μάτην ἔς τε ἐπι-
σκευὰς καὶ κατασκευὰς ἑτέρων ἀνάλωσεν, ὅς γε καὶ
τῷ Διονύσῳ καὶ τῷ Ἡρακλεῖ νεὼν ὑπερμεγέθη ᾠκο-
4 δομήσατο. καίτοι δὲ πάμπλειστα δαπανήσας, ὅμως
οὐκ εὐαριθμήτους τινὰς μυριάδας δραχμῶν καταλέ-
λοιπεν, ἀλλὰ καὶ πάνυ πολλάς. καὶ ἐνεκάλει μὲν τοῖς
μὴ σωφρονοῦσιν, ὡς καὶ περὶ τῆς μοιχείας νομοθετῆ-
σαί τινα· καὶ διὰ τοῦτο γραφαὶ αὐτῆς ὅσαι πλεῖσται
ἐγένοντο, τρισχιλίας γοῦν ὑπατεύων εὗρον ἐν τῷ
πίνακι ἐγγεγραμμένας· ἐπεὶ δὲ ὀλίγοι πάνυ αὐταῖς
5 ἐπεξῄεσαν, οὐκέτι οὐδὲ αὐτὸς ἐπολυπραγμόνει. ὅθεν
καὶ μάλα ἀστείως Ἀργεντοκόξου τινὸς γυνὴ Καλη-
δονίου πρὸς τὴν Ἰουλίαν τὴν Αὔγουσταν, ἀποσκώ-
πτουσάν τι πρὸς αὐτὴν μετὰ τὰς σπονδὰς ἐπὶ τῇ ἀνέ-
δην σφῶν πρὸς τοὺς ἄρρενας συνουσίᾳ, εἰπεῖν λέγε-

16, 3, 1. πορίζων — 6, ἀνάλωσεν inserta ex V p. 741.

ται ὅτι πολλῷ ἄμεινον ἡμεῖς τὰ τῆς φύσεως ἀναγκαῖα ἀποπληροῦμεν ὑμῶν τῶν Ῥωμαΐκῶν· ἡμεῖς γὰρ φανερῶς τοῖς ἀρίστοις ὁμιλοῦμεν, ὑμεῖς δὲ λάθρα ὑπὸ τῶν κακίστων μοιχεύεσθε. τοῦτο μὲν ἡ Βρεττανὶς εἶπεν, ἐχρῆτο δὲ ὁ Σεουῆρος καταστάσει τοῦ βίου 17
εἰρήνης οὔσης τοιᾷδε. ἔπραττέ τι πάντως νυκτὸς ὑπὸ τὸν ὄρθρον, καὶ μετὰ τοῦτ' ἐβάδιζε καὶ λέγων καὶ ἀκούων τὰ τῇ ἀρχῇ πρόσφορα· εἶτ' ἐδίκαζε, χωρὶς εἰ μή τις ἑορτὴ μεγάλη εἴη. καὶ μέντοι καὶ ἄριστα αὐτὸ ἔπραττε· καὶ γὰρ τοῖς δικαζομένοις ὕδωρ ἱκανὸν ἐνέχει, καὶ ἡμῖν τοῖς συνδικάζουσιν αὐτῷ παρρησίαν πολλὴν ἐδίδου. ἔκρινε δὲ μέχρι μεσημβρίας, καὶ μετὰ 2
τοῦθ' ἵππευεν ἐφ' ὅσον ἐδυνήθη· εἶτ' ἐλοῦτο, γυμνασάμενός τινα τρόπον. ἠρίστα δὲ ἢ καθ' ἑαυτὸν ἢ μετὰ τῶν παίδων, οὐκ ἐνδεῶς. εἶτ' ἐκάθευδεν ὡς πλήθει· ἔπειτ' ἐξαρθεὶς τά τε λοιπὰ προσδιῴκει καὶ λόγοις καὶ Ἑλληνικοῖς καὶ Λατίνοις συνεγίνετο ἐν περιπάτῳ. εἶθ' οὕτω πρὸς ἑσπέραν ἐλοῦτο αὖθις, καὶ 3
ἐδείπνει μετὰ τῶν ἀμφ' αὐτόν· ἥκιστά τε γὰρ ἄλλον τινὰ συνέστιον ἐποιεῖτο, καὶ ἐν μόναις ταῖς πάνυ ἀναγκαίαις ἡμέραις τὰ πολυτελῆ δεῖπνα συνεκρότει. ἐβίω δὲ ἔτη ἑξήκοντα πέντε καὶ μῆνας ἐννέα καὶ ἡμέ- 4
ρας πέντε καὶ εἴκοσι, τῇ γὰρ ἑνδεκάτῃ τοῦ Ἀπριλίου ἐγεγέννητο, ἀφ' ὧν ἦρξεν ἔτη ἑπτακαίδεκα καὶ μῆνας ὀκτὼ καὶ ἡμέρας τρεῖς. τό τε σύμπαν οὕτως ἐνεργὸς ἐγένετο ὥστε καὶ ἀποψύχων ἀναφθέγξασθαι "ἄγετε, δότε, εἴ τι πρᾶξαι ἔχομεν."

EPITOME LIB. LXXVII.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ἀντωνῖνος πᾶσαν τὴν ἡγεμονίαν ἔλαβε· λόγῳ μὲν γὰρ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ, τῷ δὲ δὴ ἔργῳ μόνος εὐθὺς ἦρξε. καὶ πρὸς μὲν τοὺς πολεμίους κατελύσατο καὶ τῆς χώρας αὐτοῖς ἐξέστη καὶ τὰ φρούρια ἐξέλιπε, τοὺς δὲ δὴ οἰκείους τοὺς μὲν ἀπήλλαξεν, ὧν καὶ Παπινιανὸς ὁ ἔπαρχος ἦν, τοὺς δὲ καὶ ἀπέκτεινεν, ὧν ἦν καὶ Εὔοδος ὁ τροφεὺς αὐτοῦ καὶ ὁ Κάστωρ, ἥ τε γυνὴ αὐτοῦ ἡ Πλαυτίλλα
2 *καὶ ὁ ταύτης ἀδελφὸς Πλαύτιος. καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ δὲ αὐτῇ ἄνδρα ἄλλως μὲν οὐκ ἐλλόγιμον, διὰ δὲ τὴν ἐπιτήδευσιν ἐπιφανέστατον ἐξειργάσατο· τὸν γὰρ Εὐπρέπη τὸν ἁρματηλάτην, ἐπειδὴ τἀναντία αὐτῷ ἐσπούδαζεν, ἀπέκτεινε. καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐν γήρᾳ ἀπέθανε, πλείστοις ἀγῶσιν ἵππων στεφανωθείς· δύο γὰρ καὶ ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτακοσίους ἀνείλετο, ὅσους*
3 *οὐδεὶς ἄλλος. τὸν δὲ ἀδελφὸν ἠθέλησε μὲν καὶ ζῶντος ἔτι τοῦ πατρὸς φονεῦσαι, οὐκ ἠδυνήθη δὲ οὔτε τότε δι᾽ ἐκεῖνον οὔθ᾽ ὕστερον ἐν τῇ ὁδῷ διὰ τὰ στρατεύματα· πάνυ γὰρ εὔνοιαν αὐτοῦ εἶχον, ἄλλως τε καὶ ὅτι τὸ εἶδος ὁμοιότατος τῷ πατρὶ ἦν. ἐπεὶ δὲ ἐν*
4 *τῇ Ῥώμῃ ἀνῆλθε, καὶ τοῦτον κατειργάσατο. προσεποιοῦντο μὲν γὰρ καὶ φιλεῖν ἀλλήλους καὶ ἐπαινεῖν, πάντα δὲ τὰ ἐναντιώτατα ἔδρων, καὶ ἦν οὐκ ἄδηλον*

ὅτι δεινόν τι παρ' αὐτῶν γενήσοιτο. ὅπερ που καὶ
πρὶν πρὸς τὴν Ῥώμην αὐτοὺς ἐλθεῖν προεγνώσθη·
θύειν τε γὰρ ὑπὲρ τῆς ὁμονοίας αὐτῶν τοῖς τε ἄλλοις
θεοῖς καὶ αὐτῇ τῇ Ὁμονοίᾳ ψηφισθὲν ὑπὸ τῆς βου-
λῆς, οἱ μὲν ὑπηρέται τὸ τῇ Ὁμονοίᾳ τυθησόμενον ἱε- 5
ρεῖον ἡτοίμασαν, καὶ ὁ ὕπατος ὡς καὶ βουθυτήσων
ἀφίκετο, οὔτε δὲ οὗτος ἐκείνους οὔθ' οἱ ὑπηρέται
τὸν ὕπατον εὑρεῖν ἠδυνήθησαν, ἀλλὰ διετέλεσαν
πᾶσαν ὡς εἰπεῖν τὴν νύκτα ζητοῦντες ἀλλήλους, ὥστε
μὴ δυνηθῆναι τότε τὴν θυσίαν γενέσθαι. καὶ τῇ 6
ὑστεραίᾳ δύο λύκοι ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀναβάντες
ἐκεῖθεν ἐξεδιώχθησαν, καὶ ὁ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ που
καταληφθεὶς ὁ δὲ μετὰ ταῦτα ἔξω τοῦ πωμηρίου
ἐσφάγη. καὶ τοῦτο καὶ περὶ ἐκείνους ἐγένετο.

ἐβουλήθη μὲν οὖν ἐν τοῖς Κρονίοις τὸν ἀδελφὸν 2
ὁ Ἀντωνῖνος φονεῦσαι, οὐκ ἠδυνήθη δέ· καὶ γὰρ ἐκ-
φανέστερον ἤδη τὸ κακὸν ἢ ὥστε συγκρυβῆναι ἐγε-
γόνει, καὶ ἐκ τούτου πολλαὶ μὲν μάχαι αὐτῶν ὡς καὶ
ἐπιβουλευόντων ἀλλήλοις, πολλαὶ δὲ καὶ ἀντιφυλα-
καὶ συνέβαινον. ἐπεὶ οὖν καὶ στρατιῶται καὶ γυμνασ- 2
ταί, καὶ ἔξω καὶ οἴκοι, καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ, a. C. 212
συχνοὶ τὸν Γέταν ἐφρούρουν, ἔπεισε τὴν μητέρα μό-
νους σφᾶς ἐς τὸ δωμάτιον, ἐφ' ᾧ καὶ συναλλάξουσι,
μεταπέμψασθαι· καὶ οὕτω πιστεύσαντος τοῦ Γέτα
ἐσῆλθε μὲν μετ' αὐτοῦ, ἐπεὶ δὲ ἔσω ἐγένοντο, ἑκα- 3
τόνταρχοί τινες ἐσεπήδησαν ἀθρόοι, παρὰ τοῦ Ἀντω-
νίνου προπαρεσκευασμένοι, καὶ αὐτὸν πρός τε τὴν
μητέρα, ὡς εἶδέ σφας, προκαταφυγόντα καὶ ἀπό τε
τοῦ αὐχένος αὐτῆς ἐξαρτηθέντα καὶ τοῖς στήθεσι τοῖς
τε μαστοῖς προσφύντα κατέκοψαν ὀλοφυρόμενον καὶ
βοῶντα "μῆτερ μῆτερ, τεκοῦσα τεκοῦσα, βοήθει, σφά- 4
ζομαι." καὶ ἡ μὲν οὕτως ἀπατηθεῖσα τόν τε υἱὸν ἐν

τοῖς ἑαυτῆς κόλποις ἀνοσιώτατα ἀπολλύμενον ἐπεῖδε, καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐς αὐτὰ τὰ σπλάγχνα τρόπον τινά, ἐξ ὧν ἐγεγέννητο, ἐσεδέξατο· καὶ γὰρ τοῦ αἵματος πᾶσα ἐπλήσθη, ὡς ἐν μηδενὶ λόγῳ τὸ τῆς χειρὸς τραῦμα ὃ ἐτρώθη ποιήσασθαι.
5 οὔτε δὲ πενθῆσαι οὔτε θρηνῆσαι τὸν υἱόν, καίπερ πρόωρον οὕτως οἰκτρῶς ἀπολωλότα, ὑπῆρξεν αὐτῇ, δύο γὰρ καὶ εἴκοσι ἔτη καὶ μῆνας ἐννέα ἐβίω, ἀλλ' ἠναγκάζετο ὡς καὶ ἐν μεγάλῃ τινὶ εὐτυχίᾳ οὖσα χαίρειν καὶ γελᾶν·
6 οὕτω που πάντα ἀκριβῶς καὶ τὰ ῥήματα αὐτῆς καὶ τὰ νεύματα τά τε χρώματα ἐτηρεῖτο· καὶ μόνῃ ἐκείνῃ, τῇ Αὐγούστῃ, τῇ τοῦ αὐτοκράτορος γυναικί, τῇ τῶν αὐτοκρατόρων μητρί, οὐδ' ἰδίᾳ που ἐπὶ τηλικούτῳ παθήματι δακρῦσαι ἐξῆν.

3 ὁ δ' Ἀντωνῖνος καίπερ ἑσπέρας οὔσης τὰ στρατόπεδα κατέλαβε, διὰ πάσης τῆς ὁδοῦ κεκραγὼς ὡς ἐπιβεβουλευμένος καὶ κινδυνεύων. ἐσελθὼν δὲ ἐς τὸ τεῖχος "χαίρετε" εἶπεν, "ὦ ἄνδρες συστρατιῶται· καὶ γὰρ ἤδη ἔξεστί μοι εὐεργετεῖν ὑμᾶς." καὶ πρὶν πάντα ἀκοῦσαι, ἐνέφραξέ σφων τὰ στόματα τοσαύταις καὶ τηλικαύταις ὑποσχέσεσιν ὥστε μήτ' ἐννοῆσαι μήτε φθέγξασθαί τι αὐτοὺς εὐσεβὲς δυνηθῆναι.
2 "εἷς" γὰρ ἔφησεν "ἐξ ὑμῶν εἰμι, καὶ δι' ὑμᾶς μόνους ζῆν ἐθέλω, ἵν' ὑμῖν πολλὰ χαρίζωμαι· ὑμέτεροι γὰρ οἱ θησαυροὶ πάντες εἰσί." καὶ δὴ καὶ τοῦτο εἶπεν ὅτι μάλιστα μὲν μεθ' ὑμῶν ζῆν, εἰ δὲ μή, ἀλλὰ μεθ' ὑμῶν γε ἀποθανεῖν εὔχομαι. οὔτε γὰρ ἄλλως δέδια τὸν θάνατον, καὶ ἐν πολέμῳ τελευτῆσαι βούλομαι· ἢ γὰρ ἐνταῦθα δεῖ τὸν ἄνδρα ἀποθνήσκειν ἢ μηδαμοῦ.
3 πρὸς δὲ τὴν σύγκλητον τῇ ὑστεραίᾳ ἄλλα τέ τινα διελέχθη, καὶ μετὰ τὸ ἐκ τοῦ βάθρου ἐξαναστῆναι καὶ πρὸς τῇ θύρᾳ γενέσθαι "ἀκούσατέ μου" εἶπε

"μέγα πρᾶγμα· ἵνα πᾶσα ἡ οἰκουμένη χαρῇ, πάντες
οἱ φυγάδες οἱ καὶ ἐφ' ὁτῳοῦν ἐγκλήματι καὶ ὁπωσ-
οῦν καταδεδικασμένοι κατελθέτωσαν." τὰς μὲν οὖν
νήσους οὕτω τῶν φυγάδων κενώσας, καὶ τοῖς κακί-
στοις τῶν καταδεδικασμένων ἄδειαν δεδωκώς, εἶτ' οὐ
πολλῷ ὕστερον ἀνεπλήρωσε, τῶν δὲ δὴ Καισαρείων 4
τῶν τε στρατιωτῶν τῶν μετὰ τοῦ Γέτα γενομένων
καὶ ἐς δύο μυριάδας παραχρῆμα ἀπέκτεινεν, ἄνδρας
ἁπλῶς καὶ γυναῖκας, ὥς πού τις καὶ ἔτυχεν ἐν τῷ
βασιλείῳ ὤν, ἐκ δὲ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἄλλους τε
καὶ τὸν Παπινιανόν. καὶ τῷ γε τὸν Παπινιανὸν φο- 2
νεύσαντι ἐπετίμησεν ὅτι ἀξίνῃ αὐτὸν καὶ οὐ ξίφει
διεχρήσατο. τὸν δὲ δὴ Κίλωνα τὸν τροφέα τὸν εὐ-
εργέτην, τὸν ἐπὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πεπολιαρχηκότα,
ὃν καὶ πατέρα πολλάκις ἐκεκλήκει, ἠβουλήθη μὲν
ἀποστερῆσαι τοῦ ζῆν· καὶ οἱ στρατιῶται οἱ πεμφθέν- 3
τες ἐπ' αὐτὸν τὰ μὲν ἀργυρώματα καὶ τὰ ἱμάτια τά
τε χρήματα καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ ἐκείνου διήρπασαν,
αὐτὸν δὲ ἀνήγαγον διὰ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ ὡς καὶ ἐς τὸ
παλάτιον κομιοῦντες, κλάπας τε ὑποδεδεμένον, ἐν
βαλανείῳ γὰρ ὢν ἔτυχε, καὶ χιτωνίσκον ἐνδεδυμέ-
νον, ὡς καὶ ἐκεῖ που καταχρησόμενοι. καὶ τήν τε 4
ἐσθῆτα αὐτοῦ περιέρρηξαν καὶ τὸ πρόσωπον ᾐκίσαν-
το, ὥστε καὶ τὸν δῆμον καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς
ἀστικοὺς ὑποθορυβῆσαι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸν Ἀν-
τωνῖνον καὶ αἰδεσθέντα αὐτοὺς καὶ φοβηθέντα ἀπαν-
τῆσαί σφισι, καὶ τῇ χλαμύδι, τὴν γὰρ στρατιωτικὴν
ἐσθῆτα εἶχε, περιβαλόντα αὐτὸν εἰπεῖν "μήτε τὸν
πατέρα ὑβρίζετε μήτε τὸν τροφέα παίετε." ὁ δὲ δὴ 5
χιλίαρχος ὁ κελευσθεὶς αὐτὸν φονεῦσαι καὶ οἱ στρα-
τιῶται οἱ συμπεμφθέντες αὐτῷ ἀνῃρέθησαν, λόγῳ

μὲν ὡς ἐπιβουλεύσαντες αὐτῷ, τὸ δ' ἀληθὲς ὅτι μὴ κατέσφαξαν αὐτόν.

5 ὅτι τὸν Κίλωνα τοσοῦτον ἠγάπα ὁ Ἀντωνῖνος ὥστε εἰπεῖν ὅτι οἱ τούτῳ ἐπιβεβουλευκότες ἐμοὶ ἐπιβεβουλεύκασιν. ἐφ' ᾧ δὴ ἐπαινούμενος ὑπὸ τῶν προσεστηκότων ἔφη "ἐμὲ μήθ' Ἡρακλέα μήτ' ἄλλον θεόν τινα ἐπικαλεῖτε," οὐχ ὅτι οὐκ ἐβούλετο θεὸς ὀνομάζεσθαι, ἀλλ' ὅτι οὐδὲν ἄξιον θεοῦ πράττειν
2 ἤθελεν. ἔμπληκτος γὰρ φύσει πρὸς πάντα τὰ πράγματα ὢν καὶ ἐτίμα τινὰς μεγάλως καὶ ἠτίμαζεν ἐξαίφνης ἀλογώτατα, ἔσωζέ τε οὓς ἥκιστα ἐχρῆν, καὶ ἐκόλαζεν οὓς οὐκ ἄν τις προσεδόκησεν. V p. 742.

3 ὅτι τὸν Ἄσπρον τὸν Ἰούλιον οὐδ' ἄλλως εὐκαταφρόνητον καὶ διὰ παιδείαν καὶ διὰ φρόνημα ὄντα ἐξάρας ὁμοίως καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐν πολλαῖς τοσαύταις ῥάβδοις ὁμοῦ ἐμπομπεύσαντα, προεπηλάκισε παραχρῆμα δεινῶς καὶ ἐς τὴν πατρίδα μεθ' ὕβρεως καὶ μετὰ δέους ἰσχυροῦ ἀπέπεμψεν. ib.

4 ὅτι καὶ τὸν Λαῖτον ἠτιμάκει ἂν ἢ καὶ ἀπεκτόνει, εἰ μὴ κακῶς ἐνόσει· καὶ τὴν ἀρρωστίαν αὐτοῦ ἀσεβῆ παρὰ τοῖς στρατιώταις ὠνόμασεν, ὅτι μὴ καὶ περὶ ἐκεῖνον ἀσεβῆσαι αὐτῷ ἐπέτρεψεν. ib.

5 ὅτι καὶ Θρασέαν Πρίσκον, ἄνδρα οὐδενὸς οὔτε γένει οὔτε φρονήσει δεύτερον, κατεχρήσατο. ib.

ὅτι καὶ ἄλλους πολλοὺς καὶ φίλους τὸ πρότερον ὄντας ἀπέκτεινεν. ib.

6 πάντας δ' οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω, ὅσους τῶν ἐπιφανῶν οὐδεμιᾷ δίκῃ ἀπέκτεινεν. ὁ μὲν γὰρ Δίων, ἅτε γνωριμωτάτων κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς τῶν πεφονευμένων ὄντων, καὶ ἐξ ὀνόματος αὐτῶν ποιεῖται κατάλογον· ἐμοὶ δ' εἰπεῖν ἐξαρκεῖ ὅτι πάντας ὁμοίως οὓς ἤθελε κατεχειρίζετο, ὅστ' αἴτιος

ὥστε καὶ οὐκί, καὶ ὅτι τὴν Ῥώμην ἠκρωτηρίασεν, ἀγαθῶν ἀνδρῶν στερήσας αὐτήν. ἐκ δὲ τῶν φόνων ἐς 2
τὰς παιδιὰς ἀποκλίνων οὐδὲν ἧττον καὶ ἐν ταύταις ἐφόνα. ἐλέφαντα μὲν γὰρ καὶ ῥινοκέρωτα καὶ τίγριν καὶ ἱππότιγριν ἐν οὐδενὶ λόγῳ θείη ἄν τις φονευομένους ἐν τῷ θεάτρῳ· ὁ δὲ καὶ μονομάχων ἀνδρῶν ὅτι πλείστων ἔχαιρεν αἵμασι, καὶ ἕνα γε αὐτῶν Βάτωνα τρισὶν ἐφεξῆς ἀνδράσιν ὁπλομαχῆσαι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀναγκάσας, ἔπειτα ἀποθανόντα ὑπὸ τοῦ τελευταίου περιφανεῖ ταφῇ ἐτίμησε.

περὶ δὲ τὸν Ἀλέξανδρον οὕτω τι ἐπτόητο ὥστε 7
καὶ ὅπλοις τισὶ καὶ ποτηρίοις ὡς καὶ ἐκείνου γεγονόσι χρῆσθαι, καὶ προσέτι καὶ εἰκόνας αὐτοῦ πολλὰς καὶ ἐν τοῖς στρατοπέδοις καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ στῆσαι, φάλαγγά τέ τινα ἐκ μόνων τῶν Μακεδόνων ἐς μυρίους καὶ ἑξακισχιλίους συντάξαι, καὶ αὐτὴν Ἀλεξάνδρου τε ἐπονομάσαι καὶ τοῖς ὅπλοις οἷς ποτε ἐπ'
ἐκείνου ἐκέχρηντο ὁπλίσαι· ταῦτα δ' ἦν κράνος ὠμο- 2
βόειον, θώραξ λινοῦς τρίμιτος, ἀσπὶς χαλκῆ, δόρυ μακρόν, αἰχμὴ βραχεῖα, κρηπῖδες, ξίφος. καὶ οὐδὲ ταῦτα μέντοι αὐτῷ ἐξήρκεσεν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν ἐκεῖνον ἑῷον Αὔγουστον ἐπεκαλεῖτο, καί ποτε καὶ τῇ βουλῇ ἔγραψεν ὅτι ἐς τὸ σῶμα αὖθις τὸ τοῦ Αὐγούστου ἐσῆλθεν, ἵνα, ἐπειδὴ ὀλίγον τότε χρόνον ἐβίω,
πλείονα αὖθις δι' ἐκείνου ζήσῃ. καὶ δὴ καὶ τοὺς 3
φιλοσόφους τοὺς Ἀριστοτελείους ὠνομασμένους τά τε ἄλλα δεινῶς ἐμίσει, ὥστε καὶ τὰ βιβλία αὐτοῦ κατακαῦσαι ἐθελῆσαι, καὶ τὰ συσσίτια ἃ ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ εἶχον, τάς τε λοιπὰς ὠφελείας ὅσας ἐκαρποῦντο, ἀφείλετο, ἐγκαλέσας σφίσιν ὅτι συναίτιος τῷ Ἀλεξάνδρῳ τοῦ θανάτου Ἀριστοτέλης γεγονέναι ἔδο-
ξε. ταῦτα μὲν οὕτως ἐποίησε, καὶ νὴ Δία καὶ ἐλέ- 4

φαντας πολλοὺς συμπεριήγετο, ὅπως καὶ ἐν τούτῳ
τὸν Ἀλέξανδρον, μᾶλλον δὲ τὸν Διόνυσον μιμεῖσθαι
8 δόξῃ. οὕτω δ' οὖν διὰ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τοὺς
Μακεδόνας ἐφίλει, ὥστε ποτὲ χιλίαρχον Μακεδόνα
ἐπαινέσας ὅτι κούφως ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνεπήδησεν,
ἐπύθετο αὐτοῦ τὸ μὲν πρῶτον "πόθεν εἶ;" ἔπειτα
μαθὼν ὅτι Μακεδὼν εἴη, ἐπανήρετο "τίς δὲ ὀνομά-
2 ζῃ;" καὶ μετὰ τοῦτο ἀκούσας ὅτι Ἀντίγονος, προσε-
πανήρετο "τίς δέ σου ὁ πατὴρ ἐκαλεῖτο;" ὡς δὲ καὶ
οὗτος Φίλιππος ὢν εὑρέθη, "πάντ' ἔχω", φησίν "ὅσα
ἤθελον," καὶ εὐθύς τε αὐτὸν ταῖς λοιπαῖς στρατείαις
ἐσέμνυνε, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐς τοὺς βουλευτὰς τοὺς
3 ἐστρατηγηκότας κατέταξεν. ἕτερον δέ τινα τῇ μὲν
Μακεδονίᾳ μηδὲν προσήκοντα, πολλὰ δὲ καὶ δεινὰ
δεδρακότα καὶ διὰ τοῦτο παρ' αὐτοῦ ἐξ ἐκκλήτου
δίκης κρινόμενον, ἐπειδὴ Ἀλέξανδρός τε ἐκαλεῖτο καὶ
ὁ κατηγορῶν αὐτοῦ ῥήτωρ συνεχῶς ἔλεγεν "ὁ μιαι-
φόνος Ἀλέξανδρος, ὁ θεοῖς ἐχθρὸς Ἀλέξανδρος," ὠρ-
γίσθη τε ὡς καὶ αὐτὸς κακῶς ἀκούων, καὶ ἔφη "εἰ
μὴ ἀρκέσει σοι ὁ Ἀλέξανδρος, ἀπολέλυσαι."

9 οὗτος οὖν ὁ φιλαλεξανδρότατος Ἀντωνῖνος ἐς
μὲν τοὺς στρατιώτας, οὓς πάνυ πολλοὺς ἀμφ' αὑτὸν
εἶχε, προφάσεις ἐκ προφάσεων καὶ πολέμους ἐκ πο-
λέμων σκηπτόμενος, φιλαναλωτὴς ἦν, τοὺς δὲ λοιποὺς
πάντας ἀνθρώπους ἔργον εἶχε περιδύειν, ἀποσυλᾶν,
2 ἐκτρύχειν, οὐχ ἥκιστα τοὺς συγκλητικούς. χωρὶς γὰρ

9, 1, 1. οὓς — 4, σκηπτόμενος inserta ex V p. 745, ubi ὅτι δεινότατόν που καὶ τοῦτο ἔσχεν, ὅτι μὴ μόνον ἐς τοὺς στρατιώτας φιλαναλωτὴς ἀλλὰ καὶ ἐς τἆλλα πάντα καὶ ἥκιστα αὐτῷ ἦν, ἐφ' ἓν τοῦτο μόνον τὸ τοὺς ἀνθρώπους πάντας περιδύειν.

9, 2, 1. χωρὶς — 5, 6, ἀπάντων inserta ex V p. 745.

τῶν στεφάνων τῶν χρυσῶν οὓς ὡς καὶ πολεμίους
τινὰς ἀεὶ νικῶν πολλάκις, ᾔτει, λέγω δὲ οὐκ αὐτὸ
τοῦτο τὸ τῶν στεφάνων ποίημα· πόσον γὰρ τοῦτό γέ
ἐστιν; ἀλλὰ τὸ τῶν χρημάτων πλῆθος τῶν ἐπ' ὀνό-
ματι αὐτοῦ διδομένων, οἷς στεφανοῦν αἱ πόλεις τοὺς
αὐτοκράτορας εἰώθασι, τῶν τε ἐπιτηδείων ἃ πολλὰ 3
καὶ πανταχόθεν τὰ μὲν προῖκα τὰ δὲ καὶ προσανα-
λίσκοντες ἐσεπρασσόμεθα, ἃ πάντα ἐκεῖνος τοῖς στρα-
τιώταις ἐχαρίζετο ἢ καὶ ἐκαπήλευε, καὶ τῶν δώρων
ἃ καὶ παρὰ τῶν ἰδιωτῶν τῶν πλουσίων καὶ παρὰ τῶν
δήμων προσῄτει, τῶν τε τελῶν τῶν τε ἄλλων ἃ καινὰ 4
προσκατέδειξε, καὶ τοῦ τῆς δεκάτης ἣν ἀντὶ τῆς εἰ-
κοστῆς ὑπέρ τε τῶν ἀπελευθερουμένων καὶ ὑπὲρ
τῶν καταλειπομένων τισὶ κλήρων καὶ δωρεᾶς ἐποίησε
πάσης, τάς τε διαδοχὰς καὶ τὰς ἀτελείας τὰς ἐπὶ τού-
τοις τὰς δεδομένας τοῖς πάνυ προσήκουσι τῶν τελευ- 5
τώντων καταλύσας, οὗ ἕνεκα καὶ Ῥωμαίους πάντας
τοὺς ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ, λόγῳ μὲν τιμῶν, ἔργῳ δὲ
ὅπως πλείω αὐτῷ καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου προσίῃ διὰ τὸ
τοὺς ξένους τὰ πολλὰ αὐτῶν μὴ συντελεῖν, ἀπέδει-
ξεν, — ἔξω δὴ τούτων ἁπάντων καὶ οἰκίας αὐτῷ
παντοδαπάς, ἐπειδὴ τῆς Ῥώμης ἐξώρμησε, καὶ κατα- 6
λύσεις πολυτελεῖς ἐν μέσαις ταῖς ὁδοῖς καὶ ταῖς βρα-
χυτάταις οἰκείοις δαπανήμασι κατασκευάζειν ἠναγκα-
ζόμεθα, ἐν αἷς οὐχ ὅσον οὐκ ἐνῴκησέ ποτε, ἀλλ' οὐδὲ
ὄψεσθαι αὐτῶν τινα ἔμελλε. προσέτι καὶ θέατρα 7
κυνηγετικὰ καὶ ἱπποδρόμους πανταχοῦ, ὅπουπερ καὶ
ἐχείμασεν ἢ καὶ χειμάσειν ἤλπισε, κατεσκευάσαμεν,
μηδὲν παρ' αὐτοῦ λαβόντες. καὶ αὐτίκα πάντα κα-
τεσκάφη· οὕτω πως διὰ τοῦτο μόνον ἐγένετο, ἵν'
ἡμεῖς ἐπιτριβῶμεν.

αὐτὸς δὲ τὰ χρήματα ἔς τε τοὺς στρατιώτας, ὡς 10

ἔφαμεν, καὶ ἐς θηρία ἵππους τε ἐδαπάνα· πάμπολλα γάρ τοι καὶ θηρία καὶ βοτά, τὰ μὲν πλεῖστα παρ' ἡμῶν καὶ ἀνάγκῃ λαμβάνων, ἤδη δέ τινα καὶ ὠνούμενος, ἀπεκτίννυε, καί ποτε ἑκατὸν ὗς ἅμα αὐτο-
2 χειρίᾳ ἔσφαξεν. ἡρματηλάτει τε τῇ οὐενετίῳ στολῇ χρώμενος. ἦν γὰρ ἐς πάντα καὶ θερμότατος καὶ κουφότατος, πρὸς δὲ τούτοις εἶχε καὶ τὸ πανοῦργον τῆς μητρὸς καὶ τῶν Σύρων, ὅθεν ἐκείνη ἦν. ἀγωνοθέτην δὲ ἢ τῶν ἐξελευθέρων τινὰ ἢ τῶν ἄλλων τῶν πλουσίων ἐκάθιζεν, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ ἀναλίσκηται· προσεκύνει τε αὐτοὺς κάτωθεν τῇ μάστιγι, καὶ χρυ-
3 σοῦς ὥσπερ τις τῶν ταπεινοτάτων ᾔτει. καὶ ἔλεγε κατὰ τὸν ἥλιον τῇ ἁρματηλασίᾳ χρῆσθαι, καὶ ἐσεμνύνετο ἐπ' αὐτῇ. οὕτω δὲ παρὰ πάντα τὸν τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ χρόνον πᾶσα ἡ γῆ ἡ ὑπακούουσα αὐτῷ ἐπορθήθη ὥστε τοὺς Ῥωμαίους ποτὲ ἐν ἱπποδρομίᾳ ἄλλα τε συμβοῆσαι καὶ ὅτι τοὺς ζῶντας ἀπολοῦμεν,
4 ἵνα τοὺς τεθνεῶτας θάψωμεν. καὶ γὰρ ἔλεγε πολλάκις ὅτι οὐδένα ἀνθρώπων πλὴν ἐμοῦ ἀργύριον ἔχειν δεῖ, ἵν' αὐτὸ τοῖς στρατιώταις χαρίζωμαι. καί ποτε τῆς Ἰουλίας ἐπιτιμώσης αὐτῷ ὅτι πολλὰ ἐς αὐτοὺς ἀνήλισκε, καὶ εἰπούσης ὅτι οὐκέθ' ἡμῖν οὔτε δίκαιος οὔτ' ἄδικος πόρος ὑπολείπεται, ἀπεκρίνατο, τὸ ξίφος δείξας, ὅτι θάρσει, μῆτερ· ἕως γὰρ ἂν τοῦτ' ἔχωμεν, οὐδὲν ἡμᾶς ἐπιλείψει χρήματα.

11 καὶ μέντοι καὶ τοῖς κολακεύουσιν αὐτὸν καὶ κτή-

10, 2, 1. ἦν γὰρ] ὅτι τρισὶν ἔθνεσιν ὁ Ἀντωνῖνος προσήκων ἦν καὶ τῶν μὲν ἀγαθῶν αὐτῶν οὐδὲν τὸ παράπαν τὰ δὲ κακὰ πάντα συλλαβὼν ἐκτήσατο, τῆς μὲν Γαλατίας τὸ κοῦφον καὶ τὸ δειλὸν καὶ τὸ θρασύ, τῆς Ἀφρικῆς τὸ τραχὺ καὶ ἄγριον, τῆς Συρίας, ὅθεν πρὸς μητρὸς ἦν, τὸ πανοῦργον. V p. 742.

10, 3, 6. ἀπολοῦμεν] ἀπεμπολοῦμεν M. Planud. p. 555.

ματα καὶ χρήματα ἀπένεμεν. Ἰουνίῳ γοῦν Παυλίνῳ πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας ἐχαρίσατο, ὅτι καὶ ἄκων διασιλλῶσαί τι αὐτὸν σκωπτόλης ὢν προήχθη· ἔφη γὰρ αὐτὸν ὀργιζομένῳ Πανὶ ἐοικέναι, ἐπεὶ πρὸς τὸ θυμοειδέστερόν πως ἑαυτὸν ἐσχημάτιζεν. οὐδὲν γὰρ 2
τῶν καλῶν ἐλογίζετο· οὐδὲ γὰρ ἔμαθέ τι αὐτῶν, ὡς καὶ αὐτὸς ὡμολόγει, διόπερ καὶ ἐν ὀλιγωρίᾳ ἡμᾶς τούς τι παιδείας ἐχόμενον εἰδότας ἐποιεῖτο. ὁ μὲν γὰρ Σεουῆρος καὶ πάνυ πᾶσι τοῖς ἐς ἀρετὴν τείνουσι καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν ἤσκησεν αὐτόν, ὥστε καὶ αὐτοκράτορα ἤδη ὄντα καὶ διδασκά- 3
λοις συνεῖναι καὶ τὸ πολὺ τῆς ἡμέρας φιλοσοφεῖν· ἐξηραλοίφει τε, καὶ ἵππευε καὶ ἐς πεντήκοντα καὶ ἑπτακοσίους σταδίους, καὶ προσέτι καὶ νήχεσθαι καὶ ἐν κλύδωνι ἠσκεῖτο. ὁ δὲ ἐκ μὲν τούτων τρόπον τινὰ ἐρρώσθη, τῆς δὲ δὴ παιδεύσεως ὡς οὐδὲ τοὔνομα αὐτῆς πώποτε ἀκηκοὼς ἐπελάθετο. οὐ μέντοι 4
καὶ κακορρήμων ἢ κακογνώμων ἦν, ἀλλὰ καὶ συνίει τὰ πολλὰ ὀξύτατα καὶ ἔφραζεν ἑτοιμότατα· τῇ τε γὰρ ἐξουσίᾳ καὶ τῇ προπετείᾳ, τῷ πάνθ' ὁμοίως τὰ ἐπελθόντα οἱ ἀπερισκέπτως ἐκλαλεῖν καὶ τῷ μηδὲν αὐτῶν ἐκφαίνειν αἰσχύνεσθαι, καὶ ἐπιτυχίᾳ τινὶ πολλάκις περιέπιπτε.

ὅτι ὁ αὐτὸς αὐτογνωμονῶν πολλὰ ἐσφάλη· πάντα 5
τε γὰρ οὐχ ὅτι εἰδέναι ἀλλὰ καὶ μόνος εἰδέναι ἤθελε, καὶ πάντα οὐχ ὅτι δύνασθαι ἀλλὰ καὶ μόνος δύνασθαι ἠβούλετο, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε τινὶ συμβούλῳ ἐχρῆτο καὶ τοῖς χρηστόν τι εἰδόσιν ἐφθόνει. ἐφίλησε μὲν γὰρ οὐδένα πώποτε, ἐμίσησε δὲ πάντας τοὺς προφέροντας ἔν τινι, μάλιστα δὲ οὓς μάλιστα ἀγαπᾶν προσεποιεῖτο· καὶ αὐτῶν συχνοὺς καὶ διέ- 6
φθειρε τρόπον τινά. ἐφόνευσε μὲν γὰρ καὶ ἐκ τοῦ

φανεροῦ πολλούς· ἤδη δὲ καὶ πέμπων τινὰς ἐς ἔθνη
7 μὴ ἐπιτήδειά σφισιν, ἀλλ' ἐναντίαν τῇ τοῦ σώματος
αὐτῶν καταστάσει τὴν τοῦ ἀέρος ἀκρασίαν ἔχοντα,
οὕτως αὐτοὺς ὡς καὶ πάνυ τιμῶν ὑπεξῄρει, τοὺς μὲν
καύμασι τοὺς δὲ ψύχεσιν ἀκράτοις, οἷς οὐκ ἔχαιρεν,
ἐκδιδούς. εἰ δ' οὖν καὶ ἐφείδετό τινων μὴ ἀπο-
κτεῖναί σφας, ἀλλ' ἐπίεζέ γε αὐτοὺς ὥστε καὶ κηλι-
δοῦσθαι. V p. 746.
12 τὸ μὲν οὖν σύμπαν τοιοῦτος ἦν· ἐν δὲ τοῖς πο-
λέμοις ὁποῖος, ἐροῦμεν. ἠπατηκὼς γὰρ τὸν βασιλέα
τῶν Ὀσροηνῶν Αὔγαρον ὡς δὴ παρὰ φίλον αὐτὸν
ἥκειν, ἔπειτα συλλαβὼν ἔδησε, καὶ τὴν Ὀσροηνὴν
οὕτως ἀβασίλευτον οὖσαν λοιπὸν ἐχειρώσατο. τὸν δὲ
τῶν Ἀρμενίων βασιλέα διαφερόμενον μετὰ τῶν ἰδίων
παίδων ἐκάλεσε μὲν φιλικοῖς γράμμασιν ὡς δὴ εἰρη-
νεύσων αὐτούς, ἔδρασε δὲ καὶ περὶ τούτους ἃ καὶ
2 περὶ τὸν Αὔγαρον. οὐ μὴν καὶ οἱ Ἀρμένιοι προσ-
εχώρησαν αὐτῷ, ἀλλ' ἐς ὅπλα ἐχώρησαν, καὶ οὐ-
κέτ' οὐδεὶς αὐτῶν τὸ παράπαν οὐδὲν ἐπίστευσεν,
ὥστε καὶ ἔργῳ αὐτὸν ἐκμαθεῖν ὅσον αὐτοκράτορι ζη-
3 μίωμά ἐστι τό τι ἀπατηλὸν πρὸς φίλους πρᾶξαι. οὐκ

12, 1, 2. ὅτι Ἄγβαρος ὁ τῶν Ὀσροηνῶν βασιλεὺς ἐπειδὴ ἅπαξ ἐγκρατὴς τῶν ὁμοφύλων ἐγένετο, οὐδὲν ὅ,τι τῶν δεινοτάτων τοὺς προέχοντας αὐτῶν οὐκ ἐξειργάσατο. λόγῳ μὲν ἐς τὰ τῶν Ῥωμαίων ἔθη μεθίστασθαι ἠνάγκαζεν, ἔργῳ δὲ τῆς κατ' αὐτῶν ἐξουσίας ἀπλήστως ἐνεφορεῖτο. V

12, 3, 1. ὅτι ὁ αὐτὸς μέγιστον ἐ[μεγαλο]φρόνει ὅτι τοῦ Οὐολογαίσου τοῦ τῶν Πάρθων βασιλέως τελευτήσαντος οἱ παῖδες περὶ τῆς βασιλείας ἐμάχοντο, ὡς ἐξ ἰδίας παρασκευῆς τὸ κατὰ τύχην συμβὰν γεγονὸς προσποιούμενος. οὕτω που σφόδρα ἀεὶ καὶ τῷ ἔργῳ καὶ τῇ διχοστασίᾳ τῇ τῶν ἀδελφῶν καὶ τῇ τῶν ἀλλοτρίων ἀλληλοφονίᾳ ἔχαιρεν. V

ὤκνησε δὲ γράψαι πρὸς τὸ συνέδριον καὶ περὶ τῶν ἐν Πάρθοις βασιλευόντων, ἀδελφῶν τε ὄντων καὶ πρὸς ἀλλήλους στασιαζόντων, ὅτι ἡ τῶν ἀδελφῶν διαφορὰ μέγα τι κακὸν τὸ κοινὸν τῶν Πάρθων ἐργάσεται, ὥσπερ που τῶν βαρβαρικῶν πραγμάτων φθαρῆναι διὰ τοῦτο δυναμένων, τῶν δὲ Ῥωμαϊκῶν σεσωσμένων ἀλλ' οὐκ ἄρδην τρόπον τινὰ ἀνατετραμμένων, οὐ κατ' ἐκεῖνο μόνον ὅτι ἐπὶ μεγάλῳ τῶν 4
ἀνθρώπων κακῷ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα τῆς τοῦ ἀδελφοῦ σφαγῆς ὑποφόνια τοῖς στρατιώταις ἐδεδώκει, ἀλλ' ὅτι καὶ πάμπολλοι ἐσυκοφαντήθησαν, οὐχ ὅπως οἱ ἐπιστείλαντές τι ἢ δωροφορήσαντες αὐτῷ ἢ Καίσαρι ἔτι ὄντι ἢ καὶ αὐτοκράτορι γενομένῳ, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ οἷς μηδεπώποτε πρᾶγμα πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνει. καὶ εἴ γέ τις ἔγραψε τὸ ὄνομα τὸ τοῦ Γέτα 5
μόνον ἢ εἶπε μόνον, εὐθὺς ἀπώλετο. ὅθεν οὐδ' ἐν ταῖς κωμῳδίαις οἱ ποιηταὶ ἔτι αὐτῷ ἐχρῶντο· καὶ γὰρ καὶ αἱ οὐσίαι πάντων ὧν ἐν ταῖς διαθήκαις αὐτοῦ τὸ ὄνομα γεγραμμένον εὑρέθη ἐδημοσιώθησαν.

ὅτι πολλὰ καὶ ἀργυρολογίας ἕνεκα ἐποίει. V p. 746. 6

ὅτι καὶ μῖσος πρὸς τὸν τετελευτηκότα ἀδελφὸν ἐπεδείκνυτο καταλύσας τὴν τῶν γενεσίων αὐτοῦ τιμήν, καὶ τοῖς τὰς εἰκόνας αὐτοῦ βαστάσασι λίθοις ὠργίζετο, καὶ τὸ νόμισμα τὸ προφέρον αὐτὸν συνεχώνευσε. καὶ οὐδὲ ταῦτα ἀπέχρησεν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τότε μάλιστα ἀνοσιουργεῖν ἐπετήδευσε καὶ τοὺς ἄλλους μιαιφονεῖν ἠνάγκαζεν, ὥσπερ τινὰ ἐναγισμὸν ἐτήσιον τῷ ἀδελφῷ ποιούμενος. ib.

ἐν μέντοι ταῖς ἀναγκαίαις καὶ κατεπειγούσαις 13
στρατείαις λιτὸς ἦν καὶ ἀπέριττος, τὰ μὲν διακονικὰ ὑπηρετήματα καὶ πάνυ ἀκριβῶς ἐξ ἴσου τοῖς ἄλλοις διαπονούμενος, καὶ γὰρ συνεβάδιζε τοῖς στρατιώταις

19*

καὶ συνέτρεχε, μὴ λουτρῷ χρώμενος, μὴ τὴν ἐσθῆτα ἀλλάσσων, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἔργον συνεργαζόμενος καὶ
2 πᾶσαν τροφὴν τὴν αὐτὴν ἐκείνοις αἱρούμενος· καὶ πολλάκις καὶ πρὸς τοὺς προέχοντας τῶν πολεμίων πέμπων προεκαλεῖτο αὐτοὺς ἐς μονομαχίαν, τὰ δὲ δὴ στρατηγικά, ὧνπέρ που καὶ μάλιστα διαπεφυκέναι αὐτὸν ἐχρῆν, ἥκιστα καλῶς μεταχειριζόμενος, ὡς ἂν τῆς νίκης ἐν ἐκείνοις τοῖς ὑπηρετήμασιν ἀλλ' οὐκ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστήμῃ οὔσης.

3 ὅτι τοιαῦτα ἐπὶ τῷ ἐκείνου φόνῳ φρονῶν καὶ
a. C. 213 πράττων ἔχαιρε τῇ τῶν βαρβάρων ἀδελφῶν διχοστασίᾳ ὡς καὶ μέγα τι κακὸν ἐκ τούτου τῶν Πάρθων πεισομένων. οὐ μέντοι καὶ τὰ Κελτικὰ ἔθνη οὔθ' ἡδονὴν οὔτε σοφίας ἢ ἀνδρείας προσποίησίν τινα ἤνεγκεν, ἀλλὰ καὶ πάνυ καὶ ἀπατεῶνα καὶ εὐήθη καὶ δειλότατον αὐτὸν ἐξήλεγξεν ὄντα. V p. 749.

4 ὅτι ὁ Ἀντωνῖνος ἐς τοὺς Ἀλαμαννοὺς στρατεύσας διέταττεν, εἴ πού τι χωρίον ἐπιτήδειον πρὸς ἐνοίκησιν εἶδεν, "ἐνταῦθα φρούριον τειχισθήτω." καὶ ἐπωνυμίας γέ τινας τοῖς τόποις ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπωνόμαζε, τῶν ἐπιχωρίων μὴ ἀλλοιουμένων· οἱ μὲν γὰρ ἠγνόουν,
5 οἱ δὲ παίζειν αὐτὸν ἐδόκουν. ἐξ οὗ δὴ καταφρονήσας αὐτῶν οὐδὲ ἐκείνων ἀπέσχετο, ἀλλ' οἷς συμμαχήσων ἀφῖχθαι ἔλεγε, τούτους τὰ τῶν πολεμιωτάτων ἔδρασε· συνεκάλεσε γὰρ τὴν ἡλικίαν αὐτῶν ὡς καὶ μισθοφορήσουσαν, καὶ πᾶσαν ἀπὸ παραγγέλματος, αὐτὸς τὴν ἀσπίδα ἀναδείξας, ἐνεκυκλώσατο καὶ κατέκοψε, καὶ τοὺς λοιπούς, περιπέμψας ἱππέας, συνέλαβε. ib.

6 ὅτι ὁ Ἀντωνῖνος Πανδίονα, ἄνδρα πρότερον μὲν ἡνιόχων ὑπηρέτην γενόμενον, ἐν δὲ τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Ἀλαμαννοὺς ἁρματηλατοῦντα αὐτῷ καὶ κατὰ

τοῦτο καὶ ἑταῖρον ὄντα καὶ συστρατιώτην, ἐπῄνει τε ἐν τῇ γερουσίᾳ διὰ γραμμάτων ὡς καὶ ἐκ κινδύνου τινὸς ἐξαισίου ὑπ' αὐτοῦ σωθείς, οὐδ' ᾐσχύνθη πλείονα ἐκείνῳ χάριν ἢ τοῖς στρατιώταις, οὓς καὶ ἡμῶν ἀεὶ κρείττους . . ., ἔχων. V p. 749.

ὅτι τῶν ἐλλογιμωτάτων οὓς ἔσφαξεν ὁ Ἀντωνῖ- 7
νος ἀτάφους τινὰς ῥίπτεσθαι ἐκέλευσε. ib.

ὅτι τὸ τοῦ Σύλλου μνημεῖον ἀναζητήσας ἐπεσκεύασε, τῷ τε Μεσομήδει τῷ τοὺς κιθαρῳδικοὺς νόμους συγγράψαντι κενοτάφιον ἔχωσε, τῷ μὲν ὅτι καὶ κιθαρῳδεῖν ἐμάνθανεν, ἐκείνῳ δὲ ὅτι τὴν ὠμότητα αὐτοῦ ἐζήλου. ib.

ἐπολέμησε καὶ πρός τινας Κέννους, Κελτικὸν 14
ἔθνος· οὓς λέγεται μετὰ τοσούτου θυμοῦ προσπεσεῖν
τοῖς Ῥωμαίοις ὥστε καὶ τὰ βέλη, οἷς ὑπὸ τῶν Ὀσροη-
νῶν ἐτιτρώσκοντο, τοῖς στόμασιν ἐκ τῶν σαρκῶν
ἀποσπᾶν, ἵνα μὴ τὰς χεῖρας ἀπὸ τῶν σφαγῶν αὐτῶν
ἀποδιατρίβωσιν. οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὸ τῆς 2
ἥττης ὄνομα πολλῶν χρημάτων ἀποδόμενοι συνεχώ-
ρησαν αὐτῷ ἐς τὴν Γερμανίαν ἀποσωθῆναι. τούτων
γυναῖκες ἁλοῦσαι ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἐρωτήσαντος
αὐτὰς τοῦ Ἀντωνίνου πότερον πραθῆναι ἢ φονευθῆ-
ναι βούλονται, τοῦθ' εἵλοντο· ἔπειτ' ἀπεμποληθεῖ-
σαι πᾶσαι μὲν ἑαυτάς, εἰσὶ δ' αἳ καὶ τὰ τέκνα ἀπέ-
κτειναν.

ὅτι πολλοὶ καὶ τῶν παρ' αὐτῷ τῷ ὠκεανῷ περὶ 3

14, 2, 3. ὅτι τῶν Χάττων αἱ γυναῖκες καὶ τῶν Ἀλαμαννῶν οὐ μὴν ὅσαι γε καὶ ἑάλωσαν δουλοπρεπές τι ὑπέμειναν, ἀλλὰ πυθομένου τοῦ Ἀντωνίνου πότερόν ποτε πραθῆναι ἢ φονευθῆναι βούλονται, τοῦθ' εἵλοντο· ἔπειτα ἀπεμποληθεῖσαι πᾶσαι μὲν αὑταὶ ἑαυτάς, εἰσὶ δὲ αἳ καὶ τὰ παιδία ἀπέκτειναν. V p. 749.

14, 3, 1. ὅτι — 4, 2, παρεῖχεν inserta ex V p. 750.

τὰς τοῦ Ἄλβιδος ἐκβολὰς οἰκούντων ἐπρεσβεύσαντο
πρὸς αὐτὸν φιλίαν αἰτοῦντες, ἵνα χρήματα λάβωσιν.
ἐπειδὴ γὰρ οὕτως ἐπεπράχει, συχνοὶ αὐτῷ ἐπέθεντο
πολεμήσειν ἀπειλοῦντες, οἷς πᾶσι συνέθετο. καὶ γὰρ
εἰ παρὰ γνώμην αὐτοῖς ἐλέγετο, ἀλλ' ὁρῶντες τοὺς
χρυσοῦς ἐδουλοῦντο· ἀληθεῖς γὰρ τοὺς χρυσοῦς αὐ-
4 τοῖς ἐδωρεῖτο. τοῖς δὲ δὴ Ῥωμαίοις κίβδηλον καὶ τὸ
ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον παρεῖχεν· τὸ μὲν γὰρ ἐκ
μολίβδου καταργυρούμενον, τὸ δὲ ἐκ χαλκοῦ κατα-
χρυσούμενον ἐσκευάζετο.

15 ὅτι ὁ αὐτὸς τὰ μὲν ἄντικρυς ὡς καὶ καλὰ καὶ
ἐπαίνου ἄξια, καὶ τὰ αἴσχιστα, ἐφανέρου, τὰ δὲ καὶ
ἄκων δι' αὐτῶν ὧν ἀντικατεσκεύαζεν ἐξέφαινεν,
ὥσπερ που καὶ περὶ τῶν χρημάτων. V p. 750.

2 ὅτι πᾶσαν τὴν γῆν πᾶσαν δὲ τὴν θάλασσαν ἐπόρ-
θησεν ὁ Ἀντωνῖνος, καὶ οὐδὲν ὅ,τι τῶν ἁπάντων
ἀκάκωτον κατέλιπεν. ib.

ὅτι τὸν Ἀντωνῖνον ἔκφρονα καὶ παραπλῆγα αἱ
τῶν πολεμίων ἐπῳδαὶ ἐπεποιήκεσαν· ἀκούοντες γάρ
τινες τῶν Ἀλαμαννῶν ἔφασαν ὅτι μαγγανείαις τισὶν
3 ἐπ' ἐκπλήξει τῶν φρενῶν αὐτοῦ κέχρηνται. ἐνόσει
μὲν γὰρ καὶ τῷ σώματι τὰ μὲν ἐμφανέσι τὰ δὲ καὶ
ἀρρήτοις ἀρρωστήμασιν, ἐνόσει δὲ καὶ τῇ ψυχῇ πι-
κροῖς τισι φαντάσμασι, καὶ πολλάκις γε καὶ ἐλαύνε-
σθαι ὑπό τε τοῦ πατρὸς ὑπό τε τοῦ ἀδελφοῦ ξιφη-
4 ρῶν ἐδόκει. καὶ διὰ ταῦτα ἐψυχαγώγησε μέν, ὅπως
τινὰ ἄκεσιν αὐτῶν λάβῃ, ἄλλας τέ τινας καὶ τὴν τοῦ
πατρὸς τοῦ τε Κομμόδου ψυχήν, εἶπε δ' οὐδεὶς οὐ-
δὲν αὐτῷ πλὴν τοῦ Κομμόδου· τῷ γὰρ Σεουήρῳ καὶ

15, 2, 3. ὅτι — 6, κέχρηνται inserta ex V p. 750, qui etiam in sequentibus usque ad 16, 3, 7, tanquam integrior Xiphilino pro illo receptus est.

ὁ Γέτας, ὥς φασι, καὶ ἄκλητος ἐφέσπετο. οὐ μὴν
οὐδὲ ἐκεῖνος ἐξέφηνεν ὠφελῆσαι αὐτόν, ἀλλὰ καὶ
πᾶν τοὐναντίον, ὥστε καὶ προσεκφοβῆσαι· ἔφη γὰρ 5
ταῦτα, "βαῖνε δίκης ἄσσον, θεοῦ δίκης αἰτοῦσι
Σεουήρῳ," εἶθ' ἕτερόν τι, καὶ ἐπὶ τελευτῆς "κρυ-
φίοισι τόποισιν ἔχων δυσαλθέα νοῦσον." ἐπὶ μὲν δὴ
τούτοις δημοσιευθεῖσι πολλοὶ ἐπηρεάσθησαν· ἐκείνῳ a. C.
δὲ οὐδεὶς οὐδὲ τῶν θεῶν οὐδὲν οὔτε ἐς τὴν τοῦ σώ- 215
ματος οὔτε ἐς τὴν τῆς ψυχῆς ἴασιν φέρον, καίτοι
πάντας τοὺς ἐπιφανεστάτους θεραπεύσαντι, ἔχρησεν.
ἀφ' οὗπερ ἐναργέστατα διεδείχθη ὅτι μήτε τοῖς ἀνα- 6
θήμασι μήτε ταῖς θυσίαις ἀλλὰ τοῖς βουλήμασι καὶ
ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ προσεῖχον. οὔτε γὰρ ὁ Ἀπόλ-
λων ὁ Γράννος οὔθ' ὁ Ἀσκληπιὸς οὔθ' ὁ Σάραπις
καίπερ πολλὰ ἱκετεύσαντι αὐτῷ πολλὰ δὲ καὶ προσ-
καρτερήσαντι ὠφέλησεν. ἔπεμψε γὰρ αὐτοῖς καὶ ἀπο- 7
δημῶν καὶ εὐχὰς καὶ θυσίας καὶ ἀναθήματα, καὶ
πολλοὶ καθ' ἑκάστην οἱ τοιοῦτό τι φέροντες διέθεον·
ἦλθε δὲ καὶ αὐτὸς ὡς καὶ τῇ παρουσίᾳ τι ἰσχύσων,
καὶ ἔπραξε πάνθ' ὅσα οἱ θρησκεύοντές τι ποιοῦσιν,
ἔτυχε δ' οὐδενὸς τῶν ἐς ὑγίειαν τεινόντων.

ὅτι λέγων εὐσεβέστατος πάντων ἀνθρώπων εἶναι 16
περιττότητι μιαιφονίας ἐχρήσατο, τῶν ἀειπαρθένων
τέσσαρας ἀποκτείνας, ὧν μίαν αὐτός, ὅτε γε καὶ
ἐδύνατο, ᾐσχύγκει· ὕστερον γὰρ ἐξησθένησε πᾶσα
αὐτῷ ἡ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἰσχύς. ἀφ' οὗπερ καὶ 2
ἕτερόν τινα τρόπον αἰσχρουργεῖν ἐλέγετο, καὶ ἀπ'
αὐτοῦ καὶ ἕτεροι τῶν ὁμοιοτρόπων, οἳ οὐχ ὅτι ὡμο-
λόγουν τοιοῦτό τι ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς σωτη-
ρίας δὴ τῆς ἐκείνου πράττειν ταῦτα ἔφασκον. ἡ δὲ
δὴ κόρη αὕτη, περὶ ἧς λέγω, Κλωδία Λαῖτα ὠνομά-
ζετο· ἥτις καὶ μέγα βοῶσα "οἶδεν αὐτὸς Ἀντωνῖνος 3

ὅτι παρθένος εἰμί, οἶδεν αὐτὸς ὅτι καθαρεύω" ζῶσα κατωρύγη. καὶ συνεκοινώνησαν αὐτῇ καὶ ἕτεραι τρεῖς τῆς καταδίκης, ὧν αἱ μὲν δύο, Αὐρηλία τε Σεουῆρα καὶ Πομπωνία Ῥουφῖνα, ὁμοίως ἀπέθανον, Κανουτία δὲ Κρησκεντῖνα ἑαυτὴν ἄνωθεν ἀπὸ τῆς οἰκίας ἔρριψεν.

4 ὅτι καὶ περὶ τῶν μοιχευόντων τὸ αὐτὸ ἐποίει· μοιχικώτατος γὰρ ἀνδρῶν, ἐς ὅσον γε καὶ ἠδυνήθη, γενόμενος τοὺς ἄλλους τοιαύτην αἰτίαν ἔχοντας καὶ ἤχθαιρε καὶ ἐφόνευε παρὰ τὰ νενομισμένα. καὶ πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἀχθόμενος τιμᾶν τινας αὐτῶν ἀποθανόντας ἐπλάττετο. V p. 754.

5 ὅτι νεανίσκος τις ἱππεὺς νόμισμα τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐς πορνεῖον ἐσήνεγκεν ἔδειξαν· ἐφ' ᾧ δὴ τότε μὲν ὡς καὶ θανατωθησόμενος ἐδέθη, ὕστερον δὲ τελευτῆσαι φθάσαντος αὐτοῦ ἀπελύθη. V p. 753.

6 ὅτι ἐς τὴν Θρᾴκην ἀφίκετο ὁ Ἀντωνῖνος μηδὲν ἔτι τῆς Δακίας φροντίσας, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον οὐκ ἀκινδύνως διαβαλὼν τόν τε Ἀχιλλέα καὶ ἐναγίσμασι καὶ περιδρομαῖς ἐνοπλίοις καὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν ἐτίμησε, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐκείνοις τε, ὡς καὶ μέγα τι κατωρθωκόσι καὶ τὸ Ἴλιον ὡς ἀληθῶς αὐτὸ τὸ ἀρχαῖον ᾑρηκόσι, χρήματα ἔδωκε, καὶ αὐτὸν τὸν Ἀχιλλέα χαλκοῦν ἔστησεν. V p. 754.

17 ἐδίκαζε μὲν οὖν ἤ τι ἢ οὐδέν, τὸ δὲ δὴ πλεῖστον τοῖς τε ἄλλοις καὶ τῇ φιλοπραγμοσύνῃ ἐσχόλαζε. πάντα γὰρ δή οἱ πανταχόθεν καὶ τὰ βραχύτατα ἀνηγγέλλετο· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς ὠτακουστοῦντάς τε καὶ διοπτεύοντας αὐτὰ προσέτα-
2 ξεν ὑπὸ μηδενὸς πλὴν ὑφ' ἑαυτοῦ κολάζεσθαι. καὶ ἐγίνετο κατὰ τοῦτο οὐδὲν χρηστόν, ἀλλ' ἐτυράννησαν ἡμῶν καὶ ἐκεῖνοι. καὶ ὅ γε μάλιστα καὶ ἀσχημονέ-

*στατον καὶ τῆς γερουσίας καὶ τοῦ δήμου Ῥωμαίων
ἐγένετο, καὶ εὐνοῦχος ἡμῶν, τὸ γένος Ἴβηρ, τὸ δὲ
ὄνομα Σεμπρώνιος Ῥοῦφος, τὸν δὲ δὴ τρόπον φαρ-
μακεὺς καὶ γόης, ἐφ' ᾧ δὴ καὶ ὑπὸ Σεουήρου ἐς νῆ-
σον κατεκέκλειτο, κατεκράτησε. καὶ ὁ μὲν ἔμελλέ* 3
*που δίκην ἐπὶ τούτῳ δώσειν ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ
ἐνδείξαντές τινας· ἐκεῖνος δὲ ἐπήγγελλε μὲν ὡς καὶ
μετὰ τὴν ἕω αὐτίκα δικάσων ἢ καὶ ἄλλο τι δημόσιον
πράξων, παρέτεινε δὲ ἡμᾶς καὶ ὑπὲρ τὴν μεσημβρίαν
καὶ πολλάκις καὶ μέχρι τῆς ἑσπέρας, μηδὲ ἐς τὰ πρό-
θυρα ἐσδεχόμενος ἀλλ' ἔξω που ἑστῶτας· ὀψὲ γάρ
ποτε ἔδοξεν αὐτῷ μηκέτι μηδ' ἀσπάζεσθαι ἡμᾶς ὡς* 4
*πλήθει. ἐν δὲ τούτῳ τά τε ἄλλα ἐφιλοπραγμόνει
ὥσπερ εἶπον, καὶ ἅρματα ἤλαυνε θηρία τε ἔσφαζε
καὶ ἐμονομάχει καὶ ἔπινε καὶ ἐκραιπάλα, καὶ τοῖς
στρατιώταις τοῖς τὴν ἔνδον αὐτοῦ φρουρὰν ἔχουσι
καὶ κρατῆρας πρὸς τῇ ἄλλῃ τροφῇ ἐκεράννυε καὶ
κύλικας παρόντων καὶ ἡμῶν καὶ ὁρώντων διέπεμπε,
καὶ μετὰ τοῦτο ἔστιν ὅτε καὶ ἐδίκαζε.*

ταῦτά τε ἐν τῇ Νικομηδείᾳ χειμάσας ἔπραξε, καὶ 18
*τὴν φάλαγγα τὴν Μακεδονικὴν ἐξήσκησε, μηχανή-
ματά τε δύο μέγιστα πρός τε τὸν Ἀρμενικὸν καὶ πρὸς
τὸν Παρθικὸν πόλεμον κατεσκεύασεν, ἵνα διαλύσας
αὐτὰ ἐπὶ πλοίων ἐς τὴν Συρίαν ἀποκομίσῃ. τὰ δὲ
ἄλλα ἐμιαιφόνει καὶ παρηνόμει καὶ τὰ χρήματα κατα-
νήλισκεν. οὐδὲ ἐπείθετο οὔτε περὶ τούτων οὔτε περὶ* 2
*τῶν ἄλλων τῇ μητρὶ πολλὰ καὶ χρηστὰ παραινούσῃ,
καίτοι καὶ τὴν τῶν βιβλίων τῶν τε ἐπιστολῶν ἑκα-
τέρων, πλὴν τῶν πάνυ ἀναγκαίων, διοίκησιν αὐτῇ
ἐπιτρέψας, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐν ταῖς πρὸς τὴν βου-
λὴν ἐπιστολαῖς ὁμοίως τῷ τε ἰδίῳ καὶ τῷ τῶν στρα-
τευμάτων, ὅτι σώζεται, μετ' ἐπαίνων πολλῶν ἐγγρά-*

3 φων. τί γὰρ δεῖ λέγειν ὅτι καὶ ἠσπάζετο δημοσίᾳ πάντας τοὺς πρώτους καθάπερ καὶ ἐκεῖνος; ἀλλ' ἡ μὲν καὶ μετὰ τούτων ἔτι μᾶλλον ἐφιλοσόφει, ὁ δὲ ἔλεγε μὲν μηδενὸς ἔξω τῶν ἀναγκαίων προσδεῖσθαι, καὶ ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐσεμνύνετο ὡς ὅτι εὐτελεστάτῃ τῇ διαίτῃ χρῆσθαι δυνάμενος, ἦν δὲ οὐδὲν οὐκ ἐπίγειον, οὐ θαλάττιον, οὐκ ἀέριον, ὃ μὴ οὐ καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ αὐτῷ
4 παρείχομεν. καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐλάχιστα μὲν τοῖς φίλοις τοῖς συνοῦσίν οἱ ἀνήλισκεν, οὐδὲ γὰρ συσσιτεῖν ἔθ' ἡμῖν ἤθελε, τὰ δὲ δὴ πλείω μετὰ τῶν ἐξελευθέρων ἐδαπάνα. τοῖς δὲ μάγοις καὶ γόησιν οὕτως ἔχαιρεν ὡς καὶ Ἀπολλώνιον τὸν Καππαδόκην τὸν ἐπὶ τοῦ Δομιτιανοῦ ἀνθήσαντα ἐπαινεῖν καὶ τιμᾶν, ὅστις καὶ γόης καὶ μάγος ἀκριβὴς ἐγένετο, καὶ ἡρῷον αὐτῷ κατασκευάσαι.

19 ἐκστρατεύσαντι δὲ αὐτῷ κατὰ τῶν Πάρθων πρόφασις τοῦ πολέμου ἦν ὅτι Οὐολόγαισος τόν τε Τιριδάτην καὶ Ἀντίοχόν τινα μετ' αὐτοῦ ἐξαιτήσαντι αὐτῷ οὐκ ἐξέδωκεν. ὁ δὲ Ἀντίοχος ὁ αὐτόμολος Κίλιξ μὲν ἦν καὶ φιλοσοφεῖν κυνηδὸν τὰ πρῶτα ἐπλάττετο, καὶ πλεῖστά γε ἐκ τούτου τοὺς στρατιώτας ἐν τῷ πο-
2 λέμῳ ὠφέλησεν· ἀπαλγοῦντας γὰρ αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ πολλοῦ ῥίγους ἐπερρώννυεν, ἔς τε τὴν χιόνα ῥίπτων ἑαυτὸν καὶ ἐν αὐτῇ καλινδούμενος, ὅθενπερ καὶ

18, 4, 1. καὶ — 3, ἐδαπάνα inserta ex V p. 754.

19, 1, 4. ὁ αὐτόμολος inserta ex V p. 754. Suidas: Ἀντίοχος ὁ αὐτόμολος Κίλιξ μὲν ἦν τὸ γένος, ὃς φιλοσοφεῖν κυνηδὸν τὰ πρῶτα ἐπλάττετο — ἔς τε τὴν χιόνα ῥιπτῶν καὶ ἐν αὐτῇ καλινδούμενος, ὅθενπερ καὶ χρημάτων καὶ τιμῶν παρὰ τοῦ Σεουήρου καὶ Ἀντωνίνου ἔτυχεν, ἐπαρθεὶς δὲ ἐπὶ τούτοις τῷ Τηριδάτῃ συνεξητάσθη, καὶ μετ' αὐτοῦ πρὸς Πάρθους ηὐτομόλησεν.

χρημάτων καὶ τιμῶν καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ Σεουήρου καὶ παρὰ τοῦ Ἀντωνίνου ἔτυχεν· ἐπαρθεὶς δὲ ἐπὶ τούτοις τῷ Τιριδάτῃ συνεξητάσθη, καὶ μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν Πάρθον ηὐτομόλησε. 3 *πρὶν δὲ ἀπᾶραι ἀπὸ Νικομηδείας, ἀγῶνα μονομαχίας ἐν αὐτῇ ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ γενεθλίοις ἐποίησε· οὐδὲ γὰρ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῶν φόνων ἀπείχετο. ἔνθα λέγεται, ἡττηθέντος τινὸς καὶ ἱκετεύοντος αὐτὸν ὅπως σωθῇ, τὸν Ἀντωνῖνον εἰπεῖν "ἄπελθε καὶ τοῦ ἀντιπάλου δεήθητι·* 4 *ἐμοὶ γὰρ οὐκ ἔξεστί σου φείσασθαι."* a. C. 216 *καὶ οὕτως ὁ ἄθλιος, τάχ' ἂν ὑπὸ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ σωθεὶς εἰ μὴ τοῦτο εἴρητο, διεφθάρη· οὐ γὰρ ἐτόλμησεν αὐτὸν ἀφεῖναι, ἵνα μὴ καὶ φιλανθρωπότερος τοῦ αὐτοκράτορος εἶναι δόξῃ.*

20 *καὶ μέντοι τοιαῦτα ποιῶν, καὶ ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ τρυφῶν ὥστε καὶ τὸ γένειον πάνυ ψιλίζεσθαι, αὐτός τε ὠδύρετο ὡς ἐν μεγάλοις δή τισι καὶ πόνοις καὶ κινδύνοις ὤν, καὶ τῇ γερουσίᾳ ἐπετίμα, τά τε ἄλλα ῥᾳστωνεύειν σφᾶς λέγων καὶ μήτε συνιέναι προθύμως μήτε κατ' ἄνδρα τὴν γνώμην διδόναι.* 2 *καὶ τέλος ἔγραψεν ὅτι οἶδα μὲν ὅτι οὐκ ἀρέσκει τὰ ἐμὰ ὑμῖν· διὰ τοῦτο μέντοι καὶ ὅπλα καὶ στρατιώτας ἔχω, ἵνα μηδὲν τῶν λογοποιουμένων ἐπιστρέφωμαι.*

ὅτι ὁ Ἀντωνῖνος ἑαυτὸν διέβαλε, φάσκων ὅτι τῶν Κελτῶν τὴν θρασύτητα καὶ τὴν ἀπληστίαν τήν τε ἀπιστίαν, ἀνάλωτον οὖσαν βίᾳ, ἀπατήσας εἰλήφει. V p. 754.

3 *ὅτι ὁ αὐτὸς τὸν μὲν Λουσκῖνον τὸν Φαβρίκιον ἐπῄνει ὅτι μὴ ἠθέλησε τὸν Πύρρον διὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ δολοφονῆσαι, ἐμεγαλοφρονεῖτο δὲ ἐπὶ τῷ τοὺς Οὐανδίλους καὶ τοὺς Μαρκομάννους φίλους ὄντας ἀλλήλοις συγκεκρουκέναι, καὶ ὅτι καὶ τὸν τῶν Κουά-*

δων βασιλέα Γαϊοβόμαρον κατηγορηθέντα ἀπεκτόνει.
4 καὶ ὅτι τῶν συνόντων τις καὶ συγκατηγορουμένων αὐτῷ προαπήγξατο, ἐπέτρεψε τοῖς βαρβάροις τὸν νεκρὸν αὐτοῦ κατατρῶσαι, ἵν' ὡς καὶ καταδεδικασμένος ἐσφάχθαι, ἀλλὰ μὴ ἑκουσίως, ὅπερ εὔδοξον παρ' αὐτοῖς ἐνομίζετο, τετελευτηκέναι νομισθείη. ib.

ὅτι Καικίλιον Αἰμιλιανὸν τῆς Βαιτικῆς ἄρξαντα ὡς καὶ τῷ Ἡρακλεῖ τῷ ἐν τοῖς Γαδείροις χρησάμενον ἀπέκτεινεν. ib.

21 τοῦ δὲ Πάρθου φοβηθέντος καὶ τὸν Τιριδάτην καὶ τὸν Ἀντίοχον ἐκδόντος, ἀφῆκε τὴν στρατείαν ἐν τῷ παραυτίκα. ἐς δὲ τοὺς Ἀρμενίους στείλας τὸν Θεόκριτον μετὰ στρατιᾶς ἰσχυρῶς ἔπταισε παρ' αὐ-
2 τῶν ἡττηθείς. ἦν δὲ ὁ Θεόκριτος ἐκ δούλου γεγονὼς καὶ τῇ ὀρχήστρᾳ ἐμπαιδοτριβηθείς, ἐς τοσαύτην μέντοι ἤλασε δυναστείαν παρ' Ἀντωνίνῳ ὡς μηδὲν εἶναι ἄμφω πρὸς αὐτὸν τοὺς ἐπάρχους. τὰ δ' ἴσα αὐτῷ καὶ Ἐπάγαθος, Καισάρειος καὶ αὐτὸς ὤν, καὶ ἠδύ-
3 νατο καὶ παρηνόμει. ὁ γοῦν Θεόκριτος, διεφοίτα γὰρ ἄνω καὶ κάτω τῆς τῶν ἐπιτηδείων καὶ παρασκευῆς καὶ καπηλείας ἕνεκεν, συχνοὺς διά τε ταῦτα καὶ ἄλλως ἀπέκτεινε· μεθ' ὧν καὶ Τιτιανὸς Φλαούιος
4 ἐφονεύθη. ἐπιτροπεύων γὰρ ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ προσέπταισέ τι αὐτῷ, κἀκεῖνος ἀναπηδήσας ἐκ τοῦ βάθρου, τὸ ξίφος ἐσπάσατο· ἐφ' ᾧ ὁ Τιτιανός "καὶ

21, 2, 1. ὅτι Θεόκριτος ὁ Καισάρειος, δι' οὗ ὀρχεῖσθαι ὁ Ἀντωνῖνος μεμάθηκε, καὶ παιδικὰ τοῦ Σαωτέρου ἐγεγόνει καὶ κατὰ τοῦτο καὶ ἐς τὸ τῶν Ῥωμαίων θέατρον ἐσῆκτο. ἐπεὶ δὲ κακῶς ἐν αὐτῷ ἐφέρετο, ἐκ μὲν τῆς Ῥώμης ἐξέπεσεν, ἐς δὲ τὸ Λούγδουνον ἐλθὼν ἐκείνους ἅτε καὶ ἀγροικοτέρους ἔτερπε, καὶ ἐκ δούλου καὶ ἐξ ὀρχηστοῦ καὶ στρατιάρχης καὶ ἔπαρχος ἐγένετο. V p. 757.

τοῦτο" εἶπεν "ὡς ὀρχηστὴς ἐποίησας." ὅθεν ἐκεῖνος ὑπεραγανακτήσας ἀποσφαγῆναι αὐτὸν ἐκέλευσεν.

22 ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, καίτοι τὸν Ἀλέξανδρον ὑπεραγαπᾶν φάσκων, τοὺς ἐκείνου πολίτας μικροῦ δεῖν πάντας ἄρδην ἀπώλεσεν. ἀκούων γὰρ ὅτι διαβάλλοιτο καὶ σκώπτοιτο παρ' αὐτῶν ἐπί τε τοῖς ἄλλοις καὶ οὐχ ἥκιστα τῇ ἀδελφοκτονίᾳ, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐπικρυπτόμενος τὴν ὀργὴν καὶ ποθεῖν αὐτοὺς προσποιούμενος. 2 ἐπεὶ δὲ ἐς τὸ προάστειον ἦλθε, τοὺς μὲν πρώτους αὐτῶν μεθ' ἱερῶν τινων ἀπορρήτων ἐλθόντας δεξιωσάμενος ὡς καὶ συνεστίους ποιῆσαι ἀπέκτεινε, μετὰ δὲ τοῦτο πάντα τὸν στρατὸν ἐξοπλίσας ἐς τὴν πόλιν ἐνέβαλε, πᾶσι μὲν τοῖς τῇδε ἀνθρώποις προπαραγγείλας οἴκοι μένειν, πάσας δὲ τὰς ὁδοὺς καὶ προσέτι καὶ τὰ τέγη προκατασχών. 3 καὶ ἵνα τὰς κατὰ μέρος συμφορὰς τὰς τότε κατασχούσας τὴν ἀθλίαν πόλιν παρῶ, τοσούτους κατέσφαξεν ὥστε μηδὲ εἰπεῖν περὶ τοῦ πλήθους αὐτῶν τολμῆσαι, ἀλλὰ καὶ τῇ βουλῇ γράψαι ὅτι οὐδὲν διαφέρει πόσοι σφῶν ἢ τίνες ἐτελεύτησαν· πάντες γὰρ τοῦτο παθεῖν ἄξιοι ἦσαν. τῶν δὲ χρημάτων τὰ μὲν διηρπάσθη τὰ δὲ διεφθάρη. 23 συναπώλοντο δ' οὖν αὐτοῖς καὶ τῶν ξένων πολλοί, καὶ συχνοί γε τῶν μετὰ Ἀντωνίνου ἐλθόντων ἀγνοίᾳ συνδιεφθάρησαν· τῆς τε γὰρ πόλεως μεγάλης οὔσης, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν πάσῃ ἅμα αὐτῇ καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν φονευομένων, οὐδένα, οὐδὲ εἰ πάνυ τις ἐβούλετο, διακρῖναι ἠδύνατο, ἀλλὰ καὶ ἔθνησκον ὥς που ἔτυχον, καὶ τὰ σώματά σφων αὐτίκα ἐς τάφρους βαθείας ἐνεβάλλοντο, ὅπως ἀφανὲς ᾖ τοῖς λοιποῖς τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς. 2 ταῦτα μὲν οἱ ἐπιχώριοι ἔπαθον, οἱ δὲ δὴ ξένοι πάν-

τες ἐξηλάθησαν πλὴν τῶν ἐμπόρων, καὶ δῆλον ὅτι
καὶ τὰ ἐκείνων πάντα διηρπάσθη· καὶ γὰρ καὶ ἱερά
τινα ἐσυλήθη. καὶ τούτων τὰ μὲν πλείω αὐτὸς ὁ
Ἀντωνῖνος παρὼν καὶ ὁρῶν ἐποίει, τὰ δὲ καὶ ἐκ τοῦ
Σεραπείου προσέταττέ τισιν· ἐν γὰρ τῷ τεμένει διη-
τᾶτο κἀν ταῖς τῶν μιαιφονιῶν αὐτῶν νυξὶ καὶ ἡμέ-
3 ραις. καὶ τί τοῦτο εἶπον, ὁπότε καὶ τὸ ξίφος δι' οὗ
τὸν ἀδελφὸν ἀπεκτόνει, ἀναθεῖναι τῷ θεῷ ἐτόλμησεν;
ἐκ δὲ τούτου τάς τε θέας καὶ τὰ συσσίτια τῶν Ἀλε-
ξανδρέων καταλύσας τὴν Ἀλεξάνδρειαν διοικισθῆναί
τε καὶ φρουρίοις διατειχισθῆναι ἐκέλευσεν, ὅπως μη-
4 κέτ' ἀδεῶς παρ' ἀλλήλους φοιτῷεν. τοιαῦτα περὶ
τὴν ταλαίπωρον Ἀλεξάνδρειαν ἔδρασεν ὁ Αὐσόνιος
θήρ, ὡς τὸ ἀκροτελεύτιον τοῦ περὶ αὐτοῦ χρησμοῦ
τοῦτον ὠνόμασεν, ᾧ καὶ χαίρειν ἔφασαν αὐτόν, τῇ
τοῦ θηρὸς κλήσει καλλωπιζόμενον, εἰ καὶ πολλοὺς
προφάσει τοῦ χρησμοῦ ἐφόνευσεν ὡς προενεγκαμένους
αὐτόν.

24 ὅτι ὁ αὐτὸς τοῖς στρατιώταις ἆθλα τῆς στρα-
τείας, τοῖς μὲν ἐν τῷ δορυφορικῷ τεταγμένοις ἐς
χιλίας διακοσίας πεντήκοντα, τοῖς δὲ πεντακισχι-
λίας λαμβάνειν, . . . V p. 757.

2 ὅτι ὁ σώφρων ἐκεῖνος, ὥς γε καὶ ἔλεγεν, ὁ
τῆς τῶν ἄλλων ἀσελγείας ἐπιτιμητής, αἰσχίστου τε
ἅμα καὶ δεινοτάτου τολμήματος γενομένου ἔδοξε
μὲν ὀργὴν πεποιῆσθαι, τῷ δὲ δὴ μήτ' ἐκείνῃ κατ'
ἀξίαν ἐπελθεῖν καὶ τοῖς νεανίσκοις προσεπιτρέψαι
ποιεῖν ἃ μηδεὶς μέχρι τότε ἐτετολμήκει, πολὺ σφι-

23, 2, 7. ὅτι τοὺς Ἀλεξανδρεῖς ἀποσφάττων ὁ Ἀντωνῖνος, καὶ ἐν τῷ τεμένει διαιτώμενος, ἐπέστειλε τῇ γερουσίᾳ ὅτι ἥγνευσεν ἐν αὐταῖς ἐν αἷς τά τε βοσκήματα ἅμα τῷ θεῷ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἑαυτῷ ἔθυεν. V p. 757.

σιν ἐλυμήνατο μιμησαμένοις τὰ τῶν ἑταιρῶν γυναικῶν καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν τῶν γελωτοποιῶν. ib.

ὅτι ἐπὶ τῇ θέᾳ τῇ Κουλήνῃ ἐπηγορία πολλὴ 3
οὐχ ὅτι τοῖς ποιοῦσιν ἐκεῖ τι τῶν εἰωθότων ἀλλὰ
καὶ τοῖς ὁρῶσιν ἐγίγνετο. ib.

ΔΙΩΝΟΣ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΟΗ.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐς τοὺς Πάρθους στρατεύσας
πρόφασιν ὅτι οὐκ ἠθέλησεν αὐτῷ ὁ Ἀρτάβανος τὴν
θυγατέρα μνηστευσαμένῳ συνοικίσαι, καὶ γὰρ εὖ ἠπί-
στατο ὅτι λόγῳ μὲν ἐκείνην γῆμαι, ἔργῳ δὲ τὴν τῶν
Πάρθων βασιλείαν παρασπάσασθαι ἐπεθύμει, πολλὰ
μὲν τῆς χώρας τῆς περὶ τὴν Μηδίαν, ἅτε καὶ ἐξαπι-
2 ναίως ἐμπεσὼν ἐς αὐτήν, ἐκάκωσε, πολλὰ δὲ καὶ
τείχη ἐπόρθησε, τά τε Ἄρβηλα παρεστήσατο, καὶ τὰ
μνημεῖα τὰ βασιλικὰ τῶν Πάρθων ἀνορύξας τὰ ὀστᾶ
3 ἔρριψεν· οἱ γὰρ Πάρθοι οὐδὲ ἐς χεῖρας αὐτῷ ἦλθον.
οὔκουν οὐδὲ ἔσχον τι ἐξαίρετον περὶ τῶν τότε πραχθέν-
των συγγράψαι, πλὴν ὅτι δύο στρατιῶται ἀσκὸν οἴνου
ἁρπάσαντες προσῆλθον αὐτῷ, ἰδιούμενος ὅλον ἑκάτε-
ρος τὸ λάφυρον, καὶ κελευσθέντες ὑπ' αὐτοῦ νείμα-
σθαι τὸν οἶνον τά τε ξίφη ἐσπάσαντο καὶ τὸν ἀσκὸν
διέτεμον ὡς καὶ ἐξ ἡμισείας αὐτὸν μετὰ τοῦ οἴνου
4 ληψόμενοι. οὕτω γὰρ καὶ τὸν αὐτοκράτορά σφων
ᾐδοῦντο ὥστ' αὐτῷ καὶ περὶ τῶν τοιούτων ἐνοχλεῖν,
καὶ φρονήσει ἐχρῶντο ὡς καὶ τὸν ἀσκὸν καὶ τὸν οἶνον
ἀπολέσαι. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι ἐς τὰ ὄρη καὶ ὑπὲρ
5 τὸν Τίγριν ἀπέφυγον, ἵνα παρασκευάσωνται· ὁ δὲ δὴ
Ἀντωνῖνος τοῦτο μὲν ἀπεκρύπτετο, ὡς δὲ δὴ καὶ

παντελῶς αὐτῶν, οὓς μηδὲ ἑοράκει, κεκρατηκὼς ἐσεμνύνετο, καὶ μάλιστα ὅτι λέων τις ἐξαίφνης ἐξ ὄρους καταδραμὼν συνεμάχησεν αὐτῷ, ὡς αὐτὸς ἐπέστειλεν.
οὐ μόνον δὲ τὰ ἄλλα ἐκδιῃτᾶτο καὶ παρηνόμει καὶ 2
ἐν αὐταῖς ταῖς στρατείαις . . . .
ἀλλ' ἀλήθεια· καὶ γὰρ τῷ βιβλίῳ τῷ περὶ αὐτοῦ 2
γραφέντι οἱ ἐνέτυχον. οὕτω γάρ που πρὸς πάντας τοὺς βουλευτὰς διακείμενος συνῄδει ὥστε μηδ' ἐγκαλουμένων τι πολλῶν τούς τε δούλους καὶ τοὺς ἐξελευθέρους τούς τε φίλους αὐτῶν τοὺς πάνυ συλλαμβάνεσθαί τε ὑπ' αὐτοῦ καὶ διὰ βασάνων ἐρωτᾶσθαι εἰ
ἄρα ὁ δεῖνά με φιλεῖ ἢ ὁ δεῖνά με μισεῖ. καὶ γάρ τοι καὶ 3
τὰ τῶν ἀστέρων διαγράμματα, καθ' ἃ ἐγεγέννητό τις τῶν πρώτων τῶν παρ' αὐτῷ, ἐτεκμαίρετο, ὡς ἔλεγεν, τόν τε οἰκείως οἱ καὶ τὸν ἀλλοτρίως ἔχοντα, καὶ πολλοὺς καὶ ἐκ τούτων τοὺς μὲν ἐτίμα τοὺς δὲ ἀπώλλυεν.

τῶν δ' οὖν Πάρθων τῶν τε Μήδων δειν(ῶς ἐ)φ' 3
(οἷς) ἐπεπόνθεσαν ἀ(γαν)α(κτη)σάντων καὶ χεῖρα a. C. 217
(πολλὴν) παρασκευαζομένων ἐν παντὶ δέο(υς) (ἐγένε)το· θρασύτατος μὲν γὰρ ἀπειλῆσαι καὶ προπετέστατος τολμῆσαι, δειλότατος δὲ διακινδυνεῦσαί πῃ καὶ
ἀσθενέστατος πονῆσαι ἦν. οὕτω γὰρ οὔτε τὸ καῦμα 2
οὔθ' ὅπλα φέρειν ἔτι ἐδύνατο ὥστε καὶ τοὺς χειριδωτοὺς χιτῶνας ἐς θώρακος τρόπον τινὰ εἶδος πεποιημένους ἐνδύνειν, ἵνα τὴν τοῦ ὅπλου δόξαν χωρὶς τοῦ βάρους αὐτοῦ ἔχων μήτε ἐπιβουλεύηται καὶ θαυμάζηται. καὶ αὐτοῖς καὶ ἄνευ μάχης πολλάκις ἐχρῆτο.
χλαμύδα τε τοτὲ μὲν ὁλοπόρφυρον τοτὲ δὲ μεσόλευκον, 3
ἔστι δ' ὅτε καὶ μεσοπόρφυρον, ὥσπερ καὶ ἐγὼ εἶδον, ἐφόρει. ἐν γὰρ τῇ Συρίᾳ τῇ τε Μεσοποταμίᾳ Κελτικοῖς

2, 2, 1. ἀλλ'] Incipit codex Vaticanus 1288. Xiphilinus στρατείαις, ἀλλὰ (3, 3, 4) καί τινα ἰδίαν.

*καὶ ἐσθήμασι καὶ ὑποδήμασιν ἐχρήσατο. καί τινα
ἰδίαν ἔνδυσιν βαρβαρικῶς πως κατακόπτων καὶ συρ-
ῥάπτων ἐς μανδύης τρόπον προσεπεξεῦρεν, καὶ αὐ-
τός τε συνεχέστατα αὐτὴν ἐνέδυνεν, ὥστε καὶ Καρά-
καλλος διὰ τοῦτ' ἐπικληθῆναι, καὶ τοὺς στρατιώτας
4 μάλιστα ἀμφιέννυσθαι ἐκέλευσεν. αὐτόν τε οὖν τοι-
οῦτον οἱ βάρβαροι ὁρῶντες ὄντα, καὶ ἐκείνους πολλοὺς
μὲν ἀκούοντες εἶναι, ἐκ δὲ δὴ τῆς προτέρας τρυφῆς, τά
τε γὰρ ἄλλα καὶ ἐν οἰκίαις ἐχείμαζον, πάντα τὰ τῶν
ξενοδοκούντων σφᾶς ὡς καὶ ἴδια ἀναλίσκοντες, καὶ ἐκ
τῶν πόνων τῆς τε ταλαιπωρίας τῆς τότε αὐτοῖς παρού-
5 σης οὕτω καὶ τὰ σώματα τετρυχωμένους καὶ τὰς ψυχὰς
τεταπεινωμένους ὥστε μηδὲν τῶν λημμάτων ἔτι, ἃ
πολλὰ ἀεὶ παρ' αὐτοῦ ἐλάμβανον, προτιμᾶν, αἰσθόμε-
νοι, ἐπήρθησαν ὡς καὶ συναγωνιστὰς αὐτοὺς ἀλλ'
οὐ πολεμίους ἕξοντες, κα . . . . μάζοντος.*

4 *ὁ δὲ δὴ Ἀντωνῖνος ἀντιπαρεσκευάζετο· οὐ μέντοι
καὶ πολεμῆσαι αὐτῷ ἐξεγένετο, ἀλλ' ἐν μέσοις τοῖς
στρατιώταις, οὓς μάλιστα ἐτίμα καὶ οἷς ἰσχυρῶς ἐθάρ-
ρει, κατεσφάγη. ἐπειδὴ γὰρ μάντις τις ἐν τῇ Ἀφρικῇ
εἶπεν, ὥστε καὶ δημοσιευθῆναι, ὅτι καὶ τὸν Μακρῖ-
νον τὸν ἔπαρχον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Διαδουμενιανὸν
2 αὐταρχῆσαι δεῖ, καὶ τοῦτο (ἐκεῖνός) τε ἐς τὴν Ῥώ-
μην (ἀνα)πεμφθεὶς Φλαουίῳ Ματερνιανῷ τῷ (τότε)
τῶν ἐν τῷ ἄστει στρατιωτῶν ἄρχοντι ἐξέφηνε, καὶ
ὃς τῷ Ἀντωνίνῳ παραχρῆμα ἐπέστειλεν, καὶ συνέβη
ταῦτα μὲν τὰ γράμματα ἐς τὴν Ἀντιόχειαν πρὸς τὴν
3 μητέρα (τὴν) Ἰουλίαν παραπεμφθῆναι, ἐπειδὴ ἐκεκέ-
λευστο αὐτῇ πάντα τὰ ἀφικνούμενα διαλέγειν, ἵνα
μὴ μάτην οἱ ὄχλος γραμμάτων ἐν τῇ πολεμίᾳ ὄντι
πέμπηται, ἕτερα δὲ ὑπὸ Οὐλπίου Ἰουλιανοῦ τοῦ τότε
τὰς τιμήσεις ἐγκεχειρισμένου δι' ἄλλων γραμματη-*

φόρων ὀρθὴν πρὸς τὸν Μακρῖνον, δηλοῦντα τὰ γιγνό-
μενα, ἀφικέσθαι, καὶ κατὰ τοῦτο τοῖς μὲν πρὸς τὸν
αὐτοκράτορα γραφεῖσι διατριβὴν γενέσθαι, τὰ δὲ 4
ἐκείνῳ ἐπισταλέντα φθῆναι ἀναγνωσθέντα αὐτῷ,
ἐφοβήθη τε ὁ Μακρῖνος μὴ καὶ διαφθαρῇ ὑπ' αὐτοῦ
διά τε τοῦτο καὶ ὅτι Σεραπίων τις Αἰγύπτιος ἄντι-
κρυς τῷ Ἀντωνίνῳ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰρήκει ὅτι
τε ὀλιγοχρόνιος ἔσοιτο καὶ ὅτι ἐκεῖνος αὐτὸν διαδέ-
ξοιτο, καὶ οὐκ ἀνεβάλετο. ὁ (μὲν) γὰρ Σεραπίων 5
(ἐπὶ τούτῳ) τὸ μὲν πρῶτον λέοντι παρεβλήθη, ἐπεὶ
δ' οὐχ ἥψατο αὐτοῦ τὴν χεῖρα μόνον, ὥς φασι, προ-
τείναντος, ἐφονεύθη, δυνηθεὶς ἄν, ὥς γε ἔφη, μηδὲ
τοῦτο παθεῖν δαιμόνων τινῶν ἐπικλήσει, εἰ μίαν
ἡμέραν ἐβεβιώκει. ὁ δὲ δὴ Μακρῖνος (ἔπαθε) μὲν 5
οὐδέν, (ἔσπευσε δ') ὑποπτεύσας ἀπολεῖσθαι, ἄλλως
τε καὶ ὅτι τοὺς ἑταίρους αὐτοῦ τοὺς συνόντας ὁ Ἀν-
τωνῖνος ἐξαίφνης, (πρὸ μιᾶς) τῶν γενεθλίων (αὐτοῦ),
ἄλλον κατ' ἄλλην πρόφασιν, ὡς καὶ τιμῶν, ἀπέωστο.
(οὐ μὴν) ἀλλ' ....τῆς..............ιτης....... 2
........ου.............. πεπρωμένον αὐτῷ λήψεσθαι
προσδοκῶν, καὶ τὸ παρωνύμιον ἀπ' αὐτοῦ τούτου ἐπε-
ποίητο. κἀκ τούτου δύο τε χιλιάρχους τῶν ἐν τῷ δορυ-
φορικῷ τεταγμένων, Νεμεσιανόν τε καὶ Ἀπολλινάριον
ἀδελφοὺς Αὐρηλίους, καὶ Ἰούλιον Μαρτιάλιον ἔν τε τοῖς 3
ἀνακλήτοις στρατευόμενον καὶ ὀργὴν οἰκείαν τῷ Ἀντω-
νίνῳ ἔχοντα ὅτι οἱ ἑκατονταρχίαν αἰτήσαντι οὐκ ἐδε-
δώκει, παρασκευάσας ἐπεβούλευσεν αὐτῷ. ἐπράχθη
δὲ ὧδε. τῇ ὀγδόῃ τοῦ Ἀπριλίου ἐξορμήσαντά τε αὐ- 4
τὸν ἐξ Ἐδέσσης ἐς Κάρρας, καὶ κατελθόντα ἀπὸ τοῦ
ἵππου ὅπως ἀποπατήσει, προσελθὼν ὁ Μαρτιάλιος
ὥς γε εἰπεῖν τι δεόμενος ἐπάταξε ξιφιδίῳ μικρῷ.
καὶ αὐτὸς μὲν αὐτίκα ἀπέφυγε, καὶ διέλαθεν ἂν εἰ τὸ

5 *ξίφος ἀπερρίφει· νῦν δὲ γνωρισθεὶς ἀπ' αὐτοῦ ὑπό*
τινος τῶν Σκυθῶν τῶν σὺν Ἀντωνίνῳ ὄντων κατη-
κοντίσθη· ἐκεῖνον δὲ οἱ χιλίαρχοι ὡς καὶ βοηθοῦντες
κατέσφαξαν. ὁ δὲ δὴ Σκύθης οὗτος οὐχ ὡς καὶ συμ-
μαχῶν αὐτῷ μόνον, ἀλλ' ὡς καὶ φρουρὰν αὐτοῦ τρό-
6 *πον τινὰ ἔχων συνῆν. καὶ γὰρ Σκύθας καὶ Κελτούς,*
οὐ μόνον ἐλευθέρους ἀλλὰ καὶ δούλους, καὶ ἀνδρῶν
καὶ γυναικῶν ἀφελόμενος, ὡπλίκει καὶ περὶ αὑτὸν
εἶχεν, ὡς καὶ μᾶλλον αὐτοῖς ἢ τοῖς στρατιώταις θαρ-
σῶν· τά τε γὰρ ἄλλα καὶ ἑκατονταρχίαις σφᾶς ἐτίμα,
2 *λέοντάς τε ἐκάλει. καὶ δὴ καὶ τοῖς πρέσβεσι τοῖς ἐκ*
τῶν ἐθνῶν αὐτῷ πεμπομένοις καὶ διελέγετο πολλάκις
μηδενὸς ἄλλου πλὴν τῶν ἑρμηνέων παρόντος, καὶ
ἐνετέλλετο ὅπως, ἄν τι πάθῃ, ἔς τε τὴν Ἰταλίαν ἐσβά-
λωσι καὶ ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐλαύνωσιν ὡς καὶ εὐαλω-
τοτάτην οὖσαν· καὶ ἵνα δὴ μηδὲν ἐξ αὐτῶν ἐς ἡμᾶς
3 *ἐκφοιτήσῃ, τοὺς ἑρμηνέας εὐθὺς ἐφόνευεν. οὐ μὴν*
ἀλλὰ τοῦτό τε ἀπ' αὐτῶν τῶν βαρβάρων ὕστερον
ἐμάθομεν, καὶ τὸ τῶν φαρμάκων παρὰ τοῦ Μακρί-
νου· πολλὰ γὰρ καὶ ποικίλα παρὰ τῶν ἐν τῇ ἄνω
Ἀσίᾳ ἀνθρώπων τὰ μὲν μετεπέμψατο τὰ δὲ καὶ
ἐπρίατο, ὥστε ἑπτακοσίας καὶ πεντήκοντα μυριάδας
ἐς αὐτὰ ἀριθμηθῆναι, ἵνα καὶ παμπόλλους, ὅσους
4 *ἂν ἐθελήσῃ, καὶ διαφόρως δολοφονήσῃ. καὶ ἐκεῖνα*
μὲν ἐν τῷ βασιλικῷ μετὰ ταῦθ' εὑρεθέντα κατεκαύθη·
τότε δὲ οἱ στρατιῶται καὶ διὰ τοῦτο, καὶ πρὸς τοῖς
ἄλλοις τῷ τοὺς βαρβάρους σφῶν προτιμᾶσθαι δυσχε-
ραίνοντες, οὔτ' ἄλλως ἔτι ὁμοίως ἔχαιρον αὐτῷ, καὶ
ἐπιβουλευθέντι οὐκ ἐβοήθησαν.

5 *τοιούτῳ μὲν τέλει ἐχρήσατο βιούς τε ἔτη ἐννέα*
καὶ εἴκοσι καὶ ἡμέρας τέσσαρας, τῇ γὰρ τετάρτῃ τοῦ
Ἀπριλίου ἐγεγέννητο, καὶ αὐταρχήσας ἔτη ἓξ καὶ

μῆνας δύο καὶ ἡμέρας δύο. καί μοι καὶ ἐνταῦθα τοῦ 7
λόγου θαυμάσαι πάμπολλα ἐπέρχεται. ὅ τε γὰρ πατὴρ
αὐτοῦ μέλλοντί οἱ ἐκ τῆς Ἀντιοχείας τὴν τελευταίαν
ἔξοδον ποιήσασθαι ξιφήρης ὄναρ ἐπέστη, λέγων ὅτι ὡς
σὺ τὸν ἀδελφὸν ἀπέκτεινας, καὶ ἐγὼ σὲ ἀποσφάξω· καὶ 2
οἱ μάντεις εἶπον αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἐκείνην φυλάσσε-
σθαι, τούτῳ τῷ ῥήματι ἄντικρυς χρησάμενοι, ὅτι αἱ
τοῦ ἥπατος τοῦ ἱερείου πύλαι κέκλεινται. ἀφ᾽ οὗ δὴ
καὶ διὰ θύρας τινὸς ἐξῆλθε, μηδὲν μηδὲ τοῦ λέοντος,
ὃν καὶ Ἀκινάκην ὠνόμαζε καὶ ὁμοτράπεζον ὁμόκλινόν
τε ἐποιεῖτο, φροντίσας, ὅτι καὶ ἐκράτησεν αὐτὸν ἐξιόν-
τα καὶ τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ προσκατέρρηξεν. ἔτρεφε μὲν 3
γὰρ καὶ ἄλλους λέοντας πολλούς, καὶ ἀεί τινας περὶ
αὑτὸν εἶχεν, ἐκεῖνον δὲ καὶ δημοσίᾳ πολλάκις κατε-
φίλει. ταῦτά τε οὖν οὕτως ἔσχε, καὶ ὀλίγον πρὸ τοῦ
θανάτου αὐτοῦ ἔν τε τῇ Ἀλεξανδρείᾳ πῦρ ἐξαίφνης
πολύ, ὥς γε καὶ ἤκουσα, πάντα τὸν τοῦ Σαράπιδος
ναὸν ἔνδοθεν κατασχὸν ἄλλο μὲν οὐδὲν τὸ παράπαν
ἐλυμήνατο, τὸ δὲ δὴ ξίφος ἐκεῖνο ᾧ τὸν ἀδελφὸν 4
ἀπεσφάκει μόνον ἔφθειρεν, καὶ μετὰ τοῦτο παυσα-
μένου αὐτοῦ ἀστέρες πολλοὶ ἐφάνησαν· καὶ ἐν τῇ
Ῥώμῃ δαίμων τις ἀνθρώπου σχῆμα ἔχων ὄνον ἔς τε
τὸ Καπιτώλιον καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὸ παλάτιον ἀνή-
γαγεν, ζητῶν τὸν δεσπότην αὐτοῦ, ὥς γε καὶ ἔφασκεν,
καὶ λέγων ἐκεῖνον μὲν ἀπολωλέναι, τὸν δὲ Δία ἄρ-
χειν. συλληφθείς τε ἐπὶ τούτῳ καὶ πρὸς τὸν Ἀντω- 5
νῖνον ὑπὸ τοῦ Ματερνιανοῦ πεμφθείς "ἀπέρχομαι
μέν" ἔφη "ὡς κελεύεις, ἀφίξομαι δὲ οὐ πρὸς τοῦτον
τὸν αὐτοκράτορα ἀλλὰ πρὸς ἕτερον," καὶ μετὰ τοῦτ᾽
ἐς τὴν Καπύην ἐλθὼν ἀφανὴς ἐγένετο. τοῦτο μὲν 8
ζῶντος ἔτι αὐτοῦ συνηνέχθη, τῇ δὲ ἱπποδρομίᾳ τῇ
τῆς τοῦ Σεουήρου ἀρχῆς ἕνεκα ποιουμένῃ κατέπεσε

μὲν καὶ τὸ τοῦ Ἄρεος ἄγαλμα πομπεῦον, ἀλλὰ τοῦτο
2 μὲν ἧττον ἄν τις θαυμάσειε· τὸ δὲ δὴ μέγιστον,
ἡττημένοι οἱ πράσινοι στασιῶται, ἔπειτα κολοιὸν ἐπ᾽
ἄκρου τοῦ ὀβελίσκου πάνυ σφόδρα κρώζοντα ἰδόντες
πάντες τε πρὸς αὐτὸν ἀπέβλεψαν, καὶ πάντες ἐξαί-
φνης ὥς καὶ ἐκ συγκειμένου τινὸς ἀνεβόησαν "Μαρ-
τιάλιε, χαῖρε· Μαρτιάλιε, διὰ χρόνου σε ἑοράκαμεν,"
οὐχ ὅτι καὶ ὁ κολοιός ποτε οὕτως ὠνομάσθη, ἀλλ᾽ ὅτι
δι᾽ ἐκείνου τὸν Μαρτιάλιον τὸν τοῦ Ἀντωνίνου φονέα
3 ὡς καὶ ἐξ ἐπιπνοίας τινὸς θείας ἠσπάσαντο. ἤδη δέ
τισι καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ ὁ Ἀντωνῖνος τὴν τελευτὴν προ-
δηλῶσαι ἔδοξεν, ἐπειδὴ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἣν τελευταίαν
τῇ γερουσίᾳ ἔπεμψεν ἔφη ὅτι παύσασθε εὐχόμενοί
με ἑκατὸν ἔτεσι μοναρχῆσαι· τὸ μὲν γὰρ ἐπιβόημα
τοῦτο ἀεὶ καὶ ἀπ᾽ ἀρχῆς αὐτῷ ἐγίγνετο, ἐκεῖνος δὲ
τότε πρῶτον καὶ μόνον ἠτιάσατο αὐτό, λόγῳ μὲν
ἐγκαλῶν σφισιν ὡς καὶ ἀδύνατα εὐχομένοις, ἔργῳ δὲ
4 προδηλῶν ὅτι οὐκέτ᾽ οὐδένα χρόνον ἄρξει. καὶ ἐπει-
δή γε ἅπαξ τοῦτό τινες ἐπεσημήναντο, καὶ ἐμοὶ ἐν-
θύμιον ἐγένετο ὅτι ἐν τῇ Νικομηδείᾳ τοῖς Κρονίοις
ἑστιῶν ἡμᾶς καὶ πολλὰ ἄττα, οἷα ἐν συμποσίῳ εἰκὸς
ἦν, εἰπών, ἔπειτ᾽ ἐξανισταμένων ἡμῶν προσκαλεσά-
μενος ἔφη "κάλλιστα, ὦ Δίων, καὶ ἀληθέστατα ὁ
Εὐριπίδης εἴρηκεν ὅτι

πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων,
πολλὰ δ᾽ ἀέλπτως κραίνουσι θεοί,
καὶ τὰ δοκηθέντ᾽ οὐκ ἐτελέσθη,
τῶν δ᾽ ἀδοκήτων πόρον εὗρε θεός.
τοιόνδ᾽ ἀπέβη τόδε πρᾶγμα."

5 παραχρῆμα μὲν γὰρ ἄλλως ἀπολεληρηκέναι τοῦτο τὸ ἔπος
ἔδοξεν, ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐς μακρὰν ἀπώλετο καὶ τελευ-

8, 1, 3. μα — 6, 4, γενομένῳ inserta e Xiphilino p. 340.

ταίαν ταύτην φωνὴν πρὸς ἐμὲ ἔρρηξε, καὶ πάνυ κεχρησμῳδηκέναι τρόπον τινὰ τὰ συμβησόμενα αὐτῷ ἐνομίσθη, ὥσπερ καὶ ὁ Ζεὺς ὁ Βῆλος ὀνομαζόμενος καὶ ἐν τῇ Ἀπαμείᾳ τῆς Συρίας τιμώμενος· καὶ γὰρ ἐκεῖνος τῷ Σε- 6
ουήρῳ πρότερον ἰδιωτεύοντί τε ἔτι τὰ ἔπη ταῦτα εἰρήκει,

ὄμματα καὶ κεφαλὴν ἴκελος Διὶ τερπικεραύνῳ,
Ἄρεϊ δὲ ζώνην, στέρνον δὲ Ποσειδάωνι,

καὶ μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορι γενομένῳ ταῦτ᾽ εἶπε χρωμένῳ, ὅτι

οἶκος δέ σοι πᾶς βήσεται δι᾽ αἵματος.

τοῦ δ᾽ οὖν Ἀντωνίνου τό τε σῶμα ἐκαύθη, καὶ 9
τὰ ὀστᾶ ἐν τῷ Ἀντωνινείῳ, κρύφα νυκτὸς ἐς τὴν Ῥώμην κομισθέντα, ἐτέθη· πάνυ γὰρ πάντες οἱ βουλευταὶ καὶ οἱ ἰδιῶται, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἰσχυρότατα αὐτὸν ἐμίσησαν, ὥστε καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν πάντ᾽ ἐπ᾽ αὐτῷ ὡς καὶ πολεμιωτάτῳ. δόγματι μὲν 2
γὰρ οὐκ ἠτιμώθη διὰ τὸ τοὺς στρατιώτας τῆς μὲν εἰρήνης, ἧς ἀντήλπισαν παρὰ τοῦ Μακρίνου λήψεσθαι, μὴ τυχεῖν, τῶν δὲ δὴ κερδῶν, ὧν παρ᾽ ἐκείνου ἐλάμβανον, στερομένους πάλιν αὐτὸν ποθῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἐς τοὺς ἥρωας μετὰ τοῦτ᾽ ἐκνικησάντων αὐτῶν ἐσεγράφη, καὶ τοῦτο καὶ τῇ βουλῇ δῆλον ὅτι ἐψηφίσθη. ἄλλως δὲ πολλὰ καὶ κακὰ ὑπὸ πάντων 3
ἤκουεν ἀεί· οὐδὲ γὰρ Ἀντωνῖνον ἔτ᾽ αὐτὸν ἐκάλουν, ἀλλ᾽ οἱ μὲν Βασσιανὸν τὸ ἀρχαῖον ὄνομα, οἱ δὲ Καράκαλλον, ὥσπερ εἶπον, οἱ δὲ καὶ Ταραύταν ἐκ μονομάχου τινὸς προσηγορίας τό τ᾽ εἶδος καὶ σμικροτάτου καὶ κακοειδεστάτου καὶ τὴν ψυχὴν καὶ θρασυτάτου καὶ μιαιφονωτάτου.

καὶ τὰ μὲν ἐκείνου, ὅπως ποτ᾽ ἂν καὶ ὀνομάσῃ 10
τις αὐτόν, οὕτως ἔσχεν· ἐμοὶ δὲ δή, καὶ πρὶν ἐς τὴν μοναρχίαν καταστῆναι, προεδηλώθη τρόπον τινὰ παρὰ

τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὅτι καὶ ταῦτα γράψοιμι. ἐν γὰρ πεδίῳ
μεγάλῳ τινὶ πᾶσαν τὴν τῶν Ῥωμαίων δύναμιν ἐξωπλισ-
μένην ὁρᾶν τεθνηκότος αὐτοῦ ἤδη ἔδοξα, καὶ ἐνταῦθα
τὸν Σεουῆρον ἐπί τε γηλόφου καὶ ἐπὶ βήματος ὑψηλοῦ
2 καθήμενον διαλέγεσθαί τι αὐτοῖς. καί με προσστάντα
ἰδὼν ὅπως τῶν λεγομένων ἀκούσω "δεῦρο" ἔφη, "Δίων,
ἐνταῦθα πλησίον πρόσελθε, ἵνα πάντα καὶ τὰ λεγόμενα
καὶ τὰ γιγνόμενα καὶ μάθῃς ἀκριβῶς καὶ συγγράψῃς."
3 τοιοῦτος μὲν ὁ τοῦ Ταραύτου καὶ βίος καὶ ὄλε-
θρος ἐγένετο, καὶ αὐτῷ ἐπαπώλοντο μὲν καὶ οἱ τῆς
κατ' αὐτοῦ ἐπιβουλῆς μετασχόντες, οἱ μὲν εὐθὺς οἱ
δ' οὐ πολλῷ ὕστερον, προσδιεφθάρησαν δὲ οἱ πάνυ
ἑταῖροι αὐτοῦ καὶ οἱ Καισάρειοι· οὕτω που φονικῷ
δαίμονι καὶ ἐς τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἐς τοὺς φίλους συνε-
11 κεκλήρωτο. ὁ δὲ δὴ Μακρῖνος τὸ μὲν γένος Μαῦρος,
ἀπὸ Καισαρείας, γονέων ἀδοξοτάτων ἦν, ὥστε καὶ
σφόδρα εἰκότως αὐτὸν τῷ ὄνῳ ἐς τὸ παλάτιον ὑπὸ
τοῦ δαιμονίου ἐσαχθέντι εἰκασθῆναι· τά τε γὰρ ἄλλα
καὶ τὸ οὖς τὸ ἕτερον κατὰ τὸ τοῖς πολλοῖς τῶν Μαύ-
2 ρων ἐπιχώριον διετέτρητο· τῇ δὲ ἐπιεικείᾳ καὶ ἐκεῖνο
συνεσκίαζε, τά τε νόμιμα οὐχ οὕτως ἀκριβῶς ἠπίστατο
ὡς πιστῶς μετεχειρίζετο. κἀκ τούτου καὶ τῷ Πλαυτια-
νῷ διὰ φίλου τινὸς συνηγόρημα γνωρισθεὶς τὸ μὲν
πρῶτον τῶν ἐκείνου χρημάτων ἐπετρόπευσεν, ἔπειτα
συναπολέσθαι οἱ κινδυνεύσας, καὶ παρὰ δόξαν ὑπὸ τοῦ
3 Κίλωνος ἐξαιτησαμένου αὐτὸν σωθείς, πρὸς μὲν τοῦ
Σεουήρου τοῖς ὀχήμασι τοῖς κατὰ τὴν Φλαμινίαν
ὁδὸν διαθέουσιν ἐπετάχθη, πρὸς δὲ τοῦ Ἀντωνίνου
ὀνόματά τινα ἐπιτροπείας ὀλιγοχρονίου λαβὼν ἔπαρ-
χος ἀπεδείχθη, καὶ διῴκησε τὰ τῆς ἡγεμονίας ταύτης
ἄριστα καὶ δικαιότατα, ὅσα γε καὶ αὐτογνωμονήσας
4 ἔπραξεν. τοιοῦτος δή τις ὢν καὶ οὕτως αὐξηθεὶς ἐς

τε τὸν νοῦν τὴν τῆς αὐταρχίας ἐλπίδα ζῶντος ἔτι τοῦ Ταραύτου, δι' ὅπερ εἶπον, ἐνεβάλετο, καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ φανερῶς μὲν οὔτ' ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὔτε ταῖς ἔπειτα ταῖς δύο ἐπεβάτευσεν αὐτῆς, ἵνα μὴ καὶ ἐπὶ τοῦτ' αὐτὸν ἀπεκτονέναι δόξῃ, ἀλλ' ἄναρκτα παντελῶς τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἀπ' αὐτοτελοῦς ἄρχοντος τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα, οὐδ' εἰδότων αὐτῶν τοῦτο, διεγένετο· πέμψας δὲ ὡς ἑκασταχόσε 5
πρὸς τοὺς στρατιώτας τοὺς ἐν μὲν τῇ Μεσοποταμίᾳ διὰ τὸν πόλεμον, μὴ μέντοι καθ' ἓν ὄντας ἀλλ' ἄλλους ἄλλῃ διεσπασμένους, προσηταιρίσατο αὐτοὺς διὰ τῶν ἐπιτηδείων οἵ τά τε ἄλλα ἐπαγγειλάμενος καὶ τοῦ πολέμου, ᾧ μάλιστα ἐβαρύνοντο, ἀπαλλάξειν ἐπελπίσας. καὶ οὕτω τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ, ᾗ τὰ τοῦ 6
Σεουήρου γενέθλια ἦν, αὐτοκράτωρ τε ὑπ' αὐτῶν ὡς καὶ καταβιασθεὶς ᾑρέθη, καὶ πολλὰ μὲν καὶ χρη- 12
στὰ ἐκείνοις ἐδημηγόρησε, πολλὰ δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὑπετείνατο, τούς τε ἐπ' ἀσεβείᾳ τινί, οἵα γε ἡ ἀσέβεια αὕτη ἡ ἐς τοὺς αὐτοκράτορας λέγεται γίγνεσθαι, τιμωρίαν τινὰ ἔμβιον ὠφληκότας ἀπαλλάξας τῆς καταδίκης, καὶ τοὺς ἐγκαλουμένους 2
τι τοιοῦτον ἀπολύσας, τά τε περὶ τοὺς κλήρους καὶ τὰ περὶ τὰς ἐλευθερίας καταδειχθέντα ὑπὸ τοῦ Καρακάλλου παύσας, καὶ τὸν Αὐρηλιανὸν ἐξαιτηθέντα ὑπ' αὐτῶν..........τατων σφίσι(ν ἐν πολλαῖς) στρατείαις τα(ῖς πρόσθεν) γεγονότα πα(ραιτησάμε)νος ὡς οὐχ ὅ(σιον ὂν βου)λευτήν τινα (ἀποκτεῖ)ναι. οὐ μέν- 3
τοι (καὶ ἐπὶ) (πο)λὺ ἐξεγένετο (αὐτῷ ἀν)δραγαθίσασ(θαι)......τε Αὐρηλιανο.......νησανταλλ.........σαι τι ἐπιχ..........στρατιώτας.........αμα τοῦτον....... ...ὑπ' αὐτοῦ το.........καὶ ἀναλοι.........δε βουλευς..........αὔταρχόν τε.........ὀργῇ τε ο..........

4 σι καὶ διακο(σίας καὶ πεν)τήκοντα δρ(αχμὰς).....
πλεῖόν τι δ(οῦναι κατε)δέδεικτο τι........ φοβηθεὶς
μ(ὴ).......τὸν Αὐρηλι(ανὸν τὸν καὶ) μόνον οὐχ (ὅπως
τῶν ὑπα)τευκότων ἀ(λλὰ καὶ τῶν) ὅλως βουλε(υόν-
των τότε) παρόντα ἀπ.........ὑπὸ χρημάτ(ων)......
(ἐς) αὐτὸν τηνι........αἰτίαν τοῦ θα(νάτου τοῦ) Κα-
ρακάλλου (ἀγαπητῶς) τρέψας τὸ δ........καὶ περὶ
το.........τας τι επο.........σας παρα........... το-
5 νως............'σφῶν............τα ὡς........ ......
τοῦ.............. προ.......................πάμπολλα
καὶ (ἔπιπλα κα)ὶ κτήματα τῶν (αὐτοκρατόρω)ν. ὡς
δ' οὐδὲ (ταῦτα δι)ὰ τοὺς στρατι(ώτας ἐξή)ρκει ταῖς
ἐν.......διακων προσ.........ξατο καὶ μεν.........ν
βουλευτῶν.........αν ἀποκτει........μηδένα ἀλλ' ἐς
6 (φυλακήν) τινας ἐμβαλὼν..........υφον τὸν ευ.....
....αι τῶν ἱππέ(ων καὶ τῶν) ἐξελευθέρων (καὶ τῶν)
Καισαρείων καὶ........τικῶν τῶν τε.......(το)ὺς καὶ
ὁτ(ι)οῦν (ἁμαρτάνο)ντας κολασθῆ(ναι ποιήσ)ας ὥστε
πᾶσι...........νον αὐτῶν........τάς τε ἐπιτρο(πείας
καὶ τ)ὰς περιττὰς (δαπάνας καὶ) τὰ πολλὰ τῶν (πρῴην
7 ὑπὸ το)ῦ Ταραύτου (αὐτοῖς ἐπιτ)αχθέντων......το
τῶν ἀγώνων..........ων πλῆθος ην.........ς, τάς τε
δωρε(ὰς αὖ ἅς μάτ)ην τισὶν ἐδε(δώρητο συλ)λέξας,
καὶ μηδεμίαν εἰκόνα αὐτοῦ μήτε ἀργυρᾶν ὑπὲρ πέντε
λίτρας μήτε χρυσῆν ὑπὲρ τρεῖς γίγνεσθαι ἐκέλευσεν.
τό τε μέγιστον, (τὴν μισθο)φορὰν τῶν (ἐν τῷ δορυ-
φορι)κῷ στρα(τευομένων)....ἐς τὸ τα(χθὲν....ὑπὸ
τοῦ Σ)εουή(ρου)............εθε....

13 (οὐ μὴν ἀλλ' ἐπ)ὶ τού(τοις ὑπό τινων οὐ μάτ)ην
ἐπαινούμενος ἰσοστάσιόν πως αὐτοῖς αἰτίαμα παρὰ
τῶν ἐμφρόνων ἔσχεν, ὅτι ἔς τε τοὺς ὑπατευκότας
τινὰς ἐνέγραψε καὶ εὐθὺς ἀρχαῖς ἐθνῶν προσέταξεν,

καίτοι μὴ ἐθελήσας δεύτερον δὴ τῷ ἐπιόντι ἔτει ὑπα-
τεύειν δόξαι ὅτι τὰς τῶν ὑπατευκότων τιμὰς ἐσχήκοι,
ὅπερ ἐπὶ τοῦ Σεουήρου ἀρξάμενον καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ
ἐπεποιήκει. τοῦτο γὰρ δὴ νομιμώτατα καὶ περὶ ἑαυ- 2
τοῦ καὶ περὶ τοῦ Ἀδουέντου πράξας, ἀλογώτατα Μάρ-
κιόν τε Ἀγρίππαν πρότερον μὲν ἐς Παννονίαν εἶτ'
ἐς Δακίαν ἡγεμονεύσοντα ἔπεμψεν· τοὺς γὰρ ἄρχον-
τας αὐτῶν, τόν τε Σαβῖνον καὶ τὸν Καστῖνον, λόγῳ
μὲν ὡς καὶ τῆς συνουσίας σφῶν δεόμενος, ἔργῳ δὲ
τό τε πάνυ φρόνημα καὶ τὴν φιλίαν αὐτῶν τὴν πρὸς
τὸν Καράκαλλον φοβηθείς, εὐθὺς μετεπέμψατο. τόν 3
τε οὖν Ἀγρίππαν ἐς τὴν Δακίαν καὶ Δέκιον Τρικ-
κιανὸν ἐς τὴν Παννονίαν ἔστειλεν, ἐκεῖνον μὲν δοῦ-
λόν τε κομμωτὴν γυναικός τινος γεγονότα, καὶ διά
τε τοῦτο κριθέντα ὑπὸ τοῦ Σεουήρου καίτοι καὶ τῷ
βασιλικῷ συνδεδικηκότα, καὶ ἐπὶ προδοσίᾳ πράγμα- 4
τός τινος ἐς νῆσον ἐκπεσόντα, καὶ μετὰ τοῦτο ὑπὸ
τοῦ Ταραύτου σὺν τοῖς ἄλλοις καταχθέντα, τάς τε
διαγνώσεις αὐτοῦ καὶ τὰς ἐπιστολὰς διοικήσαντα, καὶ
τὸ τελευταῖον ἐς τοὺς βουλευτὰς τοὺς ἐστρατηγηκό-
τας ἀπωσθέντα ὅτι μειράκια ἔξωρα ἐς τὴν στρατιὰν
ἐπῆκτο, τὸν δὲ δὴ Τρικκιανὸν ἔν τε τῷ πλήθει τῷ
Παννονικῷ ἐστρατευμένον καὶ θυρωρόν ποτε τοῦ
ἄρχοντος αὐτῆς γεγονότα καὶ τότε τοῦ Ἀλβανίου
στρατοπέδου ἄρχοντα.

ταῦτά τε οὖν αὐτοῦ πολλοὶ ᾐτιῶντο καὶ ὅτι καὶ 14
τὸν Ἀδούεντον ἐν τοῖς διόπταις τε καὶ ἐρευνηταῖς
μεμισθοφορηκότα, καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς τάξιν λελοιπότα
ἔς τε τοὺς γραμματοφόρους τελέσαντα καὶ πρόκοιτον
ἀποδειχθέντα καὶ μετὰ τοῦτο ἐς ἐπιτρόπευσιν προαχ-
θέντα, καὶ βουλευτὴν καὶ συνύπατον καὶ πολίαρχον,
μήθ' ὁρᾶν ὑπὸ γήρως μήτ' ἀναγιγνώσκειν ὑπ' ἀπαι-

δευσίας μήτε πράττειν τι ὑπ' ἀπειρίας δυνάμενον,
2 ἀπέφηνεν. ἐτετολμήκει μὲν γὰρ ὁ Ἀδούεντος τοῖς
στρατιώταις μετὰ τὸν τοῦ Καρακάλλου θάνατον εἰπεῖν
ὅτι ἐμοὶ μὲν ἡ μοναρχία ἅτε καὶ πρεσβεύοντι τοῦ
Μακρίνου προσήκει, ἐπεὶ δ' ὑπεργήρως εἰμί, ἐκείνῳ
αὐτῆς ἐξίσταμαι· ληρεῖν δέ πως ἔδοξεν, ὥσπερ που
καὶ ὁ Μακρῖνος τὸ μέγιστον τῆς γερουσίας ἀξίωμα
τοιούτῳ ἀνδρὶ δούς, ὅστις οὐδὲ διαλεχθῆναί τινι ἐν
τῷ συνεδρίῳ καλῶς ὑπατεύων ἠδυνήθη, καὶ διὰ
τοῦτο τῇ τῶν ἀρχαιρεσιῶν ἡμέρᾳ νοσεῖν προσεποι-
3 ήσατο. ὅθεν οὐκ ἐς μακρὰν τῷ Μαξίμῳ τῷ Μαρίῳ
τὴν τῆς πόλεως προστασίαν ἀντ' αὐτοῦ προσέταξε,
καθάπερ ἐπὶ τοῦτο μόνον πολίαρχον αὐτὸν ποιήσας
ἵνα μιάνῃ τὸ βουλευτήριον, οὐ κατ' ἐκεῖνο μόνον
ὅτι ἐν τῷ μισθοφορικῷ ἐστράτευτο καὶ τὰ τῶν δη-
μίων ἔργα καὶ προσκόπων καὶ ἑκατοντάρχων ἐπεποι-
4 ήκει, ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν τῆς πόλεως ἀρχὴν πρὸ τοῦ τῆς
ὑπατείας ἔργου εἰλήφει, τοῦτ' ἔστι πολίαρχος πρότε-
ρον ἢ βουλευτὴς ἐγεγόνει. ταῦτα γὰρ περὶ αὐτὸν
ὥσπερ τὰ καθ' ἑαυτόν, ὅτι τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν
ἱππεύων ἔτι ἡρπάκει, ἐπηλυγασόμενος ἔπραξεν.

15 ἐκεῖνά τε οὖν τινες αὐτοῦ οὐκ ἀπεικότως ἐμέμ-
φοντο, καὶ ὅτι ἐπάρχους τόν τε Ἰουλιανὸν τὸν Οὔλ-
πιον καὶ Ἰουλιανὸν Νέστορα ἀπέδειξε, μήτ' ἄλλην
τινὰ ἀρετὴν ἔχοντας μήτ' ἐν πολλαῖς πράξεσιν ἐξη-
τασμένους, ἀλλὰ καὶ πάνυ περιβοήτους ἐπὶ πονηρίᾳ
ἐν τῇ τοῦ Καρακάλλου ἀρχῇ γενομένους διὰ τὸ πολλὰ
αὐτῷ, τῶν ἀγγελιαφόρων σφᾶς ἡγουμένους, πρὸς τὰς
2 ἀνοσίους πολυπραγμοσύνας ὑπηρετῆσαι. ἀλλὰ ταῦτα
μὲν ὀλίγοι ἐλογίζοντο καὶ ἀπ' αὐτῶν οὐ καθαρῶς
ἐθάρσουν· οἱ δὲ δὴ πλείους τῶν ἰδιωτῶν πρός τε
τὴν διὰ βραχέος παρ' ἐλπίδα τοῦ Ταραύτου ἀπαλ-

λαγὴν καὶ πρὸς τὴν ἐκείνου παραπλησίαν, ἐξ ὧν
ὑπεδεδείχει σφίσι, πρὸς πάντα καὶ τὰ λοιπὰ προσδο-
κίαν οὐκ ἔσχον καιρὸν δι' ὀλίγου οὕτως αὐτοῦ κατα-
γνῶναι, καὶ διὰ τοῦτ' ἰσχυρῶς ἀποθανόντα ἐπόθησαν
ὃν πάντως ἄν, εἴπερ ἐπὶ πλεῖον ἐβεβιώκει, διὰ μίσους
ἐσχήκεσαν. καὶ γὰρ τρυφερώτερόν πως ζῆν ἤρξατο, 3
καὶ τῶν διαμεμφομένων τι αὐτοῦ ἀπεστρέφετο. τὸν
μὲν γὰρ Ματερνιανὸν τόν τε Δάτον οὐκ εὐλόγως
μέν, τί γὰρ ἠδικήκεσαν τὸν αὐτοκράτορά σφων περι-
(έποντες; οὐ) μέντοι καὶ (ἀπὸ τοῦ ἀν)θρωπίν(ου·
τρόπου, ἐπεὶ) κινδύνων (πλησίον ἐγε)γόνει, διεχρή-
(σατο· τοῖς) δ' ἄλλοις τοῖς τὴν δυσγένειαν αὐτοῦ
καὶ τὴν παράλογον τῆς μοναρχίας κτῆσιν δυσχεραί-
νειν ὑποπτευομένοις οὐκ ὀρθῶς ἐπεξῄει. πάντα γάρ 4
που τἀναντία αὐτὸν ἐχρῆν ποιεῖν, εἰδότα ὅστις τε
ἀρχὴν ἐπεφύκει καὶ ὅστις τότε ἦν, μήθ' ὑπερφρονεῖν
ἀλλὰ μετρίως π(ράττειν καὶ τόν τε δαί)μονα τὸν
ὁ(μέστιον ἐκ)θεραπεύ(ειν) καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῇ
τε εὐεργεσίᾳ καὶ τῇ τῆς ἀρετῆς διὰ πάντων ὁμοίως
ἐπιδείξει παραμυθεῖσθαι.

ταῦτα μὲν .... κατ' αὐτὸν ας......(εἴ)ρηταί 16
μοι ἐν.........ὡς ἕκαστα..........μης τινος...........
κειν ωνες.......(αὐτο)κράτωρ μεν..........ραις ὥσπερ
........λόγῳ παρὰ (πᾶσαν αὐτοῦ) τὴν ἀρχὴν...........
παντὸς μα...........νος αὐτῆς ο.........των ὧν διε-
λ(έγετο τοῖς) στρατιώταις........ἀπεδείχθη..........
καὶ ἐπαίνου(ς ἑαυτοῦ οὐ)κ ὀλίγους μ(ὲν ἀνειπεῖν)
ἐτόλμησεν, (ἔτι δὲ πλείους) ἐπιστεῖλαι, λ(έγων ἄλλα 2
τε καὶ ὅ)τι εὖ ἠπιστά(μην καὶ ὑμ)ᾶς τοῖς στρα(τεύ-
μασι συν)ομολογήσειν, (συνειδὼς) ἐμαυτῷ πολ(λὰ
καὶ καλὰ) πεποιηκότι (τὸ κοινόν. ἐ)νέγραψεν δὲ (τῇ
ἐπι)στολῇ Καίσα(ρα θ' ἑαυτὸν) καὶ αὐτοκρά(τορα

καὶ Σ)εουῆρον, προσ(θεὶς τῷ Μα)κρίνου ὀνό(ματι τὸν) εὐσεβῆ καὶ εὐ(τυχῆ καὶ) Αὔγουστον καὶ (Περτίνακα, οὐκ ἀ)ναμένων τι, (ὡς εἰκὸς ἦν, παρ' ἡ)μῶν
3 *ψήφι(σμα. ἐπέστελ)λεν δὲ οὐκ ἠ(γνοηκὼς το)σαῦτα καὶ τη(λικαῦτα ῥ)ήματα αὐτὸς (ἀναδεξά)μενος οὐδὲ ....ης ὄνομα..........ν δορυφόρων (ὡς καὶ πρότ)ερόν τινες............οὐ μὴν ἀλ(λ.........οὕτως ἔγρα..........τὴν ἀρχὴν........(πόλε)μον μάλι(στα) ....ων βαρβάρων.........ρημον προς...........ν πλη-*
4 *σίον..........ηθει παρον.......... στον δρασω ....η τῇ τε ἐπι(στολῇ ἐν)έγραψεν ἁπλῶς (ὥσπερ) οἱ πρὸ τοῦ Καρα(κάλλου αὐ)τοκράτορες, (καὶ δὴ τοῦτ)ο καὶ διὰ παν(τὸς τοῦ ἔτου)ς ἐποίησε......... (ὑ)πομνήματα (τὰ παρὰ τοῖς στ)ρατιώταις (γενόμενα). οὕτως ἐκει...*
5 *...... (τῶν) ἐπὶ κολα(κείᾳ εἰωθό)των καὶ οὐ(κ ἐπὶ ἀληθ)είας λέγεσθαι ὑπώπτευσαν ὥστε καὶ δημοσιευθῆναι αὐτὰ ἀξιῶσαι, ἔπεμψεν ἡμῖν, ἅτινα καὶ αὐτὰ ὁ ταμίας, ὥσπερ καὶ ἕτερα αὖθις τῶν ὁμοίων, ἀνέγνω. καὶ στρατηγὸς δέ τις τὰ αὐτοῦ ποτε τοῦ Μακρίνου γράμματα, τῷ σύγκλητόν τε τότε τὴν βουλὴν γενέσθαι καὶ μηδένα τῶν ταμιῶν παρεῖναι, ἐπελέξατο.*

17 *τῆς δ' οὖν πρώτης ἐπιστολῆς ἀναγνωσθείσης καὶ ἐκείνῳ, ὅσα εἰκὸς ἦν, καὶ τῷ υἱεῖ αὐτοῦ ἐψηφίσθη· εὐπατρίδης τε γὰρ καὶ πρόκριτος τῆς νεότητος Καῖσάρ τε ἀπεδείχθη. καὶ ὃς τὰ μὲν ἄλλα προσεδέξατο, τὴν δὲ δὴ ἱπποδρομίαν τὴν ἐπὶ τῇ ἀρχῇ τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ ψηφισθεῖσαν παρῃτήσατο, εἰπὼν αὐτάρκως αὐτὴν τῇ τῶν Σεουήρου γενεσίων θέᾳ τετιμῆ-*
2 *σθαι. τοῦ μέντοι Ταραύτου οὐδεμίαν μνείαν οὔτ' ἔντιμον τότε γε οὔτ' ἄτιμον ἐποιήσατο, πλὴν καθ' ὅσον αὐτοκράτορα αὐτὸν ὠνόμασεν· οὔτε γὰρ ἥρωα οὔτε πολέμιον ἀποδεῖξαι ἐτόλμησεν, ὡς μὲν ἐγὼ δοκῶ, ὅτι τὸ μὲν*

διά τε τὰ πραχθέντα αὐτῷ καὶ διὰ τὸ πολλῶν ἀνθρώ-
πων μῖσος, τὸ δὲ διὰ τοὺς στρατιώτας ὤκνησε πρᾶξαι,
ὡς δέ τινες ὑπώπτευσαν, ὅτι τῆς τε γερουσίας καὶ 3
τοῦ δήμου τὴν ἀτιμίαν αὐτοῦ ἔργον γενέσθαι μᾶλλον
ἢ ἑαυτοῦ, ἄλλως τε καὶ ἐν τοῖς στρατεύμασιν ὄντος,
ἠθέλησεν. τοῦ τε γὰρ πολέμου αἰτιώτατον αὐτὸν ἐξ
ἀδικίας γεγονέναι, καὶ τὸ δημόσιον ἰσχυρῶς τῇ τῶν
χρημάτων τῶν τοῖς βαρβάροις διδομένων αὐξήσει βε-
βαρηκέναι ἔφη· ἰσάριθμα γὰρ αὐτὰ τῇ τῶν στρατευο-
μένων μισθοφορᾷ εἶναι. οὐ μέντοι καὶ ἐτόλμησέ τις 4
δημοσίᾳ τι τοιοῦτο κατ' αὐτοῦ θρασύνασθαι ὥστε
καὶ πολέμιον αὐτὸν ψηφίσασθαι, δεδιὼς μὴ καὶ πα-
ραυτίκα ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει στρατευομένων φθαρῇ·
ἀλλ' ἄλλως μὲν καὶ ἐλοιδόρουν αὐτὸν καὶ ὕβριζον
ὅσα ἐδύναντο, τάς τε μιαιφονίας αὐτοῦ ὀνομαστὶ κα-
ταλέγοντες, καὶ πρὸς πάντας αὐτὸν τοὺς πώποτε κα-
κῶς τυραννήσαντάς σφων παραδεικνύντες, τήν τε 18
ἱπποδρομίαν τὴν τοῖς γενεθλίοις αὐτοῦ τελουμένην
καταλυθῆναι, καὶ τοὺς ἀνδριάντας τούς τε χρυσοῦς
καὶ τοὺς ἀργυροῦς πάντας ἁπλῶς δι' ἐκεῖνον συγχω-
νευθῆναι, τούς τε μεμηνυκότας τι αὐτῷ πολλῇ σπου-
δῇ καὶ φανερωθῆναι καὶ κολασθῆναι δεόμενοι· πολ- 2
λοὶ γὰρ οὐχ ὅτι δοῦλοί τε καὶ ἐξελεύθεροι καὶ στρα-
τιῶται καὶ Καισάρειοι, ἀλλὰ καὶ ἱππεῖς βουλευταί
τε καὶ γυναῖκες τῶν ἐπιφανεστάτων συχναὶ καὶ ἐν-
δείξεις λαθρίους ἐπ' αὐτοῦ πεποιῆσθαι καὶ σεσυκο-
φαντηκέναι τινὰς ἐνομίζοντο. οὐ μὴν οὔτε ἐκείνῳ 3
τὸ τοῦ πολεμίου ὄνομα προσέθεσαν, καίτοι τὸν Μαρ-
τιάλιον, ἐπὶ προσχήματι τῆς πρὸς τὸν Ἄρεα αὐτοῦ
ὁμωνυμίας, καὶ ἐπαίνοις καὶ ἀγάλμασι τιμηθῆναι
δεῖν ἀεί ποτε ἐπιβοῶντες, οὔτε τῷ Μακρίνῳ ὡς καὶ
ἀχθόμενοί τι τότε ἐνεδείξαντο. αἴτιον δ' ὅτι προκα- 4

ταληφθέντες τῇ διὰ τὸν τοῦ Ταραύτου θάνατον χαρᾷ
οὐδ' ἐννοῆσαί τι περὶ τῆς ταπεινότητος αὐτοῦ ἐσχό-
λασαν, ἀλλ' ἀγαπητῶς αὐτὸν ἐς τὴν ἀρχὴν ἐδέξαντο,
οὐχ οὕτως ᾧτινι δουλεύσουσιν ὡς οὗ ἐστέρηντο
ἐνθυμούμενοι, καὶ πάντα τινά, καὶ τὸν τυχόντα, αἱρε-
5 τώτερον αὐτοῦ νομίζοντες ἔσεσθαι. καί τι αὐτοὺς καὶ
ἡ τῶν ἐπί τε τῶν ὑπ' ἐκείνου καταδειχθέντων κατάλυ-
σις, πάντα γὰρ ὅσα ποτὲ παρὰ τὸ καθεστηκός, οὐχ ὅτι
ἐκ τοῦ δημοσίου τοῦ τῶν Ῥωμαίων, ἀλλὰ καὶ οἴκοθέν
τισιν ἐξ ἐπιτροπῆς αὐτοῦ πρός τινων δήμων ἀνηλίσκε-
το, ἀνετάγη, καὶ ἡ ἐς τὸ ἔπειτα μηδὲν ὅμοιον αὐτοῖς
προσταχθήσεσθαι ἐλπὶς ἀνέπεισε στέρξαι τοῖς παροῦ-
19 σιν. ὡς μέντοι τόν τε Αὐρηλιανὸν τεθνηκότα καὶ τὸν
Διαδουμενιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Καίσαρα, λόγῳ μὲν
ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν δι' ὧν ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας με-
ταπεμφθεὶς πρὸς αὐτὸν διῄει, ἔργῳ δὲ ὑπὸ τοῦ Μα-
κρίνου, ἀποδεδειγμένον καὶ προσέτι τὸ τοῦ Ἀντωνίνου
2 ὄνομα προσειληφότα ἔμαθον, ταῦτα γὰρ ἐπὶ τῇ τῶν
στρατιωτῶν θεραπείᾳ, τὸ μὲν ἵνα μὴ δόξῃ τὴν τοῦ
τεθνηκότος μνήμην παντάπασιν ἀτιμάζειν, καὶ μά-
λισθ' ὅτι τῶν ἀνδριάντων τινὰς τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ ὑπὸ
τοῦ Ἀλεξάνδρου αὐτῷ ἀνατεθέντων καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ
σταθέντων λάθρᾳ καθῃρήκει, τὸ δὲ ἵνα ἄλλας ἑπτα-
κοσίας καὶ πεντήκοντα αὐτοῖς δραχμὰς προσυπόσχη-
3 ται, ἐποίησεν, οὐκέτι ὁμοίως φρονεῖν ἤρξαντο, ἀλλ'
ἐνθυμούμενοι ὅτι πρότερον ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐπεποί-
ηντο, καὶ προσέτι λογιζόμενοι πάνθ' ὅσα (περὶ τῶν)
ἄλλων αὐτοῦ τ(απεινὰ) προσυποπτεύ(οντες εἰ)κάζον-
το, ᾐσχ(ύνθησαν, καὶ) τοῦ μὲν Καρακ(άλλου οὐ)δὲν
μᾶλλον ἐ......το, τὰ δὲ ἐς ἐκε(ῖνον φέ)ροντα ἄλλως
5 ....στέλλοντο τι.... παραιτήσει ων....... τοῦ
Σεουήρου .... (Ἀν)τωνίνου κα...... (ἐ)ξέφαινον

κ........γε καὶ ἥρωα (καὶ τὰ ἐοι)κότα διὰ τὴν (ἡγεμο)νίαν οὐ μὴ........ ἀποφανθη.........καὶ παντάπ(ασιν αἱ γνῶ)μαι πάντων (ἀνθρώπων) τῶν ἐν τῇ Ῥ(ώμῃ)......μετέπεσον.........γερουσίαν α........σα καὶ ἐπιφ........μονη ἐπι τ......... κακουργειC........ αὐτῷ ἐξαιτ.......γην ἐμὲ δε... (καὶ μέν)τοι κατ' ἄνδρα (πάντων) ἐρωτηθέν(των περὶ) τῶν τιμῶν (αὐτοῦ· ἄλλοι) τε ἀμφιβόλω(ς ἀπεκρί)ναντο καὶ ο......(Σα)τουρνῖνος ν........τιαν τρόπον (τινὰ ἐπι)φημιζόμεν(ος).......στρατηγῶν......(μὴ ἐ)ξεῖναί οἱ μη(δεμίαν ψῆ)φον περί του (προθεῖ)ναι, ἵνα μὴ ὁ (ὕπατος φθο)νήσῃ σφίσι(ν. καὶ ταῦτα) μὲν ἔξω τοῦ (καθεστη)κότος ἐγ(ένετο· οὐ γὰρ ἦν νόμιμο)ν ὑπὲρ οὐδενὸς (πράγμα)τος σκέψιν τινὰ (ἐν τῷ) βουλευτηρίῳ μὴ (κελεύο)ντος τοῦ αὐτο(κράτορος) γενέσθαι· ὁ δὲ (δῆμος, ἅ)τε καὶ ἐν τῇ ἀγω(νίᾳ λα)νθάνων καὶ (ὑπὸ τοῦ) πλήθους σφῶν (μᾶλλον θρα)συνόμενος, (μέγα ἀνεβό)ησεν ἐν τῇ (τῶν τοῦ) Διαδουμενιανοῦ γενεθλίων ἱππο(δρομίᾳ, ἣ) τῇ τετάρτῃ (καὶ δεκάτῃ) τοῦ Σεπτεμ(βρίου ἡμ)έρᾳ ἐγίγνετο, (ἄλλα τε πολ)λὰ ὀδυρόμε(νος καὶ λέ)γων μόνους (δὴ τῶν πάντων) ἀνθρώπων ἑ(αυτοὺς ἀ)προστάτου(ς ἀβασιλ)εύτους εἶναι.........(ἀ)νεκάλουν...........νόν σφων (γενησόμεν)ον. καὶ δὴ καὶ (πρὸς τὸν Δία M p. 231)ο εἶπον ὅτι 2
(ὡς κύριος M)ς ὠργίσθης (,ὡς πατὴρ ἡμᾶς M) ἐλέησον. ἡ(μῶν δ' οὐκ) ἐφρόντισαν.........ν πρώτην........ ἱππικοῦ οὐ.... (βου)λευτικοῦ τε... (τόν) τε αὐτοκράτο(ρα καὶ τὸν) Καίσαρα ἐπαι(νούντω)ν, ὥστε καὶ αὐ..... ἑλληνιστὶ εἰ(πεῖν "ὦ) καλῆς ἡμέρας (τῆς τήμε)ρον, ὦ καλῶ(ν βασιλέων M"), κἀκείνους....... νειν σφίσιν......ων· ἀλλ' ἔς τε τὸ(ν οὐρανὸν) τὰς χεῖρας ἀνέ(τεινον κ)αὶ ἐβόων "αυ........πὸ (οὗτός

3 ἐστιν ὁ M p. 232) Ῥωμαίων Αὔγουστος· τοῦτον ἔχοντες
πάντα ἔχομεν." οὕτω που πολὺ τοῖς ἀνθρώποις καὶ
αἰδοῦς ἐς τὸ κρεῖττον καὶ καταφρονήματος πρὸς τὸ
χεῖρον ἐμπέφυκεν, ὥστε καὶ ἐκείνους μηδ' ἀρχὴν ἔτι
εἶναι τόν τε Μακρῖνον καὶ τὸν Διαδουμενιανὸν νο-
4 μίζειν, ἀλλ' ὡς καὶ τεθνηκότας αὐτοὺς ἤδη καταπα-
τεῖν. ὅθεν οὐχ ἥκιστα καὶ οἱ στρατιῶται κατεφρό-
νησαν αὐτοῦ, ἐν οὐδενὶ λόγῳ τὰ ἐπὶ τῇ θεραπείᾳ
σφῶν πραχθέντα θέμενοι, καὶ μάλισθ' ὅτι οἱ Περγα-
μηνοί, στερηθέντες ὧν παρὰ τοῦ Ταραύτου πρότερον
εἰλήφεσαν, πολλὰ καὶ ἄτοπα ἐς αὐτὸν ἐξύβρισαν, ἐφ'
ᾧ δὴ καὶ δημοσίᾳ ἀτιμίαν ὑπ' αὐτοῦ ὦφλον.
21 καὶ τὰ μὲν τῶν στρατιωτῶν αὐτίκα λελέξεται·
τότε δὲ γράμμα μὲν οὐδὲν ὁ Μακρῖνος τῶν μηνυτι-
κῶν οὔτ' ἐσέπεμψεν ἐς τὴν γερουσίαν, ὥσπερ
ἠξίουν, οὔτ' ἄλλως ἐξέφηνε, φήσας, εἴτ' οὖν ἀλη-
θῶς εἴτε καὶ ψευδῶς, ἵνα μὴ πολλὴ ταραχὴ γένη-
ται, ὅτι μηδὲν ἐν τῷ βασιλικῷ τοιοῦτον εὑρέθη, ὁ
γάρ τοι Ταραύτας ἤτοι διέφθειρε τὰ πλεῖστα τῶν
2 ἔνδειξίν τινα ἐχόντων, ἢ καὶ αὐτοῖς τοῖς πέμψασιν
αὐτὰ ἀντέπεμπεν, ὥσπερ εἶπον, ὅπως μηδεὶς ἔλεγχος
τῆς κακίας αὐτῶν ὑπολείπηται, τρεῖς δὲ δὴ τῶν βου-
λευτῶν, οὓς μάλιστα καὶ αὐτὸς ἐξ ὧν ἐπεφωράκει
ἀξιομισεῖς ἐνόμιζεν εἶναι, ἐκδήλους ἐποίησε, τόν τε
Μανίλιον καὶ τὸν Ἰούλιον καὶ προσέτι Σουλπίκιον
Ἀρρηνιανόν, ὃς ἄλλους τέ τινας καὶ τὸν Βάσσον τὸν
τοῦ Πομπωνίου παῖδα, ᾧ τῆς Μυσίας ἄρξαντι ὑπε-
3 στρατηγήκει, ἐσεσυκοφαντήκει. καὶ οὗτοί τε ἐς νή-
σους ὑπερωρίσθησαν, ἀπεῖπε γὰρ ἄντικρυς μηδένα
αὐτῶν θανατωθῆναι, αὐτὸ τοῦτο γράψας "ἵνα μή,
ἃ ἐκείνοις ἐγκαλοῦμεν, αὐτοὶ ποιοῦντες φανῶμεν",
καὶ Λούκιος Πρισκιλλιανὸς ὑπ' αὐτῆς τῆς βουλῆς

προβληθείς, ὃς οὕτω περιβόητος ἐπὶ ταῖς ἐπηρείαις ὥσπερ καὶ ἐπὶ ταῖς τῶν θηρίων σφαγαῖς ἦν. ἔν τε 4
γὰρ τῷ Τουσκούλῳ πολλοῖς ἀεὶ πολλάκις ἐμαχέσατο, ὥστε καὶ σημεῖα τῶν δηγμάτων αὐτῶν φέρειν, καί ποτε καὶ ἄρκτῳ καὶ παρδάλει λεαίνῃ τε καὶ λέοντι ἅμα μόνος συνηνέχθη· καὶ πολὺ πλείους ἄνδρας, καὶ τῶν ἱππέων καὶ τῶν βουλευτῶν, ἐκ τῶν διαβολῶν ἐξώλεσεν. ἐφ' οἷς ἀμφοτέροις ὑπὸ μὲν τοῦ Κα- 5
ρακάλλου μεγάλως ἐτιμήθη καὶ ἐς τοὺς ἐστρατηγηκότας ἐσεγράφη καὶ τῆς Ἀχαΐας καὶ παρὰ τὸ καθῆκον ἦρξεν, ὑπὸ δὲ τῆς γερουσίας ἰσχυρῶς ἐμισήθη, καὶ ἐπίκλητός τε ἐγένετο καὶ ἐς νῆσον κατεκλείσθη.

οὗτοί τε οὖν οὕτως ἀπήλλαξαν, καὶ ὁ Φλάκκος 22
τὴν τῶν τροφῶν διάδοσιν, ἣν ὁ Μανίλιος πρότερον τῆς κατ' αὐτοῦ συκοφαντίας γέρας εἰλήφει, ἐπετράπη καὶ αὐτήν· καὶ μετὰ τοῦτο τό τε διαδίδοσθαί τινα ἐν ταῖς τῶν στρατηγῶν τῶν πάνυ θέαις, πλὴν τῶν τῇ Φλώρᾳ τελουμένων, δικαιονόμοι οἱ τὴν Ἰταλίαν διοικοῦντες ἐπαύσαντο ὑπὲρ τὰ νομισθέντα ὑπὸ τοῦ Μάρκου δικάζοντες. Δομίτιός τέ τις Φλῶρος περι- 2
δρομῇ θεραπείας πρὸς σπουδαρχίαν, καίτοι πρότερόν ποτε τὰ τῆς βουλῆς ὑπομνήματα διὰ χειρὸς ἔχων καὶ ἀγορανόμος ἐπ' αὐτοῖς ἀποδειχθῆναι ὀφείλων, εἶτα πρὶν ἄρξαι τῆς ἐλπίδος διὰ Πλαυτιανὸν ἐκπεσών, κατεστήσατο καὶ δήμαρχος ἀπεδείχθη· ὅ τε Φῆστος ὁ Ἀνίκιος ἐς τὴν Ἀσίαν ἀντὶ τοῦ Ἄσπρου ἄρξων ἐπέμφθη. ἐκεῖνος γὰρ τὸ μὲν πρῶτον καὶ πάνυ πολ- 3
λῆς παρὰ τοῦ Μακρίνου τιμῆς, ὡς καὶ καταστῆσαι τὰ ἐν τῇ Ἀσίᾳ δυνησόμενος, ἔτυχεν· ἔπειτ' ἐν ὁδῷ ὄντα αὐτὸν ἤδη καὶ πλησιάζοντα τῷ ἔθνει, τὴν γὰρ παραίτησιν, ἣ παρὰ τοῦ Καρακάλλου παρῄτητο, ἐς αὐτὸν ἐλθοῦσαν οὐκ ἐδέξατο, δεινῶς περιύβρισεν

4 ἀπωσάμενος, καὶ γάρ τινα καὶ διηγγέλλετο αὐτῷ λελαληκὼς οὐκ ἐπιτήδεια, καὶ δῆτα, ὡς καὶ αὖθις αὐτοῦ παρεμένου διά τε γῆρας καὶ νόσον, τῷ Φήστῳ τὴν Ἀσίαν, καίπερ παροφθέντι τὴν τοῦ κλήρου τάξιν ὑπὸ τοῦ Σεουήρου, ἐνεχείρισεν· καὶ ἐπειδή γε βραχὺς ὁ χρόνος τῆς ἡγεμονίας αὐτῷ ἐγίγνετο, καὶ ἐς τὸ ἐπιὸν ἔτος ἄρξαι αὐτὸν ἀντ' Αὐφιδίου Φρόντωνος
5 ἐκέλευσεν. τούτῳ γὰρ οὔτε τὴν Ἀφρικὴν κατακληρωσαμένῳ ἐπέτρεψε τῶν Ἄφρων αὐτὸν παραιτησαμένων, οὔτε τὴν Ἀσίαν, καίτοι μεταθεὶς αὐτὸν ἐκεῖσε πρότερον. τό γε μὴν ἱκνούμενον γέρας καὶ οἴκοι μείναντι αὐτῷ, τὰς πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας, δοθῆναι ἐσηγήσατο. οὐ μέντοι καὶ ἐκεῖνος αὐτὰς ἔλαβεν, εἰπὼν οὐκ ἀργυρίου ἀλλ' ἡγεμονίας δεῖσθαι, καὶ διὰ τοῦθ' ὕστερον (παρὰ τοῦ Σαρ)δαναπάλλου (τὸ ἔθνος ἀ)πέλαβεν.

ταῦ(τα μὲν οὕ)τως ἐγένετο, (καὶ τοῖς) ἐπ' ἐλπίδι β(ραχείᾳ τρε)φομένοις (ὀρφανοῖς) ἐκ τῆς .... πα(ιδικῆς) μέχρι τῆς σ(τρατευσίμου) ἡλικίας ἐπ(εκουρήθη)·
23 ἡ δὲ Ἰουλία ἡ τοῦ Ταραύτου μήτηρ ἔτυχε μὲν ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ οὖσα, καὶ οὕτω παραχρῆμα, ἅμα τῇ πύστει τοῦ θανάτου αὐτοῦ, διετέθη ὥστε καὶ πλήξασθαι ἰσχυρῶς καὶ ἀποκαρτερῆσαι ἐπιχειρῆσαι. ὃν γὰρ ζῶντα καὶ ἐμίσει, τελευτήσαντα τότε ἐπένθει, οὐχ ὅτι ἐπόθει αὐτὴ ἢ ἐκεῖνον ζῆν ἤθελεν, ἀλλ' ὅτι αὐτὴ ἰδιωτεύουσα ἤχθετο. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸν Μακρῖ-
2 νον πολλὰ καὶ δεινὰ ἐλοιδόρησεν. ἔπειθ' ὡς οὔτε που τῆς βασιλικῆς θεραπείας τι καὶ τῆς τῶν δορυφόρων περὶ αὐτῇ φρουρᾶς ἠλλοιώθη, καὶ ἐκεῖνος χρηστά τινα αὐτῇ, τὰ λεχθέντα ὑπ' αὐτῆς οὔπω ἀκηκοώς, ἐπέστειλε, θαρσήσασα τὴν τοῦ θανάτου ἐπιθυ-
3 μίαν κατέθετο, καὶ μηδὲν αὐτῷ ἀντιγράψασα ἔπραττέ

τι καὶ ἐς τοὺς συνόντας αὐτῇ στρατιώτας ἄλλως
τε.......... καὶ ἐκειν.................. (κ)αὶ τῷ τε Μα-
(κρίνῳ ὀργιζ)ομένους .... υἱέος αὐτῆς (ἀσμενέ-
στερ)ον μνημο(νεύοντας), ὅπως αὐταρχίαν διώκῃ, ὥστε
Σεμιράμιδι καὶ Νιτώκριδι, ἅτε καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν
τρόπον τινὰ χωρίων αὐταῖς (γενομένη)..ουμένη ὡς
.........η συνήρε(το......κ)αὶ γράμματα.........ου
Μακρίνου ....ι τινα ἐφ' οἷς ....οντα 4
ελα .... ν γνώμης .... ειτο φο-
βη(θεῖσα μὴ) τοῦ τε ὀνό(ματος τοῦ τ)ῆς Αὐγού(στης
στερη)θῇ καὶ ἐς τα.......(πα)τρίδα ἀπελ(θεῖν ἀναγ-
κα)σθῇ καὶ παν...........δεινοτε............ς γυναι
..........ωνων προσ..........θενεστε............να-
τω τε..........νω τις οφθη.........ατο παν του....
...(δεδ)ιέναι μη ...(ἐς τὴν Ῥώ)μην ἀνελ(θ).......... 5
σθῇ καὶ ἐ.......... Μακρίνου ....κοι κατα.....
.....ι τοῦ τἀναν(τία πράττειν) δοκεῖν ε..........ξειν
ὅπως ....η κατα.......... οχωρήσῃ (ἐκ)εῖνός τε
(ἀπιέναι ὅτι) τάχιστα ἐκ τῆς Ἀντιοχείας αὐτήν, ὅποι
βούλοιτο, ἐκέλευσεν· καὶ ἐπεὶ τὰ ἐν τῇ Ῥώμῃ περὶ τοῦ 6
υἱέος αὐτῆς λεχθέντα ἤκουσεν, οὐκέτ' ἐφιλοψύχησεν,
ἀλλ' ἤδη τρόπον τινὰ καὶ ὑπὸ τοῦ καρκίνου, ὃν ἐν τῷ
μαστῷ ἐκ πάνυ πολλοῦ χρόνου ἡσυχάζοντά πως ἔχουσα
τότε ἠρέθισεν ἐκ τῆς πληγῆς ἣν ἐπὶ τῷ τοῦ παιδὸς θα-
νάτῳ κοψαμένη κατὰ τῶν στέρνων ἐπέπληκτο, συναι-
ρουμένη προσδιέφθειρεν ἑαυτὴν ἀποκαρτερήσασα.

καὶ ἡ μὲν οὕτω τι ἐκ δημοτικοῦ γένους ἐπὶ μέγα 24
ἀρθεῖσα, κἀν τῇ τοῦ ἀνδρὸς ἡγεμονίᾳ περιαλγῶς
πάνυ διὰ τὸν Πλαυτιανὸν ζήσασα, τῶν τε υἱέων τόν
τε νεώτερον ἐν τοῖς αὐτῆς κόλποις κατασφαγέντα
ἐπιδοῦσα καὶ τὸν πρεσβύτερον ζῶντά τε ἀεὶ διὰ φθό-
νου ἔχουσα καὶ φονευθέντα οὕτω μαθοῦσα, τῆς ἀρχῆς 2

ζῶσα ἐξέπεσε καὶ ἑαυτὴν προσκατειργάσατο, ὥστε
τινὰ ἐς αὐτὴν ἀποβλέψαντα μὴ πάνυ πάντας τοὺς
ἐν ταῖς μεγάλαις ἐξουσίαις γενομένους μακαρίζειν,
ἂν μὴ καὶ ἡδονή τις αὐτοῖς τοῦ βίου καὶ ἀληθὴς
καὶ ἀκήρατος καὶ εὐτυχία καὶ ἀκραιφνὴς καὶ διαρ-
3 κὴς ὑπάρχῃ. καὶ τὰ μὲν τῆς Ἰουλίας οὕτως ἔσχε,
τό τε σῶμα αὐτῆς ἐς τὴν Ῥώμην ἀναχθὲν ἐν τῷ
τοῦ Γαΐου τοῦ τε Λουκίου μνήματι κατετέθη· ὕστε-
ρον μέντοι καὶ ἐκεῖνα, ὥσπερ καὶ τὰ τοῦ Γέτα
ὀστᾶ, πρὸς τῆς Μαίσης τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς ἐς τὸ τοῦ
Ἀντωνίνου τεμένισμα μετεκομίσθη. ἔμελλε δ' οὐδ'
ὁ Μακρῖνος ἐπὶ πολὺ περιοίσειν, ὥς που καὶ προε-
δηλώθη αὐτῷ. ἡμίονός τε γὰρ ἡμίονον ἐν τῇ Ῥώμῃ
καὶ χοῖρος χοιρίδιον ὦτα τέσσαρα καὶ γλώσσας δύο
πόδας τε ὀκτὼ ἔχον ἔτεκεν, καὶ σεισμὸς ἰσχυρὸς
ἐγένετο, αἷμά τε ἐκ σωλῆνος ἐρρύη, καὶ μέλισσαι
2 κηρία ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ βοαρίᾳ ἐνέπλασαν. τό τε θέα-
τρον τὸ κυνηγετικὸν κεραυνοῖς ἐν αὐτῇ τῇ τῶν Ἡφαι-
στείων ἡμέρᾳ βληθὲν οὕτω κατεφλέχθη ὥστε τήν τε
ἄνω περιβολὴν αὐτοῦ πᾶσαν καὶ τὰ ἐν τῷ τοῦ κύκλου
ἐδάφει πάντα κατακαυθῆναι, κἀκ τούτου τὰ λοιπὰ
3 πυρωθέντα θραυσθῆναι. οὐδὲ ἐπαρκέσαι αὐτῷ οὔτε
ἀνθρωπίνη ἐπικουρία, καίπερ παντὸς ὡς εἰπεῖν ὕδα-
τος ῥέοντος, οὔθ' ἡ τοῦ οὐρανίου ἐπίρροια πλείστη
τε καὶ σφοδροτάτη γενομένη ἠδυνήθη· οὕτω που
καὶ τὸ ὕδωρ ἑκάτερον ὑπὸ τῆς τῶν σκηπτῶν δυνά-
μεως ἀνηλίσκετο, καὶ ἐν μέρει καὶ αὐτὸ τοῦτο προσε-
σίνετο, ὅθεν ἡ θέα τῶν μονομαχιῶν ἐν τῷ σταδίῳ
4 ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐτελέσθη. τοῦτό τε οὖν τὰ μέλλοντα
ἔσεσθαι προεσήμαινεν, — ἐνεπρήσθη μὲν γὰρ καὶ
ἄλλα τινά, καὶ τῶν βασιλικῶν κτημάτων μάλιστα, ἐν
τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ πολλάκις, ὅπερ που καὶ αὐτὸ ἐξαίσιον

ἀεί ποτε νενόμισται· ἐκεῖνο δὲ δὴ ἄντικρυς ἐς αὐτὸν
ἔφερεν, ὅτι καὶ τὴν ἱπποδρομίαν τοῦ Ἡφαίστου κατα-
λελυκέναι ἔδοξεν. ἔκ τε οὖν τούτου νέον τι γίγνεσθαι 5
ἐτοπάσθη, καὶ ὅτι ὁ Τίβερις ἐν τῇ αὐτῇ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ
πληθύσας ἔς τε τὴν ἀγορὰν καὶ ἐς τὰς περὶ αὐτὴν
ὁδοὺς τοσαύτῃ ῥύμῃ ἐσέβαλεν ὥστε καὶ ἀνθρώπους
παρασυρῆναι. γυνή τέ τις, ὥς γε ἤκουσα, βλοσυρὰ
καὶ ὑπέρογκος ὀφθεῖσά τισιν ἔφη ὅτι ἐλάχιστα ταῦτα
πρὸς τὰ μέλλοντα αὐτοῖς συμβήσεσθαί ἐστιν. καὶ
ἔσχεν οὕτως· οὐδὲ γὰρ ἐν τῇ πόλει μόνῃ τὸ δεινὸν 26
ἔμεινεν, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην αὐτῆς, ὑφ' ἧς
τὸ θέατρον ἀεί ποτε ἐπληροῦτο, ἐπέσχεν· τὸν μὲν
γὰρ πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον καὶ ἐλαττωθέντες
κατέθεντο, τῇ δὲ ἐκ τῶν στρατιωτῶν πλεονεξίᾳ
καὶ στάσει δεινῶς ἐκακώθησαν. ἐπράχθη δὲ ἑκά-
τερον ὧδε.

ὁ Μακρῖνος ἰδὼν τὸν Ἀρτάβανον σφόδρα τε ἐφ' 2
οἷς ἐπεπόνθει θυμούμενον καὶ δυνάμει πολλῇ ἐς τὴν
Μεσοποταμίαν ἐμβεβληκότα, τὸ μὲν πρῶτον τούς τ'
αἰχμαλώτους αὐτῷ αὐτεπάγγελτος καὶ λόγους φιλίους
ἔπεμψε, πρός τε τὴν εἰρήνην αὐτὸν προκαλούμενος
καὶ τὴν αἰτίαν τῶν γεγονότων ἐς τὸν Ταραύταν
τρέπων· ὡς δὲ ἐκεῖνος οὔτε τοῦτο προσεδέξατο, 3
καὶ προσέτι καὶ τὰ φρούρια αὐτὸν τάς τε πόλεις
κατασκαφείσας ἀναστῆσαι τῆς τε Μεσοποταμίας
παντελῶς ἐκστῆναι καὶ δίκας ἐπί τε τοῖς ἄλλοις
καὶ ἐπὶ τῇ τῶν βασιλικῶν μνημάτων λύμῃ δοῦ-
ναι ἐκέλευσεν, τῇ τε γὰρ δυνάμει, ἣν πολλὴν 4
ἠθροίκει, θαρρῶν, καὶ τοῦ Μακρίνου ὡς καὶ παρὰ
τὴν ἀξίαν αὐταρχοῦντος καταφρονῶν, τῇ τε ὀργῇ
ἀπλήστῳ ἐχρῆτο, καὶ ἤλπιζε καὶ ἄκοντος αὐτοῦ πάνθ'
ὅσα ἐβούλετο κατεργάσεσθαι, οὐδὲ καιρὸν οὐδένα 5

διαβουλεύσασθαι ἔσχεν, ἀλλ' ἀπαντήσας αὐτῷ πρὸς τὴν Νίσιβιν ἤδη προσιόντι ἡττήθη, μάχης περὶ τοῦ ὕδατος τοῖς στρατιώταις ἐν τῇ ἀντιστρατοπεδεύσει γενομένης. καὶ (αὐτὸ δὲ δὴ) τὸ τάφρευμα (παρ' ὀλίγον) ἀπέβαλεν. ἀλλ(ὰ τὸ μὲν) οἵ τε ὑπασπι(σταὶ καὶ οἱ) σκευοφόρο(ι οἱ παρατυχ)όντες διεσ(ώσαντο·
6 θρα)συνόμενο(ι γὰρ προεξῇ)ξαν ἐς τοὺς (βαρβάρους) ἐπεκδραμ(όντες· τό) τε γὰρ ἀνέλ(πιστον τῆς) ἀντιτάξεω(ς ὠφέλησεν) αὐτούς, καὶ (δὴ στρατι)ῶταί τινες (ὡπλισμένοι) ἀλλ' οὐχ ὑπ(ηρέται ἔδοξαν) εἶναι. ὁ δὲ σ.......... τότε τε οὐ (παρεγένετο) καὶ μετα π...... ..... ξεως παρ.......... τῆς νυκτὸς..........τὰ στρα-
7 τό(πεδα)..... οἵ τε Ῥωμ(αῖοι) ἐφείπον)το. καὶ οἱ π(ολέμιοι τὸν) θόρυβον (ἐξερχομένων) σφῶν αἰσ(θανόμενοι ὑπώ)πτευσαν.........(φυ)γήν, ἀλλὰ σ(υνιδόντες) αὐτοὺς πο..........λυ ἀπαλκη..........σαν ἐπειτ ....τες οἱ Ῥωμ(αῖοι)..... βαρβάρων .... αοπτοησ..........αληθεινο..........το πεποιη.......... θον τε αυ ....μια μὲν μ........... ἀπ(αλ)λαξ ....νήθει αὐτῶν βι(ασθέντε)ς καὶ τῇ τοῦ
8 Μα(κρίνου φ)υγῇ ἀθυμήσαν(τες ἐνικ)ήθησαν. κἀκ τού(του)......τῆς Μεσοποταμίας (ἄλ)λως τε καὶ ἐκει .... τὴν Συρίαν κα(τέτρεχον)..ιελθόντες... (ἐξέστ)η. τότε μὲν δὴ (οὕτως ἐγέν)ετο, ἐν δὲ δὴ (τῷ
a. C. 218 μετοπ)ώρῳ τῷ τε (χειμῶνι, ἐν) ᾧ ὅ τε Μα(κρῖνος καὶ) ὁ Ἀδούεντος (ὑπάτευσαν), ἐς μὲν χεῖ(ρας οὐκέτ' ἀλ)λήλοις ἦλ(θον, διαπρε)σβευόμενοι (δὲ) καὶ διακη-
27 ρυκευόμενοι συνηλλάγησαν. ὁ γὰρ Μακρῖνος ὑπό τε δειλίας ἐμφύτου, καὶ γὰρ Μαῦρος ὢν δεινῶς ἐδείμαινεν, καὶ ὑπὸ τῆς τῶν στρατιωτῶν ἀταξίας οὐκ ἐτόλμησε πολεμῆσαι, ἀλλὰ καὶ πάνυ πολλὰ τῆς εἰρήνης ἕνεκα καὶ δῶρα καὶ χρήματα καὶ αὐτῷ τῷ Ἀρτα-

βάνῳ καὶ τοῖς παραδυναστεύουσίν οἱ ἐδαπάνησεν, ὥστε καὶ ἐς πεντακισχιλίας μυριάδας τὸ σύμπαν ἀνάλωμα γενέσθαι. καὶ ἐκεῖνος (ἔκ τε τούτο)υ καὶ ὅτι 2
καὶ οἱ στρατιῶται αὐτοῦ τῇ (τε) τοῦ χρόνου τριβῇ, ὃν πολὺν ἀπ' οἴκου οὐκ εἰωθότες ἦσαν, καὶ τῇ τῆς τροφῆς σπάνει, ἣν οὔτε ἐκ παρασκευῆς, οὐ γὰρ ἑτοιμάζονται, οὔτ' αὐτό(θεν τῷ) τὰ μ(ὲν δεδῃ)ῶσθαι τὰ δὲ ἐν τοῖς τείχεσιν εἶναι εὐπόρουν, δεινῶς ἤσχαλλον, οὐκ ἀκουσίως κατηλλάγη. οὐ μέντοι καὶ πάντα τὰ 3
πραχθέντα αὐτοῖς ἀκριβῶς ὁ Μακρῖνος τῇ [τε] βουλῇ ἐπέστειλεν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ θυσίαι αὐτῷ ἐπινίκιοι ἐψηφίσθησαν καὶ τὸ ὄνομα τὸ Παρθικὸν ἐδόθη. οὐ μὴν ἐδέξατο, αἰσχυνθείς, ὡς ἔοικεν, ἐπίκλησιν πολεμίων λαβεῖν ὑφ' ὧν ἥττητο.

καὶ μέντοι καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἀρμενίαν πολεμω- 4
θέντα, ὥσπερ εἶπον, κατέστη, τοῦ Τιριδάτου πεμφθὲν αὐτῷ τὸ διάδημα παρὰ τοῦ Μακρίνου λαβόντος, καὶ τὴν μητέρα, ἣν ἕνδεκα μησὶν ὁ Ταραύτας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ κατεσχήκει, τήν τε λείαν τὴν ἐκ τῆς Ἀρμενίας ἁλοῦσαν κομισαμένου, καὶ τὰ χωρία ὅσα ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ ἐκέκτητο, τό τε ἀργύριον ὃ κατ' ἔτος παρὰ τῶν Ῥωμαίων εὑρίσκετο, ἐλπίσαντος λήψεσθαι. οἵ τε Δάκοι λυμηνάμενοί τινα τῆς 5
Δακίας καὶ πολεμησείοντες ἐπὶ πλεῖον ἀνέσχον, τοὺς ὁμήρους, οὓς ὁ Καράκαλλος ἐν συμμαχίας λόγῳ παρ' αὐτῶν εἰλήφει, κομισάμενοι.

ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἔσχεν, πόλεμος δὲ δὴ τοῖς 28
Ῥωμαίοις ἕτερος οὐκέτ' ὀθνεῖος ἀλλ' ἐμφύλιος συνερράγη. οἱ γὰρ στρατιῶται τὸ μέν τι τοῖς πταίσμασιν ἀχθόμενοι, τὸ δὲ πλέον οὔτε πόνον οὐδένα ἔθ' ἑκούσιον ὑπομένοντες, ἀλλ' ἐς πάντα δὴ πάντως ἐκδεδιῃτημένοι, οὔτ' αὐτοκράτορα οὐδένα ἐγκρατῶς σφων

ἄρχοντα ἔχειν ἐθέλοντες, ἀλλὰ λαμβάνειν μὲν ἄπλετά τινα ἀξιοῦντες, ἔργον δ' οὐδὲν ἄξιον αὐτῶν ποιεῖν
2 δικαιοῦντες, ἐταράσσοντο. καί σφας ἥ τε τῆς μισθοφορᾶς συντομὴ καὶ ἡ τῶν γερῶν τῶν τε ἀτελειῶν τῶν ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς ὑπηρετήμασιν, ἃ παρὰ τοῦ Ταράντου εὕρηντο, στέρησις, καίπερ μηδὲν αὐτοὺς μέλλοντάς σφων ἀπολαύσειν, ἐπιπαρώξυνεν, ἥ τε ἐν ταὐτῷ τρόπον τινὰ διατριβή, ἣν τοῦ πολέμου ἕνεκα χειμάζοντες ἐν τῇ Συρίᾳ ἐπεποίηντο, προσεπισχύρισεν.
3 ἔδοξε μὲν γὰρ στρατηγικῶς πως καὶ νουνεχόντως ὁ Μακρῖνος πεποιηκέναι, τῶν μὲν ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντων μηδὲν παρελόμενος, ἀλλ' ἀκέραια αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς ἐκείνου νομισθέντα τηρήσας, τοῖς δ' αὖθις στρατευσομένοις προειπὼν ὅτι ἐπὶ τοῖς ἀρχαίοις τοῖς ὑπὸ τοῦ
4 Σεουήρου καταδειχθεῖσι καταλεχθήσοιντο· τούτους τε γάρ, ἅτε καὶ κατ' ὀλίγους ἐς τὴν στρατιὰν ἥξοντας, τὸ μὲν πρῶτον ὑπό τε τοῦ ἀμάχου καὶ ὑπὸ δέους τὸ δ' ἔπειτα ὑπό τε τοῦ χρόνου καὶ ὑπὸ τοῦ ἔθους οὐδὲν νεοχμώσειν, καὶ τοὺς ἑτέρους, ἅτε μηδὲν ἀπολ-
29 λύντας αὐτούς, ἡσυχάσειν ἤλπισεν. τοῦτο δὲ εἰ μὲν ἀναχωρησάντων τε αὐτῶν ἐς τὰ οἰκεῖα τείχη καὶ κατὰ τοῦτο διασπαρέντων ἐγεγόνει, ὀρθῶς ἂν ἐπέπρακτο. ἴσως μὲν γὰρ οὐδ' ἂν ἠγανάκτησάν τινες αὐτῶν, πιστεύσαντες ὄντως μηδὲν αὐτοὶ ζημιωθήσεσθαι τῷ
2 μὴ παραχρῆμα αὐτὸ πεπονθέναι· εἰ δὲ δὴ καὶ ἐχαλέπηναν, ἀλλ' ὀλίγοι πως ἕκαστοι ὄντες καὶ τοῖς ἐκ τῆς βουλῆς ἄρχουσιν ὑποτεταγμένοι οὐδὲν ἂν μέγα κακὸν δρᾶσαι ἠδυνήθησαν. ἐν δὲ δὴ τῇ Συρίᾳ συνεστραμμένοι, καὶ τὸ μέν τι καὶ περὶ αὐτούς, εἰ σκεδασθεῖεν, ὑποπτεύσαντες καινοτομηθήσεσθαι, τότε γὰρ διὰ τὴν τοῦ πολέμου χρείαν κολακεύεσθαι ἐδόκ-
3 κουν, τὸ δὲ καὶ τῷ . . . ἐκεῖνοι μὲν (γὰρ) στρατιώτα-

τέ τινας ἀπέκτειναν καὶ τῆς Μεσοποταμίας τινὰ ἐλυμήναντο, οὗτοι δὲ καὶ ἀλλήλων συχνοὺς κατέκοψαν καὶ τὸν αὐτοκράτορά σφων κατέλυσαν, καὶ ὃ τούτου δεινότερόν ἐστιν, τοιοῦτον ἕτερον ἐστήσαντο ὑφ' οὗ οὐδὲν ὅ,τι οὐ κακὸν καὶ αἰσχρὸν ἐγένετο.

καί μοι δοκεῖ ἐναργέστατα καὶ τοῦτο, εἴπερ τι 30
ἄλλο τῶν πώποτε, προδειχθῆναι· ἡλίου τε γὰρ ἔκλειψις περιφανεστάτη ὑπὸ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐγένετο, καὶ ὁ ἀστὴρ ὁ κομήτης ἐπὶ πλεῖον ὤφθη, ἕτερόν τέ τι ἄστρον ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς τὸ ἀκροφύσιον ἐπὶ πολλὰς νύκτας ἀνατεῖνον δεινῶς ἡμᾶς ἐξετάραττεν, ὥστε τοῦτο δὴ τὸ τοῦ Ὁμήρου διὰ στόματος ἀεὶ ποιεῖσθαι, ἀμφὶ δ' ἐσάλπιγξεν μέγας οὐρανός, ἄιε δὲ Ζεύς. ἐπράχθη δὲ ὧδε.

ἡ Μαῖσα ἡ τῆς Ἰουλίας τῆς Αὐγούστης ἀδελφὴ 2
δύο τε θυγατέρας, Σοαιμίδα καὶ Μαμαίαν, ἐξ Ἰουλίου τοῦ ἀνδρὸς ὑπατευκότος, καὶ δύο ἐγγόνους ἄρσενας, ἐκ μὲν τῆς Σοαιμίδος Οὐαρίου τε Μαρκέλλου, ἀνδρὸς ὁμοεθνοῦς, ἐξ Ἀπαμείας γὰρ ἧς ἐκεῖνος ἦν, καὶ ἔν τε ἐπιτροπαῖς ἐξετασθέντος καὶ ἐς τὸ συνέδριον ἐσγραφέντος καὶ μετὰ τοῦτο τελευτήσαντος, Ἀούιτον, ἐκ δὲ τῆς Μαμαίας Γεσσίου τε Μαρκιανοῦ, 3
Σύρου τε καὶ αὐτοῦ ἐξ Ἄρκης πόλεως ὄντος καὶ ἐπιτροπείας τινὰς προσταχθέντος, Βασσιανὸν ἔχουσα, (αὕτη μὲν) οὖν οἴκοι ἐν τ(ῇ Ἐμέσῃ) τὴν δίαιταν ν......τῆς ἀδελφῆς (Ἰουλίας) ᾗ παρὰ πάντα (τὸν τῆς βα)σιλείας αὐτῆ(ς χρόνον) συνεγεγόνε(ι, διολομέ)νης. 4
ὁ γὰρ Ἀούιτος (παρὰ) μὲν τοῦ Καρ(ακάλλου ἐς) Κύπρον ἐκ τ(ῆς Μεσοπο)ταμίας μετ(ὰ τὴν τῆς Ἀ)σίας ἀρχὴν (πεμφθεὶς κλη)ρωτῷ τινι σ(ύνεδρος ὑπό) τε γήρως κ(αὶ ὑπ' ἀρρωστί)ας ὤφθη (συναιρούμενος·) τὰ δὲ τοῦ αυ.........αὐτοῦ, ἐπ(εὶ)........ἐτελεύ- 31

τησ(εν), Εὐτυχιανός τις ἔν τε ἀθύρμασι καὶ ἐν γυμνα-
σίοις ἀρέσας καὶ διὰ ταῦτα........θείς, ὃς αὐτο.....
.....τας ἐμμελε..........ας ἐπὶ τοῦ α.........νων
αυτω........... προσωνομ... (ἰσχυράν) τε τῶν στρα-
τιωτῶν τὴν ἐς τὸν Μακρῖνον ἀπέχθειαν συνιδών,
......τε γὰρ οὐ πο..........σεων πολ............ καὶ
οἱ τὸ τρ..........κον τεῖχ(ος)..........., ποτε προ.....
...... καί τι καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ὃν Ἐλεγάβαλον ἐπικα-
2 λοῦσι καὶ μεγάλως θρησκεύουσιν, ἄλλων τέ τινων μαν-
τειῶν ἀναπεισθείς, ἐπεχείρησε τόν τε Μακρῖνον καθε-
λεῖν καὶ τὸν Ἀούιτον τὸν τῆς Μαίσης ἔγγονον αὐτοκρά-
τορα, καίπερ παιδίον ἔτι ὄντα, ἀντικαταστῆσαι. καὶ
κατειργάσατο ἑκάτερον· καίτοι αὐτός (τε οὐδέπω) πάνυ
3 ἐς ἄνδρας (ἐτέλει, καὶ) συνεργοὺς (ὀλίγους εἶχεν)
ἐξελευθέρ(ους καὶ) στρατιώτας ἐξ .... τέλους
βου(λευτάς τε Ἐ)μεσ(η)νοὺς ....ους προσ...
τοῦ τε γὰρ Ταραύτου υἱὸν. αὐτὸν μοιχίδιον εἶναι
πλασάμενος, καὶ τῇ ἐσθῆτι τῇ ἐκείνου, ᾗ ποτε ἐν
παισὶν ἐχρῆτο, κοσμήσας Καίσαρα τῇ......... τῶν
βασιλι..........ατων τῶν ....cηcι αλλετο......
4 ... ἔς τε τὸ στρατόπεδον νυκτός, μήτε τῆς μητρὸς
αὐτοῦ μήτε τῆς τήθης ἐπισταμένης, ἐσήγαγε, καὶ
τοὺς στρατιώτας ἅμα τῇ ἕῳ τῆς τοῦ Μαΐου ἑκκαιδε-
κάτης, γλιχομένους τινὰ ἀφορμὴν ἐπαναστάσεως λα-
βεῖν, ἀνέπεισε νεοχμῶσαι. μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ (Ἰου-
λ)ιανὸς ὁ ἔ(παρχος, ἔτυ)χεν γὰρ οὐ (πρὸ πολλοῦ
ἀπιώ)ν, ἄλλους
32 ὡς καὶ πολεμιωτάτῳ τείχει. δυνηθεὶς δ' ἂν αὐτὸ

31, 4, 5. ἄλλους] Postremam hanc primi in pagina 16 laterculi vocem excipit c. 34 initio positum τε. Nam omissa hic capita 32 et 33 recentiori manu post l. 79 c. 8 interposita sunt.

αὐθημερὸν λαβεῖν, οἱ γὰρ Μαῦροι οἱ τῷ Ταραύτᾳ κατὰ τὸ συμμαχικὸν πεμφθέντες προθυμότατα ὑπὲρ τοῦ Μακρίνου, ἅτε καὶ ὁμοεθνοῦς σφίσιν ὄντος, ἠγωνίσαντο, ὥστε καὶ πύλας τινὰς διαρρῆξαι, οὐκ ἠθέλησεν, εἴτ' οὖν φοβηθεὶς ἐσδραμεῖν, εἴτε καὶ ἐλπίσας ἑκόντας τοὺς ἔνδον παραστήσεσθαι. ὡς δ' οὔτε τις 2
αὐτῷ ἐπεκηρυκεύετο, καὶ προσέτι τὰς πύλας πάσας τῆς νυκτὸς ἀπῳκοδόμησαν ὥστε ἐν ἀσφαλεστέρῳ εἶναι, προσέβαλε μὲν αὖθις αὐτοῖς, ἐπέρανε δ' οὐδέν. τόν τε γὰρ Ἀούιτον, ὃν Μάρκον Αὐρήλιον Ἀντωνῖνον ἤδη προσηγόρευον, περιφέροντες ὑπὲρ τοῦ τείχους, καὶ εἰκόνας τινὰς τοῦ Καρακάλλου παιδικὰς ὡς καὶ προσφερεῖς αὐτῷ ἀποδεικνύντες, παῖδά τε 3
ὄντως αὐτὸν ἐκείνου καὶ διάδοχον τῆς ἀρχῆς ἀναγκαῖον εἶναι λέγοντες, καὶ "τί ταῦτα, ὦ συστρατιῶται, ποιεῖτε; τί δὲ οὕτω τῷ τοῦ εὐεργέτου ὑμῶν υἱεῖ μάχεσθε;" ἐκβοῶντες, πάντας τοὺς σὺν τῷ Ἰουλιανῷ στρατιώτας, ἄλλως τε καὶ προθύμως πρὸς τὸ νεωτεροποιεῖν ἔχοντας, διέ(φθειραν), ὥστε τοὺς (μὲν) ἐπιτεταγμένους σφίσι πλὴν τοῦ Ἰουλιανοῦ, διέ(δρα) γάρ, ἀποκτεῖναι, ἑαυτοὺς (δὲ) τά τε ὅπλα τῷ Ψευδαντωνίνῳ παραδοῦναι. κατεχομένους γὰρ αὐτοὺς ὑπό τε 4
τῶν ἑκατοντάρχων καὶ τῶν ἄλλων ὑπομειόνων, κἀκ τούτου διαμέλλοντας, ὁ Εὐτυχιανὸς τὸν Φῆστον, κατὰ τὸν τοῦ Ταραύτου πρόκοιτον ἀντωνομάσθη, ἔπεισεν ἀποσφάξαι πάντας ἐκείνους, δέλεάρ σφισι τὴν τοῦ τεθνήξοντος (ἑκάστῳ) οὐσίαν τε καὶ χώραν ἐν τῇ στρατείᾳ προθείς· καὶ αὐτοῖς καὶ τὸ παιδίον ἀπὸ τοῦ τείχους ἐδημηγόρησεν ὑπόβλητα, τόν τε πατέρα ἤδη ἐπαινῶν, καὶ τὸν Μακρῖνον ὡς (desunt versus 14) χαρ.......... 33
καιν ....τομη.............νατων......... λιτικ..
.......μισθος........ἐπὶ μηδ........ματιτο........δε-

δικασ .... εισχεικ (litterae ικ dubiae) .... τιαν η κα ..... (λε)λοιπότ(ας ἐς τὴν) ἀρχαίαν (οὐσίαν τε) καὶ ἐπιτ(ιμίαν ἐπα)ναχθῆν(αι. ᾧ μέντοι) μάλιστα (αὐτοὺς)
2 ἀνηρτή(σατο, ἀνά θ' ἕ)καστον (ἀργύριον) δώσειν (ἄπλετον ὑ)πέσχετ(ο καὶ τοὺς) φυγάδας (κατάξειν) ὡς καὶ (ἐκ τούτου) γνήσιο(ς ἔκγονος) τοῦ Ταραύτου (εἶναι) δόξων. ....ταγεκ.........παρανο........ειγεεκ... .....(desunt versus 14)............νο............μη...
34 ....πτη......(Μαρκ)ιανῷ............τω......Μακρῖνον........μενω....(ἄλλους) τέ τινας καὶ θυγατέρα τοῦ Μαρκιανοῦ γαμβρόν τε ἐφόνευσεν, κἀκ τῶν λοιπῶν στρατιωτῶν ἀθροίσας τινὰς ὡς δι' ὀλίγου προσέμιξεν, ὁ γὰρ Μάρκελλος ἐτεθνήκει, τοῦτον μὲν ἀπέκτεινεν, αὐτὸς δὲ ἀτολμήσας περαιτέρω χωρὶς τοῦ
2 Μακρίνου προχωρῆσαι μετεπέμψατο αὐτόν. καὶ ὃς ἔς τε τὴν Ἀπάμειαν ἐς τοὺς Ἀλβανίους στρατιώτας διὰ ταχέων ἦλθε, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοκράτορα, καίπερ τὸ δέκατον ἔτος ἄγοντα, ἀπέδειξεν, ὅπως ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ τοὺς στρατιώτας τοῖς τε ἄλλοις καὶ πεν-
3 τακισχιλίων δραχμῶν ὑποσχέσει τιθασεύσῃ· καὶ παραυτίκα τε αὐτοῖς κατὰ χιλίας ἔνεμε, τήν τε τροφὴν καὶ τοῖς λοιποῖς ἐντελῆ, καὶ τὰ ἄλλ' ἃ ἀφῄρητο αὐτούς, ἀποκατέστησεν, ἐλπίζων σφᾶς διὰ τούτων ἱλεώσεσθαι. κἀκ τῆς αὐτῆς ταύτης αἰτίας καὶ τῷ δήμῳ δεῖπνον κατὰ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν δραχμὰς ἔνειμε πρὶν καὶ ὁτιοῦν περὶ τῆς ἐπαναστάσεως αὐτοῖς διαδηλῶσαι, ἵνα μὴ δι' ἐκείνην ἀλλ' ἐς τὴν τοῦ υἱέος τι-
4 μὴν ἑστιᾶν αὐτοὺς νομισθείη. καὶ αὐτῷ ταῦτα πράττοντι στρατιώτης τις τῶν ἀφεστηκότων προσῆλθε, τὴν τοῦ Ἰουλιανοῦ κεφαλήν, εὑρέθη γὰρ κεκρυμμένος που καὶ ἐσφάγη, κομίζων ἐν ὀθονίοις πολλοῖς ἰσχυρῶς σφόδρα σχοινίοις καταδεδεμένην ὡς καὶ τοῦ

Ψευδαντωνίνου οὖσαν· καὶ γὰρ τῷ τοῦ Ἰουλιανοῦ
δακτυλίῳ ἐσεσήμαντο. καὶ ὁ μὲν τοῦτο ποιήσας ἐξέδρα 5
ἐν ᾧ ἐκείνῃ ἐξεκαλύπτετο· γνοὺς δ' ὁ Μακρῖνος τὸ
πεπραγμένον οὐκέτ' ἐτόλμησεν οὔτε κατὰ χώραν μεῖναι
οὔτε πρὸς τὸ τεῖχος προσελάσαι, ἀλλ' ἐς τὴν Ἀντιό-
χειαν κατὰ τάχος ἀνεκομίσθη. καὶ οὕτως οἵ τε Ἀλβάνιοι
οἵ τε ἄλλοι οἱ περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία χειμάζοντες προσα-
πέστησαν. καὶ οἱ μὲν τά τε ἄλλα ἀντιπαρεσκευάζοντο, 6
καὶ ἀντέπεμπον ἔς τε τὰ ἔθνη καὶ ἐς τὰ στρατόπεδα
ἀγγέλους καὶ γράμματα, ἀφ' ὧν πολλαχόθι πρός τε τὴν
πρώτην ἑκατέρου περὶ τοῦ ἑτέρου πέμψιν καὶ πρὸς τὰς
συνεχεῖς καὶ διαφόρους ἀλλήλαις ἀγγελίας ἐταράχθη-
σαν· κἀκ τούτου συχνοὶ μὲν καὶ τῶν γραμματοφό- 7
ρων ἀμφοτέρωθεν ἐφθάρησαν, συχνοὶ δὲ καὶ τῶν
θανατωσάντων τοὺς Ἀντωνινείους ἢ καὶ μὴ αὐτίκα
αὐτοῖς προσθεμένων αἰτίαν ἔσχον, καὶ οἱ μὲν καὶ
ἀπώλοντο διὰ τοῦτο, οἱ δ' ἄλλο τι ὦφλον. ὧν ἐγὼ 8
τὰ μὲν ἄλλα, ὁμοιοτροπώτατά τε γάρ ἐστι καὶ οὐδὲν
μέγα λεπτολογηθέντα ἔχει, παρήσω, τὰ δὲ ἐν τῇ
Αἰγύπτῳ γενόμενα κεφαλαιώσας ἐρῶ.

ἦρχε μὲν αὐτῆς ὁ Βασιλιανός, ὃν καὶ ἐς τὴν τοῦ 35
Ἰουλιανοῦ χώραν ἔπαρχον ὁ Μακρῖνος ἐπεποιήκει,
διῆγε δέ τινα καὶ Μάριος Σεκοῦνδος, καίπερ βου-
λευτής τε ὑπὸ τοῦ Μακρίνου γεγονὼς καὶ τῆς Φοι-
νίκης προστατῶν· καὶ ἦσαν κατὰ ταῦτα ἀμφότεροι
αὐτῷ προσκείμενοι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοὺς τοῦ Ψευ-
δαντωνίνου δρομοκήρυκας ἀπέκτειναν. μέχρι μὲν δὴ 2
οὖν ἐν ἀμφιβόλῳ τὰ πράγματα ἦν, μετέωροι καὶ αὐ-
τοὶ καὶ οἱ στρατιῶται οἵ τε ἰδιῶται ἦσαν, οἱ μέν τινες
αὐτῶν ταῦτα οἱ δὲ ἐκεῖνα κατὰ τὸ στασιωτικὸν καὶ
βουλόμενοι καὶ εὐχόμενοι καὶ διαθρυλοῦντες. ἐπεὶ
δὲ τῆς ἥττης τοῦ Μακρίνου ἀγγελία ἀφίκετο, στάσις

ἰσχυρὰ ἐγένετο καὶ τοῦ τε δήμου πολλοὶ καὶ τῶν
3 στρατιωτῶν οὐκ ὀλίγοι διώλοντο, ὅ τε Σεκοῦνδος ἐν
ἀμηχανίᾳ ἔπεσε, καὶ ὁ Βασιλιανὸς φοβηθεὶς μὴ καὶ
ἐν χερσὶν ἀπόληται ἔκ τε τῆς Αἰγύπτου ἐξέδρα, καὶ
ἐς τὴν Ἰταλίαν τὴν περὶ τὸ Βρεντέσιον ἐλθὼν ἐφωράθη, προδοθεὶς ὑπὸ φίλου τινός, ᾧ ἐν τῇ Ῥώμῃ
ὄντι κρύφα προσέπεμψε τροφὴν αἰτῶν.

καὶ ὁ μὲν οὕτως, ὕστερον ἐς τὴν Νικομήδειαν
36 ἀναχθείς, ἐσφάγη· ὁ δὲ δὴ Μακρῖνος ἔγραψε μὲν
καὶ τῇ βουλῇ περὶ τοῦ Ψευδαντωνίνου ὅσα καὶ τοῖς
ἑκασταχόθι ἄρχουσι, παιδίον τέ τι ἀποκαλῶν αὐτὸν
καὶ ἔμπληκτον εἶναι λέγων, ἔγραψε δὲ καὶ τῷ Μαξίμῳ τῷ πολιάρχῳ τά τε ἄλλα οἷα εἰκὸς ἦν, καὶ ὅτι
οἱ στρατιῶται καὶ οἱ νεωστὶ κατειλεγμένοι πάνθ᾽
ὅσα καὶ πρὶν εἶχον λαμβάνειν ἀξιοῦσι, καὶ κοινὴν
ἐπὶ τοῖς οὐ διδομένοις σφίσιν ὀργὴν καὶ οἱ ἄλλοι οἱ
2 μηδενὸς ἐστερημένοι ποιοῦνται. καὶ ἵνα γέ τις ἄλλα
ὅσα παρά τε τοῦ Σεουήρου καὶ τοῦ υἱέος αὐτοῦ πρὸς
διαφθορὰν τῆς ἀκριβοῦς στρατείας εὕρηντο παραλίπῃ,
οὔτε δίδοσθαί σφισι τὴν μισθοφορὰν τὴν ἐντελῆ
πρὸς ταῖς ἐπιφοραῖς, ἃς ἐλάμβανον, οἷόν τε εἶναι
3 ἔφη, ἐς γὰρ ἑπτακισχιλίας μυριάδας ἐτησίους τὴν
αὔξησιν αὐτῆς τὴν ὑπὸ τοῦ Ταραύτου γενομένην
τείνειν, οὔτε μὴ δίδοσθαι, τοῦτο μὲν ὅτι ο(ἱ στρατιῶ)ται, ἐκεῖνο δ᾽ (ὅτι)..... δικαίων πο........ ἀλλὰ τὰ
4 νεν(ομισμένα) ἀναλώματα α........ καὶ τὸ μὲν σ....
..... τε δημοσιο......... στρατιωτικ........μενον καὶ
σ:........ ἀπολουμεν.........δυνηθῃ αὐ(τός τε καὶ
ὁ) παῖς ὡς αυτ.........τ᾽ ἐφ᾽ ἑαυτω......... ἑαυτὸν
ἐπ .... καὶ ὅτι καὶ υ(ἱὸν εἶχε κα)τωδύρατο
ἑαυτόν, παραμύθιον τῆς συμφορᾶς ἔχειν ἔφη ὅτι τῷ
ἀδελφοφόνῳ τῷ τὴν οἰκουμένην ἀπολέσαι ἐπιχειρή-

σαντι ἐπεβίω. (ἔπει)τα καὶ τοιόνδε τι προσενέγραψεν, ὅτι πολλοὺς οἶδα μᾶλλον ἐπιθυμοῦντας αὐτοκράτορα σφαγῆναι ἢ αὐτοὺς βιῶναι. τοῦτο δὲ οὐ περὶ ἐμαυτοῦ λέγω, ὅτι τίς ἢ ἐπιθυμήσειεν ἂν ἢ εὔξαιτό με ἀπολέσθαι. ἐφ' ᾧ δὴ Φουλούιος Διογενιανὸς ἐξεβόησεν ὅτι πάντες εὐξάμεθα. 5

οὗτος δ' ἦν μὲν ἐκ τῶν ὑπατευκότων, σφόδρα δ' οὐ φρενήρης, καὶ κατὰ τοῦτο οὔτ' αὐτὸς ἑαυτὸν οὔτε τοὺς ἄλλους ἤρεσκεν. οὗτος καὶ τ.......... τὸ ὑπόγραμμα....... ἐπιστολῆς.........σαντος ὅτ....... ... καὶ πρὸς τὸν................ς διφθέριον (ἐπετέτ)ραπτο ἀναγνῶναι........σατο κἀκεῖνα........ θηναι καὶ ην.........ς ἄλλα τε καὶ ....σπεμφθείη .... ἄντικρυς ὡς........ (δη)μοσιευθη.........τα κατοκνῶν........περ κελεύσας.........ωθῆναι τῷ... 37

......καὶ ἄλλοις τε........ πρώτων τοῖς ....υσαν ἐπιστη........(το)ῦ κοινοῦ σω(τῆρος πρ)όνοιάν τινα ....ους τονδε.......... ων γραμμα..........ων ἐπὶ πλει..........ον ὅτι ὁ Ψευ(δαντωνῖν)ος εὑρὼν (ἐν τοῖ)ς τοῦ Μακρίνου (κιβωτ)ίοις μηδέπω.........α αὐτὸς ἑκὼν..........ἐξέφηνεν..........α διαβολὴν... 2

....(πρὸ)ς τοὺς στρατ(ιώτας ποι)ούμενος. οὕτω δὲ ταχέως ἐπ' αὐτὸν ἤλασεν ὥστε χαλεπῶς τὸν Μακρῖνον ἐν κώμῃ τινὶ τῶν Ἀντιοχέων, ἑκατόν τε καὶ ὀγδοήκοντα ἀπὸ τῆς πόλεως σταδίους ἀπεχούσῃ, συμβαλεῖν αὐτῷ. 3

(ἔνθα δὴ) τῇ μὲν προθυμίᾳ τῇ τῶν δορυφόρων ἐκράτησε τούς τε γὰρ θώρακας τοὺς λεπιδωτοὺς καὶ τὰς ἀσπίδας τὰς σωληνοειδεῖς ἀφελόμενος αὐτῶν κουφοτέρους σφᾶς ἐς τὰς μάχας ἐπεποιήκει, τῃ δὲ ἑαυτοῦ δειλίᾳ ἡττήθη, καθάπερ καὶ τὸ δαιμόνιον αὐτῷ προεδήλωσεν. 4

ἐν γὰρ δὴ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν ᾗ τὰ πρῶτα αὐτοῦ περὶ τῆς ἀρχῆς γράμ- 5

ματα ἡμῖν ἀνεγνώσθη, περιστερά τις ἐπὶ εἰκόνα
Σεουήρου, οὗ τὸ ὄνομα αὐτὸς ἑαυτῷ ἐτέθειτο, ἐν τῷ
συνεδρίῳ ἀνακειμένην ἐπέπτατο· καὶ μετὰ τοῦτο,
ὅτε τὰ περὶ τοῦ υἱέος ἔπεμψεν, οὔτε ὑπὸ τῶν ὑπάτων
οὔθ' ὑπὸ τῶν στρατηγῶν συνήλθομεν, οὐ γὰρ ἔτυχον
παρόντες, ἀλλ' ὑπὸ τῶν δημάρχων, ὅπερ ἐν τῷ χρόνῳ
6 τρόπον τινὰ ἤδη κατελέλυτο. οὐ μὴν οὐδὲ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ἐν τῷ τῆς ἐπιστολῆς προοιμίῳ, καίτοι καὶ Καί-
σαρα καὶ αὐτοκράτορα αὐτὸν ὀνομάσας, καὶ τὰ γρα-
φέντα ὡς καὶ παρ' ἀμφοτέρων ἐπισταλέντα προδη-
λώσας, ἐνέγραψεν· ἔν τε τῇ διηγήσει τῶν πεπραγμέ-
νων τῆς μὲν τοῦ Διαδουμενιανοῦ προσηγορίας ἐπε-
μνήσθη, τὴν δὲ τοῦ Ἀντωνίνου, καίπερ ἔχοντος αὐτοῦ
38 καὶ ταύτην, παρέλιπεν. ταῦτα μὲν οὕτως ἔσχε, καὶ
νὴ Δία καὶ ὅτε περὶ τῆς τοῦ Ψευδαντωνίνου ἐπα-
ναστάσεως ἐπέστειλεν, εἶπον μέν τινα οἱ ὕπατοι κατ'
αὐτοῦ, ὥσπερ εἰώθεν ἐν τοῖς τοιούτοις γίγνεσθαι,
εἶπε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν τις τῶν τε δημάρχων
ἕτερος· καὶ ἐκείνῳ μὲν καὶ τῷ ἀνεψιῷ αὐτοῦ καὶ
ταῖς μητράσι τῇ τε τήθῃ πόλεμός [τε] ἐπηγγέλθη καὶ
ἐπεκηρύχθη, τοῖς δὲ συνεπαναστᾶσιν αὐτῷ ἄδεια, ἂν
γνωσιμαχήσωσιν, ὥσπερ καὶ ὁ Μακρῖνος αὐτοῖς ὑπέσ-
2 χητο, ἐδόθη. καὶ γὰρ ἃ διελέχθη τοῖς στρατιώταις
ἀνεγνώσθη, ἐξ ὧν ἔτι καὶ μᾶλλον τὴν ταπεινότητα
καὶ τὴν μωρίαν αὐτοῦ πάντες κατέγνωμεν· τά τε
γὰρ ἄλλα καὶ ἑαυτὸν μὲν πατέρα τὸν δὲ Διαδουμενι-
ανὸν υἱὸν αὐτοῦ συνεχέστατα ἀπεκάλει, καὶ τὴν ἡλι-
κίαν τοῦ Ψευδαντωνίνου διέβαλλε, πολὺ νεώτερον
3 αὐτοῦ τὸν υἱὸν αὐτοκράτορα ἀποφήνας. ἐν δ' οὖν
τῇ μάχῃ ὁ μὲν Γάννυς καὶ τὰ στενὰ τὰ πρὸ τῆς κώ-
μης σπουδῇ προκατέλαβε καὶ τοὺς στρατιώτας εὐπο-
λέμως διέταξε, καίτοι καὶ ἀπειρότατος τῶν στρατιωτι-

κῶν ὢν καὶ ἐν τρυφῇ βεβιωκώς· οὕτω που μεγάλη
τύχη πρὸς πάντα ἁπλῶς προφέρει, ὥστε καὶ ἐπιστή-
μην τοῖς ἀγνοοῦσιν αὐτὴν χαρίζεσθαι. τὸ δὲ δὴ 4
στράτευμα αὐτοῦ ἀσθενέστατα ἠγωνίσατο, καὶ εἴ γε
μὴ ἥ τε Μαῖσα καὶ ἡ Σοαιμίς, συνῆσαν γὰρ ἤδη τῷ
παιδίῳ, ἀπό τε τῶν ὀχημάτων καταπηδήσασαι καὶ ἐς
τοὺς φεύγοντας ἐσπεσοῦσαι ἐπέσχον αὐτοὺς τῆς
φυγῆς ὀδυρόμεναι, καὶ ἐκεῖνο σπασάμενον τὸ ξιφί-
διον, ὃ παρέζωστο, ὤφθη σφίσιν ἐπὶ ἵππου θείᾳ τινὶ
φορᾷ ὡς καὶ ἐς τοὺς ἐναντίους ἐλᾶσον, οὐκ ἄν ποτε
ἔστησαν. καὶ ὣς δ' ἂν αὖθις ἐτράποντο, εἰ μὴ ὁ Μα-
κρῖνος ἰδὼν αὐτοὺς ἀνθισταμένους ἔφυγε.

καὶ ὁ μὲν οὕτως τῇ Ἰουνίου ὀγδόῃ ἡττηθεὶς τὸν 39
μὲν υἱὸν πρὸς τὸν Ἀρτάβανον τὸν τῶν Πάρθων βα-
σιλέα διά τε τοῦ Ἐπαγάθου καὶ δι' ἄλλων τινῶν
ἔπεμψεν, αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Ἀντιόχειαν ὡς καὶ νενικη-
κώς, ὅπως καταδεχθῇ, ἐσελθών, ἔπειτα διαγγελθεί- 2
σης τῆς ἥττης αὐτοῦ, καὶ φόνων ἐκ τούτου πολλῶν
κἀν ταῖς ὁδοῖς κἀν τῇ πόλει, ὥς που καὶ εὐνοίας
ἑκατέρῳ τις αὐτῶν εἶχε, γιγνομένων, ἀπέδρα καὶ
ἐκεῖθεν νυκτὸς ἐπὶ ἵππων, τήν τε κεφαλὴν καὶ τὸ
γένειον πᾶν ξυράμενος, καὶ ἐσθῆτα φαιὰν κατὰ τῆς
ἁλουργοῦς, ἵν' ὅτι μάλιστ' ἰδιώτῃ τινὶ ἐοίκῃ, λαβών.
καὶ οὕτω μετ' ὀλίγων ἐς Αἰγὰς τῆς Κιλικίας ἐλθών, 3
ὀχημάτων τε ἐνταῦθα ὡς καὶ στρατιώτης τις τῶν ἀγ-
γελιαφόρων ὢν ἐπέβη, καὶ διεξήλασε διὰ τῆς Καππα-
δοκίας καὶ τῆς Γαλατίας τῆς τε Βιθυνίας μέχρις Ἐρι-
βώλου τοῦ ἐπινείου τοῦ κατ' ἀντιπέρας τῆς τῶν Νι-
κομηδέων πόλεως ὄντος, γνώμην ἔχων ἐς τὴν Ῥώμην
ἀναδραμεῖν ὡς καὶ ἐκεῖ παρά τε τῆς βουλῆς καὶ παρὰ
τοῦ δήμου βοηθείας τινὸς τευξόμενος. καὶ εἴπερ 4
ἐπεφεύγει, πάντως ἄν τι κατείργαστο· ἡ γὰρ εὔνοιά

*σφων παρὰ πολὺ ἐς αὐτόν, πρός τε τὸ τῶν Σύρων
τόλμημα καὶ πρὸς τὴν τοῦ Ψευδαντωνίνου ἡλικίαν
τό τε τοῦ Γάννυ καὶ τοῦ Κωμάζοντος αὐτεπίτακτον
σκοπούντων, ἐποίει, ὥστε κἂν τοὺς στρατιώτας ἤτοι
ἑκόντας μετανοῆσαι ἢ καὶ ἄκοντας καταδαμασθῆναι.
5 νῦν δὲ τῶν μὲν ἄλλων ἀνθρώπων δι' ὧν διῄει, εἰ
καὶ ἐγνώρισέ τις αὐτόν, ἀλλ' οὔτοι καὶ ἐφάψασθαι
ἐτόλμησεν αὐτοῦ· ὡς δὲ ἐκ τοῦ Ἐριβώλου διαπλέων
ἐς τὴν Χαλκηδόνα, οὐ γὰρ ἐθάρσησεν ἐς τὴν Νικο-
μήδειαν ἐσελθεῖν, φοβηθεὶς τὸν τῆς Βιθυνίας ἄρχοντα
Καικίλιον Ἀρίστωνα, ἔπεμψε πρός τινα τῶν ἐπιτρό-
6 πων ἀργύριον αἰτῶν καὶ κατὰ τοῦτο ἐγνώσθη, κα-
τελήφθη τε ἐν τῇ Χαλκηδόνι ἔτι ὤν, καὶ ἐπελθόντων
καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Ψευδαντωνίνου πεμφθέντων νῦν
εἴ πώπ(οτε)...... συνελήφθη ὑπ' Αὐρηλίου Κέλσου
ἑκατοντάρχου, καὶ μέχρι τῆς Καππαδοκίας ἤχθη
40 ὥσπερ τις τῶν ἀτι(μοτάτων). ἐνταῦθα δὲ μαθὼν
ὅτι καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἑαλώκει, διὰ γὰρ τοῦ ζ(εύγμα-
τος) αὐτόν, δι' οὗ (πρότερον) διιὼν Καῖσα(ρ ἀπεδέ-
δει)κτο, διελαύν(οντα) Κλαύδιος Πολλίων ὁ τοῦ στρα-
τοπέδου ἑκατόνταρχος συνέλαβεν, ἔρριψέ τε αὑτὸν
2 ἀπὸ τοῦ ὀχήματος, οὐ γὰρ ἐδέδετο, καὶ τότε μὲν
τὸν ὦμον συνέτριψε, μετ' οὐ πολὺ δὲ τῷ πολλῷ
ὑ.... (ἀπο)θανεῖν κελ(ευσθεὶς πρὶν) ἐς τὴν Ἀν-
τ(ιόχειαν ἐσελ)θεῖν ἐσφάγ(η τε ὑπὸ Μαρ)κιανοῦ
Ταύ(ρου ἑκατον)τάρχου, καὶ αὐ(τοῦ τὸ σῶ)μ' ἄτα-
φον ἔμ(εινε μέχρις) οὗ ὁ Ψευδαν(τωνῖνος), ἐς
τὴν Βιθυ(νίαν ἐκ τῆς) Συρίας παρ(ιών, ἐφήσθη)
αὐτῷ.*

3 *ὁ μὲν οὖν Μακρῖνος οὕτω, καὶ γέρων ὤν, πεν-
τήκοντα γὰρ καὶ τέσσαρα ἔτη ἦγε, τριῶν που ἡμερῶν
δέοντα ἢ πέντε, καὶ ἐμπειρίᾳ πραγμάτων προφέρων*

ἀρετήν τε ὑποδεικνύων καὶ τοσούτων στρατευμάτων ἄρχων, ὑπό τε παιδαρίου, οὗ μηδὲ τὸ ὄνομα πρότερον ἠπίστατο, κατελύθη, ὥς που καὶ τὸ μαντεῖον αὐτῷ 4
προεμήνυσε, ...ου Ζεὺς ὁ Βῆλος χρωμένῳ οἱ αὐτὸ τοῦτο ἔφη

"ὦ γέρον, ἦ μάλα δή σε νέοι τείρουσι μαχηταί,
σὴ δὲ βίη λέλυται, χαλεπὸν δέ σε γῆρας ἱκάνει,"

φεύγων τε ...... σης ἢ νενικη ...., (δραπ)ετεύσας διὰ (τῶν ἐθνῶν) ὧν ἦρξε, συλ(ληφθεὶς) ὑπὸ τῶν τυ(χόντων ὥ)σπερ τις λῃ(στής, ἐ)πιδὼν ἑαυτὸν 5
(μετ' ἀτιμοτ)άτων κακούρ(γων) ..... φρουρούμε(νον ᾧ πο)λλοὶ πολλάκις (βουλευτα)ὶ ποσήχθη(σαν, ἀποθα)νεῖν τε ἐκε(λεύσθη) τὴν τοῦ κολά(σαι πάντα) τινὰ Ῥωμαίων (ἀπολῦσ)αί τε ἐξουσί(αν ἔχων, κ)αὶ πρὸς ἑκατον(τάρχων σ)υνελήφθη (τε καὶ τῆς κ)εφαλῆς ἀπε(στερήθη οὓ)ς καὶ αὐτοὺς (μετὰ τῶν) ἄλλων τῶν τε (χειρόνων) καὶ τῶν κρειτ(τόνων ἀ)ποκτεῖναι ἐξου(σίαν εἶχε)ν. καὶ αὐτῷ καὶ ὁ υἱὸς προσαπώλετο. οὕτω που οὐδεὶς οὐδὲ τῶν σφόδρα 41
δοκούντων ἐρρῶσθαι βεβαίαν τὴν ἰσχὺν ἔχει, ἀλλὰ καὶ οἱ πάνυ εὖ πράττοντες ἐξ ἴσου τοῖς λοιποῖς αἰωροῦνται.

καὶ ὁ μὲν ἐπαινεθεὶς ἂν ὑπὲρ πάντας ἀνθρώ- 2
πους, εἴ γε μὴ αὐτὸς αὐταρχῆσαι ἐπετεθυμήκει, ἀλλ' ἐπιλεξάμενός τινα τῶν ἔς γε τὴν γερουσίαν τελούντων τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς προστατῆσαι, αὐτοκράτορα αὐτὸν ἀπεδεδείχει, καὶ μόνως ἂν οὕ- 3
τως τὸ αἰτίαμα τὸ τῆς ἐπὶ τὸν Καράκαλλον ἐπιβουλῆς, ὡς καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν ἀλλ' οὐ διὰ τὴν τῆς ἡγεμονίας ἐπιθυμίαν ποιησάμενος αὐτήν, ἐκφυγών, καὶ διέβαλεν ἅμα ἑαυτὸν καὶ διέφθειρεν, ὥστε καὶ ἐν ὀνείδει καὶ ἐν παθήματι

4 ἀξιωτάτῳ αὐτοῦ γενέσθαι. τῆς γὰρ μοναρχίας, μηδ' ὄνομα βουλευτοῦ ἔχων, ὀριγνηθεὶς καὶ τάχιστα καὶ βαρυσυμφορώτατα αὐτὴν ἀπέβαλεν· ἐνιαυτῷ τε γὰρ καὶ δύο μησί, τριῶν ἡμερῶν, ὥστε καὶ μέχρι τῆς μάχης λογιζομένοις συμβῆναι, δέουσιν, ἦρξεν.

ΔΙΩΝΟΣ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΟΘ.

Ὁ δὲ δὴ Ἀούιτος εἴτε Ψευδαντωνῖνος εἴτε καὶ Ἀσσύριος ἢ καὶ Σαρδανάπαλλος Τιβερῖνός τε, καὶ γὰρ καὶ ταύτην τὴν προσηγορίαν, ἐπειδὴ τὸ σῶμα σφαγέντος αὐτοῦ ἐς τὸν Τίβεριν ἐνεβλήθη, ἔλαβεν, τότε μὲν μετὰ τὴν νίκην ἔς τε τὴν Ἀντιόχειαν τῇ ὑστεραίᾳ ἐσῆλθε, πεντακοσίας τοῖς ἀμφ' αὐτὸν στρατιώταις δραχμάς, ὅπως μὴ διαρπάσωσιν αὐτήν, οὗπερ τὰ μάλιστα ἐπεθύμουν, προϋποσχόμενος· ἃς που καὶ παρὰ τοῦ δήμου ἐσέπραξεν· καὶ ἐς τὴν Ῥώμην 2
ἄλλα τε οἷα εἰκὸς ἦν ἐπέστειλε, πολλὰ μὲν τὸν Μακρῖνον ἄλλως τε καὶ ἐς τὴν δυσγένειαν τήν τε ἐπὶ τὸν Ἀντωνῖνον ἐπιβουλὴν διαβάλλων, πρὸς γοῦν τοῖς ἄλλοις τοῦτο ἔφη ὅτι, ᾧ μηδ' ἐσελθεῖν ἐς τὸ συνέδριον μετὰ τὸ κήρυγμα τὸ χωρὶς τῶν βουλευτῶν τοὺς λοιποὺς ἐξεῖργον ἐξῆν, οὗτος ἐτόλμησε τὸν αὐτοκράτορα, οὗ τὴν φρουρὰν ἐπεπίστευτο, δολοφονήσας τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ παρασπάσασθαι καὶ αὐτοκράτωρ πρότερον ἢ βουλευτὴς γενέσθαι, πολλὰ δὲ καὶ 3
περὶ ἑαυτοῦ οὐχ ὅτι τοῖς στρατιώταις ἀλλὰ καὶ τῇ βουλῇ τῷ τε δήμῳ καθυπισχνούμενος, κατά τε γὰρ τὸν τοῦ Αὐγούστου, ᾧ καὶ τὴν ἡλικίαν τὴν ἑαυτοῦ ἀφωμοίου, καὶ κατὰ τὸν τοῦ Ἀντωνίνου τοῦ Μάρκου

4 ζῆλον ἅπαντα ἅπαξ πράξειν ἐπηγγείλατο, καὶ δῆτα
καὶ αὐτὸ τοῦτο ἔγραψεν, αἰνιττόμενος πρὸς τὰς διαβο-
λὰς τὰς ἐς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Μακρίνου θρυληθείσας,
ὅτι τὴν ἡλικίαν τὴν ἐμὴν διαβαλεῖν ἐπεχείρησεν,
αὐτὸς πενταετῆ υἱὸν ἀποδείξας.

2 ταῦτά τε οὖν τῇ βουλῇ ἐπέστειλε, καὶ τὰ ὑπομνή-
ματα τὰ παρὰ τοῖς στρατιώταις γενόμενα τά τε γράμ-
ματα τοῦ Μακρίνου τὰ τῷ Μαξίμῳ γραφέντα ἔπεμψε
μὲν τῇ γερουσίᾳ, ἔπεμψε δὲ καὶ τοῖς στρατεύμασιν,
ἵν' ἐξ αὐτῶν ἔτι μᾶλλον τήν τε ἐκείνου μνήμην μι-
2 σήσωσι καὶ ἑαυτὸν ἀγαπήσωσιν. καὶ ἐν μὲν τῇ πρὸς
τὴν βουλὴν ἐπιστολῇ τῷ τε πρὸς τὸν δῆμον γράμματι
καὶ αὐτοκράτορα καὶ Καίσαρα, τοῦ τε Ἀντωνίνου
υἱὸν καὶ τοῦ Σεουήρου ἔγγονον, εὐσεβῆ τε καὶ εὐ-
τυχῆ καὶ Αὔγουστον, καὶ ἀνθύπατον τήν τε ἐξου-
σίαν τὴν δημαρχικὴν ἔχοντα ἑαυτὸν ἐνέγραψε,
3 προλαμβάνων αὐτὰ π(ρὶν ψηφι)σθῆναι τῷ ....
ματι οὐ τῷ τ .... ἀλλὰ τῷ τοῦ π .... ἐχρή-
σατο οι ....ησεν καὶ ανc .... τὰ τῶν στρα-
τ(ιωτῶν ὑπο)μνήματα ο .... γὰρ δὴ τοῦ
Μα(κρίνου) ... ματα Καισαρ .... δὲ δὴ δορυ-
4 φ(όροις καὶ) Ἀλβανίοις τ(οῖς ἐν τῇ) Ἰταλίᾳ οὖσι...
....καὶ ὁ ὕπατο(ς ἀναγο)ρεύσει η πρ........λε καὶ
τὰ με...... (Μά)ριος Κηνσω(ρῖνος)....προστασίαν...
....ἀνεδέξατο........ Μακρίνου c........ αὐτὸς ὡς
οὐχ (ἱκανῶς) διὰ τῆς ἑαυτ(οῦ φωνῆς) δημοσιωθ.....
.....ἀναγνῶναι........τὰ γράμματ(α τοῦ Σαρ)δανα-
πάλλο(υ.......νος τοῦ κλ......... ἐς τοὺς ὑπ(ατευκό-
τας) ἐγκατελέξατο, καὶ αὐτῷ ἐνετείλατο ἵνα, εἴ τις
ἀνθίσταιτο, τῇ χειρὶ τῇ τῶν στρατιωτῶν χρήσηται·
5 ἀφ' οὗ δὴ καὶ ἄκουσα πάντα ἀνέγνω ἐκείνοις δ.......
τῇ γὰρ ἐπαρτηθείσῃ ἀνάγκῃ οὐδὲν οὔτε τῶν δεόντων

οὔτε τῶν συμφερόντων σφίσι πρᾶξαι ἠδυνήθησαν,
ἀλλ' ὑπὸ τοῦ φόβου ἐξεπλάγησαν.................καὶ
τόν τε Μακρῖ(νον, ὃν) πολλὰ ἐπῃνέ(κεσαν), ἐν πολε- 6
μίου μοίρᾳ καὶ σὺν τῷ υἱεῖ ἐλοιδόρησαν, καὶ τὸν
Ταραύταν, ὃν καὶ πολέμιον ἀποδεῖξαι πολλάκις ἠθε-
λήκεσαν, τότε ἐσέμνυνον, καὶ τὸν υἱὸν δῆθεν αὐτοῦ
ηὔχοντο ὅμοιον γενέσθαι αὐτῷ.

ἐν μὲν (οὖν τῇ Ῥώ)μῃ ταῦτα· ὁ (δὲ Ἀούι)τος 3
τὸν Πολλί(ωνα τ)ῆς Γερμανίας (ἄρ)ξαι προσέταξε(ν,
ἐπεὶ) καὶ Βιθυνίας (ῥᾶσ)τα ἐκεῖνος (περιεγε)γόνει.
αὐτὸς (δὲ περιμ)είνας τινὰς (ἡμέρας ἐ)ν τῇ Ἀντιοχ(είᾳ
μέχρ)ις οὗ τὴν ἀρ(χὴν παν)τόθεν ἐβε(βαιώσατο), ἐς
τὴν Βιθυ(νίαν) ἦλθεν, πάρεδρον......οι πολλάκις
(ὅντινο)ῦν, ὥσπερ καὶ (κατὰ τὴ)ν Ἀντιόχειαν (εἰώθει,
π)οιούμενος. (ἔνθα δ') ἐπιχειμάσας (ἐς τὴν Ἰτ)αλίαν 2
διὰ τῆς (Θρᾴκης) καὶ τῆς Μυσίας (καὶ τῆς Παν)νο- a. C. 219
νίας ἑκα(τέρας ἐ)πορεύθη, κἀ(κεῖ μέχρ)ι τῆς τοῦ βί(ου
τελευ)τῆς κατέμει(νεν, ἓν μ)έν τι καὶ σφό(δρα ἀγα-
θο)ῦ αὐτοκράτο(ρος ἔργον) ποιήσας, πολλῶν γὰρ
πολλὰ καὶ ἰδιωτῶν καὶ δήμων, τῶν τε......ι αὐτοῦ
τούτων........ τῆς τε βουλῆς, καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ ἔς
τε τὸν Καράκαλλον καὶ ἑαυτόν, ἐκ τῶν τοῦ Μακρίνου
γραμμάτων, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ὑβρισάντων, οὐδενὶ
τὸ παράπαν οὔτε ἐπεξιέναι ἔφη οὔτε ἐπεξῆλθεν, ἐς 3
δὲ δὴ τἆλλα πάντα καὶ αἰσχρουργότατα καὶ παρανο-
μώτατα καὶ μιαιφονώτατα ἐξοκείλας, ὥστε τὰ μέν τινα
αὐτῶν μηδ' ἀρχὴν πώποτ' ἐν τῇ Ῥώμῃ γενόμενα ὡς καὶ
πάτρια ἀκμάσαι, τὰ δὲ καὶ τολμηθέντα ἄλλοτε ἄλλοις
ὡς ἑκάστοις, ἔτεσι τρισὶ καὶ μησὶν ἐννέα ἡμέραις τε
τέτταρσιν, ἐν αἷς ἦρξεν, ὡς ἄν τις ἀπὸ τῆς μάχης ἐν
ᾗ τὸ παντελὲς κράτος ἔσχεν ἀριθμήσειεν, ἀνθῆσαι.
ἐφόνευσε μὲν γὰρ ἐν τῇ Συρίᾳ τόν τε Νέστορα καὶ 4

Φάβιον Ἀγριππῖνον τὸν ἄρχοντα αὐτῆς, τῶν τε ἱπ-
πέων τῶν ἀμφὶ τὸν Μακρῖνον τοὺς πρώτους· ὅπερ
που καὶ τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ τοὺς μάλιστα οἰκειωθέντας
αὐτῷ εἰργάσατο· κἀν τῇ Ἀραβίᾳ Πεῖκαν Καιριανὸν
τὸν ἐπιτετραμμένον αὐτήν, ὅτι μὴ παραχρῆμα αὐτῷ
5 προσέθετο, ἔν τε τῇ Κύπρῳ Κλαύδιον Ἄτταλον τὸν
τῆς Θρᾴκης ποτὲ ἄρξαντα, καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ Σεουήρου
ἐκ τοῦ συνεδρίου ἐν τῷ τοῦ Νίγρου πολέμῳ ἐκπε-
σόντα, ὑπὸ δὲ τοῦ Ταραύτου ἐς αὐτὸ ἐπαναχθέντα,
καὶ τότε ἐκ τοῦ κλήρου τῇ Κύπρῳ προσταχθέντα, ὅτι
τῷ Κωμάζοντι προσεκεκρούκει· στρατευόμενον γάρ
ποτε αὐτὸν ἐν Θρᾴκῃ καὶ κακουργήσαντά τι ἐς τοὺς
4 τριηρίτας ἀπεώσατο. τοιοῦτος γάρ τις ὁ Κωμάζων
ὢν καὶ τοῦτο τοὔνομα ἔκ τε μίμων καὶ γελωτοποιίας
ἔχων τῶν τε δορυφόρων ἦρξεν, ἐν μηδεμιᾷ τὸ παρά-
παν ἐπιτροπείᾳ ἢ καὶ προστασίᾳ τινὶ πλὴν τῆς τοῦ
2 στρατοπέδου ἐξετασθείς, καὶ τὰς τιμὰς τὰς ὑπατικὰς
ἔλαβε, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ὑπάτευσε καὶ ἐπολιάρχησεν,
οὐχ ἅπαξ μόνον ἀλλὰ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον, ὃ μη-
δενὶ πώποτε ἄλλῳ ὑπῆρξεν· ὅθεν που καὶ τοῦτ᾽ ἐν
3 τοῖς παρανομωτάτοις ἐξαριθμήσεται. ὁ μὲν οὖν Ἄτ-
ταλος δι᾽ ἐκεῖνον ἀπέθανεν, ὁ δὲ δὴ Τρικκιανὸς διὰ
τοὺς Ἀλβανίους ὧν ἐγκρατῶς ἐπὶ τοῦ Μακρίνου
ἡγεῖτο, καὶ ὅτι δραστήριός τε ἦν καὶ πολλοῖς στρα-
τιώταις, ἔκ τε τῶν ἀρχῶν ὧν ἦρξε καὶ ἐκ τῆς πρὸς
4 τὸν Ἀντωνῖνον συνουσίας, ἔγνωστο· διόπερ (καὶ ὑπὸ
τοῦ Μακ)ρίνου τὴν ἄλλως προπεμφθεὶς ἐν Βιθυνίᾳ
τὴν δίαιταν ἐποιεῖτο. τοῦτόν τε οὖν ἀπέκτεινε, καίτοι
τῇ γερουσίᾳ περὶ αὐτοῦ γράψας ὅτι αὐτὸν εἰρχθέντα
τῆς Ῥώμης, ὥσπερ καὶ τὸν Ἄσπρον τὸν Ἰούλιον, ὑπὸ
5 τοῦ Μακρίνου ἀποκατέστησεν, καὶ Σύλλαν τὸν τῆς

Καππαδοκίας ἄρξαντα, καίπερ ἀπηλλαγμένον ἐξ αὐ-
τῆς, ὅτι τ' ἐπολυπραγμόνει τινά, καὶ ὅτι μεταπεμ-
φθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐκ τῆς Ῥώμης ἀπήντησε τοῖς στρα-
τιώταις τοῖς Κελτικοῖς οἴκαδε μετὰ τὴν ἐν τῇ Βιθυνίᾳ
χειμασίαν, ἐν ᾗ τινα ὑπετάραξαν, ἀπιοῦσιν. οὗτοι 6
μὲν δὴ διὰ ταῦτα ἀπώλοντο, καὶ οὐδὲ ἐπεστάλη τι
περὶ αὐτῶν τῇ γερουσίᾳ, Σήιος δὲ δὴ Κᾶρος ὁ Φου-
σκιανοῦ τοῦ πολιαρχήσαντος ἔγγονος ὅτι τε ἐπλούτει
καὶ ὅτι μέγας καὶ νοῦν ἔχων ἦν, πρόφασιν ὡς καὶ
συνιστάς τινας τῶν ἐν τῷ Ἀλβανῷ στρατευομένων,
καὶ μόνου γε ἐκείνου ἀποδεικνύντος τινὰ ἤκουσεν ἐν
τῷ παλατίῳ, ἐν ᾧ καὶ ἐσφάγη, Οὐαλεριανός τε Παῖ- 7
τος ὅτι εἰκόνας τινὰς ἑαυτοῦ ἐπιχρύσους πρὸς παλ-
λακίδων κοσμήματα ἐξετύπωσεν· ἐκ γὰρ τούτου καὶ
αἰτίαν ἔσχεν ὡς καὶ ἐς Καππαδοκίαν ὅμορον τῇ πα-
τρίδι αὐτοῦ οὖσαν, Γαλάτης γὰρ ἦν, ἀπελθεῖν ἐπὶ
νεωτερισμῷ διανοούμενος, καὶ κατὰ τοῦτο χρυσοῦς
γλύμμα ἑαυτοῦ φέροντας ποιούμενος. καὶ ἐπὶ τούτοις 5
καὶ ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐθανατώθη ὁ Μεσσάλας ὁ Σίλιος
ὅ τε Βάσσος ὁ Πομπώνιος, ἐγκλήματα λαβόντες ὅτι,
ἔφη, τοῖς πραττομένοις ὑπ' αὐτοῦ οὐκ ἠρέσκοντο.
τοῦτο γὰρ οὐδὲ τῇ βουλῇ γράψαι περὶ αὐτῶν ὤκνη- 2
σεν, ἐξεταστάς τε αὐτοὺς τοῦ ἑαυτοῦ βίου καὶ ἐπιτι-
μητὰς τῶν ἐν τῷ παλατίῳ δρωμένων εἰπὼν εἶναι·
"τὰς γάρ τοι τῆς ἐπιβουλῆς δῆθεν αὐτῶν ἀποδείξεις
οὐκ ἔπεμψα ὑμῖν" ἔφη, ὅτι μάτην ἀναγνωσθήσεσθαι
ἔμελλον ἤδη σφῶν τεθνηκότων." ὑπῆν δέ τι καὶ 3
ἕτερον αἰτίαμα πρὸς Μεσσάλαν, ὅτι πολλὰ ἐρρωμέ-
νως ἐν τῷ συνεδρίῳ ἀπεφαίνετο· διόπερ καὶ κατ'
ἀρχὰς αὐτὸν ἐς τὴν Συρίαν, ὡς καὶ πάνυ τι αὐτοῦ
δεόμενος, μετεπέμψατο, ὅπως μὴ καὶ καθηγεμὼν αὐτῷ
ἀλλοδοξίας γένηται. τῷ δὲ δὴ Βάσσῳ, ὅτι γυναῖκα 4

καὶ εὐπρεπῆ καὶ εὐγενῆ εἶχεν· τοῦ τε γὰρ Σεουήρου τοῦ Κλαυδίου καὶ τοῦ Ἀντωνίνου τοῦ Μάρκου ἀπόγονος ἦν. ἀμέλει καὶ ἔγημεν αὐτήν, μηδὲ ἐκθρηνῆσαι τὴν
5 συμφορὰν ἐπιτρέψας. καὶ περὶ μὲν τῶν γάμων αὐτοῦ, ὧν τε ἐγάμει ὧν τε ἐγήματο, αὐτίκα λελέξεται· καὶ γὰρ ἠνδρίζετο καὶ ἐθηλύνετο καὶ ἔπραττε καὶ ἔπασχεν ἑκάτερα ἀσελγέστατα....... δὲ δὴ δυσ............ περὶ αὐτc........... σίᾳ ἔφον.......... σαντων............
6 νος καὶ μ.............λιωνα δε α...........ὑφ' ὧν πε...
.... τευομεν .... τω τειχε .... κτο ἰδίαν..........(ἀ)μυνομε...........Σέργιος α........
...τὸν Καρο...........τινα καὶ μ..........προσδιει...
.......ουν ἐκ τι........... δρωνων .... τινα
7 διατ..........ποιήσας............ὑπ' αυτ..ουσ.......
διωλομ.............δενος η............τ' ἐκείνου.....
.....αἰτίαν ἐπι.......... φόνῳ τὰ μ.......... τε ἱππέων........... Καισαρείων......... ἐφθάρησαν.....
8 .... οὐδὲν δὲ ο.............. (Γάννυ)ν δὲ δὴ τὸν τὴν ἐπανάστασιν κατασκευάσαντα, τὸν ἐς τὸ στρατόπεδον αὐτὸν ἐσαγαγόντα, τὸν τοὺς στρατιώτας προσαποστήσαντα, τὸν τὴν νίκην αὐτῷ τὴν κατὰ τοῦ Μακρίνου παρασχόντα, τὸν τροφέα, τὸν προστάτην, ἐν ἀρχῇ εὐθὺς τῆς ἡγεμονίας ἐν τῇ Νικομηδείᾳ ἀποκτείνας
2 ἀνοσιώτατος ἀνδρῶν ἐνομίσθη. ἄλλως μὲν γὰρ καὶ τρυφερώτερον διῃτᾶτο καὶ ἡδέως ἐδωροδόκει, οὐ μὴν οὔτε αἴτιός τινος κακοῦ οὐδενὶ ἐγένετο καὶ πολλοὺς πολλὰ εὐηργέτησεν· τὸ δὲ μέγιστον, ἰσχυρῶς αὐτὸν περιεῖπε, καὶ τῇ Μαίσῃ τῇ τε Σοαιμίδι σφόδρα ἤρεσκε, τῇ μὲν ὅτι ἐτέθραπτο ὑπ' αὐτῆς, τῇ δὲ ὅτι συνῴκει
3 τρόπον τινὰ αὐτῇ. ἀλλ' οὔτι γε διὰ τοῦτ' αὐτὸν κατεχρήσατο, ὁπότε καὶ συμβόλαιον αὐτῷ γαμικὸν ποιῆσαι καὶ Καίσαρα αὐτὸν ἀποδεῖξαι ἠθέλησεν, ἀλλ' ὅτι

σωφρόνως τε καὶ ἐμφρόνως ζῆν ὑπ' αὐτοῦ ἠναγκάζετο. καὶ αὐτός γε αὐτοχειρίᾳ πρῶτος αὐτὸν κατέτρωσε διὰ τὸ μηδένα τῶν στρατιωτῶν ἄρξαι τοῦ φόνου τολμῆσαι.

(ταῦτα μὲν) οὕτως ἐγένετο, ...ς δὲ Οὖῆρος ἐπι- 7
τολμήσας καὶ αὐτὸς τῇ μοναρχίᾳ ἐν τῷ τρίτῳ στρατοπέδῳ τῷ Γαλλικῷ, οὗ ἦρχεν, καὶ Γέλλιος Μάξιμος ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας, καίπερ ὑποστρατηγῶν ἐν τῇ Συρίᾳ τῇ ἑτέρᾳ τοῦ τετάρτου τοῦ Σκυθικοῦ τείχους, ἐδικαιώθησαν. οὕτω γάρ που πάντα ἄνω κάτω συν- 2
εχύθη ὥστε ἐκείνους τὴν ἔφεσιν τῆς ἀρχῆς τὸν μὲν ἐξ ἑκατοντάρχων ἐς τὴν γερουσίαν ἐσγραφέντα, τὸν δὲ ἰατροῦ υἱὸν ὄντα ἐς τὸν νοῦν ἐμβαλέσθαι. τούτους δὲ δὴ μόνους ὠνόμασα οὐχ ὅτι καὶ μόνοι ἐξεφρόνησαν, ἀλλ' ὅτι τῆς βουλῆς ἦσαν, ἐπεί τοι καὶ ἕτερός 3
τις ἑκατοντάρχου υἱὸς ἐπεχείρησε τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο στρατόπεδον τὸ Γαλλικὸν συνταράξαι, καὶ μάλα ἄλλος τις ἐριουργὸς τὸ τέταρτον, ἕτερός τε ἰδιώτης τὸν στόλον τὸν ἐν τῇ Κυζίκῳ ναυλοχοῦντα, ὅτε καὶ ὁ Ψευδαντωνῖνος ἐν τῇ Νικομηδείᾳ ἐχείμαζεν, καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ ἄλλοθι, ὥστε καὶ ἑτοιμότατον ἦν τοῖς βουλομένοις ἄρξαι, τῷ καὶ παρ' ἐλπίδα καὶ παρὰ τὴν ἀξίαν πολλοὺς τῆς ἡγεμονίας ἐπιβεβατευκέναι, νεωτερίσαι τολμῆσαι. καὶ μηδεὶς ἀπιστήσῃ τῷ λεχθέντι· (τὰ μὲν 4
γὰρ λοι)πὰ τὰ τῶν ἰδιωτῶν παρ' ἀνδρῶν ἀξιοπίστων (πυ)θόμενος, τὸ δὲ δὴ κατὰ τὸν στόλον αὐτὸς ἐγγύθεν ἐκ τῆς Περγάμου ἀκριβώσας ἔγραψα, ἧς, ὥσπερ καὶ τῆς Σμύρνης, ταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Μακρίνου ἐπεστάτησα· ἀφ' οὗπερ οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἄπιστόν μοι κατεφάνη.

φόνων μὲν οὖν ἐχόμενα ταῦτα αὐτῷ ἐπράχθη, 8
ἔξω δὲ δὴ τῶν πατρίων ἁπλᾶ μὲν καὶ μηδὲν μέγα

κακὸν ἡμῖν φέροντα, πλὴν καθ' ὅσον παρὰ τὸ καθε-
στηκὸς ἐκαινοτομήθη, ὅτι τε τῶν ὀνομάτων τινὰ τῶν
ἐς τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῦ τεινόντων, πρὶν ψηφισθῆναι,
ὥσπερ εἶπον, αὐτὸς ἑαυτῷ ἔθετο, καὶ ὅτι τῇ τοῦ
2 Μακρίνου ὑπατείᾳ, μήτε χειροτονηθεὶς ἐπ' αὐτὴν
μήτε ὅλως ἐφαψάμενος αὐτῆς, προδιήνυστο γάρ, αὐ-
τὸν ἀντενέγραψε, καίτοι τὸ κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τοῦ Ἀδου-
έντου ὡς καὶ μόνου ὑπατευκότος τὸν ἐνιαυτὸν ἐν τρισὶ
γράμμασι διαδηλώσας, ὅτι τε δεύτερον δὴ ὑπατεύειν
8 ἐπεχείρησεν, μηδεμίαν πρόσθεν μήτε ἀρχὴν λαβὼν
μήτε τιμὴν ἀρχῆς, καὶ ὅτι τῇ ἐπινικίῳ στολῇ ὑπα-
τεύων ἐν τῇ Νικομηδείᾳ, ἐν τῇ τῶν εὐχῶν ἡμέρᾳ,
οὐκ ἐχρήσατο.

ἔγημε δὲ Κορνηλίαν Παῦλαν, ἵνα δὴ θᾶσσον,
9 ὥσπερ ἔφη, πατὴρ γένηται ὁ μηδ' ἀνὴρ εἶναι δυνά-
μενος. ἐν δ' οὖν τοῖς γάμοις οὐχ ὅπως ἡ γερουσία
ἥ τε ἱππάς, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες αἱ τῶν βουλευτῶν
διανομήν τινα ἔλαβον, ὅ τε δῆμος πεντήκοντα καὶ
2 ἑκατὸν δραχμαῖς καὶ οἱ στρατιῶται ἑκατὸν πλείοσιν
εἱστιάθησαν, μονομάχων τε ἀγῶνες ἐγένοντο, ἱμάτιον
αὐτοῦ περιπόρφυρον ἐνδύντος, ὃ καὶ ἐν ταῖς εὐχω-
λιμαίαις θέαις ἐπεποιήκει. καὶ θηρία ἄλλα τε πολλὰ
καὶ ἐλέφας τίγριδές τε μία καὶ πεντήκοντα ἐσφάγη-
σαν· ὃ μηδεπώποτε ἀθρόον ἐγεγόνει. εἶτα τὴν Παῦ-
3 λαν ὡς καὶ κηλῖδά τινα περὶ τὸ σῶμα ἔχουσαν ἀπο-
πέμψας Ἀκυλίᾳ Σεουήρᾳ συνῴκησεν, ἐκφανέστατα
παρανομήσας· ἱερωμένην γὰρ αὐτὴν τῇ Ἑστίᾳ ἀσεβέ-
στατα ᾔσχυνεν. ἐτόλμησε δὲ καὶ εἰπεῖν ὅτι ἵνα δὴ
καὶ θεοπρεπεῖς παῖδες ἔκ τε ἐμοῦ τοῦ ἀρχιερέως ἔκ
τε ταύτης τῆς ἀρχιερείας γεννῶνται, τοῦτ' ἐποίησα·
καὶ ἐφ' οἷς αὐτὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ αἰκισθέντα εἶτα ἐς τὸ

8, 3, 3. In ἡμέρᾳ desinit codex.

δεσμωτήριον ἐμβληθῆναι κἀνταῦθα θανατωθῆναι ἔδει, ἐπὶ τούτοις ἐκαλλωπίζετο. καὶ οὐδ' ἐκείνην μέντοι ἐπὶ πολὺ κατέσχεν, ἀλλ' ἑτέραν, εἶθ' ἑτέραν καὶ μάλα ἄλλην ἔγημε, καὶ μετὰ τοῦτο πρὸς τὴν Σεουῆραν ἐπανῆλθεν.

ἐγεγόνει δὲ καὶ τέρατα ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἄλλα τε καὶ 10
ἐκ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἴσιδος, ὃ ὑπὲρ τὸ ἀέτωμα τοῦ ναοῦ αὐτῆς ἐπὶ κυνὸς ὀχεῖται· τὸ γὰρ πρόσωπον ἐς
τὸ ἔσω μετέστρεψεν. ὁ δὲ Σαρδανάπαλλος καὶ ἀγῶνας 2
ἐποίει καὶ θέας συχνάς, ἐν αἷς Αὐρήλιος Αἶλιξ ὁ ἀθλητὴς εὐδοκίμησεν, ὃς τοσοῦτον τοὺς ἀνταγωνιστὰς ὑπερῆρεν ὥστε πάλην τε ἅμα καὶ παγκράτιον ἐν τῇ Ὀλυμπίᾳ ἀγωνίσασθαι ἐθελῆσαι, κἀν τοῖς Καπιτωλίοις καὶ ἄμφω νικῆσαι. οἱ μὲν γὰρ Ἠλεῖοι 3
φθονήσαντες αὐτῷ, μὴ τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο ἀφ' Ἡρακλέους ὄγδοος γένηται, οὐδὲ ἐκάλεσαν ἐς τὸ στάδιον παλαιστὴν οὐδένα, καίπερ ἐν τῷ λευκώματι καὶ τοῦτο τὸ ἄθλημα προγράψαντες· ἐν δὲ δὴ τῇ Ῥώμῃ καὶ ἐνίκησεν ἑκάτερον, ὃ μηδεὶς ἄλλος ἐπεποιήκει.

τῶν δὲ δὴ παρανομημάτων αὐτοῦ καὶ τὸ κατὰ 11
τὸν Ἐλεγάβαλον ἔχεται, οὐχ ὅτι θεόν τινα ξενικὸν ἐς τὴν Ῥώμην ἐσήγαγεν, οὐδ' ὅτι καινοπρεπέστατα αὐτὸν ἐμεγάλυνεν, ἀλλ' ὅτι καὶ πρὸ τοῦ Διὸς αὐτοῦ ἤγαγεν αὐτόν, καὶ ὅτι καὶ ἱερέα αὐτοῦ ἑαυτὸν ψηφισθῆναι ἐποίησεν, ὅτι τε τὸ αἰδοῖον περιέτεμε, καὶ
ὅτι χοιρείων κρεῶν, ὡς καὶ καθαρώτερον ἐκ τούτων 2
θρησκεύσων, ἀπείχετο, καὶ μέντοι καὶ ὅτι τὴν ἐσθῆ-

11, 1, 1. τῶν — 5, ἔλαβεν Xiphilinus ante 3, 2, 5, ἔγημε. 2. ὡς — θρησκεύσων inserta ex V p. 762, qui post ἀπείχετο addit ἐβουλεύσατο μὲν παντάπασιν αὐτὸ ἀποκόψαι· ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν τῆς μαλακίας ἕνεκα ποιῆσαι ἐπεθύμησε, τοῦτο δὲ ὡς καὶ τῇ τοῦ Ἐλεγαβάλου ἱερατείᾳ προσῆκον ἔπραξεν· ἐξ οὗ δὴ καὶ ἑτέροις τῶν συνόντων συχνοῖς ὁμοίως ἐλυμήνατο.

τα τὴν βαρβαρικήν, ᾗ οἱ τῶν Σύρων ἱερεῖς χρῶνται, καὶ δημοσίᾳ πολλάκις ἑωρᾶτο ἐνδεδυμένος· ἀφ' οὗπερ οὐχ ἥκιστα καὶ τὴν τοῦ Ἀσσυρίου ἐπωνυμίαν ἔλα-
3 βεν. ἵνα δὲ παρῶ τάς τε βαρβαρικὰς ᾠδὰς ἃς ὁ Σαρδανάπαλλος τῷ Ἐλεγαβάλῳ ᾖδε τῇ μητρὶ ἅμα καὶ τῇ τήθῃ, τάς τε ἀπορρήτους θυσίας ἃς αὐτῷ ἔθυε, παῖδας σφαγιαζόμενος καὶ μαγγανεύμασι χρώμενος, ἀλλὰ καὶ ἐς τὸν ναὸν αὐτοῦ λέοντα καὶ πίθηκον καὶ ὄφιν τινὰ ζῶντα ἐγκατακλείσας, αἰδοῖά τε ἀνθρώπου ἐμβαλών, καὶ ἄλλ' ἄττα ἀνοσιουργῶν,
12 περιάπτοις τέ τισι μυρίοις ἀεί ποτε χρώμενος, — ἵνα ταῦτα παραδράμω, καὶ γυναῖκα, τὸ γελοιότατον, Ἐλεγαβάλῳ ἐμνήστευσε καθάπερ καὶ γάμου παίδων τε δεομένῳ. καὶ ἔδει γὰρ μήτε πενιχρὰν μήτε δυσγενῆ τινα εἶναι αὐτήν, τὴν Οὐρανίαν τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπελέξατο, καὶ ἐκεῖθέν τε αὐτὴν μετεπέμψατο καὶ ἐς τὸ παλάτιον καθίδρυσεν, ἕδνα τε αὐτῇ παρὰ πάντων τῶν ὑπηκόων, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἑαυτοῦ
2 γυναικῶν, ἤθροισε. τὰ μὲν δὴ οὖν ἕδνα, ὅσα ἐδόθησαν ζῶντος αὐτοῦ μετὰ ταῦτα ἐσεπράχθη· τὴν δὲ δὴ προῖκα οὐκ ἔφη κομίσασθαι, πλὴν δύο λεόντων χρυσῶν, οἳ καὶ συνεχωνεύθησαν.

ὅτι ὁ Ψευδαντωνῖνος χρυσοῦς ἔστη πολλῷ καὶ ποικίλῳ κόσμῳ διαπρέπων. V p. 762.

ὅτι χρήματα πολλὰ ὁ Μακρῖνος ἐν τῷ βασιλικῷ εὑρὼν διεσπάθησε, καὶ οὐκ ἐξήρκουν αἱ πρόσοδοι πρὸς τὰ ἀναλώματα. ib.

13 ἀλλ' οὗτος ὁ Σαρδανάπαλλος, ὁ καὶ τοὺς θεοὺς γάμου νόμῳ συνοικίζειν ἀξιῶν, ἀσελγέστατα αὐτὸς διεβίω. ἔγημε μὲν γὰρ πολλὰς γυναῖκας, καὶ ἔτι

13, 1, 3. ἔγημε — γυναῖκας et 4, ἄνευ — προσρήσεως et 7, καὶ — 8, λαμβάνῃ inserta ex V p. 762.

πλείοσιν ἄνευ τινὸς νομίμου προσρήσεως συνείργνυτο, οὐ μέντοι ὡς καὶ αὐτός τι αὐτῶν δεόμενος, ἀλλὰ ἵνα τῇ συγκοιμήσει τῇ μετὰ τῶν ἐραστῶν τὰ ἔργα αὐτῶν μιμῆται καὶ κοινωνοὺς τῆς ὕβρεως, φύρδην ἀναφερόμενος αὐταῖς, λαμβάνῃ. πολλὰ μὲν γὰρ 2
καὶ ἄτοπα, ἃ μήτε λέγων μήτε ἀκούων ἄν τις καρτερήσειεν, καὶ ἔδρασε τῷ σώματι καὶ ἔπαθε· τὰ δὲ δὴ περιφανέστατα, καὶ ἃ μηδ' ἂν ἀποκρύψαιτό τις, τάδε ἐστίν. ἐς καπηλεῖα ἐσῄει νύκτωρ περιθέταις κόμαις χρώμενος, καὶ τὰ τῶν καπηλίδων εἰργάζετο. ἐς τὰ πορνεῖα τὰ περιβόητα ἐσεφοίτα, καὶ τὰς ἑταίρας ἐξελαύνων ἐπορνεύετο. καὶ τέλος ἐν τῷ παλατίῳ οἴκημά 3
τι ἀποδείξας ἐνταῦθα ἠσέλγαινε, γυμνός τ' ἀεὶ ἐπὶ τῆς θύρας αὐτοῦ ἑστὼς ὥσπερ αἱ πόρναι, καὶ τὸ σινδόνιον χρυσοῖς κρίκοις ἐξηρτημένον διασείων, τούς τε παριόντας ἁβρᾷ τε καὶ κεκλασμένῃ τῇ φωνῇ προσεταιριζόμενος. ἦσαν γὰρ οἷς ἐξεπίτηδες τοῦτο ποιεῖν προσετέτακτο. ὥσπερ γὰρ καὶ ἐς τἆλλα, καὶ ἐς ἐκεῖνο 4
διερευνητὰς εἶχε συχνούς, δι' ὧν ἐπολυπραγμόνει τοὺς μάλιστα αὐτὸν ἀρέσαι τῇ ἀκαθαρσίᾳ δυναμένους. χρήματά τε παρ' αὐτῶν συνέλεγε, καὶ ἐγαυροῦτο ταῖς ἐμπολαῖς· πρός τε τοὺς συνασχημονοῦντάς οἱ διεφέρετο, πλείους τε ἐραστὰς αὐτῶν ἔχειν καὶ πλεῖον ἀργυρίζεσθαι λέγων.

καὶ ταῦτα μὲν πρὸς πάντας ὁμοίως τοὺς χρωμέ- 14
νους αὐτῷ ἔδρα, ἤδη δὲ καὶ ἐξαίρετόν τινα ἄνδρα ἔσχεν, ὃν Καίσαρα διὰ τοῦτ' ἀποδεῖξαι ἠθέλησεν. ἤλαυνε δὲ ἅρμα τῇ πρασίῳ στολῇ χρώμενος, ἰδίᾳ τε καὶ οἴκοι, εἴγε οἶκον ἔνι φάναι τοῦτ' εἶναι ἔνθα ἠγω- 2
νοθέτουν οἵ τε ἄλλοι οἱ περὶ αὐτὸν πρῶτοι, καὶ ἱππεῖς καὶ Καισάρειοι, καὶ οἱ ἔπαρχοι αὐτοὶ ἥ τε τήθη καὶ

14, 2, 2. καὶ ἱππεῖς καὶ Καισάρειοι inserta ex V p. 765.

*ἡ μήτηρ καὶ αἱ γυναῖκες καὶ προσέτι καὶ τῶν ἐκ τῆς
βουλῆς ἄλλοι τε καὶ ὁ Λέων ὁ πολίαρχος, καὶ ἐθεῶντο
αὐτὸν καὶ ἁρματηλατοῦντα καὶ χρυσοῦς ὥσπερ τινὰ
τῶν τυχόντων αἰτοῦντα, τούς τε ἀγωνοθέτας καὶ τοὺς
στρατιώτας προσκυνοῦντα.*

3 *ὅτι ἐν τῷ δικάζειν τινὰ ἀνὴρ πως εἶναι ἐδόκει,
ἐν δὲ δὴ τοῖς ἄλλοις τῷ ἔργῳ καὶ τῷ σχήματι τῆς
φωνῆς ὡραΐζετο. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ ὠρχεῖτο, οὔτι
γε ἐν ὀρχήστρᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμβαδίζων τρόπον
4 τινὰ καὶ θύων ἀσπαζόμενός τε καὶ δημηγορῶν. καὶ
τέλος, ἵν' ἤδη ἐπὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς λόγον ἐπανέλθω, καὶ
ἐγήματο, γυνή τε καὶ δέσποινα βασιλίς τε ὠνομάζετο,
καὶ ἠριούργει, κεκρύφαλόν τε ἔστιν ὅτε ἐφόρει, καὶ
τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐνηλείφετο, ψιμυθίῳ τε καὶ ἐγχούσῃ
ἐχρίετο. ἅπαξ μὲν γάρ ποτε ἀπεκείρατο τὸ γένειον,
καὶ ἐπ' αὐτῷ ἑορτὴν ἤγαγε· μετὰ δὲ τοῦτ' ἐψιλί-
ζετο, ὥστε καὶ ἐκ τούτου γυναικίζειν. καὶ πολλάκις
15 καὶ κατακείμενος τοὺς βουλευτὰς ἠσπάζετο. ὁ δὲ δὴ
ἀνὴρ αὐτῆς Ἱεροκλῆς ἦν, Καρικὸν ἀνδράποδον, Γορ-
δίου ποτὲ παιδικὰ γενόμενον, παρ' οὗ καὶ ἁρματη-
λατεῖν ἔμαθεν. κἀκ τούτου καὶ παραδοξότατα αὐτοῦ
ἠράσθη· ἐν γάρ τοι ἱπποδρομίᾳ τινὶ ἐκπεσὼν τοῦ
ἅρματος κατ' αὐτὴν τὴν τοῦ Σαρδαναπάλλου ἕδραν
2 τό τε κράνος ἐν τῇ πτώσει ἀπέρριψε, καὶ ἐκφανεὶς
αὐτῷ, λειογένειος δ' ἔτι ἦν καὶ κόμῃ ξανθῇ ἐκεκό-
σμητο, ἀνηρπάσθη τε εὐθὺς ἐς τὸ παλάτιον, κἀν τοῖς
νυκτερινοῖς ἔργοις ἔτι καὶ μᾶλλον ἑλὼν αὐτὸν ὑπερ-
ηυξήθη, ὥστε καὶ ὑπὲρ αὐτὸν ἐκεῖνον ἰσχῦσαι, καὶ
βραχύ τι νομισθῆναι τὸ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἔτι δούλην
οὖσαν ἔς τε τὴν Ῥώμην ὑπὸ στρατιωτῶν ἀχθῆναι
κἀν ταῖς τῶν ὑπατευκότων γυναιξὶ συναριθμηθῆναι.*

14, 3, 3. *ὅτι — ὡραΐζετο* et 4, *ψιμυθίῳ — ἐχρίετο* et 15, 1, 2. *Γορδίου — γενόμενον* inserta ex V p. 765.

πολλάκις μὲν γὰρ καὶ ἄλλοι τινὲς ἐτιμήθησαν ὑπ' 3
αὐτοῦ καὶ ἠδυνήθησαν, οἱ μὲν ὅτι συνεπανέστησαν,
οἱ δ' ὅτι ἐμοίχευον αὐτόν· καὶ γὰρ μοιχεύεσθαι δο-
κεῖν, ἵνα κἂν τούτῳ τὰς ἀσελγεστάτας γυναῖκας μι-
μῆται, ἤθελε, καὶ πολλάκις ἑκὼν καὶ ἐπ' αὐτοφώρῳ
ἡλίσκετο, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐλοιδορεῖτο ἀσελγῶς πρὸς
τοῦ ἀνδρός, καὶ ὥστε καὶ ὑπώπια σχεῖν πληγὰς ἐλάμ-
βανεν. ἐκεῖνον δ' οὖν οὕτως οὐ κούφῃ τινὶ φορᾷ 4
ἀλλὰ πόνῳ καὶ δευσοποιῷ ἔρωτι ἠγάπα, ὥστε μὴ ὅτι
ἐπὶ τοιούτῳ τινὶ ἀγανακτῆσαι, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον
ἐπ' αὐτοῖς ἐκείνοις μᾶλλον αὐτὸν φιλῆσαι, καὶ Καί-
σαρα ὄντως ἀποφῆναι ἐθελῆσαι, καὶ τῇ τε τήθῃ διὰ
τοῦτο ἐμποδὼν γενομένῃ ἀπειλῆσαι, καὶ τοῖς στρα-
τιώταις οὐχ ἥκιστα δι' αὐτὸν προσκροῦσαι.

καὶ ὁ μὲν ἔμελλέ που καὶ διὰ ταῦτα ἀπολεῖσθαι, 16
Αὐρήλιος δὲ δὴ Ζωτικός, ἀνὴρ Σμυρναῖος, ὃν καὶ
μάγειρον ἀπὸ τῆς τοῦ πατρὸς τέχνης ἐκάλουν, καὶ
ἐφιλήθη πάνυ ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐμισήθη, καὶ διὰ τοῦτο
καὶ ἐσώθη. οὗτος γὰρ δὴ καλὸν μὲν καὶ τὸ πᾶν σῶ- 2
μα ὥς γε καὶ ἐν ἀθλήσει ἔχων, πολὺ δὲ δὴ πάντας
τῷ τῶν αἰδοίων μεγέθει ὑπεραίρων, ἐμηνύθη τε αὐτῷ
ὑπὸ τῶν ταῦτα ἐξεταζόντων, καὶ ἐξαίφνης ἐκ τῶν
ἀγώνων ἀναρπασθεὶς ἀνήχθη τε ἐς τὴν Ῥώμην ὑπὸ
πομπῆς ἀπλέτου καὶ ὅσην οὔτε Αὔγαρος ἐπὶ τοῦ Σε-
ουήρου οὔτε Τιριδάτης ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἔσχε, πρό- 3
κοιτός τε καὶ πρὶν ὀφθῆναί οἱ ἀποδειχθείς, καὶ τῷ
τοῦ Ἀουίτου τοῦ πάππου αὐτοῦ ὀνόματι τιμηθείς,
καὶ στεφανώμασιν ὥσπερ ἐν πανηγύρει ἠσκημένος,
ἐς τὸ παλάτιον λυχνοκαΐᾳ πολλῇ λαμπόμενος ἐσῆλθε.
καὶ ὃς ἰδὼν αὐτὸν ἀνέθορέ τε ἐρρυθμισμένως, καὶ 4
προσειπόντα, οἷα εἰκὸς ἦν, "κύριε αὐτοκράτορ χαῖρε,"

16, 3, 2. *καὶ τῷ* — 4, *ἠσκημένος* inserta ex V p. 766.

θαυμαστῶς τόν τε αὐχένα γυναικίσας καὶ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς ἐπεγκλάσας ἠμείψατο, καὶ ἔφη οὐδὲν διστάσας
5 "μή με λέγε κύριον· ἐγὼ γὰρ κυρία εἰμί." καὶ ὁ μὲν
συλλουσάμενός τε αὐτῷ παραχρῆμα, καὶ ἐπὶ πλεῖον
ἐκ τῆς γυμνώσεως, ἅτε καὶ ἰσόρροπον τῇ φήμῃ εὑρὼν
αὐτὸν ὄντα, πασχητιάσας ἔν τε τοῖς στέρνοις αὐτοῦ
κατεκλίθη, κἀν τοῖς κόλποις ὥσπερ τις ἐρωμένη δεῖ-
6 πνον εἵλετο· ὁ δὲ Ἱεροκλῆς φοβηθεὶς μὴ καὶ μᾶλλον
αὐτὸν ἑαυτοῦ δουλώσηται, καί τι δι' αὐτοῦ δεινόν,
οἷα ἐν ἀντερασταῖς εἴωθε γίγνεσθαι, πάθῃ, φαρμάκῳ
τινὶ αὐτὸν διὰ τῶν οἰνοχόων, προσφιλῶν που ἑαυτῷ
ὄντων, ἐξεθήλυνε. καὶ οὕτως ἐκεῖνος ἀστυσίᾳ ἐπὶ
πᾶσαν τὴν νύκτα συσχεθεὶς ἀφῃρέθη τε πάντων ὧν
ἐτετυχήκει, καὶ ἐξηλάθη ἔκ τε τοῦ παλατίου καὶ ἐκ
τῆς Ῥώμης καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἰταλίας·
ὃ καὶ ἔσωσεν αὐτόν.

17 ἔμελλε δέ που καὶ αὐτὸς ὁ Σαρδανάπαλλος ἀξιώ-
τατον τῆς μιαρίας τῆς ἑαυτοῦ μισθὸν οὐ πολὺ ὕστε-
ρον κομιεῖσθαι. ἅτε γὰρ ταῦτα ποιῶν καὶ ταῦτα
πάσχων ἐμισήθη ὑπό τε τοῦ δήμου καὶ ὑπὸ τῶν στρα-
τιωτῶν, οἷς μάλιστα προσέκειτο, καὶ τελευταῖον καὶ
2 ἐν αὐτῷ τῷ στρατοπέδῳ ὑπ' αὐτῶν ἐσφάγη. ἔσχε
a. C. 221 δὲ οὕτως. τὸν Βασσιανὸν τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ ἐς τὸ
συνέδριον ἐσαγαγών, καὶ τὴν Μαῖσαν καὶ τὴν Σοαι-
μίδα ἑκατέρωθεν παραστησάμενος, παῖδα ἔθετο, ἑαυ-
τὸν δὲ ὡς καὶ πατέρα ἐξαίφνης τηλικούτου παιδίου,
ὡς καὶ πολὺ τῇ ἡλικίᾳ αὐτοῦ προέχοντα, ἐμακάρισε,
καὶ μηδὲν ἄλλου τέκνου δεῖσθαι ἔφησεν, ἵνα ἡ οἰκία
3 αὐτοῦ ἄνευ ἀθυμιῶν διαγένηται· καὶ γὰρ τὸν Ἐλε-
γάβαλον τοῦτό τέ οἱ ποιῆσαι καὶ Ἀλέξανδρον αὐτὸν
προσονομάσαι κεκελευκέναι. καὶ ἔγωγε πείθομαι
ἐκ θείας τινὸς παρασκευῆς ὡς ἀληθῶς αὐτὰ γεγονέ-

ναι, τεκμαιρόμενος οὐχ οἷς ἐκεῖνος εἶπεν, ἀλλ' ἔκ τε
τοῦ λεχθέντος αὐτῷ ὑπό τινος, ὅτι ἄρα τις Ἀλέξαν-
δρος ἐξ Ἐμέσης ἐλθὼν αὐτὸν διαδέξεται, καὶ ἐκ τοῦ
συμβεβηκότος ἔν τε τῇ Μυσίᾳ τῇ ἄνω καὶ τῇ Θρᾴκῃ.
ὀλίγον γὰρ τούτων πρότερον δαίμων τις, Ἀλέξανδρός 18
τε ὁ Μακεδὼν ἐκεῖνος εἶναι λέγων καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ
τήν τε σκευὴν ἅπασαν φέρων, ὡρμήθη τε ἐκ τῶν
περὶ τὸν Ἴστρον χωρίων, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκείνῃ ἐκ-
φανείς, καὶ διά τε τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Θρᾴκης διεξῆλθε
βακχεύων μετ' ἀνδρῶν τετρακοσίων, θύρσους τε καὶ
νεβρίδας ἐνεσκευασμένων, κακὸν οὐδὲν δρώντων.
ὡμολόγητο δὲ παρὰ πάντων τῶν ἐν τῇ Θρᾴκῃ τότε 2
γενομένων ὅτι καὶ καταγωγαὶ καὶ τὰ ἐπιτήδεια αὐτῷ
πάντα δημοσίᾳ παρεσκευάσθη· καὶ οὐδεὶς ἐτόλμησεν
οὔτ' ἀντειπεῖν οἱ οὔτ' ἀντᾶραι, οὐκ ἄρχων, οὐ στρα-
τιώτης, οὐκ ἐπίτροπος, οὐχ οἱ τῶν ἐθνῶν ἡγούμενοι,
ἀλλ' ὥσπερ ἐν πομπῇ τινι μεθ' ἡμέραν ἐκ προρρή-
σεως ἐκομίσθη μέχρι τοῦ Βυζαντίου. ἐντεῦθεν γὰρ 3
ἐξαναχθεὶς προσέσχε μὲν τῇ Χαλκηδονίᾳ γῇ, ἐκεῖ δὲ
δὴ νυκτὸς ἱερά τινα ποιήσας καὶ ἵππον ξύλινον κα-
ταχώσας ἀφανὴς ἐγένετο. ταῦτα μὲν ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔτι,
ὡς εἶπον, ὤν, πρὶν καὶ ὁτιοῦν περὶ τὸν Βασσιανὸν
ἐν τῇ Ῥώμῃ γενέσθαι, ἔμαθον.

ἕως μὲν οὖν ὁ Σαρδανάπαλλος τὸν ἀνεψιὸν ἐφί- 19
λει, ἐσώζετο· ἐπεὶ δὲ πάντας ὑπώπτευε καὶ ἐμάν-
θανε πρὸς ἐκεῖνον ῥέποντας ὁλοσχερῶς ταῖς εὐνοίαις,
ἐτόλμησε μεταγνῶναι καὶ πάντα ἐπὶ καθαιρέσει αὐ-
τοῦ ἔπραττεν. ὡς δέ ποτε καὶ ἀνελεῖν αὐτὸν ἐπεχεί-
ρησεν, οὐ μόνον οὐδὲν ἤνυσεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀπο-
θανεῖν ἐκινδύνευσεν· ὅ τε γὰρ Ἀλέξανδρος ὑπό τε 2
τῆς μητρὸς καὶ τῆς τήθης ὑπό τε τῶν στρατιωτῶν
ἰσχυρῶς ἐφυλάσσετο, καὶ οἱ δορυφόροι αἰσθόμενοι

τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ Σαρδαναπάλλου δεινῶς ἐθορύ-
βησαν, οὐ πρίν τε ἐπαύσαντο στασιάζοντες ἢ τὸν
Σαρδανάπαλλον τὸ στρατόπεδον σὺν τῷ Ἀλεξάνδρῳ
3 καταλαβόντα, πολλά τε ἱκετεύσαντα καὶ τοὺς ἐξαιτη-
θέντας παρ' αὐτῶν τῶν συνασελγαινόντων αὐτῷ
ἐκδοῦναι ἀναγκασθέντα, ὑπέρ τε τοῦ Ἱεροκλέους
οἰκτρὰ λαλήσαντα καὶ δάκρυσι κλαύσαντα, τήν τε
σφαγὴν τὴν ἑαυτοῦ προδείξαντα, καὶ ἐπειπόντα "ἕνα
μοι τοῦτον χαρίσασθε, ὅ,τι βούλεσθε περὶ αὐτοῦ
ὑποτοπήσαντες, ἢ ἐμὲ ἀποκτείνατε," μόλις αὐτοὺς
4 ἐκμειλίξασθαι. τότε μὲν οὖν μόλις ἐσώθη· καὶ γὰρ
καὶ ἡ τήθη αὐτοῦ ἐμίσει τε αὐτὸν ἐφ' οἷς ἔπραττεν,
ὡς οὐδὲ τοῦ Ἀντωνίνου υἱὸν ὄντα, καὶ πρὸς τὸν
Ἀλέξανδρον ὡς καὶ ὄντως ἐξ αὐτοῦ γεγονότα ἀπέ-
20 κλινε· μετὰ δὲ ταῦτα ἐπιβεβουλευκὼς πάλιν τῷ
a. C. 222 Ἀλεξάνδρῳ, καὶ θορυβησάντων ἐπὶ τούτῳ τῶν δορυ-
φόρων σὺν αὐτῷ ἐς τὸ στρατόπεδον ἐσελθών, ὡς
ᾔσθετο φυλαττόμενον ἑαυτὸν ἐπὶ ἀναιρέσει, ἐπειδὴ
καὶ αἱ μητέρες αὐτῶν ἐκφανέστερον ἢ πρὶν ἀλλήλαις
μαχόμεναι τοὺς στρατιώτας ἠρέθιζον, φεύγειν πως
2 ἐπεχείρησε. καὶ ἔμελλεν ἐς τύλλον ἐμβληθεὶς ἐκ-
δρᾶναί ποι, φωραθεὶς δὲ ἀπεσφάγη, ὀκτωκαίδεκα
ἔτη γεγονώς. καὶ αὐτῷ καὶ ἡ μήτηρ, περιπλακεῖσα
γὰρ ἀπρὶξ εἴχετο, συναπώλετο. καὶ αἵ τε κεφαλαὶ
αὐτῶν ἀπεκόπησαν, καὶ τὰ σώματα γυμνωθέντα τὸ
μὲν πρῶτον διὰ πάσης τῆς πόλεως ἐσύρη, ἔπειτα τὸ
μὲν τῆς γυναικὸς ἄλλως πως ἐρρίφη, τὸ δὲ ἐκείνου
21 ἐς τὸν ποταμὸν ἐνεβλήθη. καὶ αὐτῷ ἄλλοι τε καὶ ὁ
Ἱεροκλῆς οἵ τε ἔπαρχοι συναπώλοντο καὶ Αὐρήλιος
Εὔβουλος, ὃς Ἐμεσηνὸς μὲν τὸ γένος ἦν, καὶ ἐς το-
σοῦτον ἀσελγείας καὶ μιαρίας ἐχώρησεν ὥστε καὶ ὑπὸ

21, 1, 2. καὶ ἐς τοσοῦτον — ἐξαιτηθῆναι inserta ex V p. 769.

τοῦ δήμου πρότερον ἐξαιτηθῆναι· τοὺς γὰρ δὴ καθόλου λόγους ἐπιτετραμμένος οὐδὲν ὅ,τι οὐκ ἐδήμευσεν. τότε δ' οὖν ὑπό τε τοῦ δήμου καὶ τῶν στρατιωτῶν διεσπάσθη, καὶ Φουλούιος σὺν αὐτῷ ὁ πολίαρχος. καὶ αὐτὸν ὁ Κωμάζων, ὡς καὶ τὸν πρὸ 2
αὐτοῦ, διεδέξατο· ὥσπερ γὰρ προσωπεῖόν τι ἐς τὰ θέατρα ἐν τῷ διακένῳ τῆς τῶν κωμῳδῶν ὑποκρίσεως ἐσεφέρετο, οὕτω καὶ ἐκεῖνος τῇ τῶν πολιαρχησάντων ἐπ' αὐτοῦ κενῇ χώρᾳ προσετάττετο. ὅ τε Ἐλεγάβαλος αὐτὸς ἐκ τῆς Ῥώμης παντάπασιν ἐξέπεσε.

τὰ μὲν τοῦ Τιβερίνου οὕτως ἔσχε, καὶ οὐδεὶς 3
οὐδὲ τῶν συγκατασκευασάντων αὐτῷ τὴν ἐπανάστασιν καὶ μέγα ἐπ' αὐτῷ δυνηθέντων, πλὴν ἑνός που, ἐσώθη.

EPITOME LIB. LXXX.

Ἀλέξανδρος δὲ μετ' ἐκεῖνον εὐθὺς αὐταρχήσας Δομιτίῳ τινὶ Οὐλπιανῷ τήν τε τῶν δορυφόρων προστασίαν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀρχῆς ἐπέτρεψε πράγματα.

2 ταῦτα μὲν ἀκριβώσας, ὡς ἕκαστα ἠδυνήθην, συνέγραψα· τὰ δὲ δὴ λοιπὰ ἀκριβῶς ἐπεξελθεῖν οὐχ οἷός τε ἐγενόμην διὰ τὸ μὴ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐν τῇ Ῥώμῃ διατρῖψαι. ἔκ τε γὰρ τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Βιθυνίαν ἐλθὼν ἠρρώστησα, κἀκεῖθεν πρὸς τὴν ἐν τῇ
3 Ἀφρικῇ ἡγεμονίαν ἠπείχθην, ἐπανελθών τε ἐς τὴν Ἰταλίαν εὐθέως ὡς εἰπεῖν ἔς τε τὴν Δελματίαν κἀντεῦθεν ἐς τὴν Παννονίαν τὴν ἄνω ἄρξων ἐπέμφθην, καὶ μετὰ τοῦτ' ἐς τὴν Ῥώμην καὶ ἐς τὴν Καμπανίαν
2 ἀφικόμενος παραχρῆμα οἴκαδε ἐξωρμήθην. διὰ μὲν οὖν ταῦτα οὐκ ἠδυνήθην ὁμοίως τοῖς πρόσθεν καὶ τὰ λοιπὰ συνθεῖναι, κεφαλαιώσας μέντοι ταῦτα, ὅσα γε καὶ μέχρι τῆς δευτέρας μου ὑπατείας ἐπράχθη, διηγήσομαι.

2 ὁ Οὐλπιανὸς πολλὰ μὲν τῶν οὐκ ὀρθῶς ὑπὸ τοῦ Σαρδαναπάλλου πραχθέντων ἐπηνώρθωσε, τὸν δὲ δὴ Φλαουιανὸν τόν τε Χρῆστον ἀποκτείνας, ἵνα αὐτοὺς διαδέξηται, καὶ αὐτὸς οὐ πολλῷ ὕστερον ὑπὸ τῶν δορυφόρων ἐπιθεμένων οἱ νυκτὸς κατεσφάγη, καίτοι καὶ πρὸς τὸ παλάτιον ἀναδραμὼν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν
3 αὐτοκράτορα τήν τε μητέρα αὐτοῦ καταφυγών. ζῶντος δ' οὖν ἔτι αὐτοῦ στάσις μεγάλη τοῦ δήμου πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐκ βραχείας τινὸς αἰτίας ἐγένετο, ὥστε

καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας μάχεσθαί τε ἀλλήλοις καὶ πολ-
λοὺς ἀπ' ἀμφοτέρων ἀπολέσθαι. ἡττώμενοι δὲ οἱ
στρατιῶται πρὸς ἔμπρησιν τῶν οἰκοδομημάτων ἐτρά-
ποντο· κἀκ τούτου δείσας ὁ δῆμος μὴ καὶ πᾶσα ἡ
πόλις φθαρῇ, καὶ ἄκων σφίσι συνηλλάγη. ταῦτά τε 4
οὖν ἐγένετο, καὶ ὁ Ἐπάγαθος, ὡς καὶ αἴτιος τῷ Οὐλ-
πιανῷ τοῦ ὀλέθρου τὸ πλέον γενόμενος, ἔς τε Αἴγυ-
πτον ὡς ἄρξων αὐτῆς ἐπέμφθη, ἵνα μή τις ἐν τῇ
Ῥώμῃ κολασθέντος αὐτοῦ ταραχὴ γένηται, κἀκεῖθεν
ἐς Κρήτην ἀπαχθεὶς ἐδικαιώθη.

πολλαὶ δὲ καὶ παρὰ πολλῶν ἐπαναστάσεις γενό- 3
μεναι, καί τινες καὶ ἰσχυρῶς ἐκφοβήσασαι, κατεπαύ-
θησαν· τὰ δὲ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ καὶ φοβερώτερα,
καὶ ἀληθέστερον δέος σύμπασιν, οὐχ ὅτι τοῖς ἐν
Ῥώμῃ ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις, παρέσχεν. Ἀρταξέρξης 2
γάρ τις Πέρσης τούς τε Πάρθους τρισὶ μάχαις νική-
σας, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῶν Ἀρτάβανον ἀποκτείνας,
ἐπὶ τὰ Ἄτρα ἐπεστράτευσεν, ἐπιβασίαν ἀπ' αὐτῶν
ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους ποιούμενος. καὶ τὸ μὲν τεῖχος
διέρρηξεν, συχνοὺς δὲ δὴ τῶν στρατιωτῶν ἐξ ἐνέδρας
ἀποβαλὼν ἐπὶ τὴν Μηδίαν μετέστη, καὶ ἐκείνης τε 3
οὐκ ὀλίγα καὶ τῆς Παρθίας, τὰ μὲν βίᾳ τὰ δὲ καὶ
φόβῳ, παραλαβὼν ἐπὶ τὴν Ἀρμενίαν ἤλασε, κἀν-
ταῦθα πρός τε τῶν ἐπιχωρίων καὶ πρὸς Μήδων
τινῶν τῶν τε τοῦ Ἀρταβάνου παίδων πταίσας, ὡς
μέν τινες λέγουσιν, ἔφυγεν, ὡς δ' ἕτεροι, ἀνεχώρησε
πρὸς παρασκευὴν δυνάμεως μείζονος. οὗτός [τε] οὖν 4
φοβερὸς ἡμῖν ἐγένετο, στρατεύματί τε πολλῷ οὐ μό-
νον τῇ Μεσοποταμίᾳ ἀλλὰ καὶ τῇ Συρίᾳ ἐφεδρεύ-
σας, καὶ ἀπειλῶν ἀνακτήσεσθαι πάντα, ὡς καὶ
προσήκοντά οἱ ἐκ προγόνων, ὅσα ποτὲ οἱ πάλαι

3, 2, 4. ἐπὶ — 3, 3, παραλαβὼν inserta ex V p. 769.

Πέρσαι μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης ἔσχον, οὐχ
ὅτι αὐτὸς λόγου τινὸς ἄξιος, ἀλλ᾽ ὅτι οὕτω τὰ στρα-
τιωτικὰ ἡμῖν διάκειται ὥστε τοὺς μὲν καὶ προστί-
2 θεσθαι αὐτῷ τοὺς δὲ οὐκ ἐθέλειν ἀμύνεσθαι. το-
σαύτῃ γὰρ ἅμα τρυφῇ καὶ ἐξουσίᾳ ἀνεπιπληξίᾳ τε
χρῶνται ὥστε τολμῆσαι τοὺς μὲν ἐν τῇ Μεσοπο-
ταμίᾳ τὸν ἄρχοντα σφῶν Φλαούιον Ἡρακλέωνα ἀπο-
κτεῖναι, τοὺς δὲ δορυφόρους πρὸς τῷ Οὐλπιανῷ
καὶ ἐμὲ αἰτιάσασθαι ὅτι τῶν ἐν τῇ Παννονίᾳ στρα-
τιωτῶν ἐγκρατῶς ἦρξα, καὶ ἐξαιτῆσαι, φοβηθέντας
μὴ καὶ ἐκείνους τις ὁμοίως τοῖς Παννονικοῖς ἄρχε-
5 σθαι καταναγκάσῃ. οὐ μέντοι προετίμησέ τι αὐτῶν
ὁ Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἄλλως τε ἐσέ-
μυνυνέ με καὶ δεύτερον ὑπατεύσοντα σὺν αὐτῷ ἀπέ-
δειξε, τό τε ἀνάλωμα τὸ τῆς ἀρχῆς αὐτὸς ἀναλώσειν
ὑπεδέξατο. ἀχθεσθέντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τούτοις ἐφο-
βήθη μὴ καὶ ἀποκτείνωσί με ἐν τῷ τῆς ἀρχῆς
σχήματι ἰδόντες, καὶ ἐκέλευσεν ἔξω τῆς Ῥώμης ἐν
τῇ Ἰταλίᾳ που διατρῖψαι τὸν τῆς ὑπατείας χρό-
νον. καὶ οὕτω μετὰ ταῦτα ἔς τε τὴν Ῥώμην καὶ
2 ἐς τὴν Καμπανίαν πρὸς αὐτὸν ἦλθον, καὶ συν-
διατρίψας τινὰς ἡμέρας αὐτῷ, τοῖς τε στρατιώταις
μετὰ πάσης ἀδείας ὀφθείς, ἀπῆρα οἴκαδε παρέμε-
νος ἐπὶ τῇ τῶν ποδῶν ἀρρωστίᾳ, ὥστε πάντα τὸν
3 λοιπὸν τοῦ βίου χρόνον ἐν τῇ πατρίδι ζῆσαι, ὥσπερ
που καὶ τὸ δαιμόνιον ἐν τῇ Βιθυνίᾳ ἤδη μοι ὄντι
σαφέστατα ἐδήλωσεν. ὄναρ γάρ ποτε ἔδοξα προσ-
τάσσεσθαι ὑπ᾽ αὐτοῦ προσγράψασθαι τῷ ἀκροτε-
λευτίῳ τὰ ἔπη τάδε,

Ἕκτορα δ᾽ ἐκ βελέων ὕπαγε Ζεὺς ἔκ τε κονίης
ἔκ τ᾽ ἀνδροκτασίης ἔκ θ᾽ αἵματος ἔκ τε κυδοιμοῦ.

CORRIGENDA.

Vol. 1, p. 76 antepenult. l. μεθέξει. — 83 penult. et] l. ex. — 86, 2, 12. l. ἀσφαλῶς. — 90, 10. l. ἄλλων. — 104, 3. l. ἐπελθών τε καὶ. — 113, 14. l. ἐκτρυχώσειν. — 129, 12. l. οὔκουν. — 144, 4 a fine l. εὐεργεσίαν. — 155, 12—14 del., ut alia p. 110, a, notata.

Vol. 2, p. 32, 9. l. Ὤρικον. — 242, 9. l. εὐπάτριδας.

Vol. 3, p. 3, 18. l. διέσπειρεν.

Vol. 4, p. 15, 2. l. ἐλευθέρως. — 317, 4 a fine l. ὑμᾶς.

3 2044 038 409 686

CARL SCHOENHOF
Tremont
BOSTON
Street 148.
Foreign Books